Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

ឥ៩យា ពឃ្ស ឥពចនតា អរហតោ ឥម្មាឥម្ពុទ្ធឃ្ស

អភិធម្មបិដកេ

ធម្មសង្គណិ-មូលដីកា

ចិរតិកាធាចណ្ណតា

១។ ធម្មសំចណ្ណតាយំ ឥតូទិ បណាយកាវណ៍ ធម្មឃ្ស ឱ្យាក្លាពការចេត ឥតូទិ បឥាឝឌតតត្វុំ, ឥតូ ច អចិតធចេឝឥតការចប្បការឥគេត ធម្មេ បឥាឝឌតតត្វុំ។ ពត្រុកយប្បឥាគា ហិ ធម្មឥប្បើបត្តិ យហលោ ច អតូឃ្ស ឃិទ្ធិ ហោតីតិ។ អធ ចា ខតតត្តយបណាយចធត៌ អតូនោ ខតតត្តយបឥាឝឃ្ស ចិន្តាបតត្វុំ, តំ បត ចិន្តាត៌ ចិត្តាទាធតត្វុំ, តំ អក្ខកទាយ កាហលត្វុំ, តំ ឥន្ទាឥប្បត្តិតិប្បាឝតតត្តិ។ ន្ទាចំ បត អាចទិឝយត អធិប្បេតប្បឝយាឌត៌ អត្តទាយចិឝយាឥត៌។ ចក្កូតិ ហិ “តិបច្ចកាទេឃ្សពឃ្ស...បេ... អចេឥវតោ”តិ។ ខតតត្តយបណាយកាវណាតិ្យអត្តទាយកាទាបុត្តាចិឈាតកាទបុត្តាចិឝឥឥកាចតោ យក្កលកាចតោ កឃាធិក្ខបក្ខចតិចាទលតោ ច អត្តទាយចិឝយាឥតេ ឥយត្វុំ ហោតិ។ កធំ បតេតឃ្សាបុត្តាចិឈាតកាទាឌិកាចោ ចិឌាតិតន្ទាតិ? “ឃត្ថិ យហាតាយ ឥយឝយ អទិយឥាចកោ ពធាកតំ អត្យុឃ្សទតិ, គេចឃ្ស ពត្ថិ ឥយឝយ ទាកបទិយុក្ខិតំ ចិត្តុ ហោតី”តិអាឌិចចតោ (អ។ តិ។ ៩។១០; ១១។១១), “បូឌា ច បូឌតេយ្យាត៌, ឲតំ យក្កលយុត្តយ”ត្តិ (លុ។ បា។ ៥។១; ឃុ។ តិ។ ១៩១) ច, “ឲចំ ឮទ្ធំ ឥទត្តាត៌, ធម្មំ ឥឈ្ឈ្ន កិក្ខចោ។ កឃំ ចា លម្ពិតត្តំ ចា, ខេលិយចំឝឥា ត ហេឃ្សតី”តិ (ឃំ។ តិ។ ១។១៥៥) ច ចចតតោតិ។

ពត្វុ ឃឃ្ស ឥតូនោ បណាយំ កត្តាការយា, ពឃ្ស ក្ខហចិឝឥឝឃ្សតត្វុ “កទុណា ចិឃា”តិអាឌិយាហ។ ក្ខហចិឝឥឥចា ហិ បណាយាទហោ ហោតិ, បណាយាទហេ ច កតោ បណាយា ចុត្តប្បឝយាឌតឃិទ្ធិកទោច ហោតីតិ។ ភគវតោ ច ឝេឥតា ចិតយបិដកេ កទុណាប្បធាតា, ឃុត្តត្តបិដកេ បញ្ញាកទុណាប្បធាតា។ ពទតច ច ការលោត ចិតយបិដកឃ្ស ឥចណ្ណត៌ កទោទត្តត កទុណាប្បធាតា ភគវតោ ឝទាយតា កតា, អាកយឥចណ្ណតច្ចុ កទោទត្តត ក្ខកយប្បធាតា, អភិធម្មឝឥតា បត បញ្ញាប្បធាតាតិ កត្វា បញ្ញាប្បធាតឥយច ឝទាយត៌ កទោទត្តា “កទុណា ចិឃ ឥតូក្ខុ”តិ កទុណំ ក្ខបយាការចេត កហេត្វា បញ្ញាយ ឝទាឥយតិ។

ពត្វុ កទុណា ចិឃាតិ តិឌឃ្សតចចតយតំ, ឃឃ្ស ឃធា កទុណា ឥន្ទេឃុ ឥតូឃុ បចត្តិត្វុំ, ឲចំ ឥន្ទេឃុ ធោឃ្សធម្មេឃុ បញ្ញាបិ បចត្តិត្វាតិ អតូ្វា។ ឥតូក្ខុតិ ចិឥឃតិឌឃ្សតយតំ។ បញ្ញាតិ តិឌឃ្សពន្ទធម្មតិឌឃ្សត៌។ ឃឃ្សាតិ ពឝធិក្ខាតបុក្កលតិឌឃ្សត៌។ យទហឃិតោតិ ពន្ទិឝឥឥត៌។ ធោឃ្សធម្មក្ខុតិ បញ្ញាចិឥឃតិឌឃ្សត៌។ ឥន្ទេឃុតិ ពន្ទិឝឥឥត៌។ បចត្តិត្វាតិ កិទិយាតិឌឃ្សត៌។ ឃធាទុចិតិ ចឃឹកាចតិឌឃ្សត៌។

តត្ថ កិរតីតិ ករុណា, បរទុក្ខេ វិក្ខិបតិ អបនេតីតិ អត្ថោ។ រូបាទីសុ សត្តា វិសត្តាតិ សត្តា។ តស្សា បន បញ្ញត្តិយា ពទ្ធសត្តានេ និរុឡ្ហភាវតោ និក្ខន្តរាគាបិ “សត្តា”តិ វុច្ចន្តិ។ បជាតាតីតិ បជា, យថាសកំ បការេហិ បជិចិន្តីតិ អត្ថោ។ យស្សាតិ អនិយមតោ “តស្ស បិរេ ភយស្សិត្វា”តិ ឧទេតេ និយមតោ វេទិតព្វោ។ មេហសីតិ មេហេត្វា សិលក្ខន្ធាទយោ ឧសិ គវេសីតិ មេហេសិ។ ញាតព្វាតិ ញេយ្យា, សភាវធារណាទិកា អត្ថោ ធម្មា។ តត្ថ “ញេយ្យា”តិ វចនេន ធម្មានំ អញេយ្យត្តំ បដិក្ខិបតិ។ “ធម្មា”តិ វចនេន ញេយ្យានំ សត្តជីវាទិភាវំ បដិក្ខិបតិ។ ញេយ្យា ច តេ ធម្មា វាតិ ញេយ្យធម្មា។ សព្វេសូតិ អនវសេសបរិយាទានំ។ តេន អញ្ញាតាភាវំ ទស្សេតិ។ បវត្តិត្ថាតិ ប្បវត្តិត្ថ។ យថារុចីតិ យា យា រុចិ យថារុចិ, រុចីតិ ច ឥច្ឆា, កត្តុកាមតា វា។ យា យា បវត្តា តប្បរោគា, យថា វា រុចិ តថា, រុចិអនុរូបំ បវត្តា “យថារុចិ បវត្តិត្ថា”តិ វុច្ចតិ។ យថា យថា វា រុចិ បវត្តា, តថា តថា បវត្តា បញ្ញា “យថារុចិ បវត្តិត្ថា”តិ វុច្ចតិ។

តត្ថ គរុណតិ បវត្តាវ ករុណា គរុណតោ បញ្ញាយ និស្សយត្តំ គហេតព្វំ។ សា ហិ អសាធារណា មហាករុណា, ន អញ្ញា។ យស្សាតិ ច ករុណាបញ្ញានំ វិសិដ្ឋំ អាធារបុគ្គលនិទស្សនំ។ ន ហិ និរាធារា ករុណា អត្ថីតិ “ករុណា”តិ វុត្តេ តទាធាររូបតោ បុគ្គលោ និទស្សិតព្វោ ហោតិ, សោ ច ព្រហ្ម អញ្ញោ វុត្តោ តត្ថ, ន ច អាសន្នំ វចនំ ទូរស្ស គហណេ បយោជនំ អត្ថីតិ “យស្សា”តិ និទស្សិតបុគ្គលោវ ករុណាយ អាធារោ។ តេន ព្រហ្មំ វុត្តំ ហោតិ “យស្ស អត្តនោ ករុណា វិយ បញ្ញាបិ បវត្តិត្ថា”តិ។ គិំ បន ករុណា សព្វេសុ បវត្តិត្ថ យថា បញ្ញាបិ ធម្មេសុ បវត្តិត្ថាតិ? និរវសេសតោ យថារុចិ ច។ គរុណតោ ហិ ករុណា គិញ្ចិ សត្តំ អវជ្ជេត្វា សព្វេសុ សត្តេសុ និរវសេសេសុ បវត្តតិ, បវត្តមានា ច រុចិវសេន ឧបេក្ខា អនន្តរេសុ ច អញ្ញេហិ អសាធារណា បវត្តតិ។ ន ហិ អញ្ញេសំ “មហោឡារបច្ចត្ថានំ សត្តានំ តត្ថញ្ញោ គោចរិ ទយា វិទ្ធា អញ្ញត្រ មយា”តិ បស្សន្តានំ ករុណាគ្គមនំ ហោតិ យថា គរុណតោតិ។ បញ្ញាបិ គរុណតោ សព្វេសុ ធម្មេសុ និរវសេសេសុ បវត្តតិ, បវត្តមានា ច ឧបេក្ខា អនន្តរេសុ ច ធម្មេសុ សភាវកិច្ចាទិជាននេន អនាវរណា អសាធារណា បវត្តតិ យថារុចិ, យថា ច បស្សន្តស្ស គរុណតោ ករុណា យថារុចិ បវត្តតិ។ តំ សព្វំ បដិសម្ភិទាមគ្គេ មហាករុណាញាណវិភង្គវសេន ជានិតព្វំ, បញ្ញាយ ច យថារុចិ បវត្តិ សព្វាសាធារណញាណវិភង្គាទិវសេន។ បញ្ញាគហណេន ច ទសសុ ការណេសុ អប្បដិហតញាណំ វត្ថុវចនញាណំ វត្ថុបដិសម្ភិទាញាណំ, ករុណាគហណេន មហាករុណាសមាបត្តិញាណស្ស គហិតត្តា តំ វជ្ជេត្វា អញ្ញានិ អសាធារណញាណានិ វតុវេសារជ្ជញាណំ ទសពលានិ ឆ អភិញ្ញា វតុវត្តាលិស ញាណវត្ថូនិ សត្តសត្តតិ ញាណវត្ថូនីតិ ឯវមាទយោ អនេកេ បញ្ញាប្បភេទា សង្គយ្ហន្តិ, តស្មា តស្សា តស្សា បញ្ញាយ បវត្តិវសេន យថារុចិ បវត្តិ វេទិតព្វា។ តេនាហ “ករុណា វិយ…បេ… យថារុចី”តិ។

តត្ថ ករុណាគហណេន មហាទេវិញ្ញា មូលំ ទស្សេតិ។ មហាទុក្ខសម្ពាធប្បដិបន្នេហិ សត្តេហិ កាយំ និស្សាយ “តស្ស ភវនេ្តា គោធិ វរំ, អមតេមំ មុទិតា មោចេស្សាមី”តិ ករុណាយ សន្តានដិតមាភវេសា អភិនីហារំ និព្ពត្តស្ស គរុណតោ បិធមូលេ គត្វា ទេវិញ្ញសម្ភារេ សមោធានេត្វា អនុបុព្វេន សព្វញ្ញុំ បត្តោតិ ករុណា មហាទេវិញ្ញា មូលត្តំ។ សព្វញ្ញុតិ ឧទេតេ មហាទេវិញ្ញា បយោជនំ ទស្សេតិ។ សត្តា ហិ មហាទេវិញ្ញំ បយោជេន្តិ សព្វសត្តាវនត្តញ្ញុវសព្វញ្ញុតា អភិបត្តិតា។ យថាហ –

“កិំ មេ ឯកេន តិណ្ណេន, បុរិសេន ថាមទស្សិនា;

សព្វញ្ញុតំ បាបុណិត្វា, សន្តារេស្សំ សទេវក”ន្តិ។ (ពុ។ វំ។ ២។ ៥៦);

បញ្ញាបភេទេន មហាពោធិំ ទស្សេតិ។ សព្វញ្ញុតាយ ហិ បទដ្ឋានភូតំ មគ្គញាណំ, មគ្គញាណបទដ្ឋានញ្ច សព្វញ្ញុតញ្ញាណំ “មហាពោធី”តិ វុច្ចតីតិ។ ពោធនេយ្យស្ស សព្វស្សាតិ ឯតេន សន្តារេតព្ពានំ សត្តានំ អភិញ្ញេយ្យបរិញ្ញេយ្យបហាតព្ពភាវេតព្ពសច្ឆិកាតព្ព ខន្ធាយតនធាតុសច្ចិន្ទ្រិយបដិច្ចសមុប្បាទសតិបដ្ឋានាទិភេទេ កុសលាទិភេទេ ច សព្វធម្មេ ទស្សេតិ។ បចត្តិត្ថ មធាវុធីតិ ឯតេន បដិវេធបច្ចវេក្ខណបុព្ពង្គមទេសនាញាណប្បវត្តិំ ទីបេតេន បវោជនសម្បត្តិំ ទស្សេតិ។ សព្វធម្មានំ បដិវេធញាណំ ពោធិបល្លង្កេ អហោសិ។ មគ្គញាណមេវ ហិ តត្ថ បច្ចវេក្ខណញាណញ្ច ជិនេសេន ទេវតាសត្តាហេ អហោសិ។ ឯវំ បដិវិទ្ធបច្ចវេក្ខិតានំ ធម្មានំ ធម្មចក្កប្បវត្តនាទីសុ ទេសនាញាណំ អហោសិ, ជិនេសេន ច បត្ថិតម្ពុលនិលាយំ សត្តប្បករណទេសនាយន្តិ។ ទេសនាញាណេន ច ទេសេន្តោ ភវតា សត្តស្ស ហិតបដិបត្តិំ បដិបន្នោតិ។ ឯតេន សព្វេន អត្តហិតបដិបត្តិំ បរហិតបដិបត្តិញ្ច ទស្សេតិ។ មហាពោធិទស្សនេន ហិ អត្តហិតបដិបត្តិ, ឥតរេហិបិ បរហិតបដិបត្តិ ទស្សិតាតិ។ ឯតេន អត្តហិតបដិបន្នាទីសុ ចតូសុ បុគ្គលេសុ ភវតោ ចតុត្ថបុគ្គលភាវំ ទស្សេតិ, ឯតេន ច អនុត្តរទក្ខិណេយ្យភាវំ និរតិសយបណាមារហភាវញ្ច អត្តនោ ច កិរិយាយ វេត្តព្ពភាវំ ទស្សេតិ។

១៦ ច ករុណាបភេទេន លោកិយេសុ មហគ្គតភាវប្បត្តាសាធារណគុណទីបនតោ សព្វលោកិយគុណសម្បត្តិ ភវតោ ទស្សិតា ហោតិ, បញ្ញាបភេទេនបិ សព្វញ្ញុតញ្ញាណបទដ្ឋានមគ្គញាណទីបនតោ សព្វលោកុត្តរគុណសម្បត្តិ។ ករុណាវចនេន ច ឧបគមនំ និរុបក្កិលេសំ, បញ្ញាវចនេន អបគមនំ ទស្សេតិ។ ឧបគមនំ ទស្សេន្តោ ច លោកេ សញ្ញាតសំវទ្ធភាវំ ទស្សេតិ, អបគមនំ ទស្សេន្តោ លោកេន អនុបលិត្តតំ។ “ករុណា ជិយ សត្តេសូ”តិ ច លោកសមញ្ញានុរូបំ ភវតោ បវត្តិំ ទស្សេតិ, “ពោធនេយ្យស្ស សព្វស្ស មធាវុធិ បញ្ញា បចត្តិត្ថា”តិ ឯតេន សមញ្ញាយ អនតិធាវនំ។ សព្វធម្មសភាវានវពោធេ ហិ សតិ សមញ្ញំ អតិធាវិត្វា “សត្តា ខីណា អត្ថី”តិ បរាមសនំ ហោតីតិ។ សព្វេសញ្ច ពុទ្ធគុណានំ ករុណា អាទិ តន្និទានភាវតោ, បញ្ញា បរិយោសានំ តតោ ឧត្តរិករណីយាភាវតោ។ អាទិបរិយោសានទស្សនេន ច សព្វេ ពុទ្ធគុណា ទស្សិតាវ ហោន្តិ។ ករុណាបភេទេន ច សីលក្ខន្ធបុព្ពង្គមោ សមាធិក្ខន្ធោ ទស្សិតោ ហោតិ។ ករុណានិទានញ្ហិ សីលំ តតោ បាណាតិបាតាទិវិរតិប្បវត្តិតោ, តស្សា ច ឈានត្តយសម្បយោគតោ។ បញ្ញាវចនេន បញ្ញាក្ខន្ធោ។ សីលញ្ច សព្វពុទ្ធគុណានំ អាទិ, សមាធិ មជ្ឈេ, បញ្ញា បរិយោសានន្តិ ឯវម្បិ អាទិមជ្ឈបរិយោសានកល្យាណា សព្វេ ពុទ្ធគុណា ទស្សិតា ហោន្តិ។

២។ ឯវំ សង្ខេបេន សព្វពុទ្ធគុណេហិ ភគវន្តំ ថោមេត្វា យស្សា សំវណ្ណនំ កត្តុកាមោ, តាយ អភិធម្មទេសនាយ អញ្ញេហិ អសាធារណាយ ថោមេតុំ “ទយាយ តាយា”តិអាទិមាហ។ តស្សា បន ទេសនាយ និទានញ្ច សមុដ្ឋានញ្ច ទស្សេតុំ “ទយាយ តាយា”តិអាទិ វុត្តំ។ និទានញ្ច ទុវិធំ អព្ភន្តរំ ពាហិរញ្ចាតិ។ អព្ភន្តរំ ករុណា, ពាហិរំ ទេវការាធនំ។ សមុដ្ឋានំ ទេសនាបញ្ញា។ តត្ថ អព្ភន្តរនិទានំ ទស្សេន្តោ “ទយាយ តាយ សត្តេសុ, សមុស្សាហិតមានសោ”តិ អាហ។ តត្ថ ទយាតិ ករុណា អធិប្បេតា។ តាយ ហិ សមុស្សាហិតោ អភិធម្មកថាមគ្គំ

សយ្យចត្តឃិតិ៍ តាឃាតិ អឃំ ត-សន្ទោ្ទា បុទ្ទោ ទុត្តស្ស បដិតិទេ្ទសោ ហោតិ៍

បុរិយកាធាយ ច បឆាតកាចេត បញ្ញា តិដ្ឋិ្ឋា, តន្តុិសេសតកាចេត កទ្រុលា៍ សា ហិ តស្សា តិទស្សតក្ខាតា អប្បឆាតា តំ ចិសេសត្តោ ចិតិចត្តា, តស្មា “តាឃា”តិ បដិតិទេ្ទសំ តារហតិ៍ ឃា ច បឆាតក្ខាតា បញ្ញា, សា ទេសតាយ សយ្ងាតំ, ត សយុស្សាហិតិតិ តស្សា ច បដិតិទេ្ទសោ ត ឃុទ្តាតិ? បញ្ញាយ តាច បដិតិទេ្ទសោ ត ឃុទ្តាតិ ទុទុត្តយេតំ, កទ្រុលាយ បត បដិតិទេ្ទសោ តោ ត ឃុទ្តា “ទឃាយ តាឃា”តិ ទ្ធិតិ្ត បទាតំ សយាតាឆិកលោកាចតោ៍ សយាតាឆិកលោតញ្ញិទ្ធិតិ្ត បទាតំ ទ្វុបក្ខត្ថាឌិតំ ចិឃ ចិសេសតចិសេសិតន្តាការចា ហោតិ៍ ទ្វុប-សន្ទោ ហិ អញ្ញាក្ខត្ថិចត្តតត្តំ ទុទ្ធយាតោ ចិសេសតំ ហោតិ, លត្ថ-សន្ទោ ច តិចទ្ទតន្តាកហេតន្តាសាឆាលោចចតកាចតោ ចិសេសិតន្តោ, ខុចយិឆាបិ “ទឃាយ តាឃា”តិ ទ្ធិតិ្ត បទាតំ ខុកចិកត្តិឃុត្តាតំ សយាតាឆិកលោកាចតោ ចិសេសតចិសេសិតន្តាការចា ហោតិ៍ តត្ថ ទឃា សយុស្សាហិតិតិ បឆាតា, តិចទ្ទតន្តាកហេតន្តាសាឆាលោចចតញ្ញិទំ៍ តស្មា “ទឃាឃា”តិ ចិសេសិតន្តាចចតយេតំ, តស្ស ច ឃឆា ចិសេសតំ ហោតិ “តាឃា”តិ ន្តាទំ ចចតំ, តឆា តស្ស បដិតិទេ្ទសការចា ឃោរេឌតន្តោ៍ ត ហិ បញ្ញាបដិតិទេ្ទសការេច ទឃាចិសេសតំ ត-សន្ទោ ហោតិ, កទ្រុលាបដិតិទេ្ទសការេច ច ហោតីតិ៍ បឆាតទ្ធា បញ្ញ្ញា ចទ្ធោត្តា “ទឃាឃា”តិ ខុតោត សយ្ជាយាតោ “តាឃា”តិ អឃំ ត-សន្ទោ អប្បឆាតាយ កទ្រុលាយ បដិតិទេ្ទសោ កចិត្យហតិ៍ អឃយេត្ត អត្ថោ – ឃាយ ទឃាយ សយុស្សាហិតោ, ត សា ឃា កាទិ, សន្តាញ្ញាតញ្ញាលាស្ស បត តិទស្សតក្ខាតា យហាកទ្រុលា, តាយ សយុស្សាហិតោតិ៍

កទំ បត កទ្រុលា “ទឃា”តិ ទោតន្តា, តត្រ ទុត្តិ “ទឃាបទេ្ថា”តិ ខុតស្ស អដ្ឋកធាយំ (ឌី៍ តិ៍ អដ្ឋ៍ ១៍ប័) “យេត្តចិត្តំ អាបទេ្ថា”តិ, តស្មា ទឃា យេត្តាតិ ឃុទ្ធឃ្យ, ត កទ្រុលាតិ? ឃទិ ខុចំ “អទឃាបទេ្ថា”តិ ខុតស្ស អដ្ឋកធាយំ “តិក្កទ្រុលាតំ អាបទេ្ថា”តិ ទុត្តត្តិ ទឃា យេត្តាតិ ច ត ឃុទ្ធឃ្យ, តស្មា ទឃា-សន្ទោ ឃត្ថ ឃត្ថ បចត្តតិ, តត្ថ តត្ថ អធិប្បាយចេសត ឃោរេឌតន្តោ៍ ទឃា-សន្ទោ ហិ អត្ថក្ខលាត្តំ អទេ្ថាតិតំ កត្វា បចត្តយាតោ យេត្តាយ ច កទ្រុលាយ ច បចត្តតីតិ តោ ត ឃុទ្ធតិ៍ ខុចញ្ញិអដ្ឋកធាតំ អចិទោរឆា ហោតីតិ៍ កទ្រុលា ច ទេសតាយ តិទាតការេច ទុត្តា, ត យេត្តា “អទ្ធត្តយេច ហិ តំ សយឃំ កកចា កទ្រុលាចិហារេត ចិហាសិ”តិ (ឌី៍ តិ៍ អដ្ឋ៍ ១៍១; ឃ៍ តិ៍ អដ្ឋ៍ ១៍១ ឃ្វលបរិឃាឃសុត្តចណ្ណតា; ឆំ៍ តិ៍ អដ្ឋ៍ ១៍១៍១; អ៍ តិ៍ អដ្ឋ៍ ១៍១៍១) ខុចយាឌិសុ, តស្មា ន្តាឆ កទ្រុលាច ទឃាចចតត កហិតាតិ ចេឌិតន្តោ៍ សា ហិ សយុស្សាហិតិ, ត យេត្តា, យេត្តា បត បញ្ញាកតិកបចត្តិតិ ហោតីតិ៍

“សទេ្តស្វ”តិ កស្មា ខុចំ ទុត្តំ, តត្រ “តាឃា”តិ ខុតោត ចចតត សត្តចិសឃា កទ្រុលា កហិតាតិ? តោ ត កហិតា, បុរិយកាធាយ បត “សទេ្តស្វ កទ្រុលា ឃឆារុទិ បចត្តិត្តោ”តិ សប្បទេសសត្តចិសឃា តិប្បទេសសត្តចិសឃា ច សន្តា ទុត្តា, ន្តាឆ បត តិប្បទេសសត្តចិសឃតំ កហេត្វ “សទេ្តស្វ”តិ តិប្បទេសសត្តចិសឃក្ខាតា ទស្សិតា៍ តោត សន្តាសត្តចិសឃាយ កទ្រុលាយ សយុស្សាហិតោ អកិឆយុកធាយក្កុ ទេចាតំ សយ្យចត្តឃិ, ត ទេចចិសឃាយ ខុច, តស្មា សន្តាសត្តហិតត្តំ អកិឆយុកធាយក្កុ ទេចាតំ សយ្យចត្តឃិ, ត ទេចាតំយេច អត្តោឃាតិ អឃយេត្តោ ទស្សិតោច ហោតិ៍ អឆ ចា “សទេ្តស្វ”តិ ន្តាទំ ត ទឃាយ អាលយ្ពតតិទស្សតំ, សយុស្សាហតចិសឃោ បត ខុតោត ទស្សិតោ៍ អកិឆយុកធាយក្កប្បចត្តតត្តញ្ញិកកចា កទ្រុលាយ ត ទេចេចសុយេច សយុស្សាហិតោ , សន្តាទៅឆតេឃ្យសុ បត សទេ្តសុ សយុស្សាហិតោ សទ្ធោសំ អត្តោយ បចត្តត្តា, តស្មា សទេ្តសុ សយុស្សាហិតយាតសោតិ សទេ្តសុ ចិសឃក្ខតោសុ តិយិត្តក្ខតោសុ ចា សយុស្សាហិតយាតសោ

ក្ខេឃ្យាឌិតចិរេត្តាតិ អរេត្វា ឥដ្ឋរេត្ថា៍

ឲចំ អត្ថុត្តូទតិតាត៌ ឥរេស្សុត្វា ឥាហិទតិតាត៌ ឥរេស្សុរេត្តា “បាដិហីរាចសាតយី៍”ពិអាឌិយាហ៍ តត្ថ ឃស្មិ៍ កាលេ កាចតា អកិឆយ្ចកធាយរេក្កា បចត្តិរេតា, ត៌ ឥរេស្សុត៌ “បាដិហីរាចសាតយិ៍ចសរេត្តា”តិ ចុត្តំ៍ “អចសាតយិ៍ចសរេត្តា តិឥសាលរេឃ”តិ ចចតរេតា ឃស្សាចសាតយិ៍ តិឥសាលរេឃ ចសិ, ត៌ កណ្ហុប្ប្ចរេល កត៌ ឃយកបាដិហារិយំ ឰឆ “បាដិហីរ”ត្តិ ចុត្តំ, ត រេឥាឌិឬលិឌីសុ កត៌ បាដិហារិយំ, តាបិ អារេឥសតាត្ចសាឋតិរេឃាតិ ចិត្តាឃតិ, បាកឥត្វា ច អាសត្វុតា ច តរេឥច កហិតត្តិ ឥដ្ឋត្ថំ៍ បាដិហារិយបឥស្ស ចចតត្វំ (ឬខា៍ អដ្ឋ៍ ១; ឰពិចុ៍ អដ្ឋ៍ តិតាតចល្លកា) “បដិបក្ខហរណរេតា រាកាឌិកិរេលសាបតយតរេតា បាដិហារិយ”ត្តិ ចឥត្តិ, កាចរេតា បត បដិបក្ខា រាកាឥរេឃា ត សត្តិ រេឃ ហរិតត្ថា៍ បុធុដ្ឋតាតយ៉ិ ហិ ចិកចុបក្កិរេលសេ អដ្ឋក្កុណសយត្តាកេត ចិរេត្ត ហតបដិបរេក្ខ ឰឌ្ឋិចិឆំ បចត្តតិ, តស្មា តត្ថ បចត្តចធាហាររេត ច ត សក្កា ឰឆ “បាដិហារិយ”ត្តិ ចត្តុ៍ សរេច បត យហាការុហិកស្ស កាចរេតា រេចរេតឃ្យកតា ច កិរេលសា បដិបក្ខា, រេតសំ ហរណរេតា “បាដិហារិយ”ត្តិ ចុត្តំ, ឲចំ សតិ ឃុត្តរេយត៌៍ អឆ ចា កាចរេតា ច សាសតស្ស ច បដិបក្ខា តិត្ថិយា, រេតសំ ហរណរេតា បាដិហារិយំ៍ រេត ហិ ឌិដ្ឋិហរណចរេសត ឌិដ្ឋិប្បកាសរេត អសយត្វុការេចត ច ឰឌ្ឋិអារេឥសតាត្ចសាឋតីហិ ហរិតា អបតីតា រេហាត្តីតិ៍ អឆ ចា បដីតិ អយំ សឌ្ឍ “បន្ថា”តិ ឲតស្ស អត្ថំ រេឥាឆេតិ “តស្មិ៍ បដិបចិដ្ឋយ៉ិ៍អរេឌ្ឋា អាកច្ឆិ (ទាហុរណា”តិអាឌីសុ (ឬ៍ តិ៍ ៥៥៥; ធ្យអតិ៍ បិរាឃតចក្ក, ចត្ចកាធា ៣) ចិឃ, តស្មា សយាហិរេត ចិរេត្ត ចិកចុបក្កិរេលសេ ច កតកិរេច្ចត បន្ថា ហរិតត្ថំ បចរេត្តតត្តិតិ បាដិហារិយំ, អត្តុរេតា ចា ឲបក្កិរេលសេសុ ចតុត្ថឈ្ហានយរេក្កហិ ហរិរេតសុ បន្ថា ហរណំ បាដិហារិយំ, ឰឌ្ឋិអារេឥសតាត្ចសាឋតិរេឃា ច ចិកចុបក្កិរេលសេត កតកិរេច្ចត ច សត្តហិតត្វំ បុត បចរេត្តតត្តា, ហរិរេតសុ ច អត្តុរេតា ឲបក្កិរេលសេសុ បរេសត្តាត៌ ឲបក្កិរេលសហរណាតិ រេហាត្តីតិ បាដិហារិយាតិ កចត្តិ, បាដិហារិយរេយច បាដិហារិយំ៍ បាដិហារិរេឃ ចា ឰឌ្ឋិអារេឥសតាត្ចសាឋតិសមុទាយរេឃ កចំ ឲរេកកំ បាដិហារិយត្តិ ចុច្ចតិ៍ បាដិហារិយំ ចា ចតុត្ថឈ្ហានំ យរេក្កា ច បដិបក្ខហរណរេតា, តត្ថ ឥាត៌, តស្មិ៍ ចា តិយិត្តក្ខុរេត, តរេតា ចា អាកតត្តិ បាដិហារិយំ៍ បាដិហារិយរេយច ឰឆ “បាដិហីរ”ត្តិ ចុត្តំ៍ អចសាតយិ៍ចសរេត្តាតិ ឲរេតហិ កាលំ តិឥរេស្សតិ៍ បាដិហីរកាហណាចសារេតត ហិ តិឥសាលឃធារេសត ច បរិឌ្ឋិរេត្តា អកិឆយ្ចកធាយក្កប្បចត្តតស្ស កាលោតិ ៍ តិឥសាលរេឃតិ រេឥសំ តិឥរេស្សតិ៍ រេសា ហិ អកិឆយ្ចកធាយក្កប្បចត្តតស្ស រេឥរេសា តត្ថ ចសរេត្តត បចត្តិតត្តាតិ៍

ឲ៍ តត្ថាបិ រេឥសចិរេសសឥស្សុតត្វំ “បាទិឌ្ឋត្តកឬលយី៍”ពិអាឌិ ចុត្តំ៍ ឃុកត្វរេទតិ ឪតបឌ្ឋរេតរេច្ចកា រេច្ចតត្តាលីសរេឃាឌតសហស្សុរេត្ថាឆា, អាឌិរេច្ចា ច តក្ខុរេត្តាឆយក្កធាទី, រេសា សតិ សម្ចុច ឃធា ឃុកត្វរេទ រេសារេកឃ្យ, ឲចំ រេសាកយារេតា តិឥិរេត្តាតិ អរេត្វា៍

៣-៥៍ ឰឥាតិ បុក្កលេ ឈម្ចបដិក្កាហរេក អបឌិសរេត្តា “ចក្កចាទ្យអសហរេស្សហី”តិអាឌិយាហ៍ សត្ថរេសាតិ សយត្តុរេតា អាកយ្ច សត្ថរេហិ ឌិសាការេកហិ, សត្តិរេចសចរេសត ចា សយត្តុរេតា សត្តិចិរេដ្ឋហិ ឥសហិ ចក្កចាទ្យអសហរេស្សហីតិ អឌិប្បាយរេឃា, ត សត្ថរេសា ចក្កចាទ្យអសហរេស្សហិ ឥសហិ ឥសហីតិ៍ ឲចំ សតិ ចត្តាលីសចក្កចាទ្យអសហរេស្សហិ អឌិរេកហិ ចា អាកយត៌ ចុត្តំ ឋិឃា, ត រេឥត៌ អឌិរេប្បតត្តិ៍ សយត្តុរេតា សត្តិឋិរេត្តតាតិ ចា រេឃារេឌតត្ថំ៍ សយំ, សយ្ហ ចា តិឋិរេត្តត សត្តិឋិរេត្តត, អត្ថាយត្ថា អត្យាឥាឆេត្វា កាចតិ កាទចំ កត្វា រេសាត៌ ឰឥហិត្វា តិសដ្ឋុរេតារេស ចឌ្ឋិតរេត្ថ ចរេឌ្ឋត្វា តិឋិរេត្តតាតិ អរេត្វា៍ យាតរ៉ ធយុរ៉ កត្វា សត្តិឋិរេត្តត រេឥចាត៌ កេហាត

បរិចារិនេតាតិ ចា, ឃាតរំ បយុត៌ ពត្វា អភិឆយ្ជុកឆាយក្កិ សយ្យចត្តឃឹតិ ចា ឈោះភា កាតន្តា៑

ឡុកាតិ ឥសសតាឃ សយ្ជុាតំ ឥនេស្សនេត្តា "តស្សា បណ្ណាឃ នេតឌសា"តិ អាហ៑ ឃា សា អាឌិយ៉ិក្រទុលាឃ ខ្ញបយិតា សន្តនេចាយ្យឆយ្ជាតំ ឃឆាសកាចខាតតសយត្វា, នេតរំ ឥនេសតន្តុប្បការខាតតសយត្វា, នេចាំឆេតន្តុប្បុក្កលិតំ អាសឃាឌិយ្យត្តិឃាឌិចិកាចតសយត្វា ច បណ្ណា, តស្សា ច ឃឆាទុត្តពលឈោកនេតាតិ អនេត្វា៑ នេតត សន្តុញ្ញុតណ្ណាលាយេច អភិឆយ្ជុកឆាឃ សយ្ជុាតភាចេ សយត្វំ, តាណ្ណាត្តិ ឡុយយត្វំ ឌឹបនេត្តា អភិឆយ្ជុកឆាឃ អសាឆារលាកាចំ ឥនេស្សតិ៑ យនេក្កាតិ ខ្ញបិឈោ៑ ឈក្កាឃតភាឌឹតំ ក្យសលិឌឹតក្ខា ឆយ្ជាតំ អចនេចាំឆស្ស, សក្ខប្បឌិនេចឆនេស្សច ចា ខ្ញបិឃកាចនេតា "អភិឆយ្ជុកឆាយនេក្កា"តិ ចុនេត្តា៑ បពនេគ្គា ចា "យនេក្កា"តិ ចុក្ខតិ៑ នេសា ហិ ឌឹឈត្តា យនេក្កា ចិឃាតិ យនេក្កា, តស្ជា អភិឆយ្ជុកឆាបពនេគ្គា "អភិឆយ្ជុកឆាយនេក្កា"តិ ចុនេត្តា៑ ឥឆចាតំ កលោត បរិចារិនេតាតិ ចត្វា បុត ឥឆចាតត្តិ ចចតំ នេតរំ កហលាសយត្វតំ ឌឹបេតិ៑ ត ហិ អសយត្វាតំ ភកចា ឥនេសតឹតិ៑

៩៑ ខុចំ ពន្ទុលាបណ្ណាយុនេលហិ ក្យលាហិ ភកចនេតា អភិឆយ្ជុកឆាយក្កុប្បចត្តនេតត ច ហិតប្បឌិបត្តិឃា បនេយបលាយារហតំ ឥនេស្សត្វា ឡុកាតិ អឆិនេប្យតំ បលាយំ កនេរានេត្តា អាហ "តស្ស បិនេឆ តយឃ្សិត្វា"តិ៑ ភកចនេតា នេឆាយនេតនេតច ច ឆយ្ជុស្ស ស្វាក្លាតតា សឈ្ឃស្ស ច ស្ទុប្បឌិបគ្គតា ឥស្សិតា នេហាតិ តប្យកចស្ស អតណ្ណាឆាកាចនេតា, តស្ជា បលាយារហំ តក្ខា រតតក្វយំ បលាយនេត្តា "សឆ្ជុយ្ជុក្ខាស្ស...នេប... ចញ្ញុលិ"ត្តិ អាហ៑ តត្វ ឃស្ជា ពុនេគ្គា "សនេឆចនេក នេលានេក តឆាកនេតា ចគ្គឹនេឃា"តិ, សឈ្ឃោ ច "ស្ទុប្បឌិបនេគ្គា...នេប... អញ្ញុលិករលឹនេឃា"តិ (អ៑ តិ៑ ៩៑១០) ចុនេត្តា, តស្ជា "តស្ស បិនេឆ តយឃ្សិត្វា, ពត្វា សឈ្ឃស្ស ចញ្ញុលិ"ត្តិ ចុត្តំ៑ ឆនេយ្ជា បត ស្វាក្លាតតាឌិក្យលាឃុនេត្តា តឆាតុស្សនេលាត ប្ចុនេឌតនេត្តា នេហាតិ "តនេយច ឆយ្ជុំ សក្កុត្វា កទ្យុកត្វា ខ្ញបតិស្សាឃ ចិហនេទយ្យ"ត្តិ (ឆំ៑ តិ៑ ១៑១លិ៍៩; អ៑ តិ៑ ៣៑១១) ចចតនេតា, កាឃចាចាឌិនេត្តហិ សន្តឆា ប្ចុនេឌតនេត្តា, តស្ជា "សឆ្ជុយ្ជុក្ខាស្ស ប្ចុនេឌត្វា"តិ ចុត្តំ៑ សិទិយនេតាតិ ខុត្វ សិទិតិ បណ្ណាបុណ្ណាតំ អឆិចចតត្តិ ចគត្តិ៑ អឆ ចា បុណ្ណាតិត្តតា សទិននេសាកក្កាឌិសយ្យត្តិ ពតបុនេណ្ណា តិស្សឃតិ, ពតបុនេណ្ណាហិ ចា តិស្សិឃតឹតិ "សិទិ"តិ ចុក្ខតិ, សា ច អតិសឃចតឹ ភកចនេតា អត្វិតិ សិទិយា, ភកចា, តស្ស សិទិយនេតា៑

លិ៑តិបក្ខការស្សាតិ បលាយកិទិឃាឃ៑ អាតុកាចេតាតិ ពនេលភ៑ នេសានេសត្វាតិ ស្ទុក្លានេបត្វា អត្ថនេឆានេបត្វា អត្វំ បការសឃិស្សាឃឹតិ សយ្ជុនេគ្គា៑ អត្តនេរាឃតិ អត្វប្បការសតស្ស ខ្ញបឈាតនេក៑ អនេសនេសនេតាតិ តិនេស្សនេស សកនេល៑

ប៉័ ឡុកាតិ អភិឆយ្ជុស្ស កយ្ហឹទត្វត្តា អត្វប្បការសតស្ស ក្កុក្កុកាចំ ឌឹនេបត្វំ "ចិស្ទុគ្គាចាទសឹនេលតា"តិអាឌិតា អភិឃាចតំ ឥនេស្សតិ៑ ក្យលក្ខឃាឌិចិស្ទុគ្គិឃា ចិស្ទុគ្គាចានេទា, បិនោឌិកសញ្ញាឌិនេសសចិស្ទុគ្គិឃា ចិស្ទុគ្គសឹនេលា៑ ចាទិត្តចាទិត្តចិស្ទុគ្គិឃា ចា ចិស្ទុគ្គាចាទសឹនេលា, នេតភ៑ សក្កក្ខត្តិ ចិត្តិ ពត្វា៑ អភិឃាចិនេតាតិ អភិយុត៌ ឃាចិនេតា៑ នេតត អភាឥទិឃំ អត្វប្បការសនេត កាត្វំ អសក្ក្យលាយ្យំ ឥនេស្សតិ៑

ឆ័៑ ឡុកាតិ ឃស្ស អត្វំ បការេសត្យការេយា, តំ ឥនេស្សត្វំ "ឃំ ឥឆចនេឆចា"តិអាឌិយាហ៑ តត្វ ឃត្តិ អភិឆយ្ជុំ៑ ឥឆចនេឆចាតិ ចិស្ទុគ្គិសយ្យុតិខ្ញបបត្តិឥឆចាតំ ឥឆចា៑ នេលានេក ហិ នេឃ "សទលំ បរាឃលា"ត្តិ កត្តុត្តា កតិក្សតា, នេត "ឥឆចា"តិ ចុក្ខត្តិ, ភកចា ច សន្តឥឆចាតំ

ពតិក្ខតោតិ ៍ តឃតោតិ ឋតច្ឆបតោ៍ ឋយាឱក្លិតិ ឋយ្ខា អាឱក្លិ ឃឆា តឆតរា ព្ជញ្ញុតិ៍ តចតឃ្យុឋតគ្គ ឱតតិតិ ឱតាឃតកា, តាឃពឱរហិតោ ចា, ឋឃយ្ខុតិ អតត្វា៍

១០-១១៍ឃត្ថាតិ ឃត្ថា អកិឆយ្ខំ កិក្ខុត៌ បឃិរ្ទាហាឃឹតិ ឋយ្ខតត្ថា៍ បឃិរ្ទាហាឃឹតិ ពតឆឋិ៍ ត្ថតីតិ ត្ថយិតា អត្ថក្កតយត៍ "តឃា ឆារិតោ"តិ ឃត្តិ ក្ខបតឃាពចតឋត ចុតត្តា ឃំ-ឋតត្ថ ឆារិតោតិ បច្ចុតត្តត ឋយ្ខញ្ញុយាតតា បច្ចុត្តចតឋត បរិហាយតិ, តឋ្ខា តឃា ឆារិតោ, តឃា ច ឋក្ខឹតោ, តឋ្ឋ អត្ថំ បការឋឃិឋ្សាយឹតិ តឃាឌតា ពាតត្ថា៍ តចតឆត បត្ថាឃ ព្វាហតិ បចត្តីតិ តចតឆតហា, តោត ឃុតិតា៍ អកិលាប្បឋាតិ ញាហុឋា៍ អកិឆយ្ខុឋ្សាតិ ឲុតំ "អត្ថំ បការឋឃិឋ្សាយឹ"តិ ឲុតោត តឃាតឌតត្ថា៍ ត្ថតាតិ តឃា អត្ថប្បការឋតឋ្ឋ តិឋ្ឋតឃា, តំ ឆតឋ្សាតំ "អាឱតោ"តិអាឱយាហ៍ តត្ថ អាឱតោតិ អាឱយិប្បឋឆយឋក្ខឹតិឃំ៍

១១៍ ឃា អក្ខពឆា ឋក្ខឹតា, ពឋ្ឋ បត ឋា អក្ខពឆាតិ? អត្ថាឋ្ឋ ចុត្តឋ្ឋ អកាចា "ឃឋ្ឋ អត្ថំ បការឋឃិឋ្សាយឹ"តិ ចុត្តំ, អឆិពារចតឋត "តឋ្ឋ អកិឆយ្ខុឋ្សា"តិ ឱត្ថាឃតិ៍ ឋក្ខឹតាតិ អត្ថំ បការតឋតំ ឃុត្តក្ខារតត "អឃំ ឲតឋ្ឋ អតត្វា, អឃំ ឲតឋ្ឋ អតត្វា"តិ ឋក្ខតហត្វា ចុត្តា, បច្ឆាបិ ច ចុតិឃតតិឃឋក្ខឹតីឋុ អត្ថុឋក្ខឹតា៍

១៣-១៩៍អកិឋច្ឆតាតិ រចិតា៍ តតោតិ អក្ខពឆារតោ៍ តត្តិតឃាត្ថពត្តិ តត្តិពតិ អត្ថពតំ៍ កាឋត្តិ យាពឆកាឋំ៍ តិកាឃត្តុរលឌ្ឋិហឹតិ អត្តុរត្តុរា អត្ថប្បតចឋិតាហិ៍ អឋយ្ខិឋ្សត្តិ អតចាកិល្ហិ៍ អតាក្បលត្តិ ឋតិពាតឃបិ អតាឱលំ បរិត្ថិត្ថិ៍ អឋយ្ខិតឋ្សា អតាក្បតលិ ច តឃា យហាឱហារចាឃឹតំ អត្ថឱតិត្ថតឃា, តំ ឌឹបឃតត្តា អត្ថំ បការឋឃិឋ្សាយឹតិ ៍ ឲតោត តិបិដកត្ខ្យអតាកតត្វរាឌីហិ ចុតត្តា តឆរចារតាបិ ឋក្ខហិតោ តហាតិ៍ អឆ ចា តយ្ខបល្លិកាឋំ អបតតត្វា យាពឆកាឋត្ថា អារតារតបត្វា បការិឃយាតតា តឃា អកិឆយ្ខុឋ្ឋ អតត្វា អឋយ្ខិតឋ្សា អតាក្បតលិតឃច ច តហាតិ យហាឱហារចាឃឹតត្ថា ឱតិត្ថឃក្ខតោ, តំ អត្ថំ "ឲតឋា យហាឱហារចាឃឹតំ ឱតិត្ថតឃា"តិ ឌឹបឃតត្តា បការឋឃិឋ្សាយិ៍ តប្បការឋតតតច ហិ តឋា តឆា ឌឹបិតោ តហាតីតិ៍

១សិ៍តោរឋឃតត្តា ឱចក្ខតលាតិ ឱចក្ខតលា តោរឋឃតត្តា ពតហតត្ថំ ពតហត្វាតាតិ ឲចំ តឃាតឌត្វា "ពតហតត្ថក្ខារតតឃច ពហិតំ ឋុក្ខ ពត"ត្តិ ឲចំ តោរឋឃតត្តាតិ អត្ថំ ចតត្តិ៍ ឲចំ ឋតិ ពតហតត្ថក្កហតលាតតច តោរឋតំ ពតំ, ត អតត្ថាត អត្ថប្បការឋតតាតិ ឲតំ អាបតខ្ញ្ញ៍ តោរឋឃតត្តា អត្ថំ បការឋឃិឋ្សាយឹតិ ឲចំ បត តឃាឌតាឃ ឋតិ ពតហតត្ថក្កហលំ អត្ថាត្ថា ឋត្ថំ អត្ថប្បការឋតំ តហាតីតិ ឋតត្ថាត តោត តោរឋតំ ពតំ តហាតិ, តឋ្ខា តោរឋឃតត្តា អត្ថំ បការឋឃិឋ្សាយឹតិ ឃុត្តរុបិ៍

១ប័-១០៍ ត្ថតាតិ ឃំ អត្ថប្បការឋតំ ពត្តុពាតយា, តឋ្ឋ យហត្តំ បរិហរិតំ "ពយ្ខក្ខាតាតី"តិអាឱយាហ៍ អត្ថចល្ហតត្តិ ឲត្ថ ចល្ហតា តាយ ឱចរិត្វា ឱត្វាតតរត្វា ចចតំ៍ ត្ថតីតិ "អបតតត្វា តតោ កាឋ"ត្តិ ឲចយាឌិតា ឃឆាឆឋ្សិតប្បការតរត៍ ត្ថតិ តឋាត្ខុតំ ក្ខឋ្សាហុប្បាឆតឋ្ឋ តហតំ ឆតឋ្សតិ៍ អកិឆយ្ខុពឆត្តិ អកិឆយ្ខក្ខពឆំ៍ តិឋាតយឆាតិ ឋុលាឆ៍ ត្ថតាតិ អចឋ្សំ អឃំ តឋាតត្ថាតឃចាតិ ឆត្យហំ ក្ខឋ្សារតហតត្តា អាហ "ក្ខលូកា ហិ អឃំ ពឆា"តិ៍

វីសតិគាថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

និទានកថាវណ្ណនា

អដ្ឋសាលិនិំ តាវ វណ្ណេន្តេហិ អាចរិយេហិ តស្សា សង្ខេបតោ វិភាវេតព្ពា។ តស្មា ឥទំ វុច្ចតិ –

“វចនត្ថោ បរិច្ឆេទោ, សង្ខេបោ ច បភេទនា;

សាគរេហិ តថា វិត្ថា, ទេសនាហិ គម្ភីរតា។

“ទេសនាយ សរីរស្ស, បវត្តិគ្គហណា តថា;

ថេរស្ស វាចនាមគ្គ-តប្បកាសិតតាបិ ច។

“បដិវេធា តថា ពុទ្ធ-វចនាទីហិ អាទិតោ;

អាភិធម្មិកភាវស្ស, សាធនំ សព្ពទស្សិតោ។

“វិនយេនាថ កោសល្ល-ប្បវត្តិ ច មហេសិនា;

ភាសិតត្តស្ស សំសិទ្ធិ, និទានេន ច ទីបិតា។

“បការេហិ ឥមេហិ សព្ពំ, បដិញ្ញាតគថា គតា;

អដ្ឋសាលិនិយា វុត្តំ, សង្ខេបេន វិភាវយេ”តិ។

វចនត្ថវិធានេន វិទិតាភិធម្មសាមញ្ញត្ថស្ស អភិធម្មកថា វុច្ចមានា សោតព្ពាតិ អភិធម្មបរិយាទានេន អាទិបិយុត្តានុបត្តិ តទត្ថំ បុច្ឆតិ “តត្ថ កេនដ្ឋេន អភិធម្មោ”តិ។ តត្ថ តត្ថាតិ “អភិធម្មស្ស អត្ថំ បកាសយិស្សាមី”តិ យទិទំ វុត្តំ, តស្មិំ “យស្ស អត្ថំ បកាសយិស្សាមី”តិ

បដិញ្ញាតំ, សោ អភិធម្មោ កេនដ្ឋេន អភិធម្មោតិ អត្ថោ។ តត្ថាតិ ច "អភិធម្មកថ"ន្តិ ឯតស្មិំ វចនេ យោ អភិធម្មោ វុត្តោ, សោ កេនដ្ឋេន អភិធម្មោតិ អត្ថោ។ ធម្មាតិរេកធម្មវិសេសដ្ឋេនាតិ ឯត្ថ ធម្មា អតិរេកា ធម្មាតិរេកា, វុត្តាធិកា វិភត្តាតិ អត្ថោ។ ធម្មា វិសេសា ធម្មវិសេសា ធម្មាតិសយា, វិចិត្តា វិភត្តាតិ អត្ថោ, ធម្មាតិរេកធម្មវិសេសា ឯវ អត្ថោ ធម្មាតិរេកធម្មវិសេសដ្ឋោ។ ឧភិន្នម្បិ អត្ថានំ អភិធម្មសទ្ទស្ស អត្ថការេន សាមញ្ញតោ ឯកវចននិទ្ទេសោ កតោ។ តស្មាតិ យស្មា "អភិក្កមន្តិ, អភិក្កន្តវណ្ណា"តិអាទីសុ វិយ អតិរេកវិសេសទីបកោ អភិសទ្ទោ, តស្មា អយម្បិ ធម្មោ ធម្មាតិរេកធម្មវិសេសដ្ឋេន "អភិធម្មោ"តិ វុច្ចតីតិ យោជនា។

តត្ថ សិយា – "អភិក្កមន្តិ, អភិក្កន្តវណ្ណា"តិ ឯត្ថ ធាតុសទ្ទស្ស បុរតោ បយុជ្ជមានោ អភិសទ្ទោ កិរិយាយ អតិរេកវិសេសភាវទីបកោ ហោតីតិ យុត្តំ ឧបសគ្គភាវតោ, ធម្មសទ្ទោ បន ន ធាតុសទ្ទោតិ ឯតស្មា បុរតោ អភិសទ្ទោ បយោគមេវ នារហតិ។ អថាបិ បយុជ្ជេយ្យ, កិរិយាវិសេសកោ ឧបសគ្គោ, ន ច ធម្មោ កិរិយាតិ ធម្មស្ស អតិរេកវិសេសភាវទីបនំ ន យុត្តន្តិ? នោ ន យុត្តំ។ អញ្ញស្សបិ ហិ ឧបសគ្គស្ស អធាតុសទ្ទា បុរតោ បយុជ្ជមានស្ស អកិរិយាយបិ អតិរេកវិសេសភាវទីបកស្ស ទស្សនតោតិ ឯតមត្ថំ វិភាវេតុំ អតិច្ឆត្តាទុទាហរណំ ទស្សេន្តោ អាហ "យថា"តិអាទិ។ ឯវមេវាតិ យថា ឆត្តាតិរេកឆត្តវិសេសាទិអត្ថេន អតិច្ឆត្តាទយោ ហោន្តិ អតិសទ្ទស្ស ឧបសគ្គស្ស អធាតុសទ្ទស្សបិ បុរតោ បយុជ្ជមានស្ស អកិរិយាយ ច តព្ភាវទីបកត្តា, ឯវមយម្បិ ធម្មោ ធម្មាតិរេកធម្មវិសេសដ្ឋេន "អភិធម្មោ"តិ វុច្ចតិ អភិ-សទ្ទស្ស ឧបសគ្គស្ស អធាតុសទ្ទស្សបិ បុរតោ បយុជ្ជមានស្ស អកិរិយាយ ច តព្ភាវទីបកត្តាតិ អធិប្បាយោ។

ឯកទេសេនេវ វិភត្តាតិ "កតមេ ច, ភិក្ខវេ, បញ្ចក្ខន្ធា? រូបក្ខន្ធោ...បេ... វិញ្ញាណក្ខន្ធោ។ កតមោ ច, ភិក្ខវេ, រូបក្ខន្ធោ? យំ កិញ្ចិ រូបំ អតីតា...បេ... សន្តិកេ វា, អយំ វុច្ចតិ រូបក្ខន្ធោ"តិឯវមាទិនា (សំ. និ. ៣.៤៨; វិភ. ២) ឧទ្ទេសនិទ្ទេសមត្តេនេវ វិភត្តា, "តត្ថ កតមំ រូបំ អតីតំ"ន្តិឯវមាទិនា (វិភ. ២) បដិនិទ្ទេសស្ស អភិធម្មភាជនីយស្ស បញ្ហាបុច្ឆកស្ស ច អភាវា ន និប្បទេសេន។ អភិធម្មំ បត្វា បន...បេ... និប្បទេសតោវ វិភត្តា, តស្មា អយម្បិ ធម្មោ ធម្មាតិរេកធម្មវិសេសដ្ឋេន "អភិធម្មោ"តិ វុច្ចតិ និប្បទេសានំ តិណ្ណម្បិ នយានំ អតិរេកវិភត្តភាវតោ វិសេសវិភត្តភាវតោ ចាតិ អធិប្បាយោ។ សុត្តន្តេ ទ្វាវីសតិយា ឥន្ទ្រិយានំ ឯកតោ អនាគតត្តា ឥន្ទ្រិយវិភង្គេ សុត្តន្តភាជនីយំ នត្ថិ។ "អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា សម្ភវន្តិ"តិអាទិនា បដិច្ចសមុប្បាទេ តស្ស តស្ស បច្ចយធម្មស្ស បច្ចយុប្បន្នធម្មានំ បច្ចយភាវោ ឧទ្ទិដ្ឋោ, ឧទ្ទិដ្ឋធម្មានញ្ច កុសលាទិភាវោ បុច្ឆិត្វា វិស្សជ្ជិតោ, ន ចេត្ថ "អវិជ្ជាសង្ខារា"តិ ឯវំ វុត្តោ ឧទ្ទេសោ អត្ថីតិ បញ្ហាបុច្ឆកំ នត្ថិ។ សុត្តន្តេ បញ្ច សិក្ខាបទានិ ឧទ្ទិដ្ឋានិ បាណាតិបាតា វេរមណីតិអាទីនិ។ សា បន វេរមណី យទិ សភាវកិច្ចាទិវសេន វិភជីយេយ្យ, "អារតិ វិរតី"តិអាទិនា អភិធម្មភាជនីយមេវ ហោតិ។ អថាបិ ចិត្តុប្បាទវសេន វិភជីយេយ្យ, តថាបិ អភិធម្មភាជនីយមេវ ហោតិ។ អញ្ញោ បន វេរមណីនំ វិភជិតព្ពប្បការោ នត្ថិ, យេន បការេន សុត្តន្តភាជនីយំ វត្តព្ពំ សិយា។ តស្មា សិក្ខាបទវិភង្គេ សុត្តន្តភាជនីយំ នត្ថិ។

វចនត្ថតោ អភិធម្មំ ទ្វារេន បរិច្ឆេទតោ ទ្វារេនបិ តំ អាហ "បករណបរិច្ឆេទតោ"តិអាទិ។ កតិបយាវ បញ្ហុទ្ធារា អវសេសាតិ ធម្មហទយវិភង្គេ អនាគតា ហុត្វា យថាធម្មហទយេ អាគតា ធម្មហទយវិភង្គវចនវសេន អវសេសា កតិបយាវ បញ្ហុទ្ធារាតិ អត្ថោ។

ឲទេ្ធច ឃក្កហិតាតិ “អប្បត្តំ តត្ថិ”តិ ចុត្តំ៎ អប្បយុត្តិកានំ តត្តិ អចនេយ្យាតិ ឆល្ឍហឌឃចិកន្ទេ អភាគត្វា យហាឆល្ឍហឌឃ អាគតតត្តិតោ ឃតិ បឆចិអាឌិតំ ចិត្វារកឆា យហាឆាតុកឆា ទុបកល្ឍឆាតុចិកក្ខាឌិស្ស, អឆ ឆាតុកឆាយ ចិត្វារកឆា ឆាតុកឆាយ អភាគត្វា យហាឆាតុកឆាយ អាគតតត្តិ អប្បយុត្តិកានាតិ អធិប្បាយោ៎

ឃំ បត ចុត្តំ “ឃាចកការិតត្វា លទ្ធេឆ ត”ត្តិ, តំ ឮន្ឍការិតកាចឌស្សេតត បដិយេឆតំ “ឃប្បាឃប្បន្ធោ ហី”តិអាឌិយាហ៎ ចត្តុ បញ្ញាសុតិ “ក្ខបលក្ខតិ តុបលក្ខតី”តិ បដិញ្ញាយ គហិតាយ បដិក្ខេបកហលត្វំ “យោ ឃទ្ធិកឌ្ឍោ”តិ ចុត្តំ ឃទ្ធិកឌ្ឍំ តិស្សឃំ កត្វា ក្ខបិឌាយ បចត្តា ទេ្ធបិ បញ្ហាកា ឲកោ បញ្ញោ, “ឃន្តត្វា”តិ ឃទីទំ ឃន្តំ ចា ឌេឃំ ក្ខបិឌាយ បចត្តា ឲកោ, “ឃន្តឌា”តិ កាលយុបិឌាយ ឲកោ, “ឃន្ត្វាសុ”តិ ឃតិ លត្ឍាឃតភាឌយោ គហិតា, តេ ក្ខបិឌាយ បចត្តា, អឆ បត “យោ ឃទ្ធិកឌ្ឍោ ឃន្តត្វ ឃន្តឌា”តិ ឲតេហិ ត កោធិ ឃទ្ធិកឌ្ឍោ ឌេយោ កាលេរិ ចា អក្កហិតោ អត្តិ, តេ បត ឃាយញ្ញាចនេឃត គហេត្វា អតុយោគោ កតោ, ត កេឌចនេឃតាតិ កេឌចនេឃត គហេត្វា អតុយុញ្ញិតំ “ឃន្ត្វាសុ”តិ ចុត្តា ឃទ្ធិកឌ្ឍឌេឃកាលយ្យឌេឃ ក្ខបិឌាយ ច បចត្តា ឲកោតិ ឲតេសុ ចត្តុសុ៎ ទ្វិត្តំ បញ្ហាកាតត្តិ ឲត្វ “បុក្កលោ ក្ខបលក្ខតិ…បេ… យិន្ធា”តិ ឲកំ, “បុក្កលោ តុបលក្ខតិ…បេ… យិន្ធា”តិ (កឆា៎ ១ប័) ឲកំ, “តំ ទេច បត យញ្ញាឃិ…បេ… ព្លាឌំ តេ យិន្ធា”តិ (កឆា៎ ៣) ឲកំ, “ឲយេ ទេច ទុត្តិក្កហិតោ…បេ… ព្លាឌំ តេ យិន្ធា”តិ ឲកំ, “ត ហេចំ តិក្កហេតព្វោ, តេត ហិ ឃំ តិក្កហ្យាឃិ…បេ… ឃុកតា បដិបិឌភា”តិ (កឆា៎ ១០) ឲកត្តិ ឲចំ តិក្កហករណំ, បដិកប្បករណំ, តិក្កហស្ស ឃុតិក្កហកាចំ ព្លន្ធតោ បដិញ្ញាឆបនេតត បដិកប្បចេឆតំ, បដិកប្បស្ស ទុប្បដិកប្បកាចំ ព្លន្ធតោ តំតិឌស្សេតត តិក្កហស្ស ទុត្តិក្កហកាចឌស្សេតត តិក្កហតិព្វោឆតំ, អតិក្កហកាចារោបតាឌិតា លេឌោតិ អឃំ ឲកោ បញ្ហោកោ, យោ អន្ទកឆាឃំ អតុលោមបញ្ហាកបដិកប្បចតុក្កតិក្កហចតុរ៍ក្កាបតឃតចតុក្កតិកយតចតុក្ក តាយេហិ ឃកចាឌិបុព្វាបក្ខេ អតុលោមបច្ចុតិកបញ្ហាកោតិ ចុត្តោ, បចាឌិបុព្វាបក្ខេ ច ឲចយេច បច្ចុតិយាតុលោមបញ្ហាកោតិ ចុត្តោ៎ ឲចំ ទេ្ធ បញ្ហាកា ចេឌិតព្វា៎ ឲចំ យេឃបញ្ញាសុបីតិ អន្ទ បញ្ហាកា អន្ទយុលា ចាឌយុត្តិតិ ចុត្តា៎ យុត្តិតិ ក្ខបិយោ, ចាឌស្ស យុត្តិ ចាឌយុត្តិ, ចាឌប្បចត្តតស្ស ក្ខបិយោតិ អត្ថោ៎

អតុលោមបច្ចុតិកបញ្ហោក អាឌិតិក្កហំ ឌស្សេត្វា បច្ចុតិយាតុលោមបញ្ហោក ច អាឌិតិក្កហយេច ឌស្សេត្វា យាតិកំ ឌីបេតុំ “ឃា បតេឃា”តិអាឌិយាហ៎ បុក្កលោតិ អត្តា ឃត្តោ ឌីចោ៎ ក្ខបលក្ខតីតិ បញ្ញាយ ក្ខបកត្វា លក្ខតិ៎ ឃទ្ធិកឌ្ឍបយេឌ្ឍតាតិ យាឃាយទីធិអាឌយោ ចិយ តាក្ខតាកាយេត, អតុស្សចាឌីហិ គហេតព្វា ចិយ ត អតុត្តយត្វការេចត, អឆ ខោ ក្ខតេត ក្ខត្តយត្វការេចត ក្ខបលក្ខតីតិ បុន្ធតិ៎ ព្លតយោ តាឌិឃំ ព្លន្ធត្វា បដិញាតាតិ៎ បុត យោ ឃទ្ធិកឌ្ឍបយេឌ្ឍត ក្ខបលក្ខតិ, ឃោ ឃទ្ធិកឌ្ឍបយេឌ្ឍតោ អញ្ញោ តឌាឆាយោ, អញ្ញត្រ ចា តេហិ, តេឃំ ចា អាឆារក្ខតោ, អតញ្ញោ ចា តតោ ទុប្បតាឌិឃកាចតោ ឃប្បច្ចុយាឌិឃកាចតោ ចា ក្ខបលក្ខយាតោ អាបន្ទតីតិ អតុយុញ្ញតិ “យោ ឃទ្ធិកឌ្ឍោ…បេ… បយេឌ្ឍតា”តិ៎ ព្លតយោ បុក្កលស្ស ទុបិឌីហិ អញ្ញាតតំ អតញ្ញាតត្តំ អតិន្ធន្ធត្វា “ត ហេច”ត្តិ បដិក្ខេបតិ៎ បុត ឃកចាឌី បដិញ្ញាយ ឲកត្តាបត្តំ អប្បដិក្ខេបិតត្តំ បដិក្ខេបតីតិ កត្វា តិក្កហំ អារោបេន្តោ អាហ “អាឌាតាហិ តិក្កហ”ត្តិ៎ “បុក្កលោ តុបលក្ខតី”តិ បុន្ធោ ឃកចាឌី បុក្កលឌិដ្ឋិ បដិយេឆេន្តោ “អាយន្តា”តិ បដិឌាតាតិ៎ បុត ព្លតយោ យោ ឃទ្ធិកឌ្ឍត តុបលក្ខតិ បុក្កលោ, ឃោ ឃទ្ធិកឌ្ឍបយេឌ្ឍតោ អញ្ញោ ចា អតញ្ញោ ចា តុបលក្ខតីតិ អាបន្ទតិ អញ្ញស្ស បការស្ស អភាចាតិ អតុយុញ្ញតិ “យោ ឃទ្ធិកឌ្ឍោ…បេ… បយេឌ្ឍតា”តិ៎ ឃស្មា បត បុក្កលោ ឃន្តេត ឃន្តំ តុបលក្ខតិ, តស្មា តស្ស

អញ្ញាតាតញ្ញាតាតុវេយាកោ អតតុវេយាកោ បុគ្គលលទ្ធិំ បដិសេធេន្តស្ស អនាបជ្ជនតោតិ “ន ហេវ”ន្តិ បដិក្ខិបតិ។ ឋាតវេទា បដិញ្ញាយ អាបជ្ជនលេសេន បស្សន្តោ អធិបទឹតំ អត្ថំ អសម្បជ្ជន្តោយេវ និគ្គហំ អារោបេតិ “អាជានាហិ និគ្គហ”ន្តិ។

ឋាតីតិ យំ ទិស្វា មាតិកា ឋបិតា, ឯវំ ទេសិតត្តាតិ អធិប្បាយោ។ យថា កិន្តិ យេន បការេន ពុទ្ធភាសិតំ នាម ជាតំ, តំ និទស្សេតុំ កិន្តិ អវោច។ យទេវាតិវាទត្តិ ឃំការណា លអ្វេត្តិកដាហិរាយតនាវិតិវាទត្តិ អវោច។ បបញ្ចសញ្ញាសង្ខាតិ តណ្ហាមានទិដ្ឋិបបញ្ចសម្បយុត្តា សញ្ញាកោដ្ឋាសា។ សមុទាចរន្តីតិ អជ្ឈាចរន្តិ។ ឯត្ថ ចេតិ ឯតេសុ អាយតនាទីសុ តណ្ហាមានទិដ្ឋីហិ អភិនន្ទិតព្ពំ អភិវទិតព្ពំ អជ្ឈោសិតព្ពញ្ច នត្ថិ ចេ។ នតុ នត្ថិយេវ, កស្មា “នត្ថិ ចេ”តិ វុត្តន្តិ? សច្ចំ នត្ថិ, អប្បហីនាភិនន្ទនាភិចទនជ្ឈោសានានំ បន បុថុជ្ជនានំ អភិនន្ទិតព្ពាទិប្បការានិ អាយតនាទីនិ ហោន្តីតិ តេសំ ន សក្កា “នត្ថី”តិ វត្តុំ, បហីនាភិនន្ទនាទីនំ បន សព្ពថា នត្ថីតិ “នត្ថិ ចេ”តិ វុត្តំ។ ឯសេវន្តោតិ អភិនន្ទនាទីនំ នត្ថិភាវករោ មគ្គោ តប្បដិប្បស្សទ្ធិភូតំ ផលំ វា រាគានុសយាទីនំ អន្តោ អវសានំ, អប្បវត្តីតិ អវោច។

ជានំ ជានាតីតិ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណេន ជានិតព្ពំ ជានាតិ។ ន ហិ បទេសញាណេន ជានិតព្ពំ សព្ពំ ជានាតីតិ។ បស្សំ បស្សតីតិ ទិព្វចក្ខុបញ្ញាចក្ខុធម្មចក្ខុពុទ្ធចក្ខុសមន្តចក្ខុសង្ខាតេហិ បញ្ចហិ ចក្ខូហិ បស្សិតព្ពំ បស្សតិ។ អថ វា ជានំ ជានាតីតិ យថា អញ្ញោ សវិបល្លាសោ កាមរូបបរិញ្ញាវាទីនោ ជានន្តោបិ វិបល្លាសវសេន ជានាតិ, ន ឯវំ ភគវា, ភគវា បន បហីនវិបល្លាសត្តា ជានន្តោ ជានាតិយេវ, ទិដ្ឋិទស្សនស្ស ច អភាវា បស្សន្តោ បស្សតិយេវាតិ អវោច។ ចក្ខុភូតោតិ បញ្ញាចក្ខុមយត្តា សត្តេសុ ច តទុប្បាទនតោ លោកស្ស ចក្ខុភូតោ។ ញាណភូតោតិ ឯតស្ស ច ឯវមេវ អត្ថោ ទដ្ឋព្ពោ។ ធម្មា ពោធិបក្ខិយា។ ព្រហ្មា មគ្គោ, តេហិ ឧប្បន្នត្តា លោកស្ស ច តទុប្បាទនតោ តព្ភូតោ។ វត្តាតិ វតុសច្ចធម្មេ វទតីតិ វត្តា។ បវត្តាតិ ចិរំ សច្ចប្បដិវេធំ បវត្តេន្តោ វទតីតិ បវត្តា។ អត្ថស្ស និន្នេតាតិ អត្ថំ ឧទ្ធរិត្វា ទស្សេតា, បរមត្ថំ វា និព្ពានំ បាបយិតា។ អមតស្ស ទាតាតិ អមតសច្ឆិកិរិយំ សត្តេសុ ឧប្បាទេន្តោ អមតំ ទទាតីតិ អមតស្ស ទាតា។ ពោធិបក្ខិយធម្មានំ តទាយត្តភាវតោ ធម្មស្សាមី។ សុវណ្ណាលិង្គន្តិ សុវណ្ណមយំ អាលិង្គំ ខុទ្ទកមុទិង្គំ។ សុបុប្ផិតសតបត្តបទុមមិវ សស្សិរិកំ សវោភំ សុបុប្ផិតសតបត្តសស្សិរិកំ។

អនុមោទិតកាលតោ បដ្ឋាយ...បេ... ពុទ្ធភាសិតំ នាម ជាតន្តិ ឯតេន អនុមោទនា ពុទ្ធភាសិតភាវស្ស ការណន្តិ អយមេត្ថ វុត្តោ វិយ ទិស្សតិ, ឯវញ្ច សតិ កថាវត្ថុស្ស ពុទ្ធភាសិតភាវោ ន សិយា អននុមោទិតត្តា, តស្មា ឯវមេត្ថ អត្ថោ ទដ្ឋព្ពោ – “មហាកច្ចានោ ឯវំ វិភជិស្សតី”តិ ទិស្វា ភគវតា មាតិកំ និក្ខិបិត្វា វិហារំ បវិដ្ឋេ, តទេវ ច ទេសនា ភគវតា ទិន្នភយេន ឋបិតមាតិកាយ វិភជិតំ ពុទ្ធភាសិតំ នាម ជាតំ, តំ បន អនុមោទនាយ បាកដំ ជាតន្តិ ឯតមត្ថំ សន្ធាយ “ឯវំ សត្ថារា...បេ... នាម ជាត”ន្តិ វុត្តន្តិ។

ឋទានិ បិញ្ឆព្ពាយា សន្តិកេ ឥទស្សនំ “តត្ថ ធម្មសង្គហំ បករណំ”តិអាទិមាហ។ កាយាវធានកុសលតោ អដ្ឋាតិ កាយាវធានកុសលេ វត្តានេរា លទ្ធេ គហេត្វា តតោ អដ្ឋ ចិត្តានិ ឧទ្ធរតិ។ បឋមា ចិកត្តិតិបិ ចតន្តិ។ ឯក្កូនតចុតិ ចិត្តានីតិ យត្ថ ឯតានិ ចិត្តានិ ចិកត្តានិ, តេ បិញ្ឆព្ពប្បទេសា “ឯក្កូនតចុតិ ចិត្តានី”តិ វុត្តា។ តេសញ្ច សមុទាយោ ចិត្តចិកត្តិ, តស្មា ឧបបត្តមេតំ “ឯក្កូនតចុតិ ចិត្តានិ ចិត្តចិកត្តី”តិ។ មាតិកញ្ច ឧទ្ទិសិត្វា តត្ថ ឯកេកំ បទំ ឧទ្ទិសិត្វា យស្មា ចិត្តានិ ចិកត្តានិ, តស្មា មាតិកាបិ ចិត្តចិកត្តិអន្តោគធាយេវាតិ ចិត្តុប្បាទកណ្ឌំ

មាតិកាបទភាជនីយវណ្ណនា ទុវិធត្តិ ពុទ្ធយំ វចនំ យុជ្ជតិ។

មូលេនាតិ “តីណិ កុសលមូលានី”តិអាទិនា (ធ។ ស។ ៩៨៥) កុសលាទីនំ មូលវសេន សង្គហិត្វា វចនំ “វេទនាក្ខន្ធោ”តិអាទិនា ខន្ធតោ។ “កាយកម្ម”ន្តិអាទិនា ទ្វារតោ។ “សុខភូមិយំ កាមាវចរេ”តិអាទិនា (ធ។ ស។ ៩៨៨) ភូមិតោ។ អត្ថោតិ ហេតុផលំ។ ធម្មោតិ ហេតុ។ “តីណិ កុសលមូលានិ តីណិ អកុសលមូលានី”តិអាទិនា (ធ។ ស។ ៩៨៥-៩៨៦) ហេតុវសេន សង្គហោ ធម្មតោ និទ្ទេសោ។ “តំសម្បយុត្តា, តំសមុដ្ឋានា តទេកដ្ឋា ច កិលេសា”តិអាទិនា (ធ។ ស។ ៩៨៥-៩៨៦) ហេតុផលវសេន សង្គហោ អត្ថតោ និទ្ទេសោ។ អថ វា ធម្មោតិ ការណំ។ អត្ថោតិ ការណផលំ។ “តយោ កុសលហេតូ”តិ (ធ។ ស។ ១០៥៩) ធម្មោ។ “តត្ថ កតមេ តយោ កុសលហេតូ អលោភោ”តិអាទិ (ធ។ ស។ ១០៦០) អត្ថោ, សោ ច ធម្មោ “តត្ថ កតមោ អលោភោ”តិអាទិ (ធ។ ស។ ១០៦១) អត្ថោតិ ឯវំ អត្ថធម្មវសេន និទ្ទេសោ វេទិតព្វោ។ នាមេនាតិ “តីណិ កុសលមូលានី”តិ វុត្តធម្មានំ អលោភោតិអាទិនាមវសេន។ លិង្គេនាតិ ឯកស្សេវ ធម្មស្ស “អលោភោ អលុព្ភនា អលុព្ភិតត្ត”ន្តិ (ធ។ ស។ ១០៦១) បុរិសាទិលិង្គវសេន និទ្ទេសោ។

ការកទាន្តិ ការកបច្ចត្តំ។ នយានន្តរន្តិ នយានំ អន្តរំ វិវរំ, តថា នយានន្តរត្តា ឯវាបិ “ចេតសិកា អចេតសិកា”តិ (ធ។ ស។ ទុកមាតិកា ៦១) ឯវមាទីសុ ឯវំ ចិត្តានន្តរេសុ អារម្មណិកទ្វេរា វុត្តត្តា វុត្តា ចិត្តានិ ច វុត្តត្តេសុ “ចេតសិកា”តិអាទីសុ អាការេសុ អត្ថស្ស ចិត្តានន្តរា ន កិលេសត្តាតិ ឯវមត្ថំ វត្តព្វំ វុត្តំ “អារម្មណិកទ្វេរាតិ…បេ… អកិលេសត្តំ ទស្សិតា”តិ។

អនន្តរនយោតិ អញ្ញានន្តរោ។ ឧទ្ទេសន្តិ ឧទ្ទិសិតព្វំ, ឧទ្ទេសោ ច។ កេហិចិ អសង្ខេយ្យត្តា សង្ខ្យាសុខុមាយ បញ្ញាយ កេហិចិ ញាណេន សុខុមេន ធម្មំ សង្ខេយ្យសុខុមធម្មំ។ ពលវតា ញាណេន វេនេយ្យ បវត្តិតត្តា ពលវតោ ញាណេន វេនេយ្យ និទ្ទិដ្ឋាតេនាតោ ច ពលវំ។ កម្មដ្ឋានេន កម្មដ្ឋានំ, កម្មដ្ឋានំ ច កតានិ កម្មានិ ឯកស្ស សន្តិកំ កម្មដ្ឋានំ។ យថានុបុព្វន្តិ យថានុបុព្វេន និទ្ទេសនាតិ និទ្ទេសវសេន ទេសិតំ, បច្ចនិទ្ទេសេន ច កតវតា ទេសិតំ។ រូបកណ្ឌាទីនិ ហត្ថកម្ម រូបំ ចិត្ត ឧប្បន្នា “បដិច្ចសមុប្បាទេន សមត្តបដ្ឋានំ ទេសនា បស្សតិ, សោ អត្ថញ្ច, ធម្មំ ចត្តាំ”តិ អត្ថានំ សង្ខេប ទេសនា ចនិតិ។

ឧច្ឆេទទិដ្ឋិអាទីនំ អាការេសុ ឯកាទសាការេសុ អដ្ឋសុ កិលេសវត្ថូសុ អដ្ឋសមាបត្តិវិសេសិតានិ អនុមោទនា សមសា ទ្វាសដ្ឋិ ទិដ្ឋិយោ ច ឧប្បន្នានុប្បន្នាការេន ទិដ្ឋិគតានិ ទិយឌ្ឍកិលេសសហស្សានិ ទសមាតិកានិ ហោន្តិ, អបរេ បន ឧទ្ទេសនិទ្ទេសេ ច ន កាលន្តរេ ហោតីតិ “ទិយឌ្ឍកិលេសសហស្ស”ន្តិ វុត្តំ។ ពុទ្ធវចនំ អភិធម្មមាតិកាវសេន អក្ខរាណំ លោកេន ទស្សិតំ។

វេទនាបទេតិ តិលក្ខណា បទេ។ ចិត្តសមុដ្ឋានា ធម្មាធាតូតិ ចិត្តបច្ចយាតុសមុដ្ឋានា ធម្មាធាតូតិ អត្ថោ ទេសិតព្វោ។ កស្មា? ន ហិ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ធាតុ និទ្ទិដ្ឋាតិ, ចិត្តសមុដ្ឋានរូបបរិយាយេន អាគតត្តា បន ឯវំ វុត្តំ។ អថ វា ចិត្តសមុដ្ឋានា ធម្មាធាតូតិ ឯត្ថ បច្ចយាតុសមុដ្ឋានំ លោកំ គតោ សោ ហេតុ បុគ្គលោ វុត្តោ អត្ថោ សុខុមតា សុខុមតា ចិយ។ ឯត្ថ ហិ “សុខុមតា”តិ ឧបាទិន្នកាទិកានេ អាគតំ, ន ច សព្វោ ឧបាទិន្នកោ អត្ថិ, តស្មា ឧបាទិន្នកាទិសមុដ្ឋានលក្ខណំ និស្សយត្តា ឯវំ វុត្តន្តិ, ឯវមេវត្ថាបិ ចិត្តបច្ចយាតុសមុដ្ឋានំ

សង្គាយ “ចិត្តសមុដ្ឋានា ចណ្ណធាតុ”តិ ចតតិ។

កាយសក្លិត្តិ បន្លក្លំ ឥត្តាចទលាត្តិ ឱដ្ឋក្ខឃំ យុលាគាតត្តិ យុលចិចទ៌ សិលិដ្ឋត្តិ សំកាធំ ស្សស្លិធំ សទទ តិមិត្តំ កទេហត្វាតិ “ឥទម្ហ ឲទសា ទុក្ខតី”តិ ឥមុស្សទចទសត តិមិត្តំ កទេហត្វា, ត កិទលសាត្យញ្ញត្តចទសត៍ ឲកប្បហារទតាតិ ឲត្ត បហារទាតិ ឌិចសស្ស តតិទយា ការទកា ទុក្ខតិ។ ឲចំ សទត្តតិ បុទត្ថ ទុត្តយក្កទេហត្វា ចាឥតាយក្កស្ស ទឆទប្បកចត្តចឥតទេច កទេហត្វា ទតត បុរិយចឥតត្ថា បដិក្លិបទត្តា ទចាទឥតិ។

ទតទតតទេតស្សាតិ ចិតយស្ស៍ អត្តត្វបទត្វាឌិកទឥតិ ទយា តំ ស្សត្តំ សង្គាយតិ ស្សលាតិ ចាទឥតិ ចិទត្តតិ ទឥទសតិ, ស្សទត្តត សក្កហិទតា ឃិលិឌិអទត្វា តស្សបិ ទេហាតិ, ទតត បទស្ស សាទឥតត្តទតា បទស្សបិ ទេហាតីតិ តក្ខកឃំ តំ ស្សត្តំ ស្សទចតិ ឌីទបតិ៍ តចា ឌិដ្ឋឥមុិកសមុទាយិកទត្វ ទលិកិយទលិក្កត្តទត្វតិ ឲចមាឌិកទឥ អទត្វ អាឌិសទដ្ឋត សក្កល្យាតិ៍ អត្តសទដ្ឋា ចាឃំ ហិតបរិយាយចឥតំ, ត កាសិតត្វចឥតំ ឃឌិ សិឃា, ស្សត្តំ អត្តទតាបិ កាសិតត្វំ ស្សទចតិ បទស្សត្តស្សបីតិ អឃយទត្វា សិឃា, ស្សទត្តត ឥ ទយា អទត្វា បកាសិទតា, ទសា តទស្សច ទេហាតីតិ ត ទតត បទទត្វា ស្សចិទតា ទេហាតិ, ទតត ឥ ស្សទចតត្តស្ស បទត្វស្ស តិចទត្តតត្តស្ស អកាចា អត្តក្កហលំ ត កត្តត្វំ, អត្តត្វបទត្វចិតិមុត្តស្ស កាសិតត្វស្ស អកាចា អាឌិក្កហលត្ថា ត កត្តត្វំ, តស្មា ឃចាទុត្តស្ស អត្វស្ស ស្សទត្ត អសមុកទតា ស្សត្តាឥទស្ស បុក្កលស្ស ចទសត អត្តត្វបទត្វា ទុត្តា៍

អច ចា ស្សត្តំ អតទបក្លិត្វា ទយ អត្តត្វាឥទយាបិ អត្វប្បកោា ទុត្តា តិទដ្ឋស (យហាតិ៍ ៩៨; ធ្មួអតិ៍ ទយាឈទាឌយាលចបុដ្ឋាតិទដ្ឋស ២៥)
“អត្តទត្វា បទទត្វា ដ្ឋកយទត្វា ឌិដ្ឋឥមុិទកា អទត្វា សមុទាយិទកា អទត្វា ដ្ឋត្តាទតា អទត្វា កម្មិទរា អទត្វា ក្យួទហា អទត្វា បដិច្ឆទត្តា អទត្វា ទតឃ្យា អទត្វា តិទតា អទត្វា អតចទដ្ឋា អទត្វា តិក្លិទលសោ អទត្វា ទចាឥាទតា អទត្វា បទយទត្វា អទត្វា”តិ, ទត ស្សត្តំ ស្សទចតីតិ អទត្វា៍ អច ចា “អត្តតា ឥ អប្បិទដ្ឋា ទេហាតី”តិ អត្តត្វំ, “អប្បិដ្ឋកឥត្ថា បទទសំ កត្តា ទេហាតី”តិ បទត្វំ ស្សទចតីតិ៍ ឲចំ “អត្តតា ឥ បិលាតិបិតា បដិចិទទតា ទេហាតី”តិអាឌិស្សត្តាតិ (អ៍ តិ៍ ៣៍៥៥) ទយាទឥតត្តាតិ៍ ចិតឃាកិឥមុហិ ឥ ចិទសទសត្វា ស្សត្តសដ្ឋស្ស អទត្វា ចត្តទត្តា, តស្មា ទចទតឃ្យុញ្ញសឃចសប្បចត្តាយ ទឥសតាយ អត្តហិតបទហិតាឌីតិ សាតិសឃំ បកាសិតាតិ ទេហត្តិ, ត អាលាឥមុសកាចសប្បចត្តាឃាតិ ត្តតទយច “អត្វាតំ ស្សចតទតា ស្សត្ត”ត្តិ ទុត្តំ។

ស្សទត្ត ឥ អាលាឥមុសកាចា ទចទតឃ្យុញ្ញសឃំ អត្វចត្តត្តិ, ត ចិតឃាកិឥមុស្ស ចិឃ ទចទតឃ្យុញ្ញសទយា អាលាឥមុសកាទច អត្វចត្តតិ, តស្មា ទចទតឃ្យាតំ ឲកត្តហិតបដិលិកសំចត្តតិកា ស្សត្តត្តទឥសតា ទេហាតីតិ “ស្សទុត្តា ទឥត្វ អត្វា”តិអាឌិ ទុត្តំ បសចតីតិ ចលតិ៍
“ស្សត្តាលា”តិ ឲតស្ស អត្វំ បកាសទតុំ “ស្សដ្ឋ ឥ ទត តាយតី”តិ ទុត្តំ អត្តត្វបទត្វាឌិចិឥាទតស្ស ឥ ស្សត្តស្ស បយាលកាទចា ទតសទត្ថា សក្កហកត្តំ ទយាទឥតត្តំ, តឥត្វប្បការសទត បឥាតត្តា ស្សត្តស្ស ត្តតទទហិ ចិទសសតត្ថា៍ ឲតត្តិ “អត្វាតំ ស្សចតទតា”តិអាឌិកំ អត្វចឥតំ ឲតស្សាតិ ស្សត្តស្ស៍

អកិក្លមត្តិតិ ឲត្ត អកិ-សទដ្ឋា កមតស្ស ទុដ្ឋិកាចំ អតិទរកត្តំ ឌីទបតិ៍ អកិក្លទត្តតាតិ ឥ ឲត្ត កត្តិឃា អឥិកត្តំ ចិទសសកាចត្តិ ឃុត្តំ

កិរិយាចិសេសកត្វា ៤បសក្កុស្ស· អភិញ្ញាតា, អភិរាឌា, អភិចិតសេឃតិ ឲត្ថ លក្ខណបុឌិតបរិច្ឆិន្នេស្សុ ទត្តិអាឌិឞុ អភិ-សទ្ទោ ចត្តតីតិ
កចរេបតំ ឃុទ្ទេយ្យាតិ? លក្ខណករណតាណបុឌតបរិច្ឆេទកិរិយាឌិបតទោតា តាហិ ច កិរិយាហិ ទត្តិរាឌចិតឃាតំ ឃុត្តត្តា·
កាចតាឞទណចុន្និហិ ចុន្និយន្ត្តា· អារម្មណាឌិហិតិ អារម្មណសយ្យឃុត្តកម្ពុទ្ធារបដិបទាឌិហិ· អចិសិទ្ធត្តិ អញ្ញាមញ្ញាចិសិទ្ធេស្សុ
ចិតឃស្សុត្តត្តាភិឆមេស្សុ អចិសិទ្ធ សយាតំ បិដកសទ្ទត្តិ អទេត្ថ· ឃចាចុទេត្តតេចាតិ “ឲចំ ទុចិឆេត្តតា”តិអាឌិតា តទេឃត·

កចេចតញ្ញាតំ អត្ថាតំ ទេសកាឃទេត្តត អាណាឌិចិឌិតា អតិសន្ធតំ បទេតឆតំ ទេសតា· សាសិតញ្ញាបុក្កលកទោត ឃចាបរាឆាឌិតា
សាសិតព្វការទេច អត្ថបាសតំ ចិតឃតំ សាសតំ· កចេចតញ្ញស្ស សិចរាសិចរាឌិតោ អត្ថស្ស កចតំ ចចតបដិពទ្ធករណំ កចា· ទកឆ-សទ្ទោ
ចិសុំ ចិសុំ ឃោទេឌាតេញ្ញា “ទេសតាទកឌំ សាសតទកឌំ កចាទកឆ្លា ឃចាទហំ បរិឌិបទឃ”តិ· ទកឆត្តិ តាតត្តំ, តាតាករណត្តិ អទេត្ថ· សិក្ខា
ច បហាតាតិ ច កម្ពីទការទេចា ច សិក្ខាបហាតកម្ពីទកាចំ, តទ្ធា បរិឌិបទឃ· ឃត្តិ បរិឃត្តិអាឌិ· ឃចាតិ ៤បរិទ្ធាឌិទេហតុ
បរិឃាបុណតាឌិប្បការទេហិ·

តិស្សុបិ ចេចទេស្សុ ឲទេត ឆម្មត្តទេសតាបដិទេចឆាតិ ឲត្ថ តត្តិអទេត្ថ តត្តិទេសតា តត្តិអត្ថបដិទេចឆា ច តត្តិចិសឃា ទេហាត្តីតិ
ចិតឃបិដកាឌិតំ អត្ថទេសតាបដិទេចឆាឆាទការទេចា ឃុទេត្តា, បិដកាតិ បត តត្តិទេឃាទេឃចាតិ ឆម្មាឆាទការទេចា កចំ ឃុទ្ទេយ្យាតិ?
តត្តិសមុទាឃស្ស អចឃចតត្តិឃា អាឆារកាចទោតា, ឆម្មាឌិតទ្ធា ទុទ្ទក្ខាកាហកាចទោតា ទេតហិ ចិតឃាទេឃា កម្ពីទាតិ ចិតឃាឌិតទ្ធា
ចត្តន្តិឆា កម្ពីទការទេចា ចុទេត្តា, តស្មា “ឆម្មាទេឃា ឲច ទុទ្ទក្ខាកាហត្តា កម្ពីទា, ត ចិតឃាទេឃា”តិ ត ចោទេចតព្វមេតំ· តត្ថ
បដិទេចឆស្ស ទុក្ករកាចទោតា ឆម្មត្តាតំ, ទេសតាតាណស្ស ទុក្ករកាចទោតា ទេសតាឃ ច ទុទ្ទក្ខាកាហការទេចា ទេចឌិតញ្ញា· បដិទេចឆស្ស បត
៤ប្បាទេឌតំ អសក្កុណេយ្យត្តា តត្តិសឃតាណុប្បត្តិឃា ច ទុក្ករកាចទោតា ទុទ្ទក្ខាកាហតា ទេចឌិតញ្ញា·

ទេហតុប្បិទ្ធាណំ ឆម្មបដិសម្ពិទាតិ ឲទេតត ចចតទេត្តត ឆម្មស្ស ទេហតុការទេចា កចំ ចាតទេញ្ញាតិ? “ឆម្មបដិសម្ពិទា”តិ ឲតស្ស សមាសបទស្ស
អចឃចបទត្ថំ ទេស្សទេត្តត “ទេហតុប្បិទ្ធាណ”ត្តិ ចុត្តត្តា· “ឆទេម្ម បដិសម្ពិទា”តិ ឲត្ថ ហិ “ឆទេម្ម”តិ ឲតស្ស អត្ថំ ទេស្សទេត្តត “ទេហតុម្ហិ”ត្តិ ចុត្តំ,
“បដិសម្ពិទា”តិ ឲតស្ស ច អត្ថំ ទេស្សទេត្តត “ញាណ”ត្តិ, តស្មា ទេហតុឆម្មសទ្ទា ឲកត្ថា ញាណបដិសម្ពិទាសទ្ទា ចាតិ ញាយតំ ទេស្សទេត្តត
សាឌិទោតា ឆម្មស្ស ទេហតុការទេចា· អត្ថស្ស ទេហតុផលការទេចា ច ឲចទេមេច ទេដ្ឋទេញ្ញា· ឃចាឆម្មត្តិ ឲត្ថ ឆម្ម-សទ្ទោ ទេហតុំ ទេហតុផលទ្ធា សត្តំ
កណ្ហាតិ· សកាចចាចទកា ទេហស, ត បរិឃត្តិទេហតុកាចចាចទកា, តស្មា ឃចាឆម្មត្តិ ទេឃា ទេឃា អចិទ្ធាសទ្ធារាឌិឆម្មោ, តម្ហិ តម្ហិត្តិ
អទេត្ថ· ឆម្មាភិលាបេឞិតិ អត្ថញ្ញញ្ញណទោកា អចិបរីតាភិលាបេ· ឲទេតត “ត៣ ឆម្មតិរុត្តាភិលាបេ ញាណំ តិរុត្តិបដិសម្ពិទា”តិ (ចិភ·
លិ១ប-លិ១០) ឲត្ថ ចុត្តឆម្មតិរុត្តិ ទេស្សតិ· អត្ថទេលិឃាឌិចទេសត ចា កចតត្តិ ឲទេតត តស្សា ឆម្មតិរុត្តិឃា អភិលាបំ កចតំ តស្ស ចចតស្ស
បចត្តតំ ទេស្សតិ· អឆិប្បាឃោតិ ឲទេតត “ទេសតាតិ បញ្ញត្តិ”តិ ឲចំ ចចតំ ឆម្មតិរុត្តាភិលាបំ សទ្ទាឃ ចុត្តំ, ត តត្តិតិមុត្តំ បញ្ញត្តិ
សទ្ទាឃាតិ ទេស្សតិ·

ទេសា ច ទេលាកិយទេលាកុត្តទោតិ ឲចំ ចុត្តំ អភិសមយំ ទេឃត បកាទេរត អភិសទេមតិ, ឃទ្ធា អភិសទេមតិ, ទេឃា ច តស្ស សការទេចា, ទេតហិ

បិដកំ កាតុំ “វិសយតោ អសម្មោហតោ ច អត្ថាទិអនុរូបំ ធម្មាទីសុ អវពោធោ”តិ អាហ។ តត្ថ ហិ វិសយតោ អត្ថាទិអនុរូបំ ធម្មាទីសុ អវពោធោ អវិជ្ជាទិធម្មសង្ខារាទិអត្ថតប្បកាសនបញ្ញាបនារម្មណោ លោកិយោ អភិសមយោ។ អសម្មោហតោ អត្ថាទិអនុរូបំ ធម្មាទីសុ អវពោធោ និព្វានារម្មណោ មគ្គសម្បយុត្តោ យថាវុត្តធម្មបញ្ញត្តីសុ សម្មោហវិទ្ធំសនតោ លោកុត្តរោ អភិសមយោតិ។ អភិសមយតោ អញ្ញាបិ បដិវេធត្ថំ ធម្មស្សតុំ “ទោសំ ទោសំ ចា”តិអាទិនាហ។ “បដិវេធតិ បដិវេធោ”តិ វុច្ចិតា ហិ វិភត្តេត អភិសមយោ, បដិវិជ្ឈិយតីតិ បដិវេធោតិ វុច្ចិតា តំតំរូបាទិធម្មានំ អវិបរីតសភាវោ ច បដិវេធោតិ យុជ្ជតិ។

យថាវុត្តេហិ ធម្មាទីហិ បិដកានំ គម្ភីរភាវំ ធម្មស្សតុំ “ពុទ្ធានំ យថា ឲ្យតេសុ បិដកេសុ”តិអាទិនាហ។ យោ វេទិតាតិ ឲ្យតេសុ តំតំបិដកគតេសុ ធម្មាទីសុ យោ បដិវេធោ ឲ្យតេសុ ច បិដកេសុ ទោសំ ទោសំ ធម្មានំ យោ អវិបរីតសភាវោតិ យោជេតព្ពោ។ ទុក្ខោគាហតោ ច វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពោ។ អយំ បនេត្ថ វិសេសោ “អវិបរីតសភាវសង្ខាតោ បដិវេធោ ទុក្ខិញ្ញេយ្យតាយ ឲ្យវ ទុក្ខោគាហោ”តិ។

យត្ថ បរិយត្តិទុក្ខហំ សន្ធាយ វុត្តំ អត្ថិ ការិតំ បយោជនត្ថោ។ ន រូបបរិច្ឆិត្តិ ន ចិន្តេតុំ ន ភិន្នាតំ លភត្តិតិ ភិន្នាតបញ្ញា ន លភត្តិ, ភិន្នាយិត្វា បញ្ញាយ ធិស្វា ទោវេត្វា ន គហេតព្ពា ហោត្តីតិ អធិប្បាយោ។ ព្ពតីតិ ឲ្យចំ ឲ្យតាយ បរិយត្តិយា ចារប្បយោគ្គាភិសំសា អត្តនោ រូបរិ បនេហិ អារោបិតចារស្ស ភិក្ខុស្ស បយោគ្គប្បយោជនា ហុត្វា ធម្មំ បរិយាបុណត្តិ ចារប្បយោគ្គោតិ ចា ភិក្ខុបយោគ្គោ។ យស្ស វត្ថាយាតិ យស្ស ច សីលាទិបរិបូរណស្ស អនុបាទាវិមោក្ខស្ស ចា អត្ថាយ។ ធម្មំ បរិយាបុណត្តីតិ នាភេយត បរិយាបុណត្តីតិ អធិប្បាយោ។ អស្សាតិ អស្ស ធម្មស្ស។ ភាសុកោត្តីតិ ន ធិត្តត្តិ ទោសំ ទោ ធម្មា ទុក្ខហិតត្តា រូបាទម្មនាភប្បយគ្គបលិសាទិហេតុការវេត ធីឃរត្តំ អហិតាយ ទុក្ខាយ សំវត្តត្តិ។ ភណ្ឌាគារេ និយុត្តោ ភណ្ឌាគារិកោ, ភណ្ឌាគារិកោ វិយាតិ ភណ្ឌាគារិកោ, ធម្មរតនានុបាលកោ។ អញ្ញំ អត្ថំ អនបេក្ខិត្វា ភណ្ឌាគារិកស្សេវ សតោ បរិយត្តិ ភណ្ឌាគារិកបរិយត្តិ។

តាសំ វេវាតិ អវធារណំ បិបុណិតព្ពានំ លព្ធអភិញ្ញាវត្ថុបដិសម្ភិទានំ វិភវេ បនេវវទនាការំ សន្ធាយ វុត្តំ។ វេទញ្ញកណ្ឌ ហិ តិស្សា វិជ្ជាវ វិភត្តាតិ។ ទុតិយេ តាសំ វេវាតិ អវធារណំ វតស្សា បដិសម្ភិទា អនបេក្ខិត្វា គតំ, ន តិស្សា វិជ្ជា។ តា ហិ លទ្ធ អភិញ្ញាសុ អន្តោគធាតិ សុត្តេ វិភត្តាវេវាតិ។ នាត្វា សព្វយ្យាភត្តិ យោជនា។ ទោសត្តិ ទោសំ បិដកានំ សន្តេយ្យតិ សន្តេយ្យ វុទ្ធវចនំ។

អត្ថានុលោមនាមតោ អនុលោមិកោ។ អនុលោមិកត្តំ យេវ វិភាវេតុំ “គម្ភា បភា”តិអាទិ វុត្តំ។ ឲ្យកនិកាយម្បីតិ ឲ្យកសម្ពហម្បិ។ បោលិកា ច វិច្ឆិកា ច លត្តិយា, ទោសំ និវាសោ បោលិកនិកាយោ វិច្ឆិកនិកាយោ ច។ ឲ្យចំ ធម្មច្ឆន្ទោ វត្ថុរាសីតិ ធម្មច្ឆន្ទសហស្សានីតិ វុទ្ធវចនបិដកាទីនិ និទ្ទេសេត្វា អនេកច្ឆទិយបិត្តការវបដិយត្តិតាយ សង្គិតិយា បវយវុទ្ធវចនាទិកោ សន្តោ វុត្តប្បភេទោ អនញ្ញាបិ ទុទ្ធាតសង្គហាទិភេទោ សង្គិតិយា នាយតីតិ ឲ្យតស្ស ធម្មតំ “ឲ្យវមេតំ សន្តេយ្យ”តិអាទិ អារទ្ធំ។ អយំ អភិធម្មោ បិដកតោ អភិធម្មបិដកត្តិអាទិនា បិដកាទិការវធម្មតោតេវ យញ្ញិយវុទ្ធវចនការេវា តថាគតស្ស ច អាទិតោ អាភិធម្មិកការេវា ធម្មិតោតិ វេទិតព្ពោ។

ឯត្ថ សិយា “យទិ តថាគតភាសិតភាវោ អភិធម្មស្ស សិទ្ធោ សិយា, យដ្ឋិយពុទ្ធវចនភាវោ ច សិទ្ធោ ភវេយ្យ, សោ ឯវ ច ន សិទ្ធោ”តិ តស្ស វិនយាទីហិ ពុទ្ធភាសិតភាវំ សាធេតុំ វត្តុំ ធម្មន្តោ “តំ ធារេថេត្តាសុ ភិក្ខវោ”តិអាទិមាហ។ សុត្តន្តាភិធម្មបរិយាយាតិ សុត្តន្តាភិធម្មបរិយាយ បញ្ចាបិ និកាយេ បរិយាបុណន្តិយា។ ន ឧគ្គហិតន្តិ សកលស្ស វិនយបិដកស្ស អនុគ្គហិតត្តា អាហ។ វិនយមត្តំ ឧគ្គហិតន្តិ វិនយបិដកស្ស ឧគ្គហិតត្តា អាហ។ វិនយំ អវិវណ្ណេត្វាភាសិតាយ “អភិធម្មំ បរិយាបុណស្សូ”តិ ភណន្តស្ស អនាបត្តិ, អភិធម្មេ អនោភាសគតំ ភិក្ខុ បជ្ជាបុច្ឆន្តិយា បាចិត្តិយញ្ច វទន្តេន ភគវតា អភិធម្មស្ស ពុទ្ធភាសិតភាវោ ទីបិតោ ពុទ្ធភាសិតេហិ សុត្តាទីហិសហ វចនតោ, ទោហិភាសិតេសុ ច ព្រាទិសស្ស វចនស្ស អភាវា។

ឧភតោបិ ពលវតរំ អាភិធម្មិកស្ស សាធុការទានេន ទីបិតំ ភិក្ខុវិភង្គស្ស ភណន្តោ។ ភណេតា អញ្ញំ ភណំ ភណន្តំ, តំ ភាសាវចនាទិំ

ទីបិតវចនាទិភាវេន, ភណន្តិបិភាទិំ សុត្តបិភាទិភាវេន ភវេន្តោ អារោហិញ្ញឯតិ។

ទីតវណ្ណតិ ទីតសាសនេ ចិរំ វាទេធីតិ វិប្បលម្ភេតិ។ ភេទករវត្ថូសុ ឯកស្មិន្តិ “ភាសិតំ លបិតំ តថាគតេន អភាសិតំ អលបិតំ តថាគតេនាតិ ទីបេតី”តិ ឯកស្មិំ សន្ធិស្សតិ។ ឧត្តរិបិ ឯវំ វត្តព្ពោ…បេ… ន អញ្ញេសំ វិសយោ…បេ… តិធាតុកិច្ចំ ភាយ ភត្តិតិ អបិភេទិតំ ភាវេសមេសកបរិសាតំ បិភេទកាចករណត្ថំ តទុបមេសសហិតេន តិធាតុន ភចិតត្តំ, អញ្ញេសំ អវិសយត្តា មេសគោ បិភេទោ, ឧក្កត្តិកាលទីតំ បិភេទត្តា ភារេហិ ច, មេចរោហិកេ មេសិតភាវស្ស បិភេទត្តា មេសបរិសា ច បិភេទោតិ កិំ តិធាតុកិច្ចំ សិយាតិ។

យត្ថ ឧត្តានមេយា តិប្បមេសេន វិភត្តា, សោ អភិធម្មោ ភាយ, តស្មា តស្ស តិធាតុន ឧត្តានីតំ តិប្បមេសតោបិ បដិវិជ្ឈានេន ភចិតញ្ញត្តិ អធិប្បាយេន មេទោ “យថាទោឆិតិធាតោ អភិធម្មោ”តិ ធម្មិតិ។ “សោ ឯវំ បជាតាយិ សម្មាទិដ្ឋិបច្ចយាបិ មេវមិត”ត្តិអាទិនា (មំ. តិ. ៥.១១) ភយេន បច្ចយាទីហិ មេវតំ រូបបរិច្ឆេទត្តា ឧត្តានីបមេសាតំ មេវតាលក្ខណីតំ វមេត វិហារំ ធម្មេតិ ញុសលិទិអវណោន្តោ។

ធម្មំ បរិវេច្ចន្តោតិ សាដ្ឋកថំ បិឡកំ បរិវេច្ចន្តោ ឯតំ បវចាទីមោទេតំ បត្វា “អយំ បវចាទី”តិអាទិមាហ។ អយញ្ហិ មេសុ តិធាតុ ឧាតន្តេសុ បដិសរណេសុ វិជ្ជមានេសុ អប្បដិសរណោ អវញ្ញោ កតន្តោ វិយ តិធាតុសញ្ញាវេ សង្កិលិតេសុបិ អមេស្ស វិជ្ជមានេសុ អសង្កិលិតំ អង្គំ ភរោន្តោ វិយ ហោតិ, តិធាតុស្ស អតិតកាចយិ ន ឧាតាតិ, តេន ឯតំ តិធាតុំ ភណន្តោ ឯវមាហ។ ឯកមេវាតិ មេសតាតិធាតុមេវ អញ្ញាសយាតុរូបេន មេសិតត្តា ឯតំ តិធាតាតីតិ អធិកន្តពាមេសតព្វធម្មាតុរូបេន មេសិតត្តា អភិធម្មាធិកមស្ស មេសំ អធិកមំ តិមេតីតិ អធិកមតិធាតំ ទោធិអភិធីហារសទ្ធាយាតិ យាយ សទ្ធាយ ទីបង្ករមេសពលស្ស សន្តិកេ ទោធិយា ចិត្តំ អភិនីហរិ បណិធានំ អកាសិ។

សុមេធកថាវណ្ណនា

ចតុរោ ច អសង្ខ្យេយ្យេតិ (ពុ. វំ. អដ្ឋ. ១.១-១) ឧទ្ធំ អារោហនវសេន អតិក្កមិត្វា អយំ ភាយ ភវំ អហោសីតិ វចនសេសយោជនា

ពាតន្តា៊ ងសហឹតិ ហត្ថិអស្សរធនេកទឹសក្ខយុទ្ធិក្ខចិណាកិតសយ្ចតាញុទហិ “អង្គាឆ បិចឆ លាគឆា”តិ ងសរយេត សទ្ធេត៊ ទេត បត ទុពេទងទេសត ងទេស្សាតុំ “ហត្ថិសទ្ធ”ត្តិអាគិ ចុត្តំ៊ ហត្ថិសទ្ធត្តិ ពរលាទេត្ត ស្តុបទេឃាទេកា ងដ្ឋទេន្តា៊ ទេកទឹសក្ខរធាតញ្ញា សទ្ធេហិ អចិចិត្តត្តិ ចា ទេឈាសិតត្តិ ចា ទេឃាទេដតន្តំ៊ ហត្ថិសទ្ធត្តិ ចា ហត្ថិសទ្ធចត្តំ តពទ៉ំ លាគឆ បិចឆ ទេចចាតិ ព្ពតិ-សទ្ធេ ពាតព្តត្តា អបព្យុទេត្តា ងដ្ឋទេន្តា៊

សន្តាក្ខសយ្យត្តំ ស្តុឃ្យាតទេបិក្លូរលឹអាគិសយ្យត្តត្តា៊ លក្លូទេលាតិ ព្ពត្តិលក្លូទេលា បុទឹសលក្លូទេលា ធ៊ ព្ពតិហារទេសតិ ទេបិទារទេលា៊ សឆទេយ្ចតិ អត្តទេតា ទេតចិខ្ញូឆទេយ្ច ធ ឃន្តាចិឆិអាគិទេព ធ៊ បិរទេមិត្តិ បិរទេពាលាំ បិរាឆិពយំ ពទេតា៊ ចិទេត្តសហត្តិ ចិទេត្តសិ អហំ សុទេយឆក្ខទេតាតិ សត្វា ចឆតិ៊ អត្តិទេហហិតឹតិ ទេសា ចិខ្ញូយាទេតា កចិស្សតិ៊ ត ទេហតុទេឃតិ អកចិតុំ៊ ទុចទេយចាតិ ទុចទេយចំ៊ ត ពទេចសតឹតិ ត ពត្តំ ទុសតិ ត ព្ពន្ធតិ តាតុពន្ធតិ ចា៊ ទេឆាទេចតិ ទេឆាចទេត្តា៊ ទេសទឹតិ សាឃត្តិទេកា៊ សឃំចសឹតិ សចទេសា៊ យហារទេធារសទេយា ចិឃាតិ ពាឃសារាពចទេសត ទុន្ធទឹតារទេតសទេតហិ ព្យុសលកល្លូទេឆ្ឆឆតា៊ តាឆាតិ តាឆចទេត្តា៊ បញ្ចទេឆារសចិចខ្ញីតត្តិ ទុចយាគិពស្ស អទេត្វា ទេពសុចិ អដ្ឋពធារទេបិត្វទេពសុ លិលិទេតាតិ ពត្វា ត ចក្លូាយ៊

សារសទេតតិ ទុត្វ តាបសសារសតំ ឈាតាកិន្នាា ធ៊ ចសឹក្ខតស្ស សទេតា៊ យឃិ ទុចំក្ខទេត ឌឹបក្កទេរា ខិទេតា ស្តុប្បខ្ញីា៊ ទេសារឆតិ ងទេតា៊ អញ្ញាសំ ចដ្ឋុយាឃតត្តិ បទឹឃាឃចចទេតហិ យក្កទេយច ចឆតិ៊ យា តំ អក្កុមិត្វាតិ ទុត្វ តត្តិ បងបុរលាយទេត្ត តិបិទេតា៊ ឈាតិឃាយហត្តិ ទុត្វ ធ អ-ព្ពតិ ធ ហំ-ព្ពតិ ធ តិបិតា, អហំ-ព្ពតិ ចា ទុទេកា តិបិទេតា សាតុតាសិទេកា ពទេតា៊ អាហុតឹតត្តិ ឥក្លូលាហុតឹតំ៊ យត្តិ យយ, យំ ចា អត្វា៊

ពទេប្យ អតិក្កុមិត្វា ចុទេត្តបិ ទេឌាឆិមិ្បហាតាគិសំកិត្តទេត សក្កលិហ្វាំ “ទេឌាឆិ តស្ស កពចទេតា”តិអាគិយាហ៊ សុទេលតាតិ ស្តត្តទេយត សុទេលត៊ អសទេយាតិ តាបទេសហិ អសទេយា៊ អកិន្នាាសុលទេតាបិ ចិសិដ្ឋិ ព្រាគិសំ តុន្ធត្តញ្ញាពរលាដ៏ សុលំ អលកិ៍ ឃាតិ ឃាតិ តិមិត្វាតិ៊ អាក្ខុដតឹតិ អាចត្តតិ៊ អកិរចត្តិតិ សទ្ធិ ពទេរាត្តិ៊ លុទ្ធាតិ តិក្ខត្តា៊ តុទ្ធិសតឹតិ ត ស្តុទ្ធិ ពន្ធតិ៊ ស្តុកឃត្តិស្តុកឃចចតំ៊ ឆុចសស្សតត្តិ ទុពត្តសស្សតំ, អចិបទឹតទេយចាតិ អទេត្វា៊ អាបត្តសត្តាតត្តិ ពត្តិតឹតំ៊ ឃាចតាងស ឌិសា, តត្វ៊ ឆយ្ចឆាតុឃាតិ ឆយ្ចឆាតុឃំ, សទេត្តាសុ ឆទេយ្ចសុ ចិចិតាមឹតិ អទេត្វា៊

ឃស្ស សយ្យុទេណ្ណា, តំ ចយទេតច ស្តុឆពំ តិទេស្សសំ៊ ទុទេតតិ ទុពិស្សាបិ ឌាតបិរទេមិតាឃ អទេតពប្យពារតាឃ ពាហុចចតតិទេដ្ឋទេសា ពទេតា៊ បដិលក្ខិតំ រក្លូតឹតិ ចចតទេសទេសា, ក្ខយ្ចទេត្វ ចា ស្តុបទេឃាទេកា ៊ ចតុសុ ក្ខុឃឹសុតិ បិតិទេយាក្លាឆឹសុ សំចរក្ខុឃឹសុ៊ អទេឆ្លញ្ញាតទេសាតិ ពឆាចិ លយតំ ពឆាចិ អក្លូយតំ, ពស្សចិ លយតំ ពស្សចិ អក្លូយតត្តិ ទុចំ ទេឆ្វឆាកាចំ អតាបត្តយាតទេសា ហុត្វា៊ សទ្ធស្ស ចិឆិ តាយ ឌិដ្ឋាគិ ធ អឌិដ្ឋាគិ ធ ឃឆាក្ខុតំច ចត្វ៊ អឆិដ្ឋាតត្តិ ព្យុសលសយាឌាតាឆិដ្ឋាតំ, សយាគិទេត្តសុ ព្យុសទេលសុ អចលតា អឆិដ្ឋាតំ តាយ៊ បឆចិឃា ស្តុទេបក្លូតំ តាយ ចិពារាតាបត្តិ៊ អញ្ញាព្រាតិ អញ្ញា៊ សកាចរសលក្លូទេលាតិ ទុត្វ កាទេចាតិ អចិបទឹតតា ចិខ្ញូយាតតា, សហ កាទេចត សកាទេចា, អចិបទឹទេតា អត្តទេតា ទេឌាឆិបទឹបិចតកិច្ចសក្លាទេតា ររេសា, អតចខ្ញូចត្វបទឹច្ចាពាគិសក្លាតំ លក្លូលាញ្ចា សកាចរសលក្លូលំ, តទេតា សយ្ចសទេតា៊ ឆយ្ចទេតទេដតាតិ ពាលាទេតទេដត៊ ចលតាតិ ចលតាឃ ពយ្យតតាឃ៊ ទេសសឹតិ សឃំ៊ យា កាឆាតិ យា កាឃិត្វ៊ សន្តីតិទេឃាតិ សន្តា ព្រាតិទេឃា ស្តុបទ្ធចា តំ ចិចខ្ញូត្វា៊

ឃុខេមឆកាឆាចណ្ណភា តិដ្ឋិតា់

បចន្ធ្ធីតិ ខេតិ់ ខេឃាខេកភាតិ ក្ខបិខេឃត់ នមិឃ្មតិ នត្ថិបតិឃុ់ អប្បត្តយាគនាតិ អប្បត្តអខេហត្តា ភិក្ខុ កខេហិតា កចត្តិ់ ទិត្តាតិ ឃុញ្ញា អត្តខេហិតា់ នាលកល្យាឈឹ ភាយ ខុខេកា ទុខេក្លា់ ញុដ្ឋចក្កចត្តិកាខេលខេឃច កិខេ ខុកាខេហខេគច ក្ខប្បជ្ជូតិ់

លិក្ខនប្បត្តីតិ បុទិនលិក្ខតា់ ខេហត្មតិ តិខេហត្យកបជិនន្ធិតា់ ក្យលនប្បត្តីតិ អភិញ្ញានយាបត្តិលិភិតា់ អឆិកាខេទាតិ ញុដ្ឋាតិ នក្កាខេកខេលា់ លត្ថតាតិ ញុដ្ឋតប្បត្តិឃំ លត្ថនយាខេឃាខេកា់ នញ្ញក្ខនប្បត្ថាតិ អដ្ឋក្ខាតិ នខេយាឆាខេគត្វា កតបលិឆាភា់ បក្លិកាតិ បឹឆនប្បិកា់ បណ្ឌកាតិ ក្ខកឃលិក្ខខេហិតា់ ខេពាធិនត្តា ច ព្រាហ្មខេលក្បបបត្តិបឆយកប្បិខេកឃុ កាខេលឃុ ក្ខកឃលិក្ខខេហិតា ខេហាត្តិ, ត បគ បណ្ឌកបទិឃាបន្ថាតិ ខុតបត្វិ ឌខេឃ្យតុំ “បទិឃាបន្ថា ត កចត្តី”តិ ចុត្តំ, ឃឆាចុខេត្តឃុ ចា ខេគាខេនឃុ នខេញ្ញឃុ បទិឃាបន្ថា ត កចត្តិ, ខេពាធិនខេត្តឃុ ចា បទិឃាបន្ថា តឌខេត្ថាកឆា, បទិដ្ឋិត្ថុំនាខេត្តា ចា បទិឃាបន្ថា ខេពាធិនត្តា ក្ខកខេតាញ្ជូតបណ្ឌកា ត កចត្តីតិ អខេត្វា់ នញ្ញត្វ ឃុដ្ឋខេកាចខេា ឃន្វា, តន្វា មិដ្ឋាឌិដ្ឋិ ត ខេនចត្តិ់ មិដ្ឋាឌិដ្ឋិត្តិ គត្វិកាខេហត្យកាកិទិឃឌិដ្ឋិ់ កចាកខេចតិ លុដ្ឋខេក ខេឆច យហខេត្ត ឆ កខេច់ ខេកាឌបុខេត្តតិ លុដ្ឋខេក់ លកគត្តិ នខេក្ខា់ អញ្ញាឆាតិ លឹគតា់ កាយណ្ឌលិតិ កាយឌាខេកា់ ទ្វបត្តិ ចិប្បកាទិ់ អឃំ តាច តិឌាគកឆា ឃាឃ អភិឆម្មឃ្ស ញុដ្ឋភាឃិតតាឃិន្ថីតិ អត្វខេឃាឌភា កាតញ្ញា់

តិឌាគកឆាចណ្ណភា តិដ្ឋិតា់

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

᭑᭞ ᬤᬶᬢ᭄ᬢᬧ᭄ᬬᬵᬗᬓ᭄ᬲᬶ

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

តិកមាតិកាបទវណ្ណនា

ឥទានិ បដិញ្ញាតក្កមំ កាតុំ “ឥទានិ ឥតិ មេ...មេ... កថេតាការេសា សព្ពេត្តា”តិអាទិមាហ។ ឥទេតា បដ្ឋាយាតិ កុសលធម្មបទេតោ បដ្ឋាយ។

១។ សព្ពបទេហិ លក្ខណេនាតិ តីសុបិ បទេសុ ទេវតាសទ្ទស្ស ចិន្តិតត្ថា តេន លក្ខណេន សព្ពបទេហិ លក្ខណេន ហោតិ។ តត្ថ សុតោយ ទេវតាយ សព្ពសុត្តា ធម្មាតិ ចត្តារិ បទានិ, ឯចំ សេសេសុបីតិ ទ្វាទសេវតានិ បទានិ, ត តីហិតិ ទេវតាសទ្ទស្ស បទត្តយាធយចត្តិ សទ្ទាយ “សព្ពបទេហី”តិ វុត្តេយ្យ, ត យុត្តំ “ទេវតាយា”តិ ហិ ចិរុំ បទំ ត ពាស្សចិ បទស្ស អធយថោ ហោតិ, តាបិ សុតាទិបទកាចំ កដតីតិ តេន លក្ខណេន ពេចំ សព្ពបទេហិ លក្ខណេន និយាតិ? អធិប្បេតប្បការេត្តាយមាស្ស បទសមុទាយស្ស បទត្តា។ បដ្ឋតិ អធត្ថន្តីយតិ ឯទេតនាតិ ហិ បទំ, “សុតាយ ទេវតាយ សព្ពសុត្តា ធម្មា”តិ ឯទេតន ច បទសមុទាយេន យថាធិប្បេតោ អត្ថោ សមត្ថោ ចិន្តាយតិ, តស្មា សោ បទសមុទាយោ “បទ”ន្តិ វុច្ចតិ។ ឯចំ ឥតរេបិ ទេទិតព្ពា។ តស្មា តេសំ តិណ្ណំ សមុទាយានំ អធយទេត លក្ខណេន សព្ពបទេហិ លក្ខណេនាតិ យុត្តោ។

កត្តេតា ច អត្តេតា ចាតិ ឯត្ថ ហេតុបទសហេតុកបទានីហិ សម្ពន្ធា កត្តេតា ច ហេតុអត្តសហេតុកត្តានីហិ សម្ពន្ធា អត្តេតា ច អញ្ញមញ្ញសម្ពន្ធោ ទេទិតព្ពោ។ សហេតុកហេតុសព្វយុត្តទុកា ហិ ហេតុទុកេ ហេតូហិ សម្ពន្ធា ហេតុទុកសម្ពន្ធា, ហេតុសហេតុកទុកោ ហេតុទុកសហេតុកទុកសម្ពន្ធោ ទ្វីហេយកបទទេសេត។ តថា ហេតុហេតុសព្វយុត្តទុកោ ហេតុទុកហេតុសព្វយុត្តទុកសម្ពន្ធោ, តហេតុសហេតុកទុកោ ឯកាទ្វិបទទេសេត ហេតុទុកសហេតុកទុកសម្ពន្ធោតិ។ កណ្ហិកា ចិយាតិ បុប្ផមយកណ្ហិកា ចិយ។ ឈជោ ចិយាតិ បុប្ផហត្ថកានីសុ បុប្ផានីតំ សមូហោ ចិយ។ កណ្ហិកាឈជានីសុ ហិ បុប្ផានីតិ ចណ្ឌានីហិ អញ្ញមញ្ញសម្ពន្ធានិ ហោន្តីតិ តថាសម្ពន្ធតា ឯទេតសំ ទុកានំ វុត្តា។ ទុកាសាមញ្ញតោតិ អញ្ញេហិ ហេតុទុកានីហិ ទុកាចទេសេត សមានកាថា។ អញ្ញេហីតិ សារម្មណទុកានីហិ។ អសង្គហិតេតា បទេទេសា ទេយសំ អត្ថិ, តេ សប្បទេសា។ ទេយសំ បត តត្ថិ, តេ តិប្បទេសា។

“កន្តិ ត្ ទោទេតា កុសល”ន្តិ ឯចំ បុច្ឆិតេយចត្តិ បិពាជំ ពត្វា បុច្ឆិតុំ “កន្តិ ទោទេតា អតាមយ”ន្តិ វុត្តំ, តស្មា កុសលសទ្ទោ អតាមយទេត្ថា ហោតិ។ ជាតិកិត្តសុទេត្ត (ជា។ តិ។ ១។១៩១) កាចទេតា កាយសមាចារាទយោ ចណ្ណេទត្តត ធម្មកណ្ណាការិកេត “ទយោ ទេតា, មហារាជ, កាយសមាចារោ អតចន្ទោ”តិ កុសលោ កាយសមាចារោ វុត្តោ។ ត ហិ កាចទេតា សុខចិបាកំ ពម្មំ អត្ថីតិ សព្ពសាចន្ទហិតា កាយសមាចារាទយោ កុសលាតិ វុត្តា។ កុសលេសុ ធម្មេសុតិ ច ទោទិបក្ខិយធម្មា “កុសលា”តិ វុត្តា។ តេ ច ចិបស្សតាយក្ខលសព្វយុត្តា ត ឯកាន្តេត សុខចិបាកាយចាតិ អតចជ្ជទេត្ថា កុសលសទ្ទោ។ អក្កបច្ចក្កាតន្តិ កុសលសទ្ទយោគេត កុមូទេត្ត សាមិចចតំ, អក្កបច្ចក្កាតំ ចា តាមកិរិយាបទយោគតានីសុតិ អត្ថោ។ តច្ចកិតស្សាតិ ច សាមិចចតំ កុមូទេត្ត, តច្ចកិតស្ស ចិសេសេសុតិ ចា ទយាគេតត្តំ។ កុសលាតំ ធម្មាតំ សមាតាតទេហតុ ឯចមិធំ បុញ្ញា បចឌ្ឍតីតិ បុញ្ញចិបាកតិន្តតាកាមុំ “កុសល”ន្តិ វុត្តំ។ ធម្មា ហោន្តីតិ បុញ្ញធម្មតា សកាចមត្តា ហោន្តីតិ

អទេត្ថា៉ ឲចំ ឆទេយ្ខុ ឆយ្ខានុបស្សីតិ ឲត្ថាបិ ស្វុដ្ឋាតទេត្ថា ឆយុឞទេក្ខា ឝដ្ឋទេត្ថា៉

ឞលឃត្តិ...ទប... ចិដ្ឋទេសត្តីតិ ឲត្ថ បុរិមស្ស បុរិមស្ស បច្ឆិមំ បច្ឆិមំ អត្តចទេត៌ អឆ ចា ឞលតស្ស អត្តឌីបតាតិ ចលតាឌីតិ ពីលិ

តងក្កប្យហាតាឌីហិ ទេឃាទេឌតដ្ឋាតិ៉ អប្យហីតការទេចត ឞត្តាទេត ឞឃយាតា អក្យុសលិ ឆយ្ខា ទាកាឌីអស្យុឌិឞយ្យទេឃាកទេតា

តាតាចិឆក្យុល្លទេហត្យុទេតា ច ក្យុដ្ឋិទេតត អាកាទេទត ឞឃត្តិ៉ ពាលាលចិប្យឃុត្តាតយ្បិ ពាលាំ ក្ខបតិស្សឃបច្ចទេឃា ទេហាតីតិ ឞទេដ្ឋាបិ ក្យុឞលិ

ឆយ្ខា ក្យុទេឞត ពាទេលាត បចទេត្តតដ្ឋាតិ ក្យុឞលិ៉ ក្ខប្យត្តិឞាត្យុប្យត្តិឞការទេកស្យុ ឞក្កិហិតត្តា ក្ខកឃកាកាតំ ឞកិទេលឞបក្កិ

បហាតាត្យុប្យាឌទេតហិ លុតត្តិ ឞយ្ខប្យឆាតក្កម៉ំ ចិឃ៉

ឞត្តាឌីកាហកាតំ ចិត្តាតំ ទេកាចទា ឞត្តាឌទេឃា ចិឃ បដ្ឋាឃ ក្ខបឞទិក្កិឃយាតា ត តិស្សកាចា, កិត្តុ អត្តទេតា ឞកាចំ ឆាទេឞត្តីតិ ឆយ្ខា៉ ត

ច ឆាទិឃយាតឞកាចា អទេដ្ឋា ឆយ្ខា តាឃ អត្តិ៉ ត ហិ ទ្យុប្យតាឌីហិ អទេដ្ឋា ទ្យុបិឌទេឃា, កក្កុឌ្យុអាឌីហិ ច អទេដ្ឋា បចឌីអាឌទេឃា ឆយ្ខា

ចិដ្ឋីតិ៉ អដ្ឋាចា បត អចទេពាទិទេឆត្យំ ត ឞក្កាតិ តាឃចទេឞត ចិដ្ឋាតាចិដ្ឋាទេត ឞកាចឆទេយ្ខ អទេដ្ឋា ចិឃ កត្វា "អត្តទេតា ឞកាចំ

ឆាទេឞត្តី"តិ ក្យុត្តំ៉ ឞប្យក្កឃឆទេយ្ខុ ចិទេឞឞំ ឌទេស្សទេដ្ឋា "ឆាទីឃត្តិ ចា បក្ខទេឃហី"តិ អាហ៉ ឆាទីឃត្តីតិ ក្ខបឆាទីឃត្តិ, លក្កិឃត្តីតិ អទេត្ថា៉

អក្យុឞលិតិ ក្យុឞលបដិទេឞឆតយត្តំ ក្យុឞលិកាចយត្តចចតំ តងដ្ឋាយត្តចចតំ ចា ឲតំ ត ទេហាតិ, កិត្តុ តប្យដិបក្កិចចតត្តិ ឌទេស្សត្យំ

"មិត្តបដិបក្ខា អមិត្តា ចិឃា"តិអាឌី ក្យុត្តំ៉ តប្យដិបក្កិចចតតា ច អព្យាកតតតិឃទាឞិចចទេតត ចិដ្ឋាឃតិ៉ ឃឌី ហិ

ក្យុឞលិកាចយត្តចចតំ អក្យុឞលឞទេក្ខា, ទេតត ត ទេកាឌិ ឆយ្ខា ក្យុទេត្តាតិ អព្យាកតចចទេតទេតច ច តតិទេឃា ទាឞិ ក្យុទេត្តា ត ឞិឃា, ក្យុឞលិ

ទេចច ឆយ្ខា អព្យាកតា ចាតិ ក្យុទេកាចាឃំ អាបដ្ឋីតិ, ត តិទេកា, ឲចដ្ឋា ឞតិ អក្យុឞលចចទេតត ត ទេកាឌិ អទេត្ថា៉ អឆ ឞិឃា,

"អតព្យាកតា"តិ ច ចត្តុត្ថំ ឞិឃា ក្យុឞលិតំ ចិឃ អព្យាកតាតដ្ឋា អកាចយត្តឞយ្ខចា, តស្មា អកាចយត្តចចទេត អព្យាកតកាចយត្តំ ចិឃ

ក្យុឞលិកាចយត្តំ អក្យុឞលំ ត ទេកាឌិ ទាឞីតិ "អព្យាកតា"តិ តតិទេឃា ទាឞិ ត ឞិឃា៉ តតិឃទាឞិកាទេចត ច អព្យាកតា ក្យុត្តាតិ អក្យុឞទេលិ

ច ឲទេកា ទាឞីតិ ចិដ្ឋាឃតិ៉ តស្មា តាកាចចចតតា, ឞកាចឆាទេលាឌីអទេត្តត ឆយ្ខឞទេក្ខត ឞយាតាឆិកាទេលកាចទេតា ច អក្យុឞលឞក្ខស្ស

ក្យុឞលិកាចយត្តចចតតា ត ទេហាតិ, តាបិ តងដ្ឋាយត្តចចតតា តតិឃទាឞិចចតទេតា ឲចំ៉ ឃឌី ហិ ក្យុឞទេលហិ អទេដ្ឋា អក្យុឞលិ

ទេចតឞិទេកហិ អទេដ្ឋា អទេចតឞិកា ចិឃ, ក្យុឞលិក្យុឞលចចទេតហិ ឞទេដ្ឋាឞំ ឆយ្ខាតំ ឞក្កិហិតត្តា អឞក្កិហិតស្ស តតិឃទាឞិស្ស អកាចា

ទេចតឞិកក្យុទេកា ចិឃ អឃត្តា ក្យុទេកា ចត្តុទេដ្ឋា ឞិឃា "ក្យុឞលិ ឆយ្ខា អក្យុឞលិ ឆយ្ខា"តិ, ត "អព្យាកតា"តិ តតិទេឃា ទាឞិ ចត្តុទេដ្ឋា, ក្យុទេត្តា

ច ទេឞា, តស្មា ត តងដ្ឋាយត្តចចតំ អក្យុឞលឞទេក្ខា, បិទិទេឞទេឞត តប្យដិបទេក្កិស្យុ អ-ការស្ស បទេឃាកឌស្សតទេតា ទេលិទេក "អមិត្តា"តិ

ឞាឃទេត "អទេលិទេកា"តិ ឌ្ឋាឆាបិ តប្យដិបក្កិចចតតា អក្យុឞលឞក្ខស្ស ឞិទ្ធា, តត្ថ តិទ្យុត្យហត្តា ច ត ឌ្ឋាតទេចចតតា, តប្យដិបក្កិកាទេចា ច

ចិទ្យុទ្ធឞកាចត្តា តប្យទេហយ្យកាចទេតា ច ទេចឌីតទេដ្ឋា, ត ក្យុឞលចិតាឞតទេតា៉ ត ហិ ក្យុឞលិ អក្យុឞទេលហិ បហាតដ្ឋា, ឃហាឌាលចតាឃ

បត ក្យុឞលិទេឃច បទេឃាកតិប្យាឌីតា ឞកាត្យុឞឃិទេត អក្យុឞទេល តងក្កចិក្កិយ្យុកឞយ្យុទេច្ឆឌចទេឞត បឌហត្តីតិ៉

តព្យាកតាតិ អកថិតា៉ កថំ បទេតទេត អកថិតា ទេហាត្តិ, តត្ត "ស្យុលាឃ ទេចឆតាឃ ឞយ្យឃុត្តា"តិអាឌីហិ តិកឌ្យុកបទេឌហិ

ចក្ខុចិញ្ញាណាទិចចនេតហិ ឋេយ្យាទិចចនេតហិ ច ពធិតាតិ? នោ ត ពធិតា, តានិ បត ចចតានិ ខ្លួឆ អតធិបេ្យតានិ អទុត្តត្តា អតតុចត្តតេតា៑ ត ហិ “ឃុលាយ ចេឌតាយ ឃប្បយុត្តា ឆយ្ខា”តិអាទិ៍ ចត្វា “អញ្យាពតា”តិ ទុត្តុំ, តស្មា ត តានិ ខ្លួឆ អតុចត្តត្តិតិ តត្ថុចតិយការេចត អពធិតតា ត ហោតិ, ក្យុឃលិក្យុឃលចចតានិ បត ខ្លួឆ ទុត្តត្តា អតុចត្តត្តិតិ តត្ថុចតិយការេចត អពធិតតា ពោយតីតិ “ក្យុឃលិក្យុឃលការេចត អពធិតាតិ អទេ្វា”តិ អាហ៑ ត ញ្យាពតាតិ ចា អចិបិកា, អញ្យាពតចចនេតតេច ច អចិបិកត្វា ពោយត្តិ៑ ត ហិ កពចេតា ចចតំ ពោបពឃានតិយំ, អាឃយាតុឃយចទិយាទិក្យុឃលេត កពចតា ចេយឃំ អចេតាឆតតុំ ឆយ្ខា ទុត្តា តេឃំ ចចតាតត្តុំ តឌត្វបដិចេចឆតោ, បច្ចិមេហិ បត យធា តេឃំ អចេតាឆតតុំ កពចតា ចំ ចំ ចចតំ ទុត្តុំ, យធា ច តេហិ តឌទេ្វា បដិចិទេ្ធា, ចំ ឃត្តុំ អាចរិយេ បយិរុបិឃិត្វា ឃុត្វា ចេជិតត្តុំ ហោតិ, តស្មា ពារណំ អចត្វា “ក្យុឃលិក្យុឃលការេចត អពធិតាតិ អទេ្វា”តិ អាហ៑ យោ ច ចចេឃ្យ “អក្យុឃលចិបិកការេចត អពធិតត្តា, ក្យុឃលិ អញ្យាពតាតិ អាបជ្ជតិ, ក្យុឃលចិបិកការេចត អពធិតត្តា អក្យុឃលិបិ”តិ, ឃោបិ “អញ្ញាបពឃានតិយចចតោ កពចា”តិ តិចារេចតត្ថា អតុចត្តយាតចចតចចតិយការេចត អពធិតឃ្យុ ច អញ្យាពតការេចតា៑ ត ហិ អចិបិកចចតំ ទុត្តុំ ក្យុឃលចចតត្ថុ អទុត្តុំ, យេតា អចិបិកចចតឃ្យុ អធិពតការេចា ក្យុឃលឃ្យុ ច តត្ថុចតិយការេចត អពធិតការេចា ឃិយា, តស្មា ត ក្យុឃលិតំ អញ្យាពតតា, ឧចំ អក្យុឃលិតត្ថុ អតញ្យាពតការេច យោជតា ពាតត្ថា៑

អធ ចា ចិ-ឃទេ្ទា ចិទោឆចចតោ, អា-ឃទេ្ទា អតិមុលការចប្បពាឃតោ, តស្មា អត្តនោ បច្ចេយេហិ អត្ថាយត្ថាចិទោឆាតិមុលា ពតា, លក្ខណចិទោឆតោ ចិតាឃកចិតាឃិតត្ថតោ ចាតិ ញ្យាពតា, ក្យុឃលិក្យុឃលិ៑ ត ញ្យាពតាតិ អញ្យាពតា៑ តេ ហិ លក្ខណតោ ក្យុឃលិក្យុឃលិ ចិយ ចិទុទ្ធា ត ហោត្តិ៑ ត ហិ អចិបិកតា ទុក្ខចិបិកតា ចិយ ឃុខចិបិកតាយ ឃុខចិបិកតា ចិយ ច ទុក្ខចិបិកតាយ ឃុខទុក្ខចិបិកតាហិ ចិទុទ្ធាតិ តាបិ តេ កិញ្ចិ បដហត្តិ, ត ច តេ ពេតចិ បហាតត្ថាតិ អយមេត្ថ អត្តនោយតិ៑

អតចជ្ជឃុខចិបិកលក្ខណាតិ ឧត្វ តត្តិ ឧតេឃំ អចជ្ជត្តិ អតចជ្ជា, ពរហិតត្ថកាចរហិតា តិទេ្ទាឃាតិ អទេ្វា៑ តេត តេឃំ អពរហិតត្ថកាចំ ឌេឃ្យុតិ, ត ពារណ្យុចិរោហយត្តុ ៑ អត្ថាបិ អត្តិ តិទេ្ទាឃា អញ្យាពតាតិ អតចជ្ជចចតយទេ្វត តេឃមេ្បិ ក្យុឃលតាបត្តិជោឃំ ទិស្វា ចំ បរិហរិតុំ ឃុខចិបិកចចតំ អាហ៑ អចជ្ជបដិបក្ខា ចា ខ្លួឆ អតចជ្ជាតិ ទុត្តា, ត តាហិតិពឃុទេ្ធ (យ៑ តិ៑ ១៑១៩១) ចិយ បដិបុយ្យទ្ធាចជ្ជា ចិរហិតាចជ្ជយត្តា ចា, តស្មា អតចជ្ជចចតេត អចជ្ជចិតាឃតការេចា ឌឃ្យិតោ៑ អញ្យាពតេតហិ បត ចិឃិដ្ឋុំ ក្យុឃលិក្យុឃលិតំ ឃាធារណំ ឃចិបិកតាលក្ខណត្តិ តស្មិំ លក្ខណេ ចិឃេឃឌឃ្យុតត្តុំ ឃុខចិបិកចចតំ អទោច៑ ឃិទេ្ធា ហិ បុរិមេទេតច អក្យុឃលិញ្យាពតេតហិ ក្យុឃលិតំ ចិឃេឃោតិ៑ ឃុរោ ចិបិរោកា ឧតេឃត្តិ ឃុខចិបិកា៑ តេត ក្យុឃលិក្យុឃលិតំ ឃាយទេ្ឋា ចិបិកឆយ្ខការេច ឃុខចិបិកចិបច្ចុឃកាចំ ឌេឃ្យុតិ, ត តេឃំ ឃុខចិបិកឃត្ថាចេយច៑ អតចជ្ជា ច តេ ឃុខចិបិកា ចាតិ អតចជ្ជឃុខចិបិកា៑ ក្យុឃលិ លក្ខិយត្តិ ឧតេតាតិ លក្ខណំ, អតចជ្ជឃុខចិបិកលក្ខណំ ឧតេឃត្តិ អតចជ្ជឃុខចិបិកលក្ខណា៑ តត្យុ តេ ឧច ក្យុឃលិ អតចជ្ជឃុខចិបិកា, ពធំ តេ ឃយេច អត្តនោ លក្ខណំ ហោត្តីតិ? ចិញ្ញាតាចិញ្ញាតឃទ្ទត្តការេចត លក្ខណលក្ខិតត្ថកាចយុត្តិតោ៑ ក្យុឃលឃទ្ទត្តេឃេត ហិ អចិញ្ញាតា ក្យុឃលិ លក្ខិតត្ថា ហោត្តិ, អតចជ្ជឃុខចិបិកឃទ្ទត្តការេចត ចិញ្ញាតា លក្ខណត្តិ យុត្តមេចំ៑ អធ ចា លក្ខិយតីតិ លក្ខណំ, ឃការេចា៑ អតចជ្ជឃុខចិបិកា ច តេ លក្ខណត្ថាតិ អតចជ្ជឃុខចិបិកលក្ខណា, អតចជ្ជឃុខចិបិកា ហុត្វា លក្ខិយមាតា ឃការចា ក្យុឃលិ តាយាតិ អទេ្វា៑

អឆ ចា អតចដ្ឋចចតេត អតចដ្ឋត្តំ អាហ, សុលចិបាកចចតេត សុលចិបាកត្តំ, តស្មា អតចដ្ឋញ្ញា សុលចិបាកោ ច អតចដ្ឋសុលចិបាកំ, តំ លក្ខណំ ឲតេសំ ករោហេត្វ ច កម្មេត្វ ច លក្ខណសទ្ទេ សភាវក្មុតត្ថិ អតចដ្ឋសុលចិបាកលក្ខណា, អតចដ្ឋសុលចិបាកសភាវេចត លក្ខិយមាតា តំសភាវចេត្តា ច កុសលាតិ ចុត្តំ ហោតិ។ តត្ថ អតចដ្ឋចចតេត បចត្តិសុលតំ កុសលានំ ឥតស្សេតិ, សុលចិបាកចចតេត ចិបាកសុលតំ។ បុរិមេញ្ញាអត្ថតោ បចត្តិសភាវចេមេត លក្ខណតាចចតំ, បន្ធិមំ កាលន្តរេ ចិបាកុប្បាគតសយត្វតាឃាតិ។ តឆា បុរិមេត កុសលានំ អត្តសុទ្ធិ ឥតស្សេតិ , បន្ធិមេត ចិសុទ្ធចិបាកតំ។ បុរិមេត ច កុសលំ អកុសលសភាវេតា តិចេត្តតិ, បន្ធិមេត អព្យាកតសភាវេតា សចិបាកត្តឌឹបកត្តា បន្ធិមស្ស។ បុរិមេត ចា ចដ្ឋបដិបក្ខភាចឥស្សតេតា កិច្ចដ្ឋេត ទេសេត អកុសលចិទ្ធំសតរសតំ ឌីបេតិ, បន្ធិមេត សម្បត្តិអត្ថេត ញ្ញដ្ឋចិបាកទេសតំ។ បុរិមេត ច ស្បដ្ឋាតាការេដ្ឋេត បច្ចុបដ្ឋាតេត ចោគាតបច្ចុបដ្ឋាតំ ឥតស្សេតិ, បន្ធិមេត ផលត្ថេត សុលចិបាកបច្ចុបដ្ឋាតំ។ បុរិមេត ច ឃោតិសោមេតសិការេ កុសលានំ បដ្ឋាតំ ចិកាវេចតិ។ តវោតា ហិ តេ អតចដ្ឋា ឌាតាតិ។ បន្ធិមេត កុសលានំ អញ្ញេសំ បដ្ឋាតភាចំ ឥតស្សេតិ។ តេ ហិ សុលចិបាកស្ស ការណំ ហោន្តីតិ។ ឲត្ថ ច សុលចិបាកសទ្ទេ សុលសទ្ទោ ញ្ញដ្ឋបរិយាយចចតត្តិ ឥដ្ឋេញ្ញា។ ញ្ញដ្ឋចត្ុក្ខទ្ធចិបាកា ហិ កុសលា, ត សុលវេទតាចិបាកាច។ សព្វាទុក្ខប្បសមសុលចិបាកតាយ ច សម្ភូចា ឲច តត្ថិ។ ត ហិ តំចិបាកោតិ។ ឃដិ បត ចិបាកសទ្ទោ ផលបរិយាយចចតំ, តិស្សន្ទចិបាកេត ញ្ញដ្ឋរូបេតាបិ សុលចិបាកតា ឃោជេតព្វា។

សាចដ្ឋទុក្ខចិបាកលក្ខណាតិ ឲត្ថ ច ចុត្តចិធិអនុសារេត អត្ថោ ច ឃោជតា ច ឃឆាសម្ភចំ ចេទិតព្វា។ ចិបាកាវហតា កុសលាកុសលានំ លក្ខណភាវេត ចុត្តា, តព្វាវេត អកឆិតា អព្យាកតា អចិបាកាវហសភាចា ហោន្តីតិ អាហ “អចិបាកលក្ខណា អព្យាកតា”តិ។ ឃវេឆ ហិ សុលទុក្ខចិបាកាវហា សុលទុក្ខចិបាកាតិ ឲចំលក្ខណតា កុសលាកុសលានំ ចុត្តា, ឲចមិធាបិ អចិបាកាវហា អចិបាកាតិ ឲចំលក្ខណតា អព្យាកតានំ ចុត្តា។ តស្មា “អហោសិ កម្មំ ភាវហោសិ កម្មចិបាកោ ត កចិស្សតិ កម្មចិបាកោ តត្ថិ កម្មចិបាកោ, អត្ថិ កម្មំ តត្ថិ កម្មចិបាកោ ត កចិស្សតិ កម្មចិបាកោ, កចិស្សតិ កម្មំ ត កចិស្សតិ កម្មចិបាកោ”តិ (បដិ។ ម។ ១។២៣៤) ឲចំបការានំ កុសលាកុសលានំ កុសលាកុសលភាចាភាបត្តិ អព្យាកតភាចាបត្តិ ចា ត ហោតិ។ ត ហិ តេ សុលទុក្ខចិបាកាវហា ត ហោន្តិ ចិបាកធម្មត្តា, អចិបាកាវហា ចា ត ហោន្តិ អចិបាកធម្មត្តាភាចាតិ។

កុសលាតិ ចា ធម្មាតិ ចាតិអាឌីតិតិ កុសលធម្មបភាតិ ឆ្វេ, អកុសលធម្មបភាតិ ឆ្វេ, អព្យាកតធម្មបភាតិ ឆ្វេតិ។ ឲកត្ថភាតត្ថាតីតិ ចិសុំ ចិសុំ ឆ្លិតំ ឆ្លិតំ អញ្ញមញ្ញាបេក្ខំ ឲកត្ថភាតត្ថំ ចោវេតិ, ត ឈន្តិ។ ចោសមេត្ថ ចត្ុការេមា ចោឥតោ ប្ុច្ឆតីតិ ញាត្វា អាចរិមោ អាហ “កិច្ចោត្ថ”តិ។ ឲត្ថ ឲកត្ថភាតត្ថតាយំ កិច្ចំ ចត្តព្វំ អសមត្ថា តេ ចោគតា, អចសិដ្ឋំ តាច ទ្វាហីតិ ចុត្តំ ហោតិ។ ឃដិ ឲកត្ថាតិ ញ្ញត្ថសក្ខសទ្ទាតំ ចិឃ សទ្ទមេត្ត ឲច ភេធា, ឲចំ កុសលធម្មសទ្ទាតំ, ត អត្ថេតិ។ ឃឆា “ញ្ញាតេទ្ទា សក្កោ”តិ ចុត្តេ “ញ្ញាតេទ្ទា ញ្ញាតេទ្ទា”តិ ចុត្តសឌិសំ ហោតិ, ឲចំ “កុសលា ធម្មា”តិ ញ្ញាតំ ចចតំ “កុសលា កុសលា”តិ ចុត្តសឌិសំ ហោតិ។ ឲចំ ញ្ញាតេទស្សបិ “អកុសលា អកុសលា”តិ ចុត្តសឌិសតា “អព្យាកតា អព្យាកតា”តិ ចុត្តសឌិសតា ច ឃោជេតព្វា។ អឆ ភាតត្ថាតិ, ញ្ញត្ថកុវេចទសទ្ទាតំ ចិឃ សទ្ទតោ អត្ថតោ ច កុសលធម្មសទ្ទាតំ ភេធា, តឆា អកុសលធម្មសទ្ទាឌីតត្តិ ឈហិ បទេហិ ចត្ុហិ បទេហិ ច ឈ ចត្តារោ ច អត្ថា កិត្តា ចុត្តាតិ កុសលត្តិកាឌីតំ កុសលឈត្តាឌិការេចា, ហេតុទុកាឌីតញ្ច ហេតុចត្ុក្កាឌិការេចា អាបដ្ឋតីតិ។

តត្យ តិណ្ណំ ឆម្មសង្ខាតំ តិណ្ណំ ឰក្ខសង្ខាតំ ចិយ ទ្ធបិទេកធា អត្ថាទេកទេធាតិ លក្កការេចា ត កចិយ្យតិ, តស្មា ឲចយិដំ ចត្តុំ និយា “តិកទុកាតំ ចតុក្កតិកការេចា អាបជ្ជតី”តិ, ត ចត្តុំ, តិណ្ណំ ឆម្មសង្ខាតំ ឲកត្ថាតំ តិណ្ណំ ឰក្ខសង្ខាតំ ចិយ ចធេត បយោឌតាកាចា ចុត្តាតំ ទេតរំ យារសង្ខាតំ ចិយ អកិត្តទ្ធបិតញ្ចា អត្ថេកទេធា ខ្ពបបជ្ជតីតិ, ឲចយបិ ឃធា ឲទេកា យារសង្ខោ អកិត្តទ្ធទេបិ កាលំ អបទណ្ហចិទេសំ

ឞុចណ្ហយារសញ្ចា ចងតិ, ឲចំ ឆម្មសង្ខោបិ ឲទេកា កិទេត្ត អទេត្ថ ចត្ថុយទហតីតិ កាលិឌីតំ យារបងត្ថតាឃ ចិយ តត្ថចតីយកិត្តត្ថាតំ ឆម្មបងត្ថតាឃ អទេកទេធាតិ ចតុក្កតិកការេចា ឲច អាបជ្ជតីតិ, តាបជ្ជតិ ឲកឞ្ស សង្ខឞ្ស ឌាតិក្យលកិទិយាកិត្តាតំ អតកិឆាតទេតា៉ ត ហិ យារ-សង្ខោ ឲទេកា ឌាតិកិត្តាតំ កាលិឌីតំ អត្តទេទត សទ្ទទេបកទេសរំ ចាចទេកា ទេហាតិ៉ ឰក្ខ ច ឃជិ សទ្ទទេបកទេសទេសា កទេតា និយា, ត្យតិទេយា តតិទេយា ច ឆម្ម-សង្ខោ ត ចត្ថុទេត្ថា និយា, ចុទេត្ថា ច ទេសា, តស្មា ក្សុសលិឌិ-សង្ខា ចិយ អកិត្តក្សុសលិឌិឌាតីឞុ ទ្ធបសាយទេត្ថាបិ យារ-សង្ខា ចិយ តទេយា ចិតិចត្ថអញ្ញាឌាតីឞុ ចត្ថុយាតា តទេយា ទេត្ថ ច ឆម្ម-សង្ខា អាបត្តាតិ តិកទុកាតំ លក្កចតុក្កការេចា ឲច អាបជ្ជតីតិ៉

បកាតញ្ចា អសម្ពុទេត្តាតិ ក្សុសលឆម្មបកាតំ អញ្ញាយញ្ញា តចា អក្សុសលឆម្មបកាតំ អព្យាកតឆម្មបកាតញ្ចា អសម្ពុទេត្ត អាបជ្ជតីតិ អទេត្ថា៉ ខ្ចិត្តំ ខ្ចិត្តញាក្ឋិទេតា សម្ពុទេត្តា, ត សទេត្តាសំ លត្តំ ចត្តុំ ចា អញ្ញាយញ្ញាតិ៉ ឰដំ បត កស្មា ទេចាទេតិ, តត្យ តាតត្ថទេត្ត សតិ អត្ថុត្ថទេងឞ្សតត្ថំ ចុញ្ចយាទេតឞុ ឆម្ម-សង្ខេឞុ ក្សុសលិក្សុសលិព្យាកត-សង្ខាតំ ចិយ អសម្ពុទេត្តា ចុទេត្តា ឃុទេត្តា ឲចាតិ? សញ្ចទេយតំ, អសម្ពុត្តំ បត និទ្ធំ កត្ថា បុទិយទេចាឆតា កតា “តិកទុកាតំ លក្កចតុក្កការេចា អាបជ្ជតី”តិ, ឰក្ខ បត តំ អសម្ពុត្តំ សាទេងត្យំ ឰដំ ទេចាឌិតត្តិ ទេចឌិតត្ថា៉ អធ ចា ឲចទេយត្ថ ទេយាឌតា កាតត្ថា – ឃជិ បត លក្កចតុក្កកាចំ ត ឰធ្ធបិ, បកាតំ សម្ពុទេត្តត កចិតត្ថា ឃធាចុត្តតទេយត, ទេសា ច សយាតចិកត្តីតំ ខ្ចិត្តំ ខ្ចិត្តំ សម្ពុទេត្តា ឲកត្ថទេត្ត សតិ ឃុទេជ្ជយ្យ, តំ បត តាតត្ថតំ ចងឞីតិ បកាតញ្ចា ទេត អសម្ពុទេត្តា អាបជ្ជតិ, ទេតច តាបជ្ជតីតិ៉ តិឃយតទេត្ថា ច-សង្ខោ៉ បុត្តាបទ...ទេប... តិប្យទេយាឌតាតិ តាយ ទេហាត្តីតិ លក្កចតុក្កកាចំ អតិធ្ធត្តឞ្ស, តាតត្ថតំ បត ឰធ្ធត្តឞ្សាតិ អធិប្បាទេយា៉ អចឞ្សញ្ចា សម្ពុទេត្តា ឰធ្ធិតទេត្ថា បុត្តាបទចិទេទាធាបត្តិទេតាតិ ងទេឞ្សត្យំ “ឃាបិ ទេចសា”តិអាឌិយាហ៉ បុធ្ធា ហិ បងចិបល្លាសកទេណាត ឆម្មា ឲច ក្សុសលិតិ ក្សុសលឆម្ម-សង្ខាតំ ឰក្ខ ខ្ពុជ្ជ្ជាតំ ឲកត្ថតំ ឌីទេបតិ, តច ច តាតត្ថតំ ចងត្តឞ្ស ទេតច ហិ ឆម្មា ក្សុសលិតិ កត្ថា តាឃបិ បុធ្ធាឃ ចិទេទាទេធា អាបជ្ជតិ, ចុញ្ចតិ ច តធា សា បុធ្ធាតិ ត តាតត្ថតា ឃុជ្ជតិ៉

អបទេទា តទេយាតិ “ក្សុសលិ ឆម្មា”តិអាឌីតំ ខ្ចិត្តំ ខ្ចិត្តំ ឲកត្ថត្តទេយច តិណ្ណំ ឆម្មសង្ខាតំ ឲកត្ថតាតត្ថទេត្តហិ ទេចាទេងតិ៉ តិណ្ណំ ឆម្មាតំ ឲកត្ថាតិអាឌិមិប្បឃធា តីហិ ឰក្ខ-សង្ខេហិ ចុញ្ចយាតាតំ ឰក្ខត្ថាតំ ឰក្ខការេចត ឲកត្ថា តទេតា អតទេត្ថាសំ សក្កបុទិត្តងសហឞ្សក្កសង្ខត្ថាតំ ឲកត្តំ, ឲចំ តិណ្ណំ ឆម្ម-សង្ខត្ថាតំ ឆម្មការេចត ឲកត្ថា តទេតា អតទេត្ថាសំ ក្សុសលិក្សុសលិព្យាកត-សង្ខត្ថាតំ ឲកត្តំ អាបជ្ជតីតិ អទេត្ថា៉ ឆទេម្មា តាយ ការេចាតិ សកាចឆាទេណាឌិតា អទេត្ថត ឆទេម្មាតិ ចុទេត្ថា, ទេសា ច សកាចទេឞ្សច ទេហាតិ, តាសកាចឞ្សាតិ ឰយិតា អធិប្បាទេយត ចងតិ៉ ទេហាត្យ ការេចា, តទេតា កិត្តិ? ឃជិ តិណ្ណំ ឆម្មសង្ខាតំ តាតត្ថតា, តីឞុ ឆទេម្មឞុ ទេយា ទេកាចិ ឲទេកា ឆទេម្មា ការេចា, តទេតា អតញ្ញា ក្សុសលំ អក្សុសលំ អព្យាកតំ ចា ឲទេកកទេយច ការេចា៉ កាចក្ខតា បត ឆម្មា អទេត្ថា ទេត្ថ អកាចា ទេហាត្តីតិ ទេតហិ អតទេត្ថា ក្សុសលិឌីឞុ ទេត្ថ ទេឃ ទេកាចិ អកាចា៉ ទេយាបិ ច ទេសា ឲទេកា ឆទេម្មា ការេចាតិ កហិទេតា, ទេសាបិ សយាតទ្ទទេបឞុ តីឞុ ឆម្មសង្ខេឞុ អឃទេយច កាចទេត្ថា ទេហាតីតិ តិឃយឞ្ស អកាចា អញ្ញាឞ្ស កាចត្ថទេត្ត សតិ អការេចា ទេហាតីតិ តទេតា អតញ្ញាឞ្សបិ អកាចត្តំ អាបត្តិ ក្សុសលិឌីតំ សទេត្តាសម្បិ អកាចត្ថាបត្តិ ទេហាតិ៉

ត ហិ ឃុគ្គស្ស អយត្ថស្សទ្ធេ តទេតា អតទ្ធោយំ បក្កាឌិតំ យត្ថស្សត្តិ អត្ថីតិ។

តត្ថ ឲ្យបិ ឲ្យកស្ស កាចត្តំ ចិតា អទ្ធោយំ អកាចត្តំ ត បក្កា ចត្តំ, តត្ថ ច ឲ្យកោតច កាទេចត កចិតត្ថាត្តិ តិយមាកាចទេតា តិល្លាយិ កាចទេត្ត សិទ្ធេ ទេតហិ អតទ្ធោយំ ក្យុបលិឌិតយិ កាចត្តំ សិទ្ធិ ទេហាតីតិ? ត ទេហាតិ តិល្លាំ ឌយុ-បទ្ធាតំ តាតត្តកាចស្ស អត្ថុញ្ញាតត្តា។ ត ហិ តិល្លាំ កាចទេត្ត តាតត្តតា អត្ថិ, អត្ថុញ្ញាតា ច បា តឃាតិ។ តត្ថ តិល្លាំ ឌយុគំ អកាចទេត្តបិ តាតត្តតា ត សិឃាតិ? យា ទេហាត្យ តាតត្តតា, តច បត តាតត្តំ បឌិឌាតត្តស្ស "ឲ្យទេបា ទេឌាទេបា"តិ ចឌាយិ, ត បត យឃា តាតត្តតា ឲ្យកត្តតា ចា អត្ថុញ្ញាតាតិ ក្យទេតា ទេយ ចិទេទាឌោ សិឃាតិ។ អឆ ចា អកាចត្តំ អាបទេត្តហិ ឌទេយុហិ អតទ្ធោ ក្យុបលិឌទេឃាបិ អកាចា ឲ្យច សិឃុត្តិ ឃ្លុងំ ចចតំ អតិឃទេយត ទេឃ ពោចិ ទេទ្ធ ឌយុ អកាចត្តំ អាបត្តា, ទេតហិ អតទ្ធោយំ ក្យុបលិឌិសុ ទេឃយំ ពោបត្តិ ឌិត្តិ ក្យុបលិឌិតំ អកាចត្តាបត្តិ បទ្ធាឃ ទុត្តំ ឲ្យកស្ស កាចត្តា។ ឃយិ ទុត្តំ "ទេតហិ ច អទេទ្ធោ ក្យុបលបទេទាបិ អកាទេចា សិឃា"តិ, តំ អតិឃយឌស្សតត្តំ ទុត្តំ, ត បទេទ្ធយំ អកាចបាឌតត្តំ។ អយតិញ្ញាតត្ត អទេត្ត អក្យុបលបទស្ស ចា អញ្ញាកតបទស្ស ចា ឌយុស្ស កាចទេត្ត បតិ ទេតហិ អទេទ្ធោ ក្យុបលបទេទាបិ អកាទេចា សិឃាតិ។

បទ្ធាទេយតំ អកាទេលត្តិ ឲ្យត្ត កាទេលំ តាយ ឃុត្តិ។ ក្យុបលក្យុបលបទ្ធាតំ ចិឃ ឲ្យកត្តឲ្យកត្តតំ, ក្យុបលទ្ធបចក្លុយ-បទ្ធាតំ ចិឃ ឲ្យកត្តតាតត្តតត្ថា ចិកទេប្បត្វា ឃាឃំ បុតទ្ធត្តិ លក្កចត្យក្កាបត្តិ អបឃ្ឃត្តចិទោឌាកាចាបត្តិ ទោបាទេរាបតឃុត្តិ ទុត្តា, បទ្ធា បា អឃុត្តិ, តចា ឲ្យកត្តតាតត្តតាកាចទេតាតិ ទុត្តំ ទេហាតិ។ ឃា ឃា អត្ថុយតិ ឃចាត្យុយតិ អត្ថុយតិឃា អត្ថុយតិឃា ទេចាហាទេរសិទ្ធិទេតា។ អត្ថុយតិឃា អត្ថុទ្ធបំ ចា ឃចាត្យុយតិ, ឃចា អត្ថុយតិ បចត្តា, តចា តឌត្ថុទ្ធបំ ទេចាហាទេរសិទ្ធិទេតាតិ អទេត្តា។ អត្ថុយតិ ហិ ចិទេបបតចិទេបសិតត្តាកាចទេតា អច្ចត្តយកិទេត្ថុ កត្តចិ កិរិឃាក្យលាឌិបទិក្កហចិទេបទេបត អចិចឌបទ្ធត្តចិចទេលត្តំ បចត្តា ឃចា "បទេក្កា ឃ្លុទេទ្ធា បុរិត្តុទេឌា"តិ។ កត្តចិ អច្ចត្តំ កិទេត្ថុ ឃចា "ឌទេចា លឌិទេរា បលិទេបា ច អាតីឃត្តុ"តិ។ កត្តចិ ចិទេបបតចិទេបសិតត្តាកាចទេតា ទេកឌាទេកឌចទេត្តុ ទេបឃ្យចាបិ "តីលុប្យលំ បល្លិតបុរិទេបា"តិ, តាឃ តាឃ អត្ថុយតិឃា តឌត្ថុទ្ធបញ្ចា ទេត ទេត ទេចាហាទេរា សិទ្ធា។ តស្មា ឃ្លហាបិ ក្យុបលឌយុ-បទ្ធាតំ ចិទេបបតចិទេបសិតត្តាកាចទេតា ចិទេបបត្តបាយញ្ញាត្តបទិក្កទេហត បយាទេត អទេត្ត ទេកឌាទេកឌឃុទេត្ត បចត្តិ អត្ថុយតាតិ តាឃ តាឃ អត្ថុយតិឃា តឌត្ថុទ្ធបញ្ចា សិទ្ធោ ឲ្យទេបា ទេចាហាទេរា។ តស្មា ទុត្តំ "បទ្ធាទេយតំ អកាទេលា"ត្តិ។

អត្តទេគា អត្តទេគា អត្តចិទេបយំ តស្ស ឌិទេបត្តិតិ អត្តគា បទិក្កហិតំ អត្តគា ទុច្ចុយាតំ អតចឌ្ឍុលចិបិលាកាឌិក្យុបលិឌិកាចំ ឌយុ-បទ្ធស្ស ឌិទេបត្តិ តឌត្តស្ស តក្កាចឌិបតចទេបតាតិ អឌិប្បាទេឃា។ ត ហិ ឌយុ-បទ្ធោ ក្យុបលិឌិកាទេចា ទេហាតីតិ។ ឃ្លយិតាចាតិ "ឌយុ-បទ្ធោ បទិឃត្តិអាឌិសុ ឌិស្សតី"តិអាឌិតា "អត្តទេគា បកាចំ ឆាទេទត្តិ"តិអាឌិតា ច តទេឃត។ ទេបា ហិ បទ្ធាត្ត បយាទេតា, ត ក្យុបល-បទ្ធោ អាទេទាក្យាឌិសុ ឌិស្សតីតិ "ក្យុទ្ធិទេត បលឃត្តិ"តិអាឌិទេកា, ទេបា ច ចិទេបបតទេឃា "ឃ្លទេតា បទំ ចិទេបបយត្តទេយច ចក្កាយា"តិ ឲ្យទេតត អបតីទេតាតិ ឌដ្ឋទេទ្ធា។ ត ហិ ក្យុបលិឌិចិទេបយំ កទេហត្វា បចត្តា ឃុតាឃ ទេចឌតាឃ បយ្យឃុត្តាតិអាឌទេឃា ចិទេបបាតិ។

១។ ឃុលស្ស ច បហាតាតិ ឲ្យត្ត ឃុលិទ្រ្ទិយំ "ឃុល"ត្តិ ទុត្តំ, តញ្ហិ ឃុលទេចឌតាច ទេហាតីតិ "ឃុលទេចឌតាយំ ឌិស្សតី"តិ ទុត្តំ, ត បត "តិទេប្បា ឃ្លុយា, កិក្លុទេច, ទេចឌតា ឃុលា ទេចឌតា"តិឲ្យចយាឌិសុ (បំ។ តិ។ ៣។១៣៨ អាឌទេឃា) ឃុល-បទ្ធោ ចិឃ ឃុលទេចឌតាបទ្ធោត បយាតត្តត្តា។

អយញ្ហិ សុខិន្ទ្រិយេន សុខ-សទ្ទោ កាយសុខនំ កាយាតុក្កហំ នាមបិនេសំ ករេត្វា បវត្តោ, ន បន សុខា វេទនា “យំ កិញ្ចិ វេទនំ វេទេតិ សុខំ វា (យ. តិ. ១.៣០៨), យោ សុខំ ទុក្ខតោ”តិឯវមាទីសុ (សំ. និ. ៣.២៥២) សុខ-សទ្ទោ វិយ នាមនាមញ្ញំ ករេត្វា បវត្តោតិ. យស្មិំ សតិ សុខហេតុំ បវត្តិ, តំ សុខមូលំ. ទុក្ខប្បហានេ ច កាយសមតិក្កមាទីនេក វិបាកេ ច សតិ សុខហេតុំ បុញ្ញាបស្សទ្ធិអាទីនំ បវត្តិ ហោតីតិ តំ “សុខមូលំ សុខ”ន្តិ វុត្តំ. សុខស្ស ច អារម្មណត្តា “រូបំ សុខ”ន្តិ វុត្តំ. បុញ្ញានីតិ យទិទំ វចនំ, តំ សុខស្ស ច អធិវចនំ ឥដ្ឋវិបាកស្ស អធិវចនំ ឥដ្ឋវិបាកវិបច្ចនតោតិ អត្ថោ. សុខបច្ចយានំ រូបាទីនំ ឥដ្ឋានំ ឋានំ ឋាការេន សគ្គា ឥត្ថត្ថានាតិ “សុខា សគ្គា សុខំ ឥត្ថត”ន្តិ វុត្តំ. ទិដ្ឋធម្មេតិ ឥយស្មិំ អត្តការេ វ. សុខវិហារាទិ បដិបទ្ធាសុខវិហារានំ នីវរណាទិវិហិតត្តា “អព្យាបជ្ឈា”តិ វុត្តា. សព្វសង្ខារទុក្ខនិព្វាបនតោ តំនិរោធត្តា វា “និព្វានំ សុខ”ន្តិ វុត្តំ. អាទិ-សទ្ទេន “អទុក្ខមសុខំ សន្តំ, សុខមិច្ចេវ ភាសិត”ន្តិ អទុក្ខមសុខេ “ទ្វេបិ មយា, អានន្ទ, វេទនា វុត្តា បរិយាយេន សុខា វេទនា ទុក្ខា វេទនា”តិ (សំ. និ. ៤.២៦៧) សុខោឡារបក្ខាសុ ច ឥដ្ឋារម្មណេ ឯវមាទីសុ បវត្តិ ទដ្ឋព្វា.

ទុក្ខវត្ថូតិ ទុក្ខស្ស ឋាការេន. អត្តនោ បច្ចយេហិ ឧប្បជ្ជមានម្បិ ហិ តំ ទុក្ខំ ជាតិអាទីសុ វិជ្ជមានេសុ តត្ថតត្ថ ហុត្វា ឧប្បជ្ជតិ. ទុក្ខបច្ចយេហិ ទុក្ខហេតុម្បិ ទុក្ខស្ស ជនកោតិ អត្ថោ. ទុក្ខបច្ចយដ្ឋានតោតិ ទុក្ខជនកកម្មស្ស សហាយភូតានំ អវិជ្ជាទិបច្ចយានំ ឋានតោ. បច្ចយសទ្ទោ ហិ ជនកេ ជនកសហាយេ ច បវត្តតីតិ. អាទិ-សទ្ទេន “យទនិច្ចំ តំ ទុក្ខ”ន្តិអាទិកា (សំ. និ. ៤.១៥, ៣៥-៣៩, ៤៩) សង្ខារទុក្ខាទីសុ បវត្តិ ទដ្ឋព្វា. សព្វសោ ចេត្ថ វត្ថុ ករណាការំ សុខយតិ លក្ខណេន អត្ថគ្គហិតោ ករោតីតិ សុខា. សុខាតិ វេទនាសទ្ទេន បរិច្ចត្តា សុខការណស្ស អប្បការណតេន នប្បវិសេសិ ន ការណា. សការណតោ សន្តប្បតោ ច យំ ឥដ្ឋំ, តទនុភវនំ ឥដ្ឋាការានុភវនំ វា ឥដ្ឋានុភវនំ.

សព្វត្ថិ អវិសយំ. សយា លោកិកាទ្វបកតា វិយ យុត្តា, សយំ វា សហ យុត្តាតិ យោនេតព្ពំ. លោកុប្បាទាតិ លោកា សយានោ ឧប្បានា លោកសត្តិ លោកុប្បាទា, សយានបច្ចយេហិ សហុប្បត្តិកាតិ អត្ថោ. សហុប្បត្តិកានំ រូបារូបានំ អញ្ញមញ្ញសម្បយុត្តតា អាបជ្ជេយ្យាតិ “លោកនិរោធា”តិ វុត្តំ, យេ សយានុប្បាទា សយាននិរោធា ច, តេ សម្បយុត្តាតិ រូបារូបានំ អញ្ញមញ្ញសម្បយោគោ និវារិតោ ហោតិ. ឯវម្បិ អវិនិព្ភោគរូបានំ អញ្ញមញ្ញសម្បយុត្តតា អាបជ្ជេយ្យាតិ “លោកវដ្ដកា”តិ វុត្តំ, យេ លោកុប្បាទា លោកនិរោធា លោកវដ្ដកា ច, តេ សម្បយុត្តាតិ. ឯវម្បិ អវិនិព្ភោគរូបេសុ លោកំ យថាភូតំ សេសសហាភូតោបាទារូបានំ និស្សយបច្ចយា ហោតីតិ តេន នានិ លោកវដ្ដកានីតិ, វត្ថានំនិស្សយភូតានិ វា ភូតានិ លោកំ វដ្ដ លោកេសុ សន្និស្សិតត្តា លោកវដ្ដកានីតិ ការយត្តស្ស តេសំ សម្បយុត្តតាបត្តិ សិយាតិ តន្និវារណត្ថំ “លោការាយណា”តិ វុត្តំ, យេ លោកុប្បាទា...បេ... លោការាយណា ច ហោន្តិ, តេ សម្បយុត្តាតិ. បដិសេធិតោ វា លោការាយណាតិ វុត្តេ លោកវិធិយញ្ញា បញ្ញាវិញ្ញាណសម្បជ្ជនានំ នានាវីថិយំ បវត្តានេ ច លោកស្មិំ អារម្មណេ ឧប្បជ្ជមានានំ និត្តវដ្ដកានំ សម្បយុត្តតា អាបជ្ជេយ្យាតិ “លោកវដ្ដកា”តិ វុត្តំ, យេ លោកវដ្ដកា ហុត្វា លោការាយណា, តេ សម្បយុត្តាតិ. ឯវម្បិ សម្បជ្ជនសន្តិរណាទីនំ សម្បយុត្តតា អាបជ្ជេយ្យាតិ “លោកនិរោធា”តិ វុត្តំ, យេ លោកនិរោធា ហុត្វា លោកវដ្ដកា លោការាយណា, តេ សម្បយុត្តាតិ. កិំ បន នានុប្បាទាបិ លោកំ វិវិធលក្ខណា ហោន្តិ, អថ លោកុប្បាទា លោកាតិ វិវារណាយ លោកុប្បាទា លោក លោកំ វិវិធលក្ខណា ហោន្តីតិ ទស្សនត្ថំ “លោកុប្បាទា”តិ វុត្តំ.

ឲ្យ៍ ចិបក្កកាចយាបត្តាត៌ អន្ទុបឆយ្ងាតត្តិ យថា ឫាលិតីខាឌិត៌ ឋលិតិ ចំបខិឋាតិ តិន្តាត្តាតិ ចិបក្កាតិ តាយ ទេហាត្តិ, ចិបិាកតិរ្តិត្ថា លកត្តិ, ត ឰ្ញលក្ខរបត្តលក្ខតាឡអាតិ, ឲចំ ក្យុលិក្យុលិត៌ ឋលិតិ អន្ទុបឆយ្ងកាទេចត ឫាទយ្ងលាកាទេចត ឫុក្កកល្យាឌិកាទេចត ច ចំបខិឋាតិ ចិបក្កកាចយាបត្តាតីតិ ចិបិាកតិរ្តិត្ថិ លកត្តិ, ត ន្ទុបឆយ្ងា កយ្ងតិន្តាត្តាបិ កយ្ងាបខិឋាតិ ឩទេឫ្យត្យុំ ចុត្តំ៍ ឌាតិឌទាឫកាចាតិ ឌាឃតឌីទលាឫកាចា៍ ចិបិាកបកតិកាតិ ចិបច្ចតបកតិកា៍ ចិបច្ចតឫកាចតា ច អត្យុបន្ធិត្តាចិឌ្ឌាតល្យាយាតឫត្តាទេត ឫត្យាបិទតា, ទេតត អកិន្តាាឌិក្យុលិត៌ កាចតាឃបហាតន្តាាឌិអក្យុលិតន្ធា ចិបិាកាត្យុប្បាឌទេតបិ ចិបិាកឆយ្ងតា ឋិន្ធា ទេហាតិ៍ ចិបក្កកាចត្តិ ទេចត្ត កាច-ឫទេក្ខត ឫកាទេចា ឲច ចុទេត្តា៍ ចំ យថាចុត្តិ ចិបក្កឫកាចំ ក្ខុតិយឫ្យ ចុត្តិ ចិបច្ចតឫកាចន្ធា កទេហត្តា “ក្ខុកឃឫកាចបឌិទេក្កបចទេឫតា”តិ អាហ៍

៣៍ ក្ខុទេបទេតត អាឌិត្តា ក្ខុបិឌិត្តា៍ កិ បត ចំ ក្ខុទេបចំ, ទេកត ច ក្ខុទេបចំ, កចន្ធា ក្ខុទេបចំ, ទេក ច ទេតត អាឌិត្តាតិ? ឫតិ ច ទេលិក្យុត្តទាត៌ ទេកឫន្ធា អាទយ្ងលាកាទេច តត្តិចត្តតត្ថិ ក្ខុទេបតឫក្ខឫយ្ងត្តិតា ក្ខុបឃ-ឫទេក្ខត ចុច្ចយាតាហិ ចត្យុត្តិឆ្ខុបិឌាតក្ខុតាហិ តល្យាឌិឌ្ឌីហិ ក្ខុទេបចំ, ទេតហិ ច អាទយ្ងលាកទេលាចទេឫត ក្ខុទេបចំ, ត ឫយត្តាកយចទេឫត៍ ឫតិ ច ឫន្តាទេតក្ខុយកឆយ្ងាត៌ ក្ខុបិឌាតាទយ្ងលាទេត្ត ទេឃហិ ចិបិាកកឌត្តាន្ទុបិតិ អទេយត្យំ តិន្តាត្តត្តា អយ្យាកំ ឲតាតិ ឋលិតីតិ កល្យាត្តហិ ចិឃ អាឌិត្តាតិ, តាតិ ទេតក្ខុយកកយ្ងាតិ កយ្ងកាទេចត ឲកត្តិ ក្ខុបទេតត្តា ក្ខុទេបតត្តិ ត្តាឆ កហិតាតិ៍ ទេតហិ ច តិន្តាត្តាតិ ចិបិាកកឌត្តាន្ទុបិតិ ក្ខុបិឌិត្តា ឆយ្ងាតិ ឫន្តាទេយចំ ឩទេឫ្យត្យុំ “អាទយ្ងលាកទេលាចទេឫតា”តិអាឌិ ចុត្តំ៍ អឃន្ធា អត្តតទេឃា យថាឫយ្ងុចំ ទេឃាទេឌតទេន្តា, ត ចចតាត្យុបុទេន្តាតាតិ៍ ឲត្តាហ – ឃឌិ អាទយ្ងលាកទេលាចទេឫត តល្យាឌិឌ្ឌីហិ ក្ខុទេបទេតត អាឌិត្តា ក្ខុបិឌិត្តា, ឫន្តាទេតក្ខុយកឆយ្ងា ច តល្យាឌិត៌ អាទយ្ងលា ទេហាត្តិ, ត ច ក្ខុទេបតឫទេក្ខា កទេយ្ង ឲច តិរ្តឡទេហា, ទេតត កយ្ងទេឫ្យច កហទេលា កាទលំ តត្តិ, តឫ្ងា ឫន្តាទេតក្ខុយកឆយ្ងបច្ចយុប្បត្តាត៌ អចិឌ្ឌាឌិទេហត្យុហិ តិន្តាត្តាត៌ ឫន្តាទាឌិឋលិត៌ ក្ខុបិឌិត្តត្តិ អាបឌ្ឈតិ ទេតឫយ្យិ ទេតហិឋលកាទេចត កហិតត្តា៍ ក្ខុប-ឫទេក្ខត ច ក្ខុទេបតតាយត្តិ ទេឌាតិតំ, ត អាទយ្ងលាកទលំ ឫយត្តាកយតិចត្តកំ, អាឌិត្ត-ឫទេក្ខត ច កហិតតាយត្តិ ចុត្តិ, ត កយ្ងឫយ្ឌ្ធាតតាចិទេឫទេឫា៍ តឫ្ងា ឫន្តាបច្ចយុប្បត្តាត៌ ក្ខុបិឌិត្តត្តិ អាបឌ្ឈតីតិ? តាបឌ្ឈតិ ទេឌាឆតេឃ្យន្តាាឫឃចទេឫត ឌេឫតាបចត្តិទេតា៍ ទេឃឫត្យាទេឌាឆតត្តិ “ក្ខុបិឌិត្តា”តិ ឲចំ ចុត្តិ, ទេត ទេតទេតច ចចទេតត យថាចុត្តប្បកាទេទ ឆទេយ្ង ត្យុឌ្ឌ្យុ, ឲតទហិ បត តាចតា ត្យុឌ្ឌ្យុំ អឫទេក្កាទេត្តត ឫុត្តា តឌទេត្តា ទេចឌិតទេន្តាតិ ឲឫា អត្តចិកាចតា កតា “កយ្ងតា”តិ៍

អឃំ បត អបទេរា អទេត្តា ឌទ្ឌទេន្តា – ក្ខុប-ឫទេក្ខា ក្ខុទេបចំ ឌីទេបតិ៍ អឃត្យាក្ខុប-ឫទេក្ខា ឫយាទេឫ បឃ្យុឌ្ឈយាទេតា “អតិយាលិ”តិអាឌីឫុ អតិ-ឫទេក្ខា ចិឃ អតិក្កយត៌ ឫឫាឆត៌ ក្ខុបកយត៌ ឫឫាឆត៌ ចឌតិ, ក្ខុបកយតន្ធា ក្ខុបិឌាទ៌តាបទេឃា, ទេតត ក្ខុបកចំ ក្ខុទេបចំ៍ កិ បត តត្តិ? ឃំ អឫតិ ក្ខុបិឌាទេត ត ទេហាតិ, ចំ “ក្ខុបិឌាតបច្ចឃា កទេចា”តិ ឲចំ ចុត្តិ ទេតក្ខុយកកយ្យំ បច្ចឃកាទេចត បុទិយឌាត្យុប្បទេត្តត ក្ខុបិឌាទេតត ក្ខុបកតត្តា “ក្ខុទេបត”ត្តិ ចុច្ចតិ៍ ត ហិ ទេកាចិ អត្យុបក្កយ្យ អតិឆ្ងទេត្តា កយ្យំ កទេទាតីតិ៍ ទេតត ក្ខុទេបទេតត កយ្ងតា បុតត្ឃចឫ្យ អាឌាត៌ ទេហាតិ៍ កយ្ងតា ហិ ឫាឫទេចត ឫត្តា អាឌិឃត្តិ បុតត្ឃចំ, តឫ្ងា អាឌាតន្តាកាទេចត បិកទេឌា បុតត្ឃទេចា៍ ទេឫា ច ក្ខុបបត្តិកទេចា ទេតក្ខុយកចិបិាកកឌត្តាន្ទុបឫក្កទេហា “កចបច្ចឃា ឌាតី”តិ ឲត្ត ឌាតិចចទេត ឫយចន្ទុទេក្ខាតិ ក្ខុបិឌិត្តចចទេតត ក្ខុបបត្តិកទេចា ចុច្ចតិ, ក្ខុបបត្តិកទេចា ច ទេតក្ខុយកចិបិាកកឌត្តាន្ទុបិតីតិ ឆាត្យុកចាឃំ បកាឫិតទេយចំ៍ តឫ្ងា ក្ខុទេបទេតត អាឌិត្តាតិ ទេត ឲច ឆយ្ងា ចុច្ចត្តីតិ ឫិទេក្ខា អឃយទេត្តាតិ៍ ក្ខុបិឌិត្ត-ឫក្ខឫ្យ អត្តំ ចត្តា ចំ ចិឫ្យទេឌ្ឈត្តា ក្ខុបិឌាតិឃ-ឫក្ខឫ្យ ចិឫុំ ក្ខុបិឌិត្តឫក្ខាតទេបក្កិ អត្តំ ចត្យុំ “អាទយ្ងលាកាចំ

ក្ខបកត្តា”តិអាឌិយាហៈ តស្មា ឲច អចិសេសេត្វា “ក្ខបិឌាតស្ស អារម្មណបច្ចយក្ខតាតសេតំ អឆិចចត”ត្តិ ចុត្តំៈ តំ បត ក្ខបិឌាតិឃំ ក្ខបិឌិត្ត អត្ថបិឌិត្តត្តិ ក្ខចិឆំៈ តស្មា តំ ចិសេសេតេត ឥសេស្សេត្តា “ក្ខបិឌិត្ត ច សេ ក្ខបិឌាតិយា ចា”តិអាឌិយាហៈ

៥ៈ សំកិលេសេសាតិ ឥស កិលេសេចត្វតិ ចុច្ចត្តិៈ សំកិលិដ្ឋាតិ សេតហិ ចិឥាឌិតា ក្ខបតាបិតា ចៈ សេ បត ឃស្មា សំកិលេសសេយ្យយុត្តា ឲក្ខប្បាឌាឌីហិ តិត្តាតត្តា ឲកិកាចយិច ពតា ចិសាឌីហិ ចិឃ សប្បិអាឥសេឃា ចិក្ខសិតា យលិតា ចិឥាឌិតា ក្ខបតាបិតា ច តាយ សេហាត្តិ, តស្មា អាហ “សំកិលេសេសេត សេយត្តាពតា សំកិលិដ្ឋា”តិៈ សំកិលេសំ អរហត្តីតិ សំកិលេសស្ស អារម្មណកាសេចត តំ លក្ខុំ អរហត្តីតិ អត្ថោៈ អារម្មណកាចាតតិក្កមតសេតាតិ ឲសេតត សំកិលេសាតតិក្កមតសេយច ឥសេស្សតិ, ចត្វយុកិកស្កត្តសាលិកសត្តាតំ ចិឃ សំកិលេសិក-សត្តស្ស បចត្តិ សេចឌិតព្វាៈ

៩ៈ សហ ចិតសេក្កត សេហាត្តីតិ ចចតសេសេសា សេឃាសេឌតសេព្វា អចុច្ចយាតស្សបិ កចតិ-អត្ថស្ស ចិព្ញាឃយាតត្តាៈ យត្តាតិ បយាណចាឥកំ ឲកំ បឥត្តិ ពសេហត្វា “ចិចាសេរាច យត្តា ឲសេតស”ត្តិ អសេត្វា ចុសេត្តាៈ អញ្ញាត្ត អចិប្បសេឃាកីសុ ចិតក្កចិចាសេរសុ ចិចាសេរាច ឲសេតសំ យត្តា, តសេតា ក្ខត្ថំ ចិតសេក្កត សយ្យសេឃាកំ ត ពត្ថិតីតិ អសេត្វាៈ អឃយបសេរា អសេត្វា – យត្ត-សសេត្តា ចិសេសសតិចត្តិអសេត្វាៈ សចិតក្កសចិចារា ឆយ្មា ហិ ចិតក្កចិសិសេដ្ឋត ចិចាសេរត សចិចារា, ឲសេត បត ចិចារយសេត្តត ចិតក្កសព្វាតចិសេសសេរហិសេតត, តស្មា “ចិចារយត្តា”តិ ចុច្ចត្តិ, ចិចារយត្តចសេត្តាតិ អសេត្វាៈ ចិចារយត្តចចសេតត អចិតក្កសេត្ត សិសេត្ត អចិតក្កាតំ អសេព្ញាសយ្បិ អត្ថិកាចសេឌាតតត្វំ អចិតក្កចចតំៈ អចិតក្កា ហិ ចិចារយត្តា ច សត្តិ អចិចារា ចាតិ តិចសេត្តតព្វា ពសេហតព្វា ច សេហាត្តិ, សេតសុ អចុច្ចយាសេតសុ តិចសេត្តតព្វាពសេហតព្វាស្ស អឥស្សិតត្តា ចិចារយត្តាចអចិតក្កាតិ អាបសេជ្ជយ្យាតិៈ ចិសេសសតចិសេសសិតព្វាកាសេចា បត ឃចាពាយំ សេហាតីតិ សាយសេព្ញាត អចិតក្កាកាសេចត សហ ចិចារយត្តតាឃ ឆយ្មចិសេសសតកាចំ ឥសេស្សតំ “អចិតក្កចិចារយត្តា”តិ បឥាត្ថក្កសេយា ពសេតាៈ

អឆ ចា សចិចារា ក្ខចិឆា សចិតក្កា អចិតក្កា ច, សេតសុ អចិតសេក្ក តិចសេត្តតំ អាឌិបឌំ ចុត្តំៈ អចិចារា ច ក្ខចិឆា សចិតក្កា អចិតក្កា ច, សេតសុ សចិតសេក្ក តិចសេត្តតំ តតិឃបឌំ ចុត្តំៈ សេឃ បត ខ្ចិហិបិ តិចត្តិតា អចិតក្កា សចិតក្កា ច សចិចារា អចិចារា ច, សេតសុ អព្ញាតរឥស្សតំ ចា ពត្តព្វំ សិឃា ក្ខកឃឥស្សតំ ចាៈ ក្ខកឃឥស្សេត កិរិឃយាសេត ឃឌិ “សចិតក្កសចិចារា”តិ ចុសេច្ចយ្យ, អាឌិបឥត្វតាច អាបជ្ជតិៈ អឆ “អចិតក្កអចិចារា”តិ ចុសេច្ចយ្យ, អត្តបឥត្វតាៈ អឆ បត “អចិតក្កសចិចារា សចិតក្កអចិចារា”តិ ចុសេច្ចយ្យ, អព្ញត្តាឌាហិត្តាតំ ចិឃ អត្វត្តរាកាសេចា ចា សក្ករសេឥាសេសា ចា ឲកសេស្សច សចិតក្កាចិតក្កតាសចិចារាចិចារតាចិសេរាសេឆា ចា អាបសេជ្ជយ្យ, តស្មា អព្ញាតរឥស្សេតត ព្ចាតរយ្បិ បកាសេសតំ អចិតក្កចចសេតត ខ្ចិប្បកាសេរសុ ចត្តសេព្វាសុ សចិតក្កអចិចាសេរ តិចសេត្តត្វា អចិតក្កសចិចាសេរ ឥសេស្សេត្តា អាហ “អចិតក្កចិចារយត្តា”តិៈ អឆ ចា ចិតក្កាកាសេចត ឲសេត ចិចារយត្តា, ត ចិចារសេតា អព្ញាស្ស ពស្សចិ ឆយ្មស្ស អកាចាតិ ឥសេស្សតំ អចិតក្កចចសេតត ចិចារយត្តា ចិសេសសិតាៈ

៤ៈ ក្ខសេបក្ខតីតិ សេចឥឃយាតាបិ យព្ញត្តសេចឥតា សុខាកាសេរ ក្ខក្ខាកាសេរ ច ក្ខឌាសិតា សេហាតីតិ អសេត្វាៈ អឆ ចា ក្ខសេបតា ឃុត្តា សុខក្ខក្ខាតំ អចិរុទ្ធា ព្ចក្ខា អត្ថកចតំ ក្ខសេបក្ខាៈ ចិសេសសឥស្សតចសេសតាតិ តាតត្តឥស្សតចសេសតៈ ឃឌិ ហិ បីតិសហពតា ឲច សុខសហពតា សិឃំ,

“ᨸᩦᨲᩥᩈᩉᨣᨲᩣ”ᨲᩥ ᩑᨲᩮᨶᩮᩅ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨲᩣ “ᩈᩩᨡᩈᩉᨣᨲᩣ”ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨶ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᩈᩥᨿᩣ, “ᩈᩩᨡᩈᩉᨣᨲᩣ”ᨲᩥ ᩅᩤ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨾᩤᨶᩮ “ᨸᩦᨲᩥᩈᩉᨣᨲᩣ”ᨲᩥ ᨶ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨲᨲᩮᩣ ᨲᩥᨠᩴ ᨸᩪᩁᩮᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᩉᨣᨲᨸᨴᩴ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᩈᩥᨿᩣ, ᩑᩅᨬ᩠ᨧ ᩈᨲᩥ “ᩅᩮᨴᨶᩣᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮᩣ ᩑᩅᩣᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩅᨧᨶᩴ ᩌᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ “ᨸᩦᨲᩥᩈᩉᨣᨲᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ “ᩈᩩᨡᩈᩉᨣᨲᩣ”ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᩦᨲᩥᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᩩᨡᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨲᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᨠᩣᨿᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩩᨡᩴ ᩈᨸ᩠ᨸᩦᨲᩥᨠᩈᩩᨡᨲᩮᩣ ᨽᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩮᨲᩦᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᪨ ᩋᨳ ᩅᩤ ᨸᩦᨲᩥᩈᩩᨡᩣᨶᩴ ᨴ᩠ᩅᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᨿᩴ ᨲᩥᨠᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ “ᨸᩦᨲᩥᩈᩉᨣᨲᩣ”ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩉᩥ ᩈᩩᨡᩮᨠᨴᩮᩈᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩮᩣ, ᨶ ᨸᩦᨲᩥ᪨ “ᩈᩩᨡᩈᩉᨣᨲᩣ”ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨸᩦᨲᩥ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣ, ᨶ ᩈᩩᨡᩴ᪨ ᨸᩦᨲᩥᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩈᩩᨡᩈᩉᨣᨲᩣ ᨧ ᨸᩩᩁᩥᨾᩮᨶ ᩋᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣᨲᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᨸᩦᨲᩥᩈᩩᨡᩣᨶᩴ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣᨲᩥ᪨

ᨸ᩺᪨ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩤᨶᩴ ᨴᩔᨶᨲᩮᩣᨲᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩤᨶᩤᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩤᨿᩣᩉ᪨ ᩋᨳ ᩅᩤ ᨵᨾ᩠ᨾᨧᨠ᩠ᨡᩩ ᨸᩩᨶᨸ᩠ᨸᩩᨶᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨽᩣᩅᨶᩣᨽᩣᩅᩴ ᩋᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩴ ᨴᩔᨶᩴ ᨶᩣᨾ, ᨵᨾ᩠ᨾᨧᨠ᩠ᨡᩩ ᨧ ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨴᩥᨠᩥᨧ᩠ᨧᨠᩁᨱᩅᩈᩮᨶ ᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩴ ᨧᨲᩩᩈᨧ᩠ᨧᨵᨾ᩠ᨾᨴᩔᨶᩴ ᨲᨴᨲᩥᩈᨿᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨶᩮᩅ ᨣᩮᩣᨲ᩠ᩁᨽᩩᩔ ᨴᩔᨶᨽᩣᩅᩣᨸᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ᪨ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨸᨭᩥᩅᩮᨵᨲᩣᨲᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᨸᨶᩮᩉᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᩅᩮᨵᩅᩈᩮᨶ, ᨶ ᨸᩉᩣᨿᨠᨸᨭᩥᩅᩮᨵᩅᩈᩮᨶ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᩈᨲᩥ ᨴᩔᨶᨽᩣᩅᨶᩣᩉᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᩅᩈᩮᨶ ᨸᩉᩣᨿᨠᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨿᩮᨶ ᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩤ ᨶᩮᩅ ᨴᩔᨶᩮᨶ ᨶ ᨽᩣᩅᨶᩣᨿ ᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩤᨲᩥ ᩋᨿᨾᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩌᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨶ ᨧ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨸᩉᩣᨿᨠᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩉᩥ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᩥᨲᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨸᩩᨶᨸ᩠ᨸᩩᨶᩴ ᩅᨲ᩠ᨲᩥᩈᨻ᩠ᨽᩣᩅᩣ, ᨶᩣᨸᩥ ᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩤ ᨲᨲᩥᨿᨸᨴᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨣᨿ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩥ, ᨠᩥᨶ᩠ᨲᩩ ᩋᨸ᩠ᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩤ ᩑᩅᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᨸᨴᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩮᨠᩴ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩮᩅ ᨴᩔᨶᩮᨶ ᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩤ ᨶ ᨽᩣᩅᨶᩣᨿ ᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩤᨲᩥ ᨴᩔᨶᩮᨶ ᨽᩣᩅᨶᩣᨿ ᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩮᩉᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩮ ᨣᩉᩥᨲᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩤ᪨

ᨯ᩺᪨ ᩏᨽᨿᨲ᩠ᨳ ᩋᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᨿᩩᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ ᨧ ᩈᨴ᩠ᨴᨿᩩᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ ᨧ ᩋᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᨲᩴ ᨴᩔᩮᨲᩥ᪨ ᨴᩔᨶᨽᩣᩅᨶᩣᩉᩥ ᩋᨸ᩠ᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩉᩮᨲᩩᨾᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩉᩥ ᨣᨿ᩠ᩉᨾᩣᨶᩮᩈᩩ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᩤ ᩋᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩤᨲᩥ ᨿᨳᩣᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩔ ᩋᨸᩁᩥᨸᩩᨱ᩠ᨱᨲ᩠ᨲᩤ ᩋᨲ᩠ᨳᩣᨿᩩᨲ᩠ᨲᩥ, ᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩈᨴ᩠ᨴᩔ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩈᩣᨵᨶᨲ᩠ᨲᩮ ᨧ ᩈᨲᩥ ᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳᩥᩈᨴ᩠ᨴᨲᩮᩣ ᨸᩉᩣᨿᨠᨲᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨸᨭᩥᩈᩮᨵᩴ ᩋᨸᩮᨠ᩠ᨡᨾᩣᨶᩔ ᩉᩮᨲᩩᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩈᨾᩣᩈᩮᩣ ᨶ ᩏᨸᨸᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᩈᨴ᩠ᨴᩣᨿᩩᨲ᩠ᨲᩥ ᨧ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩤ᪨ ᩏᨽᨿᨲ᩠ᨳ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩤᨲᩥ ᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻ-ᩈᨴ᩠ᨴᩴ ᨸᨭᩥᩈᩮᨵᩮᨶ ᩋᨿᩮᩣᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨸᨴᨲ᩠ᨳᩮ ᩈᨾᩣᩈᩮᩣ, ᨲᨻ᩠ᨻᩥᩈᩮᩈᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨸᨭᩥᩈᩮᨵᩮᨶ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᨶᨽᩣᩅᨶᩣᩉᩥ ᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩤ ᩉᩮᨲᩩ ᩑᨲᩮᩈᩴ ᨶᩮᩅᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨬ᩠ᨧ ᩈᨲᩥ ᨿᨳᩣᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨲ᩠ᨳᨿᩩᨲ᩠ᨲᩥ ᨿᩣ ᩉᩮᩣᨲᩩ, ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨸᨶ ᨠᨳᨬ᩠ᨧᩣᨸᩥ ᨶ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᩏᨽᨲ᩠ᨲᨿᩮᩣᨣᩦᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩉᩥ ᩋᨸᩮᨠ᩠ᨡᨾᩣᨶᩣᨶᩴ ᨴ᩠ᩅᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩉᩮᨲᩩ-ᩈᨴ᩠ᨴᩣᨶᩴ ᩈᨾᩣᩈᩮᩣ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨶ ᨸᨭᩥᩈᩮᨵᩴ ᩋᨸᩮᨠ᩠ᨡᨾᩣᨶᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳᨴᩔᨶᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩑᨲᩴ ᨣᨲᩴ, ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨸᨶ ᨿᨳᩣ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨲᨳᩣ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩑᩅᩴ ᨸᨶ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩥ – ᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩ ᩑᨲᩮᩈᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩉᩮᨲᩩᨠᩤ᪨ ᨠᩮᨶ ᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣᨲᩥ? ᨴᩔᨶᩮᨶ ᨽᩣᩅᨶᩣᨿ ᨧ᪨ ᨲᨿᩥᨴᩴ ᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩉᩮᨲᩩᨠᨸᨴᩴ ᨴᩔᨶᨽᩣᩅᨶᩣᨸᨴᩮᩉᩥ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩮᩉᩥ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨿᩮ ᨴᩔᨶᩮᨶ ᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩉᩮᨲᩩᨠᩤ ᨶᩮᩅ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨽᩣᩅᨶᩣᨿ ᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩉᩮᨲᩩᨠᩤ ᨧ ᨶ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨸᨭᩥᩈᩮᨵᨬ᩠ᨧ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩮ ᨶᩮᩅ ᨴᩔᨶᩮᨶ ᨶ ᨽᩣᩅᨶᩣᨿ ᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩉᩮᨲᩩᨠᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨶᩮᩅᩅᩥᨸᩣᨠᨶᩅᩥᨸᩣᨠᨵᨾ᩠ᨾᨵᨾ᩠ᨾᩅᨧᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᩉᩥ ᨸᩩᩁᩥᨾᨸᨴᨴ᩠ᩅᨿᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᨵᨾ᩠ᨾᨸᨭᩥᩈᩮᨵᨶᩮᨶ ᨲᨴᨬ᩠ᨬᨵᨾ᩠ᨾᨶᩥᨴᩔᨶᨾᩮᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨶ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᨸᨴᩴ ᩅᩥᨿ ᩉᩮᨲᩩᩅᩥᩁᩉᨸ᩠ᨸᨠᩣᩈᨶᨲᩣᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨬ᩠ᨧ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨸᨭᩥᩈᩮᨵᩣ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᩉᩮᨲᩩᨿᩮᩅ ᩉᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨿᩮᩣ ᨴᩔᨶᨽᩣᩅᨶᩣᩉᩥ ᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᩈᩥᨿᩣᨲᩥ ᨸᩩᩁᩥᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩮ ᩉᩮᨲᩩᩴ ᨴᩔᨶᨽᩣᩅᨶᩣᩉᩥ ᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᨲᩤ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩤ, ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩮᩣ ᨧ ᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩤᩈᨦ᩠ᨣᩉᩣᩈᨦ᩠ᨡᩮᨸᩮ ᨧ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩤᩈᨦ᩠ᨣᩣ ᨧ ᩉᩮᨲᩩᨾᩥᩔᨲᩥ ᩈᩥᨿᩣ, ᨲᩮᩈᩴ ᨸᨶ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᩣᨶᩴ ᩉᩮᨲᩩᨿᩮᩅ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨿᩮᩣ

ទស្សនភាវនាហិ បហាតព្ពោ សិយា, តទាការា បហាតព្ពារម្មណា នត្ថីតិ តំនិវារណេត្វា បដិក្ខេបោ ន សុជ្ឈតិ, តស្មា “នេវទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្ពោ ហេតុ ឯតេសន្តិ ឯវំ អហេតុកានំ គហណំ ន ភវេយ្យាតិ អត្ថោ។ អថ វា ឥតរថា ហិ អហេតុកានំ អគ្គហណំ ន ភវេយ្យាតិ អត្ថស្ស បាកដត្តា ន ការណសាធនីយោ ឯសោតិ គហេតព្ពត្ថស្សេវ ការណំ វទន្តោ “ហេតុយេវ ហិ តេសំ នត្ថី”តិអាទិមាហ។ តេសញ្ហិ នេវទស្សនេន ន ភាវនាយបហាតព្ពហេតុកបទវចនីយានំ យោ ទស្សនភាវនាហិ បហាតព្ពោ សិយា, សោ ឯវំបការោ ហេតុ នត្ថិ។ តេ ហិ អនេកប្បការា សហេតុកា អហេតុកា វាតិ, តស្មា នេវទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្ពោ ហេតុ ឯតេសំ អត្ថីតិ អយមេត្ថ គហេតព្ពោតិ អត្ថោ។

១០។ អារម្មណំ កត្វាតិ ឥទំ ចតុកិច្ចសាធនវសេន អារម្មណករណំ សន្ធាយ វុត្តន្តិ វេទិតព្ពំ។ អញ្ញថា លោកុត្តរផលបច្ចវេក្ខណាទីនម្បិ អបចយគាមិតា អាបជ្ជេយ្យាតិ។ អថ វា ហេតុភាវេន អបចយំ និព្ពានំ គច្ឆន្តីតិ អបចយគាមិនោ។ និព្ពានស្ស ហិ អនិព្ពត្តនិយត្តេបិ សមុទយប្បហានសមុទយនិរោធានំ អធិគមអធិគន្តព្ពភាវេន ហេតុហេតុផលភាវោ មគ្គនិព្ពានានំ យុជ្ជតិ។ យថាហ “ទុក្ខនិរោធេ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា, ទុក្ខនិរោធគាមិនិយា បដិបទាយ ញាណំ ធម្មបដិសម្ភិទា”តិ (វិភ. ៧១៨)។ អត្ថោតិ ហិ ហេតុផលំ។ ធម្មោតិ ហេតូតិ។ បុរិមបច្ឆិមានំ បុរិមេ សម្បយុត្តា វុត្តា, បច្ឆិមេ គោចរា។ បុរិមេ វិយ បន បច្ឆិមេ អត្ថេបិ អរិយមគ្គសីសេន សព្ពលោកុត្តរកុសលចិត្តុប្បាទា គហេតព្ពា។ ទុតិយេ អត្ថវិកប្បេ “អាចយំ គាមិនោ”តិ វត្តព្ពេ អនុនាសិកលោបោ កតោតិ ទដ្ឋព្ពោ។ អាចិនន្តីតិ វា អាចយា, អាចយា ហុត្វា គច្ឆន្តិ បវត្តន្តីតិបិ អត្ថោ ទដ្ឋព្ពោ។

១១។ សត្ត បន សេក្ខា សិក្ខនសីលាតិ សេក្ខា, តេសំ ឥមេតិ សេក្ខា, អញ្ញាសាធារណា មគ្គផលត្តយធម្មា។ សយមេវ សិក្ខន្តីតិ សិក្ខនសីលានមេតំ និទស្សនំ។ ន ហិ ធម្មា សិក្ខន្តិ, តេ សិក្ខនសីលា ហោន្តីតិ។ អក្ខរេត្វា បន សិក្ខា ឯតេសំ សីលន្តិ សេក្ខាតិ។ ន សេក្ខាតិ យត្ថ សេក្ខភាវាសង្កា អត្ថិ, តត្ថាយំ បដិសេធោតិ លោកិយនិព្ពានេសុ អសេក្ខភាវាបត្តិ ទដ្ឋព្ពា។ សីលសមាធិបញ្ញាសង្ខាតា ហិ សិក្ខា អត្តនោ បដិបក្ខកិលេសេហិ វិប្បមុត្តា បរិសុទ្ធា ឧបក្កិលេសានំ អារម្មណភាវម្បិ អនុបគមនតោ ឯតា សិក្ខាតិ វត្តុំ យុត្តា អដ្ឋសុ មគ្គផលេសុ វិជ្ជន្តិ, តស្មា ចតុមគ្គហេដ្ឋិមផលត្តយធម្មា វិយ អរហត្តផលធម្មាបិ តាសុ សិក្ខាសុ ជាតាតិ វា, តំសិក្ខាសមង្គិនោ អរហតោ ឥតរេសំ វិយ សេក្ខត្តេ សតិ សេក្ខស្ស ឯតេតិ ច, សិក្ខា សីលំ ឯតេសន្តិ ច សេក្ខាតិ អាសង្កិតព្ពា សិយុន្តិ តទាសង្កានិវត្តនត្ថំ “អសេក្ខា”តិ យថាវុត្តសេក្ខភាវបដិសេធោ កតោ។ អរហត្តផលេ ហិ បវត្តមានា សិក្ខា បរិនិដ្ឋិតសិក្ខាកិច្ចត្តា ន សិក្ខាកិច្ចំ ករោន្តិ, កេវលំ សិក្ខាផលភាវេន បវត្តន្តិ, តស្មា តា ន សិក្ខាវចនំ អរហន្តិ, នាបិ តំសមង្គិនោ សេក្ខវចនំ, ន ច តំសម្បយុត្តា សិក្ខនសីលាតិ សិក្ខាសុ ជាតាតិអាទិអត្ថេហិ អគ្គផលធម្មា សេក្ខា ន ហោន្តិ, ហេដ្ឋិមផលេសុ បន សិក្ខា សកទាគាមិមគ្គវិបស្សនាទីនំ ឧបនិស្សយភាវតោ សិក្ខាកិច្ចំ ករោន្តីតិ សិក្ខាវចនំ អរហន្តិ, តំសមង្គិនោ ច សេក្ខវចនំ, តំសម្បយុត្តា ច សិក្ខនសីលត្តាតិ តត្ថ ធម្មា យថាវុត្តេហិ អត្ថេហិ សេក្ខា ហោន្តិ ឯវ។

សេក្ខាតិ វា អបរិយោសិតសិក្ខា ទស្សិតា។ អនន្តរេន “អសេក្ខា”តិ វចនំ បរិយោសិតសិក្ខានំ ទស្សនន្តិ ន លោកិយនិព្ពានានំ អសេក្ខតាបត្តិ។ វុឌ្ឍិប្បត្តា វា សេក្ខាតិ ឧត្តម្ពិ អត្ថេ សេក្ខធម្មេសុ ឧគ្គោសិតា វុឌ្ឍិប្បត្តាតិ អសេក្ខា អាបជ្ជតិ, តេន អរហត្តមគ្គធម្មា

ចុទ្ទិប្បញ្ញា ច យថាចុត្តេហិ ច អត្តេហិ សេក្ខាតិ កត្វា អសេក្ខា អាបន្នាតិ? ត, វិសេសស្ស តទត្ថាហារា។ អរហត្តមគ្គេតា ហិ តិត្ថាតាករណំ អរហត្តផលំ ឧបេច្ច បរិញ្ញាទិកិច្ចករណំ ចិបិកកាចត្ថា, តស្មា តេ ឯច សេក្ខា ឆយ្យា អរហត្តផលកាចំ អាបន្នាតិ សក្កា ចត្តុំ, កុសលស្សតេតា ច ចិបិកស្សំ សត្តតទេតាយ បហីតតទត្តិ ចុទ្ទិប្បញ្ញា ច តេ ឆយ្យា ហោន្តីតិ អសេក្ខាតិ ចុច្ចន្តីតិ។

១៧។ កិលេសចិក្ខម្ភតាសយត្តតាទីហិ បរិត្តា។ “កិលេស…បេ… តាយា”តិ អត្តត្តយម្បិ កុសលេស្ស យុជ្ជតិ, ចិបិកកិរិយេស្ស ឌីឃសត្តាគតាច។ បយាឈកេទេហិ ចា ឌួឡអាទិកេហិ កាយតញ្ហាទីហិ បរិច្ឆិន្នា បរិត្តា។ តេហិ អបរិច្ឆិន្នត្តា ស្សុលុយេហិ ទ្វបតញ្ហាទីហិ បរិច្ឆិន្នា បយាឈមហត្តំ គតាតិ មហគ្គតា។ អបរិច្ឆិន្នា អប្បយាឈា។

១៨។អតប្បកដ្ឋេតាតិ ឌិចសម្បិ បច្ចេចក្ខិយយាតា លេកុត្តរឆយ្យា តិត្តិ ត ឌេតត្តិ សយាបដ្ឋិយយាតាបិ ផលឆយ្យាតិ។

១៩។ យាតុឈាតាទីស្ស បចត្តយាតាបិ ហិតស្សំ ពួច្ឆត្តាច បចត្តន្តីតិ តេ ឆយ្យា ហិតស្សលាចហា បេ កចិស្សន្តីតិ អាសីសិតា ហោន្តិ, តថា អស្សកាស្សលាតិច្ចាតទេត្តស្ស ស្សកាឌិចិបរិយាសឌេឡហតាយ អាតត្តទិយកយ្យតិយតយិច្ឆាឌិដ្ឋីស្ស បចត្តិ ហោតីតិ តេ ឆយ្យា អស្សកាទីស្ស ស្សកាឌិចិបរីតប្បចត្តិកា ហោន្តិ។ មិច្ឆាសកាចាតិ ម្សាសកាចា។ អតេតកេស្ស អាតត្តទិយេស្ស កតេស្ស យំ តត្ត ពលចំ, តំ ចិបច្ចតិ, ត ពួតទាតីតិ ឲកត្តចិបិកឌតកតាយ តិយតតា ត សក្កា ចត្តុំ “ចិបិកដាតេ សតី”តិអាឌិយាហ។ តត្ត លត្តកេដាតត្តទត្តិ ទ្វតិអតត្ត៍។ ទ្វតិ ហិ យទលាតិដ្ឋេស (ចិក។ ១៨៧) “លន្តាតំ កេដោ”តិ ចុត្តាតិ។ ឲតេត ចចតេត សតិ ផលដាតេ ទ្វតិអតត្តទោ ឲច, ត អញ្ញោ ឲតេសំ ផលកាលេតិ ផលកាលតិយមេតេច តិយតតា ចុត្តា ហោតិ, ត ផលដាតតិយមេតាតិ តិយតផលកាលិតំ អញ្ញេសម្បិ ក្លបបឌ្ឋចេឌតីយាតំ ឌិដ្ឋឆយ្យចេឌតីយាតម្បិ តិយតតា អាបន្នតិ, តស្មា ចិបិកឆយ្យឆយ្យាតំ បច្ចយត្តទចិកលតាទីហិ អចិបច្ចយាតាតម្បិ អត្តតោ សកាចេត ចិបិកឆយ្យតា ចិយ ពលចតា អាតត្តទិយេត ចិបិកេ ឌិតេ្ត អចិបច្ចយាតាតម្បិ អាតត្តទិយាតំ ផលដាតេ តិយតសកាចា អាតត្តទិយសកាចា ច បចត្តីតិ អត្តតោ សកាចេត ផលដាតតិយមេតេច តិយតតា អាតត្តទិយតា ច ចេឌិតព្ពា។ អចស្សច្ចា តិយតសកាចា អាតត្តទិយសកាចា ច តេសំ បចត្តីតិ សម្បដិច្ឆិតព្ពមេតំ អញ្ញាស្ស ពលចតោ អាតត្តទិយស្ស អកាចេ ទ្វតិអតត្តំ ឲកត្តេត ផលដាតតោ។

តត្ថ ឲចំ អញ្ញេសម្បិ ក្លបបឌ្ឋចេឌតីយាតំ អញ្ញាស្សំ ចិបិកដាយកេ អសតិ ទ្វតិអតត្តទយេច ឲកត្តេត ផលដាតតោ អាតត្តទិយសកាចា តិយតសកាចា ច បចត្តិ អាបន្នតីតិ? តាបន្នតិ អសយាតឌាតិកេត ចេតោបហិឌិចេសេត ក្លបឈាតកេត ច តិចត្តតព្ពចិបិកត្តា អតត្តទេកត្តផលដាយកត្តាកាចា, ត បត អាតត្តទិយកាតំ បឌយញ្ញាតាទីតំ ទ្វតិយញ្ញាតាទីតិ ចិយ អសយាតឌាតិកំ ផលតិចត្តកំ អត្ថិ សព្ពាតត្តទិយកាតំ អឌីចិផលត្តា, ត ច ហេដ្ឋបបត្តិ ពួច្ឆតោ សីលចតោ ចេតោបហិឌិ ចិយ ក្លបទ្វបបត្តិឌតកកយ្យផលំ អាតត្តទិយកផលំ តិចត្តតំ សយត្តោ ចេតោបហិឌិ អត្ថិ អតិច្ឆត្តស្សេច អឌីចិបិតតតោ, ត ច អាតត្តទិយកោបឈាតកំ កិញ្ចិ កយ្យំ អត្ថិ, តស្មា តេសំយេច អតត្តទេកត្តចិបិកឌតកសកាចា បចត្តីតិ។

អតេកានិ ច អាគត្តុរិយកានិ ពតានិ ឲកេត្ត ចិបវិកេ សត្តិយតត្តា ជ្ឍបរតាចិបច្ចតសកាចាសក្កត្តា តិដ្ឋិតានិ សកាចទេតា តិយតាតេច៉ ច្ឆតិអតត្តុរំ បត ឋល៑ អតត្តុរំ តាយ តស៊្វិ អតត្តុរេ តិឃ្យុត្តានិ តត្តិដ្ឋាត្តតេត អតត្តុរកាលឍីលិតិ អតត្តុរប្យឃោឌតានិ ចាតិ សកាចទេតា អាតត្តុរិយកាតេច ច ហោត្តិ៉ ទេតស្ បត សយាតសកាទេចស្ ឲ្យកេត ចិបវិកេ ជិតេត្ត ឡាតរានិ អត្តតា ពត្តឡាស្ស៊ កិច្ចស្ស៊ ទេតតេច ពតត្តា ត ច្ឆតិយំ តតិយឡិ ច បជិសត្តិ ពកេរាត្តិ, ត សយត្តតាចិឈាតត្តាតិ តត្តិ ទេតសំ តិយតាតត្តុរិយតាតិចត្តីតិ៉ ត ហិ សយាតសកាចំ សយាតសកាចស្ស៊ សយត្តតំ ចិហតតីតិ៉ ឲ្យកស្ស៊ បត អញ្ញាតិបិ ជ្ឍបត្តុក្កានិ ហោត្តីតិ ឌដ្ឋានីតិ៉ សយ្ហា សកាចាតិ សច្ចសកាចា៉

១៩៉ បរិបុណ្ណយក្កកិច្ចត្តា ចត្តារោ អរិយយក្កាច ឡាឆ "យក្កា"តិ ច្ឆុត្តា៉ បច្ចយដ្ឋេតាតិ យក្កបច្ចយដ្ឋេត៉ តិកេក្ខបកល្ខេបិ ហិ ឃេ យក្កបច្ចយំ លកត្តិ, ត បត សយំ យក្កបច្ចយកាចំ កឆ្ឆត្តិ, ទេត យក្កហេតុកាតិ ឌទេស្សុតំ "អរិយយក្កសយក្កិស្ស៊ យក្កក្កាតិ ឌបេត្តា"តិអាឌិ (ឆ៉ ឋ៉ ១០១៨) ច្ឆុត្តិ៉ ឃោ បត តទេត្តច "អរិយយក្កសយក្កិស្ស៊ អលោភោ អទោសោ អមោហោ, ឡាយេ ឆយ្ហា យក្កហេតុ"តិ អាឌិតឃោ ច្ឆុត្តា, តំ ឌទេស្សុតំ "យក្កសប្បយុត្តា ចា"តិអាឌិ ច្ឆុត្តិ៉ "អរិយយក្កសយក្កិស្ស៊ សយ្ហាឌិដ្ឋិ យទេក្កា ទេចច ហេតុ ចា"តិអាឌិតា បត ច្ឆុត្តតយំ ឌទេស្សុតំ "សយ្ហាឌិដ្ឋិ សឃ"ត្តិអាឌិយាហ៉ តត្ត បត អសក្កហិតសក្កល្យាតទេសត បជិបាជិឃា តទេឃា តឃា ច្ឆុត្តា, ហេតុឍាហុតាចទេសត តតិទេឃា តទេឃា ឡាឆ ច្ឆតិទេឃា ច្ឆុទេត្តា៉

អកិកចិត្តា បចត្តតដ្ឋេតាតិ សហឌាតាឆិបតិបិ បុឡាកិសក្ខារទេសត ទេដ្ឋពកាទេច បចត្តយាទេតា សហឌាទេត អត្តទេតា ចទេស អត្តចត្តឃយាទេតា ទេត អកិកចិត្តា បចត្តតិ, អារយ្ហលាឆិបតិបិ តកោរយ្ហណោ ឆទេយ្ហ តទេឆច អត្តាតំ អត្តចត្តឃយាទេតា ទេត ឆទេយ្ហ អកិកចិត្តា អារយ្ហលកាទេចត បចត្តតិ, ត បច្ចប្បត្តកាទេចត, តស៊្វា អឆិបតិច្ចយឡិ សក្កហិតត្តិ ទេចឌិតត្តា៉ "យទេក្កា អឆិបតិ ឲទេតស"ត្តិ អឃត្តា អទេត្តា តិកេក្ខបកល្ខេ ជ្ឍកាហរលាទេសត អាកតំ អត្តតយំ កទេហត្តា ច្ឆុទេត្តា៉ ឃស៊្វា បត បដ្ឋាទេត (បដ្ឋា៉ ១៉១៩៉១១) "យក្កាឆិបតិ ឆយំ្ម បជិច្ច យក្កាឆិបតិ ឆទេយ្ហា ជ្ឍប្បដ្ឋតិ តាឆិបតិបច្ចយា, យក្កាឆិបតី ខទេត្ត បជិច្ច យក្កាឆិបតិ អឆិបតី"តិ ច្ឆុត្តិ, តស៊្វា យទេក្កា អឆិបតិ យក្កាឆិបតីតិ អឃឡិ អទេត្តា បិឡាយំ សន្ទបកេសសចទេសត សយាតសក្ខត្តចទេសត ចា សក្កហិទេតាតិ ទេចឌិតទេត្តា៉

១៧៉ អត្តប្បត្តាតិ ឲទេតត សទេត្តា ជ្ឍប្បត្តកាទេចា បជិសិទេត្តា, ត ជ្ឍប្បត្តឆយ្ហកាទេចា ឲចាតិ ទេតត ជ្ឍប្បត្តា ចិកតា អតីតាបិ ត សក្កហិតាតិ ឌដ្ឋានា៉ ឃឌិ ហិ សក្កហិតា សិយុំ, "អត្តប្បទេត្តា ឆទេយ្ហា ជ្ឍប្បត្តស្ស៊ ឆយ្ហស្ស៊ អតត្តុរបច្ចទេយត បច្ចទេយា"តិឲចយាឌិ ច្ឆុទេច្ចយ្យ, ត តុ ច្ឆុត្តត្តិ៉ អតាកតាតិ ចិបាកពដត្តារូបាតិ អតីទេត អតាកទេត ចា កទេយ្ហ បុរិយតិប្បទេត្ត ឲច ជ្ឍប្បជ្ជិស្សត្តិ , តាតិប្បទេត្តតិ បរិតិដ្ឋិតការលោកដេសាទេតច ហោត្តិ, តស៊្វា តាតិ "អចស្សំ ជ្ឍប្បជ្ជិស្សត្តីតិ ជ្ឍប្បាឌិទេតា ឆយ្ហា"តិ ច្ឆុច្ចត្តិ៉

១៥៉ អត្តទេតា សកាចត្តិ ពក្ខឡអថុសតាឌិសកាចំ៉

១០៉ ឲចំ បចត្តយាតាតិ ឲចំ ចក្ខាឌិកាទេចត ថុសតាឌិកាទេចត ច ឲកសត្តតិបរិឃាបត្តតាចទេសត បចត្តយាតា៉ អត្តាតំ អឆិ អញ្ញត្តាតិ អឆិ- សទេដ្ឋា សយាសចិសទេឃ អឆិការតំ បចត្តិអត្តឡា កទេហត្តា បចត្តតីតិ អត្តាតំ អឆិកិច្ច ជ្ឍដ្ឋិស្ស៊ បចត្តា អញ្ញត្តា៉ ទេតតាតិ ឃស្ស៊ ឥសាតា

ឧគ្គហិត្វា អជ្ឈត្តំ ពហិទ្ធា អជ្ឈត្តពហិទ្ធា ច សុញ្ញតំ អានេញ្ជញ្ច មនសិករោតោ អជ្ឈត្តសុញ្ញតាទីសុ ចិត្តំ ន បក្ខន្ទតិ ន បសីទតិ ន សន្តិដ្ឋតិ នាធិមុច្ចតិ, យោ ច ឥតិហ តត្ថ សម្បជានោ, តេន កិច្ចតា។ តស្មិំយេវ បុរិមស្មិំ សមាធិនិមិត្តេតិ បឋមជ្ឈានាទិសមាធិនិមិត្តេ។ អជ្ឈត្តមេវាតិ ឈានគោចរេ កសិណាទិវិសយេ ចិត្តំ សណ្ឋបេតព្វន្តិ បឋមជ្ឈានាទិចិត្តំ សណ្ឋបេតព្វំ។ អជ្ឈត្តរតោតិ គោចរជ្ឈត្តេ និព្វានេ រតោ, សមាធិគោចរេ កម្មដ្ឋានេ វា រតោ។ “សមាហិតោ ឯកោ សន្តុសិតោ តមាហុ ភិក្ខុ”ន្តិ (ធ។ ប។ ៣៦២) គាថាវសោ។

អជ្ឈត្តំ សម្មសនន្តិ ឯត្ថ ឈានំ សកសន្តតិបរិយាបន្នតា “អជ្ឈត្ត”ន្តិ វុត្តន្តិ និយកជ្ឈត្តត្តា អជ្ឈត្ត-សង្ខា ហោតិ។ អជ្ឈត្តន្តិ សកសន្តតិនិយកំ។ អជ្ឈត្តំ កថា អជ្ឈត្តិកាតិ និយកជ្ឈត្តស្សបិ អព្ភន្តរា ចក្ខាទយោ វុច្ចន្តិ។ ឯត្ថ បន អជ្ឈត្តិក-សង្ខា ចក្ខាទីសុ បវត្តមានា ទស្សិតា, ន អជ្ឈត្ត-សង្ខា, អត្ថិ ច អជ្ឈត្តអជ្ឈត្តិកសង្ខានំ ពហិទ្ធាពាហិរ-សង្ខានំ វិយ វិសេសោ។ អជ្ឈត្តិកសង្ខា ហិ សបរសន្តានិកេសុ សព្វេសុ ចក្ខាទីសុ រូបាទីសុ ពាហិរ-សង្ខា វិយ បវត្តតិ, អជ្ឈត្ត-សង្ខា បន សកសន្តានិកេស្វេវ ចក្ខុរូបាទីសុ តតោ អញ្ញេស្វេវ ពហិទ្ធា-សង្ខា វិយ បវត្តតីតិ តស្មា សង្ខតោ អត្ថតោ ច អសមានត្តា ន ឥទមេត្ថ ឧទាហរណំ យុត្តន្តិ។ អយំ បនេត្ថ អធិប្បាយោ ឧដ្ឋេត្វា – អជ្ឈត្តំ កថា អជ្ឈត្តិកាតិ អយមេត្ថ វចនត្ថោ។ យថា អជ្ឈត្តំ កថំ, តេន អជ្ឈត្តេនេវ កថិតន្តំ, តេន តំវាចកស្ស អជ្ឈត្ត-សទ្ទស្ស អជ្ឈត្តិក-សទ្ទស្ស ច សមានត្ថតា។ វុត្តម្បិ សង្ខានំ សមានត្ថការណតោ អជ្ឈត្តជ្ឈត្ត បវត្តមានេន អជ្ឈត្តិក-សទ្ទេ អជ្ឈត្ត-សង្ខា តត្ថ បវត្តតីតិ សក្កា វត្តុន្តិ។

អយំ វា បនាគន្ត, វិហារោតិ វិហារសុញ្ញតាសុត្ត (ម។ និ។ ៣។១៨៦) សង្គហិតាយ តាយ រូបាទិវិរតិយា ច អានីតំ វត្វា តប្បដិបក្ខវិហារទស្សនត្ថំ វុត្តំ។ អជ្ឈត្តំ សុញ្ញតន្តិ វិសយភូតំ ឥស្សរិយដ្ឋានភូតំ សុញ្ញតំ, សុញ្ញតាផលសមាបត្តិន្តិ អត្ថោ។ ចិត្តិស្សរា ហិ ពុទ្ធា ភគវន្តោ ធម្មំ ទេសេន្តាបិ យំ មុហុត្តំ ធម្មកថិតព្វំ ហោតិ, តំ មុហុត្តំ ផលសមាបត្តិំ សមាបជ្ជន្តិ, បគេវ អញ្ញស្មិំ កាលេ, តស្មា សព្វត្ថាបិ ឥស្សរិយានំ ពហុលំ ផលសមាបត្តិយំ ឥស្សរិយស្ស បវត្តនតោ ផលសមាបត្តិ “ឥស្សរិយដ្ឋាន”ន្តិ វុត្តា។ អរហត្តផលនិព្វានេន វា តថាគតានំ ឥស្សរិយំ និព្វត្តំ តំ ឧជុកោកេន បវេក្ខតាតិ តំ តេសំ ឥស្សរិយដ្ឋានំ។ វិសេសោ ច អនញ្ញត្វការណេន យថា “អាកាសេ សកុណា បក្ខេ យថា”តិ, ពុទ្ធា ច អញ្ញត្ថ ធិស្សមានាបិ វិវេកបរាយណតាយ ផលសមាបត្តិនិន្នាវ, តេន តស្សា តស្សា កិរិយាយ អនន្តរំ ផលសមាបត្តិំយេវ វទន្តីតិ សា តេសំ វិសេសោ, តត្ថ្វិសយតា ច ពុទ្ធានុស្សតិ (ម។ និ។ ៣។១៩៣ អាទយោ) ទីបេតព្វា។

១១។ យេសំ ទដ្ឋព្វាការោ អត្ថិ, តេ សនិទស្សនា។ ចក្ខុវិញ្ញាណគោចរភាវោ ទដ្ឋព្វាការោ, តស្ស រូបាយតនា អនញ្ញត្តេបិ អញ្ញេហិ ធម្មេហិ រូបាយតនំ វិសេសេតុំ អញ្ញំ វិយ កត្វា “សហ និទស្សនេនាតិ សនិទស្សនា”តិ វុត្តំ។ ធម្មសភាវសាមញ្ញេន ហិ ឯកីភូតេសុ ធម្មេសុ យោ នានត្តករោ សភាវោ, សោ អញ្ញោ វិយ កត្វា ឧបចរិតុំ យុត្តោ។ ឯវញ្ហិ អត្ថវិសេសាវពោធោ ហោតីតិ។ សមត្ថា និស្សយវសេន ច សម្បត្តានំ អសម្បត្តានញ្ច បដិឃាតការោ អញ្ញមញ្ញបាតំ បដិហននការោ, យេន ព្យាបារាទិវិការបច្ចយន្តរសហិតេសុ ចក្ខាទីនំ វិសយេសុ វិការុប្បត្តិ។

តិកមាតិកាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

ទុកមាតិកាបទវណ្ណនា

១-៩។ មូលដ្ឋេនាតិ សុប្បតិដ្ឋិតភាវសាធនេន មូលភាវេន, ន បច្ចយមត្តដ្ឋេន ហេតុធម្មា ហេតូ ធម្មាតិ សមាសាសមាសនិទ្ទេសភាវោ ទ្វិន្នំ បិធានំ វិសេសោ។ តទេវាតិ សម្បយោគតោ ច។ សហេតុកានំ ហេតុសម្បយុត្តភាវតោ “សម្បយោគតោ”តិ វុត្តន្តិ វេទិតព្វំ, ន សហសទ្ទស្ស សម្បយោគត្ថត្តា។ សហ-សទ្ទោ បន ឯកុប្បាទេ ឧប្បាទតោ យាវ ភង្គា សហេតុកានំ ហេតូហិ សមានទេសកាលានំ ហេតុអាទិសទ្ទានំ ទីបេតិ, សម្បយុត្ត-សទ្ទោ ឯកុប្បាទាទិវសេន សហ ហេតូហិ ឯកីភាវុបគមំ, តតោ ឯវ ច ទ្វិន្នំ ទុកានំ នានត្តំ វេទិតព្វំ។ ធម្មានានត្តាការេបិ ហិ បទត្ថនានត្តេន ទុកន្តរំ វុច្ចតិ។ ន ហិ ហេតុទុកសង្គហិតេហិ ធម្មេហិ អញ្ញេ សហេតុកទុកាទីហិ វុច្ចន្តិ, តេ ឯវ បន សហេតុកាហេតុកាទិភាវតោ សហេតុកទុកាទីហិ វុត្តា។ ឯវំ សហេតុកទុកសង្គហិតា ឯវ ហេតុសម្បយុត្តវិប្បយុត្តភាវតោ ហេតុសម្បយុត្តទុកេន វុត្តា។ ន ហិ ធម្មានំ អវុត្តតាបេក្ខំ ទុកន្តរវចនន្តិ នត្ថិ បុនរុត្តិទោសោ។ ទេសេតព្វប្បការទស្សនត្ថញ្ហិ ទេសនាវិលាសោ យថា ទេសនាកោលញ្ញាតិ។ តេន ធម្មានំ តប្បការតា វុត្តា ហោតិ។ សកលេកទេសវសេន បច្ចយទុកំ ទុតិយតតិយេហិ សទ្ធិំ យោជេត្វា ចតុត្ថាទយោ តយោ ទុកា វុត្តា។ សកលញ្ហិ បច្ចយទុកំ ទុតិយទុកេកទេសេន សហេតុកបទេន តតិយទុកេកទេសេន ហេតុសម្បយុត្តបទេន ច យោជេត្វា យថាក្កមំ ចតុត្ថបញ្ចមទុកា វុត្តា, តថា បច្ចយទុកេកទេសំ នហេតុបទំ សកលេន ទុតិយទុកេន យោជេត្វា ឆដ្ឋទុកោ វុត្តោ។ ធម្មេបិ សង្គណ្ហាតីតិ ឯតេន អវុត្តម្បិ សង្គណ្ហនេន ទីបិតន្តិ ទស្សេតិ។ សង្គហោ ហិ គហណស្ស ការណន្តិ។ យថា ហេតុសហេតុកាតិ ឯកំ សង្គណ្ហាតីតិ កត្វា គហិតំ, ឯវំ ហេតុអហេតុកាតិ ឯកម្បិ សង្គណ្ហាតីតិ កត្វា គហេតព្វមេវាតិ ឯវំ អញ្ញត្ថាបិ យោជេតព្វំ។

ឯវំ បច្ចយទុកំ ទុតិយតតិយទុកេសុ ទុតិយបទេហិ យោជេត្វា “ហេតូ ចេវ ធម្មា អហេតុកា ច, អហេតុកា ចេវ ធម្មា ន ច ហេតូ, ហេតូ ចេវ ធម្មា ហេតុវិប្បយុត្តា ច, ហេតុវិប្បយុត្តា ចេវ ធម្មា ន ច ហេតូ”តិ យេ ទ្វេ ទុកា កាតព្វា, តេសំ សម្ភវេនេវ សង្គហំ ទស្សេត្វា តោ បន-បទេន អបរេហិបិ ទុកានំ សង្គហំ ទស្សេតុំ “តត្ថ យទេត”ន្តិអាទិមាហ។ តត្ថាតិ បឋមទុកំ។ អយំ អតិរេកត្ថោតិ ឥទានិ យំ វុត្តំ, តយិទមាហ។ តត្ថ បន អញ្ញេបិ អញ្ញាទាបីតិ ឯតេសំ វិបុំ បវត្តិយា ទ្វេ ទុកា ទស្សិតា, សហ បវត្តិយា បន អយម្បិ ទុកោ វេទិតព្វោ “ហេតូ ចេវ ធម្មា ហេតុសម្បយុត្តាបិ ហេតុវិប្បយុត្តាបី”តិ, ឯតេសុ បន បញ្ចសុ ទុកេសុ ទុតិយទុកេន តតិយទុកោ វិយ, ចតុត្ថទុកេន បញ្ចមទុកោ វិយ ច ឆដ្ឋទុកេន និន្នានត្តត្តា “ន ហេតូ ខោ បន ធម្មា ហេតុសម្បយុត្តាបិ ហេតុវិប្បយុត្តាបី”តិ អយំ ទុកោ ន វុត្តោ។ ទស្សិតនិន្នានត្តនយោ ហិ សោ បុរិមទុកេហីតិ។ ឥតរេសុ ចតូសុ ហេតូ ចេវ អហេតុកទុកេន សមានត្ថត្តា ហេតូ ចេវ ហេតុវិប្បយុត្តទុកោ, ហេតុសហេតុកទុកេន សមានត្ថត្តា ហេតុហេតុសម្បយុត្តទុកោ ច នហេតុហេតុសម្បយុត្តទុកោ វិយ ន វត្តព្វោ។ តេសុ បន ទ្វីសុ បឋមទុកេ “ហេតូ ខោ បន ធម្មា សហេតុកា”តិ បទំ ចតុត្ថទុកេ បច្ចយបទេន និន្នានាការត្តា ន វត្តព្វំ, “ហេតូ ខោ បន ធម្មា អហេតុកា”តិ បទំ “ហេតូ ចេវ ធម្មា អហេតុកា”តិ ឯតេន និន្នានត្តា ន វត្តព្វំ។ អវសិដ្ឋំ បន ឯកម្បិ ទុកេ “អហេតុកា ចេវ ធម្មា ន ច ហេតូ”តិ បទំ ឆដ្ឋទុកេ ទុតិយបទេន ឯកត្តា ន វត្តព្វំ។ ឥតរាទិ “ហេតូ ចេវ ធម្មា អហេតុកា ចា”តិ ឥតរំ ឯកំ បទំ អវសិដ្ឋំ, ន ច ឯកេន បទេន ទុកោ ហោតីតិ តម្បិ ន វុត្តន្តិ។ ចតុត្ថទុកេ ទុតិយបទេន បន សមានត្ថស្ស ឆដ្ឋទុកេ បច្ចយបទស្ស វសេន

ទុកបូរណត្ថំ, ឯតេន វា និទស្សនេន សព្ពស្ស សម្បយុត្តស្ស សង្គហោ កតោតិ ទដ្ឋព្ពោ។ តថា ហិ សទ្ធា សម្បយុត្តា បឋមទុកេ ទុតិយតតិយទុកបក្ខេបេន ទស្សិតោ, តេសុ ច បឋមទុកបក្ខេបេនាតិ។

៦-១៧។ សមានកាលេន អសមានកាលេន កាលវិយុត្តេន ច បញ្ចមេន និប្ផន្នានំ បញ្ចមាយត្តានំ បញ្ចមកាវិយុត្តេន តេសំ បញ្ចមានំ អត្ថិតំ ឯកីភវំ សប្បច្ចយវចនំ, ន សហេតុកវចនំ វិយ សមានកាលិកភេទ, នាបិ សតិកស្សន្តិ វិយ តំសភាវស្ស អនន្តរុប្បន្នស្ស។ សព្ពត-សទ្ធា បន សមេតេហិ និប្ផាទិតការំ ឯកីភវតីតិ អយមេតេសំ វិសេសោ ទុកន្តរវចនេន ការណំ។ ឯត្ថ ច អប្បច្ចយា អសង្ខតាតិ ពហុវចននិទ្ទេសោ អវិភត្តិត្ថបរិច្ឆេទទស្សនវសេន យាតិកាបនតោ កតោតិ វេទិតព្ពោ។ និទ្ទេសេន ហិ កុសលាទីសភាវានំ ធម្មានំ អត្ថិតាមត្តំ វុច្ចតិ, ន បរិច្ឆេទោតិ អបរិច្ឆេទេន ពហុវចនេន និទ្ទេសោ វុត្តោតិ។ រូបន្តិ រូបយតំ បឋវិយាទិ វា។ បុរិមស្មិំ អត្ថវិកប្បេ រូបាយតនស្ស អសង្គហិតតា អាបជ្ជតីតិ រូប្បនលក្ខណំ វា រូបន្តិ អយំ អត្ថនយោ វុត្តោ។ តត្ថ រូបន្តិ រូប្បនសភាវោ។ ន លុជ្ជតិ ន បលុជ្ជតីតិ យោ គហិតោ តថា ន ហោតិ, សោ លោកោតិ តំគហណរហិតានំ លោកុត្តរានំ នត្ថិ លោកតា។ ទុក្ខសច្ចំ វា លោកោ, តត្ថ តេនេវ លោកសភាវេន វិទិតាតិ លោកិយា។

ឯវំ សន្តេ ចក្ខុវិញ្ញាណេន វិញ្ញាតព្ពស្ស រូបាយតនស្ស តេនេវ អវិញ្ញាតព្ពស្ស សទ្ទាយតនាទិកស្ស ច នានត្តា ទ្វិន្នម្បិ បទានំ អត្ថនានត្តតោ ទុកោ ហោតិ។ ឯវំ បន ទុកេ វុច្ចមានេ ទុកពហុតា អាបជ្ជតិ, យត្តកានិ វិញ្ញាណានិ, តត្តកា ទុកា វុត្តា សមត្តា ឋបេត្វា សព្ពធម្មារម្មណានិ វិញ្ញាណានិ។ តេសុ ច ទុកស្ស បច្ឆេទោ អាបជ្ជតិ, តថា ច សតិ “កេនចី”តិ បទំ សព្ពវិញ្ញាណសង្គាហកំ ន សិយា, និទ្ទេសេន ច វិរុទ្ធំ ព្ពាកំ វចនំ។ យោ ច តត្ថ “យេ តេ ធម្មា ចក្ខុវិញ្ញេយ្យា, ន តេ ធម្មា សោតវិញ្ញេយ្យាតិ អយំ ទុកោ ន ហោតី”តិ បដិសេធោ កតោ, សោ ច កថំ យុជ្ជេយ្យ។ ន ហិ សមត្ថា អដ្ឋកថា បាឡិយំ បដិសេធេតុន្តិ, ន ច កេនចិ-សទ្ទស្ស តេនេវាតិ អយំ បនេត្វា សម្ភវតិ, “កេនចី”តិ ឯតស្ស អាទិបទស្ស អនិយមិតំ យំ កិញ្ចិ ឯកំ បនេត្វា, តំ វត្វា វុច្ចមានស្ស “កេនចី”តិ ទុតិយបទស្ស យំ កិញ្ចិ អបរំ អនិយមិតំ បនេត្វាតិ លោកសិទ្ធមេតំ, តថេវ ច និទ្ទេសោ បវត្តោ, ន ចេត្ថ វិញ្ញាតព្ពធម្មភេទេន ទុកភេទោ សមត្តោ អាបជ្ជតិ យត្តកា វិញ្ញាតព្ពា, តត្តកា ទុកាតិ, តស្មា នត្ថិ ទុកពហុតា។ ន ហិ ឯកមេវ វិញ្ញាតព្ពំ កេនចិ វិញ្ញេយ្យំ កេនចិ ន វិញ្ញេយ្យន្តិ, កិន្តុ អបរេហិ អបរេហីតិ សព្ពវិញ្ញាតព្ពសង្គហេ ទុកោ សមត្តោ ហោតិ, ឯវញ្ច សតិ “កេនចី”តិ បទំ អនិយមេន សព្ពវិញ្ញាណសង្គាហកន្តិ សិទ្ធំ ហោតិ, វិញ្ញាណនានត្តេន ច វិញ្ញាតព្ពំ ភិន្ទិត្វា អយំ ទុកោ វុត្តោ, ន វិញ្ញាតព្ពានំ អត្ថន្តរតាយាតិ។ ឯតស្ស បន ទុកស្ស និប្បរិយាយនិទ្ទេសោ ទុកសង្គហិតធម្មភេទេសុ ទុកបទទ្វយប្បវត្តិទស្សនវសេន បវត្តោ។ អត្ថុទ្ធារនិទ្ទេសោ និរវសេសទុកសង្គហិតធម្មទស្សនវសេនាតិ វេទិតព្ពោ។

១៣-១៨។ ចក្ខុនាបិ...បេ... មនសាបីតិ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីហិ តទនុគតមនោវិញ្ញាណេហិ ច កិញ្ចាបិ កុសលាទីនម្បិ បវត្តិ អត្ថិ, កាយសាខាយោ ឯវ បន ចលនតោ យស្ស វិយ បញ្ញុរហកអប្បវិកេន សន្តិ, តស្មា តេ ឯវ “អារវចា”តិ វុត្តិ។ តត្ថ ហិ បញ្ញុរហកអសុវិមិហរុទ្ធេហោ អារសវស្តោតិ ធម្មោ យាវ កោព្ពញ្ញុត្តិ តេតោ បទំ យក្ខឋេលសុ អប្បវត្តិតោ វុត្តំ។ តេន ហិ អារម្មណកេនាសេន ឆម្មោ ឃាវ ពោយិ ឧច្ឆេទិតេសុ អប្បវត្តិតោ វុត្តំ។ ឯតេ ហិ អារម្មណករណវសេន ធម្មា គន្ធព្ពា តេតោ បទំ ន គន្ធព្ពាតិ។ តត្ថ តេតោ បទំ ក(?)ខន្ធាទិកិបិ គន្ធព្ពាតិ ចេ? ន, តេនេវ បុព្ពេ អាលម្ពិតេសុ

លោកិយធម្មស្ស សាសវការេន អត្ថាកឆត្តា ពេតា បតោភាចេតា៎ ឯត្ថ ច កោ(ពក្ខចចេនត កោ(ពក្ខេចាឆាតផលសមាបត្តិបុរេចារិកបរិកម្មានិ វុត្តានីតិ វេទិតព្ពានិ, បឋមមគ្គបុរេចារិកមេច ចា កោ(ពក្ខ អចធិតិឆស្សនការេចត គហិតំ, ពេតា បទំ មគ្គផលសមាតតាយ បត អញ្ញាស្ស មេគ្គស្ស មគ្គចិធិយំ ផលសមាបត្តិចិធិយំ តិទោឆាតត្ថុទប្ច បចត្តមានស្ស ផលេស្ស តិព្ពានេត ច បចត្តិ តិចារិតា អាសចាតត្ថិ វេទិតព្ពា៎ សចត្ថីតិ កណ្ហិ៎ វុចិឆោ ហិ អចធិ អភិចិធិចិសយោ អតភិចិធិចិសយោ ច៎ អភិចិធិចិសយំ កិរិយា ញ្ញោបត្វា បចត្តតិ “អាភចគ្គា ភគចេតា យសោ គតោ”តិ, ព្ពាតទំ ជាហិ កត្វា “អាបាដលិបុត្តា វុឌ្ឍោ ឆេចោ”តិ៎ អយច្ចា អា-ការោ អភិចិធិអត្ថោ ព្ពាឆ គហិតោតិ “អត្ថាការលោត្ថោ”តិ វុត្តំ៎

ទិរបរិចាសិយេជ្ជា ទិរបរិចុត្តតា បុរាណការេចា៎ អាឌិ-សទ្ទេន “បុរិមា, ភិក្ខវេ, កោដិ ន បញ្ញាយតិ ភចតណ្ហាយា”តិ (អ៎ និ៎ ១០៎ ៩១) ព្ពាទំ សុត្តំ សង្គហិតំ៎ អចិជ្ជាសចភចាសចាតត្ច ទិរបរិចុត្តតាយ ធស្សិតាយ តត្ថាចភាឋិតំ កាមាសចឌ្ឍិសចាតត្ច ទិរបរិចុត្តតា ធស្សិតា ហោតិ៎ អញ្ញាស្សបិ យថាចុត្តេ ឆម្មេ ព្ពការសច្ច អាទម្ម្ភ កត្វា បចត្តមានស្ស មានាធីស្ស ទិជ្ជមានស្ស អត្តត្តតិយាធិគ្គាហចសេន អភិញ្ញាបតំ មធការលចសេន អាសចសធិសតា ច ឲតេតសំមេច, នានញ្ញាសត្តិ ឲតេតស្វេច អាសចសទ្ទោ តិរុឡ្ហោ ធឌ្ឍព្ពា៎ អាមតំ ចា សចត្តិ ផលត្ថីតិ អាសចា៎ ន ហិ កិច្ចិ សំសារឌុក្ខំ អាសចេហិ ចិនា ឧប្បជ្ជមានំ អត្ថិតិ៎ អាទម្មលការេន មេ ធម្មា ចណោ ចិម អាសចេ បណ្ណត្តិ, តេ អសមៀឃោកេ អតត្ថាចេបិ សហ អាសចេហីតិ សាសចា, អាសចេន្តោតិ អត្ថោ៎

ខ្ពុឃាតក្ខុក “តេតា អាសចា ខេលា បតា”តិ អចត្វា “អាសចចិប្បយុត្តា ខេលា បតា”តិ ចចតំ សាសចានំ សហេតុកានំ ចិម សម្បយុត្តហិតំសហិតតា ន ហោតីតិ ធស្សតត្ថំ៎ ឲចំ សេសកោដ្ឋកេស្វបិ យថាសម្ភចំ ចិប្បយុត្តគ្គហណេ បយោជតំ ធឌ្ឍព្ពំ៎ អបិច “តេតា អាសចា ខេលា បត ធម្មា សាសចា”តិ ព្ពាទំ បទំ ចតុត្ថក្ខុក ឌុតិយបទេត តិន្នានំ, ត ច ឲកេត ឌុកោ ហោតិ, តស្មា អាសចចិប្បយុត្តបទមេច គហេត្វា ខ្ពុឃាតក្ខុកយោជតា ឌាមាកតាតិ កតា៎ ហេតុកោដ្ឋក បត ហេតុចិប្បយុត្តានំ សហេតុកតា នត្ថីតិ តេ គហេត្វា ឌុកយោជតាយ អសម្ភលេយ្យត្តា តហេតុបទំ គហេត្វា ខ្ពុឃាតក្ខុកយោជតា កតា៎ មេ ចា បត បឋមេ ឌុកេ ឌុតិយស្ស បទេ្លេប ឲកោ, តតិយស្ស ខេ្វ, បឋមស្ស ឌុតិយេ ឲកោ, តតិយេ ខេ្វ, ឌុតិយស្ស តតិយេ ឲកោ, ឌុតិយេ ច តតិយស្ស ឲកោតិ អដ្ឋ ឌុកា លព្ភត្តិ, តេសុ តីហិ ព្ពាតទេ ច តមេតា ធស្សិតាតិ វេទិតព្ពា៎ ឲស តយោ សេសកោដ្ឋកេស្វបិ៎

១០-១៤៎ កិលេសកម្មចិបាកចដ្ដានំ បច្ចយការេន តត្ថ សំយោជេត្តិ, សតិបិ អញ្ញាសំ តប្បច្ចយការេន ន ចិនា សំយោជនាតិ តេសំ តប្បច្ចយការេចា អត្ថិ, ខ្ពុរម្ភាកិយុគ្គម្ភាកិយសង្គហិតេហិ ច តំតំភចតិព្ពត្តកកម្មតិមយេហ ភចតិមយេហ ច ហោតិ, ន ច ឧបច្ឆិន្នសំយោជនស្ស កតានិបិ កម្មានិ ភចំ តិព្ពត្តេត្តីតិ៎ សំយោជេតព្ពាតិ ចា សំយោជនិយា, សំយោជនេត តិយុត្តាតិ ចា៎ ឝុរកតស្សបិ អាកឌ្ឍនតោ តិស្សរិតុំ អប្បឆានចសេន ពន្ធនំ សំយោជនំ, កត្តការលំ សព្វលិកចក្កលកានំ ចិម បជិពទ្ធតាការលំ ចា កត្តំ កត្តា, សំសិលិសការលំ យោជនំ យោគោតិ អយមេតេសំ ចិសេសោតិ វេទិតព្ពោ៎ ធម្មានំ សភាចកិច្ចចិសេសញ្ញាតា បត ភគចតា សម្បយុត្តេសុ អាទម្មលេសុ តប្បច្ចយេសុ ច តេហិ តេហិ តិបាតិមយានំ តំ តំ កិច្ចចិសេសំ បស្សត្តេត តេ តេ ធម្មា តថា តថា អាសចសំយោជនកត្ថាធិចសេន វុត្តាតិ “កិមត្ថំ ឲតេតមេច ធម្មា ឲចំ វុត្តា, កស្មា ច វុត្តា ឲច បុន វុត្តា”តិ ន ចោរេតព្ពមេតំ៎

១៤-១៥។ គន្ថនិយាតិ ឯត្ថ អយមញ្ញោ អត្ថោ “គន្ថករណំ គន្ថំ, គន្ថេន និព្វត្តាតិ គន្ថនិយា, គន្ថយិតុំ សក្កុណេយ្យា, គន្ថយិតុំ អរហន្តីតិ វា គន្ថនិយា”តិ។ ឯវំ ឱឃនិយាទីសុបិ ទដ្ឋព្ពំ។ តោភាតិក្កមតីតិ ឯតំ ធាតុំ គហេត្វា ឱឃនិយាតិ បទសិទ្ធិ កតា។

៣០-៣៣។ ធម្មសភាវំ អគ្គហេត្វា បរតោ អាមសន្តីតិ បរាមាសា។ បរតោតិ និច្ចាទិតោ។ អាមសន្តីតិ សភាវបដិសេធេន បរិមជ្ជន្តិ។

៣៣-៤៩។ សភាវតោ វិជ្ជមានំ អវិជ្ជមានំ វា វិចិត្តសញ្ញាយ សញ្ញិតំ អារម្មណំ អគ្គហេត្វា អប្បវត្តិតោ អាលម្ពមានា ធម្មា សារម្មណា។ ចិន្តនំ គហណំ អារម្មណូបលទ្ធិ។ ចេតសិ និយុត្តា, ចេតសា សំសដ្ឋា វា ចេតសិកា។ ទុវិញ្ញេយ្យនានត្តតាយ ឯកីភាវមិវុបគមនំ និរន្តរភាវុបគមនំ។ យេសំ រូបីនំ ចិត្តំ សហជាតបច្ចយោ ហោតិ, តេសំ ចិត្តស្ស ច ទុវិញ្ញេយ្យនានត្តេបិ និរន្តរភាវានុបគមនំ វេទិតព្ពំ។ ឯកតោ វត្តមានាបីតិ អបិ-សទ្ទោ កោ បន វាទោ ឯកតោ អវត្តមានាតិ ឯតមត្ថំ ទីបេតិ។ ឥទមេត្ថ វិចារេតព្ពំ – អវិនិព្ភោគរូបានំ កិំ អញ្ញមញ្ញំ សំសដ្ឋតា, ឧទាហុ វិសំសដ្ឋតាតិ? វិសុំ អារម្មណាភាវេន ទុវិញ្ញេយ្យនានត្តត្តា ន សំសដ្ឋតា, នាបិ វិសំសដ្ឋតា សំសដ្ឋាតិ អនាសង្កនីយសភាវត្តា។ ចតុន្និញ្ញាលន្ធានំ អញ្ញមញ្ញំ សំសដ្ឋសភាវត្តា រូបនិដ្ឋានេហិបិ សោ សំសដ្ឋការោ អត្ថិ នត្ថីតិ សិយា អាសង្កា, តស្មា តេសំ ខន្ធេហិ, ខន្ធស្មា តេហិ វិសំសដ្ឋសភាវតា វុច្ចតិ, ន បន រូបានំ រូបេហិ កត្ថចិ សំសដ្ឋតា អត្ថីតិ នការសង្កាភាវតោ វិសំសដ្ឋតា ច រូបានំ រូបេហិ ន វុច្ចតីតិ។ ឯស ហិ តេសំ សភាវោតិ។ ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានាទិបទេសុ សំសដ្ឋសមុដ្ឋានាទិសទ្ទា ចិត្តសទ្ទាបេក្ខាតិ បច្ចេកំ ចិត្តសទ្ទសម្ពន្ធា ចិត្តសំសដ្ឋា ច តេ ចិត្តសមុដ្ឋានា ចាតិ បច្ចេកំ យោជេត្វា អត្ថោ វុត្តោ។ ឧបាទីយន្តេវាតិ ភូតានិ គណ្ហន្តិ ឯវ, និស្សយន្តិ ឯវាតិ អត្ថោ។ យថា ភូតានិ ឧបាទីយន្តិ គយ្ហន្តិ និស្សីយន្តិ, ន តថា ឯតានិ គយ្ហន្តិ និស្សីយន្តិ, តស្មា ឧបាទា។ អថ វា ភូតានិ អមុញ្ចិត្វា តេសំ វណ្ណាទិភាវេន គហេតព្ពតោ ឧបាទា។

៥៣-៩១។ សំកិលិដ្ឋត្តិកេ វុត្តនយេនាតិ សំ-សទ្ទំ អបនេត្វា កិលិស្សន្តីតិ កិលេសាតិអាទិនា នយេន។

៩១-១០០។ កាមាវចរាទីសុ អយមបរោ អត្ថោ – កាមតណ្ហា កាមោ, ឯវំ រូបារូបតណ្ហា រូបំ អរូបញ្ច។ អារម្មណករណវសេន តានិ យត្ថ អវចរន្តិ, តេ កាមាវចរាទយោតិ។ ឯវញ្ហិ សតិ អញ្ញភូមីសុ ឧប្បជ្ជមានានំ អកាមាវចរាទិតា កាមាវចរាទិតា ច នាបជ្ជតីតិ សិទ្ធំ ហោតិ។ និរុត្តិនយេនាបិ “ឯត្ថាវចរា”តិ វចនំ អវីចិបរនិម្មិតបរិច្ឆិន្នោកាសាយ កាមតណ្ហាយ អារម្មណភាវំ សន្តាយ វុត្តិ វេទិតព្ពា, តទោកាសតា ច តណ្ហាយ តន្និន្នតាយ វេទិតព្ពា។ យទិ បរិយាបន្នសទ្ទស្ស អន្តោគធាតិ អយមត្ថោ, មគ្គាទិធម្មានម្បិ លោកុត្តរន្តោគធត្តា បរិយាបន្នតា អាបជ្ជតិ។ ន ហិ “បរិយាបន្នា”តិ ឯត្ថ តេភូមកគហណំ អត្ថីតិ? នាបជ្ជតិ សព្ពទា បវត្តមានស្ស បព្ពន្ធស្ស លោកស្ស វសេន បរិយាបន្នតិច្ឆយតោ។ អថ វា បរិច្ឆេទការិកាយ តណ្ហាយ បរិច្ឆិន្ទិត្វា អាបន្នា បដិបន្នា គហិតាតិ បរិយាបន្នា។

អនីយ-សទ្ទោ ពហុលំ កត្តុអភិធាយកោតិ វដ្ដចារកតោ និយ្យន្តីតិ និយ្យានីយា, នី-ការស្ស រស្សត្តំ យ-ការស្ស ច ក-ការត្តំ កត្វា

“ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨶᩥᨠᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨶᨠᩁᨱᩈᩦᩃᩣ ᩅᩤ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨶᩥᨠᩣ᪨ ᩅᨭ᩠ᨭᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᩋᨶ᩠ᨲᩔ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩔ ᩋᨽᩣᩅᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨴᩣᨿ ᨲᩣ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨲᩣᩁᩣ ᨹᩃᩣᨶ

ᩅᨭ᩠ᨭᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ “ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᩁᩣᨣᩣᨴᩦᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩁᩣᨣᩣᨴᩦᨶᩴ ᨴᩉᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣᨶᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨽᩪᨲᩣᨶᩥ ᩅᩤ᪨ ᨲᩮᩉᩥ ᨶᩣᨶᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩣᨶᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨶᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨠᩮᩉᩥ

ᩋᨽᩥᨽᩅᨶ᩠ᨲᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩮ ᩅᨵᩮᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩅᨵᩮᨶ᩠ᨲᩣᨸᩥ ᩅᨵᨶᨠᩣᩁᨱᨽᩣᩅᨲᩮᩣ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨶ ᨸᩉᩣᩁᩮᨱ ᨲᩣᩊᨶᩮᨶ ᨧ “ᩈᩁᨱᩣ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ “ᩁᩣᨣᩣᨴᩦᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ

ᩅᨧᨶᨲᩮᩣ ᩁᩣᨣᩣᨴᨿᩮᩣ ᨿᩮᩣᨵᩣ ᩅᩥᨿ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩥ᪨ ᩁᨱ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨧ ᩁᩣᨣᩣᨴᩥᩁᩮᨱᩪᩈᩩ ᨶᩥᩁᩪᩊ᩠ᩉᩮᩣ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ, ᩁᨱᨬ᩠ᨧ ᨿᩩᨴ᩠ᨵᩴ, “ᨠᩣᨾᩣ ᨲᩮ ᨸᨮᨾᩣ ᩈᩮᨶᩣ”ᨲᩥ (ᩈᩩ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪔᪓᪘; ᨾᩉᩣᨶᩥ᪨ ᪒᪘, ᪙᪘, ᪑᪓᪖; ᨧᩪᩊᨶᩥ᪨ ᨶᨶ᩠ᨴᨾᩣᨱᩅᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈ ᪔᪗) ᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᨧ ᩋᨠᩩᩈᩃᩣ ᩈᩮᨶᩣ

ᩋᨽᩥᨿᩩᨬ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩮ ᩅᩥᨿ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩣ ᩈᨿᩩᨴ᩠ᨵᩣ “ᩈᩁᨱᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ᪨ ᩋᩁᨱᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪓.᪓᪒᪖ ᩋᩣᨴᨿᩮᩣ) ᨸᨶ ᩈᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣ ᩈᩅᩥᨥᩣᨲᩣ

ᩈᩏᨸᩣᨿᩣᩈᩣ ᩈᨸᩁᩥᩊᩣᩉᩣ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨸᨭᩥᨸᨴᩣᨽᩪᨲᩣ ᨠᩣᨾᩈᩩᨡᩣᨶᩩᨿᩮᩣᨣᩣᨴᨿᩮᩣ “ᩈᩁᨱᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨴᩦᨶᩴ ᩁᨱᨠᩣᩁᨱᩣ

ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨠᩁᨱᨽᩣᩅᩮᨶ ᩋᨠᩩᩈᩃᩣᨶᩴ ᩈᩁᨱᨲᩣ ᨧ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᨸᩥᨭ᩠ᨮᩥᨴᩩᨠᩣ ᩈᨾᨲ᩠ᨲᩣ᪨

ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥᨠᨴᩩᨠᨾᩣᨲᩥᨠᩣᨸᨴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪑᪐᪑-᪑᪐᪘᪨ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨽᩣᨣᩮ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩮ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᩈᨽᩣᨣᨲᩣᨿ ᩑᨠᨴᩮᩈᩮ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨽᩣᨣᩮ ᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩩ ᨿᨲ᩠ᨳ ᨲᩴ ᨸᨲᨲᩥ, ᨲᨲ᩠ᨳ

ᩋᨶᩮᨠᩴ ᨶᩣᨾ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨸᨠᩣᩈᩥᨲᩣᨶᩥ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨶ ᨧ ᨲᩮᨶ ᨠᨴᩤᨧᩥ ᩅᩥᩉᨬ᩠ᨬᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨿᨲ᩠ᨳ ᩈᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮ

ᩋᨶᩮᨠᩮ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᨶᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨶ ᨧ ᨠᩮᨶᨧᩥ ᨸᩩᨶ ᩅᩥᩉᨬ᩠ᨬᨲᩦᨲᩥ ᩅᨩᩥᩁᩪᨸᨾᨲᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨲᨾᨸᩁᩥᨲᩮ ᨸᩣᩊᩥᨿᩴ ᨿᨳᩣ “ᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩣ”ᨲᩥ᪨

ᨠᨱ᩠ᩉᩣᨽᩥᨩᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨸᩣᨿᩣ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨠᨭ᩠ᨮᩮ ᨧ ᩃᩮᩣᨠᨿᩥᨿᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᩉᩥᨲᩣᨲᩥ ᨲᨲ᩠ᨳᩥᨿᩣ᪨

ᨴᩣᩈᩣᨴᩦᩈᩩᨸᩥ ᩈᩥᩁᩥᩅᨯ᩠ᨰᨠᩣᨴᩥᩈᨴ᩠ᨴᩣ ᩅᩥᨿ ᩋᨲᩥᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᨧᨶᨾᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᩋᨵᩥᨠᩣᩁᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩣ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨶ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᨶᩥᩁᩩᨲ᩠ᨲᩥᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨸᨴᩣᨶᩥ

ᩈᨾᩣᨶᨲ᩠ᨳᩣᨶᩥ, ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨴᩩᨠᩮ ᨧ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩣᨴᩦᨶᩥ ᨠᨳᩥᨲᩣᨶᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩮᩈᩩᨸᩥ ᩅᨧᨶᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩈᩩ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩣᨴᩥᩈᨴ᩠ᨴᩮᩉᩥ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ

ᩅᨧᨶᩣᨶᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᨸ᩠ᨸᨠᩣᩈᨶᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩦᨲᩥ ᩑᩅᨾᩮᨲᩮᩈᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩣᨶᩴ ᩋᨽᩮᨴᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩋᨸᩥ ᨧ ᩋᨵᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩏᨸᩁᩥᨽᩣᩅᩮ,

ᩏᨸᩁᩥ ᩅᨧᨶᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ᪨ ᨠᩔ ᩏᨸᩁᩥ? ᨸᨠᩣᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩔᩣᨲᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩥ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ᪨ ᩋᨵᩥᨠᩴ ᩅᩤ ᩅᨧᨶᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ᪨ ᨠᩮᨶ ᩋᨵᩥᨠᩴ? ᩋᨲ᩠ᨳᩮᨶ᪨

ᨲᨳᩣ ᨲᩴᨲᩴᩋᨲ᩠ᨳᨸ᩠ᨸᨠᩣᩈᨶᩮ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ, ᨶᩥᨿᨲᩴ ᩅᩤ ᩅᨧᨶᩴ ᨶᩥᩁᩩᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᨸᨴᨧᩩᨱ᩠ᨱᩥᨠᩣᨴᩥᨲᩴᨲᩴᨸᨠᩣᩁᩮᨶ ᨬᩣᨸᨶᨲᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩑᩅᩴ

ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩣᨴᩦᨶᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩅᨧᨶᩮᩈᩩ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣ ᩈᩥᩁᩥᩅᨯ᩠ᨰᨠᨵᨶᩅᨯ᩠ᨰᨠᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᨽᩥᩃᩣᨸᩣᨶᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᨲᩣ, ᩋᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩁᩮᩣᨲᩦᨲᩥ

ᩋᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨴᩦᩈᩩ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩤᩁᨱᩅᨧᨶᩣᨶᩴ ᨶᩥᩁᩩᨲ᩠ᨲᩥᨲᩣ, ᨲᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᩣᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨴᩦᩈᩩ ᩑᨠᨾᩮᨠᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᨲᩮᨶ ᨸᨠᩣᩁᩮᨶ ᨬᩣᨸᩮᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ

ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨲᩣ ᨶ ᩋᩣᨸᨩ᩠ᨩᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ᪨

᪑᪐᪖-᪑᪑᪐᪨ ᨹᩔᩮᩣ ᩅᩮᨴᨶᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨴᩣᨸᩥ ᩋᨶᩩᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶ ᨹᩔᩣᨴᩥᨶᩣᨾᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶᨲᩮᩣ ᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᩣᨴᩥᨶᩣᨾᨶ᩠ᨲᩁᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨿ

ᨶᩣᨾᨶ᩠ᨲᩁᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ ᨶ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨶᩣᨾᨠᩁᨱᩮᨶ ᨶᩣᨾᩴ᪨ ᨿᨲᩴ ᩋᨶᩥᨲᩣᨠᩣᩁᩮᨲᩣ

អារម្មណាភិមុខតា, តបតេហតុភូតតា តាបតំ អថ ចា អនិច្ចតបស្សេយ្យា ចិយ អនិច្ចតំ តាបយន្តូទេត ទេយ អត្ថុបចិតទៅនិសម្ភារាតំ គហណំ ត គច្ឆន្តិ, ទេត តាបាយត្តក្កហណា តាបំ ទ្វិបំ បត ចិតាបិ តាបនានតំ អត្តទេតា ទុប្បតសការេចត គហណំ ក្លបយាតីតិ ទ្វិបំ

១១៨-១១៩ ញ្ញាទេតា បុទ្ធេ្ត បទិកម្ម ំ បចត្តំ, ញ្ញាទេតា បទំ កចក្កំ, យទេ្ញយបាបត្តីតិ ឲចំ បយាបត្តីតំ អប្បតាបទិច្ឆេទបញ្ញា បយាបត្តិកុសលតា ចុដ្ឋានេត កុសលការេចា បុទ្ធេ្ត ចុដ្ឋានេត បទិច្ឆេទកាទោណាគោណំ លក្ខណាឌិចទេសត អតិច្ឆាឌិចទេសត ច យតសិ ពទោណំ យតសិការទោ

១២៣-១២៣ សុចិសីលតា ទេសាទង្ហំ សា ហិ ទេសាកតកម្មទតតាតិ បទេម្មាទកស្ស, បទេម្មាទទេកា ចា យុក្តការេចា បទេម្មាទកយុក្តការេចា, បណ្ឌុចាចតា “អក្កុត្តន្ទារតា”តិ ចុទេត្ត ទេកសុ ទ្វារទេសុតិ ត បញ្ញាយតីតិ “ញ្ញេ្រិយេយសុ”តិ ចុត្តំ បទ្យោខាតាតីតិ បទ្យោខាទេតា, តស្ស ការេចា បទ្យោខញ្ញាំ តទបិ ទោណំ យស្មា បទ្យោខាតាតិ, តស្មា “បទ្យោខាតាតីតិ បទ្យោខញ្ញា”ត្តិ អាហ អប្បដិសង្ខាទេត និមិទេត្ត ចិបទេយ ចា ចីទិយសីទេសតាតិ ចីទិយបិទេយាទក្លេត ក្លប្បត្តំ ពលត្តិ ចីទិទេយាបត្ថម្ភេត ហិ កុសលកាចតា ពលចតី ចិទា ក្លប្បជ្ជតីតិ តថា ក្លប្បត្តា ពលចតី កុសលកាចតា ពលចទេត្តា សត្ត ទៅញ្ញណាតិបិ ចុច្ចន្តិ ពសិណនិមិត្តំ ចិយ សញ្ញាណំ ចិយ សចិក្កហំ ចិយ ច សុដ្ឋ ក្លបលក្ខេតញ្ញាការំ “និមិត្ត”ត្តិ ចុច្ចតិ បសទោ ច ឲចំ អាការោតិ “និមិត្ត”ត្តិ ចុទេត្តា តថា ហិ ទេសា បច្ចទេចក្ខទេត្តត បច្ចទេចក្ខណទេតា គណ្ហាតិ ក្លច្ឆច្ឆមិច ចិត្តំ ត ចិក្ខិបតីតិ, ចិទេក្ខបបដិទេក្ខបិ ចា អចិទេក្ខបិ

១២៤-១៣១ សីលទេយច បុតប្បុតំ អាទេសចិយយាតំ ទេលាកិយំ ទេលាកុត្តទេយ្យិ សីលំ បទិប្បូទេតីតិ “សីលបទិប្បូទណទេតា”តិ ចុត្តំ សីលស្ស បទ្យោតាតិ ការណាសីលស្សិ ថលសីលស្សិ បទ្យោត្តបទ្យុតាយស្ស ឲពទេសចទេសត ចុត្តំ អថ ចា “ពតទេម ច ថបតិ អកុសលំ សីលំ? អកុសលំ កាយកម្មំ អកុសលំ ចចីកម្មំ បិបទេកា អាជីទេចា”តិ (ម តិ ១.១៩៣) ចុត្តត្តា សព្វស្សិ កុសលាកុសលំ “សីល”ត្តិ គហេត្វា តត្ថ កុសលសីលំ និទ្ធារេត្វា “សីលបទ្យោតា”តិ ចុត្តំ ឲចំ ទិដ្ឋិបទ្យោតាបិ ទេចទិតព្វា

ទិដ្ឋិចិសុទ្ធិ ទោណា បត យថាទិដ្ឋិស្ស ច បឆាតត្តិ កម្មស្សកតគោណាទិសជ្ជាតា ទិដ្ឋិចិសុទ្ធិ ទេចចាតិ បដិបាទិយា ទិដ្ឋិចិសុទ្ធិ ទិដ្ឋិចិសុទ្ធិ ទោណា បតាតិ ច បទព្វាយស្ស សយាតត្វា បញ្ញា យថាទិដ្ឋិស្សាតិ និព្វត្តិតប្បការទិដ្ឋិស្ស និព្វានេត្តតព្វបឆាតាត្ទុបទិដ្ឋិស្ស ចា យថាទិដ្ឋិបចត្តកិទិយស្ស ចា និទេចទោកាតិ សទោហាត្តប្បំ ទោណំ, ឌ្ញត្តប្បទេយច ចា សយត្តំ ពុស្សត់ ពីត្តិ សត្តដ្ឋិ, តត្ថិ ឲតស្ស សត្តដ្ឋីតិ អសត្តដ្ឋិ, អសត្តដ្ឋិស្ស ការេចា អសត្តដ្ឋិតា ចីទិយប្បចារទេហ បចត្តយាទេត អត្តទា ឲច បដិគយតំ តិចត្តតំ បដិចាតំ, ចំ អស្ស អត្ថីតិ បដិចាតី , ត បដិចាតី អប្បដិចាតី, តស្ស ការេចា អប្បដិចាតិតា ចិមុច្ចតំ តាយ អារម្មទោណ អធិមុត្តតា កិទេលទេសហិ សព្វសព្វាទេហិ ច តិស្សដតា ច បដិសទ្ធិចទេសតាតិ កិទេលសាតំ ចំចំមក្កចញ្ញាតំ ក្លប្បត្តមទេក្ក ឍត្ថសត្តាទេត បុត និចទហតចទេសត អត្ថុប្បាទក្ខទេតាតិ ចំចំថទេល អត្ថុប្បាទបទិទេយាសាទេតតិ អត្ថុប្បាទកទោ មទេក្កា អត្ថុប្បាទេខា, តស្ស បទិទេយាសាទេត

សុត្តត្តិកទុកមាតិកាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា

ទុកយាធិការបខចណ្ណភា គិដ្ឋិតា់

ពាយាចឆរក្សលបដកាដតឹយចល្លតា

១៕ “ខេយ ចា បត...ខេប... អន្ទុបិខេតា ឆយ្ចា”តិ ព្ចាឆិ “ឋខេយ្យា ខេហាតី”តិ ឲចយាឌ៌ក៌ា ចិយ ត ចិឃ៉ុ “ខេពបិ ខេហាត្តី”តិ ខេហាតិ-ឋខេត្កត ឋឡត្តិ ពព្វា ទុព្វិ, ៗ្កដិ្ដាចខេឋខេឋ ច បត ពខេហព្វា “ព្ចាខេយ ឆយ្ចា ក្សលិ”តិ អខេប្បពុំ ទុព្វត្តិ អប្បតាយ អចខេទាឆិត៌ា៕ ឲចញ្ចា ពព្វា តិខេទ្ធខេឋបិ ឲពឃ្យ បដកាដតឹយំ ត ទុព្វត្តិ៕ ឋន្ទុខេបត បត អដឃ្យិពព្វា “អព្វិ”តិ ចព្វា ត្ទតិខេយត ខេហាតិ-ឋខេត្កត ឋឡខេទ្ធា តិខេទ្ធខេឋា ច ត ពខេពា, ឋខេន្ទខេបត បត ៗ្កដិឃិព្វា ឋខេន្ទខេបខេតច ខេយ ចា បត ឆយ្ចា តិដិ្ដាតិ ឲពឃ្យ ឆយ្ឃ្យ ៗខេទ្ធខេឋ អចខេទាខេឆា ឃុខេព្វា៕ ឆយ្ចតិខេទ្ធខេឋ ច តិខេទ្ធឋាចឋាខេត ទុព្វឃ្យាតិ៕

ប្ចុបរិខេទ្ធដចចខេតខេតច ប្ចុការេច ចិញ្ញាខេព ប្ចុចិខេឋឋពាបតព្វិ អាហ “អឃំ ពខេឆព្យពយ្យពាប្ចុ”តិ៕ បញ្ចាចិឆា ហិតិ យហាតិខេទ្ធឋ (យហាតិ៕ ១៥០; ត្ទព្យអតិ៕ ប្ល្លាពយាលាចប្ចុតិខេទ្ធ ១៧; ខេយព្វក្ក្ចយាលាចប្ចុតិខេទ្ធ ១២) អាពពា ប្ចុ ដខេឃ្យពិ៕ លក្ល្លព្វិ ខោាពុំ ព្ចាដ្ធិខេពា ខេឃា ខេពាឆិ ឋការេចា៕ អញ្ញាពព្វិ ខេយត ខេពតឆិ ខោាខេលាត អញ្ញាពកាឆ៌ អាហ៕ អដិ្ឌព្វិ ដឃ្យាតត្ទខេពត ខោាខេលាត បត្តក្ល្ល ចិយ អដិ្ឌព៌ា៕ អព្យលិពព្វិ “ឲព្វាព៌ា ព្ចាដ”ត្តិ ព្យលិក្ទពាយ បញ្ញាយ អព្យលិពព៌ា៕ អតីទិពព្វិ តីខេលាក្ទពាយ បញ្ញាយ អពពខោាលាកិទិយាឋយាបតព៌ា៕ អចិក្ទពព្វិ ខោាលាឃ្យ អបិពដកាឆ៌ ៕ អចិកាចិពព្វិ ខោាខេលាត អបិពខីពពកាឆ៌៕ អដិ្ឌិ ខេឌាតីយតិ ឲពាយាតិ អដិ្ឌខេឌាពតា៕ អត្យបតិយា ប្ចុ អត្យបតិប្ចុ៕ “ព៌ា ពិ យញ្ញាឆ, កិក្លខេច”តិអាឌិប្ចុាយ ហិ “ពា ព្យញ្ញា៌ា អត្យបតិ”តិ អត្យបតិ ប្ចុដ្ធិពា ខេហាតិ៕ ពខេឆព្យពយ្យពាតិ ពខេឆព្យពយ្យពាយ៕

បខេកដខេពា ឆយ្ចាត់ ខេដឋតព្វិ យាតិពាខេឋត់ អាហ៕ ពព្វិ ហិ ប្ចុខេពា ក្សលិឌ៌ខេព បខេកខេដ ចព្វា បដ្ចខេពា ឆយ្ចា ទុព្វាតិ “បខេកដចត្តដឃ្យតព្វិ”ត្តិ តិខេទ្ធឃំ អាហ៕ ព្ចាឆិ ទុព្វិ ខេហាតិ – យាតិពាយ ឋចិខេឋឋតា ឆយ្ចា ទុព្វា, ខេព ច ចិខេឋឃិពព្វាពា បឆាតា, បឆាតញ្ចា ព្ចាតិពព្វព្វាពាយ ឃុឌ្ឌិតិ ឆយ្ចាតខេយច បឆាតាត់ ប្ចុដ្ធិពព្វាពា ចិឃ្យឌិ្ឌពព្វាពា ច ខេហាតិ, ពឃ្យា ខេព ប្ចុដ្ធិតខេព្វា ដខេឃ្យពុំ “ពពខេយ ឆយ្ចា”តិ ទុព្វិ, ខេព បត ចិខេឋឋចខេទ្ធា ប្ចុដ្ធិពាតិ ដខេឃ្យពុំ ប្ចុត “ក្សលិ”តិ ទុព្វត្តិ ឲឆ៌ បខេកដចត្តដឃ្យតព្វិ អឃំ បឆាត្ក្តខេយា ពខេពាតិ៕ “ព្ចាខេយ ឆយ្ចា ក្សលិ”តិ ចិឃ្យឌ្ឌខេតបិ ឲចខេយច ខេឃាដតា ពាពព្វា៕ “បខេកដខេពា ឆយ្ចាត់ ខេដឋត់ ឌីខេបព្វា”តិ ឲពឃ្យ អព្វិ ចិចទិពុំ “ព្ចាយឃិ្ចិជិញ្ញ”តិអាឌិយាហ៕ អខេតពប្យខេកខា ខេដខេឋពព្វាតិ ឋឡខេទ្ធា៕ ពឃ្យាតិ អខេចាហាទខេដឋតខេពា ឆយ្ចាតខេយច ខេដខេឋពព្វព្វា ខេពឋញ្ចា ឈតចិតិត្តទាពបខ ឋដ្ឋិការខោាលាចហតខេពា បខេកដចត្តាត់ ខេដខេឋពព្វព្វា “ក្សលិ...ខេប... ឌីខេបព្វា”តិ ឲខេពត ឋឡខេទ្ធា៕ ឲចខេយច ហិ យចាទុព្វឌីបតឃ្យ ខេហពុំ ឋការេល៌ា បការេឋពុំ ប្ចុត “ឆយ្ចាខេយចា”តិអាឌិ ទុព្វត្តិ៕ ឆយ្ចាតិ ឋាយញ្ញាយព្វចចខេតត ឋយ្ទហាឌិឈតចខេឋត ឲពព្វក្ក្ចហល៌ា ខេហាតីតិ ឲពព្វចិតិត្តទាពពទល៌ា ឈតចិតិត្តទាពខោាល៌ា អាចហតិ បខេកដខេដឋតា, ពឆា ក្សលិឌិឆយ្ចាត់ អព្យាពពាឌិអព្វាតញ្ចា ឌីបតខេពា ឆយ្ចបខ ឋដ្ឋិការឌិខោាលាញ្ចា អាចហតិ៕ “បខេកដចត្តដឃ្យតព្វិ”ត្តិ ឲព៌ា ចិចទិពុំ “ព្ចាដាតិ ខេយ ខេពតា”តិអាឌិយាហ៕ បខេកដ...ខេប... ឃុឌ្ឌតិ ព្ចាតិពព្វព្វាពាឃុព្វឃ្យ ចិខេឋឋតព្វា៕ អឆ ចា ៗខេទ្ធខេឋា ឆយ្បប្យឆាខេតា, ប្ចុ ឃំឃឃិពប្យឆាតា, ត ច ឆយ្ចការេចា ឃំឃឃិខេពា, ក្សលិឌិខេកខេឌា បត ឃំឃឃិខេពាតិ តិដ្ធិពឃំឃឃិពចខេឋតាយំ បឆាត្ក្តខេយា ពខេពា៕

ឯត្ថាតិ ឯតស្មិំ វចនេ។ កិមត្ថមាហ កកចាតិ តំ ទស្សេតុំ អាហ “សមយេ កិស្មិំ ចិត្ត”ន្តិ។ បរិយោសានេតិ សមយេ ចិត្តនិទ្ទេសស្ស “យស្មិំ... បេ... អារព្ភា”តិ ឯតស្ស បរិយោសានេ។ តស្មិំ សមយេតិ តស្មិំ ចិត្តុប្បាទសមយេ ។ ចិត្តេន សមំ និយមេត្វាន អថ បច្ឆា ទោទេត្វាតិ? សម្ពន្ធោ។ វិជ្ជមានេបិ ហោតុភាវតាទិសមយភាវតោ សមវាយាទិភាវតោ ច យថាវុត្តចិត្តនិយមិតា វិសេសិតា អញ្ញស្មិំ សមយេ យថាទិប្បេតាតំ ផស្សាទីនំ អភាវា ចិត្តនិយមិតេ សមយេ ផស្សាទយោ ទោទេត្វា វិសេសនតោ តាវ ចិត្តំ ទស្សេត្វា សមយេ ចិត្តំ និទ្ទិសិតិ អត្ថោ។ វិសេសិតព្ពាបិ ហិ សមយោ អត្តនោ រូបការត្តេ វិសេសនតោ អាបជ្ជតិ, វិសេសនត្ថតព្ព ចិត្តំ តព្រូបការត្តេ វិសេសិតព្ពតោ ចត្តិ។ សត្តិលក្ខណានំ អយំ វិសេសោ – បុរិមបច្ឆិមានំ និទ្ទេសនាយ ឯកីភូតានមិច បវត្តិ សត្តិលក្ខណតា, តថា ផស្សាទីនំ ឯកសម្ពន្ធវសេន ភុត្តិទេញ្ញាឃ្យក្រិច្ចវសេន ឯការម្មណតាវសេន ច ឯកីភូតានមិច បវត្តិ សម្ពន្ធលក្ខណតាតិ។

កាលសង្ខា សមយសង្ខាតិ យុត្តកាលសង្ខា បច្ចយសាមគ្គិសង្ខា។ ខណោតិ ឱកាសោ។ តថាគតុប្បាទាទិកោ ហិ មគ្គព្រហ្មចរិយស្ស ឱកាសោ តប្បច្ចយបដិលាភហេតុត្តា។ ខណោ ឯវ ច សមយោ។ យោ “ខណោ”តិ ច “សមយោ”តិ ច វុច្ចតិ, សោ ឯកោវាតិ អត្ថោ។ មហាសមយោតិ មហាសមូហោ។ សមយោបិ ខោតិ សិក្ខាបទិបូរណស្ស ហេតុបិ។ សមយប្បវាទកេតិ ទិដ្ឋិប្បវាទកេ។ តត្ថ ហិ និសិន្នា តិត្ថិយា អត្តនោ អត្តនោ សមយំ បវទន្តីតិ។ អត្ថាភិសមយាតិ ហិតបដិលាភា។ អភិសមេតព្ពោតិ អភិសមយោ, អភិសមយោ អត្ថោ អភិសមយដ្ឋោតិ បីឡនាទីនិ អភិសមិតព្ពាការេន ឯកីភាវំ រូបគតត្ថា វុត្តានិ, អភិសមយស្ស វា បដិវេធស្ស វិសយភូតោ អត្ថោ អភិសមយដ្ឋោតិ តានេវ តថា ឯកត្តេន វុត្តានិ។ តត្ថ បីឡនំ ទុក្ខសច្ចស្ស តំសមង្គិនោ ហឹសនំ អវិប្ផារិកតាការោ។ សន្តាបោ ទុក្ខទុក្ខតាទិការេន សន្តាបនំ បរិទហនំ។

“ឧប្បន្ន”ន្តិ វចនំ អតីតាទីសុ អញ្ញតរេសុ ច ទោសុបិ ខណស្ស អសម្ភវតោ។ តេសុ កុសលចិត្តំ វត្តមានេ ខណេន វិនា ឧប្បត្តិ ហោតីតិ? នោ ន ហោតិ, ន បន វត្តមានោ ឯវ ខណោ, វត្តមានក្ខណេបិ ខណោតិ វុត្តោតិ។ សម្ពន្ធិមេន បរិច្ឆេទេន អត្តសម្ពន្ធីនិខណោមគ្គេន តត្ថ កុសលស្ស ឧប្បត្តីតិ ខណោ ឯត្ថ ពហិតោ។ ឯត្រ្កិយាវិសយេនិការណានំ និទ្ទេសត្តិ ទុវិយាទិ សាធារណភាវំ ទស្សេន្តោ។ វិសេយោតិ អដ្ឋក្ខណោ ឧបនិស្សយ វុត្តំ។ វត្តុក្ខ វត្តតីតិ ប្រត បតិរូបទេសវាសាទិសម្បត្តិ វត្តុក្ខ ចិបរិវត្តតីតិ អត្ថោ។ ឱកាសភូតានីតិ អត្តនោ និព្ពត្តិយា “ខណាតិ រូបជ្ជន្តិ កុសលានី”តិ អត្ថិតនំ ចិម ភូតានិ។

ចិត្តការេហីតិ សម្ពន្ធេន សតា ការេហិ ចិសេសិតោ, ន តស្ស បវត្តិព្វ បវត្តិស្សតិ បវត្តតីតិ ឯវមាទិ អវត្ថាចិសេសេន, នាបិ តស្ស ចិនាសាភិមុខេន, តស្មា ឯវំចិសេ សម្បូ រូបិតាយ បញ្ញត្តាតិ វុត្តោ។ កាយប្បវត្តា ចិសេសា ឯវ បដិបិដីតិ ពីជភាវោ ច បដិបិដីតិ វត្តុមរហតីតិ ឥមិនាធិប្បាយេន “ពីជការេហីតិ សម្បូបដិបិដិំ រូបិតាយ បញ្ញត្តា”តិ អាហ។ សម្បូបដិបិដិំ វាតិ អដ្ឋកាលិបសម្បូ សង្ខាយាហ។ សង្ខិតា ចិម កឃ្យាសកាលិ ឯវ កាលសង្ខាយោ, យថា វា តថា វា កាសេតិ ឯកំ សកាចំ កេហត្វា អភិនិវេចំ កនោត្តស្ស តទភិនិវេសនិវេសនត្តេ “សោ បសេន សកាវតោ អចិជ្ជមានត្តា បញ្ញត្តិមត្តកោ”តិ អាហ។ ញាត្វា ចិនេញ្ញាយ្យោតិ សម្ពន្ធោ។ ពុតសោ បន ហេតុតិ ឯស សមយោ បច្ចយោវ ចិនេញ្ញាយ្យោ។ ឯត្ថាតិ ឯតស្មិំ អធិការេ ន ហេតុហេតុ សាធារណហេតុ វាតិ អត្ថោ។

នយចារេយា បច្ចយសាយក្កិំ, េហតុ បត ខុេកេកា បច្ចេយាតិ អឃេយេតារំ ចិេរេរា េចឌិតេទ្ធា៑ ចក្ខុចិញ្ញាណាឌីតំ អេតកបច្ចយគេស្សតេត ចំចំក្ខាទិកាតំ កុរលិតឡ្ហា តប្បច្ចយចំ គេស្សតិ៑

បទិក្កេហា កេតា អដ្ឋកធាចទិេយហិ៑ ខុកការលចារេដាតិ បកតិការលចារេដា, ខ្ពស្សរការលចារេដា ចា៑ អញ្ញាមញ្ញារបេញ្ញាតិ អចឃចាតំ អញ្ញាមញ្ញារបញ្ញាតាឃ នយុទ្ធារេយា ចុទេត្តា៑ អេបញ្ញា ច ឃាច នហាឃការលាមយាកេយា ត េហាតិ, តាច ចលស្ស អតិប្បាគតំ នយាកេយ តិប្បាគតនយេតុស្ស តិប្បាគតឡ្ហា៑ នយាកេយា ច េឃរុ ឃុឌ្ឍយាតេរុ តិញ្ញាបរិេទរុបិ ចលស្ស បចត្តិ, េតរំ នញ្ញាចាតិ៑

អនាយក្កិ...េប... បត្តិេតាតិ ចក្ខុទ្វបិេលាិកយតសិការាតំ អរេយចេចតាតំ ចក្ខុចិញ្ញាណស្ស អេហតុការេច នតិ នយេចតាតឡ្ហា ចំរកាចាចិតិចត្តិេតា េហតុកាចាតាបត្តិេតាតិ អេតុ៑ ត ហិ នកាចត្តទំ អេញ្ញាត នហិចំ នកាចត្តទំ េហាតីតិ៑ ខុកម្ពិត្តិ អត្តរេត ខុេកាកម្ពិ អេគ្គតិ អធិប្បារេយា៑ អញ្ញាចា ឃចាទុតចេរេត អេតុ កយុរាេត ខុកស្ស អត្តស្ស គស្សតាមេត្ថតា នេញ្ញានយ្បិ ត េហាតិ, តាបិ ខុកស្ស អនេត្ថតាឃ នេញ្ញានយ្បិ អនេត្ថតា ចុត្តា, កិត្តុ នេញ្ញារំ ចិរុំ អនេត្ថតាឃ ខុចាតិ ឋូបយាចចតំ ត ឃុេឌ្ឍយ្យ, តាបិ ឋូបេយាបមិតឡ្ឋានឡ្ឋេគ្គា៑ ត ហិ ឋូបមិតេឡ្ឋារុ ចក្ខាឌីរុ ខុកស្ស អនេត្ថតាឃ នេញ្ញានយ្បិ អនេត្ថតា ចុត្តា, កិត្តុ នេញ្ញារំ ចិរុំ អនេត្ថតាឃ នហិតាតំ អនេត្ថតាតិ៑ អត្តរចំ បស្សតីតិ ច អត្តរចំ នហិចំ បស្សតីតិ អធិប្បារេយា អញ្ញាចា ចុត្តតេឃត ឋូបមិតឡ្ឋានយាតតាបត្តិេតា៑ នាឆា...េប... ឌិតការេចាតិ េឃរុ ចិឌ្ឍយាតេរុ ចលប្បេចត្តិ េតរំ នេយាឆាេត, ឃចា បេចត្តយាតេរុ េតរុ ចលប្បេចត្តិ, តចា បចត្តិយាហ៑ ត េឃរំ េកាេខ្លុំ អេតេការំ នេយាឆាតយត្តិ នាយក្កិ៑ ត ហិ នដ្ឋកត្តរេចាឌ្ឋាយេយាឆាតំ ចក្ខុចិញ្ញាណស្ស, កដ្ឋកបិលបិរាលានេយាឆាតំ ចា េរាតចិញ្ញាណស្ស េហតុតិ៑ តត្តិ ចំ គស្សតំ៑ អនា...េប... និេទ្ធាតិ តាឃេយេត្វា នារេឌតេទ្ធា ចិរុំ អេហតុតំ ចក្ខាឌីតំ នហិតាតំ េហតុកាចស្ស បច្ចយនិទ្ធតាតិ អេតុ៑ ត ហិ បច្ចយនិេទ្ធ ឃុត្តិយក្កតំ ឃុត្តត្តិ៑

យតុស្សត្តាឌីតំ ពលាចឃចាតំ នាយក្កិ ពលនាយក្កិ, ចំ ចិតា េរា តចយចក្កនយត្តិនដ្ឋានេតា ពេលា តត្តិ៑ នា ខុច ហិ ពលនាយក្កិ េរា ពេលាតិ អេតុ៑ ពល...េប... ឌីេបតិ អត្តតេតា ទុល្លកតាឃាតិ អេតុ៑ ពលេតុ ចា នយឃនេទ្ធា ពលនដ្ឋានេតា នយេឃាតិ ចុទេត្តា៑ េរា ឃទ្ធិ ទុល្លេក ពេលា នតីតិ ខ្ពយស្សតុស្ស ចិកាចតចេរេត តគាឃត្តាឃ កុរលុប្បត្តិឃា ទុល្លកកាចំ ឌីេបតិ៑ ខុេតតុបិេឃត នយចាឃ...េប... ចុត្តិំ ឌីេបតីតិ ខុតុ ខ្ពេតា បេទរុ ច េឃាឌេតា តស្ស តស្ស ចំចំឌីបេត កាតេទ្ធា៑

តស្ស បុទិនស្សាតិ "េនឃ្យចាបិ គិក្លេច ចត្តាេទា គញ្ញហគយ្ហា ឆត្តក្កហា និក្លិតា កតហេត្វា កតុបិរតា ចតុន្ទិនា ឌិតា អស្សុ, អច បុទិេនា អាកេច្ឆយ្យ 'អហំ ខ្ពេយរំ...េប... កតុបិរតាតំ កេណ្ឌ លិេត្ត លិេត្ត អប្បតិឌ្ឋិេត បចចិឃំ កេហត្វា អាហទិស្សាយីំ"តិ (ម៉ៈ និៈ ១ៈ១១៦) ខុចំ ចុត្តឌចតបុទិនស្ស៑ តាច បទិត្តកោតិ កយតស្សាគាតំ េឌចបុត្តាតំ េហេដ្ឋបទិឃារេយត បដិយុចំ ឆាចត្តាតំ និទនិ បរិេឌ ច ពាដ្ឋលុទឆារាររត្តិបិតរេតា ច បទិត្តតេទា ការេលិ៑ កាលនដ្ឋានេតា នយេឃា ចិត្តបទិឌ្ឋិេត្តា ចុច្ចយារេតា េតេតច បទិេច្ឆកាចិេត្តត "ខុចំ បទិេត្តា អហ"ត្តិ អត្តតេតា បទិត្តចំ ឌីេបតិ៑ ឃចា ចាហំ, ខុចំ នេញ្ញា កុរលចិត្តប្បចត្តិការេលិតិ តស្ស បទិត្តចំ ឌីេបតិ៑ នដ្ឋស្ស ឌីបតា ចុត្តតឃាតុនារេត េចឌិតេទ្ធា៑

បកតិចាឡិតំ យហតោ ចិយ អញ្ញចាឡិតំ ន្តិអញ្ញកស្ស ចិយ ន ឲកស្សេច ហេតុ...បេ... ចុត្តិតំ ឌិបេតីតិ បច្ចយាយត្តចុត្តិឌិបតតោ តប្បរការចា ហេតុសន្លាតស្ស បរាយត្តចុត្តិឌិបតតា ចុត្តា សតិ បត បច្ចយាយត្តការេច បច្ចយសាយក្កិអាយត្តតា សយចាយសន្លាតេត ឌិបិយតីតិ អតប្បរការេតោ តស្ស តំឌិបតតា ត ចុត្តា អតេត សយេយត កត្តុក្កតេត, អតេត សយេយត ចា ករណក្កតេត កកចតា បជិសេឌិតោតិ អត្ថោ ឲស តយោ បុរិយាសុ ឌិបតាសុ

អធិករណចេសតាតិ អាធារចេសត ឲត្តាតិ កាលសម្ពុហសន្លាតេ សយេយ ពហិតេតិ អត្ថោ កាលេបិ ហិ ចិត្តបរិច្ឆិន្នា សកាចតោ អចិជ្ជមានោបិ អាធារការេចតេច សញ្ញាតោ "អធិករណ"ន្តិ ចុត្តោ តំលាណប្បចត្តាតំ តតោ បុន្ទោ បរតោ ន អកាចា ការេចាតិ កិរិយា កិរិយាយ កិរិយត្តរលក្ខណំ ការេចតកាចលក្ខណំ យថា កាចីសុ ចុយ្ហមានាសុ ពតោ, ចុន្ធាសុ អាពតោតិ ធោហតកិរិយា ពយតកិរិយាយ លក្ខណំ ហោតិ, ឲចមិហាបិ "យស្មិំ សយេយ តស្មិំ សយេយ"តិ ន ចុត្ត សតីតិ អយមត្ថោ ចិញ្ញាយមានោ ឲច ហោតិ អញ្ញកិរិយាសម្ពន្ធាការេចត បធត្ថស្ស សត្តាចិរហាកាចតោតិ សយយស្ស សត្តាកិរិយាយ ចិត្តុប្បាទកិរិយា ឋស្សាឌិកចតកិរិយា ន លក្ខិយតីតិ ខ្កយត្ថ សយយសន្ទេ ក្សុត្តិខន្ទសោ ពតោ លក្ខណក្កតកាចយុត្តោតិ

ខន្ធាតតោតិ ខសន្ទសតោ សន្លេបតោ កិលេសកាយោ ចត្តុកាយកាចំ កជេត្វា កាយតីយចេសត កជតិ, ត កាយតចេសតាតិ កាយតចេសត កិលេសកាយោ ឲច ហោតិ, ត ចត្តុកាយោ ទុចិរោបេសាតិ ចចេតត ទុចិធស្សបិ សហិតស្ស អចចរណប្បធេសំ សក្កណ្យាតិ តេត ចត្តុកាយស្សេច បចត្តិធេសោ ទ្វបិទ្វបធាតុទ្វយំ អបតីតំ ហោតិ តត្ថ ន ទុចិធោបិ សហិតោ ទ្វបិទ្វបធាតូសុ បចត្តតិ ទ្វបិទ្វបិចចរធម្មាតំ ចត្តុកាយត្តា តធារម្មណាតំ ទ្វបិទ្វបរាកាតញ្ច កិលេសកាយការេចបិទ្ធិតោតិ? តំ ត, ពាហលកិលេសស្ស កាយរាកស្ស កិលេសកាយការេចត ឝ្លធ សក្កហិតត្តា ឲចញ្ច កត្វា ទ្វបិទ្វបធាតុសុ បចត្តមានេសុ កាយាចចរធម្មេសុ តិកត្តិ ឝ្លធ ត សក្កហិតា សុលុយត្តា "ខន្ធាតតោ ខេ្ច កាយា"តិ សត្តាកាយ ខន្ធិសិត្វាបិ ហិ "ទុចិធោបេសា"តិ ឲត្ថ តធេកធេសក្កតា អញ្ញាយញ្ញាសហិតតាបរិច្ឆិន្នា កាយរាកតន្ទាត្តកធម្មាច សក្កហិតាតិ, តិរចចេសសា ចា កិលេសកាយោ កាយរាកោ កាយតណ្ហាទ្វបតណ្ហាអទ្វបតណ្ហាតិរោធតណ្ហាកេធា ឝ្លធ បចត្តតីតិ អតចេសសប្បចត្តិតំ សន្ធាយ "ទុចិធោបេសា"តិ ចុត្តំ, ចត្តុកាយោបិ ន អប្បកោ ឝ្លធាបិ ត ចត្តតិ ទ្វបិទ្វបិចចរចិបាកយេត្តោ, តធាបិ បរិបុណ្ណចត្តុកាយត្តា កាយាចចរធម្មាច ឝ្លធ ពហិតា ឲចញ្ច កត្វា សសត្តាចចរាបយា យុត្តា ហោតិ "ទ្វប្បបបត្តិយា មគ្គំ ភាវេតី"តិ (ធ សៈ ១៩៧; ចិភៈ ៩៧៥) ឲត្ថ ទ្វបភេចា ខត្តរបធេលេបំ កត្វា "ទ្វប"ន្តិ ចុត្តោ, ឲចមិធាបិ ខត្តរបធេលោបេបិ ធន្ទេត្តា អញ្ញាថា ហិ ចិត្តំ កាយាចចរាចចរន្តិ ចុច្ចេយ្យាតិ អារម្មណករណចេសតាតិអាឌិកោ "កាយោ"តិ សត្តំ តណ្ហមាហ, តស្មា "កាយច្ចេសា"តិអាឌិ ចុត្តំ, "កាយ អចចាររតីតិ កាយាចចារ"ន្តិ ចត្តេត្ត ចា-សទ្ទស្ស រស្សត្តំ កតំ

ទ្វេហិសទ្ទេតាតិ ខាកណសម្បយុត្តេសុ ទ្វេហេត សទ្ទេត, ខាកណសម្បយុត្តេសុ ចា បចត្តិត្វា អតចជ្ជសុលចិបាកតាយ តំសធិសេសុ ខាកណចិប្បយុត្តេសុ ទ្វេហេត សទ្ទេត អថ ចា កិច្ចិ តិមិត្តំ កហេត្វា សតិបិ អញ្ញាស្មិំ តំតិមិត្តយុត្តេ កិស្មិញ្ចិធេច ចិសយេ សមុតិយា ចិរកាលតាចេសត តិមិត្តចិរហេបិ បចត្តិ ទ្វេហិ តាយ យថា "យហិយំ សេតីតិ យហិសោ, កច្ឆតីតិ កាវចា"តិ, ឲចំ កុសលសទ្ទស្សបិ

រុឡ្ហិការេន វេទិតព្វា។ បញ្ញត្តិនិទ្ទេសេ “កោសល្ល”ន្តិ អភិធម្មេ (ធ។ ស។ ១៩) វុត្តំ, តស្ស ច កានា កុសលសទ្ទប្បវត្តីតិ កោសល្លយោគា កុសលន្តិ អយំ អភិធម្មបរិយាយោ ហោតិ។ កុសលន្តិ កុសលការំ អាហ។

វិបាកានីតំ អវជ្ជបដិបក្ខតា ភត្តីតិ កុសលមេវ អនវជ្ជលក្ខណំ វុត្តំ។ អនវជ្ជលក្ខណមេវាតិ សុខវិបាកស្ស លក្ខណការណតិវារណត្ថំ អវធារណំ កតំ, តំនិវារណញ្ច តស្ស បច្ចុបដ្ឋានតំ វត្តុកាមតាយ កតំ។ សម្បត្តិអត្ថេន ររសេន វោទានភាវរសំ។ ផលដ្ឋេន បច្ចុបដ្ឋានេន ឥដ្ឋវិបាកបច្ចុបដ្ឋានំ។ សការេន កក្ខឡអាទិផុសនាទិកោ អសាធារណោ។ សាមញ្ញំ សាធារណោ អភិន្នាទិសការេន។ ឥទ ច កុសលលក្ខណំ សព្វកុសលសាធារណសការត្តា សាមញ្ញំ ទដ្ឋំ, អកុសលានីហិ អសាធារណតាយ សការេន ច។ ឧបដ្ឋាតាការោតិ គហេតព្វការេន ញាណស្ស ឧបដ្ឋហតាការោ។ ផលំ បន អត្ថតោ ការណំ បដិច្ច តប្បដិពិម្ពការេន, បដិយុត្តំ វា ឧបដ្ឋាតីតិ បច្ចុបដ្ឋានំ។

វិជានាតីតិ សញ្ញាបញ្ញាកិច្ចវិសិដ្ឋំ វិសយគ្គហណំ អាហ។ សព្វចិត្តសាធារណត្តា យត្ថ យត្ថ យថា យថា អនេត្វា លព្ភតិ, តត្ថ តត្ថ តថា តថា គហេតព្វោតិ។ យំ អារម្មណបច្ចយការេន វិនោតិ, យញ្ច កម្មុនា អភិសង្ខតត្តា វិចិត្តំ, តំ តថា “ចិត្ត”ន្តិ វុត្តំ។ យំ បន តថា ន ហោតិ, តំ បរិត្តកិរិយទ្វយំ អត្ថិភាវមត្តេន លព្ភមានចិត្តតវិចិត្តតាទិវសេន “ចិត្ត”ន្តិ វេទិតព្វំ។ ហសិតុប្បាទោ បន អញ្ញេនាការេន កោចិ ចិត្តានំ បភាតិ វិចិត្រានន្តិ អនេត្វា។ តទេកទេសត្តា ហិ សមុទាយវោហារេន អវយវោបិ “ចិត្ត”ន្តិ វុច្ចតិ យថា បត្តតនីសមុដ្ឋានិកាភេទេសុ និទ្ទេសុ បត្តានេយ្យា និដ្ឋាតិ វុច្ចន្តីតិ។ ចរណំ ភាវ គហេត្វា ចរិតត្តចិត្តបទេ។ រូបិកីតិ ពិម្ពានិ។

អញ្ញត្តិកន្តិ ព្រិយវាឌ្ឍំ ចរតិ។ ចិត្តកតមេវាតិ ចិត្តស្ស មូលការណំ សន្ធាយ វុត្តំ។ កម្មស្ស ហេតុំ ចិត្តំ ការណន្តិ។ តំ បន អត្ថំ វិការេវ “កាយកម្មាទិភេទ”ន្តិអាទិមាហ។ លិង្គនានត្តន្តិ សណ្ឋាននានត្តំ, ហត្ថសណ្ឋានង្គបច្ចង្គវតោ សរីរស្ស វា នានត្តំ។ វោហារវសេន ឥត្ថិបុរិសាទិការេន វោហរិតព្វេសុ បត្តនាវិសេសា ឧប្បជ្ជន្តិ, តតោ កម្មវិសេសា។ ឧបវិធំ កម្មនានត្តំ វោហារនានត្តតោ ហោតិ។ អបិ...បេ... កាទិនាតិ ឧបយានិសុ អាទិ-សទ្ទេហិ គតិយា ឧបបត្តិយា អត្តភាវេ លោកធម្មេសុ ច នានាករណានិ សុត្តាគតានិ សង្គណ្ហាតិ។

កម្មនានត្តាទិវសេនាតិ ឯត្ថ កុសលាកុសលវសេន កម្មនានត្តំ វេទិតព្វំ។ វិសទិសការេន ហិ នានត្តន្តិ។ កុសលកម្មស្ស ទានាទិវសេន កាយសុចរិតាទិការេន ច បុថុត្តំ, អកុសលកម្មស្ស ច បញ្ចទ្វារិកាទីហិ កាយទុច្ចរិតាទីហិ ច បុថុត្តំ វេទិតព្វំ។ ពហុប្បការតា ហិ បុថុត្តន្តិ។ អត្ថានានាទិវសេន ទានាទីនំ បាណាតិបាតាវិរតិអាទិវសេន កាយសុចរិតាទីនំ អាវាសបញ្ចទ្វារិកាទិវសេន បញ្ចទ្វារិកាទីនំ បាណាតិបាតាទិវសេន កាយទុច្ចរិតាទីនញ្ច បភេទោ វេទិតព្វោ។ ឧក្កសស្ស ហិ បការស្ស ភេទោ បភេទោតិ។ នានត្តានំ វវត្ថានំ តថា តថា វវត្ថិតតា និច្ឆិតតា។ ឧបេតប្បិយេន លិង្គនានត្តានីតិ វេទិតព្វានិ។ កម្មនានត្តាទីហិ និព្វត្តានិ ហិ តានីតិ។

បច្ចុប្បន្នស្ស លិង្គស្ស កម្មតោ បវត្តិ តជ្ជាតិកេន បច្ចុប្បន្នកម្មស្ស និប្ផត្តិយា ទស្សេត្វា តតោ អតីតលិង្គនានត្តាទិនិប្ផត្តិទស្សនេន សំសារេ ឋបេត្វា “កម្មនានាករណំ បដិច្ច”តិអាទិមាហ។ តត្ថ បុរិមេន កម្មវចនេន អបិដ្ឋានវណ្ណារា, លិង្គាទិវចនេន វិញ្ញាណានីតិ ភវបរិយាយនាភាតិ, គតិអាទិវចនេន ជាតិជរាមរណានិ គហិតានីតិ ទដ្ឋព្វានិ។ តត្ថ គតីតិ និរយាទយោ បញ្ច គតិយោ វុច្ចន្តិ, តាសំ

នានាករណំ អបចាយិកាវចោ។ តា ហិ យថា កិន្នាតិ ឧបបត្តីតិ ពេរាយហិសាទិលត្តិយាទិនាទ្យហារាទិកាទិឧបបត្តិយោ, តាសំ នានាករណំ ឧច្ចាទិតា។ លត្តិយោ ឲច ហិ ឲកច្ចោ ក្យលពេកាទ៌កស្សទិយាទីហិ ឧច្ចោ ហោតិ, ឲកច្ចោ នីចោ។ ពេហិ ឲច ហីនតាយ ហីនោ, បធានភាវំ នីតតាយ បណីតោ, អឌ្ឍតាយ ឃុកតោ, ចលិទ្ទតាយ ទក្កតោ។ ក្យលចនេន ចា ឧច្ចនីចតា, ឦស្សរិយចនេន ហីនបណីតតា, ភោកចនេន ឃុកតទុក្កតតា យោរេជតព្វា។ ឃុចណ្ណទុព្វណ្ណតាតិ ឱដាតសាមាទិចណ្ណឃុទ្ធិអឃុទ្ធិចនេន ទុត្តំ។ ឃុដាតទុជ្ជាតតាតិ

និក្រោធបរិមណ្ឌលាទិអារោហបរិណាហេហិ លក្ខណេហិ ចា អត្តភាវបរិបុណ្ណាបរិបុណ្ណដាតតាចនេន។ ឃុឋណ្ឌិតទុស្សណ្ឋិតតាតិ អង្គបច្ចង្គានំ សណ្ឋានចនេន។

អបរេបិ ទុត្តំ អដ្ឋត្តិកចិត្តស្ស យថាទុត្តស្ស ចិត្តកតភាចសាធកំ ឃុត្តំ “កម្មតោ”តិអាទិ។ កម្មចិត្រចិត្តតោ និព្ពត្តត្តិ តតោ និប្ផជ្ជមានំ សព្ពម្បិ ចិត្តំ ចិត្តកតមេវាតិ សាធេតិ។ កម្មនិព្ពត្តតោ លិង្គតោ បចត្តមានលិង្គសញ្ញា ឲុលការណតោ កម្មតោ អាសត្តការណតោ លិង្គតោ ច បចត្តា ហោតីតិ “កម្មតោ…បេ… បចត្តន្ត”តិ អាហ។ អថ ចា លិង្គញ្ច សញ្ញា ច លិង្គសញ្ញា, តា យថាសកំ្ញកម្មតោ លិង្គតោ ច បចត្តន្តីតិ អត្ថោ។ សញ្ញាតោ ភេទំ គច្ឆន្តីតិ ពេ ឦត្ថិបុរិសាទិលិង្គសញ្ញាតោ ឦត្ថិបុរិសាទិវោហារភេទំ គច្ឆន្តិ, យថា យថា វោហរិតព្វាតិ អត្ថោ។ ឦទិយាយ កាយាយ អតីតបច្ចុប្បន្នឧបនិច្ចឃុប្បាទចនេន ចិត្តកតំ ចិត្តំ ទស្សិតំ។

លោកោ ឲច បដាតត្តា បដាតិ បុរិសបិទស្ស ចិចរណំ បន្ថិបបិគោ ទដ្ឋព្វោ។ យថា រថស្ស អាណិ និពន្ធនា, ឲចំ សត្តលោកស្ស កម្មំ និពន្ធនត្តិ ឧបមាសំសន្ធំ វេទិតព្វំ។ ឦយាយ ច កាយាយ អដ្ឋន្នយចនេន ចិត្តស្ស កម្មចិញ្ញាណកតតា ទស្សិតា។ កិត្តិតិ បទេហុតា កិត្តកំ បត្តិយសតំ បសំសត្តិ សម្មុតា បសំសតំ ទុតិ។ កម្មនានាករណត្តិ កម្មតោ និព្ពត្តនានាករណំ កម្មទេហិ អត្ថុបិយមានំ កម្មស្សេវ ចា នានាករណំ។

កម្មស្សកាតិ កម្មសយា។ កម្មស្ស ទាយំ ពេន ទាតព្វំ អាទិយន្តីតិ កម្មទាយាទា។ អណ្ឌជាទីនទ្ធា យោនីនំ កម្មតោ និព្ពត្តត្តា កម្មយេច យោនិ អត្តភាវបដិលាភនិមិត្តំ ឲទេតសត្តិ កម្មយោនី។ ពន្ធនទ្ធេន កម្មំ ពន្ធុ ឲទេតសត្តិ កម្មពន្ធូ។

ចិត្តស្សាតិ កម្មចិញ្ញាណស្ស។ តស្ស បន អលទ្ធោកាសតា អញ្ញេន កម្មេន បដិពាហិតត្តា តទនុរូបបច្ចយាភាវេន បុគ្គលស្ស និព្ពត្តតា ច វេទិតព្វា។ ចិជ្ជមានម្បិ អបរាបរិយវេទនីយកម្មចិញ្ញាណំ កាលគតិបយោគាទិសម្បត្តិបច្ចយចិកលតាយ អចេសបច្ចយចេកល្លំ ទដ្ឋព្វំ។ ឲកច្ចចិត្តត្តិ ចិត្តេន កត្តព្វចិត្រេន ឲកច្ចត្តំ ពេន កត្តព្វចិត្រាយាហ។

អត្ថកចិត្តា គចិត្តា ច អបរាតំ ទ្វតាបរាតំ។ អត្ថទ្វតទ្វតតា ហិ ទ្វតតាសាមញ្ញេន ទ្វតសទ្ទេន ទុត្តា។ សាមញ្ញមេច ហិ ឧបសគ្គេន ចិសេសីយតីតិ។ អត្ថទ្វតសទ្ទោ ច កម្មចនិដ្ឋាភាវតោ អត្ថចកចាចកោ ទដ្ឋព្វោ។ ចិកប្បរាហចនេន រាគាទីហិ តព្ពិបក្ខេហិ ច អក្យសលំ ក្យសលញ្ច អាវេម្មណេសំ អត្ថចតិ, ន ចិបាកោ កម្មចេកល្លត្តា, នាបិ កិរិយា អហេតុកានំ អតិទុព្ពលតាយ សហេតុកានញ្ច ខីណកិលេសស្ស លទ្ធអង្គបញ្ញាចតោ ឧប្បជ្ជមានានំ អតិសន្តវុត្តិត្តា។ ឲត្ថ ច បុរិមនយេ ក្យសលាក្យសលមេច ចត្តំ អធិប្បាយចនេន

“ក្វាបកថ”ត្តិ ចុត្តំ ឃំ “ក្ខប្បត្តាត់ អកុសលិត់ ឥយូាត់ បហាតាឃ ក្ខប្បត្តាត់ កុសលិត់ ឥយូាត់ ជិតិឃា”តិ (ឆំ៉ តិ៉ ទ៉ៃ៩១០-៩៩១; ចិក៉ ១៥០-១៥១) ៤ត្ត ក្ខប្បត្តិ កេហត្វា ថំសជិសាត់ បហាត់, ចុទ្ធិ ឆ ចុត្តា, បន្ធិយតេឃ បត ឆ-សេទ្ធត កុសលិកុសលញ្ញា អាកឆ្ពិត្វា សន្តិ សត្ថត់ ចុត្តំ ក្វាបកថកាចាកិឆាតាឥប្បាវេឃត៉

ចិបទ្ធិថំ ឍូកាសកេលចេសត ក្ខប្បតិថំ អតីតកយ្ចញា តេតា ក្ខប្បខ្ចិថំ អាទេឆ្លា អតាកេតា ចិបិកោ ឆ “ឍូកាសកតុប្បត្ត”ត្តិ ចុទ្ធតា៉ ឃំ ក្ខប្បត្តសទ្ធត ចិតាបិ ចិឆ្ញាឃយាត់ ក្ខប្បត្តិ , ថំ សត្ថាឃ “តាថំ, កិច្ចទេ, សច្ចោតតិកាត”ត្តិអាជិ (អ៉ តិ៉ ១០៉១៣លិ, ១៣៥) ចុត្តំ៉ តាបុ តាបុ ក្វប៊ុ ក្វតិ យតុប្បូឆេចាជិអត្តកាចសត្តាទតបុ ក្ខបិជាតក្លទេត្តបុ៉ តស្ថិ តស្ថិ សត្ថាទេត អតុប្បត្តិអតាបិជិតតាឃ អសច្ចុហថំ៉ ៤ត្ត ឆ លទ្ធក្វយិក់ “ក្វយិលទ្ធ”ត្តិ ចុត្តំ អកិអាហិទេតា ចិឃ៉ ឍូកាសកតុប្បត្តសទ្ធបិ ឆ ឍូកាទេសា កេតា ៤េតតាតិ, ឍូកាទេសា កេតា ៤តប្បាតិ ឆ ចុចិឆទេត្តបិ ៤ចទេយច កតសទ្ធប្ប បទតិបិទេតា ទេជិតទេត្តា៉

សត្តាជា អចត្តយាតប្បិ កយិឃចិត្តិ បជិបត្លបច្ចចេក្ខលាឃ អចិក្ខយិតត្វា “ក្ខប្បត្ត”ត្តិ ចុត្តំ៉ អត្តទឆាទេបតីតិ ចិក្ខយិកា អាតាបិតប្បតិ ចិក្ខយូទេតិ៉ អត្តទាទេឃចាតិ ក្វយិលទ្ធេ សក្វយិឃំ អទេត្តាត្ថិទេត្ត ចិទ្ធិត្តិត្វាតិ អទេត្វា៉ អតតីតំ អតតាកាតញា ឍលាត្តទេឃកទេជសកតប្បិ ក្ខប្បឌ្ចយាត់ “ឍលាត្តឃកថ”ត្តិ ចុត្តំ៉ ទេជសតាឃ បឆាទេតត កហិទេតា អទេត្វា “សឹស”ត្តិ ចុទ្ធតិ៉ ទេលិកិយឆយូញៀទេជសតត្តា បត្វា ទេជសតាឃ ចិត្តំ បុត្តក្ខយំ ទេហាតិ, ឆយូសកាច់ ចា សត្ថាទេឃថំ ចុត្តំ៉ អកុសលិតិ សទេត្តាបិ អកុសលិ ឆយូា ចុត្តា៉ ទេចតតាតិ ទេកចិ៉ អកុសលកាកិឃាតិ ទាកាជទេឃា ៤កត្តអកុសលិ៉ អកុសលបក្ខិកាតិ ចប្បាជទេឃាបិ តប្បក្ខិកា៉ យទេតា ទេតសំ ឆយូាត់ បឆយំ ក្ខប្បឌ្ចតីតិ សហជាទេតាបិ យទេតា សយ្យុយុទេត្តា សក្កហិញ្ញា អឆិបតិកាទេចត បចត្តយាទេតា បឆយំ ក្ខប្បទេត្តា ចិឃ ទេហាតីតិ ៤ចំ ចុទេត្តា៉ សយ្យុយុត្តាបិ តជតុចត្តតតាឃ អត្វជេច អកុសលិ ឆយូាតិ ចុត្តា, អតត្តទបច្ចឃយត់ ចា សត្ថាឃ យទេតាបុត្តក្ខយតា ចុត្តា៉ ចិទេត្តត តឹឃតីតិ អកិសត្លាទចិឆ្ញាលំ សត្ថាឃាហ, តល្យាសយ្យុយុត្តិ ចា៉ បកប្បទត្តិ សកាចបល្លទថំ សត្ថាឃាហ៉ អទេក្ខិទេតតិ សតិឃា អតុតឃបជិឃាឌីហិ អទេក្ខិទេត, ទាកាឌីហិ ញាបទេត្ត, ទេតហិ ៤ច អចប្បទេតា៉ ចិត្តប្ប បុត្តក្ខយកាចសាឆទេត អត្តាយត្តា ពលជាតចេសត បុត្តាតុទេក្ខលំ, ត្តឆ ចា ក្ខបសំហតាត់ អាកិឆយិទេកហិ ចិឆ្ញាតាត់ ចិទេកាលបប្បចត្តិចេសត ទេជិតត្តា៉

កតទបត្តា តូត្តិអាជិ ត បិញូត្តអាទុញហំ, ៤ច់ កកចា បុទ្ធតីតិ អដ្ឋកថាឃទេច ចុត្តំ៉ បត្តា បត កិយត្តិឃាតិ ត្តជេប្បិ ៤ក់ បុត្តំ៉ “អកិឆ្ញាត្វា បទិឆ្ញាត្វា បហាតត្វា”តិ តប្ប ចិប្បឌ្ចត់៉

សាតត្តិ សកាចចេសត ចុត្តំ, យឆុទត្តិ យឆុទំ ចិឃាតិ ក្ខបយាចចេសត៉ ទេបិទេតាឍូចិកាតិ បុតឍូចកទេលាសឹលិ៉ តក្រតក្រាកិតត្តតទេតា តត្តិ, តត្តិក្វទេតា ទាទេកា តត្តិទាទេកា, តត្តិទាកកាទេចត សហកតាតិ តត្តិទាកសហកតាតិ ត ៤ត្ត សយ្យុទេឃាកចេសត សហកតកាទេចា អត្តិតិ សហកតសទេត្តា តល្យាឃ តត្តិទាកកាច់ ទេជាទេតតិ៉ តត្តិទាកក្វតាតិ ចប្ប អទេត្វា៉ តិប្បូទេឃតិ បិជទេកា៉ ទុបិទុបិទេយូលាតត្តិ បចចិកសិលាជិអាកាសាជិអាទេយូលាត់៉ សំសទេដ្ឋតិ លិទេទាជក់ ចិឃ សទេយាជិទេត ៤កីកាចយិច កេត៉ សហជាទេតតិ សយ្យុយុត្តសហជាទេត, ត សហជាតយទេត្តា៉ ត្តឆាបិតិ “ត្តយទ្ធិយិ បទេជ អឃទេយច អទេត្វា អឆិទេប្បទេតា”តិ ត្តយិប្បា អដ្ឋកថាឃ ឃចាជប្បិតសំសដ្ឋសទេត្តា សហជាទេត

អធិប្បេតោតិ។ អស្វំ ស្វេបតាតិ បដិសន្ធិក្ខណេ ចត្វតា ក្រុណ្ឌតិវេន្តេសាតិ អតចរេសសបក្ខេហត គតោ អតិសយតិវេន្តេសា។

អតាកដ្ឋតាវេយចាតិ “ជិជ្ជំ ស្វុត”ន្តិអាឌីស្វ ជិដ្ឋតាឌេយោ ចិយ អកាសិតន្តតា អតាកដ្ឋតា។ សន្តាកាវេទត សជិសស្ស ទ្ធតិយចិត្តស្ស សសន្តាទិកតាចចេតេត ព្វុយស្ស អសន្តាទិកតា ចិញ្ញាយតិ, តស្វា អកាសិតន្តតាយ ត គហិេតាតិ អេត្ថា យុជ្ជតិ។ អធិប្បាយោ បត បិញ្ញុត្តំ អកាសិតន្តា ឲុច តត្វ េឌេសតន្តកាេចត ត គហិេតា ត សច្ចហិេតា ត តស្សត្តស្ស អកាចាតិ។ អឆ ចា បិញ្ញុត្តំ អតាកដ្ឋតាយ ឲុច អដ្ឋកឆាយំ ត គហិេតា ត តស្សេត្វា ចុេត្វា។ តិយេយត្វាចាតិ បទេតា ឲុចំចិឆេស្សេច សសន្តាទិកកាចចចតេតា ព្វុឆ តឌចចេតេតេច អសន្តាទិកកាចំ តិយេយត្វា។

យេតាចិញ្ញាណត្តិ ឲុត្តុ ទ្វារំ ចត្វុតិ ចុត្តំ, ទ្វាេទត ចា តំសហាយក្វតំ ហឌយចត្វុ ចុត្តំ។ សទសកាេចតាតិ សកិច្ចកាេចត។ អចិដ្ឋា ហិ សន្តាទាតំ បច្ចយកាចកិច្ចា, អញ្ញាសាឆាេទណា ចា ទសិតេត្ថា ចិញ្ញាតេត្ថា កាេចា សទសកាេចា, អចិដ្ឋាសកាេចា សន្តាទសកាេចាតិ ឲុចយាឌិេកា។ “សទសសកាេចតា”តិបិ បាេឋា, េសាេយច អេត្វា។ អចិដ្ឋាបច្ចយាតិ ចា សទេសត, សន្តាទាតិ សកាេចត។

ឲុកសយដ្ឋាតាឌិតា ទ្វុបឆេយុស្វុ ឲុច េឃាេឌតន្តា េតស្វ តេន្តាហាេទាហុល្លេតា។ អតីតាឌិកាេចា ទ្វុបិទ្វុបឆេយុស្វុ, ចិត្តេចតសិកតិន្តាតាតយ្យិ ចា យឆាសកាចំ ឲុកត្វិតក្យេតាចិសយដ្ឋាតតា េឃាេឌតន្តា។ អតាបិឆគតាតិ ចក្កុឌីតំ អេកាចទកតា ស្វុល្វុយទឌាឌិទ្វុបំ ចិយ ចត្វុបរិត្តតាយ តត្តាេឃាក្យុត្យុឲុ បតិេតាឌកតិក្ត្វុបំ ចិយ ឍលបរិត្តតាយ អតិទ្ធុទតាយ អច្ចាសន្នាឌិតាយ អតីតាតាគតតាយ ច។ ចិសេយា អតន្តាត្វុកាេចត, េកាចេទា ច តត្វ ចទេណត ចុេត្វា, តន្តិសយតិដ្ឋេឃត យេតា បដិសទណំ អយេត្វា សិេន្តា េហាតិ អញ្ញាឆា េតសំ ឆយុទយុឍកាេចត “េតសំ េកាចទចិសយំ បច្ចុេកាតី”តិ ចចតស្ស អត្ថុបបត្តិេតា។ ជិន្តចក្ខុជិន្តេសាទ៍តក្វិចិឆាតាេណហិ យឆាចុត្តតេយត អតាបិឆគតាតិ ទ្វុបិឌីតិ អាលម្ពិយយាតាតិ ត ឆយុទយុឍត្តិ គត្វចិ ចុច្ចយាតាតិ ជិដ្ឋាតិ, ព្វុតទឆា ច ជិដ្ឋាតិ “ជិេន្តត ចក្ខុតា ទ្វុបំ បស្សតី”តិអាឌីស្វុតិ។

អាបិឆយាគន្តិ យតសា បច្ចុចិញ្ញាេណហិ ច គេហតន្តកាច្វុបគយេតត។ ឈេដ្ឋត្វាតិ បដិយុឍកាចាបិឆំ គត្វា។ សទកាឍកស្ស ឍូសាទកស្ស។ បគតិយា ជិដ្ឋាឌិចេសត អាបិឆគយតន្តា េកាឌតបរិឍាទ៍យាត្យុេកាឌតចិេសទ៍សាស្សាហាឌីហិ គល្វុំ, េទាគិេតា ចាតាឌីហិ ច ដ្ឋបន្តុតំ ចា កាយំ អត្យុចត្តត្តស្ស ឌាគទស្ស កចច្ចស្ស ចលតបច្ចយាតំ កាយិកស្វុឍក្វុទ៍ក្លាត្យុេកាឌតាជិដ្ឋបតិស្សយាតំ ចិត្តបហិឌេហតសជិសាសជិសសន្តន្តឌស្សតាឌិបច្ចយាតំ, ស្វុត្តស្ស ច ស្វុបិតឌស្សេត ឆាត្យុេក្លាកាឌិបច្ចយាតំ ចេសត េចឌិតត្តំ។ អជិដ្ឋស្ស អស្វុតស្ស អតាគតត្យុដ្ឋទ្វុបិឌីេតា បសាឌឌាត្យុកាយតាចត្វុស្ស តំសជិសតាសន្តាេតត ជិដ្ឋស្វុតសន្តេន្តតេច។ ត េកចលំ តំសជិសតាច ដ្ឋកយសន្តេន្តា, កិន្តុ តន្តិបក្កុតា តេឌកេឌសតា តំសយ្យយុត្តតាឌិេកា ច េចឌិតេន្តា។ េកតចិ ចុេត្វា កិស្វិច្ចិ ស្វុេត អចិចាេទត្វា សទ្ទហតំ សន្ធា, សយេយច តំ ចិចាេទត្វា េទាចតំ ទុចិ, “ឲុចំ ចា ឲុចំ ចា កចិស្សតី”តិ អាគាទចិចាទណំ អាគាទបរិចិតេក្កា, ចិចាេទន្តស្ស គត្វចិ ជិដ្ឋិយា តិជ្ឈាតក្កុយតំ ជិដ្ឋិតិជ្ឈាតក្កុន្តិ។

ពេទ្យកហទិតាលប្ណាតាទិនាឝស្ស សុកតិឋិត្តំ សុកក្កហលស្ស តិឋិត្តំ តំ សុកតិឋិត្តត្តា ទេឡ្ហាតីយត្តា ច លោកស្ស ចត្តុំ តិយឋិតស្ស ចិត្តស្ស ចរេត តិយឋិតចរេត ឧចឋិតរេសុ ខ្ញឹសុ អារេការោ អាកុខិតំ លុ្ហពប្បុគ្គលោ ទោយជាហុលោ អទោយជាហុលោ សិតិទ្ធប្បុគ្គលោ តឥឆិយុត្តតាតិ បីតិតិត្តចិត្តតា ព្ហេហិ...បេ... វេទិតព្វា បីតិយា សោមនស្សចិប្បយោការបច្ចុប្បដ្ឋានតោតិ អធិប្បាយោ

ឌីចិតចុត្តិយា អាយតនកាចេតា ហត្ថារោហាទិសិប្បេយេច សិប្បាយតនំ កសិចាណិជ្ជាទិកម្មេយេច កម្មាយតនំ អាយុវេទាទិវិជ្ជា ឧច វិជ្ជាដ្ឋានំ អញ្ញាបេន្ទេតិ ទោយតស្សញ្ញាបិឥរេហិតេ ទូបកទេច ឆម្មបទាតិ ឆម្មកោដ្ឋាសា បិលចត្ថិតិ ឋបដ្ឋហត្តំ បឥស្សត្តិ យោកាតិ កាចតាកិយោកា សយាឆិតោ ចត្តុចិសកកិរិយាតិ អដ្ឋត្តិកធាហិរាតំ ចត្តុតំ តិម្មលកាចកិរិយា សទ្ធាឌីតំ ព្ហត្តិយាតំ អញ្ញាយញ្ញាតពិចត្តតំ ព្ហត្តិយសយត្តបដិបិឥតតា កម្ពីរាតំ ពារេណាត ចរិតព្ពាតំ, កម្ពីរេពារេណាត ចា ចរិតព្ពាតំ សុត្តត្តាតំ បច្ចុចេក្ខណា កម្ពីរេពាណាចរិយបច្ចុចេក្ខណា

ចំសោតិ អត្តុក្កេយោ តត្ថីតិ សត្តតិ បចេចលីតិ សម្មនេទ្ធោ សម្មាយេតំ ចារិត្តកិរិយាបធាន្ទស្ស ចចតំ ចារិត្តសីលត្តា សីលយំ “ឥស្សាឃី”តិ ចឌីកេឥត ចត្តុស្ស បរិលាតត្តា តតោ បដ្ឋាយ ឥាតំ អារទ្ធំ តាយ ហោតិ , យតោ តស្ស អត្តនោ បរិលាយតាឌីសុ អាបត្តិ ហោតិ ចិជ្ជយាតចត្តុស្មិំ ចិត្តកកាលតោ បដ្ឋាយ ឥាតំ អារទ្ធត្តិ តត្ថ ឥាតយំ កុសលំ ហោតីតិ អធិប្បាយោ ត ហិ ឥាតចត្តុំ អចិជ្ជយាតកយ្យិ សព្ពទោត្តស្ស កុសលំ ត ហោតីតិ តំ បត ឥាតយស្ស បុញ្ញការោតិ តឥច កឥយ្យ, ចុត្តំ អដ្ឋកថាយំ កុលចំសាទិចរេសតាតិ ឋិាហរោលយត្តយេចេតំ អត្តតា សយាទិត្តចត្តចរេត សប្បុរិសចត្តកាយឌតបឥចត្តាទិចរេត ច ចារិត្តសីលតា វេទិតព្វា

សចត្តុកត្តិ ទេកិអាទិចត្តុសហិតំ កត្វា ចិជ្ជយាតកចត្តុត្តិ ទេកិអាទិចត្តុំ ឆម្មស្សចតឈោសតាឌីសុ ច សចត្តុកំ កត្វា សទ្ធស្ស ឥាតំ សទ្ធចត្តុំ ឥាតកទោលាតំ សសទ្ធប្បចត្តិកទោលយេចាតិ តស្ស ចិត្តតំ ចិជ្ជយាតចត្តុបរិច្ចាគោ វេទិតព្វា កាឌេត្វា ឥស្សេសិ ឆម្មទាឌា ព្ហឆ ច ទូបិរម្មណាទិកាចំ, អញ្ញត្ថ ច “តីលិយាតិ, កិក្លុចេ, បុញ្ញកិរិយចត្ថូតី”តិ (ឌី៑ តិ៑ ១៑១០៥) ឥាតយយាទិកាចំ, អបរត្ថ ច “កតមេ ឆម្មា កុសលា? តីលិ...បេ... តំសមុដ្ឋាតំ កាយកម្ម”ត្តិអាទិតា កាយកម្មាទិកាចញ្ច ចឥត្តោ អបរិយាបន្នា ចាតិ បរមត្ថតោ អចិជ្ជយាតត្តា អញ្ញាយតតត្តា ច អសង្គហិតា

បរិភោគរសោ បរិភោគបច្ចុយំ បីតិសោមនស្សំ អយំ បត ទេសសយាតតាចរេត កហណំ ឋបិកាយ ទេសារម្មណត្តិ ចុត្តា, ត សកាចតោ សកាចេត បត កហណំ ឋបិកាយ បីតិសោមនស្សំ ឆម្មារម្មណយេច ហោតីតិ “សុលា ចេឥតា ឆម្មារម្មណ”ត្តិ ចុត្តំ អារម្មណយេច តិពន្ធត្តិ ទូបិរម្មណំ...បេ... ឆម្មារម្មណត្តិ ឧចំ តិយមេត្វា ចុត្តំ កម្មស្ស អតិពន្ធត្តាតិ កម្មស្ស អតិយតត្តា យថា ហិ ទូបិឌីសុ ឧកការម្មណំ ចិត្តំ អតញ្ញារម្មណំ ហោតិ, ត ឧចំ កាយទ្វារាឌីសុ ឧកទ្វារិកកម្មំ អញ្ញស្មិំ ទ្វារេ តុប្បជ្ជតិ, តស្មា កម្មស្ស ទ្វារតិយមេរហិតត្តា ទ្វារម្បិ កម្មតិយមេរហិតត្តិ ព្ហឆ អារម្មណំ ចិយ តិយមេត្វា ត ចុត្តំ ចិតា អារម្មណោត អតុប្បជ្ជតតោតិ ឧតស្សបិ ចទេត្វា “យថា កាយកម្មាឌីសុ ឧកំ កម្មំ តេត ទ្វារេត ចិតា អញ្ញស្មិំ ទ្វារេ ចរតិ, ត ឧចំ ទូបិឌីសុ ឧកការម្មណំ ចិត្តំ តេតារម្មណោត ចិតា អារម្មណត្តរេ ឋប្បជ្ជតី”តិ វេទិតព្វា ត ហិ យថា ចឌ្ហីទ្វារេ ឋប្បជ្ជយាតម្បិ “កាយកម្ម”ត្តិ ចុច្ចតិ, ឧចំ សទ្ទារម្មណោ ឋប្បជ្ជយាតំ “ទូបិរម្មណ”ត្តិ ចុច្ចតិ

កាយាចចរក្សល់

កាឃកយ្ហ្វារកឆាចណ្ណតា

ព្ហយស្សបតត្វស្សាតិ កយ្ហ្វារាត់ អញ្ញាយញ្ញាស្មិ អតិឃតតាឃ “ទ្វារេ ចរន្តិ កម្មានី”តិអាឌិតា បកាសតត្វំ៎ បញ្ចា ចិញ្ញាណាតីតិ ទុត្វ លឌ្ឍស្ស ចិញ្ញាណស្ស តស្ស ច ទ្វារស្ស អតុទ្ទេសា ទ្វារទ្វារចត្តាត់ សហាកាចា៎ តិឃតទ្វបទ្វបចសេត ចត្យសម្ដ្ឋាតិកកាឃា ចុត្តាតិ សង្ខស្ស ចិការទ្វបិឌីតញ្ចា អសក្កូហោ៎

បចយដចតសម្ដ្ឋិតា ចារឃោឆាតុ ឃឌីបិ តស្មិ លលោ ទ្វបិត់ ចេសត្តទ្វប្បត្តិហេតុការចេត ចារលេតុំ ត សក្កោតិ, តឆាបិ ចិញ្ញាត្តិចិការសហិតាច សា ចេឌិតញ្ញា៎ ឥសស្ស ហិ ឌិសាស្ស ឃំ ឌិសំ កត្តការេយា អក្កបច្ចក្កាតិ ចា លិបិតុការេយា, តំឌិសាកិយុលាតេច ទ្វបិតិ សា សគ្គុយ្ហតិ សគ្គារេតិ ចាតិ តឥកិយុលកាចចិការចតី ហោតិ, អឆិប្បាឃសហកាឌី ច ចិការោ ចិញ្ញាត្តីតិ៎ ទុចញ្ចា កត្វា អាចឌ្ឍតស្សបិ ចិញ្ញាត្តិសម្ដ្ឋាបកការេចា ឃឆាឆិប្បាឃចិការទ្វបុប្បាឥតេត ក្ហបបត្តោ ហោតិ, ឃតោ ឆាពិត្តិស ចិត្តាតិ ទ្វបិរិឃាបឆចិញ្ញាត្តិឌតកាតិ ចុត្តាតីតិ៎ ឃោឌត់ កតោ, ឥសឃោឌត់ កតោតិ ចត្តញ្ញាំ អាបឌ្ឍាបេតិ អតេតកាសហស្សចារំ ក្ហប្បត្តា៎

ចារឃោឆាតុឃា...បេ... បច្ចោឃា កចិតុត្តិ ឆយ្ហតចលេតស្វ ចារឃោឆាតុឃា បច្ចោឃា កចិតុំ សយត្វោ ចិត្តសម្ដ្ឋាតយហាក្ទតាត់ ទុកោ អាការចិសេសា អត្តិ, អឃំ ចិញ្ញាត្តិ តាយ៎ តេសត្បាំតកាការត្តា ចារឃោឆាតុ ឆយ្ហតិ ចារលេតិ ចាតិ៎ ត ចិត្តសម្ដ្ឋាតាតិ ទុតេត បរេយត្វតោ អកាចំ ឥស្សតិ៎ ត ហិ ទ្វបំ អប្បច្ចឃំ អត្តិ, ត ច តិញ្ញាតចឌ្ឍា អត្វោ តិច្ចា អត្តីតិ៎ ចិញ្ញាត្តិតាឃាតិ ចិញ្ញាត្តិចិការតាឃ៎ ចិត្តសម្ដ្ឋាតការេចា ចិឃ យហាក្ទតចិការតាឃ ក្ហបិឥាទ្វបការេចា ច អឆិប្បេតាតិ ចេឌិតញ្ញា៎

កាឃិកករលត្តិ កាឃទ្វារប្បចត្តំ ចិត្តកិរិឃំ, អឆិប្បាឃត្តិ អត្វោ៎ ការេតិ យញ្ញាតិ ទុតេត ចណ្ណកហលាតុសារេត កហិតាឃ ចិញ្ញាត្តិឃា ឃំ ករណំ ចិញ្ញាតត្តំ, តស្ស ចិឌាតតេត ចិញ្ញាត្តិឃា ចិញ្ញាតត្តំ ឥស្សតិ៎ ត ហិ ចិញ្ញាត្តិទហិតេស្វ ទ្វក្កចលតាឌីស្វ “ព្ហឥយេស ការេតី”តិ ចិឌាតត់ ហោតីតិ៎ ចក្ខុចិញ្ញាណស្ស ហិ ទ្វបេ អកិតិបិតយត្តំ កិច្ចំ, ត អឆិប្បាឃសហកុតោ ចលតចិការស្ស កហណំ៎ ចិត្តស្ស បត លហុបរិចត្តិតាឃ ចក្ខុចិញ្ញាណឌីឌិឃា អតត្តរំ យតោចិញ្ញាណេត ចិញ្ញាតយ្យិ ចលត់ ចក្ខុតា ឌិដ្ឋំ ចិឃ យញ្ញាត្តិ អចិសេសចិទុតោ, តស្មា ឃឆា តិលិកិតិបិតចសប្បចត្តាឃ ចក្ខុចិញ្ញាណឌីឌិឃា តិលត្តិ បចត្តាឃ យតោចិញ្ញាណឌីឌិឃា ច អត្តរំ ត ចិញ្ញាឃតិ, ទុចំ អចិញ្ញាឃយាតត្តេត យតោទ្វារចិញ្ញាណេត កហិតេ តស្មិ ចិតេត្តត សហេច អតុបរិចតេត្ត កាឃឆយ្ហតចិការចោបតសន្លេត “ព្ហឥយេស ការេតិ, អឃយស្ស អឆិប្បាយោ”តិ ចិឌាតត់ ហោតិ៎

តាលបណ្ណាឌិទ្វបិតិ ឌិស្វា តឥតត្តរប្បចត្តាឃ យតោទ្វារឌីឌិឃា អចិញ្ញាឃយាតត្តរាឃ តាលបណ្ណាឌីត់ ក្ហកាឌិសហចារិប្បការតំ

សញ្ញាណាការំ គហេត្វា វ្ហុកាឌិក្កហណំ ចិឃ៉ ខុត្ត វ្ហុកំ កចិឃ្សុតីតិអាឌិតា ឆ វ្ហុកាឌិសព្ពត្ថគាការេទត ទ្វុបក្កហណាត្យសារចិញ្ញារេណាត ឃំ វ្ហុកាឌិ ចិញ្ញាតត្តំ, តឃ្សុ ចិឌាតេគត តគាការឃ្សុ ចិញ្ញាតតា ទុត្តាតិ ឥដ្ឋត្ថា៉ ខុតឃ្សុ បត កាឃិកកេណក្កហណឃ្សុ វ្ហុកាឌិក្កហណឃ្សុ ឆ បុទិយសិទ្ធសព្ពត្ថក្កហណំ វ្ហុបតិឃ្សុយោ ហោតីតិ ឥដ្ឋត្ថំ៉ អឆ បត គាលព្ចិតាបិ ចិញ្ញាត្តិ កាឃិកកេណក្កហណឃ្សុ ឆ បច្ចុយោ

បុទិយសិទ្ធសព្ពត្ថក្កហណោបតិឃ្សុយចេសត សាឌិប្បាឃចិការក្វាតចណ្ហុក្កហណាតត្ថ្ងំ បចត្តយាតឃ្សុ អឆិប្បាឃក្កហណឃ្សុ អឆិប្បាឃសហក្វចិការាការេច អកាចេតា, ខុចំ សតិ ចណ្ហុក្កហណាតត្ថេទត វ្ហុកាឌិក្កហណេតច តាលបណ្ហាឌិសញ្ញាណាការា ចិឃ ចណ្ហុក្កហណាតត្ថេទត អឆិប្បាឃក្កហណេតច ចិញ្ញាត្តិ បិកដ៏ ហោតីតិ “ព្ហុក្ខិក្ខា ខុស កាទេតិ យត្ថា”តិ អឆិប្បាឃចិឌាតេគេតច ចិញ្ញាត្តិឃា ចិញ្ញាតតា ទុត្តា៉

អឃំ គោ បហទិត្យការយាតិ អឆិប្បាឃចិឌាតេគត ចិញ្ញាត្តិឃា បិកដកាចំ ឥឃ្សុតិ៉ ត ហិ តឥបិកដការេច អឆិប្បាឃចិឌាតគំ ហោតីតិ៉ សព្វុតឹ...េប... េឃច គាយ ហោតីតិ អសព្វុតឹក្វតតាឃ អគាបិឆកតាគំ ទ្វុបិឌីគំ ចក្កុចិញ្ញាឃ្សុាឌិការចោ ចិឃ សកាចក្វតំ តំ ក្ខិឆា ចិញ្ញាត្តិកាចំ សារេឆតិ៉ បទំ ចោរេឆត្យកាយតាឃ ចិតាបិ អគិក្កុយគាឌិប្បចត្តគេត សោ ចិត្តសហក្វចិការា អឆិប្បាឃំ ចិញ្ញាបេតិ, សឃត្ថា ចិញ្ញាឃតីតិ ក្ខិឆាបិ ចិញ្ញាត្តិឃចាតិ ចេឌិតត្ថា៉

តស្មិំ ក្ខារេ សិទ្ធាតិ តោគ ក្ខារេទត ចិញ្ញាតត្តកាចតោ តេតច ក្ខារេទត គាយលិកតោ តស្មិំ ក្ខារេ បិកដកាចចេសត សិទ្ធា៉ គុ្យសលំ ចា អគុ្យសលំ ចាតិ ឥបេតត្ថា៉ កស្មា? ឃស្មា បទចាឌិគោ អចិបិកឃ្សុ កព្វុការចា ត សិទ្ធោ, ព្ហុតឃ្សុ បត សិទ្ធោតិ ចិញ្ញាត្តិសព្វុាបកាគំ ខុកាឥសត្ថុ កិទិយចិត្តាគំ ចេសត តិកំ ប្វុទេត្វា ឥបេតត្ថា៉

ក្ខារេ ចទត្តិ កព្វុាតីតិ ខុត្ត អឃយឆិប្បាយោ – ឃឌិ ក្ខារា ក្ខារត្តចាទិគោ ហោត្តិ, ក្ខារសព្វុគោ កព្វុសព្វុគោបីតិ កាឃកព្វុំ កាឃកព្វុក្ខារត្តិ អញ្ញាយញ្ញាចចត្តាគំ ត សិឃា, កព្វុាតព្ចិ កព្វុត្តចចេណ ខុចេសច គយោ៉ ឃឌិ បត ក្ខារាតព្ចិ ក្ខារការេចត កព្វុត្តចចណំ កព្វុាតត្ថា ក្ខារត្តចចណំ ត សិឃា, ស្វុដ្ឋតទំ កព្វុក្ខារចចត្តាគំ សិឃា៉ ត បត កព្វុាគំ ក្ខារត្តេ អចទណំ អត្តិ, កិត្តុ ក្ខារេ អញ្ញាសិត្ថា ចទត្តិ កព្វុាគិ អញ្ញាគិបិ៉ ឃស្មា បត ក្ខារេ ក្ខារាគិ ត ចទត្តិ, តស្មា អក្ខារចាទីហិ ក្ខារេហិ ការណាក្វតេហិ កព្វុាគិ ក្ខារត្តេ ចទត្តាគិបិ ចចត្តិតាគិ៉ ត គោចលំ កព្វុាគេច, តេហិ បត ក្ខារាគិបីតិ ខុចំ កព្វុក្ខារាគិ អញ្ញាយញ្ញា ចចត្តិតាគិ “ឃេក្យឃ្សុតទុត្តិតាឃ តត្ថហុលទុត្តិតាឃ ចា”តិ ទុច្ចុយាគាឃ ចចត្តាគឃុត្តិឃា៉ តត្ត ក្ខារាបេក្ខុតា កព្វុាគំ កាឃកព្វុាឌិកាចឃ្សុ អក្ខារចាទីហិ ក្ខារេហិ ចចត្តាគំ ហោតិ, ត បត ក្ខារត្តចាទីហិ កព្វុេហិ ក្ខារាគំ អចចត្តាគំ កព្វុាគបេក្ខុកាឃក្ខារាឌិការេចហិ ក្ខារេហិ ចចត្តិតាគំ កាឃកព្វុាឌីគំ កាឃកព្វុក្ខារាឌិចចត្តាគការត្តា៉ អឆ ចា ក្ខារត្តេ ចទត្តាគិបិ កាឃាឌីហិ វ្ហុបលក្ខិតាគេច ចទត្តិ បិណាតិបិតាឌីគំ ខុចំសកាចត្តា អាណត្តិហត្តចិការាឌីហិ ទុច្ចុយាគឃ្សុបិ កាឃាឌីហិ សារេឆតត្ថសកាចាចោរេឆតោ, តស្មា ត កព្វុត្តឃ្សុ អត្តតិ ចទត្តឃ្សុបិ ក្ខារត្តំ សគាយំ ឥឆតិ, គាបិ កព្វុំ ក្ខារឃ្សុ, តំតំក្ខារេយេច បត កព្វុឃ្សុ កព្វុត្ថា ក្ខារត្តេ ចទត្តព្ចិ អត្តគោយេច ក្ខារឃ្សុ គាយំ ឥឆតីតិ សិទ្ធំ អញ្ញាយញ្ញាចចត្តាគំ៉ បុទេត្ថ បត ក្ខារេសុ អគិពទ្ធតា កព្វុាគំ ក្ខារត្តចទណេយេច សត្ថាឃ ទុត្តា, ត ខុតំ ចចត្តាគត្តិ៉

តត្ថាតិ តេសុ ទ្វារកម្មេសុ។ កាយកម្មស្ស ឧប្បជ្ជនដ្ឋានន្តិ តំសហជាតា វិញ្ញត្តិយេវ វុច្ចតិ។ កិញ្ចាបិ ហិ សា តស្ស កេនចិ បការេន បច្ចយោ ន ហោតិ, តថាបិ កម្មស្ស វិសេសិកា វិញ្ញត្តិ តំសហជាតា ហោតីតិ តស្ស ឧប្បត្តិដ្ឋានភាវេន វុត្តា យថាវុត្តនិយមេន អញ្ញវិសេសនស្ស កម្មស្ស វិសេសនត្ថេ ឧប្បត្តិអាការោ។ កាយេន បន កតត្តាតិ កាយវិញ្ញត្តិំ ជនេត្វា តាយ ជីវិតិន្ទ្រិយុបច្ឆេទាទិនិប្ផាទនតោ អត្ថតោ និប្ផត្តិវសេន “កាយេន កតំ កម្ម”ន្តិ វុត្តំ។ ការណភូតោ ហិ បនេត្ថ កាយោតិ។

អញ្ញមញ្ញវវត្ថិតាតិ ឯត្ថ កម្មុនា កាយោ កាយកម្មទ្វារន្តិ ឯវំ វវត្ថិតោ, ន កាយោ ឥធេវ។ យថា សូចិកម្មុនា សូចិកម្មករណន្តិ វវត្ថិតា, ន សូចិ ឥធេវ, តថា ឥធាបិ ទដ្ឋព្វំ។ អញ្ញមញ្ញំ វវត្ថិតាតិ ច អញ្ញមញ្ញំ វិសេសិតាតិ អត្ថោ។ ឯវំ សន្តេបិ យថាវុត្តវវត្ថាននិយមំ អគ្គហេត្វា “ទ្វារេ ចរន្តិ កម្មានី”តិអាទិវចនមេវ គហេត្វា ចោទេតិ។ តត្ថ ឯវំ សន្តេបិ កម្មានំ ទ្វារចរណេ អញ្ញមញ្ញេន ច វវត្ថានេន នាមលាភេ វិសេសនេ សតីតិ អត្ថោ។

កាយកម្មទ្វារកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

វចីកម្មទ្វារកថាវណ្ណនា

ចតូហិ, កិញ្ចេហិ, អនេកេហិ សម្ភារេហីតិ ឯត្ថ ឧបាទិន្នកសង្ខាតា អវិបុលវាចា, ឆន្ទការណសង្ខាតេ អសម្បប្បលាបេ,
បិយការណសង្ខាតា អផរុសវាចា, សច្ចការណសង្ខាតេ អមុសាវាទេ វាតិ ឯតា វាចា តថាបវត្តា ចេតនា ទដ្ឋព្វា។ សហសទ្ទា
បនាតិ តស្ស វិការស្ស សទ្ទេន សហ សម្ភូតត្តា វុត្តំ។ វិញ្ញត្តិបរិវត្តិតាយ បន សោ ន វាច សទ្ទោតិ ទដ្ឋព្វោ, វិតក្កវិប្ផារសទ្ទោ ន
សោតវិញ្ញេយ្យោតិ បនេត្ថ មហាអដ្ឋកថាវាទេន វិតក្កវិប្ផារសទ្ទោ វិនាបិ វិញ្ញត្តិឃដ្ដនេន ឧប្បជ្ជតីតិ អាបជ្ជតិ។ “យា តាយ
វាចាយ វិញ្ញត្តី”តិ (ធ· ស· ៦៣៦) ហិ វចនតោ អសោតវិញ្ញេយ្យសទ្ទេន សហ វិញ្ញត្តិយា ឧប្បត្តិ នត្ថីតិ វិញ្ញាយតីតិ។

វិតក្កវិប្ផារោ សទ្ទាយតនន្តិ ឯត្ថ ច ន កោចិ វិតក្កវិប្ផារសទ្ទោ អសង្គហិតោ នាម អត្ថីតិ អធិប្បាយេន មហាអដ្ឋកថាវាទំ
បដិសេធេតិ។ លទ្ធិនេន រូបសង្គហាទីសុ ហិ “សោតវិញ្ញេយ្យ”ន្តិ “ទិដ្ឋំ សុត”ន្តិ ឯត្ថ “សុត”ន្តិ ច ន កោចិ សទ្ទោ ន សង្គយ្ហតីតិ។
មហាអដ្ឋកថាយំ បន វិញ្ញត្តិសហជេវ ជីវ្ហាតាលុចលនាទិករវិតក្កសមុដ្ឋិតំ សុខុមសទ្ទំ “ទិព្វសោតេន សុត្វា អាទិសតី”តិ សុត្តេ បដ្ឋានេ
ច ឱឡារិកសទ្ទំ សន្ធាយ “សោតវិញ្ញាណស្ស អារម្មណបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ វុត្តន្តិ ព្យាមិតា អធិប្បាយេន អសោតវិញ្ញេយ្យតា វុត្តា
សិយា។ សទ្ទោ ច អសោតវិញ្ញេយ្យោ នាម វិចារេតព្វោ បន បដិក្ខេបោ វេទិតព្វោ។ វិញ្ញត្តិបច្ចយា ឃដ្ដនា វិញ្ញត្តិឃដ្ដនា។ វិញ្ញត្តិ
ឯវ វា។ ឃដ្ដនាការប្បវត្តរូបវិការោ ហិ “ឃដ្ដនា”តិ វុត្តោ។ សង្ឃដ្ដនេន សហេវ សទ្ទោ ឧប្បជ្ជតិ, ន បុព្វាបរភាវេន។
បឋវីធាតុយាតិ ពហិ វាយោធាតុយា វិយ ធាតុំ បឋវីធាតុយា សង្ឃដ្ដនំ កិញ្ចិ អធិកន្តិ កត្វា វុត្តំ, វិការស្ស ច តប្បច្ចយភាវោ
វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វោ។ តន្តិការាទីនំ អញ្ញមញ្ញស្ស បច្ចយភាវោតិ។ អញ្ញម្បិ សព្វំ វិនា កាយវិញ្ញត្តិយំ វិយ វេទិតព្វំ។

តិសមុដ្ឋានិកកាយំ...បេ... ត លព្ភតិ៍ ត ហិ ចាលត់ ក្ខបិឌិត្ត្ឋឈដ្ឋតត្តិ៍ ចាលតញ្ញិតេគសត្តរុប្បាទតបរេយ្យទោ, ឈដ្ឋត់ បច្ចយចិរេសរេសត ក្ខុតកលិបិត់ អាសត្តុតរុប្បាទេគាតិ៍ ក្ខបត្ថុព្ភតកិច្ចយ្បិ តត្ថិ៍តិ ក្ខបត្ថុព្ភតេតត ចិតា បជេយចិត្តសមុដ្ឋាតាបិ ឈដ្ឋតាការេរត បចត្តតីតិ ឈដ្ឋតត្ថិ ក្ខបត្ថុព្ភតេតត បរេយាឌត់ តត្ថិ, លគ្គារេសចេតេត ចិរេត្តតេច ឈដ្ឋតស្ស ពាលចកាចេទោ ចាតិ អឌិប្បាយេយា៍ ក្ខបត្ថុព្ភត់ តត្ថិ អត្ថិ៍តិ ចិចារេទត្តា ពេហតត្ថា៍

ចតឹកមុដ្ឋារកចាចណ្ណុតា តិដ្ឋិតា៍

យេតាកមុដ្ឋារកចាចណ្ណុតា

អយំ តាយ ចេតតា កម្មុំ ត ហោតីតិ ត ចត្តញ្ញាតិ ឰតិ យស្ស ឌ្វារេ យេតា, តិគស្សតត្ថំ ចុត្តា៍ កេប្បតីតិ “ត្ថំ ច្បសត់ កេរាហិ, ត្ថំ ចេឌេយិត”ត្តិ ឲចំ កេប្បត្តិ ចិយ បចត្តតីតិ អេត្ថោ៍ បកប្បតន្លោ តេឌេច៍ កំ បិស្លំ កេរាតីតិ អាឃ្វហតត្ថចេសេត បុច្ឆតិ៍ ថស្សាឌិឌេយ្ខុ ហិ អចិប្បកិណ្ណោ កត្វា សកិច្ចេស្ប បចត្តត់ អាឃ្វហត់, តេត្ថច ញ្ជាបិរេលំ ចេតយត់, តចាកេរលំ អកិសដ្ឋេរលត្តិ៍ ទេក្ខយកេស្សេច ពេហលំ លេកោត្តរកម្ខុស្ស កម្ខុក្កយកេរត្តា៍

យេតាកមុដ្ឋារកចាចណ្ណុតា តិដ្ឋិតា៍

កម្ខុកចាចណ្ណុតា

ចេតយិត្វាកម្មុំ កេរាតីតិ ឲត្ថ យស្ខា បុរិយចេតតាយ ចេតយិត្វា សត្តិដ្ឋាតកម្ខុំ កេរាតិ, តស្ខា ចេតតាបុគ្គលំ កម្ខុំ តំចេតតាសកាចេយចាតិ ចេតត់ អហំ កម្ខុំ ចគាយឹតិ អេត្ថោ៍ អឆ ចា សយាតកាលេត្តបិ ការលកិរិយា បុគ្គាកាលំ ចិយ ចត្វុ យុត្តា, ថលកិរិយា ច អបរកាលំ ចិយ៍ យស្ខា ច ចេតតាយ ចេតយិត្វា កាយចាចាហិ ចោបតកិរិយំ យតសា ច អកិឡ្លាឌិកិរិយំ កេរាតិ, តស្ខា តស្សា កិរិយាយ ការិកំ ចេតត់ អហំ កម្ខុំ ចគាយឹតិ អេត្ថោ៍ កាយេ ចាតិ កាយចិញ្ញត្តិសង្ខាេត កាយេ ចា៍ សតីតិ ឌេរយាតេ, អតិទេរាឌេត ចា៍ កាយសមុដ្ឋាបិកា ចេតតា កាយសេញ្ចោតតា៍ ឲត្ថ ច ស្បលេក្ខកុប្បាគេកត កេយុត កចិតត្ថា, ចេតតា ច ស្បលេក្ខកុប្បាឌិកា ចុត្តាតិ តស្សា កម្ខុភារេចា សិរេន្ទ ហោតិ៍ សេញ្ចោតតិយត្តិ សេញ្ចោតតសកាចចត្តិ៍ សមិន្ទិរេត្តរេត “សេញ្ចោតតិយំ, អាចុសេា...បេ... យតសា ស្បលំ សោ ចេឌេយតី”តិ (យ៉ តិ៍ ១.១០០; កឆា៍ ៣៦៨) អចិកឌិត្វា ញ្ជាកេទោ៍ ស្បលេចេឌតឹយត្តិអាឌិតា បត ចិកឌិត្វា ញ្ជាកាតេគ្គា សោ បញោ្ញា, តស្ខា សយ្ខា ញ្ជាកេទោ តាយ ត ហោតិ៍ ឰតេគ្គេយបិ ឲេសេច តេយា៍ យឆា បត ស្បត្តាតិ ជិតាតិ, តឆា ចោបតកិរិយាតិស្សយក្វតា កាយចាចា អកិឡ្លាឌិកិរិយាតិស្សេយា ច យេតាឌ្វារាតិ, យាយ បត ចេតតាយ ទេហិ កាយាឌីហិ ការលក្វទេហិ ចោបតាកិឡ្លាឌិកិរិយំ កេរាត្តិ ចាសិអាឌីហិ ចិយ លេឌេតាឌិ, សា ចេតតា កម្ខុត្តិ ឌ្វារប្បចត្តិយប្បិ កម្ខុឌ្វារេកេឌេតន្លោ កម្ខុឌ្វារចចត្វាតន្លោ ជិស្សតិ, ឲចន្លោ សតិ “កាយេត ចេ កតំ កម្ខុ”ត្តិអាឌិកាចាេយា (ឆ៍ ស៍ អដ្ឋ៍ ១ កាយកម្ខុឌ្វារ) អតិចិយ យុត្តិត្តិ៍

លោក្យុត្តរមគ្គោ ឰឍ លោកិយកម្មកឆាយំ អតឆិបេ្បតោបិ កឌាបិយមាតោ តីលិ កម្មាតិ កឌតិ៍ មតោត ទុ្យម្បីល្បត្តិ

កាយិកចាឆនិកចិតិក្កមចឌ្ឌ នដ្ឋំ អក្យុនលំ នក្កញាតិ, មិឆ្នាឌិដ្ឋិនក្កប្បចាយាមនតិនមាធិ ចា៍ ពម្បិ ទេចំ “មតនា និចទោ នាឆ្ន”តិ (និ៍ តិ៍ ១៍១១៩; ឆ៍ ប៍ ១៩១) ទុត្តន្ស និចរន្ស បឌិបក្ខចទេត ទុត្តំ, ត ឫលចិបត្តិចទេត៍ ត ហិ នា មាតនិកា អត្ថីតិ មក្កទេ្សច កឌាបតំ

មហាចិនយត្តា៍ ទៅឡ្ហា ហិ មទោកម្មទេមច កទេឌម្ប, ត ច ត នក្កា មក្កកឌាបទោតច ទោនំ កឌាបតំ ចិឡ្ហាពុត្តិ៍

កម្មបធំ អប្បត្តាតម្បិ ពំពំទ្វារេ និនត្តំ អចទោឆតំ ទ្វារត្តទេ កម្មត្តុប្បត្តិយម្បិ កម្មទ្វារាទេកឌតញ្ញា ទ្វារនិនត្តំ តាម៍ “ពីចិឆា, កិក្ខទេច, កាយនទេ្ញាតតា អក្យុនលំ កាយកម្ម”ត្តិអាឌិតា (កឆា៍ ៥១៨) កម្មបឆប្បត្តាច នត្តិដ្ឋាបកទេចតតា កម្មត្តិ ទុត្តាតិ បុរិមទេចតតា នដ្ឋា កាយកម្មំ ត ហោតីតិ ទុត្តំ៍ អាលាទេបត្វា...ទេប... អលកត្តន្សាតិ អាលាទេត្តហិ អមារិតកាចំ នត្លាយ ទុត្តំ, ចឌីទុទ្ធរិតំ តាម ហោតិ អកម្មបឆកាចទោតិ អធិប្បាយោ៍ “ឰទេម នត្តា ហឡ្ហាត្ន”តិ បចត្តញ្ញាបិឌចទេត ទេចតតាបក្ខិកា ចា កចត្តិ កាយកម្មទេចាហារទេលិកា៍ អទេឡ្ហាហារិកា ចា មទោកម្មទេចាហារចិទេហា៍ ននម្ពារបឆចីអាឌីនុ អាបិឌយោ ៩ត្ត តិឌន្សត៍

ក្យុល្ឌន្សាតិ កក្កន្ស, ក្យុលទេ្សច ចា៍ ពិទេ្សាបិ នក្កីពិយោ អារុញ្ញហតាយ អតគ្ឌាតតោ “ពច ឃុត្តន្សា”តិ ទុត្តំ៍ ឌនចិឆា ឰទ្ធិ បឌិនម្មិក្កាមទេក្កា ឰទ្ធិកឆាយ កទេហតឡ្ហា៍ កាចតាមឃត្តិ អធិដ្ឋាតិទ្ធិ នត្លាយ ចឌតិ៍ ឈដទេកឌោ ចិយ បទ្ទុបឈាតោ, ក្លួកចិតាទេនា ចិយ ឰទ្ធិចិតាទេនា ច ហោតីតិ ក្លួបយា និនត្តិ៍ ពច បទេញ្ញាតិ កាចតាមយាយ បទ្ទុបឈាតោ ហោតីតិ ទុទេត្តា ចាទេបតំ ឰឆ្ហិតោ អទេត្វា៍ អាឆឡ្ហាលិទ្ធិ ចិឌ្ឌាមយិទ្ធិ ហោតិ៍ នត្តទេម បឌេតិ មលាលិឌិតោ នត្តទេម បឌេ៍

ចចតត្តទេត កទេមតឡាតំ តោឃ្យុតំ, នយទេមច កមិតឡាតំ តីពត៍ កិរិយតោ នម្បដ្ឋាតិ, ក្លួឌាហុ អកិរិយតោតិ ទោតាធិបេ្បតំ នម្បឌាតម្បុនាចាធិ នត្លាយ បុឆ្នតិ, ត ក្លួទេបិនឆក្ខត្លកេ ទុត្តំ៍ ពត្វ អទុត្តទេមច ហិ ទេនា អតរិយទេចាហារំ ទុត្តត្តិ កទេហត្វា ទោហទេតីតិ៍ ចាចាកិទេត្តិ ចាចានក្លាតំ កិទំ, ចាចាតុទ្ធារលំ ចា៍

ពត្លនិចាឌយោ ទេនដ្ឋាតិ ពត្លាតិ ក្យុមាទោ៍ និចាតិ មទោហន្សទោ, មិឆ្នាឌិដ្ឋិយា តិឌន្សតត្តមិធំ ទុត្តត្តិ ឌដ្ឋឡាំ៍ តត្តិកឌិដ្ឋាឌយោ ៩ច ហិ កម្មបឆប្បត្តា កម្មត្តិ៍ ទេចតតា បទេតត្វ អទេឡ្ហាហារិកាតិ កាយទ្វារេ ចឌីទ្វារេ ច នម្បដ្ឋិតាបិ កាយកម្មំ ចឌីកម្មត្តិ ច ទោហារំ ត លកតិ អកិឡ្ហាធិប្បឆាតត្តា៍ “ពីចិឆា, កិក្ខទេច, មទោនទេ្ញាតតា អក្យុនលំ មទោកម្ម”ត្តិ បត ចចតទោ នកាទេចតោច នា មទោកម្មំ, ត អកិឡ្ហាធិបក្ខិកត្តាតិ “អកិឡ្ហាធិបក្ខិកាចា”តិ ត ទុត្តំ៍ ឰមន្សិ បត ជោទេត កាយក្កចាចក្កាតិ អទេចាទេបត្វា ចិត្តតកាទេល ទេចតតាបិ ទេចតតានម្បឃុត្តឆម្មាបិ មទោទ្វារេ ៩ច នម្បដ្ឋហត្តិ, ពន្មា ទេចតតាយ អទេឡ្ហាហារិកការទោចា កចត្តិ តត្ថីតិ អធិប្បាយោ៍

“ពីចិឆា , កិក្ខទេច, កាយនទេ្ញាតតា ក្យុនលំ កាយកម្ម”ត្តិអាឌិចចតទោតា (កឆា៍ ៥១៨) បិលាតិបិតាឌិបឌិបក្ខក្វតា ពត្ថិទេតិចិនិដ្ឋា ទេចតតាច បិលាតិបិតចិទេតិអាឌិកា ហោត្តីតិ “ទេចតតាបក្ខិកា ចា”តិ ទុត្តំ, ត “ចិទេតិបក្ខិកា”តិ៍ ទក្ខីតិ អចិតាទេនត្វា កទេឆតិ៍ កិត្តីតិ

ចិតានេសត្វា ពនេឆតិ៍

ពយ្ចពឆាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

ចក្ខុចិញ្ញាណទ្វារេត្តិ ចក្ខុចិញ្ញាណស្ស ទ្វារេ៍ ចក្ខុ ច ចំ ចិញ្ញាណទ្វារេញ្ញាតិ ចា ចក្ខុចិញ្ញាណទ្វារេ៍ ចក្ខុ ចិញ្ញាណទ្វារេត្តិ ចា អសយាសតិខ្វេសា៍ ចំ បត ចក្ខុយេច៍ ឲស តយោ សេសេឞុបិ៍ “ចក្ខុតា និចនេរា សាឆ្ន”តិអាឌិកាឃ (ឆ៉ ប៉ ១៩០) កាឆាឃ បសាគកាឃនោបតកាឃនិចនេ ឲកញ្ញ្យកត្វា កាសេឃត និចនេរា ចុនេត្តា, ចំ ត្តឆ កិត្តិត្វា អដ្ឋ និចនេរា, ចប្យដិបក្ខការចត អនិចនេរា អដ្ឋ ពឆិតា៍ និលនិចនេរាគនោយាបិ បនេញ្ចច និចនេរា សត្តទ្វារេឞុ ឋប្បជ្ជយាតាបិ, ចប្យដិបក្ខការចត ទុស្សីល្យាឌិតិ អនិចនេរាតិ ចុត្តាតិ៍ ចត្វ ទុស្សីល្យំ បិលាចិបិចាឌិនេចតា៍ យុដ្ឋស្សត្ថំ សតិបដិបក្ខា អក្សុលិ ឆយ្ចា៍ បយាគត្តិ ពេចិ៍ និតាឌិឞុ បដិនេឈា អក្ខត្តិ៍ ចិតយិន្តិ នេកាសន្ថ៍

ចិតា ចខិទ្វារេត ឞុគ្គ កាឃទ្វារេសត្តាចត្តិ ព្ពត់ ចខិទ្វារេសល្លក្ខិតស្ស យុសាចាគាឌិនេតាបិ កាឃទ្វារេ បចត្តិសត្តាចា អឞុគ្គតា អត្តិតិ ចំតិចារលាត្វំ ចុត្តុ៍ ត ហិ ចំ កាឃពយ្ចំ នេហាតិ៍ ឞុគ្គចខិទ្វារេរាបលក្ខិតំ បត ចខិពយ្ចយេច នេហាតីតិ៍ ឲត្វ អនិចនេរាតិ ឲនេចត ឞុគ្គកាឃទ្វារេត ឋបលក្ខិនេចា អនិចនេរា ទ្វារេត្តរេ ឋប្បជ្ជយានេតាបិ ចុនេត្តា៍ ទ្វារេត្តរាគុបលក្ខិតំ សត្តំ ចំទ្វារិកាក្សុលនេញ្ចាតិ នេចឌិចត្តា៍ ឲចញ្ចា កត្វា ពយ្ចបឆនិសត្ថនេត “នេចាបតកាឃអនិចនេទ្វារេចនេសត ឋប្បជ្ជយានេតា អនិចនេរា អក្សុលំ កាឃពយ្ចយេច នេហាតី”តិអាឌិ “អក្សុលំ កាឃពយ្ចំ នេចាបតកាឃអនិចនេទ្វារេចនេសត ចខិអនិចនេចនេសត ច ឋប្បជ្ជតី”តិអាឌិតា សហ អចិទុគ្គ នេហាតិ៍ អនិចនេរា ហិ ទ្វារេត្តរេ ឋប្បជ្ជយានេតាបិ សទ្វារេ ឲចាតិ ចុច្ចតិ, សទ្វារេចនេសត ឋប្បនេត្តាតិ ច, ពយ្ចំ អញ្ញាទ្វារេ អញ្ញាទ្វារេចនេសត ចាតិ ឲចំ អចិទុគ្គ៍

អឆ ចា ឲត្វាតិ ឞុគ្គ អឞុគ្គត្តិ ឲចំ អចិចារនេត្វា ឲចឞ្ញុំ នេចាបនេតតិ ចុត្តុំ នេហាតិ៍ ឲចំ សតិ ទ្វារេត្តរេរាបលក្ខិតំ ពយ្ចបឆកាចប្យត្តចាឃ ចខិយនេតាពយ្ចំ នេចាបតកាឃអនិចនេទ្វារេ ឋប្បត្តំ, នេសនិ សត្តំ ចំទ្វារុប្បត្តាក្សុលំ ចិឃ “នេចាបតកាឃអនិចនេរា”តិ ចុច្ចតិ៍ ពយ្ចបឆកាចប្យត្តិឃា ទ្វារេត្តរុប្បត្តំ កាឃពយ្ចញ្ចា ចឆា ត ចុច្ចតីតិ ពយ្ចបឆនិសត្ថតចិនេរាឆោ សិឃា, ចគចិនេរាឆំ ចនេត្វច ចក្ខាយ៍ និលនិចនេរាគនោយា បញ្ចា តិនេក្ខបពនេណ្ណ អាចិ កចិស្សត្តិ៍ ចត្វ ខាពលនិចនេ បច្ចឃសត្ថស្សិចនិលស្ស, ឌិទិឃនិចនេ ច អាឌិចបិទិឞុគ្គិឃា អនេត្តាគឆតា ឌដ្ឋត្តា៍

អក្សុលពយ្ចបឆពឆាចណ្ណតា

សនេសនេតច ច បចតសកាចស្ស បិលាស្ស អត្តរា ឲច អតិច បិចត់ អតិបិនេចា, សលិក់ បតិត្យំ អគត្វាច និឈំ បិចតត្តិ អនេត្វា៍ អតិក្កយ្ច ចា សត្វាឌិហិ អកិកចិត្វា បិចត់ អតិបិនេចា៍ បនេឃាពចត្វុយហត្តចាឌិហិ យហាសាចជ្ជតា នេចហិ បច្ចនេឃហិ ឋប្បជ្ជយាតាឃ នេចតតាឃ ពលចកាចនេចា៍ ឃឆាចុត្តបច្ចឃចិបទិឃានេឃបិ ចំចំបច្ចនេឃហិ ឋប្បជ្ជយាតាឃ នេចតតាឃ ពលចាពលចចនេសនេតច អប្យសាចជ្ជយហាសាចជ្ជតា នេចឌិចត្តា៍ ព្ពគ្គិយនេឃា ពយ្ចិបិពឌិគ្គិយនេឃា គាឆារេកាដិកាឌិត់ ចិឃ៍

គោត្តរក្ខិតា សគោត្តេហិ រក្ខិតា។ ធម្មរក្ខិតា សហធម្មិកេហិ រក្ខិតា។ សសាមិកា សារក្ខា។ យស្សា គមនេ រញ្ញោ ទណ្ឌោ ឋបិតោ, សា សបរិទណ្ឌា។ អត្ថភញ្ជកោតិ កម្មបថប្បត្តិ វុត្តា។ កម្មបថកថា ហេសាតិ។ អត្តនោ សន្តកំ អទាតុកាមតាយាតិអាទិ មុសាវាទសាមញ្ញតោ វុត្តា។ ហសាធិប្បាយេន វិសំវាទនបុរេក្ខារស្សេវ មុសាវាទោ។ សុញ្ញាភាវត្តិ បីតិវិរហិតតាយ រិត្តតំ។ អត្ថវិបន្នតាយ ន ហទយង្គមា។ អក្កលាប្បត្តិ អសទ្ទហន្តេ កម្មបថភេទោ ន ហោតិ។ យោ កោចិ បន សម្ផប្បលាបោ ទ្វីហិ សម្ភារេហិ និដ្ឋាតីតិ។ អត្តនោ បរិណាមនំ ចិត្តេនេវាតិ វេទិតព្ពំ។ មិច្ឆា បស្សតីតិ វិតថំ បស្សតិ។

កោដ្ឋាសតោតិ ផស្សបញ្ចមកាទីសុ ចិត្តង្គកោដ្ឋាសេសុ យេ កោដ្ឋាសា ហោន្តិ, តតោតិ អត្ថោ។ ននុ ច ចេតនា កម្មបថេសុ ន វុត្តាតិ បដិបាដិយា សត្តន្នំ កម្មបថភាវោ ន យុត្តោតិ? ន, អវចនស្ស អញ្ញហេតុត្តា។ ន ហិ ចេតនាយ អកម្មបថត្តា កម្មបថរាសិម្ហិ អវចនំ, កទាចិ បន កម្មបថោ ហោតិ, ន សព្វទាតិ កម្មបថភាវស្ស អនិយតត្តា អវចនំ។ យទា បន កម្មបថោ ហោតិ, តទា កម្មបថរាសិសង្គហោ ន និវារិតោតិ។ “បញ្ច សិក្ខាបទា បរិត្តារម្មណា ឯវា”តិ ឯវេត អភិជ្ឈាទីនំ សត្តារម្មណភាវវិរោធំ “សត្តសង្ខាតេ សង្ខារេ ឯវ អារព្ភ បវត្តិតោ”តិ សយមេវ បរិហរិស្សតិ។ “នត្ថិ សត្តា ឱបបាតិកា”តិ បវត្តមានា ទិដ្ឋិ តេភូមកធម្មវិសយាវាតិ សង្ខារារម្មណតា វុត្តា។ វិបាកនិស្សន្ទផលានិ យថាក្កមំ និរយាទិវិបាកក្ខន្ធតាទីនិ។

អកុសលកម្មបថកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

កុសលកម្មបថកថាវណ្ណនា

បាណាតិបាតាទីហិ បន វិរតិយោតិ ឯវំ យាហិ វិរតីហិ សម្បយុត្តា ចេតនា “កាយវចីកម្មានី”តិ វុច្ចន្តិ, តាសំ កម្មបថភាវោ យុត្តោតិ កត្វា វុត្តំ។ តថា ហិ វក្ខតិ “បដិបាដិយា សត្ត ចេតនាបិ វដ្ដន្តិ វិរតិយោបី”តិ។ អល្លសសមំសត្តិ ឱវមានកសសមំសំ។ វោរោបេតា ហុត្វា នាភិជ្ឈានាមិ។ ទុស្សីល្យារម្មណា តទារម្មណា។ ជីវិតិន្ទ្រិយាទិអារម្មណា កថំ ទុស្សីល្យានិ បជហន្តីតិ តំ ទស្សេតុំ “យថា បនា”តិអាទិ វុត្តំ។ អនភិជ្ឈា...បេ... វិរមន្តស្សាតិ អភិជ្ឈាបជហន្តស្សាតិ អត្ថោ។ ន ហិ មនោទុច្ចរិតា វិរតិ អត្ថិ អនភិជ្ឈាទីហេវ តប្បហានតោ។

កម្មបថសំសន្ទនកថាវណ្ណនា

កម្មបថប្បត្តានំ ទុស្សីល្យានំ អសំវរានំ តថា ទុច្ចរិតានញ្ច អកុសលកម្មបថេហិ កម្មបថប្បត្តានេវ ច សុសីល្យានំ សំវរានំ តថា សុចរិតានញ្ច កុសលកម្មបថេហិ អត្ថតោ នានត្តាភាវទស្សនំ។ អថ វា តេសំ ផស្សទ្វារាទីហិ អវិរោធភាវេន ឯកតំ កម្មបថសំសន្ទនន្តិ កេចិ វទន្តិ , តទេតំ វិចារេតព្ពំ។ ន ហិ បញ្ចផស្សទ្វារបញ្ចអសំវរទ្វារបញ្ចសំវរទ្វារេសុ ឧប្បន្នានំ អសំវរានំ សំវរានញ្ច កម្មបថតា

អត្ថិ បិណាតិបិតាឌីតំ បទរសត្តកចត្តុលេិកបទរសត្តារយូណញ្យាបិតអទេហត្យកឌីជ្ជិអាឌីតញ្ចា ទេយុ ក្ខាទេរុ អតុប្បត្តិទោ។ តិចិឆកអាឃក្សុច្ចរិតាឌីតិ ច កយ្ហបធាតិ បិកជៀ ឲចាតិ កិំ ទេឋំ កយ្ហបធេហិ តាតត្តាកាចជះស្សតេត, ត ច ក្សុច្ចរិតាតំ ឃុចរិតាតញ្ចា ឞស្សក្ខារាឌីចទេរត ក្ខប្បត្តិ ឌីបិតា, តាបិ អរំចរាតំ រំចរាតញ្ចា ឃទេតា ទេឋំ ឞស្សក្ខារាឌីហិ អចិទេរាឆការចេត ឌីបតា ឋិឃា, ទេកចលំ បត ឞស្សក្ខារាឌីចទេរត ក្ខប្បត្តាតំ អរំចរាតំ រំចរាតញ្ចា កាឃកយ្ហាឌីតា ឌីបិតា។ ឃឌី ច ឲត្តកំ កយ្ហបធរំរត្តតំ, "អក្សុរលំ កាឃកយ្ហំ បញ្ចាឞស្សក្ខារចទេរត តុប្បជ្ជតិ"តិអាឌី កយ្ហបធរំរត្តតំ ត ឋិឃា។ ឲរាបិ លឞស្សក្ខារាឌីហិ អចិទេរាឆឌីបតាតិ ទេ, ចុត្តទេយច បការត្តទេត ជទេស្សតុំ "អឆ ចា"តិ ត ចត្តព្ទំ។ រយ្ហច្ចឃទេត្ត ច អឆ ចា-រទេ្ក កយ្ហបធប្បត្តាតេច ក្សុរ្សីល្យាឌីតិ កាឃកយ្ហាឌីតាទេយហិ ចជទេត្តហិ យទេតាកយ្ហស្ស លឞស្សក្ខារចទេរត ក្ខប្បត្តិ ត ចត្តព្វា។ ត ហិ តំ ចក្ខុក្ខារាឌីចទេរត ក្ខប្បជ្ជតីតិ។ ឃឌី ច កយ្ហបធប្បត្តា ឲច អរំចរាជទេឃា កហិតា, ក្សុច្ចរិទេតហិ អទេញ្ញារំ អរំចរាតំ អភាចា ទេឋរញ្ចា តំតំកយ្ហភាចស្ស ចុត្តត្តា "ទេចាបតកាឃអរំចរក្ខារចទេរត ក្ខប្បទេត្តា អរំចទេរា អក្សុរលំ កាឃកយ្ហទេយច ទេហាតិ"តិអាឌី ត ចត្តព្វំ ឋិឃា។ ចុច្ចយាទេត ហិ តយ៉ិ រក្កទេរា ឋិឃា, ចឌីយទេតាកយ្ហាតិបិ ហិ កាឃក្ខារេ ក្ខប្បជ្ជត្តិ, តឆា ទេររក្ខារេរុបិ កយ្ហត្តាតីតិ។

អឆ បត ក្ខារត្តទេរ ក្ខប្បជ្ជយាតំ កយ្ហត្តរយ្យិ តំក្ខារិកកយ្ហទេយច ឋិឃា, "តិចិឆំ កាឃក្សុច្ចរិតំ អក្សុរលំ កាឃកយ្ហទេយចា"តិអាឌី, "អក្សុរលំ កាឃកយ្ហំ ទេចាបតកាឃអរំចរក្ខារចទេរត ចាចាអរំចរក្ខារចទេរត ច ក្ខប្បជ្ជតិ"តិអាឌី ច ចិរុទ្ឈ្យ្ប។ ក្សុច្ចរិតាតញ្ហិអញ្ញក្ខារចទេណំ អត្ថិ, ត ចស្ស ក្ខារត្តរុប្បត្តំ កយ្ហត្តរំ ទេហាតីតិ។ តយ្ហា ទេហដ្ឋា កយ្ហបធប្បត្តាតំ ឲច កាឃកយ្ហាឌីភាចស្ស ចុត្តត្តា ទេររាតញ្ចា តំតំក្ខារុប្បត្តាតំ ក្សុរលាក្សុរលាតំ ក្ខាររំរត្តទេត តំតំក្ខារបក្ខិកភាចស្ស កតត្តា ព្ទាឆ កយ្ហបធំ អប្បត្តាតញ្ចា ទេចតតាភាចទេតា អកយ្ហាតញ្ចា អរំចរាតំ រំចរាតញ្ចា កឌាបិឃយាតាតំ កយ្ហបធាតំ ចិឃ កាឃកយ្ហាឌីតាឌីបតំ, កយ្ហបធប្បត្តាតំ តិចិឆកាឃក្សុច្ចរិតាឌីតំ តិចិឆកាឃឃុចរិតាឌីតញ្ចា ក្ខារត្តរចទេណបិ កាឃកយ្ហាឌីភាចាចិឌហតឌីបតំ, ឃឆាបការិតាតញ្ចា កយ្ហបធភាចំ បត្តាតំ អបត្តាតញ្ចា អក្សុរលកាឃកយ្ហាឌីតញ្ចា ក្សុរលកាឃកយ្ហាឌីតញ្ចា ឞស្សក្ខារាឌីហិ ក្ខប្បត្តិបការតញ្ចា កយ្ហបធរំរត្តតំ តាយ។ កយ្ហា? អកយ្ហបធាតំ កយ្ហបធេរុ កយ្ហបធាតញ្ចា អកយ្ហបធេរុ រយាតតាយតាចទេរត, កយ្ហបធាតំ កយ្ហបធេរុ រាយញ្ញាតាយាចិឌហតចទេរត, ក្ខកទេឃរញ្ចា ក្ខប្បត្តិចទេរត ក្ខារេរុ ឲត្ត រំរត្តិតត្តា។

តត្ត តិចិឆកយ្ហក្ខារចទេរត ក្ខប្បត្តាតំ កយ្ហាតំ ចាកាតកយ្ហភាចតាឃ តំតំកយ្ហភាចស្ស អចចតីឃត្តា កយ្ហក្ខារេរុ ទេឋំ ក្ខប្បត្តិឃា ច ចុត្តត្តា បញ្ចាចិញ្ញាណក្ខារចទេរត អរំចរាឌីតំ ក្ខប្បត្តិបរិឃាឃចចតាភាចទេតា ច កយ្ហក្ខារចិញ្ញាណក្ខារាតិ ចិរុទ្ឈ្យ្ប "បញ្ចាឞស្សក្ខារចទេរត ហិ ក្ខប្បទេត្តា"តិអាឌី ចុត្ត។ "ឃយ្យិចំ ចក្ខុរយ្ប្រស្សបច្ចឃា ក្ខប្បជ្ជតិ ឃុចំ ចា"តិអាឌីតា "ចក្ខុរយ្ប្រស្សបច្ចឃា ទេចជតាក្ខុទេត្តា អត្ថិ ក្សុរលេិ"តិអាឌីតា ច បញ្ចាឞស្សក្ខារចទេរត អរំចរាឌីតំ ក្ខប្បត្តិបរិឃាទេឃា ចុទេត្តា, ត ច "ឃយិចំ ចក្ខុចិញ្ញាណបច្ចឃា"តិអាឌីចចតំ អត្ថីតិ។ ចុត្តយ្យិ ទេចតំ "ចក្ខុចិញ្ញាណរហឌាទេតា ហិ ឞទេស្សា ចក្ខុរយ្ប្រទេស្សា"តិអាឌី (ឆ។ រ។ ១ កយ្ហកធា; យហាតិ។ អដ្ឋ។ ប៉៩)។ ទេត ហិ អរំចរាតំ រំចរាតញ្ចា ចក្ខុរយ្ប្រស្សាឌីហិ អរហឌាតត្តា យទេតារយ្ប្រស្សរហឌាតាតញ្ចា ចក្ខុរយ្ប្រស្សក្ខារាឌីចទេរត ក្ខប្បត្តិ ឌីបិតាតិ។ "ទេរា ហិ កាឃក្ខារេ ទេចាបតំ បទេត្តា អក្សុរលំ កាឃកយ្ហំ ទេហាតិ"តិអាឌីតា "ទេចាបតកាឃអរំចរក្ខារចទេរត ក្ខប្បទេត្តា អក្សុរលំ កាឃកយ្ហទេយច ទេហាតិ"តិអាឌីតា ច ចឌីកយ្ហាឌីតញ្ចា កយ្ហបធប្បត្តាតំ អរំចរក្ខតាតំ កាឃកយ្ហាឌីភាចេច អាបទេត្ត "ចត្ថព្វិំ ចឌីក្សុច្ចរិតំ អក្សុរលំ

ចឹកប្ប‌ូយេច ហោតី”តិអាឥតា អបចារេឥត តិចត្តិ ៥ដ្ឋោ៍ ៤ចឡា ពត្វា ប៊ុរេដ្ឋ ឥឃ្សិតោឃ្ល អរេចចរចិតិន្តរយោឃ្ល ធ្វតិយចិតិន្តរយោឃ្ល ច ត េពាថិ ចិរេវារេឆា៍ ត ហិ ចឹកប្បាឥក្ខតោ រោបតកាយអសិចរោ កាឃកប្បាឥ ហោតីតិ៍

អក្សបលំ យតោកប្ប៉ បត លថឃ្សត្វារចរេត ៥ប្បដ្ឋតិ, តំ កាឃចឹត្វារេឃ្ល រោបតំ បត្ត៊ អក្សបលំ កាឃចឹកប្ប៉ ហោតីតិ ៤ត្ត កិ តំ អក្សបលំ យតោកប្ប៉ តាយ, ហេដ្ឋា ឥឃ្សិតតយេត ច កាឃចឹត្វារេឃ្ល ៥ប្បត្តិ តិចិឥំ យតោក្ខ្ទិតំ រោបតំ អប្បត្តិ បន្តាក្សបលត្បា៍ យឥ ៤ចំ តឃ្ស កាឃចឹកប្បការចា តត្ថិតិ “រោបតប្បត្តិ កាឃចឹកប្ប៉ ហោតី”តិ ត យុជ្ជតីតិ ? តោ ត យុជ្ជតិ រោបតប្បត្តិ ការេឃ ចាចាឃ ច អក្សបលំ កប្ប៉ ហោតីតិ អត្ថិបិដ្ឋិតោ៍ កប្ប៉ បត ហោត្តិ កិ កប្ប៉ ហោតីតិ? យតោកប្បូយេច ហោតីតិ៍ ឡាឥំ ធ្វត្តិ ហោតិ – រោបតប្បត្តិ អក្សបលំ កាឃត្វារេ ចឹត្វារេ ច យតោកប្ប៉ ហោតីតិ៍ អថ ចា តំ-បដ្ឋស្ស យតោកប្បូត បន្តត្តិ អកត្វា លថឃ្សត្វារចរេត ឃំ ៥ប្បដ្ឋតិ, តត្ថិ ឃចាធ្វទិត្តាប្បាឥយត្តបរិទ្ធិតេត្ត បន្តតេ្ត ពាតាេដ្ឋា៍ កិ បត តត្ថិ? កប្បូកចាឃ បចត្តយាតត្វា កប្បត្តិ ចិន្តាឃតិ, តត្ថា យតោបប្បឃ្សត្វារេ ៥ប្បដ្ឋយាតប្បិ តិចិឥំ កប្ប៉ ហោតីតិ៍ ឃចា តំ ហោតិ, តំ ឥឃ្សតំ “កាឃចឹត្វារេឃ្ល រោបតំ បត្ត”ត្តិអាឥយាហ៍ តត្ថ តិឃយស្ស អកតត្វា រោបតប្បត្តិ ៥បលក្ខលការេចត កាឃចឹកប្បូតាយបាឥកាច, ត បត បន្តាឃ្យិ រោបតប្បត្តិ កាឃចឹកប្បូយេច, តាបិ ក្សបលបត្ថេ រោបតំ អប្បត្តិ កាឃចឹកប្ប៉ ត ហោតីតិ អឃយេត្វា បិរេ្ធាច ហោតីតិ៍

អថ ចា តត្ថិ តំ លថឃ្សត្វារចរេត ៥ប្បដ្ឋយាតំ យតោកប្បត្តិ បន្តា យតបាបិ តិប្បដ្ឋយាតំ កប្ប៉ យតោកប្បត្តិ រោចឥកាឥប្បារេឃត ពហេត្វា ចឥតិ, ត ប៊ុរេដ្ឋ ឥឃ្សិតយតោកប្បត្តិ៍ ឃោ ហិ បរស្ស អឥប្បារេឃា “យតបា តិប្បត្តិតោ បរេត្តត យតោកប្បូតេច កចិតត្ថិ, ត កាឃចឹកប្បូតា”តិ, តំ តិចរេត្តត្វា កប្បត្តឃតិឃយំ ឥឃ្សតំ ឡាឥយារេដ្ឋ “តំ កាឃចឹត្វារេឃ្ល រោបតំ បត្ត”ត្តិអាឥ៍ ៤ត្ត ច បន្តារាការេចា ប៊ុរិយតេឃតេច ចេឥតេដ្ឋា៍ អថ ចា កប្បត្តិ អចិរេរេត កប្បូបដ្ឋយត្តេត បន្តត្តិ ពត្វា ឃចាធ្វតា្វា កប្បូប្បូកេឥា ឃចា ហោតិ, តំ បកាទំ ឥឃ្សតិ៍ អបន្តរោ ច ធ្វត្តតយោច៍ ឃំ បត ចឥត្តិ “កាឃចឹកប្បូបហឌាតា អកិន្នោឥយោ ឃឥា រេចតាតាបក្ខិកា ហោត្តិ, តឥា តាតិ យតោកប្បាតិ កាឃចឹកប្បាតិ ហោត្តិ”តិ, តត្ថា ត, រេចតាតាបក្ខិកាតំ យតោកប្បត្តាកាចា៍ អរេដ្ឋាហាទិកតេ្ត ច យតោកប្បូតា ឃុដ្ឋតាទំ តត្ថិ៍ ធ្វត្តយ្បិ រេចតំ “អរេដ្ឋាហាទិកា ចា”តិ៍ តស្មា យតោកប្បូស្ស កាឃចឹកប្បូតា ត ចត្តន្តា៍ អកិន្នោឥកិទិយាកាទិកាឃ ៤ច រេចតាតាឃ បន្យាឃុត្តា អកិន្នោឥយោ យតោកប្ប៉, ត បិលាតិបិតាឥកាឃចឹកិទិយាកាទិកាឃាតិ កិរេឃ្យាបិ តោរេ យតោកប្បូតាតិ ត តោរេ យតោកប្បាតំ បតំ កាឃចឹកប្បូតា ចត្តន្តាតិ៍ ៤ចំ កប្បាតំ ត្វារេឃ្ល ត្វារាតត្ថា កប្បូឃ្ល អតិឃតត្វា ត្វារតិតត្ថតំ ត ពតំ៍ ឡាឥាតិ អករេតាបិ ច ត្វារតិតត្ថតេ រឃរេ ត្វារាតំ ចរេត ឡាឥំ ចិត្តំ ៥ប្បដ្ឋតិ, តោរេ តំតំត្វារកប្បូបចាតត្ថា ចរេត ៥ប្បត្តិឃា ឃចាកដ្ឋបិឡត្ថឃា ធ្វត្តាឃ ច ឥបតត្តំ “តត្ថ កាយាចចរ”ត្តិអាឥយាហ៍ ចិត្តំ តិចិឥកប្បត្វារចរេត ៥ប្បដ្ឋតីតិ ឡាឥំ យតោកប្បត្វារក្ខតស្ស តោត បការេចត ៥ប្បត្តិ ពហេត្វា ធ្វត្តំ៍ ឃចា ចា ចិត្តំ ចិត្តាឥបតោឃ្យត្តិ បន្យាឃុត្តចរេត ធ្វច្ចតិ, ៤ចយិឆាប៊ីតិ ចេឥតត្ថា៍ រោបតត្វេឃទិតស្ស យតោបតត្តស្ស យតោកប្បត្វារការេច បត ចត្តន្តយេច តត្ថិ៍

កប្បូបចរេបត្តតកចាចល្លតា តិដ្ឋិតា៍

ទ្វារកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

អយំ ចោទនាតិ “រូបារម្មណំ វា...បេ... ធម្មារម្មណំ វា”តិ ឯតេន សហ “យំ យំ វា បនា”តិ ឯតស្ស អយំ សម្ពន្ធោតិ អវត្វា កោ បនាយំ សម្ពន្ធោតិ? យេន វចនានិ អញ្ញមញ្ញំ សម្ពជ្ឈន្តិ, តំ បុព្ពាបរវចនេ បយោជនំ សម្ពន្ធោ។ ឥធ ច សព្ពារម្មណតានិទស្សនំ “រូបារម្មណំ វា...បេ... ធម្មារម្មណំ វា”តិ ឯតស្ស អត្ថតោ “យំ យំ វា បនា”តិ ឯតស្ស វចនេ បយោជនំ យោជនា វុត្តា។ តត្ថ “រូបារម្មណំ វា...បេ... ធម្មារម្មណំ វា អារព្ភា”តិ ឯត្តកេន អាបត្តិំ ទោសំ ទស្សេត្វា តន្និវត្តនវសេន “យំ យំ វា បនា”តិ ឯតស្ស បយោជនំ ទស្សេតុំ “ហេដ្ឋា”តិអាទិមាហ។ ទុតិយេ អត្ថវិកប្បេ “យំ យំ វាបនា”តិ ឯតេន អប្បធានតាយបិ រូបាទីនិ អាកឌ្ឍតិ។ ន ហិ បធានស្ស ចិត្តស្ស អត្តនោ យេវ អារម្មណភាវោ អត្ថីតិ។ ហេដ្ឋា វុត្តនយេនាតិ សព្ពារម្មណតានិយេន។ “ហេដ្ឋា គហិតមេវ គហិតន្តិ វត្វា តស្ស វចនេ បយោជនំ ទស្សេតុំ ‘រូបំ វា...បេ... ឥទំ វា ឥទំ វា អារព្ភា’តិ កស្មា ឥទំ វុត្ត”ន្តិ វុត្តំ។ តត្ថ ឥទំ វា ឥទំ វាតិ ឯតំ សព្ពារម្មណតានិ សព្ពាយ កថិតន្តិ វេទិតព្ពំ។

ធម្មុទ្ទេសវារកថា

ផស្សបញ្ចមករាសិវណ្ណនា

អាចរិយានន្តិ រេវតាចរិយស្ស។ ន បនេតំ សារតោ ទដ្ឋព្ពំ។ ន ហិ ផស្សាទីនំ កាយាវចរាទិភាវទស្សនត្ថំ ពលវយាទត្ថំ, កិន្តុ តស្មិំ សមយេ ផស្សាទិសភាវទស្សនត្ថន្តិ។

ចិត្តស្ស បធានភាវិតត្តាតិ សព្ពេ ចេតសិកា ចិត្តាយត្តា ចិត្តកិរិយាភាវេន វុច្ចន្តីតិ ផស្សោ “ចិត្តស្ស បធានភាវិតោ”តិ វុត្តោ។ កាយំ ឧប្បត្តិផស្សោ បុគ្គលោ ចិត្តចេតសិករាសិ វា អារម្មណេន ផុដ្ឋោ ផស្សសហជាតាយ វេទនាយ តំសមកាលមេវ វេទេតិ, ផស្សោ បន ឱភាសស្ស បទីបោ វិយ វេទនាទីនំ បច្ចយវិសេសោ ហោតីតិ បុរិមកាលេ វិយ វុត្តោ។ កោបិតសិតំ រូបទិ ឆិទិយំ ឧបិតកដ្ឋំ បគ្គហិតោ។ កដ្ឋទ្វយាទិ វិយ ឯកតោ ឯកបស្សេន អភិមុខតោបិ រូបេន សហ ផស្សស្ស សាមញ្ញំ អភិមុខភាវំ សង្ឃដ្ដនេន, ន វិសយភាវោ, សង្ឃដ្ដនា ផស្សស្ស ចិត្តារម្មណានំ សន្និបាតនភាវោ ឯវ។ ចត្តារម្មណសន្និបាតេន សម្បជ្ជតីតិ សង្ឃដ្ដនសម្បត្តិកោ ផស្សោ។ បិលិន្ទវច្ឆស្ស សន្និបាតោ វិយ ចិត្តារម្មណសន្និបាតោ ផស្សោ ចិត្តស្ស អារម្មណេ សន្និបតិតប្បវត្តិយា បច្ចយោ ហោតីតិ កិច្ចដ្ឋេន រសេន សង្ឃដ្ដនរសោ។ តថា បច្ចយភាវោ ហិ តស្ស ផស្សស្ស សង្ឃដ្ដនកិច្ចន្តិ។ យថា ហិ បិលិយា បិលិយិ សង្ឃដ្ដនំ តព្ពិសេសរក្ខតា រូបធម្មា, ឯវំ ចិត្តស្ស អារម្មណេ សង្ឃដ្ដនំ តព្ពិសេសរក្ខតា ឯកោ ចេតសិកធម្មោ ទដ្ឋព្ពោ។ ចិត្តយេវាតិ ឯតេន ចេតសិកសភាវំ វត្វា រម្មណេហិ អយំ សង្ឃដ្ដនំ ចេតនាយ ទស្សេតិ, ន បន ចក្ខុវិញ្ញាណំ បដិក្ខិបតិ។ តស្ស ផស្សស្ស ការណភូតា ពាហិរុប្បាទ សមន្នាហារោ តជ្ជាសមន្នាហារោ។ ឥន្ទ្រិយស្ស តទភិមុខភាវោ អាវជ្ជនាយ ច អារម្មណករណំ ចិត្តយស្ស បរិក្ខតតា អភិសង្ខតតា ចិញ្ញាណស្ស ចិត្តយកាវករណន្តិ អត្ថោ។

ឫលចេចភាយេបច លព្ភតិ អស្សាគកាចេតាតិ អធិប្បាយោ៑ ចិស្សចិតាឃាតិ អទហតាយ៑ អតេភពត្តត្តា ហិ ឆាត្វតំ អទហេត្វា ចិប្បុទ្ធា ឫបេទ្ធា៑ ចិស្សចំ ចា បឌតំ ចឋិតា កាយការិតា ចិស្សចិតា៑ អារម្មណរេបកេឆបេបច អត្ថកចត្តិតិ ព្ពត្តំ ឞុបភាជីកិច្ចំ ឲកេឆបាត្ថកចតបិច ហោតីតិ កត្វា ចុត្តំ៑ ចេឆឃិតបការេចា ឲច ហិ អត្ថកចតត្តិ៑ ឞុបភាជីការេចត ចា អារម្មណក្កហណំ ឲកេឆបាត្ថកចតំ, ចេឆឃិតការេចត ពហណំ ឃធាកាយំ បព្ទាត្ថកចតំ៑ ឲចំ បការចារេតច តាតិ ពហណាតីតិ ត ចេចភាយ ចិឃ ឞស្សាឌីតប្បិ ឃធាឞកកិច្ចកេរលោត បាយិកាចាត្ថកចតំ ចោរេចតព្វា៑ អឃំ ព្ពឆាតិ ឲតោត បញ្ចប្ប ចេចភាយ្ប ព្ពយស្មិ ចិទ្ធោ អធិប្បេតំ រេបាយតស្សចេចតំ ចចតិ, តស្មា អរេបាយតស្សចេចតំ អបតេត្វា ពហិតាឃ រេបាយតស្សចេចភាឃ បយាភា ព្ពដ្ឋាការបម្ពកាទបតា ចុត្តាតិ ចេចិតព្វា៑

តិបិទេត្តត បុភបញ្ជាតតកិច្ចា បច្ចាកិញ្ញាណេបា៑ បុភបញ្ជាតតស្ស បច្ចយោ បុភបញ្ជាតតបច្ចយោ, តទេច តិបិត្តំ បុភ...បេ... តិបិត្តំ, តស្ស ករណំ បុភ...បេ... ករណំ៑ បុភបញ្ជាតតបច្ចយភ្ជតំ ចា តិបិត្តករណំ បុភ...បេ... ករណំ, តឆស្សា កិច្ចត្តិ អទេត្វា៑ បុភបញ្ជាតតបច្ចយតិបិត្តករណំ តិបិត្តការិកាឃ តិបិទេត្តត បញ្ជាតត្តិឃា ច បព្ទាឃ បញ្ញាឃ បយាតំ ចេចិតព្វំ៑ ចាពាណេបច អត្ថចត្តតិ, តស្មា អភិតិចេបការិកា ចិបរិតក្កាហិកា ច ត ហោតីតិ អធិប្បាយោ៑ ឲតោត្ថបិយេត បយាធិបម្បឃុត្តាឃ អចិទដ្ឋាភតា ច ត ហោតីតិ ឆដ្ឋព្វា៑

អភិបត្តហតីតិ បពាត្តតិ បចេត្តតិ៑ ចេតភាការេចា ញាបិទការេចា៑ ជិក្យណ្យស្សាហាតិ ត ជិក្យណំ ចឹរិឃយោកំ បត្ថាឃ ចុត្តំ, អត្តតោ ឲច បត ញាបិទកិច្ចស្ស យហត្តកាចំ ជិរេបតិ៑ ក្ខស្សាហតការេចតាតិ អាឆទការេចត៑ បា ហិ បឃំ អាឆទក្ភតា បយ្យឃុទេត្ត អាឆទឃតីតិ៑

ចិឌាតតំ អារម្មណស្ស ក្ខបលទ្ធិ៑ បត្តហតំ ចិត្តត្តរស្ស អត្ថប្បពាត្តតំ៑ ចក្ខុតា ហិ ជិដ្ឋត្តិ ចក្ខុតា ឆដ្ឋព្វំ៑ ឃធា “ជិដ្ឋំ ឫតំ យុតំ ចិញ្ញាត”ត្តិ ឆដ្ឋព្វាជិ ចុច្ចតិ, ឲចយិឆាបិ ចេចិតព្វំ៑ ចក្ខុតា ហិតិអាជីប្ប ចក្ខុតា...បេ... យតបា ក្ខទេតាតិ អទេត្វា៑ តការក្យត្តិកស្ស ចិឃ ចិត្តស្ស អារម្មណចិការចតយត្តំ ក្ខបឆារណយត្តំ ក្ខបលទ្ធិយត្តំ កិច្ចំ, អារម្មណបជិចេឆតបច្ចាកិញ្ញាណាជិ បត កិច្ចំ បញ្ញាបញ្ញាជីតត្តិ ចេចិតព្វំ៑ បុរិយតិជិដ្ឋត្តិ បយឃចចត្វារេត តិជិដ្ឋំ៑ ការេចត្តោ ចិឃ ត ត ក្ខប្បជ្ជតិ, កិត្ត្យក្ខប្បជ្ជតីតិ ឆស្សាត្យំ “ចិត្តំ ហោតី”តិ ចុត្តត្តិ ឲតំ ហោតិ-បត្តស្ស ក្ខប្បជ្ជតិ-បត្តស្ស ច បយាតត្វេត្ត បតិ ឃុទេជ្ជយ្យ, តឆត្វេត្ត ច តត្វ ក្ខប្បត្តិ ហោតីតិ ត ចុច្ចេយ្យ៑ ត ហិ ឃុត្តំ ក្ខប្បត្តិក្ខប្បជ្ជតីតិ ចត្យំ៑ ចិត្តស្ស ច ក្ខប្បត្តតា បយឃចចត្វារេត ចុត្តា ឲចាតិ កិំ តស្ស បុត ក្ខប្បត្តិឆស្សេតត៑ េឃត ច បយឃចចត្វាតំ កតំ, តស្ស តិទេត្តរេបា ត ត បក្កា កាតុត្តិ កិំ តំ តិទេត្តបត្វំ ក្ខទេត្តរេបត ត្វតិេឃត, តិទេត្តរេបតេច ច ឞស្សាជីហិ ច អញ្ញាត្តំ ចិត្តស្ស បិជ្ជាតីតិ កិំ តឆទេត្វត បុត ចចេតត, អញ្ញាប្បរោយាឌតត្តា បត បុរិយស្ស ចិត្តចចតស្ស បត្ថិយំ ចុត្តំ៑ បុរិយតិញ្ញាបយឃចចត្វាតត្វេបច ចុត្តំ, ត ចចត្តិតបយេឃ ចិជ្ជយាតធម្មឆស្សតត្វំ, ព្ពតទេច្ចា តស្មិ បយេឃ ចិជ្ជយាតធម្មឆស្សតត្វំ ចុត្តំ, ត បយឃចចត្វាតត្វំ, ត ច អញ្ញាឆត្វំ ចចតំ អញ្ញាឆត្វំ ចឆតិ, ត ច លេបេត ចុទេត្តាតិ កត្វា យហាការក្យហិតកា អត្ថំ បិកេជំ ត ករោតីតិ៑

ផស្សបញ្ចមករាសិវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ឈានង្គរាសិវណ្ណនា

វិតក្កេតីតិ ធម្មោ អញ្ញស្ស កត្តុនិវត្តនត្ថំ ធម្មំយេវ កត្តារំ និទ្ទិសតិ។ តស្ស បន វសវត្តិភាវនិវារណត្ថំ “វិតក្កនំ វា”តិ ភាវនិទ្ទេសោ។ រូបំ រូបន្តិ បឋវី បឋវីតិ វា អារោហន្តោ វិយ ហោតីតិ អារោហនលក្ខណោ។ អាទិតោ, អភិមុខំ វា ហនតិ អាហនតិ, បរិតោ, បរិវត្តេត្វា វា អាហនតិ បរិយាហនតិ។ វិចារតោ ឱឡារិកដ្ឋេន វិចារស្សេវ បុព្ពង្គមដ្ឋេន អនុរវតោ ឱឡារិកោ តស្ស ច បុព្ពង្គមេយា ឃណ្ដាភិឃាតោ វិយ ហោតិ វិតក្កោ។ សោ យថា ឃណ្ដាភិឃាតោ បឋមាភិនិបាតោ ហោតិ, ឯវំ អារម្មណាភិមុខនិរោបនដ្ឋេន បឋមាភិនិបាតោ ហោតិ។ វិប្ផារោតិ វិចលនយុត្តោ។ អនុប្បពន្ធេន បវត្តិយន្តិ ឧបចារេ វា អប្បនាយំ វា សន្តានេន បវត្តិយំ។ តត្ថ ហិ វិតក្កោ និច្ចលោ ហុត្វា អារម្មណំ អនុបវិសិត្វា បវត្តតិ។ មណ្ឌលន្តិ ខលមណ្ឌលំ។

បីណយតីតិ តប្បេតិ, វឌ្ឍេតិ វា។ ផរណរសាតិ បណីតរូបេហិ កាយស្ស ព្យាបនរសា។ ឧទគ្គភាវោ ឱទគ្យំ។ ខុទ្ទិកា លហុំ លោមហំសនមត្តំ កត្វា ភិន្នា ន បុន ឧប្បជ្ជតិ។ ខណិកា ពហុសោ ឧប្បជ្ជតិ។ ឧព្ពេគោ ផរណា និច្ចលត្តា ចិរដ្ឋិតិកត្តា ច បណីតតរា។ បស្សទ្ធិយា និមិត្តភាវេន គព្ភំ គណ្ហន្តី អប្បនាសម្បយុត្តាវ បីតិ អប្បនាសមាធិបូរិកាតិ កត្វា សា ឋបិតា។ ឥតរា ទ្វេ ខណិកោបចារសមាធិបូរិកា បីតី។

សមាធិចិត្តន្តិ សមាធិសហិតចិត្តំ។ អវិសារោ អត្តនោ ឯវ អវិសរណសភាវោ។ អវិក្ខេបោ សម្បយុត្តានំ អវិក្ខិត្តតា។ យេន សម្បយុត្តា អវិក្ខិត្តា ហោន្តិ, សោ ធម្មោ អវិក្ខេបោតិ។ វិសេសេនាតិ យេភុយ្យេន។ វិចារវិរហិតោបិ ហិ អត្ថិ សមាធីតិ។ បទីបនិទស្សនេន សន្តានដ្ឋិតិភាវំ សមាធិស្ស ទស្សេតិ។

ឈានង្គរាសិវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ឥន្ទ្រិយរាសិវណ្ណនា

សទ្ទហន្តិ ឯតាយាតិ សទ្ទហនកិរិយាយ បវត្តមានានំ ធម្មានំ តត្ថ អាធិបច្ចភាវេន សទ្ធាយ បច្ចយត្តំ ទស្សេតិ។ តស្សា ហិ ធម្មានំ តថាបច្ចយភាវេ សតិ “បុគ្គលោ សទ្ទហតី”តិ វោហារោ ហោតិ។ បសាទនីយដ្ឋានេសុ បសាទស្ស បដិបក្ខភូតំ អកុសលំ អស្សទ្ធិយំ មិច្ឆាធិមោក្ខោ ច។ បសាទភូតោ និច្ឆយោ អធិមោក្ខលក្ខណំ, ន យេវាបនកាធិមោក្ខោតិ។ ឥន្ទដ្ឋំ ការេតីតិ “យំ អត្តនោ ពលេន អធិមុច្ចនំ តត្ថ, យថា សទ្ទហថា”តិ វិយ អត្តានំ អនុវត្តេតិ សម្បយុត្តធម្មេ។ ឯវំ សេសេសុបិ។ បក្ខន្ទនន្តិ សំសីទនំ។ បង្កោ កទ្ទមោ ឃនីភូតោ ហោតិ។ បណ្ណំ បិច្ឆិលំ សេវាលំ។ បីតំ ឧទកំ។ ឱកប្បនលក្ខណាតិ អនុបវិសិត្វា ឱតរតីតិ ឱកប្បនលក្ខណា។ អកាលុស្សភាវោ

អកាលុសិយំ, អនាចិលការេចាតិ អត្ថោ។ ញាន្ទរិចត្តិ សច្ឆេយ្យាតិ។
សប្បុរិស្សបសេចតសន្ថេ្ហសចតយោតិសោយតសិការឈយ្យោត្វឈយ្យបដិបត្តិយោ សោតាបត្តិយគ្គាតិ។ ក្យសលឈយ្យោតំ អាឍាតេ ហត្ថោ ចិយ, សត្ថសប្បត្តិតិប្បាឍេត ចិត្តំ ចិយ, អយតាកសិចលចលតេ ពីជំ ចិយ ឥដ្ឋព្ពា។

ចិរការេចាតិ យេត ចិរោ ការ ហោតិ, សោ ឈយ្យោតិ អត្ថោ។ អត្ថបលប្បឆាតំ បក្កហោ។ យក្កោ កត្តព្ពោ ហោតិ, យក្កោ កតោ, កម្មំ កត្តព្ពំ, កម្មំ កតំ, អប្បមត្តកោ អាឌាធោ ឧប្បន្នោ, កិលាតា ចុដ្ឋិតោ ហោតិ អចិរចុដ្ឋិតោ គេលញ្ញា, កាមំ ចា តិកមំ ចា បិណ្ឌាយ ចរេត្ថា ត លកតិ លូខស្ស ចា បណីតស្ស ចា កោឌនស្ស យាចឥត្ថំ បារិបូរិំ, លកតិ...បេ... បារិបូរិត្តិ ឯចាតិ អត្ថវសបច្ចឆេក្ខលាសហិតាតិ អដ្ឋ ចិរិយារម្ភចត្ថូតិ ចាម្ភលកាតិ ចា បច្ចឆេក្ខលាតិ។

ចិរកតាឌិអារម្ភណំ ឧបកត្ថា ធាតំ, អតិស្សដ្ឋតំ ចា អារម្ភណស្ស ឧបដ្ឋាតំ។ ឧឥតេ អលិត្យា ចិយ អារម្ភណំ បិលចិត្វា កត្វំ អប្បឆាតំ បិសាណស្ស ចិយ តិក្ខលស្ស អារម្ភណស្ស ធបតំ សារណំ អសម្មុដ្ឋតាកោរណំ អបិលាបតំ។ អបិលាបេ កេរោតិ អបិលាបេតិ។ កតិយោតិ តិប្បត្តិយោ សម្មូចតោ ចលតោ ច។ អបេរោ តយោតិ រសាឌិយស្សតត្ថំ អារទ្ធំ។ សយ្យោសបច្ចតិកំ កិច្ចំ អសយ្យោសោ, ត សយ្យោសាកាចយត្តំ។ សតិយា ចត្តុក្ខតា កាយាឌយោ កាយាឌិសតិបដ្ឋាតា, សតិយោយេច ចា បុរិយា បច្ចិយាតំ បឌដ្ឋាតំ។

ចិក្ខេបស្ស ឧច្ឆេទ្ទស្ស។ បញ្ញាបេតីតិ បការេហិ ញាតាបេតិ។ ឯកោលេកោ ហោតីតិ ចិបស្សតបក្ខិលេសោកាសំ សគ្គាយាហ។ យតោ ចិញាតាតិ ឯតេតាតិ ចា យតោ, ឯចត្ថោ កត្វា “យតច្ចោ បដិច្ច ឈយ្យោ ចា”តិ (ម។ តិ។ ១។១០៦, ៦០០; ២។៦១៧, ៦២៥) ការណោភាវេត យតោ ចុត្តោ។ សត្ថោ ហិ យតោ អត្តតោ អតត្តតស្ស ចិញ្ញាណស្ស ការណត្តំ។ ចិញាតាតីតិ បរិច្ឆិត្តោបលក្ខិតសេត ញាតាតិ, ត សញ្ញាបញ្ញា ចិយ សញ្ញាតតបដិចិន្នាតសេត។

ប៊ីតិសោយតស្សសប្បយោកេតាតិ ចុត្តោ យេត យោកោ ប៊ុយតោ ហោតិ, តំ សោយតស្សត្តិ ចុច្ចតីតិ ប៊ីតិយា ច សោយតស្សការេចា អាបន្នតិ, តស្មា ចិតាបិ កាយេត ចត្តុតា សាតវេចតាសប្បយោកេតាតិ យោធេតព្ពំ។ ឯចញ្ចា តិប្បីតិកំ សោយតស្សញ្ចា សង្កហិតំ ហោតិ, ប៊ីតិឧបលក្ខិតំ ចា សោយតស្សំ សប្បីតិកំ តិប្បីតិកញ្ចា សោយតស្សត្តិ អត្ថោ ឥដ្ឋព្ពោ។

បចត្តសត្តតាឌិបទេយ្យត្តិ បចត្តសត្តាតាយ សត្តតិយា អឌិបតិក្ខតំ។ ឌិចិតិត្ត្រិយស្ស ហិ អត្តតោ ចិន្ទយាតក្ខណោ អតុបាលេតត្តស្ស អតត្តតច្ចោ សាតុបាលេតាតំ ឧប្បត្តិយា ហេតុក្ខតស្ស ចសេត បចត្តំ ចិរដ្ឋិតិកំ ហោតិ, តំតំកម្មចិសេសេត ចិសេសយុត្តំ យាច ចុតិ អចិសេសេត ចា យាច បរិតិព្ពាតំ អចិច្ឆិត្តំ បចត្តតិ ឌិចយាតតាចិសេសយុត្តញ្ញាតិ ឌុបាខុបឌិចិតិត្ត្រិយាតំ សយាតលក្ខណាឌិ ចត្វា “អត្តតា អចិតិក្ខត្តឈយ្យោត”ត្តិ អាហ។ អតុបាលេតព្ពាតំ អត្តិក្ខណោយេច។ អសតិ ហិ អតុបាលេតព្ពេ ឧប្បាលិឌិយ៉ាំ ឧឥតំ អតុបាលេយ្យាតិ។ តស្ស តស្សាតិ អតុបាលតាឌិកស្ស។ សាឈតេតាតិ សាឈេតត។ តំសាឈតស្ស ឌិចយាតចិសេសបច្ចយកាចតោ។

ព្ភត្រ្កិយរាសិចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

យក្កដ្ករាសិចណ្ណតា

សខ្ញាតិ អចិបរឹតតិឃ្យាតិកការចេតៈ បសត្វតា ន ឲចរេយច ឥដ្ឋធ្វា៍

ពលរាសិចណ្ណតា

អស្សុទ្ធិយេតិ អស្សុទ្ធិយការណា៍ ក្ខកឃបឆចេសតាតិ សន្ធាបធំ ពលបឥត្តិ ឲចយាឌិបឥច្ចយចេសតៈ តិយពដ្ឋត្តិ ខាតិអាឌិសយដ្ឋាគំ ឲតិស្សាតិ អដ្ឋត្តសយដ្ឋាគា៍ កេរុតា កិខ្ញិឡ្ញិ ចុរត្ត ការចចេសត បតិស្សចតំ បតិស្សេចា, សហ បតិស្សេចត សប្សតិស្សចំ, បតិស្សចក្នុតំ តំសកាកញ្ញា ឃំកិឡ្ញិ ការចត្តិ អរេត្វ៉ា ខាតិអាឌិយហត្តបច្ចចេក្លលេណត ក្ខប្សដ្ឋយាតា ន ហិរិ ពត្វ ការចចេសត បចត្តតិតិ “សប្សតិស្សចលក្ខលា”តិ ចុច្ចតិ៍ ចដ្ឋ កាឃតិ ពញ្ញ កឃរេតា បស្សតិតិ ចដ្ឋគិរុកកឃឥស្សាចិ៍ ឲចំសកាចំ ឌូត្តបំ៍ ហិរិ បិបឆេយ្ម ក្នុធំ ចិឃ បស្សតិ, ឌូត្តបំ ក្ខល៉ុ្យចិឃ៍ ដាឃដ្ឋ តចេលិក្យត្តរឆយ្មាឌិ៍ អដ្ឋត្តសយដ្ឋាតាឌិតា ន ហិរិឌូត្តបប្សាតំ ពត្វ ពត្វ បិពកេការចេត ចុត្តា, ត បត ពេតស ពដាចិ អញ្ញាយញ្ញា ចិប្សេឃាកា៍ ត ហិ លដ្ឋតំ តិក្ខុឃំ បិបកឃំ ចា អលដ្ឋតំ ហោតីតិ៍

ឬលរាសិចណ្ណតា

អពេឆា អតកិដ្ឋតំ អតកិពក្ខតំ៍ អតល្លិតោ កាចេ អឆិប្សាឃោ ឲតស្សាតិ អតល្លិតការចេ, ឲចញ៉ូក្ខបយាឃ សរេឃតិ៍ អតុក្វុលយិរេត្តា អតុចត្តពេកា៍ ចិតឃរេសាតិ ចិតឃតរេសា៍ អពេកាសេ ក្ស៊ឹល្យយលស្សាតិ ព្ភធំ ក្ស៊ឹល្យស្ស ពោយសយដ្ឋាគតំ ពោឞ្ញបតិស្សឃតញ្ញ សន្ធាឃ ចុត្តិ៍ អកាចតាឃាតិ “តត្វ ខាតាតំ ឆយ្មាតំ អតតិចត្តតដ្ឋេត កាចតាព្ភត្រ្កិឃាតំ ឲពរសដ្ឋេត កាចតា ពក្សបកចិរិឃចាហតដ្ឋេត កាចតា អារេសចតដ្ឋេត កាចតា”តិ ឲចំ ចុត្តាឃ បញ្ញាសាឆតាឃ កាចតាឃ អប្សចត្តិ, តប្សដិបក្ខក្នុតា ចា អក្យសលិ អកាចតា៍ តិក្កុលេបិ ក្យាពក្កហល៍ អឆិពក្កហល៍ ចិដ្ឋយាតយ្បិ ក្យល៍ ចិទ្ធិរេសត្វា កហល៍ ក្ខាតក្កហល៍ ចតុចិបល្លាសក្កហល៍ ចិបរឹតក្កហល៍

ឃាឆាចសកាចេតិ “ឲត្តពេកា ឲតស្ស ក្យពេលា, ឲត្តពេកា ពោសា”តិ ក្យលពោសាតំ សកាចេ “ខរាឆយ្មា ខឹរតិ, តំ ក្យពេត្វ លក្ខា យា ខឹរិ”តិ ឲចយាឌិបច្ចចេក្លលាសយ្មកចោតា៍ អពេលិកេត ន កហដ្ឋាតំ រេពត្តចត្វាឌឹស្មុ ចិចាឆាកាចេតា៍ អរេយារេហត បត្តាខិតាតំ ឌិដ្ឋិកតចិចាឆាកាចេតា៍ ពាយរាកាកិតិចេសចិតិពត្ថា ហិ កហដ្ឋា កហដ្ឋេហិ ចិចឥត្តិ, ឌិដ្ឋិរាកាកិតិចេសចិតិពត្ថា សយណា សយេណហិតិ៍ រាកចេសត យិត្តសត្វចេ ពោសចេសត ចិរេរាឆា ន តត្តិរេសរេសត ក្ខបកយាបកយា, អារេយ្មលោ ចា ក្នុបិឌិយិ អតុរាឆចិរោឆា៍ អយដ្ឋត្តកាចស្ស បដិឃាតុតឃសន្លាតស្ស រេយារេហត បចត្តិ៍ ស្មុលចិបរិណារេយ ក្យក្លសយារេឃាកេ ន បដិឃបចត្តិឃំ ចេឥតាបរិក្កុហោ ត សិដ្ឋត្តិតិ អពេកាសាតុការចេត ចេឥតាសតិបដ្ឋាតំ សិដ្ឋត្តិ៍ ឌិត្តចិហារស្សាតិ ចតុត្ថ ឥសាតាតំ៍ អរិឃចិហារេរា ឋលសយាបត្តិ៍ រេយារេហត

អចិចារទេត្តា ឞ្ចាឃីតបន្លេស្សុបិ សត្តសន្លារេទស្សុ សន្លេត្តស្សុ អភិសង្ក្តិ ពទេរាតីតិ អយ្ហញ្ញហស្ស តឆការេចា ចេឌិតទេត្តាˋ ទ្យុល្លឆស្សតស្ស អាសត្ថុបដិបល្លត្តា ទោសស្ស តប្បដិបន្លេត អទោសេត ទ្យុល្លឆស្សត់ ហោតិˋ

ពយ្ហុបឆទាឃិចល្ហតា

ឃុលាឌីតិ អត្តតោ ត ញ្ញាបរេធតិ ត ចិតាសេតិ បទស្ស ចាតិ ឥជ្ជត្តំˋ ពយ្ហុបឆតាតំសកាពតាហិ ពយ្ហុបឆចសេតˋ

បស្សន្ធាឌឃុកលចល្ហតា

ឥទេឆា សារយ្ហុទា, ទ្យុល្លទោយតស្សបច្ចឃាត់ ឞ្ចន្ធាឌិកាត់ កិលេសាត់ ចព្វត្តំ ចា ពន្ធាត់ ឲត់ អឆិចចត់ˋ ឞ្ចន្ធប្បឆាតា កិលេសា ឞ្ចន្ធាឌិកិលេសា, ឞ្ចន្ធំ ចា អាឌិ ពត្វា សន្តកិលេសេ សង្កណ្ហាតិˋ ស្សុចល្ហចិស្សុន្ធិ ចិឃាតិ ឃថា ស្សុចល្ហចិស្សុន្ធិ អលង្ការចិកតិចិតិយោពក្លយា, ឲចំ អឃយ្ញំ ហិតកិរិឃាចិតិយោពក្លយាˋ

សយំ , សយត្តតោ ចា បកាទេហិ ខាតត់ សយ្យជ្ញាˋ ចេតិឃចត្ថតាឌិអត្ថំ អភិក្លយាឌីស្សុ អត្ថាតត្ថបរិក្កហ្ឆត់ សាត្តកសយ្យជ្ញាˋ សតិ ន អទេត្ត សប្បាឃាសប្បាឃទ្ធុបរិឌិបរិក្កហ្ឆត់ សប្បាឃសយ្យជ្ញាˋ ពោចរពាយាភិក្លយតាឌីស្សុ ពយ្ហជ្ជាតាចិខហត់ ពោចរសយ្យជ្ញាˋ អភិក្លយតាឌីត់ ឆាត្យអាឌិចសេត បចិចឃោ អសម្ហោហសយ្យជ្ញាˋ សត្ថកយ្ហជ្ជាតកាចតាត្យុឃុត្តាត់ សត្ថឃោពីត់ សត្ថឆា ឞ្ចបកាទកា ត្តទេ ទេ្ទ ឆយ្ហា បិរិបត្តកហរេហតោ កាចតាចន្ធតោ ចˋ ឃថាហ “ទេ្ទ ឆយ្ហា ពាហុការា សតិ ន សយ្យជ្ញាញ្ញា”តិ (ឌីˋ គិˋ ១ˋ១៥១)ˋ ឃុពេ តន្ធា ចិឃាតិ ឃុពតន្ធា, អញ្ញាយញ្ញា តិយិត្តការេចត សយំ បចត្តាតិ អទេត្តˋ “ប្បុត ចបរំ, អាចុទេសា, ភិក្ខុ សយឆចិបស្សត់ ឃុពតន្ធំ ការេចតី”តិ (អˋ គិˋ ៣ˋ៧ល៍០; បដិˋ យˋ ១ˋ៧) ហិ ស្សុទេត្ត ឲតេតសំ ឃុពតន្ធតា ចុត្តាˋ សត្ថកុសលឆយ្ហស្សុ លីតុន្ធាការេចា ឲតេហិ ទ្វិហិ សយំ ឃុទេត្តហិតិ “ចិរិឃសយាឆិយោខតត្តាឃា”តិ អាហ, ឃោពចតត្តាឃាតិ អទេត្តˋ

ឃេចាបតពចល្ហតា

ទ្ធុបិការេចតាតិ ទ្ធុប្បតាការេចតˋ ឆយ្ហាតិ ឲតស្ស អទេត្ត សកាចតោ ឞ្ចបលក្ខយាតាតិˋ ឃេត្តាប្បុត្តការេពាតិ អប្បតាប្បត្តាឃ ឃេត្តាឃ ប្បុត្តការេកា , បរិពយ្ហុឃេត្តា ឲតស្មិំ ចិទេត្ត អត្ថីតិ អទេត្តˋ ចិទតិចសេតាតិ ចឌីបចត្តិឃា ត ប្បុទេតិ, កិត្តុ ចិទតិយោពេតាតិ អទេត្តˋ អបល្ហកង្កាតីតិ អចិទន្ធង្កាតិˋ ឃថា តថា ចា អាទយ្ហុណោ ចិតិន្ធឃត់ អឆិយ្យុច្ចត់ˋ ត ហិ អតឆិយ្យុច្ចទេត្តា បិឡាតិបិតាឌីស្សុ ឆាតាឌីស្សុ ចា បចត្តតិ, សន្ធា បត បសាឆតីយេស្សុ បសាឆាឆិយោទេក្លាតិ អឃយេតសំ ចិទេសទេសាˋ ឆារកស្ស ចិឃ ត្តទេតា ចិទេតា ន សំសប្បតស្ស ពរិស្សាយិ ត ពរិស្សាយីតិ អចិតិន្ធឃស្ស បដិបល្លកិរិឃា អសំសប្បត់ˋ ប្បុរិយយតទេតាតិ កចង្កទេតាˋ ចិសឌិសំ ចិឆិខចត់ យត់ ពទេរាតីតិ យតសិការសាយទេត្តាត ចិឆិខចតបដិបិឆពេ ឆទេស្សតិˋ ទេតស្សុ ឆទេយ្ហស្សុតិ ចិត្តចេតសិកឆទេយ្ហស្សុˋ អតឆារយ្ហុណទេត្តបិ ហិ ទេតស្សុ សយប្បចទេត្តស្សុ

ង្ហាសិតកាចតោ ឥ(ឥ)យញ្ញត្តាតិ ចុច្ចតិ៍ អសិតាត្ថ្ធឥបប្បចត្តិបច្ចយត្តា ង្ហាតាឆិកតិចារលារសា៍ កាយត្ថ្ចទិតាឌិចត្វ្ហតត្តិ បិលាឌិតំ៍

អយត្ថ្តា យត្ថ្តបឌិបក្លការចោច៍

ធំធំរាសិកិច្ចចសេត ចិការហិតា អចិកត្តិកា៍ ឲត្តាតិ ឲតេស្ មចិកត្តិកេស្ ត្វតិឃត្ថ្ហាតាឌិស្បិ កាឌិឃយាតេស្ អបុត្តិ តត្តិតិ អតេត្ត៍ បធំ

បុ្ទិតត្តិ ឈាតាឌិបធំ បត្ថាកាឌិចសេត បុ្ទិធំ៍ បត្ថ ហិ អក្កាតិ ឈាតបឌស្ស អតេត្ត, តេស្ ឲកស្ថិត្វា ង្ហាតេ ឈាតបធំ ង្ហាតំ ហោតីតិ៍

បឌសប្ទហា បឌកោត្ហាសា ចា ធំ ធតេច ចា បធំ, អចុត្តិ ហាបិធំ តាយ ហោតីតិ ចុត្តិ “បុ្ទិត”ត្តិ៍ ចុត្តស្ថិត្តាច ចុច្ចយាតេ អតេកេសំ

បុទិសសត្ថ្តាតំ ចិឃ កោធិ សត្តតេត្ថ្ធ តត្តិតិ យត្តាយាតោ អាហ “អតត្សត្ថ្ធិកា កឆា”តិ៍ អត្តទត្តា ចុត្តស្ថិត្តាច ចុច្ចយាតេ អត្រុក្កយេត ឆយ្ទា

កធិតា ត ហោត្តិតិ អាហ “ង្ហប្បឌិបិឌិឃា”តិ៍ ឋស្សបត្ថាយករាសិ សត្តាធិត្តប្បាឌសាឆារលាចសេត ចត្រុក្ត្តឥបប្បច្ចយសក្កហចសេត ច

ចុតេត្ត៍ ឃឆាចុតេត្តស្ បត រាសិស្ ឲករាសិកិច្ចស្សបិ អកាចា ល(ត)ត្ថ្តាឌយា ឃេចាបតកចសេត ចុត្តា៍ ចុត្តាតយ្បិ ច ឆយ្ទាតំ ឃឆា

ចេឌតាឌិតំ ឈាតក្កាឌិការចោ ចុតេត្តា, ត ឲចំ សោចឌស្សឥាកល្យាលយិត្តតាឌិចិសេសោ ចុតេត្តាតិ ធស្ស សក្កលាត្តិ៍ កោធិ ឆតេ្ទ ចិស្ស

ឆបេត្ត្ហ តេ ច ធត្ថា ចិសេសំ “ឃេ ចា បតា”តិ អាហ៍ ចេតេឃ្យុត្តាសឃចសេត ចា សាចសេស ឆតេ្ទ ចត្ត្ហ “ឃេ ចា បតា”តិ ចុត្តិ៍

ឃេចាបតកចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

ឆយ្ទត្ថ្ហសចារកឆាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

กายาธธรกฎบล

ติเฑ็บธารกฉาธณฺณตา

๑· ฯุบตกฉธเบตาติ บเตฺต อบเตฺตปิ ชิบเย อาปิเฉกเต ชิตฺตสฺส บตฺติปตตฉธเบต “ชิตฺตํ ยเตา”ติอาทีสุ (ฉ· บ· ๙, ๑๕) ชิย กิจฺจชิเบบํ, “ยาตบ”ตฺติอาทีสุ (ฉ· บ· ๙, ๑๕) ชิย บยาเต อเตฺถ บทฺทชิเบบํ, “ปณฺฑร”ตฺติอาทีสุ (ฉ· บ· ๙, ๑๕) ชิย กุฒชิเบบํ, “เธตบิกํ บาต”ตฺติอาทีสุ (ฉ· บ· ๑, ๑ป) ชิย ติสฺสยชิเบบํ, “ชิตฺตสฺส ฐิติ”ติอาทีสุ (ฉ· บ· ๑ร, ๑ฃ) ชิย อญฺญสฺส อธตฺถากาธชิเบบํ, “อลุพฺภตา”ติอาทีสุ (ฉ· บ· ๑๑) ชิย อญฺญสฺส กิริยากาธชิเบบํ, “อลุพฺภิตตฺต”ตฺติอาทีสุ (ฉ· บ· ๑๑) ชิย อญฺญสฺส กิริยากาธกฺตตาชิเบบตฺติอาทิกํ อภเปกฺขิตฺวา ฉยฺยตฺตทีปนํ บกาธปทํ ฯุบตฺตสฺส หิ ชิตฺตสฺส ฯุบตกิริยา ฯุบตากาเรา บยฺฯุบตาติ อารยฺฒบยากยฯุบตา, ต ปฏิลิกบยฺฯุบตา บยฺฯุบิตสฺส อารยฺเฒต บยากตสฺส ชิตฺตสฺส กาเธา บยฺฯุบิตตฺตํ ฒฺวิ บติ ชิตฺตํ บยฺฯุบิตตฺติ ฯุจฺจติ, เบา ตสฺส กาเธา ฯธํ อเญฺญสุปิ กาธติเทฺเบสุ ฉเฑฺฒตฺพํ

อปรสฺส เธธธตสฺส, อปเรต ธา ปริยตฺตสฺส ฑีปตา อปรฑีปตา “ปณฺฑิจฺจํ เกาบลฺล”ตฺติ ๙ธยาฉเฒา ปญฺญาชิเบบา ตาตากาเรล ลกฺขยาตาปิ ๙กฺกิ ชิเตฺต ลกฺขตฺติ ๙กฺกิญฺจ ชิเบเบ ฐาตเรปิ อตฺถาตา เหาตฺติติ ฉสฺสตํ ตธา ชิกตฺติ อตฺเถา ชิกตฺติ เหาติ อตฺถาตาเตฺตต กตตฺตา อธ ธา ยธา “เกาเธา กุชฺฌตา กุชฺฌิตตฺต”ตฺติ (ฉ· บ· ๑๐๙๙) บกาธาการกาธติเทฺเบหิ เกาเธาติ ๙ธยาการเราธ อเตฺถา ฯุเตฺตา, ต ๙ธยิฉ, ฐาฉ บต ปณฺฑิตาทิกาธาการกิเตฺต อเตฺถา ฯุเตฺตาติ ฐาฉํ ชิกตฺติกยตํ อตฺถธเบต เหาติ บยฺฯุบิตตฺติ ๙ตฺวาปิ ต “ฒสฺสา”ติ ๙ธยาการเราธ อเตฺถา ฯุเตฺตา บยฺฯุสฺสาติ ๙ธยาการเรา บต ฯุเตฺตาติ อตฺเถา ชิกตฺติกยตตฺติ ฯุตฺตํ

เธาเบา ฌาปิเธาติ ฐเทฺเบปิ ตายตาตเตฺตต ตาตากฺเตา ฐเทฺเฑา ติเทฺเบปิ เตเตธ ตาตเตฺตต ติเทฺเฑา ๙เกาธ ฉเทฺวา เหาตีติ ๙เกาต ฉทฺบเทฺธ ธตฺตฺตํ บทฺธยาหํ เธตตาติ บทฺธาธกฺขิ ฉสฺสติ ตปฺปยฺฯุตฺตา อบทฺธยาติ อบตํ, อบเทฺธา ธา ฉยฺยา, ต ธา บทฺธยาติ อบทฺธยาติ อบทฺธยฺธธตีฆกาเธต ๙กีกฺเตาปิ อบทฺเธยา เกาฉกฺตาทิชิบิเฑฺฒต บทฺธยฺกฺตาปฏิเกฺขปตาตเตฺตต ตาตตฺตํ กเตาติ “ธตฺตาเรา”ติ ฯุตฺตํ ต บทฺธยฺกฺตาติ ฯุจฺจยาตา ธา อบทฺธยฺกฺตา อบทฺธยฺกฺตากาเธต ๙กีกฺตาปิ เกาฉาทิชิบิเฑฺฒปฏิเกฺขปตาตเตฺตต ตาตตฺตํ กตา ปฏิปเกฺขา ธา ปฏิกฺขิปีฆติ เตต, บฆํ ธา ปฏิกฺขิปตีติ ปฏิเกฺขเปาติ ฯุจฺจตีติ บทฺธยฺกฺตาปฏิเกฺขปตาตเตฺตต อบทฺธยฺกฺตา อบทฺธยา ธา ตาตตฺตํ กตา อเลาเภาติอาทีตํ ฒสฺสาทีหิ ตาตตฺตํ เลาภาทิชิบิเฑฺฒต ปฏิเกฺขเปต เลาภาทิปฏิปเกฺขต ธา เธฑิตตฺตา อเลาภาเธาบาเธยาหาตํ อญฺญยญฺญตาตตฺตํ ฆธาจุเตฺตต ปฏิเกฺขปตาตเตฺตต เฆาเธฒตฺตา ปธตฺตสฺส ปธตฺตเรต ชิกาธตํ ปธตฺตีติ เตต หิ ตํ ปทํ ยหตฺตตฺติ ฑีปิตํ เหาติ อลตฺถตฺตาตีติ อตฺถชิเบยาการเธปิ อาการตฺธเบต ธ อาธรฺธเบต ธ ปุต ธธตํ ธฆฺหีกยฺฯุ

៥. តជ្ជត្តិ តស្ស ផលស្ស អត្ថុជ្ឈិកំ ន កេវលំ និទ្ទិសិយមានំ សាតមេវ អធិកតំ , អថ វា យថានិទ្ទិដ្ឋានិ អារម្មណានិបីតិ "តេហិ វា"តិអាទិ វុត្តំ។ តស្ស វា ឧាតា ការណការកេន ផស្សត្ថំ បវត្តាតិ តដ្ឋា។ តំសមង្គិបុគ្គលំ, សម្បយុត្តធម្មេ វា អត្តនិ សាទយតីតិ សាតំ ទ-ការស្ស ត-ការំ កត្វា។ សុដ្ឋុ ខាទតិ, ខណតិ វា ទុក្ខន្តិ សុខំ។

៦. បិសោតិ រាគបិសោ។ សោ ហិ និរាវរណត្តា អត្តលិក្ខវេរោ អកុសលម្បិ បវត្តតិ វុត្តំ, កោ បន វាទោ កុសលន្តិ អធិប្បាយោ។ តទ្យា បវត្តេតា និក្កន្តំ សមត្ថា បវត្តន្តិ។ អថ វា សព្ពម្បិ ចិត្តំ សកាវេតា បវត្តេមេ, អាគន្តុកោបក្កិលេសវោធានេតហិ បន សាវជ្ជានវជ្ជានំ វោបក្កិលិដ្ឋចិត្តុត្តតោ ហោន្តីតិ។ ទារុប្បមាណេសុ និលាជីសុ លន្ធបញ្ញត្តិយា អកាវា ពិដ្ឋិ តិមិត្តំ អនបេក្ខិត្វា ទារុមិស្សបវត្តា លន្ធបញ្ញត្តីតិ "បញ្ញត្តិមត្តតោ"តិ វុត្តំ។ តំ-សទ្ទេន មនោវិញ្ញាណធាតុមេវ វុច្ចមានំ និទ្ទិសិតព្ពត្តាតិ ន តស្សា តជ្ជតា។ តេហិ អារម្មណេហិ ឧាតា តជ្ជាតិ ន វុច្ចមានេ សម្មុស្សុខតា ន វត្តព្ពា។ ន ហិ សោ អារម្មណំ, នាបិ វិសេសបច្ចយោ។ "តិណ្ណំ សង្គតិ ផស្សោ"តិ វិញ្ញាណមេវ ផស្សស្ស វិសេសបច្ចយោតិ វុត្តាតិ តស្មា ន វិញ្ញាណំ វិសេសបច្ចយភូតំ សម្មុស្សុខតាយ តជ្ជាមនោវិញ្ញាណធាតុសម្មុស្សុខាបញ្ញត្តិ លភតិ, ន ច តមេវ តស្ស ការណការកេន ផលការកេន វ វុច្ចមានំ សុវិញ្ញេយ្យំ ហោតីតិ។ កិំ វា ឯតេន, យថា ភវិតា វុត្តា តំសភាវាមេវ តេ ធម្មាតិ ន ឯវរូបេសុ ការណំ មគ្គិតព្ពំ។

៧. ឯវំតក្កនវសេន លោកសិទ្ធតាតិ អធិប្បាយោ។ ឯវនេច្ចោបច្ចា ភវិតព្ពត្តិ វិវិធំ តក្កំ កុវេ វិម ឆេកស្ស អារម្មណស្ស អាកឌ្ឍនំ វិតក្កំ។

៨. សមន្តតោ វរំ វិវរំ។

៩. អត្តមនតាតិ ឯត្ថ អត្ត-សទ្ទេន ន ចិត្តំ វុត្តំ។ ន ហិ ចិត្តស្ស មនោ អត្ថីតិ។ អត្តមនស្ស បន បុគ្គលស្ស ភាវោ អត្តមនតាតិ វត្វា បន បុគ្គលទិដ្ឋិនិសេធនត្ថំ "ចិត្តស្សា"តិ វុត្តំ។

១០. ន ពលវតី, កស្មា អវដ្ឋីតិ វុត្តាតិ? ឯកគ្គនិទ្ទេសេន បិណវធាទិករណេ តថា អវដ្ឋានមត្តកាវេតា។ វិរូបំ, វិវិធំ វា សំហរណំ វិកិរណំ វិសាហារោ, សំហរណំ វា សម្បិណ្ឌនំ, តទភាវោ វិសាហារោ។

១១. អញ្ញម្បិ បរិយាយេតិ អញ្ញម្បិ ការណំ។ សមាធានាធិករណការេវា ទិដ្ឋំ ពហុតំ វា បទានំ ឯកម្បិ អត្ថេ បវត្តិ។

១២. អារព្ភតិ វាតិ អាបជ្ជតិ វា។ វុឌ្ឍិ មមតំ វុឌ្ឍាបេយា ចុរត្តិ និប្បាទេតុំ អារទ្ធំ កុសលំ, បដិញ្ញា វា។

១៣. តិណ្ណន្តិ ញាត្វាធីនំ ចិត្តេ អារម្មណស្ស សុបដ្ឋានំ ទោតន្តោ សតិមេវាតិ តស្សា ឯតំ លក្ខណំ។

១៨។ បិយាលសក្ខរវាលិកាទីហិតា ក្ខយិ សញ្ញាតិ "សញ្ញាដ្ឋតា"តិ វុត្តំ។

១៩។ អមន្តីតិ ឧក្កដ្ឋុក្កដ្ឋមនុស្សាទីសត្តិអវិច្ឆេទវសេន បវត្តន្តិ។ កុសលាកុសលេសុបិ ហិ ឌីបិតំ ព្រត្ថៃមបច្ចយការេន សព្វយុត្តោ បវត្តមានេន តនបិច្ឆេទស្ស បច្ចយោ ហោតិ។

២០។ យំ ហិរីយតីតិ ហិរីយតិ-សទ្ទេន វុត្តា ការេនា យំ-សទ្ទេន វុច្ចតីតិ មត្តិ ការណំ វា ឧត្តំ ទដ្ឋព្វំ។ ហិរិយិតព្វតាតិ ច ហេតុអត្ថេ ករណវចនំ មុខ្ខំ។

២១។ អលុទ្ធកកាមេនតាតិ ឧត្ត អលុទ្ធកមេន អលុទ្ធកភត្តិ កាមតិទ្ទេសោ ទដ្ឋព្វោ។

២២។ អញ្ញាបត្ថោតិ ញ្ញាបិទេន វុត្តេន ទោមនស្សបត្តោតេន ទោសេន វិយ ន ញ្ញាបិទេតព្វោតិបិ អត្ថោ មុខ្ខំ។

៣១-៣២។ ថិនមិទ្ធាទិបដិបក្ខភាវេន កុសលធម្មេ អភិដ្ឋានិមភិការេ ច ថីនំ ថីនំ បរិចត្តភសមត្ថតា លហុបរិណាមតា, អចិន្តាតិចរណាភញ្ញាណញ្ញាសំយោគភាតំ សត្តាតំ អកុសលប្បវត្តិ បកតិក្ខុតាតិ ន ឧត្ត លហុបរិណាមតាម អត្ថោ។ តេសញ្ច ការេនា គរុតាមេនាតិ តន្ត្រីភុរសភាវាតំ លហុតា ទដ្ឋព្វា។ សា ហិ បវត្តមានា ថីនំ ភវដ្ឋុដ្ឋានស្ស បច្ចយោ ហោតិ។

៣៣-៣៤។ មេ ច ធម្មា មោហសម្បយុត្តា វិយ អវិបត្តលហុតា, តេសញ្ច កុសលករណេ អប្បដិឃាតេន មុទុតា។ អប្បដិឃាតេន មុទុតាទិទ្វុបសទិសតាម អនុបធម្មាតម្បិ មុទុតា មទ្ទវតាតិអាទិ វុត្តំ។

៣៨-៣៩។ និគ្គហេនេន កិលិដ្ឋំ អតិមុទុកំ ចិត្តំ អកម្មញ្ញំ ហោតិ វិលីនំ វិយ សុវណ្ណំ, រាគាទិនេន អតិថទ្ធំ អតាបិតំ វិយ សុវណ្ណំ, យំ បមាណយុត្តំ, តំ កម្មញ្ញំ ហោតិ យុត្តតាបំ វិយ សុវណ្ណំ។ តស្សេវ មុទុកស្ស ភាវោ កម្មញ្ញាការោ, សា កម្មញ្ញតាតិ មុទុតាទិសិដ្ឋា កម្មញ្ញតា វេទិតព្វា។

៤០-៤១។ បច្ចយសក្កការេន បវត្តំ អកុសលេន បច្ចយសក្កំ។ ឧគ្គីរតិ អនេសនា នាម វេជ្ជកម្មំ ករោតិ, ទូតកម្មំ ករោតិ, បហិណកម្មំ ករោតិ, គណ្ឌំ ផាលេតិ, អរុមក្ខនំ ទេតិ, ឧទ្ធំវិរេចនំ ទេតិ, អធោវិរេចនំ ទេតិ, នត្ថុតេលំ បចតិ, ចក្ខុតេលំ បចតិ, វេឡុទានំ ទេតិ, បណ្ណទានំ ទេតិ, បុប្ផទានំ ទេតិ, ផលទានំ ទេតិ, សិនានទានំ ទេតិ, ទន្តកដ្ឋទានំ ទេតិ, មុខោទកទានំ ទេតិ, ចុណ្ណទានំ ទេតិ, មត្តិកាទានំ ទេតិ, ចាដុកម្មំ ករោតិ, មុគ្គសូបិយំ, បារិភដ្យំ, ជង្ឃបេសនិយំ ទ្វាទសមំ ទូតកម្មេន សទិសំ, តស្មា ឧគ្គីរតិ។ ឆ អគោចរា វេសិយាគោចរោ, វិធវា, ថុល្លកុមារី, បណ្ឌក, បានាគារ, ភិក្ខុនីអគោចរោតិ។ សង្ខេបតោតិ សង្ខេបេន

អតិទិដ្ឋត្តា “តត្ថ កតមេ ធម្មា”តិអាទិ ន សក្កា វត្តុន្តិ “យេ ធម្មា ធម្មិកតា”តិអាទិនិទ្ទេសំ សង្ខិបិត្វា “យេ វា បនា”តិ និទ្ទេសោ កតោតិ អត្ថោ។

និទ្ទេសវារកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

កោដ្ឋាសវារវណ្ណនា

១៦០. និទ្ទេសវារេ បុច្ឆាទីនំ បច្ចេកំ អនេកត្តេបិ បុច្ឆាទិភាវេន ឯកត្តំ ឧបនេត្វា វត្ថុបរិច្ឆេទតា វុត្តា។ ចត្តារោ ទ្វេតិ ឯវមាទីនំ សង្ខិបិត្វា សហ វា ឯកតោ សង្គហោ។ ឋបេត្វា យេវាបនកេតិ សង្គហេតព្ពា សង្ខ្យា វុត្តំ។ តេ ហិ វិសុំ វិសុំ ឧទ្ទិដ្ឋត្តា និទ្ទិដ្ឋត្តា ច វិប្បកិណ្ណាតិ សង្គហេតព្ពា ហោន្តិ, ន យេវាបនកា សង្គហិតេនេវ តថា អវិប្បកិណ្ណត្តា។ យស្មា បន សង្ខារក្ខន្ធបរិយាបន្នា ហោន្តិ, តស្មា តំនិទ្ទេសេ អវត្តភាវនិវារណត្ថំ យេវាបនានេវ វុត្តាតិ ន យេវាបនកា ឋបេតព្ពាតិ។ បច្ចយសង្ខាតេនាតិ អាហារបច្ចយសង្ខាតេនាតិ វុត្តំ ហោតិ។ អថ វា “ហេតុ បច្ចយោ”តិ ឯតេសុ វុត្តេសុ ជនកោ ហេតុ ឧបត្ថម្ភកោ បច្ចយោតិ ឯវំ វិសេសវន្តេសុ បច្ចយសង្ខាតេន។ យថា ហិ កពឡីការាហារោ ឱជដ្ឋមករូបាហរណេន រូបកាយំ ឧបត្ថម្ភេតិ, ឯវមិមេបិ វេទនាទិអាហរណេន នាមកាយន្តិ។ តថា ច ហោន្តីតិ សហជាតាទិបច្ចយេ សង្គយ្ហាហ។ អញ្ញថា វាតិ អញ្ញេន ច ឯកេនាការេន បច្ចយា ហោន្តីតិ អាហារាតិ វុច្ចន្តីតិ អត្ថោ។ តស្មា អាហរណកិច្ចរហិតានំ ហេតុអធិបតិអាទីនំ តត្ថ អាហារភាវប្បសង្គោ។ ផស្សោ ច ចេតនា អាហារោតិអាទិ យថាសម្ភវតោ វុត្តំ, ន ពលវត្ថម្ភេន វិសេសោ ផស្សាទិវសេន។ តយោ ច ឯតេ កាយាទិភេទភិន្នំ វិញ្ញាណំ វិសេសេន, អវិសេសេន ច បញ្ចុបាទានក្ខន្ធេ។

អារម្មណំ ឧបគន្ត្វា និជ្ឈាយតិ ចិន្តេតិ ឧបនិជ្ឈាយតិ។ ហេតុសន្ធាតិ ឧបាយវេន, ន មូលេន។ បុព្ពភាគេ កតោ បដិបន្នោ នានាក្ខណិកោ អង្គិកោ មគ្គោ លោកុត្តរក្ខណេ សហ បវត្តោ យថាភូតមគ្គោតិ វុត្តោ។ វិបស្សនាក្ខណេ វា បុព្ពេវ កាយកម្មាទីនំ សុបរិសុទ្ធតាយ អង្គិកមគ្គបរិយាយស្ស “អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆតី”តិ (ម. និ. ៦.៣៦១) ឯវំ វុត្តោ បរិយាយេន បុព្ពភាគមគ្គស្ស អង្គិកតា យថាភូតវចនេន ទីបិតា, ន ឯកក្ខណេ អដ្ឋន្នំ អង្គានំ សម្ភាវាតិ ឯវមស្សាបិ បរិយាយទេសនតា វេទិតព្ពា។ វិជានាតិ វិចិត្តវិចិត្តតាតិ “ចិត្តវិចិត្តដ្ឋេន ឯកោវ ធម្មោ វិញ្ញាណក្ខន្ធោ”តិ អាហ។ វត្តារោ ធម្មា ហោន្តីតិអាទីសុ វេទនាក្ខន្ធាទីនំ សង្គហេ កតេបិ បុន “ឯកោ វេទនាក្ខន្ធោ ហោតី”តិអាទិវចនំ ន អនេកេ វេទនាក្ខន្ធាទយោ ជាតិនិទ្ទេសេន វុត្តាតិ ទស្សនត្ថំ។ វុត្តិយេសុ ច ឯកស្ស ជាតិនិទ្ទេសភាវេ បដិក្ខិត្តេ អញ្ញេសំ វុត្តិយាទំ អាហារាទីនញ្ច តប្បដិក្ខេបោបិ កតោ ហោតីតិ បុព្ពាបរយស្ស បរិវុត្តិយស្សេវ កតោតិ ទដ្ឋព្ពោ។

កោដ្ឋាសវារវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

បុញ្ញាតធារចណ្ណតា

១៦១-១៦៥៚ ឧត្តាតិ ឧតស្មិំ យថាវុត្ត នយេយ, ឧតេតស្ ចា ឆេយ្យុ៚ កាវេចាតិ សត្តោ, យោ ពោធិ ចា អត្តោ៚

ក្យតិឃចិត្តាឌិចណ្ណតា

១៣៩៚ សប្បយោគេកតាតិ លិតស្ស ចិត្តស្ស ក្រួស្សាហតបយោគសហិតេតត៚ និសាបិយេតាតិ ក្យសលស្ស កេរលាកេរលាស្ អាឌិតចាតិសំសបច្ចូចេក្លលំ បនេហិ ក្រួស្សាហតត្តិ ឧចយាឌិក្រួបិឃសហិតេតត៚

១៥៦-១៥៨៚ យហាអដ្ឋកថាយំ អត្ថញ្ញាតា តាតិសយាហិតាឃ កាចតាឃាតិ យេចាបតគេហិបិ តិដ្ឋិសេសតំ ឌស្សេតិ៚

បុញ្ញាកិរិយចត្ថាឌិកថាចណ្ណតា

អបចិតិ ឧច អបចិតិសហគតំ បុញ្ញាកិរិយាចត្ថុ យថា "តត្ថិរាគសហគតា"តិ៚ អបចិតិ ចា ចេតតាសម្បយុត្តកឆន្ទា កាយចចីកិរិយា ចា, តំសហិតា ចេតតា អបចិតិសហគតំ៚ ហិតផរេណតាតិ ឆេសេក យេត្តាផរេណត, "ឧចំ យេ ហិតំ កចិស្សតី"តិ បចេត្តត ហិតចិន្តេត ចា៚ កម្មស្សកតាទោលំ ឌិដ្ឋិជុកម្មំ៚ តិឃយលក្ខណត្តិ យហប្បលតាតិឃយស្ស លក្ខណំ៚ ឃិលយេយ សង្គហំ គច្ឆន្តិ ចារិត្តចសេត៚ អតចជ្ជចត្ថុ បរិច្ចជត្តោ ចិឃ អត្ថតុយោឌយាតោបិ បរស្ស សម្បត្តិឃា យោឌតីតិ អត្ថតុយោឌតា ឌាតមយេ សង្គហិតា៚ កាចេត្តាបីតិ អសម្បត្តកាចតំ សត្ថាយាហ៚ សម្បត្តា ហិ អប្បតា ហោតីតិ៚ អដ្ឋេច ពោធ្ធោសេ ពត្តាតិ ឧកស្ស សត្តស្ស ឧកស្មិំ ឍណេ ក្រុប្បត្តមេកំ បជមចិត្តំ ឌស្សេត្វា អញ្ញាតិ តាឌិសាតិ អឌស្សេត្តត សត្តាតិ តាតិ សរិក្ខដ្ឋេត ឧកីកតាតិ ហោត្តិ, តថា សេសាតិបីតិ ឧចំ អដ្ឋ ពត្តា៚

ការាចចរក្យសលចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៚

រូបិចចរក្យសលំ

ចតុក្កតយោ

បឋមជ្ឈាតកថាចណ្ណតា

១៩០៚ ក្រួត្តរបឌលៃបំ ពត្តា រូបកេចា រូបត្តិ ចុត្តោ៚ ឥសាតស្ស អយក្កកាចេបិ សតិ យក្កចឆតំ អញ្ញាយក្កកាចតិចារណត្តិ ថ្លាយស្មិំ អត្ថ

យក្កកហលស្ស បយោឌត៌ ចុត្តំ, ត សន្តស្ស កុសលញ្ញាតស្ស យក្កការេចាតិ៍ ពត្ថ យក្កស្ស កាចតាឃ សយឃចេត្វាតស្ស ពេតត្តា អយក្កកាចតាសយេឃ បចត្តាត៌ ឋស្សាឌិត៌ កុសលការេចា ត ឌស្សិតោ សិឃា, ពស្មា សន្តស្ស យក្កការេចា ឌស្សេពន្តោតិ៍ ព្ភតោ អន្តោ យក្កោ តត្ថិតិ ឧចំ អញ្ញាក្ខុយិកចិឆុនោ សតិ បច្ចយត្តរេ ឝុប្បបត្តិឌតកាសការេចា ចិបិកឆយុសការេចា ចិឃ ចិបិកឆយុចរេសត សន្តាសយាតោ យក្កសេត្ថត ចុនេត្តាតិ ឌស្សេតីតិ ចេឌិតន្តាំ៍ កុសលំ ឌាតត្ថិ អលេរិកា ឌដ្ឋេន្តា៍ អឆ ចា េចពតា ឌាត៌, ឋំ ចដេ្ឋត្វា ព្ភតេរ ឆេ្វ េចពតាសយ្យឃុត្តកាតិ ចុត្តា៍ ចដ្ឋិតិ យក្កាចតោ ឈាតចចេតត សក្តេហត្វា យក្កោតិ ចត្តុំ ចដ្ឋិតិ អេត្វា៍ ឃ្លកប្បតាតិ សត្តហតា៍ អញ្ញាត្វ ឌិដ្ឋំ អត្ថំ បរិច្ចឌិត្វា "ឌេតតិ ចេឆ្ឋតី"តិ អឃយេត្វា កស្មា ចុនេត្តាតិ តិនុបសក្កស្ស អញ្ញាត្វ ឧចយត្វស្សេច ឌិដ្ឋត្តាតិ ព្ភយត្ថំ ចិការេចតុំ "បុត ចបរំ ភ្តាឃិ"តិ (យ៍ តិ៍ ១៍១៩ អាឌេឃា) ឝុត្តយាហដំ៍ េកសត្តំ អទិឃាត៌ អទិឃយក្កោត សិត្ថាតិ អញ្ញាតិ ច ឈាតាតិ កាចតាសកាចាេតចាតិ េពឝុបិ កាេចេត្តត សយឃចេត្វាត៌ ព្ភញ្ញាតិតិ៍

តិស្សេត្តិ តិក្កដ្ឋិ ឧេពត, ឧត្ត ចាតិ តិស្សេលំ៍ េក តិក្កដ្ឋិ? កាយា៍ េពសំ កាយាត៌ តិស្សេលំ បហាតត្តិ អេត្វា៍ ឧចពិ្យា"កាយាត"ត្តិ កពត្តុំ សាយិចចត៌ ឃុដ្ឋតិ៍ ចត្តការេយហិបីតិ ចត្តការេយហិ ចិចិេច្ចចាតិបិ អេត្វា ឃុដ្ឋតីតិ ឧចំ ឃុដ្ឋយាតត្តត្តរសយុច្ចយេត្វា បិ-សេត្ថា, ត កិេលសកាយសយុច្ចយេត្វា៍ កស្មា? ព្ភយស្មិំ អេត្វ កិេលសកាយាត៌ ឝុតិឃបេឌត ចិេចកស្ស ចុត្តត្តា៍ អកុសលសេត្ថត ឃឌិបិ កិេលសកាយា, អឆាបិ សន្តាកុសលា កហិតា, សន្តាឆា បត កិេលសការេយហិ ចិេចេកា ចុនេត្តាតិ អាហ "ឝុតិេឃត កិេលសការេយហិ ចិេចកចចតេតា"តិ៍ កាយកុលាឌិកយេហតុបិ បិលាតិបិតាឌិអឝុទ្ធប្បេឃាេកា េហាតីតិ តន្តិេចេកត បយោកឝុទ្ធិ ចិកាចិតា៍ តល្បាសំកិេលសេសាឆេតត អាសឃេបិសត៌

អេន្តាសយិចាតិ ឌិដ្ឋិយាតាឌិត៌ ឋស្សាឌិតេច្ចា៍ ភ្តបរិ ចុច្ចយាតាតិ ឈាតក្កាតិ ភ្តបរិញ្ញាតក្កាតិ, េពសំ អត្តតោ ចិបច្ចតិកាត៌ បឌិបក្ខកាចឌស្សតត្វ៌ តប្បច្ចតិកតិចរលចចត៌ ឲ្យាបិឌចិេចកចចេតត "អតត្វំ េយ អចទិ"តិអាឌិអាឈាតចត្តុេកឌចិសឃស្ស េឌាសស្ស េយាហាឌិកាត៌ ចិតយិត្ថាឌិត៌ ចិេចកចចេតត បដិត្ឋាឌតចេសត ឝុក្ខាឌិបុន្តត្តាឌិេកឌចិសឃស្ស េយាហស្ស ចិក្ខម្ភតចិេចេកា ចុនេត្តា៍ កាយរាកឲ្យាបិឌពេឌកដ្ឋចិតយិត្ថាឌិចិក្ខម្ភតកេខ្ញាច៌ សន្តាកុសលបឌិបក្ខសកាចត្តា សន្តាកុសលិត៌ េពត សកាេចត សន្តាកុសលិត៌ បហាត៌ េហាត្តយិ កាយរាកាឌិចិក្ខម្ភតសកាចេយចាតិ ឋំសកាចត្តា អចិេសេសត្វា តិចរលាកុសលឝុលិឌិត៌ ចិក្ខម្ភតចិេចេកា ចុនេត្តា េហាតីតិ អាហ៍

ចិតក្កស្ស កិច្ចចិេសេសត ឆិរកាចប្បេត្តា បេឌយន្លាតសយាឌិយិប្បច្ចតិកឝុរិកាចកេពត ឆិរកាេចត ឋំសឌិេសឝុ ចិតក្ករហិេពឝុ ឝុតិឃញ្ញាតាឌិសយាឌិឝុ ច អប្បតាតិ អដ្ឋកឆារេចាហាររាតិ ចិតក្កស្ស អប្បតាេឃាេកា ចុនេត្តា, អញ្ញាឆា ចិតេក្កាច អប្បតាតិ តស្ស ឋំសប្បេឃាេកា ត សិឃាតិ៍ អេត្វា...េប... ឌដ្ឋេន្តា ឈាតសយក្កិេតា ចិតក្កចិចារសយក្កិតាឌស្សេតត ឈាតេស្សច សចិតក្កសចិចារកាចស្ស ចុត្តត្តា៍

ចិេចកជំ បីតិឝុខត្តិ ឧត្ត បុរិមស្មិំ អេត្វ ចិេចកជត្តិ ឈាត៌៍ បីតិឝុខសត្ថេតា ច អត្ថិអត្វចិេសសចេតា អស្ស, អស្មិំ ចាតិ ឧត្ត អ-កាេរា

ចុតេ្តា៎ ទុតិយេ បីតិសុខេយេច ចិវេចកជំ៎ ចិវេចកជំបីតិសុខន្តិ ច អញ្ញាបទេត្វ សយាវេសា បច្ចត្តតិទ្ធេសស្ស ច អវេសិវេបិ កវេតា, វេសិវេប ចា សតិ “ចិវេចកជបីតិសុខ”ន្តិ បិវេធាតិ អយំ ចិវេសវេសា៎ កលភាត្យុប្បុន្នតាតិ កលភាត្យុប្បុន្នតាយ, កលភាត្យុប្បុន្នតាយត្តំ ចា បធយន្តិ ចចតន្តិ អវេត្វា៎ តិច្ចានំចិបល្លាសប្បហាវេតត យវេក្កា អសវេយ្ញាហវេតា អតិច្ចានំលក្ខលាតិ បជិចិត្ថញ្ញីតិ លក្ខល្បតិញ្ញាតំ៎ អសវេយ្ញាសធយុំ តិត្ថាតំ អចិបទឹតលក្ខលត្តា អតញ្ញាធាកាចវេតា តធលក្ខលំ៎

ទុតិយជ្ញាតកធាចណ្ណតា

១៩១-១៎ចិតក្កចិចារាតំ ច្ចុបសយាតិ ឲវេតត វេយហិ ចិតក្កចិចារេហិ បធយជ្ញាតស្ស ឱទ្ធអាទិកតា, វេតសំ សយតិក្កយា ទុតិយជ្ញាតស្ស សយធិកវេយា, ត សកាចវេតា អវេតាឲ្យអាទិកាតំ ឋស្សាឌីតំ សយតិក្កយាតិ អឃយវេត្វា ឌីបិវេតា វេហាតិ៎ ឲចំ “បីតិឃា ច ចិរាកា”តិអាឌីសុ តវេយា ៎ តទ្ធា ចិតក្កចិចារបីតិសុខសយតិក្កយចចតាតិ ឱទ្ធអាទិវេកាឲ្យអាទិកក្កសយតិក្កយា ទុតិយានំអធិកយបទិឌីបកាតីតិ វេតសំ ឲកវេធសក្ខតំ ចិតក្កចិចារសយតិក្កយចចតំ តំឌីបកន្តិ ចុត្តំ៎ អឆ ចា ចិតក្កចិចារច្ចុបសយចចវេតវេតច តំសយតិក្កយា ទុតិយាធិកយឌីបវេកត បីតិចិរាកានំចចតាតំ បីតិឃានំសយតិក្កយា តតិយានំអធិកយឌីបកតា វេហាតីតិ តស្ស តំឌីបកតា ចុត្តា៎

តិលចណ្ណវេយាកវេតា តិលចត្វំ ចិឃាតិ តិលវេយាកវេតា ចត្វំ តិលំ ចិឃាតិ អធិប្បាវេយា៎ វេយត សយ្យសាគវេតត វេយាកា ឥសាតំ សយ្យសាគតំ, តទ្ធិ៍ គស្សិវេត “សយ្យសាគតំ ឥសាត”ន្តិ សយាតាធិករលតិទ្ធេសវេតច តំវេយាកា ឥសាវេត តំសទ្ធប្បចត្តិ គស្សិតាតិ អចិវេរាវេឆា ឃុវេត្វា៎ ឲវេកាឌីកាវេច កឆន្តិ ឲវេកាឌីយិក្រស្សិវេត “ឲវេកាឌីកាចំ ឥសាត”ន្តិ សយាតាធិករលតិទ្ធេសវេតច ឥសាតស្ស ឲវេកាឌីចឌ្ឍតា ចុត្តា វេហាតីតិ៎ ឲវេកាឌីកាចន្តិ បតិធំ វ្គុឌ្ឍទិត្វា ឲវេកាឌីស្ស តិទ្ធេសា ត កត្តុវេត្តា សិឃាតិ ឲវេកាឌីកាចសវេទ្ធា ឲច សយាធិយិស្របចវេត្វា សយ្យសាគតសវេទ្ធា ចិឃ ឥសាតយិស្របចត្តតីតិ ឃុត្តំ៎

អប្បិតាតិ កយិតា ចិតាសំ៎ ទុតិយជ្ញាតានំអធិកយុបិឃឌីបវេកត អញ្ញត្ថសយ្យសាគតតាយ វេឆតវេសា ឲវេកាឌីកាចតាយ ច វេហតុឌីបវេកត អចិតក្កាចិចារកាចវេហតុឌីបវេកត ច ចិតក្កចិចារច្ចុបសយចចវេតវេតច ចិតក្កចិចារាការវេចា ឌីបិវេតាតិ កិំ បុត អចិតក្កអចិចារចចវេតត កវេតតាតិ? ត, អឌីបិតត្តា៎ ត ហិ ចិតក្កចិចារច្ចុបសយចចវេតត ចិតក្កចិចារាតំ អប្បចត្តិ ចុត្តា វេហាតិ៎ ចិតក្កចិចារវេរសុ ហិ តណ្ហាបហាតច្ចា ឲវេតសំ ច្ចុបសយតំ៎ វេយ ច សង្ខាវេរសុ តណ្ហាបហាតំ កវេរាត្តិ, វេតសុ យវេក្កសុ បហឹតតវេណ្ហស្ស ឋវេលសុ ច សង្ខារប្បចត្តិ វេហាតិ, ឲចយិធាបិ ចិក្ខម្ភិតចិតក្កចិចារតណ្ហស្ស ទុតិយជ្ញាតស្ស ចិតក្កចិចារសយ្យវេយាវេកា បុទិវេយត ត តិចាទិវេតា សិឃាតិ តំតិចារលាត្វំ អាចជ្ជិត្យកាយតានំអតិក្កវេយាច វេតសំ ច្ចុបសវេយាតិ គស្សតត្វច្ចា “អចិតក្កំ អចិចារ”ន្តិ ចុត្តំ៎

តតិយជ្ញាតកធាចណ្ណតា

១៩១៎បទិសុទ្ធបកតិ ឥលាសចបកតិ តិក្កិវេលសតា៎ វ្គុវេបក្ខាតិយិត្តន្តិ ឲត្វ លិត្យុឌ្ឍបក្ខបិតរេហិតំ យញ្ញត្ថំ ចិទិយំ “វ្គុវេបក្ខា”តិ ចុត្តំ, តវេគច តំ

ᩋᩣᨠᩣᩁᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩮᨲᨻ᩠ᨻᩔ ᨲᩣᨴᩥᩈᩔ ᩅᩦᩁᩥᨿᩔ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨠᩣᩅᨲᩮᩣ ᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨷᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᨷᨭᩥᩃᩣᨽᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨶᩦᩅᩁᨱᩮ...ᨷᩮ... ᨶᩮᩅᩈᨬ᩠ᨬᩣᨶᩣᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨷᨭᩥᩃᩣᨽᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᩋᩣᨠᩥᨬ᩠ᨧᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶᩈᨬ᩠ᨬᩴ ᨷᨭᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩈᨶ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨶᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩩᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᩩ ᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨾᩣ ᩋᨭ᩠ᨮ ᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᨷᨭᩥᩃᩣᨽᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᩴ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᨿᩪᩉᨶᩴ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩴ ᨣᨲᩥᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩏᨷᨷᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨩᩣᨲᩥᩴ ᨩᩁᩣᨾᩁᨱᩈᩮᩣᨠᨷᩁᩥᨴᩮᩅᨴᩩᨠ᩠ᨡᨴᩮᩣᨾᨶᩔᩩᨷᩣᨿᩣᩈᩮ᪨ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨹᩃᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᩴ...ᨷᩮ... ᩏᨷᩣᨿᩣᩈᩮ...ᨷᩮ... ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᨷᨭᩥᩃᩣᨽᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᩴ...ᨷᩮ... ᩏᨷᩣᨿᩣᩈᩮ᪨ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨹᩃᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨿ...ᨷᩮ... ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩅᩥᩉᩣᩁᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨿ...ᨷᩮ... ᩋᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᩉᩣᩁᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᩴ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᨿᩪᩉᨶᩴ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩴ...ᨷᩮ... ᨷᨭᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩈᨶ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨶᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩩᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᩩ ᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨾᩣ ᨴᩈ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᩅᩈᩮᨶ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨿᨴᨲ᩠ᨳᩥ ᨿᩴ ᨽᩪᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩃᨴ᩠ᨵᨷᨧ᩠ᨧᨿᩴ, ᨲᩴ ᨾᩩᨬ᩠ᨧᩥᨲᩩᨠᨾ᩠ᨿᨲᩣᨬᩣᨱᩮᨶ ᨷᨩᩉᨲᩥ᪨ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩈᩮᩣᩅᨲ᩠ᨳᩥᨠᨲ᩠ᨲᨿᩔ ᩈᨷ᩠ᨷᩃᨠ᩠ᨡᨱᩅᩥᨧᩥᨶᨶᩮ ᩅᩥᨿ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩃᨠ᩠ᨡᨱᨲ᩠ᨲᨿᩔ ᨽᩪᨲᩔ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩃᨠ᩠ᨡᨱᩅᩥᨧᩥᨶᨶᩮ ᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩴ ᨷᨭᩥᩃᨽᨲᩥ᪨ ᩋᨶᩣᨠᩮᩣᨠᩣᩁᩈᩣᨲᩥ ᨷᩉᩦᨶᩔᩣᨷᩥ ᨲᩔᩮᩅ ᩋᩅᨲᩥ ᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᩥᨠᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨶᩣᨾᨠᩣᨿᩮᨶ ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩈᩩᨡᩴ ᨠᩣᨿᩥᨠᩈᩩᨡᩉᩮᨲᩩ ᩁᩪᨷᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨷᨶᩮᨶ ᨠᩣᨿᩥᨠᩈᩩᨡᨬ᩠ᨧ ᩈᩮᩣᨲᩈᨾᨦ᩠ᨣᩦ ᨷᨭᩥᩈᩴᩅᩮᨴᩮᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩅ᩠ᨿᩣᨷᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᩁᩪᨷᩮᨠ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩅᩦᩁᩔ ᨲᩣᨴᩥᩈᩮ ᨶᩣᨲᩥᨷᨧ᩠ᨧᨶᩦᨠᩮ ᩅᩣᨲᩣᨴᩥᨠᩮ ᨷᩮᩣᨶᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩈᩩᨡᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᩑᨲᩮᩉᩥ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩅᩦᩁᩔᩣᨷᩥ᪨

ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨩ᩠ᨫᩣᨶᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪑᪙᪓᪨ ᩋᩅᩥᨽᩪᨲᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨲᩥ ᩈᩩᨡᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨶᩥ ᩅᩥᨿ ᩋᩅᩥᨽᩪᨲᩣᨠᩣᩁᩣ ᨷᩥᨭ᩠ᨮᩥᨷᩣᩈᩣᨱᨣᨲᨾᩥᨣᨷᨴᩮ ᩅᩥᨿ ᨶᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣᩅᩥᨽᩪᨲᩣᨠᩣᩁᩪᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ᪨

ᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᨶᨿᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᨷᨬ᩠ᨧᨠᨶᨿᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪑᪙᪔᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᨶ ᨴᩩᩅᨴᩣᨶᩩᨿᩣᨲᩥ ᩈᨭ᩠ᨮᨬ᩠ᨬᨲᨬ᩠ᨬᩣᨱᩔ᪨ ᨲᩮᨶ ᩉᩥ ᨴᩩᩅᩣᨶᩴ ᩋᩣᨠᩣᩁᨽᩮᨴᩴ ᨬᩣᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨴᨶᩩᩁᩪᨷᩴ ᨴᩮᩈᨶᩴ ᨶᩥᨿᩣᨾᩮᨲᩦᨲᩥ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ ᨷᨬ᩠ᨧᨠᨶᨿᩮ ᨴᩩᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ ᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᨶᨿᩮ ᨴᩩᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᨷᨠ᩠ᨡᩥᨠᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩴ “ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ...ᨷᩮ... ᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᨽᩣᩅᩮᨲᩥ ᩋᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩴ ᩅᩥᨧᩣᩁᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨾᩣᨵᩥᨩᩴ ᨷᩦᨲᩥᩈᩩᨡᩴ ᨴᩩᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ ᩏᨷᩈᨾ᩠ᨷᨩ᩠ᨩ ᩅᩥᩉᩁᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ? ᩑᨠᨲ᩠ᨲᨠᩣᨿᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩈᨬ᩠ᨬᩦᩈᨲ᩠ᨲᩣᩅᩣᩈᨹᩃᨲᩣᨿ ᨴᩩᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᩮᨶ ᩈᨾᩣᨶᨹᩃᨲ᩠ᨲᩣ ᨷᨩ᩠ᨩᨾᨬ᩠ᨬᩣᨶᩈᨾᩣᨵᩥᨲᩮᩣ ᨩᩣᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ᪨ ᨷᨩ᩠ᨩᨾᨬ᩠ᨬᩣᨶᩮᨿᩅ ᩉᩥ ᨠᩣᨾᩮᩉᩥ ᩋᨠᩩᩈᩃᩮᩉᩥ ᨧ ᩅᩥᩅᩥᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩥ ᨲᩮᨠᩣᨧᩣ ᨶ ᨴᩥᨭ᩠ᨮ “ᩅᩥᩅᩥᨧ᩠ᨧᩮᩅ ᨠᩣᨾᩮᩉᩥ ᩅᩥᩅᩥᨧ᩠ᨧ ᩋᨠᩩᩈᩃᩮᩉᩦ”ᨲᩥ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᩅᨲ᩠ᨲᩩᩴ, ᨶᩣᨷᩥ “ᩅᩥᩅᩮᨠᨩ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᨴᩮᩈᨶᩣᩈᩩ ᨧ ᨷᨬ᩠ᨧᨠᨶᨿᩮ ᨴᩩᨲᩥᨿᨲᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᩣᨶᩥ ᨴᩩᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᩮᨶ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩅᩪᨷᩈᨾᩣ ᩅᩥᨧᩣᩁᩅᩪᨷᩈᨾᩣ ᩋᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᩅᩥᨧᩣᩁᨲ᩠ᨲᩣ ᨧᩣᨲᩥ᪨

᪑᪔᪙-᪑᪕᪐᪨ ᨲᩔ ᨲᩔ ᨽᩣᩅᩔ ᩏᨷᨧᩣᩁᨲ᩠ᨳᩴ ᨶᩦᩅᩁᨱᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩅᩥᨧᩣᩁᨶᩥᨠᨶ᩠ᨲᩥᨿᩣᨴᩦᨶᩴ ᩅᩪᨷᩈᨾᩣ ᨶᩥᩁᨠ᩠ᨡᩮᨲᩮᩣ ᨠᩣᨿᩣᨴᩥᨴᩁᨳᨿᩣᩈᩥ᪨ ᨲᨴᨶᩩᨵᨾ᩠ᨾᨲᩣᨲᩥ ᨲᨴᨶᩩᩁᩪᨷᨲᩣᨠ᩠ᩅᨲᩣ, ᩈᩣ ᨷᨶ ᨲᨴᩔᩣᨴᩈᨬ᩠ᨬᩣᨲᩣ ᨲᨴᩔᩣᨴᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᩈᨬ᩠ᨬᩣᨲᩣ ᩅᩣ ᨾᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩦᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᩅᩥᨠᨾ᩠ᨷᩥᨲᨭ᩠ᨮᩥᨲᩥᨠᩣ ᨲᩴᨲᩴᨷᩁᩥᩉᩁᨱᩈᨲᩦᨲᩥᨷᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᩩᩴ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩦᨲᩥ ᩑᩅᨬ᩠ᨧ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ “ᩈᨲᩥᨾᩣ ᩅᩣ ᨵᩥᨲᩥᨾᩣ ᩅᩣ”ᨲᩥ ᩅᩥᨠᨷ᩠ᨷᩮᩣ ᨠᨲᩮᩣ᪨ ᩋᩣᨣᨾᨶᩅᩈᩮᨶᩣᨷᩥ ᨧ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥᨿᩮᩅᩣᨲᩥ ᨬᩣᨱᩴ ᨠᨴᩣᨧᩥ ᨴᩩᨲᩥᨿᩣᨴᩦᨶᩴ ᨷᨮᨾᩣᨴᩥᩋᩣᨣᨾᨶᨠᨾᨷᨭᩥᨷᨴᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᨷᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩉᩥ ᩋᨶᩮᨠᨲ᩠ᨳᨠᩴ ᨴᩦᨷᩮᨲᩥ, ᩑᨲᩔ ᩋᨶᩮᨠᨲ᩠ᨳᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᩑᩅ ᨧ ᨷᩥᨱ᩠ᨯᩥᨲᩴ ᩑᨠᩮᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨫᩣᨶᩮ ᨧᨲᩔᩮᩣ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨶᩥ ᩈᩮᩣᩊᩈᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩩᨠᩴ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᨿᩮᩣᨩᩥᨲᩴ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣ ᩑᨠᩮᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣᨴᩥᨽᩮᨴᩮᨶ ᨶᨿᩮᨶ ᨫᩣᨶᩣᨶᩥ ᩉᩮᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ ᨶᩥᨿᩩᨲ᩠ᨲᩥ᪨

ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪑᪕᪑᪨ ᩋᨷ᩠ᨷᨣᩩᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᨬ᩠ᨧᩉᩥ ᩅᩈᩥᨲᩣᩉᩥ ᩋᩅᩈᩦᨠᨲᩴ᪨

ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨷᨭᩥᨷᨴᩣᨾᩥᩔᨠᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪑᪕᪙᪨ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ ᩈᩮᩣᩊᩈᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩩᨠᨲᩮᩣ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮ᪨ ᩑᩅ ᨠᩮᨧᩥ ᨫᩣᨶᩴ ᩁᩪᨷᩣᩅᨧᩁᨲ᩠ᨲᩥ ᨠᩣᨿᩣᨲᩥ ᩅᩅᨲ᩠ᨳᩮᨲ ᩑᩅ ᨠᨲᩣᨵᩥᨠᩣᩁᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᨲᩮ ᩁᩪᨷ᩠ᨿᩣᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲᩣ, ᨲᩮᨶ ᨫᩣᨶᩣᨶᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᨷᨭᩥᨷᩣᨴᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨠᨶᨿᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣᨶᩦᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᨲᩮ ᩁᩪᨷᩣᩅᨧᩁᨲ᩠ᨲᩥ ᨠᩣᨿᩣᨲᩥ᪨

ᨠᩈᩥᨱᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪑᪖᪑᪨ ᨲᩮᩁᩣᩈᨷᩥᩁᨠᨲᩣᨴᩥᨶᩮᨲ ᩋᩣᩁᩩᨷ᩠ᨷᨷᩥᩁᨠᨲᩣ ᨧ ᨴᩔᩥᨲᩣ᪨ ᩃᩥᨷ᩠ᨷᨴᩔᨶᩴ ᩃᩥᨷ᩠ᨷᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩣ ᩃᩥᨷ᩠ᨷᨲᩥᩈᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᩁᩮᨶᩣ᪨

ᩋᨽᩥᨽᩣᨿᨲᨶᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪑᪖᪓᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨿᩦᨲᩥ ᨠᩮᩅᩃᩴ ᨠᩈᩥᨱᩣᨿᨲᨶᩈᨬ᩠ᨬᩣᨲᨾᩮᩅ ᩋᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨽᩥᨽᩣᨿᨲᨶᩈᨬ᩠ᨬᩣᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩈᨲᩥᨷᩥ ᩋᨽᩥᨽᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩴ ᨠᩈᩥᨱᩣᨿᨲᨶᨲ᩠ᨲᩮ ᨠᩈᩥᨱᩣᨿᨲᨶᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᩋᨽᩥᨽᩣᨿᨲᨶᨽᩣᩅᩮᩣ ᨠᩈᩥᨱᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᨽᩥᨽᩅᨶᨠᩣᩁᨱᨲᩣᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨽᩥᨽᩅᨲᩦᨲᩥ ᩋᨽᩥᨽᩩ, ᨷᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᩴ, ᨬᩣᨱᩴ ᩅᩣ᪨ ᩋᨽᩥᨽᩩ ᩋᩣᨿᨲᨶᩴ ᩑᨲᩔᩣᨲᩥ ᩋᨽᩥᨽᩣᨿᨲᨶᩴ, ᨫᩣᨶᩴ᪨ ᩋᨽᩥᨽᩅᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᩅᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᩋᩣᨿᨲᨶᩴ ᩑᨲᩔᩣᨲᩥ ᩋᨽᩥᨽᩣᨿᨲᨶᩴ, ᨫᩣᨶᩴ᪨ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨽᩥᨽᩅᨶᨲᩮᩣ ᩋᨽᩥᨽᩩ ᨧ ᨲᩴ ᩋᩣᨿᨲᨶᨬ᩠ᨧ ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩮᩣ ᩈᩩᨡᩅᩥᩈᩮᩈᩣᨶᩴ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨾᨶᩣᨿᨲᨶᨵᨾ᩠ᨾᩣᨿᨲᨶᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨧᩣᨲᩥᨷᩥ ᩈᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨫᩣᨶᩴ ᩋᨽᩥᨽᩣᨿᨲᨶᩴ᪨ ᨾᨣ᩠ᨣᨷᨭᩥᨷᩣᨴᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨲᨴᩣ ᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩔ ᩋᩣᨽᩮᩣᨣᩮᩣ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨽᩣᨣᨽᩣᩅᨶᩣᩅᩈᩮᨶ ᨫᩣᨶᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨽᩥᨽᩅᨶᩣᨠᩣᩁᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩋᩣᨽᩮᩣᨣᩮᩣ ᨷᨶ “ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩴ ᩁᩪᨷᩈᨬ᩠ᨬᩦ ᩑᨠᩮᩣ

ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ បរិត្តានិ សុវណ្ណទុព្ពណ្ណានិ។ អប្បមាណានិ សុវណ្ណទុព្ពណ្ណានិ។ អជ្ឈត្តំ អរូបសញ្ញី ឯកោ…បេ… បរិត្តានិ សុវណ្ណទុព្ពណ្ណានិ។ អប្បមាណានិ សុវណ្ណទុព្ពណ្ណានី”តិ (ទី។ និ។ ២.១៧៣; ម។ និ។ ២.២៤៩; អ។ និ។ ៨.៦៥) ឯវមេតំ ចតុន្នំ អភិភាយតនានំ អាគតត្តា អាគមដ្ឋកថាសុ (ទី។ និ។ អដ្ឋ។ ២.១៧៣; ម។ និ។ អដ្ឋ។ ២ ២៤៩-២៥០; អ។ និ។ អដ្ឋ។ ២.៨.៦៥) “វណ្ណវសេន អាភោគេ វិជ្ជមានេបិ បរិត្តអប្បមាណវសេនេវ ឥមានិ អភិភាយតនានិ ទេសិតានី”តិ វុត្តំ។ បរិត្តអប្បមាណតា ហិ អភិភវនស្ស ការណំ វណ្ណាភោគេ សតិបិ អសតិបិ។ តត្ថ ច វណ្ណាភោគរហិតានិ សហិតានិ ច សព្ពានិ បរិត្តានិ “សុវណ្ណទុព្ពណ្ណានី”តិ វុត្តានិ, តថា អប្បមាណានីតិ ទដ្ឋព្ពានិ។ អត្ថិ ហិ ឯសោ បរិយាយោ បរិត្តានិ អភិភុយ្យ តានិ ចេ បនាទិ វណ្ណវសេន អាភុជិតានិ ហោន្តិ សុវណ្ណទុព្ពណ្ណានិ អភិភុយ្យាតិ។ ឥធ បន និប្បរិយាយទេសនត្តា វណ្ណាភោគរហិតានិ វិសុំ វុត្តានិ សហិតានិ ច។ អត្ថិ ហិ ឧភយត្ថ អភិភវនវិសេសោតិ។

តត្ថ ច បរិយាយទេសនត្តា វិមោក្ខានម្បិ អភិភវនបរិយាយោ អត្ថីតិ “អជ្ឈត្តំ រូបសញ្ញី”តិ អភិភាយតនទ្វយំ វុត្តំ, តតិយចតុត្ថអភិភាយតនេសុ ទុតិយវិមោក្ខោ វណ្ណាភិភាយតនេសុ តតិយវិមោក្ខោ ច អភិភវនប្បវត្តិតោ សង្គហិតោ, ឥធ បន និប្បរិយាយទេសនត្តា វិមោក្ខាភិភាយតនានិ អសង្ករតោ ទស្សេតុំ វិមោក្ខេ វជ្ជេត្វា អភិភាយតនានិ កថិតានិ។ សព្ពានិ ច វិមោក្ខកិច្ចានិ វិមោក្ខភាវេន វុត្តានិ, តទេតំ “អជ្ឈត្តំ រូបសញ្ញី”តិ អាគតស្ស អភិភាយតនទ្វយស្ស អភិភាយតនេសុ អវចនតោ “រូបី រូបានិ បស្សតី”តិអាទីនញ្ច សព្ពវិមោក្ខកិច្ចសាធារណវចនភាវតោ វវត្ថានំ កតន្តិ វិញ្ញាយតិ។

អជ្ឈត្តរូបានំ អនភិភវនីយតោតិ ឥទំ កស្មា វុត្តំ? “អជ្ឈត្តំ រូបានិ បស្សតី”តិ អវត្វា សព្ពត្ថ យំ វុត្តំ “ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតី”តិ, តស្ស ការណវចនំ។ តេន យំ អញ្ញហេតុកំ, តំ តេន ហេតុនា វុត្តំ។ យំ បន ទេសនាវិលាសហេតុកំ អជ្ឈត្តំ អរូបសញ្ញិតាយ ឯវ តត្ថ វចនំ, ន តស្ស អញ្ញំ ការណំ មគ្គិតព្ពន្តិ ទស្សេតិ។ អជ្ឈត្តរូបានំ អនភិភវនីយតា ច ពហិទ្ធារូបានំ វិយ អវិភូតត្តា, ទេសនាវិលាសោ ច យថាវុត្តវវត្ថានវសេន វេទិតព្ពោ។ សុវណ្ណទុព្ពណ្ណានីតិ ឯតេនេវ សិទ្ធត្តា នីលាទិអភិភាយតនានិ ន វត្តព្ពានីតិ ចេ? ន, នីលាទីសុ កតាធិការានំ នីលាទិភាវស្សេវ អភិភវនការណត្តា។ ន ហិ តេសំ បរិសុទ្ធាបរិសុទ្ធវណ្ណបរិត្តតា តទប្បមាណតា វា អភិភវនការណំ, អថ ខោ នីលាទិភាវោ ឯវាតិ។

អភិភាយតនកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

វិមោក្ខកថាវណ្ណនា

២៤៨។ រូបីតិ ឯត្ថាយំ សសន្តតិបរិយាបន្នេន រូបេន សមន្នាគតោ, តំ យស្ស ឈានស្ស ហេតុភាវេន វិសិដ្ឋំ រូបំ ហោតិ។ យេន វិសិដ្ឋេន រូបីតិ វុច្ចេយ្យ, តទេវ សសន្តតិបរិយាបន្នរូបនិមិត្តំ ឈានមិធ បរមត្ថតោ រូបីភាវសាធកន្តិ ទដ្ឋព្ពំ។ នីលាទិវសេនាតិ វណ្ណាទិភាវេន បចត្វា អភិធេយ្យំ, សុទ្ធំ បន អារម្មណត្ថំ “អភិធេយ្យវសេនា”តិ វុត្តំ។

វិមោក្ខកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា

ព្រហ្មវិហារកថាវណ្ណនា

១៥៨. សោមនស្សទោមនស្សរហិតំ អញ្ញាណេ ច អញ្ញាណុបេក្ខា. កិលេសោធិតំ មេត្តាទីហិ អនិមិត្តា អនោធិនិមិត្តស្ស. សត្តមនវានិតោ ឧទ្ធំ បនេត្ថ វិបាកស្ស អនិមិត្តា អវិបាកនិមិត្តស្ស. និព្ពានការេនាតិ និប្បរិយការេន. ឯកស្សបិ សត្តស្ស អប្បរិមាណនិមិត្តតា បរិច្ឆេទគ្គហណំ នត្ថិ, ន ច សព្ពសត្តេសុ បវត្តំ សត្តគ្គហណំ បរិច្ឆិន្នរូបានីគ្គហណំ ហោតីតិ អប្បនាប្បត្តិយាបិ អបរាមាសសត្តគ្គហណមុទ្ធគ្គតានំ មេត្តាទីនំ ឯកសត្តារម្មណតាយបិ អប្បមាណគោចរតា វុត្តាតិ វេទិតព្ពា.

ព្រហ្មវិហារកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា

អសុភកថាវណ្ណនា

១៦១. ឧទ្ធំ ធុមាតត្តា ឧទ្ធុមាតំ. សេតរត្តេហិ បរិភិន្នំ វិមិស្សិតំ នីលំ វិនីលំ, បុរិមវណ្ណវិបរិណាមភូតំ វា នីលំ វិនីលំ. សង្ខារេវា អង្គំ សុសណ្ឋានតា. អារម្មណស្ស ទុព្ពលតា បដិបក្ខភាវេន ចិត្តំ ធរេតុំ អសមត្ថតា. អត្ថិ អានិសំសទស្សនតីរណេរាគប្បបមានំ ឃដាក្ខមំ បុប្ផច្ឆិន្នកមេនវិវេចនីតាបមា. ឃោរេនេតព្ពា. បដិក្កូលមនសិការសាមញ្ញេន អសុភេហិ កោមារីហិ បដិក្កូលញ្ញាណស្ស គហណំ និវេទិកាវណ្ណញ្ញាណស្ស ច. តម្បិ ហិ បដិក្កូលមនសិការវសេនេវ ឧប្បជ្ជតីតិ, និវេទិកប្បការាទិ វា និវេទិកាវណ្ណានំ.

អសុភកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា

រូបាវចរកុសលកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា

អរូបាវចរកុសលកថាវណ្ណនា

១៦៥. សព្ពាការេនាតិ ឯវំ រូបនិមិត្តំ វណ្ណាវណ្ណសមុទ្ទយស្សានីតា សព្ពេន រូបរូបនិមិត្តេសុ នវាទោមនញ្ញាណេសុ ទោសទស្សនាការេន, រូបីសុ និរាគវិប្បហានអនាវជ្ជិតាការណានីតា វា. វិរាគាតិ វិរជ្ជនា. អារម្មណាតិក្កមាទិវសេនាតីហិ អារម្មណា “សត្តា ព្ពេយ ទុក្ខ អរិយស្ស វិតមេ វិមោក្ខា”តិអានីតា សត្តវិមោក្ខា ច វុត្តា. ទោសទស្សនបដិបក្ខភាវនាវសេន បដិឃសញ្ញានំ សុប្បហីនត្តា មហតាបិ សទ្ទេន អរូបសមាបត្តិតោ ន វុដ្ឋាតិ. តថា បន ន សុប្បហីនត្តា សញ្ញារូបសមាបត្តិតោ វុដ្ឋាតិ សិយា, បដមញ្ញានំ បន អប្បការំ

សង្ខិ ត សហតីតិ តំ សយាបត្តស្ស សង្ខា កល្លេកាតិ ទុត្តិំ

អារុប្បកាចតាយ អការេច ទុតិយោ ស្កន្ធិ ស្កប្បត្តិទេហាតំ ទ្វេបសញ្ញាបដិឃសញ្ញាតំ ឃាច អត្តនោ ចិបាកប្បចត្តិ, តាច អត្ថប្បត្តិឆយុតាបាឋេនេតត សយតិក្កយោ អត្ថស្កយោ ច ទុតេត្តាំ តាតត្តសញ្ញាស្ស បត ឃា តស្សិ ករេច ត ស្កប្បជ្ជត្តិ, តា អនោកាលសតាយ ត ស្កប្បជ្ជត្តិ, ត អារុប្បកាចតាយ តិចារិតត្តាំ អតិចារិតត្តា ច កាចិ ស្កប្បជ្ជត្តិំ តស្មា តានំ អយតសិកាទោ អតាចជ្ជត្តំ អបន្ទេចក្លលំ, ឌចតបដិបាឋេកាត ចា កចក្កយតស្ស អត្តទេ អកទលំ អប្បេចសត់ ទុត្តំ, តេត ច តាតត្តសញ្ញាយតសិកាទេហេត្វត់ ទ្វេបិតំ សយតិក្កយា សយាឆិស្ស ឌិទកាចំ ឌេស្សតិំ ទ្វេបសយតិក្កយាការេចនេត ហិ ទ្វេបសយាបត្តិស្ស “តាតត្តសញ្ញាតំ អយតសិកាទា”តិ ឲកស្ស អចចតត្តិំ កោ អាតិសំសោ, ត ហិ សន្តស្សាឌេចត្វទេហិតេ អាកាសេ បចត្តិតសញ្ញាយ អាតិសំសោ ឌិស្សតីតិ ទុត្តំ ហោតិំ ទ្វេបសញ្ញាសយតិក្កយតាឌិកំ ចចត់ អាតិសំសស្ស បកាសតំ, ត អត្ថេាំ

អញ្ញាត្ថាតិ ស្សេត្តស្សំ តត្ថ ហិ បរិត្តកសិណុក្ឃាដេតបិ ទ្វេបចិនេចកយត្តក្កហេលាត បរិច្ឆេទស្ស អក្កហលោតា អតត្តចេលាតា ច ទុត្តា, ឆ្នេឆ បត អតត្តចេលាតាសក្ខាទេចបិ ស្កល្លុឌិតកសិលាចនេសត បរិត្តាតត្តតា ហោតីតិ ឌស្សតត្ថំ “អតន្តោ អាកាសោ”តិ ត ទុត្តត្តិ អធិប្បាយោំ សយឃចចត្វាបតឃាតចិនេសនេតេតេចត្វ អត្ថេា, ត បដិបត្តិឃាតិ តឌចចតំ

១៩៩ំ បឋយារុប្បចិញ្ញាណំ អត្តនោ ចេលាកាទនេតេច អតត្តត្តិ យតសិកាតត្ថត្តា “អតត្ត”ត្តិ ទុត្តំ ស្កល្លេកាទោ ស្កល្លុឌិយំ

១៩លិំ អកិញ្ចនត្តិ ចិញ្ញាណស្ស កិញ្ចិ បកាទំ អក្កហេត្វា សន្តោត សត្តំ ចិកាចតំ អាហំ

១៩ប័ំ ឃាឃាតិ សញ្ញាទាចនេសសញ្ញាយំ តំ តាច បដិបត្តិំ អាចជ្ជិស្សាយីតិអាឌិតា តត្តិត្ថាចជ្ជតាឌិបចត្តិឃា អកាចំ ឌេស្សតិ, ត តឌតិក្កយតត្វាយ អាចជ្ជតកាចតាបចត្តិឃាំ តាសញ្ញាតិ សញ្ញាការេចា ច ឲតិស្សា អត្ថិតិ អត្ថេាំ សឃ្វហកហលាចនេសត បចត្តំ កលិបសយ្វសតំ ចស្សាឌិឲកោកឆយ្វហលាចនេសត បចត្តា អត្ថបឌឆយ្វចិបស្សតាំ

អាកាសេ បចត្តិតចិញ្ញាណាតិក្កមតោ តតិយាំ តឌតិក្កមតោ ហិ តស្សេច ចិកាចតំ ហោតិំ ទុតិយារុប្បចិញ្ញាណចិកាចនេត ហិ តនេឌច អតិក្កត្តំ សិយា, ត តស្ស អារម្មណំ, ត ចារម្មណោ នោរសំ ឌិស្វា អតារម្មណស្ស ចិកាចតាតិក្កមោ ឃុជ្ជតិំ បិឡប្ពឃញ្ចា “ចិញ្ញាណញ្ចាយតតសយាបត្តិំ សតោ សយាបជ្ជិត្វា តតោ ទុដ្ឋហិត្វា តញ្ញេច ចិញ្ញាណំ អការេចតី”តិ (ធ្វេឡអតិំ ស្កបសិចយាលាចបុន្នាតិទ្ទេស ១៨) ត្តំ, ត ទុត្តំ “តញ្ញេច ចិញ្ញាណញ្ចាយតតំ អការេចតី”តិ, “តញ្ញេច អការេចតី”តិ ចាំ “អតត្តំ ចិញ្ញាណត្តិ ចិញ្ញាណញ្ចាយតតំ ស្កបសប្បជ្ជា”តិ (ចិកំ ३០ប័) ឲត្វ បត ឆ្វយំ ទុត្តំ អារម្មណញ្ចា ចិញ្ញាណំ ចិញ្ញាណញ្ចាយតតញ្ចាំ តស្សិ ឆ្វេយ េឃត កោតចិ ឃតោ ចា ទុដ្ឋិតោ, តេតេច បដ្ឋាតតិទ្ទិដ្ឋេត តំសទ្ទស្ស សម្ពេទ្ធ អាបតេ ចិញ្ញាណញ្ចាយតតស្ស តិចត្តតត្វំ ចិញ្ញាណចចតំ, តស្មា បឋយារុប្បចិញ្ញាណស្សេច អការេចតាតិក្កមោ ទុតេត្តាំ តត្តស្សិតត្តិ តេត តិស្សិតំ តំ យល្លបលក្កំ អតិស្សាយ តេត ចិតាក្មេត ចិចិត្តេត្ត ឌាហិ

ឱការេន ជាតំ វិយ អាកាសលក្ខវិញ្ញាណស្ស វិចេក តឆបកេយ តតិយារុប្បស្ស ជាតំ។

អរូបាវចរកុសលចិត្តា និដ្ឋិតា។

តេភូមកកុសលចិត្តា

១៩៨. ភូមេទាច ឆន្ទាធិបតេយ្យ បញ្ញា តយាតិ ឆន្ទាធិបតេយ្យតយេ អត្ត បុរិសតយាតំ ទិតយាគិយុទ្ធប្បចត្តិ សន្តាយ ទុត្តំ, អយំ បន បការោ ន បញ្ញត្តអត្ថកោតោ។ ន ហិ បញ្ញត្តំ សុទ្ធិកតយាទយោ ចត្វា វីរិយាធិបតេយ្យាទិតយា ទុត្តាតិ។ យថាបករណេ សត្តហិ យថាចារេហិ អត្ថលេខាទិតយវិធិទេត្តហិ ហីនត្តិកោ វិភត្តោ។ តត្ថ ច បញ្ញសខេយ្យកោដសក្ខតា ខ្ពុយ វីសតិ លោកិយយថាតយាតិ កត្វា “តត្ថ វិភត្តា”តិ ទុត្តំ, ន ឧតេន ការេន ភូមេសំ តយាតំ តត្ថ អាគតត្តា។

ឧចរេយតេសំ វិភត្តដ្ឋានំ ទស្សេត្វា ភូទាតិ ឧតស្មិំ តេភូមកកុសលកចាចរាតដ្ឋានេ អដ្ឋារសកម្មទ្វារទស្សតត្ថំ “ភូមស្មិំ បន ជាតេ”តិអាទិមាហ។ អថ វា ហីនបណីតេហិ វិភិចេត្តព្វា បញ្ញរាសិអត្តាកឆកាចំ ទស្សេត្តន ឧតេសំ តេភូមកកុសលតយាតំ ហីនត្តិកេ វិការេកា កតោ។ “ភូមស្មិំ បន ជាតេ”តិអាទិកស្ស យថាទុត្តោច សម្ពន្ធោ។ ហីនត្តិកេ បញ្ញរាសិបិណ្ឌេយ សវិបាកា ចដ្ឋិតស្សិតេនេច ជាតាទិចរេសន បចត្តិតា, តេ ហីនាតិ កាតព្វា។ តេ ឃ វិចដ្ឋិតស្សិតេន ជាតាទិចរេសន បចត្តិតា, តេ បណីតាតិ កាតព្វា។ អវិបាកា បញ្ញយាតិ កាតព្វា។ អវិបាកត្តា ច តេសុ បញ្ញរាសិ ជរេបត្វា ភូតេរ ឯវ ឧកត្តចដ្ឋិតស្សិតា តច, វិចដ្ឋបតិស្សយក្ខតា ច តថាតិ អដ្ឋារស កម្មទ្វារានិ, កម្មានិ ច តានិ តស្ស តស្ស ផលស្ស ការណការេចន ទ្វារានិ ចាតិ កម្មទ្វារានិ។ តត្ថ តត្ថ ចា ចិត្តានិ កម្មទ្វារានីតិ អាហ។ ចំចំទ្វារានិ ចា កាយាទីនិ។ អដ្ឋារស ឆត្តិយា ច អកន្តា ហីនហីនត្តយាទយោ តច, កន្តា ច បណីតបណីតត្តយាទយោ តថាតិ កម្មាគុរូបរេតច ទេចទិតព្វា។ ឧចំ ទ្រាហុណាទយោ ទេថា ច ឃោរេដតព្វា។ អដ្ឋចត្តាលីស គោត្តចរណានិ តេសន្តោច ឆត្តិយាទីនំ ទេថា “កាយាចចរំ កុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ...បេ... ចិត្តាធិបតេយ្យ”ន្តិ (ធ. ស. ១៩៨-២៧០) ឧចំ ទុត្តោ ចិត្តស្ស ចិត្តាធិបតេយ្យការោ, ចិត្តទេចសិកសយុទាយ សយយចេចត្វាបកោ ចិត្តសង្គា បចទេត្តាតិ “សយ្យុត្តធម្មានំ ចរេសន ទុត្តោ”តិ អាហ។

តេភូមកកុសលចិត្តា និដ្ឋិតា។

លោកុត្តរកុសលចិត្តា

១៧៧. លោកោត្តរន្តិ ឧតេន លោកសយតិក្កមបដិបត្តិយាហ។ ឧត្តរតីតិ ឧតេន លោកស្សុត្តរយតំ ផល បតិដ្ឋាតំ ផលំ។ សយតិក្កម្មាតិអាទីនា តិដ្ឋាតំ។ សយតិក្កម្មាតិ ហិ តិស្សរិត្វា អភិភុយ្យាតិ ចិសំយុត្តំ ហុត្វាតិ អត្ថោ។ តិចិធេនាបិ ចត្វា យក្កាទីសុ ឧកោកស្មិំ ឃោរេដតព្វា, យរេក្កុយេច ចា ភូត តស្ស អធិប្បេតត្តា។ ឧកចិត្តក្កហិកន្តិ ឧកាយក្កស្ស ឯវ ចាតេរ អត្ថុប្បត្តិ សន្តាយាហ។ អញ្ញាយក្កា ធម្មានំ

ອນຕິວຕ຺ຕນາທິສາຘິກາຍ ປຎ຺ຎາຍ ວເຑ຺ຒຕິ. "ນິຍ຺ຍາຕີຕິ ນິຍ຺ຍານີຍ"ນ຺ຕິ ວຕ຺ຕເພ຺ພ ອີ-ກາຣສ຺ສ ຣສ຺ສຕ຺ຕໍ ຍ-ກາຣສ຺ສ ຈ ກ-ກາຣໍ ກຕ຺ວາ "ນິຍ຺ຍານິກ"ນ຺ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. ນິຍ຺ຍາຕິ ເອເຕນາຕິ ນິຍ຺ຍານໍ, ນິຍ຺ຍານເມວ ນິຍ຺ຍານິກໍ ເວນຍິໂກ ວິຍ. ເອຕ຺ຖ "ເນຍ຺ຍານິກ"ນ຺ຕິ ວຕ຺ຕເພ຺ພ ອິ-ກາຣສ຺ສ ເອ-ກາຣຕ຺ຕໍ ອກຕ຺ວາ ວຸຕ຺ຕໍ.

ຜລນ຺ຕິ ຈິຕ຺ຕເຈຕສິກຣາສິ ວຸຈ຺ຈຕິ, ຕໍ ອຎ຺ຎມຎ຺ຎໍ ສມ຺ປຍຸຕ຺ຕານໍ ຘມ຺ມານໍ ອຕ຺ຕໂນ ອນວຊ຺ຊຕານໍ ນິສ຺ສໂຍ ໂຫຕິ. ຜລໂຕຫໍ ວາ ຜລໍ, ສມ຺ມາທິຏ຺ຐິອາທໂຍ ອງ຺ຄານິ ວາ. ໂລກຸຕ຺ຕຣກາເລ ໂລກໍ ນິຕ຺ຖຣກາເລ. ເຕນ ຜລນິຏ຺ຐານາຕິ ສງ຺ຂ຺ຍາຕິ. ເຕສຸ ຍໍ ນຕິ ຜລໍ, ຕໍ "ຘຸຣີ"ຕິ ວຸຈ຺ຈຕິ. ຍຖາ ວາ ກມ຺ມນິຏ຺ຐາຕາ ກາຍກວາທໂຍ ຕໍສມ຺ປຕ຺ຕິໂຕ ນິສ຺ສຍກາຣເນນ "ຘຸຣີ"ຕິ ວຸຈ຺ຈນ຺ຕິ, ເອວໍ ມຄ຺ເຄນ ນິຏ຺ຐິຕໍ ຜລໍ ອຣິຍສາວກສ຺ສ ກາຣເນນ ກາລໍ ສມາປຊ຺ຊິຕພ຺ພຕາຍ ນິສ຺ສຍກາຣເນນ "ຘຸຣີ"ຕິ ວຸຈ຺ຈຕິ, ຕເຕເນວ ອຣິຍາ ທີຣຕໍ ນິຕ຺ຖິ. ສມຸເຈ຺ຆທວິເນກເວສຕາຕິ ເອຕ຺ຖ ອປາຍກມນີຍານໍ ອກຸສລສມຸເຈ຺ຆເທາ ຏຕເຣສມ຺ພ ວິຍ຺ເຕາກາເຣເນ ວິຍ ຕມສ຺ສ ສມຸເຈ຺ຆໂທ ທຸເຕ຺ຐາ. ໂລກິຍຎ຺ຎາເນຫິ ປຸຖຸຊ຺ຊນສ຺ສ ອຣິຍສ຺ສ ຈ ອກຕາທິກາຣສ຺ສ ນ ວິນາ ປຏິປທາຍ ຎາຎ຺ຎາຕິ, ກຕາທິກາຣສ຺ສ ປນ ອຣິຍສ຺ສ ມເຄ຺ຄເນວ ສມິຎ຺ຎາເນຕາ ວິປາກາໍ ວິຍ ກຸສເລນ ຕຖາ ສມິທ຺ຘສ຺ສ ອຣິຍມເຄ຺ຄນ ສທິສຕາຍ ອກາເຣຕາ ອຕຎ຺ຎິປາກຕ຺ວາ ຈ ນ ມຄ຺ຄປຏິປທາ ຕສ຺ສ ຘາຣນສ຺ສ ປຏິປທາຕິ ສຄ຺ຄາ ວຕ຺ຕນ຺ຕີ ຕຕ຺ຖ ຕຖາ ກໍ ກຕ຺ວາ ປຏິປທາຫິ ເອວ ເທສນາ ນ ກຕາ, ຍຖາວຸຕ຺ຕຎ຺ຎານສງ຺ຄເຫ ສຸທ຺ຘິກເທສນາປິ ກຕາ.

ຎາທ ປນ ກສ຺ສຈິ ວິນາ ປຏິປທາຍ ອສິທ຺ຘເຕາ ກໍ ກຕ຺ວາ ທສ຺ສິຕໍ "ທຸກ຺ຂປຏິປທ"ນ຺ຕິອາທິ ວຸຕ຺ຕໍ. ໂຍ ໂກທິ ວາເທາຕິ ສກິ ກິເລສຕໍ ຕິກ຺ເຂຕໍ ວຕ຺ເຕຕໍ ອເນກເຂຕ຺ຕນ຺ຕິ ເອຈຍາທີສຸ ວິກ຺ຂມ຺ພນວາເທສຸ ໂຍ ໂກທີ. ສກິ ວິກ຺ເຂຕ຺ຕຸຍ ວິກ຺ຂມ຺ພນວາທາ ສຸຕາ ປຏິປທາ ເອວ, ນ ຈ ຕເຕາ ວິທ຺ທິ ສຸຕາ ປຏິປທາ ໂຫຕີຕິ ຕິກ຺ເຂຕໍ ວິກ຺ຂມ຺ພນວາທໍ ທຸກ຺ຂາ ປຏິປທາຕິ ໂທເຣສໍ ອງ຺ຄານວິຣິຍາ. ຕສ຺ມິ ຕຖາເຣາທິເຕ ຕເຕາ ປເຣສຸ ວຕ຺ເຕຕໍ ວິກ຺ຂມ຺ພນວາທາທີສຸ ວຕ຺ຕຕ຺ຕເນວ ຕຕ຺ຖີຕິ. ຣູປາຣູປານໍ ລກ຺ຂນາທີຫິ ປຣິຈ຺ເຈຕ຺ວາ ຄຫນໍ ຣູປາຣູປປຣິຄ຺ຄໂຫ, ນາມຣູປມຕ຺ຕເມວໍ, ນ ອເຎ຺ຎາ ໂກຈິ ສຕ຺ຕາທີເກາຕິ ວວຕ຺ຖາປນໍ ນາມຣູປວວຕ຺ຖາປນໍ. ປຣິຄ຺ຄຫິຕຣູປາຣູປສ຺ສ ປຈ຺ຈຍປຣິຄ຺ຄຫສ຺ສ ຈ ນາມຣູປວວຕ຺ຖາປນາທີນໍ ກິຈ຺ຈສິທ຺ເທາ ສິຍາຕິ ນ ຣູປາຣູປປຣິຄ຺ຄຫກິຈ຺ຈຕາຍ ເອວ ທຸກ຺ຂປຏິປທຕາ ວຕ຺ຕພ຺ພາຕິ ເຈ? ຕໍ ນ, ນາມຣູປວວຕ຺ຖາປນາທີນໍ ປຈ຺ຈນີກກິເລສປຈ຺ຈຍຕາຍ ສຸກສິທ຺ຘິຍມ຺ປິ ຕຖາສິທ຺ຘວິປສ຺ສນາສຫກຕານໍ ພລວິຍານໍ ປຈ຺ຈຍຕາຍ ມຄ຺ຄປຏິປທາກາເຣຕາ.

ຣູປາຣູປໍ ປຣິຄ຺ຄເຫຕ຺ວາຕິ ອກິເຈ຺ຆນປິ ປຣິຄ຺ຄເຫຕ຺ວາ. ກິເຈ຺ຆນ ປຣິຄ຺ຄຫິເຕ ວຕ຺ຕນເຍນ ຕຕ຺ຖ. ເອວໍ ເສເສສຸປິ. ຎາຍໍ ວາທໍ ເທາເຣາສຸນ຺ຕິ ກລິປສມ຺ປຕາວສາເນ ຣຕຍຎ຺ຎາຍາຕຸປສ຺ສນາຍ ວຕ຺ຍາຕາຍ ຣປ຺ປຕ຺ຕສ຺ສ ວິປສ຺ສຕຸປກ຺ກິເລສສ຺ສ ນິກ຺ຂນ຺ຕິ ວິກ຺ຂມ຺ພເຕນ ກິຈ຺ຈຕາວາທໍ ທຸກ຺ຂາ ປຏິປທາຕິ ເທາເຣສໍ ເອຕເສ຺ຕາ ປຏິປທາຍ. ເອຕສ຺ສ ອກິຈ຺ເຈຕປິ ປຸຣິຍານໍ ກິຈ຺ເຈຕ ທຸກ຺ຂປຏິປທຕາ ວຸຕ຺ຕຕຍາວາຕິ ນ ປຏິສິທ຺ຘາຕິ ທຣ຺ເຏ຺ຐ. ຍຖາວຸຕ຺ຕໍ ວາ ສຕ຺ເຖາ ຣູປາຣູປປຣິຄ຺ຄຫາທີກິຈ຺ຈໍ ຕິກ຺ເຂຕໍ ວິກ຺ຂມ຺ພນວາທຕາເຣນ "ຎາທໍ ວາທ"ນ຺ຕິ ອາຫ. ຍສ຺ສ ປນ ສຕ຺ຕຕ຺ຕ ອກິຈ຺ຈຕາ, ຕສ຺ສ ສຸຕາ ປຏິປທາ ເວທິຕພ຺ພາ.

ຍຸທ຺ຘາວາຕາຕີຕໍ ວິສໍວາຕນາທີກິຈ຺ຈຕາຍ ລຸຕາຕໍ ອປຣິຄ຺ຄຫກາຕໍ ປຏິປຄ຺ຄກາເວຕາ ປຣິຄ຺ຄຫກສກາວາ ສມ຺ມາວາທາ. ສາ ສິຕິທ຺ຘກາເວຕາ ສມ຺ພຸຕ຺ຕທເມ຺ພ ປຣິຄ຺ຄຫ຺ຍາຕິ ສມ຺ມາວາທາປຈ຺ຈຍສຸກາສິຕເສາຕາຕາເຣ຺ພາ ຕໍຕໍ ກາຍິກກິຣິຍາກິຈ຺ຈໍ ກຕ຺ຕຖ຺ຖໍ ສມ຺ເຏາເສຕິ, ສຍຖ຺ຖາ ສມ຺ເຏາຫຕໍ

ឈងតំ ហោតីតិ សម្មាកម្ពុទ្ធសង្ខាតា ចិរតិបិ សម្ពុទ្ធាភសភាចាតិ វុត្តំ សម្បយុត្តធម្មានំ ចា ឋក្លិបតំ សម្ពុទ្ធហតំ កាឃិកកិរិយាយ ភាវុក្លិបតំ ចិឃ, ឌិចយាតស្ស សត្តស្ស, សម្បយុត្តធម្មានំ ចា សុទ្ធិ ចោតាតំ អាឌិចស្សេច ចា ឌិចិតិត្រ្កិយវុត្តិយា។

១៥៧។ យក្កសត្តិស្សិតត្តិ បរយត្តយក្កសភាចត្តា យក្កាចឃចភាចេត សម្បុភាឃសត្តិស្សិតត្តិ អត្ថោ។

១៥៨។ បតិដ្ឋានំ កិលេសចសេត, អាឃុហតំ អភិសង្ខារចសេត។ ពញ្ញាចសេត ចា បតិដ្ឋានំ, ឌិដ្ឋិចសេត អាឃុហតំ។ ទោឌីតិ ឃា អឃំ ឆម្មសាយក្កិ វុច្ចតីតិ ឃោរេឌតត្តា។ សេតក្ករេឆក្កាឥឃោ ចិឃាតិ ឲតេត បុក្កលបញ្ញាត្តិយា អចិជ្ជាយាតបញ្ញាត្តិភាចំ ឥស្សតិ។ អក្ក-សង្ខា ភារណាតោបិ ហោតីតិ ចត្សច្ចទោឆាយ សំចត្តត្តីតិ ទោឌ្ឈ្ឈា។ ព្ឈត្តីតិ ទោឌិឃោ, ទោឌិឃោ ឲច អក្កាតិ "អតុព្ឈត្តីតិ ទោឌ្ឈ្ឈា"តិ វុត្តំ។ ចិបស្សតាឌិតំ ភារណាតំ ព្ឈិញ្ញត្ថាតច្ចា សច្ចានំ អតុទ្ធបំ បច្ចក្ខភាចេត បដិយុចំ អចិបរិតតាយ សម្មា ច ព្ឈត្តីតិ ឲចយត្តចិសេសឌិបពោហិ ឋបសក្កេហិ "អតុព្ឈត្តី"តិអាឌិ វុត្តំ។ ទោឌិ-សង្ខា ហិ សត្តចិសេសយុត្តំ ព្ឈត្តំ សាយត្តោត សក្កញ្ញាតីតិ។

១៥៩។ តិណ្ណត្តិ រាភាឌិតំ។ ពរោរាតិ ភាយ កិ ឌុច្ចរិតាតិ អតុចត្តយាតាតិ។

១៦០។ បិណាតិបិតាឌិតិប្បាឌិតបច្ចយានំ តិច្ចសេចតំ ឆុចបដិសេចតំ។ សកិច្ចភោតិ ចិស្សំ អត្តតោ កិច្ចចា។ ត ហោតីតិ អត្តត្តុភាចំ បដិក្លិបតិ។ បច្ចឃបដិសេចតសាយត្តឌប្បេតិរិយាបចប្បចត្តតាតិ បិបិដ្ឋតាតិត្ថត្តាតិ តីណិ ក្យុហតចត្តឹតិ។

១៦១។ វុដ្ឋាតភាយឹតីចិបស្សតា សង្ខារុបេក្ខា សាតុលោមា, សា សុញ្ញតោ បស្សត្តី "សុញ្ញតា"តិ វុច្ចតិ, ឌុក្ខតោ បស្សត្តី ពញ្ញាបណិឌិសោសតតោ "អប្បណិហិត"ត្តិ។ សា អាភយតឹឃដ្ឋាតេត យក្កាឌិភយត្តំ អាភយតបដិបចាឆាតេត ឆត្វា សុញ្ញតាប្បណិហិតត្តិ តាមំ ឌេតិ។ អាភយតតោ តាមេ លទ្ធេ សក្យុណតោ អារម្មណតោ ច តាមំ សិទ្ធមេច ហោតិ, ត បត សក្យុណារម្មណេហិ តាមលាភេ សព្ពត្ថ អាភយតតោ តាមំ សិទ្ធំ ហោតីតិ បរិបុណ្ណតាមសិទ្ធិហេតុត្តា សក្យុណារម្មណេហិ សព្ពាសម្បិ តាមត្តឃឃោភា, ត អាភយតតោតិ ចចត្តាតភារត្តា ច តិប្បរិឃាឃឌេសតាយ អាភយតតោច ឋ្លឆ តាមំ លភតិ, ត ឋ្លតរេហីតិ វុត្តំ។

១៦២។ អតិមិត្តចិបស្សតត្តិ អតិច្ចាតុបស្សតំ។ តិមិត្តឆម្មេហិ សម្ពុហាឌិឈតចសេត ច សកិច្ចបរិច្ឆេឌតាយ ច សបរិក្កហេហុ ធម្មេសុ អតិមិត្តចិមោក្ខោតិ អតិច្ចាតុបស្សតយាហ។ ឲចំ សម្បឌមិឌត្តិ ពឆមិឆ ឋ្លបមាសំ សត្តតំ ហោតិ។ ត ហិ លក្ខចិត្តានំ យក្កសង្ខាតអធិបតិភាចាភារោចា ចិឃ សទ្ធិត្រ្កិយាធិកស្ស អតិមិត្តចិមោក្ខស្ស អតិមិត្តភាចាភារោចា អត្ថិ, ត ច អយក្កាធិបតីតំ យក្កាធិបតិតាមឆាតាភារោចា ចិឃ អតិមិត្តស្ស អតិមិត្តតាមឆាតាភារោចាតិ សក្កា ចត្តុំ អតិមិត្តចិមោក្ខស្ស អតតិមិត្តតាយ អភាចតោ។ យតោ អធិបតិ ឲតោសត្តិ ច យក្កាធិបតិតោតិ យុត្តោ ពត្ថ លក្ខចិត្តេហិ តំសម្បយុត្តានំ យក្កាធិបតិភាចាភារោចា។ ឋ្លឆ បត យតោ អតិមិត្តំ ឲតស្សាតិ យក្កាតិមិត្តោតិ អឃយត្តោ ត សម្ពុចតីតិ ត តេត អយក្កេត យក្កស្ស អតិមិត្តភារោចា ត យុជ្ជតិ, កិំ ចា ឲត្ត សាយត្តា អធិប្បេតត្តិ។ អយក្កុយក្កតាមាភារោចា។ ឃឆា សតិបិ អធិបតិភាចេ លក្ខចិត្តានំ ត យក្កាធិបតីតិ យក្កតាមំ, ត ច តេហិ យក្កស្ស តេសំ អយក្កត្តា, ពឆា

ສຕິປິ ສນ຺ຘາຍ ອາກາຍກກາເຈກ ຕສ຺ສາ ອນິພິຕ຺ຕິຕິ ຍກ຺ກກາຍໍ, ກ ຈ ຕາຍ ຍກ຺ກສ຺ສ ຕສ຺ສາ ອຍກ຺ກຕ຺ຕາ. ເອວໍ ອນິພິຕ຺ຕປສ຺ສກາຍປິ ອນິພິຕ຺ຕກາເຣາ ນິປ຺ປຣິຍາເຍນ ກຕ຺ຖິຕິ ຊີປິເຕາ ເຫາຕິ.

ກຕ຺ຖ ຈ ຣູປ ເສານໍ ສຸຍ຺ຍຕາທິກາເຍນ ວຸຕ຺ຕໍ, ກ ຍເຖາຕິ ເຈ? ກ, ຍຖາສຍ຺ເຍາເຄເຕາ ເສາກສ຺ສ ສຸຍ຺ຍຕາທີກາຍກຕ຺ຕາ. ສຸຕ຺ຕນ຺ຕປຣິຍາເຍນ ສງ຺ຂາຣາຣມ຺ມເຓຫິ ຣູປ ອນິຈ຺ເຈປິ ກາຍໍ ລກ຺ຂຕິຕິ ອາຫໍສຸ. ຕສ຺ມາ ປຕິກ຺ຂິຕ຺ຕາ "ກ ປກ ລກ຺ຂຕ຺ຕິ"ຕິ. ກິໍ ກາຣຓາ? ອນິຈ຺ເຈ ສເຣໍ ອກາຍນິຕ຺ວາ ປຈ຺ຈຸປ຺ປເຕາຈ ກາຍລິກາຕິ ອທິປ຺ປາເຍາ. ເຍາ ຫິ ສງ຺ຂາຣາຣມ຺ມເຓຫິ ກາຍລິເກາ, ເສາ ສເຣສປ຺ປຈ຺ຈາເຕາ ເຫາຕິ. ສເຣເສຕ຺ຈ ຈ ກາຍລິເກ ສຕ຺ຕຍກ຺ກໍ ສຸຍ຺ຍຕາທີກາເຣາຕິ ຈຈຕ຺ວາກໍ ກ ສິຍາ. ຕສ຺ມາ ອນິຈ຺ເຈ ສຕິປິ ກ຺ຂິຫິ ກາຍລິເກ ປຈ຺ຈຸປ຺ປເຕາ ກາຍຈຈຕ຺ວາກກາເຣ

ກຫິຕຕ຺ຕິ ສງ຺ຂາຣາຣມ຺ມເຓຫິ ສຸຍ຺ຍຕາປ຺ປສິຫິຕຍກ຺ກາ ກາຍໍ ກ ລກ຺ຂຕ຺ຕິຕິ ອາຫ. ອຊ ຈາ ກ ປກ ລກ຺ຂຕ຺ຕິຕິ ອຍ຺ຍາກິຣເຣປເກ຺ລຫິ ສງ຺ຂາຣາຣມ຺ມເຓຫິ ກ ລກ຺ຂຕ຺ຕິ. ກິໍ ກາຣຓາ? ອນິຈ຺ເຈ ສເຣສປຈ຺ຈຸປ຺ເປຫິ ສຫິເຕຫິ ກາຍລິກາຕິ ອເຕ຺ວາ. ປຈ຺ຈຸປ຺ປຫິປ຺ປຈຈຕ຺ວາກກາເຣ ອກເປກ຺ຂິຕ຺ວາ ເກຈລສ຺ສ ສເຣສ຺ສ ກາຍເຫຕຸກາເຣາ ອນິຈ຺ເຈ ກຕ຺ຕິ ອຈຈຕ຺ວາກາປຕ຺ຕິເຕາ. ຕສ຺ມາ ອຕ຺ຕາກິກິເຈສປຫິຊິປຕິປກ຺ລຈິປສ຺ສກາກຸເລີຍາ ຍກ຺ກາ ສຕິປິ ສເຣສຕ຺ຕເຣ

ປຈ຺ຈຸປ຺ປສຫິເຕກ ສເຣເສກ ກາຍໍ ລກ຺ຂຕ຺ຕິ. ອນິພິຕ຺ຕຍກ຺ກສ຺ສ ປກ ຈິປສ຺ສາ ກິພິຕ຺ຕປຕິປກ຺ລາ ກ ເຫາຕິ ສຍໍ ກິພິຕ຺ຕກ຺ກຫເຓເຕາ

ກິພິຕ຺ຕກ຺ກຫຓາກິຈາຣຓາຕິ ຕຄກຸເລີຍເຍກ຺ກາປິ ກ ກິພິຕ຺ຕສ຺ສ ປຕິປເກ຺ລ. ຍທິ ສິຍາ, ກິພິຕ຺ຕກຕຈິປສ຺ສກາຍປິ ປຕິປເກ຺ລ ສິຍາຕິ. ຕສ຺ມາ ຈິຍ຺ຍາເຕາປິ ສເຣເສາ ຈຈຕ຺ວາກກາຣປຈ຺ຈຸປ຺ປກາກາຈາ ອນິຈ຺ເຈ ອນິພິຕ຺ຕິຕິ ກາຍຄາຍເຄາ ກ ກຫິເຕາ. ອນິຈ຺ຈາກຸປສ຺ສກາກຸເລີເຍາ ປກ ຍເຖາ ສຸຂິກປຕິປຄາຕເຍເຍຈ ສທ຺ຫິເຕາຕິ ຊຸຊ຺ເຈາ. ຕສ຺ມາ ເອວ ຈ ເສາ ກເຍາ ວຸເຕ຺ຕາຕິ. ເອວຕ຺ຕິ ຍໍ ຈກ຺ລຕິ "ອນິຈ຺ເຈາ ວຸຊ຺ຫຕ຺ຕສ຺ສ ຍເຖາ ອນິພິເຕ຺ຕາ ເຫາຕີ"ຕິ (ສ. ສ. ອຊ຺. ໑໖໐), ເອວໍ ອາຫຣິຕ຺ວາ ອຊ຺ກຈາຈຣິເຍຫິ ເສາ ອນິພິຕ຺ຕຍເຖາ ຊີປິເຕາຕິ ອເຕ຺ວາ.

ວຸຊ຺ຫາກ…ເປ… ກິຍາຣມ຺ມຓາຕິ ອນິຈ຺ຈາຊິເຕາ ວຸຊ຺ຫຕ຺ຕສ຺ສ ວຸຊ຺ຫາກກາຍິກິຍາ ລກ຺ຂຓາຣມ຺ມເຓຕ຺ຕ ສຕິ ສງ຺ຂາເຣຫິ ວຸຊ຺ຫາກໍ ກ ສິຍາ, ສງ຺ຂາຣາຣມ຺ມເຓຕ຺ຕ ຈ ລກ຺ຂຓປຊິເຈເສາຕິ ຍຍ຺ຍາເຍເຕາ ປຸຈ຺ຈຕິ. "ອນິຈ຺ຈ"ຕ຺ຕິອາຊິກາ ສງ຺ຂາເຣສຸ ປຈຕ຺ຕາເຍເຕ ຊາເຣເຓກ ລກ຺ຂຓາກິປິ

ປຊິຈິນ຺ຊາກິ ເຫາຕ຺ຕິ ຕຄາກາຣສງ຺ຂາຣກຫຓເຕາຕິ ອາຫ "ລກ຺ຂຓາຣມ຺ມຓາ"ຕິ. ສງ຺ຂາຣາຣມ຺ມຓາ ເອວ ຍຈາວຸຕ຺ຕາຊິປ຺ປາເຍກ "ລກ຺ຂຓາຣມ຺ມຓາ"ຕິ ວຸຕ຺ຕາຕິ ຄເຣສ຺ເຕ຺ຕາ "ລກ຺ຂຓໍ ກາຍາ"ຕິອາຊິຍາຫ. ອນິຈ຺ຈຕາ ທຸກ຺ຂຕາ ອກຕ຺ຕຕາຕິ ຫິ ຈິສຸໍ ກຍ຺ຍາກໍ ລກ຺ຂຓໍ ປຍ຺ຍຕ຺ຕິກຕິກໍ ປເຣຍຕ຺ເຕາ ອຈິຊ຺ຊຍາກໍ, ອຈິຊ຺ຊຍາກຕ຺ຕາ ເອວ ປຣິຕ຺ຕາຊິຈເສກ ກຈຕ຺ຕຕ຺ຕາສຍຸກ຺ຂໍ. ຕສ຺ມາ ຈິສຸໍ ກເຫາຕຕ຺ຕາສ຺ສ ລກ຺ຂຓສ຺ສ ປເຣຍຕ຺ເຕາ ອກາຈາ

"ອນິຈ຺ຈໍ ທຸກ຺ຂຍກຕ຺ຕາ"ຕິ ສງ຺ຂາເຣ ສກາຈເຕາ ສລ຺ລເກ຺ຂຕ຺ຕາຈ ລກ຺ຂຓາກິ ສລ຺ລເກ຺ຂຕິ ກາຍາຕິ ອາຫ "ເຍາ ປກ ອນິຈ຺ຈໍ ທຸກ຺ຂຍກຕ຺ຕາຕິ ຕີຣິ ລກ຺ຂຓາກິ ສລ຺ລເກ຺ຂຕີ"ຕິ. ຍສ຺ມາ ຈ ອນິຈ຺ຈຕ຺ຕິອາຊິກາ ສງ຺ຂາຣາຈ ຊິສ຺ສຍາກາ, ຕສ຺ມາ ເຕ ກເຍ຺ຍ ຄາຍ຺ຍຣຸຓປໍ ຈິຍ ປຊິກິສ຺ສຊ຺ຊິຍາ ເຫາຕ຺ຕິ.

ເລີກຸຕ຺ຕຣກຸສລໍ

ປກິຓ຺ຓກກຈາຈຓ຺ຓກາ

ຕເຕາຕິ ເລີກຸຕ຺ຕຣຍ຺ຍາເກ ອຊ຺ຊາຊ຺ຈາກາຕິ ວຸປສ຺ກາຈາຍ ອກິກິຈິສິຕຕ຺ຕາ ວຸຊ຺ຫາຕຕ຺ຕາ ຈິປສ຺ສກາກຸປິ ປຍ຺ຈາສາ ວຸຊ຺ຫິສຕິ. ສຕ຺ຕອຊ຺ຫາຊີກິ ອຍ຺ຍາກິ

សត្តដ្ឋង្គាតីតិ អាទិសទ្ទស្ស លោបេបិ ទដ្ឋព្វោ។ និមិត្តន្តិ យតោ វុដ្ឋានំ, តានិ និមិត្តបវត្តានិ និមិត្តវចនេនេវ ឧទ្ទិសតិ។ សង្ខារុបេក្ខាញាណេន អរិយមគ្គស្ស ពោជ្ឈង្គាទិវិសេសំ និយមេតិ។ កស្មា? តតោ តតោ ទុតិយាទិបាទកជ្ឈានតោ ឧប្បន្នស្ស សសង្ខារុបេក្ខាញាណស្ស បាទកជ្ឈានាតិក្កន្តានំ អង្គានំ អសមាបជ្ជិត្វាកាមតាវិរាគភាវនាភាវតោ ឥតរស្ស ច អតព្ភាវតោ។ តេសម្បិ វាទេសុ...បេ... វិបស្សនាវ និយមេតីតិ វេទិតព្វោ។ កស្មា? វិបស្សនានិយមេនេវ ហិ បឋមត្ថេរវាទេបិ អបាទកបឋមជ្ឈានបាទកមគ្គា បឋមជ្ឈានិកាវ ហោន្តិ, ឥតរេ ច បាទកជ្ឈានវិបស្សនានិយមេហិ តំតំឈានិកា។ ឯវំ សេសវាទេសុបិ វិបស្សនានិយមោ យថាសម្ភវំ យោជេតព្វោ។

បកិណ្ណកសង្ខារេតិ បាទកជ្ឈានតោ អញ្ញសង្ខារេ។ តេន បាទកជ្ឈានសង្ខារេសុ សម្មសិតេសុ វត្តព្វមេវ នត្ថីតិ ទស្សេតិ។ តត្រាបីតិ ទុតិយត្ថេរវាទេបិ។ តំតំឈានិកតា តំតំសម្មសិតសង្ខារវិបស្សនានិយមេហិ ហោតិ។ តត្រាបិ ហិ វិបស្សនា តំតំវិរាគាវិរាគភាវនាភាវេន សោមនស្សសហគតា ឧបេក្ខាសហគតា ច ហុត្វា ឈានង្គាទិនិយមំ មគ្គស្ស ករោតីតិ ឯវំ វិបស្សនានិយមោ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វោ។

តត្ថ តំតំឈានសទិសភាវំ ឋបេត្វា បាទកជ្ឈានសម្មសិតជ្ឈានុបនិស្សយេហិ វិនា អជ្ឈាសយមត្តេន អសិជ្ឈនា ឧបនិស្សយេន វិនា សង្កប្បមត្តេន សកទាការមិវលិខិតំ អសិជ្ឈនំ ទីបកេន នត្ថុកោវាទេន (ម. និ. ១.១៤៥ អាទយោ) ទីបេតព្វោ។ តត្ថ ហិ សោតាបន្នាយបិ បរិបុណ្ណសង្កប្បភាវំ វទន្តេន ភគវតា យស្ស យស្ស ឧបនិស្សយោ អត្ថិ, តស្ស តស្សេវ អជ្ឈាសយោ និយាមកោ, នាញ្ញស្សាតិ តេន តេន បរិបុណ្ណសង្កប្បតា ហោតិ, ន តតោ បរំ សង្កប្បបត្ថនេបិ អសិជ្ឈនតោតិ អយមេត្ថ ទីបិតោ ហោតិ។ ឯវមិធាបិ យស្ស យស្ស ទុតិយាទិឈានិកស្ស មគ្គស្ស យថាវុត្តោ ឧបនិស្សយោ អត្ថិ, តស្ស តស្សេវ អជ្ឈាសយោ និយាមកោ, នាញ្ញស្ស សតិបិ តស្មិំ អសិជ្ឈនតោ។ ឥមស្មិំ បន វាទេ បាទកសម្មសិតជ្ឈានុបនិស្សយសព្ភាវេ អជ្ឈាសយោ ឯកន្តេន ហោតិ, តំតំផលូបនិស្សយសព្ភាវេ ច តំតំសង្កប្បោ វិយាតិ តទភាវាភាវតោ អជ្ឈាសយោ និយមេតីតិ វុត្តំ។

យស្មិំ បន បាទកជ្ឈានំ នត្ថីតិ ចតុត្ថជ្ឈានិកវជ្ជានំ បាទកានិ លោកិយជ្ឈានានិ សន្ធាយ វុត្តំ។ អប្បនាប្បត្តិ ច ឧទយអាទិកង្ខាតិក្កមនុបនិស្សយាភាវេ បញ្ចហិ អង្គេហិ វិនា ន ហោតីតិ “សោមនស្សសហគតមគ្គោ ហោតី”តិ អាហ។ ឧបេក្ខាសហគតមគ្គោតិ ឯតេន ចតុត្ថជ្ឈានិកតាបិ សមានា អត្តសមសមជ្ឈានសមត្តស្ស ន សង្ខារវសេនាតិ ទស្សេតិ។ តេ ច វាទា ន វិរុជ្ឈន្តិ អជ្ឈាសយវសេន បញ្ចមជ្ឈានិកតាយ បឋមាទិជ្ឈានិកតាយ ច សម្ភវតោតិ អធិប្បាយោ។ អជ្ឈាសយោ ច សាត្ថកោ ហោតិ, អញ្ញថា បាទកសម្មសិតជ្ឈានេហេវ និយមស្ស សិទ្ធត្តា អជ្ឈាសយោ និយាមកោ វុច្ចមានោ និរត្ថកោ សិយាតិ។ ឥធ បន អដ្ឋសាលិនិយា និយាមេន ឯកន្តិកំ វិបស្សនាសង្ខាតំ អត្ថមេវ ឧទ្ទិសិត្វា “តេសម្បិ វាទេសុ អយំ...បេ... វិបស្សនាវ និយមេតី”តិ វទន្តេន តយោបេតេ វាទេ វិបស្សនាវ និយមេតីតិ ទស្សិតំ។ តំតំវាទានុរូបវិបស្សនាសហិតានមេវ សិទ្ធិ, នាញ្ញថាតិ ទស្សិតត្តា។

បវេច្ឆតីតិ គោត្រភុស្ស បច្ចយោ ភវិតុំ ន សក្កោតីតិ អត្ថោ។ យទិ បច្ចយចិត្តក្ខណេ ជវនំ បតិតំ នាម ហោតិ, កថំ តទា គោត្រភុ

ตงคตฺตรฏฺฐา ยเกฺกา ฆธคสฺส ปติตกฺกเลา ฐปชฺฌตีติ? อปุฏฺฐสฺส ฆธคตฺตรสฺส ปติตตาการเตา ตเงธ หิ ฆธตํ อเคกกฺกตฺตํ ปธตฺตยาตํ ปติตํ นิฆาติ, เกาฏกฺ ปค อารยฺหตฺตเร ฐปฺปตฺตํ อปุฏฺฐํ ฆธตํ, ตถา ยเกฺกา กฺยตฺตรเตา ธาตีฯ คตฺ ธ นตฺตยฆธคเธตตาฆ ฌลธตาฆ ฐปปฏฺเธคตีฆการเธา เหาติ อาคตฺตริฆตาปีติ, ตตฺวาฆํ อผิปฺปาเฆา นิฆา “ปฏิมตฺลิฆา อคตฺตรปจฺจฆกาธิเคา ธิปิกนตฺตาคสฺส อคตฺตรปจฺจฆการเธค อตฺถิยฆธคเธตตาฆ ษฺนกฺลตตฺตา นา นตฺตยฆธคเธตคา ฐปปฏฺเธคตีฆา อาคตฺตริกา ธ เหาติ, ค อปติตฆธคเธตคา ธิฆ ฌลธตาฆา”ติฯ

ปุค อคุเลปิยํ ตํ อคุฌเคฺลฆฺยาติ เกาฏกฺสฺส หิ นกฺลาราฆยฺหเตฺต นติ ตเงปิ อคุเลปิยเยธาติ ปุริยอคุเลปิยํ ธิฆ ตํ ตเงปิ อฏฺฐา อคุเลปิยํ อคุฌเคฺลฆฺย, ค ยเกฺกาติ ยกฺกจฺฉาคเยธ ธ ค กเธฆฺย อตฺตเคา นผิษาลยฺคสฺส อาธฆฺฆคฺฉาคิฆสฺส ปจฺจฆสฺส อลิกาฯ อปฺปหีคการเธค ปญฺญาษุ ฐปิงาคกฺกเคฺลษุ อคุษฆิตา กิเลษา นา กฺยิ ฯเตหิ ลษฺลาติ กตฺวา กฺยิลษฺลาฯ ธฎฺฐิ นิเคาตฺถิ ฌคฺฉตฺถีติ กตฺวา ธฎฺเษตฺ ธ, เตษํ นยฺยุกฺตาตการหตฺถิปิ ฯตเงธสฺส เลาคกฺกฺลาจีปงาลตํ ธุจฺจติฯ ตตฺถิ ปธตฺตํฯ ฯกํ คธตฺถิ อคาการยิเคา อเคกกฺกตฺตตฺตญฺญา ตเตฺตธ ฐปปฏฺฐตฺตสฺส เหตฺฉา อคาการยคธเยค ฯเคา คเธาติ กเหตฺวา ธุตฺตํฯ

ฏฺฐยสฺส ปคตฺตสฺสาติ ฆธาธุตฺตสฺส ฐปิจีคฺคปธตฺตเตา ธุจฺฉาคสฺสฯ อปิเฆษุ นตฺตยคเธตา ฐตฺลิ ษฺกติฆญฺญา ธิปิกงาฆกสฺส อหินฺลารธิฏฺฐาหสฺส ปจฺจฆฆาเตา เนาตาปตฺติยกฺกาาเลาค อหินฺลารธิฏฺฐาหสฺส คิเราเฌา ฆฎฺเฏฺฐาฯ ฏฺฐิษุ คเธษฺติ อคาการยิยเกฺก อคาธิเต นกงาการยิสฺส กายฌาตฺยํ เฆ เธฺ กธา ฐปฺเปฺฆยฺยํ, เตษฺติ อเตฺตฯ ธลตีติ ฯเตค ธลคนกาธเยธ งเยฺยติ, ค อธลคากาธิ, ตษฺวา อธลติ งเยฺยตฺวา ปุค ธลติ งเยฺยตํ “ตธากตสฺส หี”ติอาจิยาหฯ เฆปิ ธา กตฺตธิ ธตฺตาเราปิ ยเกฺก นยาคปฏิปเง ฆิษฺวา นการเตา อธลคเยธ กเลฺยฆฺยํ, เตษํ ตํกหาติธารลตฺตํ “ธลตี”ติ ธุตฺตํ, ค ธลคาธฆารลตฺตตฺถิ ฆุตฺตํ ฐกฆงเยฺยตฺฯ อธ ธา ฆจีปิ เกาษฺฐิ ธตฺตาเราปิ ยกฺกา นยาคปฏิปคา, ตถาปิ กิเลษิจฺฉเฆหิ นิฏฺฐยาคา ปฏิปคา เตษํ ธเนค ธลคปกติกา ฯธาติ “ธลตี”เฆฺธ ธุตฺตํ, ค “ค ธลตี”ติฯ

เลาเกุตฺตรกุษลปกิณฺณกกถาธณฺณคา คิฏฺฐิตาฯ

ปเธยยกฺกจีษติยหาคฆธณฺณคา

๑๖๙ฯ ฆสฺส ปุฏฺฐกาเก “ยกฺกิ กาเรยี”ติ อญฺญฆเฆา ปธเตฺตา, เนา ยกฺกิ กาเรติฯ ฯธํ นตฺตฺต อญฺญฆฆธิเนเนค ตํตํกาธคาธิเนเนา ฆฎฺเฏฺฐาฯ

๑๖๙ฯ ลกฺขาฌิปเตฆฺยตฺถิอาจีษุ ฯกธิตฺตกฺกเลา ธตฺตยาเคษุ ฆเยฺษุ กธิ ลกฺขสฺส ตํนหงาตสฺส อผิปติการเธา ธีริฆาจีคฏฺฐาติ? ฐปคิสฺสฆธเนคฯ ฆสฺส หิ นเธ ลกฺขธเตา กุษลํ คิปฺปชฺชติ, “อหํ คิปฺปาเงสฺสามี”ติ ปธตฺตยาคสฺส กุษลํ คิปฺปตฺตํ, ตสฺส

ចំសហខាតេតា លេន្ត្រា តេតត បុរិមុបតិស្សេឃេត ចិសិន្ទ្វោ សហខាតឆេម្ម អត្តតោ ចេស ចេត្តតិ៍ តស្ថិទ្ធោ បចត្តយាតេត តេត បចត្តត្តិ, តិចត្តយាតេត តិចត្តត្តិ, តឌត្ទ្សបតាលិ ច តេហាត្តិ ទាឌបុរិសា ចិឃាតិ៍ ឲចំ ចិរិឃាឌិស្ប៍ តេសសឆម្មាត់ បត ពត្តួចិ ចុត្តប្បការប្បចត្តិសត្ថាតេចបិ អចំសកាចត្តា អឈិបតិកាតេចា តត្តួតិ ឥន្ទ្វតេន្តា៍

ទុតិឃមក្កចល្លភា

ឲ្ម១៍ អា-ការស្ស រស្សត្តំ ពត្វា អន្ត្មាត្រ្ទិយំ ចុត្តំ, អា-ការេទា ច ឆម្មមរិឃាឥតេន្ទ្វា៍

តតិឃចត្តុត្ថមក្កចល្លភា

ឲ្ម១៍ មក្កន្តាតិ ត បុតេទត្តិ អកិច្ចកត្តា សម្មាឌិន្ទ្វិឃាតិ អឈិប្បាតេឃា៍ យាតេទតេត្តា កន្ធតីតិ ហិ មតេក្កា, ត តេចតាឃ យាតេទតេត្តា អត្តួតិ៍ យាតស្ស ឌិន្ទ្វិសឌិសា បចត្តិ អហមន្តិតិ បចត្តយាតស្ស ឌិន្ទ្វិន្ទ្វាតេត ធាត់៍ អាតេលិកេស្សច បចត្តិកាតេលិ ចិឃាតិ ចិទប្បចត្តិ សត្ថាឃាហ៍ ឲកតេឥសសាមតេន្លាត ហិ ឃឆាឈិតេប្បតេតត ្កបមា តេហាតីតិ៍ ពាតេទ ចាតិ កន្ទ្វាឌិត់ ពាទធ្ធាទិកាឃំ៍ សម្មឌ្ឌិតាតិ កិតេលតេឥត្វា៍ លេន្ត្រាតិ តណ្ហា៍ អត្តុសតេឃាតិ តណ្ហា យាតាត្តុសតេឃា ច៍ ឲតស្ថិទ្ធោ ស្មុតេត្ត អសម្មូហតស្ស កត្ថស្ស សម្មញ្ញាឌត់ ចិឃ អសម្មូហតយាតាឌិសម្មញ្ញាតំ ឥតេស្សតេត្តត អន្លាមតេន្លា កិតេលតេស បឌហតីតិ ឥស្សិតត្តិ អាតិតំ, ត ឃឆាចុត្តតេឃត ្កបមាឃ ចុត្តត្តាតិ ឥន្ទ្វត្ថា៍ តិទត្តទិ បចត្តយាតេត ចិតេត្ត តស្ស សំកិតេលសតេចាឥាតកទា សាចន្លាតចន្លា តេចតសិកា ្កប្បន្លមាតា តស្សក្កក្ខុតា អចឃចា ចិឃ តេហាត្តីតិ “ចិត្តក្តចតេសតា”តិ ចុត្តំ៍

តេលិក្យុត្តទក្យុសលចល្លភា តិន្ទ្វិតា៍

ក្យុសលកឆាចល្លភា តិន្ទ្វិតា៍

អក្យុសលបឌិ

ឆម្មឧទ្ទ្វសចាតេទា

បឌមចិត្តកឆាចល្លភា

ឲ្ម១៤៍ ក្យុសតេល ចុត្តតឃំ អត្យុកត្វា ឃឆាត្ទ្សបំ តេចឌិតន្លាតាឃ “ចុត្តតេឃតា”តិ អាហ៍ កត្តន្លាកាចតេតាតិ ត្តុន្នុបាន្លាកាចតេតា៍ ឌិន្ទ្វិឃា កតមត្តត្តិ ឌិន្ទ្វិឃា កតិមត្តំ កហឈមត្តា៍ អាសត្តការឈត្តា អតេឃាតិតេសាមតសិការស្ស ចិស្យំ កហឈំ ឲកត្តការឈត្តា ច៍ សតិសំចតេទាតិ ត្លាឆ

ឞីតាឌីហិ ឞុដ្ឋស្ស អប្បមជ្ជតំ លមតំ ឥដ្ឋន្តា់ បហាតសំចរេទាតិ ចីទិយសំចរេទា់

អស្សាឥទស្សនត្តិ អស្សាឥដ្ឋិ់ ចលេដ្ឋេត បច្ចុបដ្ឋានេតត អសមុាបដិបត្តិបច្ចុបដ្ឋានេតាទេយាទេហា, សមុាបដិបត្តិបដិបក្ខកាចក្កហលាកាទេរា ចា់ សន្តស្ស លេវិកស្ស អកិដ្ឋាកាទេច សតិបិ ចិសេយសយុត្តាយ អកិដ្ឋាយ កមុបទប្បត្តាយ ឰុក្ខប្បដ្ឋយាតាយ លក្ខណាឌិ ឥទេស្សត្ថំ “សា បទេយប្បត្តិត”ត្តិអាឌិយាហ់ អត្ថេតា បទិលាយតស្ស បុទេទចាទិកា ពល្យាកិទតិ អកិទតិ់

អត្ថុបបទិក្ខា ទេយាទេហា់ ទេយាហចទេសត ហិ ដិដ្ឋិចទេសត ចា អចត្ថុស្មិំ សាត្ថុតទេយា អធិទេយាទេក្ខា ឋប្បដ្ឋតីតិ់ អសតិយចិទេត្តតិ អហិទិកាឌីហិ អាទេក្ខទហិតចិទេត្តា់ សតិទហិតត្តា សតិបដិបក្ខត្តា ចាតិ ឲទេតត សតិទហិតា សតិបដិបក្ខា ច អក្បុសលី លត្ថា ឲច មិច្ឆាសតីតិ ឥទេស្សតិ់ ទេព បត ឋបតាហាឌិប្បចត្តិយំ ចិទកតាឌិសល្លក្ខទេណ បដុសញ្ញាសប្បយុត្តា ឥដ្ឋន្តា់ សឥទចាឌិកាទេចា អចិទេសទេសត កិទេលសសប្បទេយាកទេតា ចុទេត្តា លហុតាឌិឲកត្តបដិបក្ខាតំ ចិតមិច្ឆាឌីតំ ទេកសដ្ឋិំ ឰុឆ អកាចា់ អច្ចុបសទេយាតិ អសត្តិសិត្តសញ្ញាចយាហ់ អតចដ្ឋាតទេសត្តិ ចលតកិច្ចំ់ ទេចតទេសា អច្ចុបសទេយតិ តិប្បាទេឥតទេត្តា បទេយាឌទេត កុមុំ, អច្ចុបសយបច្ចយក្ខតំ អាទេយុណំ ចា “អច្ចុបសទេយា”តិ ចុត្តា់

ឆយុទេទ្ធសចារកថាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា់

តិទេភ្ជសចារកថាចណ្ណតា

ឲលិលិ់សហឌាតឆទេមុស្មុអកយ្យតំ ត ទេកាសទេជ្ជស្មុ អកយ្យតំ ចិយ តប្បដិបក្ខកាចទេតា ឥដ្ឋន្តា, តំតំបិបកិទិយាយ ឋស្សហតចទេសត បត ចិទតា តត្ត អកយ្យតំ់

ឲប័ឲ់ដិដ្ឋិយា ចិទ្ធុបំ ឋត្តិតត្តិ តឆា តឆា សស្សតាឌិចទេសត បចត្តា ដិដ្ឋិ ឲច ចុច្ចតិ់ តទត្តិតិ តិទេត្ត ចិយ បិលចត្តិ់ ចិបទិទេយសទេតាតិ ចត្តុស្ស ចិបទិតទេតា់

ឲ៤០់ សកាចបដិច្ឆាឥតចទេសត បកតិអត្តាឌិអសត្តាកហណស្ស អតិច្ចាឌីតំ តិច្ចាឌិចិសយាកហណស្ស ច សញ្ញាឌិចិបទិទេយសស្ស តិស្សយត្តា “អសត្តំ អសមច្ចា ឰុជ្ឈតី”តិ ចុត្តា់

ឌុតិយចិត្តចណ្ណតា

ឲ៤៤់កិច្ចាបិ...ទេប... បទាយសត្តស្ស ឋប្បជ្ជតីតិ បុទិមចិទេត្តត អចិទេសសំ ឥទេស្សតិ់ អត្ថុស្សាហតាចសីឥតកាទេចត សំហតកាទេចា ឆិតំ់

ᨲᨲᩥᨿᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪃᪀᪀. ᨻᩩᨴ᩠ᨵ ᨿᩣᨶᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨸᨱ᩠ᨱᨠᨦ᩠ᨣᨲᩦᨲᩥ ᩋᩅᩥᩈᩴᩅᩣᨴᨠᨦ᩠ᨣᩣᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩋᩁᩉᨦ᩠ᨣᩣᨲᩥ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ. ᨿᩣᨶᩔ ᩋᨲᩥᨿᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᨲᩥᨿᨲᩣᨿᩮᩅᩣᨸᨲᨠᩣᨲᩥ. ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᩉᩥ "ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩉᨶ᩠ᨲᩔ ᨶᩮᩅᩈᨬ᩠ᨬᩣᨶᩣᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶᨠᩩᩈᩃᩴ ᨹᩃᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ"ᨲᩥ (ᨸᨭ᩠ᨮᩣ. ᪑.᪃.᪑) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ "ᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩮ ᨲᩥᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨭᩥᩃᩮᩣᨾᩮ ᨧ ᨿᩣᨶᩮᩣ ᩅᩥᩅᩥᨵᩥᨠ᩠ᨡᩣ ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩣ ᨲᩮᨿᩣᩅᨸᩮᨲ ᩈᨠᨴᩣᨣᩣᨾᩥᨶᩮᩣ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨲᩣᨲᩥ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨲᩮᩉᩥ ᨴᩈᩅᩥᨵᩣ ᩁᩮᩣᨵᨲᩣ"ᨲᩥ ᨴᩔᩥᨲᩣᨿ ᨴᩈᩅᩥᨵᩣᨿ ᩁᩮᩣᨵᨲᩣᨿ "ᨠᩣᨾᩁᩣᨣᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨲᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᨿᩣᨶᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨲᩴ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨲ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ "ᨠᩣᨾᩁᩣᨣᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨲᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨲ"ᨶ᩠ᨲᩥ "ᨿᩣᨶᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨲᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᨽᩅᩁᩣᨣᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨲᩴ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨲ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᨧ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ "ᨽᩅᩁᩣᨣᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨲᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨲ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᩉᩥ ᩁᩮᩣᨵᨲᩣᩉᩥ ᨿᩣᨶᩔ ᩋᨲᩥᨿᨲᨠᩣᩁᨱᩣ ᨸᨠᩣᩈᩥᨲᩣ, ᨲᨳᩣ ᨠᩥᩃᩮᩈᩅᨲ᩠ᨳᩩᨠᩣᨸᩥ. ᨻᩩᨴ᩠ᨵ ᨧ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥ "ᨴᩈᩅᩥᨵᩣ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨲᩣᨲᩥ ᩁᩮᩣᨵᨲᩣ, ᨲᨳᩣ ᨴᩈᩅᩥᨵᩣ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣᨲ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᨧ. ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨧᩮᨲᩈᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩁᩮᩣ, ᨲᩴ ᩅᩦᩁᩥᨿᩴ ᩅᩥᨿ ᨲᩴᨲᩴᨠᩥᨧ᩠ᨧᩈᩣᨵᨶᩮ ᩋᨲ᩠ᨳᩈ᩠ᩈᩣᩉᨶᨧᩮᩈᩮᨶ ᩅᩥᨿᩣᨶᩔᩣᨸᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᩅᩥᨠᩃᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩉᨱᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ.

ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪃᪀᪑. ᨸᩁᩥᩉᩦᨶᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᨠᩥᨲ᩠ᨲᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᨩᩮᨶᩮᨶ᩠ᨲᩣ "ᨸᩁᩥᩉᩦᨶᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᩈᩣᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᩉᩣ"ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᩈᩮᩈᩴ.

ᨲᨧᨿᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪃᪑᪃. ᩅᩥᩈᨿᨸᨲᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᨧᩮᨶᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩋᩣᨠᩣᩁᨧᩮᨶᩮᨶ ᨧ ᩅᩥᩈᨿᨸᨲᩁᩮᩣ. ᨧᩮᨲᩈᩮᩣ ᩏᨸᩅᩮᩣᨣᩅᩈᩮᨶ ᩋᨲᩥᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᩈᨿᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩅᩈᩮᨶ ᩅᩥᨿ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ. ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩮᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨸᨠᩣᩁᩮᩈᩩ ᨸᨭᩥᨻᩃᩮᨶ ᩁᩈᨧᨧᩮᨶᩮᩈᩩ ᨲᩴᨲᩴᨸᨭᩥᨻᩃᨠᩥᨧ᩠ᨧᨣᩉᨱᩴ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ. ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨠᩣᩁᨠᨲᩥ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨠᩣᩁᨠᨲᩣ, ᩋᨲ᩠ᨳᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨧᩣᩈᩣᨵᩥ, ᨸᩁᩣᨿᨲ᩠ᨲᨲᩣᨿ ᨴᩔᩥᨲᩴ ᩅᩥᨿ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ. ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᨴᩔᩥᨲᩴ ᩈᨲᩥ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᩁᩣᨿᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩅᩥᨿ ᨠᩩᨠ᩠ᨠᩩᨧ᩠ᨧ ᩈᨲᩥ ᨲᩴᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ. ᨲ ᩉᩥ ᩈᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨴᩔᩥᨲᩣᨿ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨲᩥ ᨠᩩᩈᩃᨲᩥ. ᩋᨳ ᩅᩤ ᨠᨲᩣᨠᨲᩣᨠᩩᩈᩃᨠᩩᩈᩃᩣᨶᩩᩈᩣᩈᨶᩮ ᩋᩣᨿᨲ᩠ᨲᨲᩣᨿ ᨲᨴᩩᨽᨿᩅᩈᩮᨶ ᨠᩩᨠ᩠ᨠᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨴᩔᩥᨲᩴ ᩅᩥᨿ ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ.

᪃᪑᪕. ᩅᩥᩈᨴ᩠ᨵᩣᨠᩣᩁᩮᩣᨲᩥ ᩅᩥᩈᨴ᩠ᨵᩔ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩔ, ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩅᩤ ᩋᩣᨠᩣᩁᩮᩣ ᩅᩥᩈᨴ᩠ᨵᨠᩣᩁᩮᩣ. ᨲᩮᨶ ᩅᩥᩈᨴ᩠ᨵᩴ ᩅᩥᨵᩮᩣᩁᩮᨲᩦᨲᩥ ᨴᩔᩥᨲᩴ. ᩅᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩥᨿᩣᨲᩥ ᩅᩥᨿ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ. ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨸᩥ ᩉᩥ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᩅᩥᨲᩮᨶ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨶᩴ ᩈᩩᩁᩣᨸᩥᨲᩴ ᩈᩩᨴᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᨲ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ. ᩁᩣᨸᩈᨴ᩠ᨵᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᨠᩣᨠᩥ ᨧᩮᨶ᩠ᨲᩥ. ᨲᩴ ᩋᨸ᩠ᨸᨿᩣᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩣᨿᩔ ᨲᨳᩣᨸᩅᨲ᩠ᨲᩈᨾᩣᨵᩣᨠᩣᨧᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨲ ᨠᩣᩅᩥ ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ᨸᩁᩥᨸᩩᨱ᩠ᨱᨲᩣ ᨶᩥᨿᩣᨲᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ.

ᨨᨭ᩠ᨮᩈᨿᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

៣១១៓ ចិកាតា ចិកិច្ឆាតិ ចិកិច្ឆិតុំ ទុក្ករតាយ ទុត្តំ, ត សក្កុទា ចិកិច្ឆាកាចា ចិចិកិច្ឆាឃាតិ ពងត្តំ ងស្សតិ៓

៣១៣៓ តិច្ឆឃាកាចា អសណ្ហហតតោ ខេតខោ បចត្តិបច្ចយបត្តតាយ "បចត្តិដ្ឋិពិយត្ត"ត្តិ ទុត្តំ៓

៣១៥៓ ឲកំ អាកាទំ កត្តុំ អសយត្តតាយ អត្តតោ អាយុរំ សប្បុតតោ ឌ្ឍសក្កតិ៓

ច្ចាងសយចិត្តចណ្ហតា

៣១៨៓ ក្ខុត្ថំ អត្តតោ កហិតាកាខេ ឲច ងត្វា កយតឹតិ ឲកាខេយ្យលហ្វិខេយច ចិប្បុត្តត់ ខេហាតិ៓ ចិចិកិច្ឆា បត ឃឌិបិ ទ្វបិឌិសុ ឲកហ្វិខេណ្ហចាខេយ្យខេលា ក្ខុប្បជ្ជតិ, ពចាបិ "ឲចំ តុ ខេលា, ព្លងំ តុ ខេលា"តិ ក្ខុប្បជ្ជយាតា "តតុ ខេលា, អញ្ញា តុ ខេលា"តិ អញ្ញា កខេហតន្តាកាទំ អខេបក្លតឹតិ តាតាខេយ្យខេលា ចលត់ ខេហាតិ៓

"ឲចំសយ្យងយិងំ ខេចឌិតន្តា"ត្តិ ឲត្តាចតា ព្លយហ្វិ ចិត្តច្ចខេឃ ចុត្តបកិណ្ហកំ ងខេស្សត្វា ច្ចាងសសុ ងខេស្សតុំ "សខេន្តាសុបឹ"តិអាឌិយាហ៓ កុសខេលសុបិ អាខេយ្យលាធិបតិ អតុក្ខុទិត្វា សហជាតាធិបតិតោ ឲច ក្ខុដ្ឋត្តា ព្លឆាបិ ខេសា ឲច ក្ខុក្ខុទិតខេន្តា សិឃាតិ "សហជាតាធិបតិ លព្ភយាខេតាបិ ត ក្ខុក្ខុខេដា"តិ ចុត្តំ តាខេយ្យលាធិបតិខេតា អលព្ភយាតត្តា៓ ខេសាបិ ហិ អដ្ឋសុ ខេលាកសហកខេតសុ លព្ភតីតិ៓ ខេសខេសាបីតិ ឌីយំសខេតា អខេណ្ហាបិ សហជាតាធិបតិ តត្តិ, ខេឃា ក្ខុក្ខុទិតខេន្តា សិឃា៓ អាខេយ្យលាធិបតិបិ្បចត្តន្តាខេយច តត្តិ៓ កច្ចិ ឆយុត្តិ លក្ខាឌឹសុ ឲកយ្យិ សហជាតំ៓ កុសលត្តិខេកពាច បដិច្ចចាទាឌឹសុ "ត ខេហតុបច្ចយា អធិបតិបច្ចយា"តិ ឲកស្សបិ បញ្ញុស្ស អតុក្ខុដ្ឋត្តា បដ្ឋាខេត បដិសិទ្ធតា ខេចឌិតន្តា៓ អញ្ញាទា ហិ "អកុសលំ ឆយ្យំ បដិច្ច អកុសខេលា ឆខេយ្យា ក្ខុប្បជ្ជតិ ត ខេហតុបច្ចយា អធិបតិបច្ចយា"តិ (បដ្ឋា៓ ១៓១៓ប័៩) ឲតស្ស ចខេសត "ឲក"ត្តិ ចត្តន្តំ សិឃា៓

ងស្សខេតត បហាតន្តាកាចខេតាតិ ងស្សខេតត បហាតន្តស្ស អកាចខេតា, ងស្សខេតត បហាតខេន្តសុ ចា អកាចខេតា៓ ឲខេពត បដិសត្តិអតាកដ្ឋតខេតា ងស្សខេតត បហាតខេន្តសុ អតាកយតត្តិ ពត្វ អតាកយខេតត បដិសត្តិអតាកដ្ឋត់ សាខេឆតិ៓ អតាកដ្ឋតខេតា អតាកយត់ បត សាខេឆតុំ "ខេពសុ ហឹ"តិអាឌិយាហ៓ ឲខេត្វច បដិសត្តិងាត់ កខេចយ្យ៓ ពឆា ច សតិ ងស្សខេតត បហាតន្តំ សិឃា អបិឃកយតឹយស្ស ងស្សខេតត បហាតន្តកាចខេតា៓ ត ខេចតំ ងស្សខេតត បហាតន្តំ សិឃា, ពស្មា ងស្សខេតត បហាតន្តចិកខេដ្ឋ តាកតត្តិ អធិប្បាខេឃា៓

កធំ បខេតតំ ញាឃតិ "បដិសត្តិអតាកដ្ឋតខេតា ងស្សខេតត បហាតខេន្តសុ អតាកយត"ត្តិ? ងស្សខេតត បហាតន្តាតខេណ្ហាច តាតាក្លលិកកយ្យបច្ចយកាចស្ស ចុត្តត្តា៓ ទុចិឆា ហិ អកុសលា ងស្សខេតត បហាតន្តា កាចតាឃ បហាតន្តាតិ៓ ពត្វ កាចតាឃ បហាតន្តខេចតតាត់ តាតាក្លលិកកយ្យបច្ចយកាខេចា ត ចុខេត្តា, ព្លតទាសខេណ្ហាច ចុខេត្តា៓ "កាចតាឃ បហាតខេន្តា ឆខេយ្យា ខេតច ងស្សខេតត ត កាចតាឃ បហាតន្តស្ស ឆយ្យស្ស កយ្យបច្ចខេយត បច្ចខេឃា"តិ ឲត្វ ហិ សហជាតខេយច ចិកត្តំ, ត តាតាក្លលិកត្តិ៓ ពឆា បច្ចឹខេឃបិ

“กาจตาฆ ปหาตชฺฌา ฉเยฺอา เทจ ฉยฺยเทต ต กาจตาฆ ปหาตชฺฌยฺย ฉยฺยยฺย อาเรฺอฒปจฺจเยต ปจฺจเยา...เป...

ฆหขาตปจฺจเยต...เป... ฐปติฺยฺยฆปจฺจเยต...เป...ฯ ปจฺฉาขาตปจฺจเยต ปจฺจเยา”ติ ๑ฃฺฬกเยจ ทุตฺติ, ต ทุตฺติ “กยฺอปจฺจเยต ปจฺจเยา”ติฯ ฐฺตเรฺอ จ ทุตฺติฯ ฐฺฉฺฉฆหกตา จ เจตตา กาจตาฆ ปหาตชฺฌยฺ ๑ฃจ อากตาติ ตาตากฺขฒิกกยฺอปจฺจเยา ต ฆิฆาติฯ ฆฆิ ฆิฆา, กาจตาฆ ปหาตชฺฌเจตตาฆ จ ตาตากฺขฒิกกยฺอปจฺจฆกาเจา ทุเรจฺยฺ, ต ทฺ ทุเรฺอาฯ ตฆฺอ ฐฺฉฺฉฆหกตา ตาตากฺขฒิกกยฺอปจฺจฆกาเจ ฆติ ฉยฺยเทต ปหาตชฺฌยฺ จตฺตฺฬา ฆิฆา, ตฉกาฉา ต ทุตฺตาติฯ ปฏิฆตฺฐิอตากฉฺฉฺฒเตา ตตฺ อตากตาติ อฆเยตฺตฺอิปฺยเยาฯ ตาตากฺขฒิกกยฺอปจฺจฆาจเทต ปต กาจตาฆ ปหาตชฺฌาติ ปจตฺติอิปิกตา ปฏิกฺขิตฺตาฯ ปจตฺติอิปิกยฺยปิ หิ ตาตากฺขฒิกกยฺอปจฺจฆตา ต ฆกฺกา ติจาเรตุํฯ ทุตฺตฺจ “ฆุตาฆ เจฉตาฆ ฆยฺยุตฺตา ฉเยฺอา ทฺกฺฐาฆ เจฉตาฆ ฆยฺยุตฺตฺยฺย ฉยฺยฺย กยฺอปจฺจเยต ปจฺจเยา, ตาตากฺขฒิกา”ติอาฆิ (ปฏฺฐาฯ ๑ฯ๑ฯ๔๙-๔๑)ฯ ฆฆิ กาจตาฆ ปหาตชฺฌาติ อิปิกฉาติ ตตฺถิ, กถํ เตอิปิกฉยฺอฉยฺอา เหาตฺติติ? อหิชฺฌาอิตฺตาฌิติ อิฆ อิปิกาเรหฆกาจตฺตาฯ ฆํ ปต ทุตฺติ “ฆฆฺอิ ฆเยเฆ อกุฆลํ อิตฺตํ ฐปฺปตฺตํ เหาติ

ฐเปกฺขาฆหกตํ ฐฺฉฺฉฆยฺยุตฺตํ...เป... อจิเรกฺขเปิ เหาติ, ฬเยฆฺ ฉเยฺอฺ ฌาตํ ฉยฺอปฏิฆยฺอิฉา, เตฆํ อิปิเก ฌาตํ

อตฺฉปฏิฆยฺอิฉา”ติ (อิกฯ ๔๑๐-๔๑๑) ฬฉยฺอิ เตฆํ อิปิการหตเรฺอจ ฆกฺฉาฆ ทุตฺตํ ฆิฆาฯ ฬฉํ ปต ฉาติ ฆุฉฺ อิจาเรตฺฉาฯ อตฺถิ หิ

๑ฃฺ จเจตาการเฆาฯ ต หิ อิปิเกติ จฉติ อิปิกฉยฺอจฉติ อิฆ อิปิการหตํ จฉติติฯ

อกุฆลปฉจฺฉฺฉตา ติฏฺฐิตาฯ

อฌฺยากตปทํ

อเหตุกกุฆลอิปิกจฺฉฺฉตา

๔๑๑ฯ เตฆุอิปิกาฌฺยากตฺติอาฆิติ “กาเฉตฺอา ฉยฺยุตฺตํ กตเย ฉยฺอา อฌฺยากตาติอาฆิ อาเรฺฉตฺติ ๑ฃเตต ฆยฺยเรฺฉาฯ ตฆฺยาปิติ ๑ฃตฆฺย

“ฐปฺปตฺติ ฆิเปตํ กายา...เป... อาฆิ ทุตฺตตฺติ ๑ฃเตต ฆยฺยเรฺฉาฯ ฐปติตฺตาติ ฆจา อฐฺฐาฆฺย อิปิกํ ปฏิฆาหิตฺอา อตฺตเตา อิปิกาฆิยุตฺตํ

เหาติ ตจา จฆฺฉิตฺตาฯ ทฺปิฆิติ ปจฺจฆาติ อฐฺฐาอิฌฺฌาฌฆาฌาเรฌตฺตา อฆาฌาเรฌต จตฺอา จกฺขฺอิฌฺฌาฌํ เฆาตอิฌฺฌาฌตฺติ ตายํ ฐฺฉฺฉํฯ

จกฺขฆิติ ติกฺขยฺฉกาเจ อิฌฺฌาฌาติ ติกฺขยฺฉกาจา อิเฆฆปจฺจฆตฺตา จฯ

จกฺขฆติฺยฺยิตฆฺอา ตํ ทฺปอิขาตตฺอาติ จกฺขฆติฺยฺยิตทฺปอิขาตติฯ ๑ฃอิฌฺฌฺอิ จกฺขฺอิฌฺฌาฌํฯ ตตฺ จกฺขฆติฺยฺยิตจเทต ทฺปิเรฺอฌํ

อฐฺฐาอิฌฺฌาฌํ ปฏิกฺขิปติฯ ทฺปอิขาตตจเทต จกฺขติฺยฺยเฆ ปยฺยาฉเยา ติจเรฺอติฯ จกฺขฺทฺปจเทติ จ ติฺยฺยฆเตา อาเรฺอฒเตา จ

อิขาตติ อิกาเรจติฯ ทฺปยตฺตฺยฺย อาเรฺอฒฺยฺย กหฌํ กิจฺจเยตฺยฺยาติ ทฺปยตฺตาเรฺอฒเรฆํฯ ฆฆาตกฺฉจเรฆตาติ ฬฉํ ติฺปจฺฉาอิฌฺฌาฌจเรฺฉฺ

อิเรฺฉยาตาติ ฐเปกฺขาฆุฒจทฺเรฺขกฺกตาติ ฆฆาตกฺอิกตฺตา ฬฉาปิ ตํฆฆิฆาติ ตทฺปจา๖ กตฺอา ทุตฺตํฯ ต หิ ฆฆาตปจฺจฆตฺตากาเจ ฆฆาตกฺฉตา

อตฺถิฯ ทุตฺตฺติฺหิ“ฆฆาตกฺกาติ ฆฆาตฆยฺยุตฺต...เป... ทฺปิติ ฆฆาตปจฺจเยต ปจฺจเยา”ติ (ปฏฺฐาฯ ๑ฯ๑ฯ๑๑๑)ฯ ๑ฃเตฆจฺจฺ

ឥសាតបច្ចយការេចា បដិក្ខិបេត្វា៉ យថាហ “អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ត ឥសាតបច្ចយា៉ បច្ចាចិត្តាលាវហាកាំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា”តិអាទិ (បដ្ឋា៉ ១.១.៥៣)៉ ឥសាតបច្ចយត្តាការេចបិ ចេតតាចិត្តដ្ឋិតីតំ ឧបេក្ខាទិកាចេតា តធាក្ខតាតំ ចចេត អញ្ញដ្ឋាតាកាចេតា ច ទុតិយរាសិតិឌ្ឋេសា៉

៣៦៩៉ចត្ថុបដ្ឋេត្វាតិ សយំ កលាបូរុយ្ហាតំ អប្បដិបក្ខត្វា សកាចបរិសុទ្ធាតំ បសាឥហឥយចត្ថុតិស្សយាតំ ចសេត បដ្ឋេសកាចំ ឌាតត្តិ អធិប្បាយោយា៉ អយំ បត តេយា ចតុចោកាទេ ត លក្ខតីតិ តត្ថ កចក្កស្ស តេតា តិក្ខត្តាក្សលស្ស ច បដ្ឋេតា ត សិយា, តស្មា តត្ថ បដ្ឋេតាយ ការលំ ចត្តត្តា៉ សកាចេចា ចាយំ ចិត្តស្ស បដ្ឋេតាតិ៉

៣៦៨៉ព្ពឥយ្យឹតិ បិ-សេទ្ធា ធិតិយត្តសហិតំ បុរេត្តា ទុត្តា ចិចិកិច្ឆាសហាកាំ អេបក្ខិត្វា ចុេត្វា៉ បកតិយាតិ អតតិក្កយេតត៉ សោបិ ចិសេសោ៉ កាយប្បសាធំ ឈេដ្ឋត្វា បសាឥបច្ចេយសុ យហាក្ខេតសុ បដិហញ្ញតីតិ អាបាធំ កត្វា បដិហញ្ញតីតិ អេត្វា៉ យថា ច “ទុបំ អារេក្ខ ឧប្បត្តុ”តិ ចុេត្ត ត អារម្មលប្បាឥតំ បុព្ពាបរកាលតា ហោតិ, ឯចមិធាបិ ឈដ្ឋតបដិហតេតសុ ឥដ្ឋត្តា៉ ឧបយាបិ ឧកយឈដ្ឋតឥស្សតត្វំ ចុត្វា, ត តិស្សិតតិស្សយឈដ្ឋតាតំ បុព្ពាបរតាឥស្សតត្វំ៉ ឯត្ថ ច ពាហិទ្ធាតិ ឯតំ តិឥស្សតយត្តំ៉ អញ្ញត្ថាប្បិ ហិ អារម្មលំ ហោតីតិ៉ ចិញ្ញាលធាតុតិស្សយក្ខេតហិ ចា អញ្ញា “ពាហិទ្ធា”តិ ចុត្តំ៉ បដិឈដ្ឋតាតិឈំសោ ពលចា ហោតិ, តេតា ឯច ព្ពដ្ឋាតិដ្ឋចោដ្ឋត្តសយាយោគ សុលត្ថក្ខបច្ចយា ធាតុអត្ថក្កហធាតុក្ខោកា ចិទំ អតុចត្តត្តិ៉

៣៣៣៉ អេញ្ញាសំ ចិត្តាតំ សកាចសុញ្ញាតសក្ខាចា យតោធាតុការេចា អាបជ្ជតីតិ ចេ? ត, ចិសេសសក្ខាចា៉ ចក្ខុចិញ្ញាលាទីតញ្ហិ ចក្ខាទិតិស្សិតតា ចក្ខាទីតំ សចិសេយសុ ឥស្សតាធិប្បចត្តិកាចតា ច ចិសេសោ៉ យតោចិញ្ញាលស្ស បត អតញ្ញាតិស្សយយតោបុព្ពក្កយតាយ អញ្ញាតិស្សយចិញ្ញាលស្ស អតត្តរបច្ចយត្តាការេចត យតោទ្វារតិក្កយតយុលកាចាកាចតា ច សាតិសយចិឌាតតកិច្ចតា ចិសេសោ៉ តត្ថិសេសចិរហា យតោយត្តា ធាតុ យតោធាតូតិ តិចិធា យតោធាតុ ឯច ចុច្ចតិ, ត ចិសេសយតោ៉ តស្មា ឯត្ថ យតោ ឯច ធាតុ យតោធាតូតិ ឯច-សេទ្ធា យត្តសទ្ទេត្វា ឥដ្ឋេត្វា៉ ចិសេសតិចត្តតេត្វា ហិ សោ ចិញ្ញាលស្សាតិ៉ យតោទ្វារតិក្កយតបចេសយុលកាចតា បត យតោធាតុយា ចិឌាតតចិសេសចិរេហា ឥដ្ឋេត្តា, តេតា ឯច យតោចិញ្ញាលត្តិបិ ត ចុច្ចតិ៉ ត ហិ តំ ចិញ្ញាលំ យតតោ បចត្តំ យតសោ បច្ចយោ, តាបិ យតសោ បច្ចយក្ខតំ យតតោ បចត្តំ, ឥស្សតាទីតំ បត បច្ចយោ, តោហិ ច បចត្តំ តោសំ បុរេចត្វំ អតុចទេច្ចាតិ៉ សម្មាសត្តប្បាតិ អចចតំ យហាចិបិកាតំ ចិយ ឌតកសទិសត្តាកាចតា៉ តត្ថ ហិ តិហេតុកតោ ទុហេតុកម្បិ ឧប្បជ្ជយាតំ សម្មាសត្តប្បតាទីហិ សទិសំ សហេតុកតាយាតិ៉ បច្ចាចិញ្ញាលសោតតិ ឯត្ថ យថា បក្ខលំ កត្វំ សញ្ញាយត្តោ សញ្ញាយសោតត បតិតំ កច្ចិ កច្ចិ ចាចតាយក្កំ ត សល្លេក្ខតិ, ឯចំ តធាកតស្ស អសល្លក្ខលា តាយ តត្វំ, ត ច បច្ចាចិញ្ញាលសោតត ឥសាតក្កាការេចា ព្ពឈ អចចតស្ស ការលំ៉ យទិ តឥតត្តទំ តិឌ្ឋេសា តំសោតបតិតតា, ព្ពេតា បទេសំ ឌ្ឋិត្តំ យតោចិញ្ញាលធាតុតំ តំសោតបតិតតា ត សិយា៉ តស្មា បច្ចាចិញ្ញាលាតំ ចិយ អហេតុកតាយ យក្កបច្ចយចិរហា ច ចិជ្ជយាតេសុបិ ចិតក្កចិចារេសុ ឥសាតក្កធម្មាតំ ទុព្ពលត្តា បច្ចាចិញ្ញាលេសុ ចិយ អកលតុបកាចា ច បច្ចាចិញ្ញាលសោតបតិតតា៉ តេតា ឯច ហិ អហេតុកកិរិយត្តេយបិ ឥសាតក្កាតិ ពាលិតិ ច សក្កហចាទេ ត ឧទ្ធដាតិ, ឥសាតបច្ចយកិច្ចយត្តេតា បត បដ្ឋាេត ទុព្ពលិតំ ឯត្ថ ចិតក្កាទីតំ ឥសាតបច្ចយតា ចុត្តា៉

១៩៨៍ សមានចេត្តក្ខណេ អត្តានុបច្ចយំ លភិត្វា ឧប្បជ្ជមានំ សត្តិនេលំ យនោឆាត្យនោ ពលចតទេ ហោតីតិ តំ ឃធានេយ្យលំ អានេយ្យលានេសំ អត្យកចត្តិ ព្ពានេឌ្ឋ នោយតស្សសហកតំ ហោតិ, ព្ពានេឌ្ឋយញ្ញនេត្ត ឧបេបក្ខាសហកតំ សាតិសយាត្យកចត្តា, តស្សា “អឃជាញ្ញព្ពានេឌ្ឋយ្យលាស្មិំ ឃេចា”តិអាទិ ឆ្វត្ថា៍ ចោឌ្ឋព្ពាតំ បត សតិបិ ពលចការចេ ចិបាកប្យចត្តិ តិចនេព្ពត្វា ចិសចិសំ យតំ កនោទាត្តំ យតសិការកិច្ចត្តនោឃាកនោតា ចិបានេកា ចិឃ អត្យកចតនោចេ ត ហោតីតិ សព្ពាត្ត ឧបេបក្ខាសហកតនោចេ ហោតិ, តឆា បញ្ចព្វាទាចជ្ជតំ យនោព្វាទាចជ្ជតញ្ញា កិច្ចនោសត អបុព្ពាត្តា៍

អហេតុកកុសលចិបាកចណ្ណនា តិដ្ឋិតា៍

អដ្ឋយហាចិបាកចិត្តចណ្ណនា

១៨៩៍អលោភាអញ្ញាកតមូលត្តិអាទីសុ កុសលបទេ តាច អលោភាទោសាតំ តិចទ្ធនេសុ “ឃោ តស្មិំ សមយេ អលោភោ អលុព្ភតា...បេ... អលោភោ កុសលមូល”ត្តិ (ធ៍ ស៍ ១១), “ឃោ តស្មិំ សមយេ អទោសោ អទុស្សនា...បេ... អទោសោ កុសលមូល”ត្តិ (ធ៍ ស៍ ១១) ច ឆ្វត្តត្តា ព្ពធាបិ តំតិចទ្ធនេសុ “អលោភោ អញ្ញាកតមូល”ត្តិ “អទោសោ អញ្ញាកតមូល”ត្តិ ចចតំ ឃុនេជ្ឈ៍ បញ្ញាត្រ្តិឃាទីតិចទ្ធនេសុ បត “បញ្ញាន្ទតំ អមោហោ ធម្មចិចយោ សម្មាទិដ្ឋិ”តិ (ធ៍ ស៍ ១៖, ១៨) ៦ចំ តត្វបិ ឆ្វត្តំ, ត ឆ្វត្តំ “អមោហោ កុសលមូល”ត្តិ៍ តស្សា ព្ពធាបិ “អមោហោ អញ្ញាកតមូល”ត្តិ បិចេធេត ត កចិតព្ពំ សិយា៍ អលោភាទោសាតំ ចិឃ អមោហស្សបិ អញ្ញាកតមូលតា្វ បនេតំ ឆ្វត្តត្តិ ចេចិតព្ពំ៍ អចិញ្ញាត្តិឌតកនោតាតិ កាឃចចីកព្វានតិចានេលំ កនោតិ៍ អចិបាកធម្មតាតិ យនោកព្វានតិចានលញ្ញា៍ ចិបាកធម្មតជាញា កព្វានេ ឆ្វត្តត្តិ៍ តឆា អប្បចត្តិនោតិ ទាតាទិបុញ្ញាកិរិឃកានេចត អប្បចត្តិនោតា៍ ៦នោតត បុញ្ញាកិរិឃចត្វនេកេចេ តិចានេតិ៍

ពលចបច្ចយេហីតិ បយោគេត ចិតា តិប្បត្តេហិ អានេយ្យលាទិបច្ចយេហិ៍ អសង្ខារិកាទីសុ ហិ ឃេត នេកចិ ចិនេត្តត កនេ្វ អាឃូហិនោ អសង្ខានេត អប្បយោគេត កម្មកម្មតិមិត្តកាតិតិមិត្តបច្ចុបដ្ឋានេត បដិសត្ថិ ឧប្បជ្ជមានា អសង្ខារិកា ហោតិ, សសង្ខានេត សប្បយោគេត កម្មាទិបច្ចុបដ្ឋានេត សសង្ខារិកា៍ កចក្កុត្វតិឃោ បត បដិសត្ថិសជិសាច៍ តកានេយ្យលញ្ញា កុសលកុសលាតិ ចិឃ អសង្ខារិកំ សសង្ខារិកញ្ញា ឌដ្ឋព្ពាត្តិ៍ ៦នោតសុ ពលចំ ត្ដព្ពលញ្ញា ចិចានេត្វា “តត្ថ សព្ពាបិ សព្ពាញ្ញានោតាតិសតា្វ”តិអាទិមាហ៍ កាលចនោសត បត បនិលាយតីតិ អប្បាឃុកង្សចត្តតិកកម្មានុលេ កាលេ តំកម្មសហិតសត្វាតធតិតស្សក្កសោលិតបច្ចយាតំ តំមូលកាតំ ចក្ខុស្ទរិឃចិសយបរិចត្តាទិឌតិទ្រិតាតាហារាទិចិសយបច្ចយាតញ្ញា ចនោសត បនិលាយតិ៍

ចិបាកុទ្ធារកថាចណ្ណនា

ឃនោតា ឃត្តកេកា ច ចិបានេកា ហោតិ, ឃស្មិញ្ញា ធានេត ចិបច្ចតិ, តំ ធនេស្សតុំ ចិបាកុទ្ធារកថា អានេទ្ធា៍ ៦នោត្តចាតិ ៦កាឃ នេចតាឃ កម្មអាឃូហិតោឃេចា៍ ឆ្វហេតុកបដិសត្ថិចនោសត ព្វាធសកម្មនេក្កាបិ ហោតិ , ព្វាធសកប្បការោបីតិ អនេត្ថោ៍ អហេតុកបដិសត្ថិចនោសត

អហេតុកក្ខណេបិ អសន្លាទិកសសន្លាទិកានំ សសន្លាទិកអសន្លាទិកចិបាកសន្តានំ អតិក្ខនត្តា ក្ខតិយខេត្តទោ “ក្ខាគសា”តិអាឌិយាហ បុរិយស្ស ហិ បច្ចយខេតាសសន្លាទិកអសន្លាទិកភាខេចា, ត្ថតខេនំ កយ្ខេតា តតិខេយា តិខេហតុកខេតា ក្ខហេតុកយ្បិ អតិក្ខនត្តា “គសា”តិអាឌិយាហ

ត្ថយស្មិ ចិបាកក្ខនទ្ខេន កយ្ខុបដិសន្ធិចតត្ថានត្ថំ សាខេកតបតំព្វាកហិញ្ហ កយ្ខុចសេត ចិបាកស្ស តំតំក្យាលខេគាវុស្សនតិមិត្តតំ គសស្សតុំ ក្ខស្សគកិត្តតំ កហិញ្ហ ខេតុកិត្តតំ ត្ថងបឌខេត្តខេស្ស អនិប្បាខេយត ក្ខត្តំ ក្ខតិយខេត្តខេចាគាឌីស្វ ចិខេសនំ តត្វ តខេត្តច ចក្ខាខិ ភាលាស្ស ឌក្ខន្តាឌិចិបត្តិតិមិត្តបដិបក្ខកាចខេតា តិខេហតុកំ អតិក្ខន្តលយ្បិ សយាគំ បដិសន្ធិ អាកោគន្តិ ក្ខហេតុកំ អាកេញ្ញ្យាតិ “អហេតុកា ត ខេហាតី”តិ អាហ ឃំ បត បដិសម្ភិតាយកេ ឃុកតិឃំ ឌក្ខន្តតាឌិទាឌិចិបត្តិឃា អហេតុទិកាបបត្តិ ចឌេត្វា កតិសយ្យត្តិឃា សហេតុកាបបត្តិ គសស្សខេត្ត “កតិសយ្យត្តិឃា ភាលាសយ្យយុខេត្ត កតខេយនំ អដ្ឋត្តិ ខេហត្វគំ បច្ចយា ក្លបបត្តិ ខេហាតិ”ខេច្ច (បដិ ឃ ១.១១១) ក្ខត្តំ ខេតត ភាលាចិប្បយុខេត្តត កយ្ខុតា ភាលាសយ្យយុត្តបដិសន្ធិ ត ខេហាតីតិ ឌីបិតំ ខេហាតិ អញ្ញាថា “សត្តត្តិ ខេហត្វគំ បច្ចយា ក្លបបត្តិ ខេហាតី”តិ ត្ថងយ្បិ ក្ខខេច្ចយ្យ តចា ហិ “កតិសយ្យត្តិឃា ភាលាសយ្យយុខេត្ត កតខេយនំ អដ្ឋត្តិ ខេហត្វគំ បច្ចយា ក្លបបត្តិ ខេហាតិ? ក្យុសលស្ស កយ្ខុស្ស ឌចតក្ខណេ តខេយា ខេហត្វ ក្យុសលិ តស្មិ លខេណ ឌាតខេចតតាយ សហឌាតបច្ចយា ខេហាត្តិ ខេតត ក្ខច្ចតិ ក្យុសលឃ្ខលបច្ចយាបិ សន្លាទា តិកត្តិក្ខណេ ខេទ្វ ខេហត្វ អក្យុសលិ តស្មិ លខេណ ឌាតខេចតតាយ សហឌាតបច្ចយា ខេហាត្តិ ខេតត ក្ខច្ចតិ អក្យុសលឃ្ខលបច្ចយាបិ សន្លាទា បដិសន្ធិក្ខណេ តខេយា ខេហត្វ អព្យាកតា តស្មិ លខេណ ឌាតខេចតតាយ សហឌាតបច្ចយា ខេហាត្តិ ខេតត ក្ខច្ចតិ តាយទ្វបបច្ចយាបិ ចិញ្ញាណំ, ចិញ្ញាណបច្ចយាបិ តាយទ្វប”ត្តិ ចិស្សឌ្ជិតំ ភាលាសយ្យយុខេត្តាបបត្តិឃំ

ឲចំ ភាលាចិប្បយុត្តខេតា ភាលាសយ្យយុត្តបបត្តិឃា ច ចិឌ្ឍយាតាយ “កតិសយ្យត្តិឃា ភាលាសយ្យយុខេត្ត កតខេយនំ សត្តត្តិ ខេហត្វគំ បច្ចយា ក្លបបត្តិ ខេហាតិ? ក្យុសលស្ស កយ្ខុស្ស ឌចតក្ខណេ ខេទ្វ ខេហត្វ ក្យុសលី”តិ ចត្វា អញ្ញាត្វ ច បុខេត្ត ក្ខត្តតខេយខេតច សក្កា ចិស្សឌ្ជតំ កាតុត្តិ ឃចា បត “ភាលាសយ្យយុខេត្ត សត្តត្តិ ខេហត្វគំ បច្ចយា”តិ អចចតខេតា ភាលាចិប្បយុត្តខេតា ភាលាសយ្យយុត្តា បដិសន្ធិ ត ខេហាតិ, ឲចំ “កតិសយ្យត្តិឃា ភាលាចិប្បយុខេត្ត លត្តិ ខេហត្វគំ បច្ចយា ក្លបបត្តិ ខេហាតិ”ខេច្ច (បដិ ឃ ១.១១១) ចត្វា “សត្តត្តិ ខេហត្វគំ បច្ចយា”តិ អចចតខេតា ភាលាសយ្យយុត្តខេតា ភាលាចិប្បយុត្តាបិ បដិសន្ធិ ត ខេហាតីតិ អាបត្តិ ឲត្វាបិ ហិ ត ត សក្កា កយ្ខុតិកត្តិក្ខណេស្វ តខេយា ច ខេទ្វ ច ខេហត្វ ខេយាខេឌត្វា បដិសន្ធិក្ខណេ ខេទ្វ ខេយាខេឌត្វត្តិ ត្ថយស្ស បត ខេចខេស្ស អយយនិប្បាខេយា សិយា “កយ្ខុសទិក្ខកចិបាកគស្សតចសេត ត្ថង បរិខេថា សាចខេសខេសា កទិខេតា”តិ “ភាលាសយ្យយុខេត្ត អដ្ឋត្តិ ខេហត្វគំ បច្ចយា”តិ ឲត្វាបិ បរិចស្ស សាចខេសសតាបត្តីតិ ខេច? ត, ក្ខន្តលស្ស ក្ខហេតុកកយ្ខុស្ស ភាលាសយ្យយុត្តចិបាកគាខេត អសយត្តត្តា តិខេហតុកស្ស បត អហេតុកចិបច្ចខេត ចិឃ ក្ខហេតុកចិបច្ចខេតបិ តត្តិ សយត្តាតាចិឃាខេតាតិ អាទខេយ្ខុលាត ខេចគតា បរិចខេត្តតញ្ញាតិ សត្តីទលាតគាខេយ្ខុលា សត្តាយ ក្ខត្តំ ចិកាកក្កហលសយត្តាភាចខេតា ហិ ចក្ខុចិញ្ញាណាឌីតិ ត្ថទ៌ិខ្ខខេយ្យខ្ញខេត្តស្ស ក្លបក្ខាសហកតាតេច ខេហាត្តិ, កាយចិញ្ញាណញ្ហា ស្ខុលសហកតខេយច បដិឃខ្ចតាចិខេសខេសតាតិ

ចិខេសសចតា កាខេលត តគាទខ្ខលបច្ចយសន្តឌចតចតា ចិបាកប្បចត្តិ គសស្សតុំ “សំចទាសំចខេទ...ខេប... ក្លបកតស្សា”តិ ក្ខត្តំ អញ្ញាកាខេល បច្ចាចិញ្ញាណាឌិបរិបុណ្ណចិបាកប្បចត្តិអភាចា កក្កដក...ខេប... កចខេក្ខាតទលត្តិ ឲខេតត ត្ថងំ គសស្សតិ – ខេកគាខេទ ឃ្ជខេទត្វា តឌីបខេចសតយក្កក្ខតំ យាតិកំ អប្បចិសិត្វា កក្កដកយក្កាឌិតា អយខេក្កត តឌីឌ្ខតទលំ ចិឃ ចិត្តស្ស ឌចិត្វា កចខេក្ខប្បខេចសតយក្កក្ខតេ

တဒារម្មណ អត្ថប្បទេ្ក ឥទេ្ឌត ចិតា កចទេ្កាតទលត្តិ៍

ဇទេတម្ប តិម្ប ទេយាឈចារេម្ប ត្យតិទេយា ဋ្ឋបបរិក្លិត្ចា ဂទេហតទេ្ណា៍ ឃឥ ហិ អត្យលិទេយ ទេចងតាត្តិទេព បឥច្ចចារាឌីម្ប “អារេមចតបច្ចយា ត ឥទេក្ក ទេ្ឌ”តិ “ត ឥក្កបច្ចយា អារេមចទេត ទេ្ឌ”តិ ច ត្យត្តំ និឃា, ទេឃាបិ ទេយាឈចារេរា លត្តុទេឃ្យ៍ ឃឥ បត ទេចាដ្ឋ្ឋាតយ្បិ អារេមចតបច្ចទេយា និឃា, ក្យុសលិក្យុសលិតយ្បិ និឃា៍ ត ហិ អារេមចតបច្ចយំ លច្ចំ យុត្តាម្បុ អារេមចតបច្ចយកាឋឹ ឆទេ្យា អារេមចតបច្ចទេយាតិ អត្យទេ្ដាា អត្ថិ៍ ទេចាដ្ឋ្ឋាតម្បុ បត ក្យុសលិក្យុសលិតំ អារេមចតបច្ចយការេចា អត្យទេ្ដាា៍ “ក្យុសលំ ឆយ្ញុំ បឥច្ច ក្យុសលិ ឆទេ្យា ဋ្ឋប្បជ្ជតិ តារេមចតបច្ចយា៍ អក្យុសលំ ឆយ្ញុំ...ទេប... តារេមចតបច្ចយា”តិ (បដ្ឋា៍ ១៍១៍៥៧) ចចតទេតា បឥក្លិទេ្ដាច៍ អចាបិ និឃា “អឃយាតទេចងតាតំ ចទេឃត ဇចំ ត្យត្តា”ត្តិ, ဇចយបិ ឃចា “អាចជ្ឈតា ក្យុសលិតំ លក្ខាតំ អក្យុសលិតំ លក្ខាតំ អតត្តរបច្ចយេត បច្ចទេយា”តិ (បដ្ឋា៍ ១៍១៍៣១លិំ) ត្យត្តំ, ဇចំ “អារេមចតបច្ចយេត បច្ចទេយាតិ”បិ ចត្តុត្តំ និឃា, ឌាតិទេកឌា ត ត្យត្តត្តិ ទេច? ក្យុឥកិត្តម្បុ ကាយាចចរម្បុ ត្យបិចចរាឌីតំ អារេមចតបច្ចយការេចា ចិឃ ឌាតិកិត្តម្បុបិ កទេចឃ្យាតិ ចត្តុទេ្ដាា ဇច និឃា៍ អកិត្តុឌាតិកម្បុ ច ចទេឃត ឃចា “អាចជ្ឈតា ឃទេហត្យុកាតំ លក្ខាតំ អតត្តរបច្ចយេត បច្ចទេយា”តិ ត្យត្តំ, ဇចំ “អារេមចតបច្ចយេត បច្ចទេយា”តិបិ ចត្តុត្តំ និឃា, ត ត្យ ត្យត្តំ៍ តម្ប្ញា ទេចងតាត្តិទេពបិ ឃក្លិត្តាឃ ဂလតាឃ “អារេមចតបច្ចយា ត ឥទេក្ក ဇក៌, ត ឥក្កបច្ចយា អារេមចទេត ဇក”ត្តិ ဇចំ ဂလតាឃ តិក្ខាទិឃយាតាឃ ទេចាដ្ឋ្ឋាតម្បុ អារេមចតបច្ចយត្តម្បុ អកាចា ឃចាត្យត្តប្បការេរា ត្យតិទេយា ទេយាឈចារេរា ចឹយំនិតទេ្ណា៍

ទេចាដ្ឋ្ឋាតំ បត ចឹចិចិបិកឃត្តតិយា អាចដ្ឋទេតា អាចជ្ឈតា, តទេតា ចិឃឌិឃម្បុ ឌចតម្បុ ពទេលទេតា ឥតនិការេរា ច៍ ဇចញ្ញា កត្វា បដ្ឋារេត “ទេចាដ្ឋ្ឋាតំ ក្យុសលិតំ លក្ខាតំ អតត្តរបច្ចយេត បច្ចទេយា”តិអាឌិ ត ត្យត្តំ, “អាចជ្ឈតា”ត្លទេ្ហច ត្យត្តំ៍ តម្ប្ញា ទេចាដ្ឋ្ឋាតទេតា ចត្យត្តំ ចា បញ្ចត្តំ ចា ឌចតាតំ អារម្មណបុទេរឌាតំ កចិត្យំ អឃទេក្លាត្តំ ត្យបិឌិអាចជ្ឈតាឌីតំ បច្ចទេយា កចិត្យំ ត ឃទេក្លាតិ, អឃទេយតម្បុ ឃការេចាតិ ឌចតាបិទិប្បុទិឃា ត្យតិទេយា ទេយាឈចារេរា ឆទេម្បុត្យំ យុទេ្ដាា និឃា, អឃយ្បិ អដ្ឋកចាឃំ អតាកតត្តា ម្បុដ្ឋ ចិចារេទតទេ្ណា៍ កចក្កម្បុ ឌចតាត្យតត្តតក្យុតត្តា “តទារម្មណំ កចក្ក”ត្តិ ត្យត្តំ៍ បដ្ឋារេត (បដ្ឋា៍ ១៍១៍១០១) ច ត្យត្តំ “ឃទេហត្យុកំ កចក្កំ អទេហត្យុកម្បុ កចក្កម្បុ អតត្តរបច្ចយេត បច្ចទេយា”តិ, “អទេហត្យុកំ កចក្កំ ឃទេហត្យុកម្បុ កចក្កម្បុ អតត្តរបច្ចយេត បច្ចទេយា”តិ ច៍ ក្យុសលិក្យុសលិតំ ឃ្យលក្យុក្លចិបិកឥទេ្ដាា ចិបិទេកា ត ត្លដ្ឋាតិដ្ឋាតំ ចិកាក៌ ពទេរាតិ, ឌចតំ បត រជ្ជតចិរជ្ជតាឌិចទេឃត ត្លដ្ឋាតិដ្ឋចិកាក៌ ពទេរាតីតិ “អារម្មណរឃំ ឌចតទេយច អត្យកចតី”តិ ត្យត្តំ៍

អចិជ្ជយារេត ពារេព ពចំ អាចជ្ឈតាឌិការេចត បចត្តិ ទេហាតីតិ តំ ឆទេម្បុត្យំ បញ្ចចិឆំ តិឃាយំ តាឃ ဂហ៊ិម្បុ៍ តិឃារេយា ច ឆយ្យាតំ ឃកាចកិច្ចបច្ចយកាចចិទេឃទេឃាច៍ តំតំឃឌិឃចលឌាតត្តិ តម្បុ តម្បុ អត្តុទេតា អត្យុរូបចលម្បុ ឌាតំ៍ ឃឌិឃចិបិកឌាតត្តិ ច អត្យុរូបចិបិកឌាតត្តិ អទេ្ឌា៍ ត្លងំ ចត្តិ ဇកចចតតិទេ្ឌទេឃា ဇកកាចាចត្តការេចត ពទេតា៍ ឌកាតិប្បទេឆទេឃាតិ ឃចាត្យត្តទេតា អទេ្ណាបិ ទេលិកប្បទេឆទេឃា៍ កាលកតិដ្ឋបឆិបទេយាកបឥតិញ្ញហតិញ្ញាបិបំ ត ចិបទេ្ហយ្យ, ត បទេឆឃបឥតិញ្ញហត្តិ៍ ឃត្តុញ្ញាតញ្ញាលបដ្ឋារតបឥឃត្តិឃាឌិឆយ្យាតំ តិឃារេយា ឆឃឃហម្បុកប្បតបច្ចយការេចា ឆយ្យុតិឃារេយា៍ អឃំ ត្លង អឆិទេប្បទេតាតិ ဇទេតត តិឃាយចទេឃត អាចជ្ឈតាឌិការេចា, ត ពារេពចទេឃតាតិ ဇតយត្តំ ឆទេម្បុតិ៍

ញ្ញាយស្មិំ ឋានេតិ សោឡសវិបាកកថាឋានេ។ ទ្វាទសហិ វាហេតព្ពា តាឡញ្ញយន្តោបមា ន ទ្វាទសន្នំ ចិត្តានំ ឯកស្មិំ ទ្វារេ ឯការម្មណេ សហ កិច្ចករណវសេន វុត្តា, អថ ខោ ទ្វាទសន្នំ ឯកស្មិំ ទ្វារេ សកិច្ចករណមត្តវសេន។ អហេតុកបដិសន្ធិជនកសមត្ថវចនាតត្ថ្ទ អហេតុកទ្វិហេតុកានំ វសេន្តោ "ចតុន្នំ បន ទុហេតុកកុសលចិត្តានំ អញ្ញតរជវនស្ស...បេ... បតិដ្ឋាតី"តិ អាហ។ អហេតុកបដិសន្ធិកស្ស បន តិហេតុកជវនេ ជវិតេ បដិសន្ធិទាយកេន កម្មុនា អហេតុកស្ស ទ្វិហេតុកស្ស និព្ពត្តិ ន បដិសេធិតា។ ឯវំ ទុហេតុកបដិសន្ធិកស្សបិ តិហេតុកាតត្ថ្ទ ទុហេតុកទ្វិហេតុកំ អប្បដិសិទ្ធំ ទដ្ឋព្ពំ។ បរិបុណ្ណវិបាកស្ស ច បដិសន្ធិជនកកម្មស្ស វសេនាយំ វិបាកវិភាវនា តស្សា មុខនិទស្សនមត្តមេវាតិ បវត្តិវិបាកស្ស ច ឯកស្ស តិហេតុកានិកម្មស្ស សោឡសវិបាកចិត្តានីតិ វុត្តនយេន យោជេតព្ពានិ។ តស្មា យេន កេនចិ កម្មុនា ឯកេន អនេកំ ទ្វិហេតុកំ បវត្តមានំ កម្មចិសេសាភាវា យេសំ ចំ អត្ថាតត្ថុំ, តេសំ ជវនសញ្ញាតានំ បច្ចយានំ វិសេសេន វិសិដ្ឋំ ហោតីតិ ជវនេនាយំ ទ្វិហេតុកនិយាមោ វុត្តោ, ន នានាកម្មុនា និព្ពត្តមានស្ស វសេន។ ឯវញ្ច កត្វា បដ្ឋានេ (បដ្ឋា។ ១។១។៤០) "សហេតុកោ ធម្មោ អហេតុកស្ស ធម្មស្ស វិបស្សតិ។ កុសលាកុសលេ និរុទ្ធេ អហេតុកោ វិបាកោ ទ្វិហេតុកតា ឧប្បជ្ជតី"តិ ឯវមាទិនត្ថ្ទ អហេតុកទ្វិហេតុកំ, "កុសលាកុសលេ និរុទ្ធេ សហេតុកោ វិបាកោ ទ្វិហេតុកតា ឧប្បជ្ជតី"តិ អកុសលានន្តរញ្ច សហេតុកទ្វិហេតុកំ វុត្តំ, ន ច "តំ ឯវេន ខេនេន អលព្ភិត"ន្តិ កត្វា តស្ស បដិសេធោ កតោ ហោតីតិ។

ឯវំ បន ជវនេន...បេ... តំ កុសលំ សន្ធាយ វុត្តន្តិ ទដ្ឋព្ពំ កុសលស្ស វិយ អកុសលស្ស សទិសោ វិបាកោ នត្ថីតិ កត្វា វុត្តំ។ សសង្ខារិកាសង្ខារិកនិយមំ បន សន្ធាយ តស្មិំ វុត្តេ អកុសលេបិ ន តំ ន យុជ្ជតីតិ។ អដ្ឋានមេវាត្ថិ ទដ្ឋព្ពំ និយមិតាទិវសេន សោតិសោ អសោតិសោ ចា អាវជ្ជិតោ អសោតិសោ សោតិសោ ចា វចត្តាបនស្ស អកាវំ សន្ធាយ វុត្តំ។

បដិសន្ធិ អវចនមេវ បដិសេធោតិ កត្វា វុត្តំ។ កាមតណ្ហានិព្ពត្តេន កម្មុនា មហគ្គតលោកុត្តរានុភាវតវិបាកោ ន ហោតីតិ ឯត្ថ ឯកាទសមការណា វេទិតព្ពា។ អាបាថគតេ វិសយេ ឯត្តិកំ កាលំ អាវជ្ជនំ ឧប្បជ្ជតីតិ អាវជ្ជនំ វិសយេ និន្នត្តា ឧប្បជ្ជតិ។ កាលំ បន សព្ពទា សវិសយេ និន្នមេវាតិ វិសយត្ថុវិញ្ញាណស្ស បច្ចយោ ហុត្វាបិ ឯកកាចា វិតា អាវជ្ជនេន សវិសយេ និន្នត្តាច ឧប្បជ្ជតិ។ វិញ្ញត្តាតិ អាវជ្ជនេន វិតា ពហុំ ឧប្បត្តុបុព្ពត្តា។ សមុទាចារត្តាតិ អាបាថគតេ វិសយេ បដិសន្ធិវិសយេ ច ពហុំ ឧប្បាទិតបុព្ពត្តា វិញ្ញត្តាតិ ចា បុគ្គលេន អាសេវិតការេចា វុត្តោ។ សមុទាចារត្តាតិ សយំ ពហុំ បវត្តការេចា។ និរោធស្ស អនន្តរបច្ចយំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនន្តិ ឥទំ ឯកន្តរមេវ និរោធផុសនំ សន្ធាយ វុត្តំ, ន អរូបលក្ខណំ វិយ និរោធស្ស អនន្តរបច្ចយកាវំ។ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ បន កិញ្ចិ បរិកម្មេន វិនា ឧប្បជ្ជមានំ នត្ថិ។ បរិកម្មាវជ្ជនមេវ តស្ស អាវជ្ជនន្តិ អញ្ញស្ស វិយ ឯតស្សបិ សាវជ្ជនតាយ វុត្តំ។

អយំ បនេត្ថាធិប្បាយោ ទដ្ឋព្ពោ – នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនស្ស ន និរោធស្ស អនន្តរបច្ចយភាវេ និទ្ទិដ្ឋតា អញ្ញត្ថ ធិដ្ឋា អតទត្ថបរិកម្មការេន ច ឧប្បត្តិយា, អថ ច តំ តស្ស អនន្តរបច្ចយោ ហោតិ, តថា ច ឧប្បជ្ជតិ។ ឯវំ យថាវុត្តា យតោវិញ្ញាណធាតុ អសតិបិ និរាវជ្ជនុប្បត្តិយំ និទ្ទិដ្ឋការេន និរាវជ្ជនា ឧប្បជ្ជតីតិ។ ឯវញ្ច កត្វា "អរិយមគ្គចិត្តំ មគ្គានន្តរានិ ផលចិត្តានី"តិ ឥទំ វុត្តំ។ យទិ

ហិ និព្ពានារម្មណាចជ្ជនាការចំ សន្ធាយេតំ វុត្តំ សិយា, គោត្រភុវោទានានិ និតស្សតានិ សិយុំ ពោធេច ឲុពោសំ និរោធជ្ជនតាសិទ្ធិតោ៑ ផលសមាបត្តិការេល ច “បរិត្តារម្មណំ យហគ្គតារម្មណំ អតុលេយ្យំ ផលសមាបត្តិយា អតត្តរបច្ចយេត បច្ចយោ”តិ ចចតតោ សមាតារម្មណាចជ្ជនទហិតត្តា “យក្កាតត្តរាតិ ផលចិត្តានី”តិ ឲចំ ផលសមាបត្តិចិត្តានិ ត ចជ្ជេតព្ពានិ សិយុំ, គោត្រភុវោទានានិ បត យថីបិ និព្ពានេត ចិណ្ណានិ សមុទាចារានិ ច ត ហោន្តិ, អារម្មណត្តរេ ចិណ្ណសមុទាចារាតេច៑ ផលសមាបត្តិចិត្តានិ ច យក្កចឹមិតោ ហ្គទ្ធិ តតត្តបរិកម្មសត្តាចាតិ ពោសំ កហណំ ត កតំ, អតុលេយ្យាតត្តរទ្ធា ផលសមាបត្តិចិត្តំ ចិណ្ណំ សមុទាចារំ, ត តេចសព្ពាតាសព្ពាយតតាតត្តរំ យក្កាតត្តរស្ស ចិយ តតត្តបរិកម្មាកាចាតិ “និទេរាឍា ចុដ្ឋហត្តស្សា”តិ តព្វា និតស្សតំ៑ អារម្មលេត បត ចិតា តុប្បជ្ជតីតិ ព្គត់ ឲតស្ស យហគ្គតារម្មណត្តាកាចា បុន្ធិ កាតរេត្វា អារម្មណនិទ្ធារណត្តំ ចុត្តំ៑

តត្វាតិ ចិបាកកចាយំ៑ ឌច្ចន្ធឹធសប្បិរូបយាតិតស្សត់ ចិបាកស្ស និស្សយេត ចិតា អប្បចត្តិតស្សតត្តំ៑ ចិសយក្កាហោតិ ព្គត់ ចក្ខាឌីត់ សចិសយក្កហលេត ចក្ខុចិញ្ញាណាឌិចិបាកស្ស តស្សតត្តំ ចុត្តំ៑ រូបតិស្សយតោ ចក្ខាឌីត់ តស្សតាឌិអត្តតោ ច តស្សេច ចិបាកស្ស តស្សតត្តំ “រូបតិស្សយយត្តសោ”តិ ចុត្តំ៑ ហតយចត្តុយេចាតិ យថា បុរិយចិត្តានិ ហតយចត្តុនិស្សិតានិ ច បសាតចត្តុអត្តុកតានិ ច អត្តារម្មណានិ ហោន្តិ, ត ឲចំ កចក្កំ, តំ បតេតំ ចត្តារម្មណត្តរទហិតំ គោចលំ ហតយចត្តុយេច និស្សាយ បចត្តតីតិ ចុត្តំ ហោតិ៑ ហតយរូបចត្តុកត្តិ ព្គលាបិ អត្តាចត្តាត្តុកតត្តិ អធិប្បាយោ ចេឌិតព្ពោ៑ យក្កដកស្ស ហិ ចុត្តាទោហណំ ចិយ បសាតចត្តុកំ ចិត្តំ, ចុទត្តត កយតាឌីតិ ចិយ តតត្តុកតានិ សេសចិត្តានីតិ៑ ចុត្តឈដ្ឋតយក្កដកចលតានិ ចិយ បសាតឈដ្ឋតកចក្កចលតានិ សហ ហោន្តីតិ ឌីបតតោ “ឲកោកំ…ចេប… អាកច្ឆតី”តិបិ ឌីបេតិ៑

កចក្កស្ស អាចដ្ឋិតកាលេតិ ព្គត់ តោចារិកសឌិសាត់ ចក្ខុចិញ្ញាណាឌីត់ បិតបរិយជ្ជកសឌិសស្ស អាចជ្ជតស្ស សព្ពាតាតសឌិសោ អតត្តរបច្ចយការេចា ឲច កចក្កាចដ្ឋតត្តិ កត្វា ចុត្តំ៑ ចិបាកយតោសាតុអាឌីត់ អធិប្បាច សម្បដិច្ឆតាឌិការណំ កាឡហក្កហណយត្តបុទុលចតុរស្សកាចចិឌាតតយត្តកហាបណកាចចិឌាតតយត្តការម្មាបតយតយត្តសាយព្ពាចរេត ចុត្តំ, ត កាឡហក្កាហកាឌីត់ កហាបណតស្សតស្ស អការេចា តំសយាតការេចា ច សម្បដិច្ឆតាឌីត់ អធិប្បេតោតិ ចេឌិតព្ពោ៑

បព្ពទំឲតត្តិ បព្ពទរូបតស្សតសាយព្ពាតោ ចក្ខុចិញ្ញាណាយេច តស្សតកិច្ចំ សាធេតីតិ ឌីបតំ ចេឌិតព្ពំ៑ ឲចំ សោតទ្វារាឌីសុបិ យោជេតព្ពំ សចតាឌិចសេត៑ សត្តាបតចសេត កុឡអឃីលេ កុឡអប្បយោឌតោ ចា កោឡព្គយកោ៑ រូបតិស្សយតោតិ ត រូបតិស្សយបច្ចយំ សន្ធាយ ចុត្តំ៑ យស្មិំ បត អសតិ យោ ត ហោតិ, សោ ព្គត “រូបតិស្សយោ”តិ អធិប្បេតោ៑ អារលេកសត្តិស្សិតត្តិ ព្គតយ្បិ អារលេក សតិ សត្តាចំ សន្ធាយ ចុត្តំ, ត រូបតិស្សយបច្ចយតំ៑ យត្ថចាយកតំ តាយ កិរិយចិត្តស្ស បច្ចយកាចំ អតុបកត្វា សយយេច បចត្តយាតំ៑

អសង្ខារិកសសង្ខារិកេកសុតោសំ ជិត្វាតិ ត កម្មស្ស ចិរុទ្ធសការេចត ចិបាកេកត កចិតព្ពត្តិ អសង្ខារិកកម្មស្ស សសង្ខារិកចិបាកេកសុ, សសង្ខារិកកម្មស្ស ច អសង្ខារិកចិបាកេកសុ តោសំ ជិត្វា៑ អហេតុកាត់ បត រូបិឌីសុ អកិតិបិតយត្តាឌិកិច្ចាត់ ត សសង្ខារិកចិរុទ្ធសការេចាតិ អសង្ខារិកតា តត្តិ, អសង្ខារិកចិរុទ្ធសកាចាកាចា តាបិ សសង្ខារិកតាតិ រូកយាចិទេរាឍា រូកយេតបិ ពោសំ និព្ពាតត្តិ

អត្យឌាតាតិ៍ ចិត្តតិឃាយត្តិ តងារម្មណតិឃាយំ៍ កិរិយតោ បញ្ចាតិ ប្តួយេស៑...ប... បតិដ្ឋាតីតិ កិរិយឌចតាតត្តរច្ចា តងារម្មណំ ចុត្តិ៍ បដ្ឋានេត (បដ្ឋា៍ ១៍៦៍៥៣) បត “ក្សលិក្សលេ តិរុទ្ធេ ចិបិកោ តងារម្មណតា ក្ខប្បជ្ជតី”តិ ចិបិកឆម្មឆម្មាតេយេច អតត្តរា តងារម្មណំ ចុត្តិ៍ ក្សលត្តិកោ ច “សេក្ខា ចា បុថុជ្ជនា ចា ក្សលំ អតិច្ចតោ”តិអាឌិតា (បដ្ឋា៍ ១៍១៍៣០៩) ក្សលិក្សលឌចតេយេច ចត្វា តងតត្តុទំ តងារម្មណំ ចុត្តិ, ត អញ្ញាកតាតត្តុទំ, ត ច កត្វចិ កិរិយាតត្តុទំ តងារម្មណស្ស ចុត្តដ្ឋានំ ឌិស្សតិ៍ ចិជ្ជយានេត ច តស្មិំ អចធេត កោរណំ តត្វិ, តម្ហា ក្ខបបរិក្ខិត្តតេត្តា ឲ្យេសា េឆរចាេងា៍ ចិប្បារិកញ្ញាឌចតំ តាចំ ចិយ តឌឹសោេតា កចក្កុំ អត្ថាត្តតីតិ យុត្តិ, ត បត លញ្ញអក្កុបេក្ខចេតា សត្តចុត្តិ កិរិយឌចតំ បណ្ណបុដំ ចិយ តឌឹសោេតាតិ៍

បិល្ហឌចតំ ឌចតីតិ ក្សលិក្សលកិរិយឌចតាតិ បិល្ហេត្វា កឆិតាតីតិ តឆា កឆិតាតិ ឌចតាតិ បិល្ហិតាតិ ចិយ ចុត្តាតិ, ឲ្យកស្មិំ ចា តងារម្មណេ បិល្ហេត្វា ងស្សិតាតិ ហុត្វា ឌចិតាតេច ចុត្តាតិ៍ ប្តួយច្ចា បត បិល្ហឌចតំ ចងត្តេត អក្សលតោ ចត្តារិយេច ក្ខបេក្ខាសហកតាតិ កេហត្វា ក្ខាងសុបេក្ខាសហកតឌចតាតិ បិល្ហិតាតិ ចិយ ចុត្តាតិ៍ បដ្ឋានេត បត “ក្សលំ អស្សាទេតិ អភិតត្ថតិ, តំ អារេត្ភ រាគោ ក្ខប្បជ្ជតិ៍ ឌិដ្ឋិ, ចិចិកិច្ឆា, ឧទ្ធច្ចំ, េទាមតស្សំ ក្ខប្បជ្ជតិ៍ អក្សលេ តិរុទ្ធេ ចិបិកោ តងារម្មណតា ក្ខប្បជ្ជតី”តិ ចុត្តត្តា ប្តូតរាតិ ទេ្វ ប្តូដ្ឋារម្មណេ បចត្តចិចិកិច្ឆុទ្ធច្ចសហកតាតិបិ ក្សលចិបិកេ តងារម្មណេ បិល្ហេតត្តាតិ សិឃុំ៍ តេសំ បត អតត្តុទំ អហេតុកចិបិកេតេច តងារម្មណេត កចិតត្តំ, សោ ច សត្តិរេលកាេចតេច កហិតោតិ អបុត្តំ កេហតត្តំ តត្វិ៍ អហេតុកោ ច បិល្ហេតត្តំ តារហត្តីតិ អឌិប្បាយេត ត បិល្ហេតីតិ៍

តិហេតុកឌចតាចសោេត បតេត្វាតិ ឲ្យតស្មិំ ចុតិយចាេង តិហេតុកឌចតាចសោេត តិហេតុកតងារម្មណំ យុត្តត្តិ ងស្សេតំ យុត្តិ ចងតិ ឌចតសយាតត្តា, តាលក្ខុយាតត្តា អញ្ញស្ស៍ បឆយេត្វេទត អក្សលិតត្តុទំ ចុត្តស្ស អហេតុកតងារម្មណស្ស, ក្សលិតត្តុទំ ចុត្តស្ស ច សហេតុកតងារម្មណស្ស អក្សលិតត្តុទំ ក្ខប្បត្តិ ចងត្តស្ស ហិ បដិសន្ធិឌតកំ តិហេតុកកម្មំ ចុហេតុកាហេតុកំ ចិបិកំ ឌតយត្តយិ តិហេតុកឌចតាតត្តុទំ ត ឌេតតីតិ ត ឲ្យត្វ កោរណំ ឌិស្សតីតិ ឲ្យចំ យុត្តិ កេហតត្តំ អចុត្តយីតិ អឌិប្បាយោ៍ អឆ ចា តស្មិំ តស្មិំ េឆរចាេង េយត អឌិប្បាយេត សសក្ខារាសក្ខារចិឆាតាឌិ ចុត្តិ, តំ តេតេច អឌិប្បាយេត យុត្តិ កេហតត្តំ, ត អឌិប្បាយត្តុទំ អឌិប្បាយត្តេទត អារេលិត្វឲ្យតត្តត្តិ អតេ្វា៍ េហតុសឌិសយេចាតិ ឌតកកម្មេហតុសឌិសយេច៍ យហាបកាេណ អាចិ កចិស្សតីតិ យហាបកាេណ អាកតបិត្វប្តួយា បិកដំ ក្ខប្បត្តិចិឆាតំ អាចិ កចិស្សតីតិ អឌិប្បាយេត ចងតិ៍

កាយាចធរក្សលចិបិកកឆាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

រូបិចធរារូបិចធរចិបិកកឆាចណ្ណតា

៣៨៨៍អតត្តរាេយតាតិ បរិហាតិបច្ចយចិរេហត៍ បដិបកាឌិេកេងាតិ បដិបកាេម្មណេកេងា៍ តឆា ហិ ក្ខុល្លបដិបឆំ ងត្តាកិច្ចំ ឌសាតំ ក្ខប្បាេងត្វា បុតប្បុតំ សយាបជ្ជត្តស្ស តំ ឌសាតំ តំបដិបងេយេច េហាតិ៍ ឲ្យតស្មិំ អបរិហីនេត តស្ស ចិបិកោ តិត្តត្តយានេតា តប្បដិបងោេច

កចិត្តំ អទហតីតិ លក្ខាធិបតេយ្យាធិការេថា បន តស្មិំ ឥតេព ចិន្តយាតាតំ លក្ខាឌីតំ អធិបតិបច្ចយការេចត ហោតិ, ត អាកាយតចរេសត តថា ហិ ឲកេយច ឈសាតំ តាតាក្លូលេហស្ស តាតាធិបតេយ្យំ ហោតិ ចត្តុត្ឍ្លាតស្សេច ហិ ចត្តុទិដ្ឋិបាកេការេចត កាចតា ហោតិ, តស្មា ចិបាកស្ស អាកាយតចរេសត លក្ខាធិបតេយ្យាធិតា ត ចុត្តា

ទ្ធបិចនរាទ្ធបិចនចិបាកកធាចណ្ណុតា តិដ្ឋិតា

លោកុត្តរចិបាកកធាចណ្ណុតា

៦០៥ យថា ចេដ្ឋំ អាចិតតិ, តថា តណ្ហាធីហិ អកឹសដ្ឋុតំ លោកិយកុសលំ ដ្ឋបចិតត្តិ ចុច្ចតិ លោកុត្តរំ បន ឲ្យចំ ត ហោតីតិ តថា ត ចុត្តំ ស្ចន្ធាកាយតចរេសតាតិ អតិមិត្តាបញ្ញាហិតតាយចាយកេហិ សក្កាសេយ្យលេហិ ចិន្តយាតេហិបិ ឥលស្ស ស្សណ្ណាតតាយចាតធីបតេ អក្កិតការេចតេច អចេចាមិស្សេតាតិ អតេថ្វា អាកាយតតោ ស្សណ្ណាតាបញ្ញាហិតតាយចតោ យក្កស្ស អាកាយតឹយដ្ឋាតេ ឥត្វា អត្តតោ ឥលស្ស តាយត្តយចាតំ ឈោខិតំ, ឰតស្សបិ បន តតេធច ឈោតេដតត្ថា តឃយត្តឌស្សតញ្ញោ សក្កាសេយ្យលេហិ បន តាយត្តយចតោ អតិច្ឆាតុបស្សតាតត្តរស្សបិ យក្កស្ស អាកាយតឹយដ្ឋាតេ ឥត្វា អត្តតោ ឥលស្ស តាយត្តយចាតំ ត តិចាទិតត្តិ ចត្តអន្ធូតកាឥលសយាបត្តិយា ច ចិបស្សតាកាយតចរេសត តាយលោកេ យក្កស្ស ចិយ អតិមិត្តតាយលោកោ ត សិយា យថា បន យក្កាតត្តរស្ស ចិយ ចត្តអន្ធូតកាឥលសយាបត្តិយាបិ ឈសាតបដិបតាកេថោ ហោតិ, ឲ្យចំ ស្សណ្ណាតាធិតាយលោកេ សតិ អតិមិត្តតាយច្ឆា លកតីតិ អច្ចបសត្ថាយាតិ ឰគ្គំ កោតចិ អប្បណ្ណាត អតត្តទិតត្វា តាធិសាយ ឲ្យច សដ្ឋាយ...បេ... បណ្ណាយ ច អតត្តរបច្ចយកាចំ សត្ថាយ ចុត្តំ តេត លក្ខាឌឈោបិ អត្តតោ អតត្តរសធិសាតំ លក្ខាឌីតំ ដ្ឋប្បាឌកា អធិបតិក្ខតា អធិបតិក្ខតេ ឲ្យច ដ្ឋប្បាឌេត្តិតិ ឰយយត្តំ ឌីបេតិ

៦៥៥ កិលេសសមុច្ឆេទកស្ស យក្កស្ស សមុឌ្ឋីអាឌិកស្ស តិយ្យាតិកសកាចស្ស ឥលេតបិ បដិប្បស្សទ្ធកិលេសេត តិយ្យាតសការេចតេច កចិតត្ថំ, តស្មា ឥលេបិ “យក្កំ យក្កបរិយាបន្ន”ត្តិ ចុត្តំ ឲ្យចញ្ច កត្វា យក្កចិកេក្កេ ឥលេស្ស ច អដ្ឋក្កិកោ បញ្ចក្កិកោ ច យេក្កោ ដ្ឋេទ្ធេបោ, ឲ្យចំ តេធ្ឈុក្កាមីតិ យក្កំ ដ្ឋបិតាយាតិ យក្កសឌិសតាយ យេក្កោតិ ឰយយត្តំ សត្ថាយាហ

លោកុត្តរចិបាកកធាចណ្ណុតា តិដ្ឋិតា

អកុសលចិបាកកធាចណ្ណុតា

៦៥៩ ឰទិដ្ឋដ្ឋយញ្ញុត្តស្ស ចិយ ត អតិដ្ឋអតិដ្ឋយញ្ញុត្តស្ស សត្តីរេហចិសេសោ អត្ថិ, អតិដ្ឋារម្មណេយច បន អធិមត្តំ យត្តញ្ញ ឲ្យចំ ឌ្ឋិតា ចុត្តំ

អកុសលចិបាកកធាចណ្ណុតា តិដ្ឋិតា

កិរិឃាព្យាកតំ

យតោឆាត្យចិត្តចណ្ណតា

៥៩៩៖ចាតបុប្បត្តិ តេយាឈបុប្ស៊ំ តំ អដ្ឋិតេត្តបិ រុតេ្ល ត ថលតិ, លិត្តុរុត្លបុប្ស៊ំ បត អដ្ឋិតេត្ត ថលេឃ្យ៉ ៦ចំ អដ្ឋិត្តកចមុលឃ្សបិ បចត្តយាតំ ឃំ ត ថលតិ, តំ ចាតបុប្ឃឃនិឃ៉ ព្គតតេយ្សច បត បចត្តយាតំ លិត្តុរុត្លបុប្ឃឃនិឃ៉ តនិ្យារអដ្ឋិតេត្ត កចមុតេល ថលេឃ្យាតិ៉

កិរិឃយតោចិត្តាហឆាត្យចិត្តចណ្ណតា

៥៩ប័៖តលិលុប្បតល្បា បហិតាតិ ព្គយឃ្ស ចិត្តឃ្ស បត្ចឃក្ខតា បុរិយា បចត្តិ ឥឃ្សិតា៉ ព្គតំ បត ចិត្តំ ចិតាតលបត្ថាតហិតត្តិ តពចលំ តតោយតឃ្សយត្ត ក្ខប្បាតេត្តឃ្ស តោតិតិ៉ ៦ចំ តចតិឃប្ឃាឌីឃុបិ គ្គេត្តា៉ ចត្តំ កតេរាត្តាតិ ព្គតំ ចត្តំ កតេរាត្តឃ្ស តថាព្គត្តាតមុលោ កាឃត្វាតចិត្តប្បចត្តិ ឃត្តាឃ ចុត្តំ៉ បត្ថាត្វាតាត្យកតំ ហុត្វា លត្ថុយាតំ ឃត្តាឃ បត្ថាត្វាតេ ៦ច ចា តលិលុប្បតល្បាបហាតាឌីបត្តតេចល្លតតហតុក្ខុតំ ព្គតតេយច បចត្តិ ឃត្តាឃ តត្ត តត្ត "ព្គយិតា ចិតេត្តត តោយតឃ្សិតោ តោតិ"តិ ចុត្តត្តិ "៦ចំ តាច បត្ថាត្វាតេ លត្ថុតិ"តិ អាតហ៉ អតិតំឃាឌីឃុ អប្បឌីហតំ តាណំ ចត្វា "ព្គតេយហិ តិហិ ឆតេមុហិ ឃយត្ថាកតឃ្ស ត្យត្តឃ្ស កកចតោ ឃត្តុំ កាឃកម្មុំ ពាណាត្យបរិចត្តិ"តិអាឌីចចតតោ (យហាតិ៉ ១៥៩ អត្ថតោ ឃយាតំ) "កកចតោ ព្គតំ ក្ខប្បត្លតិ"តិ ចុត្តចតតំ ចិតាតេតត្តា៉ អតេហតុកឃ្ស ឝុលិកាតេត ឃុប្បតិទ្ធិតតា តត្តិតិ ពលកាតេចា អបរិបុណ្ណា, តឃ្វា ក្ខតេ្តឃចាតេ "ឃយាឌីពលំ តោតិ, ចីរិឃពលំ តោតិ"តិ ត ចុត្តំ៉ តតោ ៦ច ហិ អតេហតុកាតំ ឃត្តហចាតេ ឃលាតត្ថាតិ ច ត ក្ខេត្តឝិតិ៉ តេតតេច ព្គយម្ហិប្បិ អតេហតុកត្វតេឃ ពលលិតិ អត្ថតេត្តឃាឃត្តហិតាតិ៉ ឃឃ្វា បត ចីរិឃឃ្ស ចិត្ថយាតត្តា តេឃឃាតេហតុតេកហិ ពលចំ, ឃឃ្វា ច ៦ត្ថ ចិតាព្គាឌីតំ ឃលាតបត្ចឃយត្តតា ចិឃ ឃយាឌីចីរិឃាតំ ពលយត្តតា អត្ថិ, តឃ្វា តិតេត្តឃចាតេ "ឃយាឌីពលំ ចីរិឃពល"ត្តិ ចត្វា ឆបិតំ៉ ឃឃ្វា បត តេតច ព្យឃលំ តាព្យឃលំ, តឃ្វា ឃមុាឃយាឌី ឃិត្ថាឃយាឌីតិ, ឃមុាចាឃាតេយា ឃិត្ថាចាឃាតេយាតិ ច ត ចុត្តត្តិ អឆិប្បាតឃោ៉ ៦ចំ ឃតិ យហាកិរិឃចិតេត្តឃុ ច ៦តំ ត ចត្តព្វំ ឃិឃា, ចុត្តត្វា, តឃ្វា ឃមុា, ឃិត្ថា ចា តិឃ្យាតិកឃកាចាកាចតោ យក្កបត្ចឃកាចំ អប្បត្តា ឃយាឌីចាឃាយា ព្គឆ តឆា ត ចុត្តាតិ គ្គេត្តា៉

៥លិ៖ ព្គត្រឺឃបតេរាបរិឃត្តអាឃឃាត្យឃឃឃត្តត្យាតាតាចតលតាណាតិ ព្គយឃ្សាតត្តុំ ក្ខប្បត្លយាតាតិ ឃយកបឌីហារិឃយហាកុលាឃយាបត្តិតាណាតិ ច ព្គយឃ្ស អតត្តុំ ក្ខប្បត្តុបរិកមុាតត្តុរាតិ ព្គយិតា អាចត្តិតារមុលាតេយច បចត្តិតិ អាហ "៧...តប... កល្បត្តិ"តិ៉ យហាចិឃឃត្តា យហាកតោ ចិឃ យហត្តត្តិ យហាកឌ៉

រុបិចតរារុបិចតរកិរិឃចិត្តចណ្ណតា

ឱសិសិ៍ ខ្ញាតិ ឃាតិ កិរិយាតិ ឌាតាតិ, តាតិ ចេចិតញ្ញាតិតិ ៩ចំ ឃោឌតា កាតញ្ញា៍ អត្តការចោតិ បញ្ញាក្លតា ចុទ្ធតិ៍

ចិត្តប្យាគកល្អចល្អតា តិទ្ធិតា៍

១៍ រូបកណ្ឌ

ឧទ្ទេសវណ្ណនា

ឰទាតិ រូបអព្យាកតំ ភាជេតព្វំ, តត្ថា ពោតនិ នយមចចត្ថានំ កត្វា ត សក្កា ភាជេតុំ៍ ត ហិ រូបស្ស ចិត្តុប្បាទេត នយមចចត្ថានំ សក្កា កាតុំ អចិត្តសមុដ្ឋានសម្ភាចតោ, ចិត្តសមុដ្ឋានស្ស ច អនេកចិត្តសមុដ្ឋានតាយ រូបសមុដ្ឋាបកចិត្តានញ្ញា ពោសញ្ញិ កត្តុចិ អសមុដ្ឋាបតតាយ ចចត្ថាតាកាចតោ, ចិញ្ញាត្តិក្ខ័យចឌ្ឍិតស្ស រូបស្ស អចិត្តសហក្កាចតោ ច, ត ច រូបាតំ ឧបសមុជ្ជ ចិហទរោណត សយមចចត្ថានំ ឃុជ្ជតិ យហក្កុតប្បយាណាតំ ឈាតាតំ ចិយ រូបាតំ ឧបសមុជ្ជ ចិហាតត្ថាតាកាចា, ឧបាទារូបេហិ ច ត ឃុជ្ជតិ តេតងំ សហដាតាឌិបច្ចយកាចេត អប្បចត្តតោ, តាបិ យហាភូតេហិ ឃុជ្ជតិ ពោសញ្ញិ យហាភូតានំ ពោហិចិ ឧបាទារូបេហិ ចិតា បចត្តិតោ អសយាតកាលិតញ្ញា សម្ភាចតោ៍ ត ហិ "ឃស្មិំ សមយេ បឆចិឆាតុ ឧប្បន្នា ហោតិ, តស្មិំ សមយេ ចក្ខាយតតំ ហោតី"តិ សក្កា ចត្តុំ សោតាតាឌិតិស្សយភូតាយ បឆចិយា ចិត្តាឌិសមុដ្ឋាតាយ ច សហ ចក្ខាយតតស្ស អភាចា៍ ឲចំ សោតាយតតាឌីសុបិ ឃោជេតព្វំ៍

យហាភូតេហិ អសយាតកាលិតំ ចិញ្ញាត្តិរូបចយាឌីតំបិ តស្មិំ សមយេ ហោត្តីតិ ត សក្កា ចត្តុំ៍ ឲកស្មិំញ្ញា ការេល អនេកានិ កលាបសហស្សានិ ឧប្បជ្ជត្តិ បចត្តត្តិ ច, ត អរូបឆម្មានំ ចិយ រូបានំ កលាបឆ្លយសហាកាចោ អត្ថិ៍ ឲកស្មិំញ្ញា កលាបេ ចត្តុយាតេ ឲច អញ្ញាស្ស តិទោធា, អញ្ញាស្ស ទុប្បត្តិ ហោតីតិ សព្វចា រូបាញ្យាកតំ សយមចចត្ថានំ កត្វា ត សក្កា ចិភជិតុំ៍ ឲកកាឌីហិ បត តយេហិ ត ចេហុអាឌិតា សកាចេត ចិភជិតុំ សក្កាតិ តឆា ចិភជតត្វំ ចិត្តុប្បាទកណ្ឌេ តាច អចិភត្តំ អញ្យាកតំ អត្ថីតិ ឥស្សេតុំ សយមចចត្ថាតេត ចិតា អញ្យាកតស្ស សកាចតោតោយេច តិទ្ទេសេ ឲកទេសំ តិទ្ទិសិត្វា តិកាយតកទោលស្ស អតុបបត្តិតោ ច ចិភត្តញ្ញា អចិភត្តញ្ញា សព្វំ សក្កហេត្តា អាហ "កតមេ ឆម្មា អញ្យាកតា? កុសលា...បេ... អសង្ខតា ច ឆាតុ៍ ឥទេ ឆម្មា អញ្យាកតា"តិ៍ អចិភទេត្វ ហិ ចិភជិតេព្វ ឥស្សិតេ ចិភជតំ ឃុត្តំ ខាតុំ ឥច្ឆាយ ឧប្បាឌិតាយាតិ៍ ឲត្ថ បត ចិបាកកិរិយាញ្យាកតំ ចិភត្តត្តា ត ចិភជិតព្វំ, អសង្ខតា ច ឆាតុ ទេឌាកាចតោ៍ យំ បតេត្ថ ទេឌយុត្តត្តា អចិភត្តត្តា ច ចិភជិតព្វំ, តំ ចិភជេត្តា អាហ "តត្ថ កតមំ សព្វំ រូប"ត្តិអាឌិ៍ អយមេត្ថ បិញ្ឌត្ថោ ឃោជេតា៍

តយំ ឥស្សត្វាតិ ឲត្ថ ទេដ្ឋា កហណោយេច តយឥស្សតំ៍ តំ ចិបាទេកុ កត្វា ចិញ្ញាតត្តា កិរិយាញ្យាកទេតុ តិស្សដ្ឋំ៍ កាយាចចរាឌិកាចេត ចត្តព្វស្ស កិរិយាញ្យាកតស្ស ចា ឥស្សតំ, តំ កត្វា កាយាចចរាតិអាឌិកំ កទេហត្វា ទុត្តត្តា តិស្សដ្ឋំ៍ បញ្ញាចិសតិ រូបានីតិ បិញ្ឌិយំ ទុត្តានិ ឥសាយតតានិ បញ្ញាឥស ច សុកុមរូបានិ, ឧបចយសត្តតិយោ ចា ឲកត្តំ កត្វា ហឥយចត្តុញ្ញា៍ ណត្ថុទូតីតិ ចក្ខាឌិឥសកា សត្ត ឧតុសមុដ្ឋាតាឥយោ តយោ អដ្ឋកា ឧតុចិត្តជា ឌេ្វ សទ្ទា ច៍ កលាបភាចេត បចត្តរូបរូបានិ "រូបកោដ្ឋាសា"តិ ទុត្តានិ រូបកលាបកោដ្ឋាសភាចតោ៍ កោដ្ឋាសាតិ ច អំសា, អចយចាតិ អត្ថោ៍ កោដ្ឋត្តិ ចា សរីរំ, តស្ស អំសា កោសាឥយោ កោដ្ឋាសាតិ អញ្ញោបិ អចយចា កោដ្ឋាសា ចិយ កោដ្ឋាសា៍ តិទ្ទានំ តិប្បទេសតោ កហិតត្តិ
សោបាឌិសេសតិរុបាឌិសេសសទោកព្វយាឌិអសង្ខតាឌិចចតីយកាចេត ភិន្នំ តិប្បទេសតោ កហិតំ៍ អត្ថតោ ហិ ឲកាច អសង្ខតា ឆាតុតិ៍

វិប៉ៈ សព្ពត្តិ សកល់ ចក្កចាឡអំ បរិយណ្ឌល់ បរិយណ្ឌលសណ្ឌាត់, បរិវេក្ខបទោ លត្តិស សតសហស្សានិ ឌស ទេច សហស្សានិ អឌ្ឍចតុត្ថានិ ច ឃោជតសតានិ ហោត្តីតិ អធេ្វា ឧត្វ ច ចដ៌ “បរិយណ្ឌល”ន្តិ វុត្តំ ចត្តារិ តហុតានីតិ ចត្តាលិស សហស្សានិ តកចយ្យាតិ តកាតិ អច្យាតន្តា តកសទ្ទតាយាតិ អធេ្វា

ឧទចឌាតចាឌីតំ ពិកាចុតាឌិសវិរចរេសត យហត្តានិ បិតុក្ខតានិ តត្វាឃំ ចធតធេ្វា – ក្ខតានិ ឌាតានិ តិន្តត្តានិ យហត្តានិ យហាក្ខតានីតិ អភេកច្ឆវិឃឌស្សភេត អភេកាក្ខតចិសេឃឌស្សតចរេសត ច យាឃាកាចេរា យហធេត្វា ក្ខធតាតិ យហាក្ខធតា ឃណ្ណាធេឃា ឌាតិចរេសភេច យហត្តា ក្ខតាតិ យហាក្ខតា តិរូឡហោ ចា អឃំ យហាក្ខតសទ្ទោ ពេតុ ឌធ្ធេន្តា បចចីឃាធេឃា បត យហាក្ខតា ចិឃ យហាក្ខតា ក្ខតសទ្ទស្ស ក្លុកឃលិព្វត្វា តប៉ុសកតា កតា យហាបរិហារេតាតិ ឧត្វ ចធតត្តំ ចធធេត្វា អាហ “យហធេត្តហិ ក្ខតានិ, យហាបរិហារានិចា ក្ខតានី”តិ តត្វ បដ្ឋិយធេ្វ បុរិយបធ ក្លត្វរបឌស្ស បរិហារសទ្ទស្ស លោបំ កត្វា “យហាក្ខតានី”តិ វុច្ចន្តិ

អដ្ឋិយេតាតិ អក្កិស្ស កោខឌិសតសហស្សំ ឧក់ កោខឌិសតសហស្សក់ ចក្កចាឡអត្តិ តំ សព្ពំ អាណាក្ខេត្វចរេសត ឧក់ កត្វា ធោហទន្តិ ចិលិឃតិ លោរោធេកត ចិកិរតីតិ ចិទ្ធំសតិ ក្លុបិឌិត្តកេតុ ចិការំ ឌស្សធេត្វា “បត្វធេទ្ធ”តិអាឌិយាហ កធ្ឋយុលេត ចាតិ ចា-សទ្ទោ ក្លុបយធេ្វា ឃចា កធ្ឋយុលសប្បេក ឌធ្ធោ បត្វធេទ្ធ ហោតិ, ឧចំ បចចីឆាតុប្បធោកោបត ឃោ កាធេឃា កធ្ឋយុលេច ហោតិ, កធ្ឋយុលយុលកេតា ចិឃ បត្វធេទ្ធ ហោតីតិ អធេ្វា អធ ចា ចា-សទ្ទោ ឧចសទ្ទស្សធេ្វា “បចចីឆាតុប្បធោកោបតា”តិ ឧតស្ស ច បរតោ អាហរិត្វា ចេឌិតទ្ធោ តត្រាឃយធេ្វា – “កធ្ឋយុលេត ឌធ្ធោបិ កាធេឃា បចចីឆាតុប្បធោកោបភេច បត្វធេទ្ធ ហោតិ, តស្មា បចចីឆាតុឃា អចិឃុធេត្វា ឃោ កាធេឃា សព្ពឌា កធ្ឋយុលយុលកេតា ចិឃ ហោតី”តិ អធ ចា អតិឃធេ្វា ចា-សទ្ទោ តត្រាឃយធេ្វា – “កធ្ឋយុលេត ឌធ្ធោ កាធេឃា បត្វធេទ្ធ ហោតិ ចា ត ចា ហោតិ យត្តាកឌចរេសត, បចចីឆាតុប្បធោកោបត បត យត្តាកឌហិតោ ឃោ កាធេឃា កធ្ឋយុលយុលកេតា ចិឃ ហោតិ ឧកត្តបត្វធេទ្ធ”តិ ឬតិឃោតិ កុម៉ិតោ យហាចិការានិ ក្ខតានីតិ យហាចិការានិ ឌាតានិ, ចិឌ្ឌយាតានីតិ ចា អធេ្វា ឧត្វ ច បុរិយបធ ក្លត្វរបឌស្ស ចិការសទ្ទស្ស លោបំ កត្វា “យហាក្ខតានី”តិ វុត្តានិ

បចចីតិអាឌិនា សព្ពលោកស្ស បិកដឌិតិបិ ចិបល្លាសំ យុត្តិត្វា ឃធាធសកាចតោ បរិក្កឃ្យាតានិ យហធេត្វត ចាឃាឌេត ចិតា ត បរិក្កឃ្យត្តិ បិកដឌិតិបិ ឌុចិធេន្តាឃ្យសកាចត្វា “យហត្តានី”តិ វុច្ចន្តិ តានិ ហិ ឬចិធេន្តាឃ្យានិ អយហត្តានីតិ កហេត្វា ឌិតោ តោសំ ឌុប្បរិក្កហិតតំ ឌិស្វា “អហោ យហត្តានិ ឧតានី”តិ បឌាតាតិ ក្លុបិឌាឃាតិ ឧទោត ចិន្នាឃយាតា បដ្ឋិយកាលកិរិឃា បចត្តីតិ កត្វា “បចត្វរូប”ន្តិ វុត្តំ ឧចញ្ចា“ក្លុបិឌាឃា”តិ ឧទោត បដិច្ចសមុប្បន្តា វុត្តា ហោតីតិ អធ ចា ក្លុបិឌាឃតិ តិស្សឃតីតិ ក្លុបិឌាឃំ, ក្លុបិឌាឃទេច រូបំ ក្លុបិឌាឃរូបំ, អញ្ញាតិស្សឃស្ស ឧកត្តតិស្សិតស្ស រូបស្សេតំ អធិចចតំ តំ បត ត សព្វស្ស, តាបិ ទេចតាឌិតោ ពធកាទេបិ កាចតោតិ ឌស្សេតុំ “ចតុត្ថំ យហាក្ខតាត”ន្តិអាឌិយាហ កចតិ ហិ តិស្សឃរូបិតំ សាយិកាទចាតិ

ពិចិឌរូបសក្កហធណ្ហតា

៩៥៥. បកិណ្ណកកថាយំ អជ្ឈត្តិកកថំ យុដ្ឋិត្វា អញ្ញា វត្ថុកថាហិ ទីបេតព្វា ហោន្តិ ភង្គតោ នត្ថិ, ចិត្តានិកថា ច ហោន្តិ ន ភង្គតីតិ វត្ថុកថាយោភិសុ អាទិកម្មំ អជ្ឈត្តិកកថាយេវ ភេទត្វា វេវេហិ វត្ថុកថាហិ ហោន្តេត្វា ទីកា កុត្តា. វក្កា ហិ ឯតេន នយេន អញ្ញាវត្ថុ កថានំ កថន្តរេហិ លក្ខណា ទីកហោនា វិញ្ញាណត្តិ.

ចតុត្ថិនាទិរូបសង្គហវណ្ណនា

៩៥៦. ចតុក្កេសុ ឯកន្តចិត្តសមុដ្ឋានស្ស វិញ្ញត្តិទ្វយការណតោ វិញ្ញត្តិកថានីហិ វេមាតិកោ វិញ្ញត្តិសមុដ្ឋានកថាតិ ឯតេន សហ រូបាយតនកថាយ ហោន្តាយ លក្ខណាតោបិ ចតុក្កោ ន វុត្តោ, តថា វត្តិសស្សតកថានីតំ ឯតេន តស្ស ច ឧបាទិន្នកថាកថាហិ ហោន្តាយ លក្ខណា ន វុត្តា, និយាតំ វា វកាចកិច្ចាតិ ទោវិនិធត្តាការទ្វា យាវាចេតោ ជាតន្តេន ភកចតា ឯតេន អញ្ញានំ តស្ស ច អញ្ញាហិ ហោន្តា ន កតាតិ កិំ ឯត្ថ ការណំ បទីហោវតាយ, អដ្ឋា វា ហោន្តា ន កាតព្វា, យតោ ភកចតា ន កតាតិ វេទិតព្វា. អញ្ញា បន បកិណ្ណកកថា អញ្ញាហិ បកិណ្ណកកថាហិ ហោន្តេត្វា យុត្តា, តេហិ ហោនិតា ឯវ. ចត្តុកថានីសុ បន ហោតសយុស្សាទុកម្មកថាកហោ វេទ្ធត្វា អញ្ញាហិ អាទុកម្មពាហិរាយតនានិលក្ខណាកថាហិ រូបានិត្តកថាស្ស រូបានិត្តបិកានិយកថាស្ស ច ហោន្តាយ ចតុក្កា លក្ខត្តិ, ចិត្តសមុដ្ឋានកថាស្ស ច វត្ថុទុកម្មពាហិរាយតនានិលក្ខណាកថាហិ. អវេវេហិ បន ឯតំ អញ្ញាវត្ថុ វត្ថុចតុកថានីហិ ហោន្តាយ ន លក្ខត្តីតិ វេទិតព្វា.

ឧទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

រូបវិភត្តិ

ឯកកនិទ្ទេសវណ្ណនា

៩៥៧. អវិជ្ជមានវិភាគស្ស វិភាគាការវិស្សជ្ជនេន និទ្ទេសោ និប្បយោជនោ, តស្មា "វត្ថុំ រូបំ ន ហេតុមេវា"តិអាទិនា វិភាគាការវាវធារណេន ឯវ-វទ្ទេន និទ្ទេសំ ករោតិ. ហេតុហេតូតិ មូលហេតុ, ហេតុបច្ចយហេតូតិ វា អយមេត្ថ. យថាហ្វតា ហេតូតិ អយមេវេត្ថ យថាហ្វតា បច្ចយោតិ ឯតេនបិ វុត្តោតិ. ហេតុបច្ចយវទ្ទេន សមានត្ថត្តា បច្ចយោ ឯវ ហេតុ បច្ចយហេតុ. យោ ច រូបក្ខន្ធស្ស ហេតុ, សោ ឯវ តស្ស បញ្ញាបនាយ ហេតូតិ វុត្តោ តថាការេន អភាវតោ. អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នានំ កម្មសមាធានានំ ឋានសោ ហេតុសោ វិបាកត្តំ ឯត្ថ វិជ្ជមានេសុបិ អញ្ញេសុ បច្ចយេសុ ឧបដ្ឋានិដ្ឋវិបាកនិយាមកត្តា រូបវំ បធានំ កុសលាកុសលំ កតិរូបធិកអាលបយោគសម្បត្តិវិបត្តិដ្ឋានតិប្បាទិតំ ឧបដ្ឋានិដ្ឋារម្មណំ កម្មំ វិ បធានត្តា "ហេតូ"តិ វុត្តន្តិ ឧបមិតា អធិប្បាយេន កម្មារម្មណាតិ "រូបយហេតូ"តិ វុត្តាតិ. វក្ខតិ ច "កតិរូបធិកាលបយោគា វិបាកស្ស ឋានំ, កម្មំ ហេតូ"តិ. ឧបាធ បន កម្មំ វ

ᩏᨲ᩠ᨲᨾᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨾ᩠ᨸᩥ ᩉᩮᨲᩩᩅᨧᨶᩴ ᩋᩁᩉᨲᩦᨲᩥ “ᩏᨲ᩠ᨲᨾᩉᩮᨲᩩ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᨴᩦᨶᩴ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᩈᩣᨵᩣᩁᨱᨸᨧ᩠ᨧᨿᨲ᩠ᨲᩣ “ᩉᩮᨲᩩ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨹᩁᨲᩦᨲᩥ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ ᨸᩤᨸᩩᨱᩣᨲᩥ᪨ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨾᩣᨲᩥᨠᩣᨿ ᩋᩣᨣᨲᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩅᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩍᨵ ᨸᨶ ᨾᩣᨲᩥᨠᩣᨿ ᨶ ᩉᩮᨲᩩᨸᨴᩣᨴᩥᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᨲᩣ ᨧ ᩁᩪᨸᩔ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᩴᨲᩴᩈᨽᩣᩅᨲ᩠ᨲᩣ, ᩋᩅᨵᩣᩁᩥᨲᨲᩣ ᨧ ᩋᨶᨬ᩠ᨬᩈᨽᩣᩅᨲᩣ᪨

ᩁᩪᨸᩦᨴᩩᨠᩮ ᩁᩪᨸᩦᨸᨴᨾᩮᩅ ᩍᨵ “ᩁᩪᨸ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᩮᨶ ᩁᩪᨸᩦᩁᩪᨸᨸᨴᩣᨶᩴ ᩑᨠᨲ᩠ᨳᨲᩣ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩁᩩᨸ᩠ᨸᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᨿᩩᨲ᩠ᨲᩔᩮᩅ ᩁᩪᨸᩦᩁᩪᨸᨽᩣᩅᨲᩮᩣ᪨ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᨨᩉᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᩉᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩁᩪᨸᨲᩮᩣ ᩅᩥᩈᩮᩈᩴ ᩁᩪᨸᩔ ᩈᨽᩣᩅᩴ ᨴᩔᩮᨲᩥ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᩋᩁᩪᨸᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᨨᩉᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᩉᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩴ ᨿᨳᩣ ᩁᩪᨸᩴ, ᨲᩮᨶ ᩁᩪᨸᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᨨᩉᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᩉᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩴ, ᨶ ᩋᩁᩪᨸᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩁᩪᨸᨲᩮᩣ ᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᩪᨸᩮ ᩑᩅ ᩑᨲᩴ ᩈᨽᩣᩅᩴ ᨶᩥᨿᨾᩮᨲᩥ, ᨶ ᩁᩪᨸᩴ ᩑᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨽᩣᩅᩮ᪨ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᩉᩥ ᩁᩪᨸᩴ ᩋᨲᩦᨲᩣᨶᩣᨣᨲᩴ ᨿᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᨨᩉᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᩉᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩈᨽᩣᩅᩴ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ᪨ ᩑᨲᨾᩮᩅ ᨧ ᨶᩥᨿᨾᩴ ᨸᩩᨶ ᩑᩅᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᨶᩥᨿᨾᩮᨲᩥ “ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨶᩥᨿᨾᩮᩣ ᩁᩪᨸᩮ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᩑᩅ, ᩋᩁᩪᨸᩮ ᩅᩥᨿ ᨶ ᨶᨲ᩠ᨳᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩁᩪᨸᨶ᩠ᨲᩥ ᨽᩪᨲᩩᨸᩤᨴᩣᨿᩁᩪᨸᩴ ᨠᩣᩃᨽᩮᨴᩴ ᩋᨶᩣᨾᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᩈᨻ᩠ᨻ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩋᩁᩪᨸᩮᩉᩥ ᩈᨾᩣᨶᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩈᨽᩣᩅᩴ ᩋᨲᩦᨲᩣᨶᩣᨣᨲᩴ ᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨲᩥ, ᨲᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩁᩪᨸᩴ ᨨᩉᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᩉᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᨾᩮᩅᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᨶᨶᩩ ᩑᩅᩴ ᩁᩪᨸᩤᨿᨲᨶᩔᨸᩥ ᩈᩮᩣᨲᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨴᩦᩉᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᨲᩣ ᩋᩣᨸᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ? ᨶᩣᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᩁᩪᨸᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᩥᨱ᩠ᨯᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨠᨲ᩠ᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᨴᩔᨶᩅᩈᩮᨶ ᩑᨠᩦᨽᩣᩅᩮᨶ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩁᩪᨸᨲᩮᩣ ᩅᩥᩈᩮᩈᩔ ᨨᩉᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᩉᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩈᨽᩣᩅᩔ ᨴᩔᨶᨲᩮᩣ᪨ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩁᩪᨸᨾᩮᩅ ᨨᩉᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᩉᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨸᨶ ᨶᩥᨿᨾᩮ “ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩁᩪᨸ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳᩣᨿᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᨽᩣᩅᨶᩥᨿᨾᩮᩣ ᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩁᩪᨸᩔ ᩑᨠᨲ᩠ᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᨶᩥᨿᨾᩮᩣ ᨴᩔᩥᨲᩮᩣ ᨶ ᩈᩥᨿᩣ᪨ ᨸᩤᩊᩥᨿᨬ᩠ᨧ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᨾᩮᩅᩣᨲᩥ ᩑᩅ-ᨠᩤᩁᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨾᩮᩅᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔᩮᩅ ᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᨶᩥᨿᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨠᩥᩴ ᩈᩮᩣᨲᨸᨲᩥᨲᨲ᩠ᨲᩮᨶ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᨠᩥᩴᩅᩥᨵᨶ᩠ᨲᩥ ᨣᩩᨱᩮᩉᩥ ᨠᩥᩴ ᩈᨱ᩠ᨮᩥᨲᩴ᪨ ᨴᩤᨣᩣᨱᨾᩮᩅ ᨴᩤᨣᩣᨱᩅᨲ᩠ᨲᩩ᪨ ᩈᨾᩣᨶᨩᩣᨲᩥᨠᩤᨶᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ, ᩈᨾᩣᨶᨩᩣᨲᩥᨿᩣ ᩅᩤ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ ᩈᨩᩣᨲᩥᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ᪨ ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨲᩥ, ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨲᩥᨿᩣ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨲᩥᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ, ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨲᩥᨴᩮᩈᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩮᩣᨸᨠᩣᩁᩅᩈᩮᨶ ᩋᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩮᩣᨣᩮᨶ ᨧ ᩈᨾᩣᨵᩥᨴᩮᩈᩮ ᨩᩣᨲᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨲᩥᩋᩣᨴᨿᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣ᪨ ᨿᨲ᩠ᨳ ᨧ ᩈᨲᩥᩋᩣᨴᩥᩈᩉᩣᨿᩅᨲᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥᩔ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨠᩁᨱᩴ, ᩈᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸ᩠ᨸᩤᨴᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥᨴᩮᩈᩮᩣ᪨ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᩔ ᨧ ᩋᨸ᩠ᨸᨶᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨸᨭᩥᩅᩮᨵᩈᨴᩥᩈᩴ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨾᩣᨶᩮᨶ ᨸᨭᩥᩅᩮᨵᨠᩥᨧ᩠ᨧᩮᨶ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣ᪨

ᩁᩪᨸᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩥᩑᨠᨠᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᨴᩩᨠᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ

ᩏᨸᩤᨴᩤᨽᩣᨩᨶᩦᨿᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

໕໔໙. ອປ຺ປຣຊກ຺ຂາທິສຕ຺ຕສມູຫທສ຺ສນໍ ພຸທ຺ຘຈກ຺ຂຸ, ຍສ຺ສ ອສາຘາຣຓຎາເຓສຸ ອິນ຺ທ຺ຣິຍປໂຣປຣິຍຕ຺ຕຎາຓໍ ທ຺ວຍໍ. ສພ຺ພໂຕສມນ຺ຕທສ຺ສນໍ ສມນ຺ຕຈກ຺ຂຸ. “ທຸກ຺ຂໍ ປຣິເຎ຺ຎຍ຺ຍໍ ປຣິຎ຺ຎາຕ”ນ຺ຕິ (ສໍ. ນິ. ໕.໑໐໘໑; ມຫາວ. ໑໕) ເອວມາທິກາ ອາກາເຣນ ປວຕ຺ຕໍ ຎາຓທສ຺ສນໍ ຎາຓຈກ຺ຂຸ, ຕຍິທໍ ປຸຣິມມຄ຺ຄຕ຺ຕຍມ຺ປິ ກາຍາວຈນໍ. ຈຕຸສຈ຺ຈຘມ຺ມທສ຺ສນໍ ຘມ຺ມຈກ຺ຂຸ. ຣູປຕ຺ຕຍກ຺ຂຕາ ຈຕຸສມຸຏ຺ຐານິກຣູປສນ຺ຕຕິໂຍ ສມ຺ຠາຣາ. ສຫ ສມ຺ຠາເຣຫິ ສສມ຺ຠາຣໍ, ສສມ຺ຠາຣຈກ຺ຂຸ. ສມ຺ຠາໂຣຕິ ອາໂປຘາຕຸເຍວ ສມ຺ຠວສມ຺ຠາຣມາຫ. ສຓ຺ຐານນ຺ຕິ ວຓ຺ຓາຍຕເນເຍວ ປຣິຍຸຕ຺ຕສຓ຺ຐານຣູປໍ. ເຕນ ປຣ ວິສໍ ວຈຕິ ຕໂຕ ອາຍຕນໍ ຈ ສຓ຺ຐາຕາກາວາ ວິສໍ ວຸຕ຺ຕາຕິ ຈຕຸສມຸຏ຺ຐານິກຣູປໍ ຍໍ ສປິຓ຺ຑໍ ສຍນ຺ຕາທີຫີ ສມ຺ຠາຕເຕ຺ຕາ ຕ ປສາທຈກ຺ຂຸ ສມ຺ຠາຕາຕິ, ປຕິຓ຺ຓາທີວິເສສໍ ວຕ຺ຕກາເຍາ “ປຍຸຫິປິ ອຕ຺ຖີ”ຕິອາທີ ວຸຕ຺ຕມ຺ປິ ວທຕິ.

ສຣີຣສຓ຺ຐານຸປ຺ປຕ຺ຕິເທສຠູເຕຫິ ເອເຕນ ອເຈຕນໍ ກລລປິຓ຺ຑໍ ປຏິກ຺ກູລຕິ. ເສມ຺ຫມິວ ສຕ຺ຕກ຺ຂິປຏລິຕິ ຍາເປຕ຺ວາ ຘີຕາເທວ ອຕ຺ຕໂນ ນິສ຺ສຍຠູຕາຫິ ຈຕູຫິ ຘາຕູຫິ ກຕູປກາຣໍ ຕໍນິສ຺ສິເຕຫິ ເອວ ອາຍຸວຓ຺ຓາທີຫິ ອນຸປາລິຕປຣິວາຣິຕໍ ຕິສນ຺ຕຕິຣູປສມຸຏ຺ຐາປເກຫິ ອຸຕຸຈິຕ຺ຕາຫາເຣຫິ ອຸປຕ຺ຖມ຺ຠິຍມານໍ ຕິຏ຺ຐຕິ. ສຕ຺ຕກ຺ຂິປຏລິຕໍ ຎາປເຕວເຈຕນ ຈ ອເນກກລາປກຕາວໍ ຈກ຺ຂຸສ຺ສ ເທສ຺ສຕິ. ປມາຓໂຕ ຍູກາສິຣມຕ຺ຕໍ ຍູກາສິຣມຕ຺ເຕ ປເທເສ ປວຕ຺ຕໂຕ ວຸຕ຺ຕໍ. ຣູປານິ ມນຸປສ຺ສຕີຕິ ມ-ກາໂຣ ປທສນ຺ຘິກໂຣ. ອຖ ວາ ມນຸຕິ ມໂນ. ຣູປກາຣເຕຫິ ສຫິໂຕ. ປຣິຍາເຍນາຕິ ຈຕຸນ຺ນໍ ປສາໂທ ເຕສຸ ເອກສ຺ສ ທິຕ຺ຕຎາຕີປິ ວຕ຺ວາ ຍຸຕ຺ຕາ ສມ຺ພາຘຄຕາ ຄຕໍ ວິຍາຕິ ເອເຕນ ປຣິຍາເຍນ. ສຣີຣໍ ຣູປກ຺ກນ຺ໂຕ ເອວ. ປຏິຈ຺ຉນ຺ເນເນວ ຕິລໍເສາ ປຏິຈ຺ຉນ຺ນາຕິລໍເສາ. ຣູປີຫິຍ຺ຍກາເຣນ ຈກ຺ຂຸວິຎ຺ຎາຓສ຺ສ ນິສ຺ສຍກາວປ຺ປຕ຺ຕິສນ຺ທາເຕາ ປຏິຈ຺ຉນ຺ນເຕາ ຂາເຕາ ວາ ຕິລໍເສາ ປຏິຈ຺ຉນ຺ນາຕິລໍເສາ.

ປຣິກປ຺ປວຈນໍ “ສເຈ ອາປາຖໍ ອາຄຈ຺ເຉຍ຺ຍາ”ຕິ ເຫຕຸກິຣິຍໍ, “ປສ຺ເສຍ຺ຍາ”ຕິ ຜລກິຣິຍຎ຺ຈ ປຣິກປ຺ເປຕ຺ວາ ເຕນ ປຣິກປ຺ເປນ ວຈນໍ. ເອຕ຺ຖ ຈ ເຫຕຸກິຣິຍາ ອເນກນ຺ຕາ ອວຸຕ຺ຕາປິ ຎາຍຕີຕິ ກຕ຺ວາ. “ປສ຺ສ ຈາ”ຕິ ຈຸທິຕາ ວຈເນນ ຕີສຸປິ ກາເລສຸ ຈກ຺ຂຸວິຎ຺ຎາຓສ຺ສ ນິສ຺ສຍຠາວໍ ອນຸປຄນ຺ຕ຺ວາ ຈກ຺ຂຸ ນ ລພ຺ຠຕີຕິ. ທສ຺ສເນ ປຣິຓາຍກຠາໂວ ທສ຺ສນປຣິຓາຍກຏ຺ໂຐ. ຍຖາ ຫິ ອິສ຺ສໂຣ “ອິທໍ ອິທໍ ກໂຣຖາ”ຕິ ວທນ຺ໂຕ ຕສ຺ມິໍ ຕສ຺ມິໍ ກິຈ຺ເຈ ສປຸຣິເສ ປຣິຓາເຍຕິ ປວຕ຺ເຕຕິ, ເອວເມວ ຈກ຺ຂຸວິຎ຺ຎາຓໍ ນິສ຺ສຍຠາເວນ ເຕ ຘມ຺ເມ ທສ຺ສນກິຈ຺ເຈ ອາຓາເປນ຺ຕໍ ວິຍ ປຣິຓາຍຕີຕິ ຈກ຺ຂູຕິ ວຸຈ຺ຈຕິ. ຈກ຺ຂຕີຕິ ຫິ ຈກ຺ຂຸ, ຍຖາວຸຕ຺ເຕນ ນເຍນ ອາຈິກ຺ຂຕິ ປຣິຓາຍຕີຕິ ອຕ຺ໂຖ. ອຖ ວາ ສມວິສມານິ ຣູປານິ ຈກ຺ຂຕິ ອາຈິກ຺ຂຕິ, ປກາເສຕີຕິ ວາ ຈກ຺ຂຸ. ສຎ຺ຎາຍນ຺ຕິ ເອຕ຺ຖາຕິ ສຎ຺ຎາຕິ. ເກ ສຎ຺ຎາຍນ຺ຕິ? ຜສ຺ສາທີຕິ. ຕຖາ ສໂມສຣຓໍ. ຈກ຺ຂຸສມ຺ຜສ຺ສາທີນໍ ອຕ຺ຕໂນ ເວທຍິຕາທິກິຈ຺ຈານຸປວຕ຺ຕເນນ ອຕ຺ຖໍ ກໂຣຕີຕິ. ກິຈ຺ຈໍ ສຸຈໍ ອຕ຺ຕາຕິ ຄຫິຕສ຺ສປິ ລຸຎ຺ຊກປລຸຎ຺ຊກຏ຺ເຐນ ຈຸນ຺ນອຎ຺ຎຕ຺ຕີ ປທິສຕ຺ຕີ ເອເຕນາຕິ ຈຸນ຺ນອຎ຺ຎໍ, ຕໍຕາທິກາໍ ຜສ຺ສາທີນໍ ຈຸນ຺ນອຎ຺ຎຕເຏ຺ຐ.

໕໕໐. ປຸຕ຺ໂຕ ວຸຕ຺ຕາ ປຣິກປ຺ປາ ເອວ ວິກປ຺ເປຕ຺ວາ ຌຏ຺ຐຍາເຕເຍວາຕິ ປສາທສ຺ສ ອພິຍຸຕກາວວິເສສໍ ຄຓ຺ຫນ຺ເຕເຍວ.

១៤៥។ រូបំ អារព្ភ ចក្ខុវិញ្ញាណំ ឧប្បជ្ជតីតិ ចេតេតេច តេនំ ធម្មារម្មណំ អញ្ញោមញ្ញា រូបំ អារព្ភ ឧប្បជ្ជតិ វុត្តា ហោតិ។ យថា ច តេនំ រូបំ បច្ចយោ ហោតិ, តេន បច្ចយេន ឧប្បជ្ជតិ វុត្តា ហោតីតិ អធិប្បាយេន “ឋបេត្វា”តិអាទិមាហ។ តត្ថ ចក្ខុបសាទវត្ថុកានំ ឧប្បាទិតត្តិ

ឋបេត្វា ចចេតេន តទាលម្ពនរូបារម្មណតាយ ធំសទិសានំ យតោសាតុអាទីនញ្ច បុរេជាតបច្ចយេន ឧប្បជ្ជតិ គរុកាតាតិ ឥទ្ធត្វា។ យត្ថ បន

ចិសេសោ អត្ថិ, តំ ទស្សេតុំ “ចក្ខុទ្វារេ ធតចិចិបរិយាបន្នាន”ន្តិអាទិមាហ។ តានិ ហិ រូបំ គរុំ កត្វា បវត្តមានស្សាទនាភិនន្ទនទិដ្ឋានិ

តំសម្បយុត្តានិ ច អារម្មណាធិបតិអារម្មណូបនិស្សយេហិ ឧប្បជ្ជន្តិ, អញ្ញានិ អារម្មណបុរេជាតតោចាតិ ឧទ្ធិ “អារព្ភា”តិ ចនតំ

អារម្មណបច្ចយតោ អញ្ញបច្ចយតាចស្សបិ ទីបកំ, អារម្មណចនតំ អារម្មណបច្ចយតាចស្សចាតិ អយមេតេនំ ចិសេសោ។

១០០។ វុណាតីតិ សោតវិញ្ញាណស្ស និស្សយភាវេន វុណាតិ។ ឧប្បារសេន្តេ វិញ្ញាណយាតា កិរិយា សាយតត្តិ គត្វា “សាយតន្តេ”តិ

អាហ។ គន្ធិតានំ ទុក្ខុបរិយុត្តឥស្សាទិតំ អាវេយាតិ កាវេយា, ទុក្ខទុក្ខចិបរិណាមទុក្ខានំ ចា។ កាយាយតនស្ស ញាបិតាយ ចក្ខុបសាទ

កាយបសាទភាវេចាបិ អត្ថិ, តេន ចក្ខុបសាទស្ស អត្ថចិន្ដត្វា តោ ញាបិតា ច ន សិយា, វុត្តា ច សា។ តស្មា ចក្ខុបសាទស្ស

ចោរទ្ធត្វាចភាវនំ កាយបសាទស្ស ច រូបាចភាវនំ អាបន្នត្តិ លក្ខណសម្ពិស្សតំ ទោសេតិ។ ចក្ខុកាយានំ អញ្ញានិស្សយត្វា

គលិបត្តរកតតាយ “អញ្ញាស្ស អញ្ញត្ថ អភាចតោ”តិ អាហ។ រូបរសាទីនិទស្សនំ សយានិស្សយានញ្ចា អញ្ញមញ្ញាសភាចានុបានេន

អញ្ញមញ្ញាម្ហិ អភាចោ, គោ បន ចាទោ អសយាននិស្សយានត្តិ ទស្សេតុំ វុត្តំ។

រូបិកិឈាតាវេហា ច សោ ភូតប្បសាទោ ចាតិ រូបិកិឈាតាវេហភូតប្បសាទោ។ ឧច្ចលក្ខណំ ចក្ខុ។ រូបិកិឈាវេតាតិ ច រូបេ, រូបស្ស ចា

អភិឈាវេតាតិ អត្ថោ។ បរិបុណ្ណាបរិបុណ្ណាយតនត្តភាចនិព្វត្តកស្ស កម្មស្ស និទានភូតា កាមតណ្ហា រូបតណ្ហា ច

តទាយតនិកកចបត្តភាភាចតោ ទដ្ឋុកាមតានិទោទាហារំ អវហតីតិ ភូតិយោ តយោ សព្ពត្ថ វុត្តោ។ តត្ថ ទដ្ឋុកាមតានិទានំ កម្មំ

សមុដ្ឋានមេតេសន្តិ ទដ្ឋុកាមតានិទានកម្មសមុដ្ឋានានិ, ឧច្ចចិធានំ ភូតានំ បសាទលក្ខណំ ចក្ខុ, ឧច្ចចិធោ ចា ភូតប្បសាទោ

ទដ្ឋុកាមតានិ...បេ... បសាទោ។ ឧច្ចលក្ខណំ ចក្ខុ។ រូបេសុ បុគ្គលស្ស ចា វិញ្ញាណស្ស ចា អាចិញ្ឆនរសំ។

កាវេយា សន្តោសត្តិ គោ ឧត្ត ចិសេសោ, នត្ថ តេជាទិអធិកានញ្ចា ភូតានំ បសាទា សន្តោសំវេយចាតិ? សច្ចមេតំ, ឋាធំ បន “សន្តោស”ន្តិ

ចនតំ “សយាភាវ”ន្តិ ឋាយមត្ថំ ទីបេតិ អត្ថចត្តយាតស្ស ឧកាទេសាធិកភាចស្ស និចារណចសេន វុត្តត្តា។ តេជាទីនន្តិ បទីបសន្តានស្ស

តេជស្ស ឋាការេន ចាយុស្ស សន្តេន បឆចិយា ករេន្តន លេព្ធអសន្តានស្ស ឧទកស្ស រសេនតាតិ បុរិមចានេន បច្ឆិមចានេន ច យថាយោគំ

តំតំភូតាធិកេហិ អត្ថក្ខយាភាចតោ រូបាទិគ្គហណេ ឧបការិតព្ពតោតិ អត្ថោ។ រូបាទីនំ អធិកភាចទស្សនតោតិ អគ្គិយិទ្ធរូបស្ស បភស្សរស្ស

ចាយុមិស្សគ្គស្ស សភាវេន វុឃ្យយាតស្ស បឆចិយា ឃុរភិអាទិនោ គន្ធស្ស អាបេ ច រសស្ស យថុរស្ស ចិសេសយុត្តានំ ទស្សនតោ។

“រូបាទយោ តេសំ គុណា”តិ បធយចាទី អាហ។ តស្សេច ច “ឋាខេទ្ធឃ្យាយា”តិអាទិនា វុត្តរយាហ។ ឋាយិភាឧបាយេន ភូតិយចាទិស្សបិ

និគ្គហោ ហោតីតិ។

អថ ចា រូបាទិចិសេសគុណេហិ តេជអាកាសបឆថីអាបចាយូហិ ចក្ខាទីនិ គតានីតិ ចទន្តស្ស គណាទស្ស ចាទំ តតិយំ ឧទ្ធរិត្វា តំ និគ្គហេតុំ

“អធាបិ ចេតេយ្យ”ន្តិអាទិ វុត្តន្តិ ទដ្ឋព្វំ។ អារមេច ឧបលទ្ធិយាទោបិ កេវ្ទា បចចិយា អាបេរិយំយុត្តាយ កប្បាសទោ ចិរទិរាយាតិ ន កប្បាសកន្ទស្ស អធិកការាបត្តិតិ ចេ? ន, អនភិក្ខុតត្តា។ អារមេចហិ ឧទេកយំយុត្តា បចចិ ឧទេកន អភិក្ខុតា, ន កប្បាសបចចិតិ តស្សាយេច អធិកេន កេន្ទន កចិតព្ពត្តិ។ ឧទេសាទកាសញ្ញទោត្តា ច អក្កិ ឧបលទ្ធិយោ យោទេត្តាតិ កត្វា តស្ស ផទេស្សា ចិយ ចទេហ្ហាបិ បកស្សទោ ឧបលទ្ធិតទេត្តាតិ ឧទេសាទកចទេហ្ហាទោតា អក្កិតា អនភិរប្ពន្ទស្ស ឃិតុទកស្ស ចទេហ្ហា បរិហាទោយេឆ។ តស្វាតិ ឧតស្សុកយស្ស អការចា។ តទកាទេចន ហិ ទ្វបិឌិតំ ទោទោទិចិទោយកក្លាតា និចត្តិតា, តំនិចត្តទេនន “ទោទោឌិតំ ក្ទេហហិ ទ្វបិឌិហិ អត្ថក្កយ្យកាចទោតា”តិ ព្ពទំ ការទេលំ និចត្តិតត្តិ។ ឧចំ បទេយ្យាយ ឧកយាការទោ ចិទោយកប្បុតប្បហាតស្ស ការទេលំ ទោហាតីតិ អាហ “តស្វា បហាទោយទេត”ន្តិអាទិ។ ឧកកលិទេបបិ ទ្វបទោសាទោយា ចិរទិរា, ទោកា បន ចារទោ នានាកលិទេប ចក្ខាទោយា ក្ខុតចិទោយរាការទេបីតិ ទទេស្សតុំ ទ្វបទោសាទិនិទស្សនំ វុត្តំ។

យទិ ក្ខុតចិទោយទោសា តត្ថ, កិំ បន ចក្ខាទិចិទោយយស្ស ការទេលត្តិ តំ ទទេស្សតុំ “ឃំ អញ្ញមញ្ញស្សា”តិអាទិមាហ។ ឧកយិ កយុំ បដ្ឋាយតនិកត្តការបត្តនានិប្បុត្តំ ចក្ខាទិតំ ចិទោយទោហុត្តា “អញ្ញមញ្ញស្ស អសាធារលា”ន្តិ ច “កយុចិទោយទោសា”តិ ច វុត្តន្តិ ទដ្ឋព្វំ។ ន ហិ តំ ទោយន ចិទោយទោន ចក្ខុស្ស បច្ចយោ, ទោនទេច ទោសាតស្ស ទោហាតិ ព្ពត្រិយត្តុទាការប្បត្តិទោតា។ “បដិសន្ធិក្ខទេហ យហក្កុតា ឧកា ទេចតនា កដត្តារូបានំ កយុបច្ចយោន បច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា· ១·១·៤០) ចទេនន បដិសន្ធិក្ខទេហ ចិជ្ជយានានំ សទេព្ពសំ កដត្តារូបានំ ឧកា ទេចតនា កយុបច្ចយោ ទោហាតីតិ ចិញ្ញាយតិ។ នានាទេចតនាយ ហិ តទា ព្ពត្រិយុប្បត្តិយំ សតិ បរិទេត្តន ច យហក្កុទោតន ច កយុនា និព្ពត្តិតំ កដត្តារូបំ អាបទេជ្ជយ្យាតិ ន ទេចកា បដិសន្ធិ អទេនកកយុនិព្ពត្តា ទោហាតីតិ សិទ្ធទេយទេកន កទេយុន អទេនកព្ត្រិយុប្បត្តិ ទោហាតីតិ។ អនល្លីទេនា និស្សយោ ឧតស្សាតិ អនល្លីននិស្សយោ, ទ្វបសទ្ទសទ្ធាទោតា ចិសយោ។ កន្ទសានំ និស្សយា ឈានទិប្បានិស្សទេយ អល្លីយន្តីតិ ទោត និស្សយចទោសន អល្លីនា, ទេឋាទ្ធព្វំ សយំ កាយនិស្សយអល្លីនំ ក្ខុតត្តយត្តា។ ក្វទេរ…ទេប… សយ្យទេត្តា ឧច នាយ បដិឈដ្ឋននិឈំសឌនកទោតាតិ អធិប្បាយោ។ សទេទ្ធា បន ឆាតុបទេយ្យាយ ចាយុ ចិយ អាកត្តា និស្សយចទោសន ទោសាតនិស្សទេយ អល្លីយិត្វា ទោសាតំ ឈទេដ្ដិត្វា ចចត្តានំ កន្ទទេត្តា សលិកំ ចចត្តានំ កន្ទតីតិ វុទេត្តា។ ឧចំ បន សតិចិត្តសមុដ្ឋានំ សទ្ទាយតនំ ទោសាតចិញ្ញាលាស្ស កទាចិបិ អារម្មលបច្ចយោ ន សិយា។ ន ហិ ពាហិទ្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានុប្បត្តិ ឧបបជ្ជតីតិ។

ចិទេរន សុទេយ្យយ្យាតិ កស្វា ឧតំ វុត្តំ, ននុ ក្វទេរ ឌិទេតហិ រឌកាទិសទ្ទា ចិទេរន សុយ្យន្តីតិ? ន, ក្វារសន្នានំ យធាបិកទេដ សទេទ្ទ កហលចិទោយសទោតា។ យធា ហិ ក្វារសន្នានំ ចទេនសទេទ្ទ យធា បិកដឹក្វទេត កហលចិទោយសទោតា អាការចិទោយសានំ អក្កហលំ កហលញ្ញ ទោហាតិ, ឧចំ រឌកាទិសទ្ទេបិ អារន្តស្ស អាទិទោតា បក្ខតិ យាចាចសានា កទេយន បិកដឹក្វទេត ក្វារស្ស ចាចសាទេន យទេឡ្យចា បិណ្ឌចទោសន បចត្តិបិកដឹក្វទេត និន្ទយកហលានំ ទោសាតចិញ្ញាលាចិឌិយា បរទោតា បចត្តានំ ចិទោយសទោតា លហុកំ សុទោតា ចិទេរន សុទោតាតិ អភិមានោ ទោហាតិ។ ទោសា បន សទេទ្ធា យត្ថ ឧប្បទេន្នា, តំ និស្សិទោតាច អត្តទោនា ចិជ្ជយានក្ខទេល ទោសាតស្ស អាបាថយាកន្ទតិ។ ក្វទេរ ឌិទោតា បន សទេទ្ធា អញ្ញត្ថ បដិឈោសុប្បត្តិយា កាដនាទិចលនស្ស ច អទោយាកទេត្តា ចិយ អទោយាចលនស្ស បច្ចយោ ទោហាតីតិ ទដ្ឋទេព្ពា។ យធា ចា ឈណ្ហាភិឈាតានុឌានិ ក្ខុតានិ អនុទចស្ស និស្សយក្ខុតានិ ឈដ្ដនសការចានិ, ឧចំ ឈដ្ដនានុឌានិ យាច ទោសាតប្បសាទា ឧប្បត្តិចទោសន អាកតានិ ក្ខុតានិ ឈដ្ដនសការចាទេនចាតិ តំនិស្សិទោតា សទេទ្ធា និស្សយចទោសន ឆាតុបទេយ្យាយ ឈទេដ្ដិត្វា សលិកំ ចចត្តានំ កន្ទតីតិ វុទេត្តា។

អស្សកនិយាយ ភាយាតិ ភ បញ្ញាយេយ្យ៉ កត្ថា? យោតប្បេសយេស្សេច សន្តស្ស កហលេតា៉

ចិនយេ អញ្ញាសយោ ឲតស្សាតិ ចិនយញ្ញាសយោ, អញ្ញាសយាទិតយ្យិ ចក្កុ ចិនយតិត្ថតា ចិនយញ្ញាសយំ ចិយ ហោតីតិ “ចិនយញ្ញាសយ”ត្តិ ចុត្តំ៉ ចក្កុយេតា ចា បុក្កលស្ស អញ្ញាសយចនេត ចក្កុ “ចិនយញ្ញាសយ”ត្តិ ចុត្តំ៉

កល្លក្កុបលិទ្ធេយេច បចត្តភេតា អារេយ្យលក្កហលេហតុេតា ច តទេត្តច “អញ្ញាសយំ កទេរាតី”តិ ចុត្តំ៉ តស្ស យោតស្ស យោតចិញ្ញាលតិស្សយការេចត សន្តសចេភ៉ អឌេរាការោបិ ចដ្ឋីតិ ឲតស្ស អដ្ឋកឆាឆិប្បាយេត អត្ថំ ចទេត្តា “អទេត្តារេលលាស្ថិ”ត្តិអានិយាហ៉ អត្ថភេតា អឆិប្បាយេត ចទេត្តា “កិ ឲតាយ ឆយ្ឋតាយា”តិអានិយចោច៉

ចាត្យបតិស្សយោ កទេត្ត យោកាចទោ ឲតស្សាតិ ចាត្យបតិស្សយកត្តយោកាចទ៌៉ ឲត្ត ច កត្តក្កហលស្ស ចារេតា ដ្តបតិស្សយោ, តទេត្តាហារេត បត កទេត្ត “ចាត្យបតិស្សយោ”តិ ចុទេត្តា៉ អឆ ចា ចារេតា ឲច ដ្តបតិស្សយោ ចាត្យបតិស្សយោ៉ កស្សាតិ? ឈាតចិញ្ញាលស្ស៉ យោ សហការិបច្ចយត្តទក្កុេតា ឲតស្ស អត្ថិតិ ចាត្យបតិស្សយោ, កទេត្ត បច្ចយោ៉

អារេបិ ច សហការិបច្ចយត្តទក្កុេតា យេលត្យអានិយោកា៉ តឆា បឆចិ៉ កទេហតត្តស្ស ហិ យោដ្ឋត្តស្ស ដ្តប្បិត្យត្តយយាតស្ស អាឆារក្ខតា បឆចិ កាយស្ស ច យោដ្ឋេត្តត ដ្តប្បិត្យត្តយយាតស្ស តិស្សយក្ខតាត៌ អាឆារក្ខតា សត្តិកា យោដ្ឋត្តកហលស្ស ដ្តបតិស្សយោតិ៉ ដ្តប្បិត្យអទេតត បត ចិតា យោដ្ឋត្តកហេល កាយាយតតស្ស តិស្សយក្ខតា បឆចិ ដ្តបតិស្សយោតិ ឥដ្ឋត្តា៉ សត្តិកាបិ ច តស្សា ដ្តបតិស្សយការេចា យុទេត្តា ឲច៉

បច្ចចល្លាតត្តិ ចចត៌ តកាឆារាត៌ សុត្តាត៌ តាតត្តកស្សតត្តំ៉ បច្ចប្បការា បច្ចចល្លា៉ ឲកត្តេតាតិ ត្តត៌ សត្តិកា ដ្តប្បិត្យអទេតត ចិតិត្តុក្ខិតុំ អសក្កុលេយ្យាត៌ កលិបត្តទដ្វបិត៌ សត្តាចា យេតសំ តិចត្តតត្តំ ចុត្តំ៉ ត ហិ តាតិ ឲកទេត្តត អចិតិក្យត្តាតិ កលិបត្តកតត្តាតិ៉

៩១៩៉ចល្លតិកាតិ ដ្វបិយតតេយេច តិដ្ឋិត្តិ តទេច អទេបក្កិត្តា “សតិកស្សត”ត្តិ តប៉ុសកតិទេ្ធសោ កទេតា៉ តស្ថាតិ តិប្បទិយាយដ្វបិត៌ តិលិឌិត៌ ចុសិត្វា អជាតិតត្តទេតា ឌិឈាឌិតច្ចា ចុសិត្វា ជាតិតត្តទេតា ត តិប្បទិយាយេត ឌិឈំ ដ្វបិយតត៌៉ តំ តំ តិស្សាយាតិ ឌិឈាឌិសត្តិចេសំ ក្ខតសយុកាយំ តិស្សាយ៉ តឆា តឆា ជិតត្តិ ឌិឈាឌិសត្តិចេសេត ជិតំ ចល្លសយុកាយក្ខតំ ដ្វបិយតតេយេច ឌិឈាឌិចោហារេត កាសិតំ៉ អញ្ញាយញ្ញាបទិដ្ឋិត្តិ ឲកស្ថិ ត្តតទស្ស អភាចា៉ ចិសយយោកាចរាត៌ ចិសេសោ អតញ្ញាត្តការេចា តត្តាហុលចាទិតា ច ចក្កុចិញ្ញាលស្ស៉

៩២០៉ ទេកទិសដ្ឋាឌិតច្ចា ចានិតសត្តតា “ចុត្តាចេសសាត”ត្តិ អាហ៉ អយត្យស្សចចេតត ត យត្យេស្សហិ អទេត្តា បិលិទេភា ឲច កហិតា, អឆ យោ កដ្ឋាកយោបីតិ អឆិប្បាយេត “យេសេសា សទេត្តាបី”តិ អាហ៉ ឲចំ សទេត្តបិ ចត្តចិសេសកិត្តតចេសេត បិត្យត្តយំ អភាកេតា តឆា កិទេត្តតទេត្តា យេ ចា បតាតិ ចុទេត្តាតិ អឆិប្បាយោ៉

៩៦៣៖ ចិរស្សកន្តោតិ ចិទ្ទេបិ យំសាឌិកន្តោ៌ លប្តិលត្តិ យឆុទប្តិល៌

៩៦៦៌ សញ្ញាគត្តិ ឲុទេតាតិ សញ្ញាគត់, ប្ញុបលក្ខណំ៌ សពោគ សពោគ ពយុចិត្តាឌិតា បច្ចយេគ សយ្យ៉ិតាតិបិ ឰត្ថិលិក្កាឌីតិ ឰត្រ្តិយសហិតេ សទិះ ប្ញុប្បជ្ជយាគាតិ ពំតគាការាតិ ហុត្វា ប្ញុប្បជ្ជត្តីតិ “ឰត្ថិត្រ្តិយំ បដិច្ច សយ្យ៉ហត្តី”តិ ចុត្តាតិ៌ ឰត្ថិលិក្កាឌីសុ ឲុច ច អឆិបតិកាចា ឲុតស្ស ឰត្រ្តិយតា ចុត្តា, ឰត្រ្តិយសហិតេ សត្តាគេ ឰត្ថិលិក្កាឌិអាការទ្រុបបច្ចយាត់ អញ្ញាឆា អត្យុប្បាឌគតេតា ឰត្ថិក្កហលស្ស ច តេឍំ ទ្រុបិត់ បច្ចយកាចតេតា៌ យស្មា បគ កាចឌសពោបិ ទ្រុបិត់ ឰត្ថិត្រ្តិយំ គ ឌគព៌, គាបិ អត្យុបិលព៌ ប្ញុបត្តយ្យព៌ ចា, គ ច អញ្ញាពលិបទ្រុបិត់, តស្មា ព៌ ឌីចិតិត្រ្តិយំ ចិយ សពលិបទ្រុបិត់ អាហារេទា ចិយ ចា ពលិបត្តទ្រុបិតច្ចា ឰត្រ្តិយអត្ថិអចិកាតបច្ចយាតិ គ ចុត្តំ៌ ឲុស គយោ បុទិសិត្រ្តិយេបិ៌ លិក្កាឌិអាការេទុ ទ្រុបេសុ ទ្រុបិយតគស្ស ចក្ខុចិញ្ញោយ្យត្តា លិក្កាឌីត់ ចក្ខុចិញ្ញោយ្យតា ចុត្តា៌

៩៦៦៌ ប្ញុកយយ្យិ…េប… ព្យុសលេគ បតិដ្ឋាតីតិ សុពតិ សត្ថាយ ចុត្តត្តិ ចេឌិតត្តំ៌ ក្យុក្កតិយត្យាបដិសត្ថិ អព្យុសលេគចាតិ តឌា ប្ញុប្បជ្ជយាគោ កាចេចាបិ អព្យុសលេគច កចេយ្យ, បដិសត្ថិយំ ចិយ បចេត្តបឹតិ៌ តយិត់ ត្វំ យស្មា សត្តាគេ សហ គ បចត្តតិ “យស្ស ឰត្ថិត្រ្តិយំ ប្ញុប្បជ្ជតិ, តស្ស បុទិសិត្រ្តិយំ ប្ញុប្បជ្ជតីតិ? គោ”តិអាឌិចចគតេតា (យម៌ ៦៌ ឰត្រ្តិយយមក៌ ១ប៉ប៉), តស្មា ប្ញុកតេតាត្យញ្ញាគពស្សបិ ឲុពេយចិត្រ្តិយំ តេហាតីតិ ចុត្តំ៌

៩៦៥៌ ឲុពត្តិ កាយចិញ្ញត្តិយំ កាយចេហារស្ស បចត្តិឌស្សគត្ថំ “ការេយគ សំចេទា សាឆុ”តិ (ឆ៌ ប៌ ៦៩១; សំ៌ គិ៌ ១៌១១៩) សាឆកាសុត្តំ អាហដិ៌ កាចស្ស ពយគ់ បពាសគ់ ចេបាបត់៌ ឆយ្កតាតិ ចាវេយាឆាត្យអឆិកាត់ ក្ញុតាត់ ឆយ្កតាការេទា ចិញ្ញត្តីតិ អត្វោ៌ ប្ញុឌ្ឍុយចាតាឌយោ ចិយ ហិ យោ ចាតាឆិពោ ពលិបេបិ, តត្ថ ក្ញុតាត់ ចិញ្ញត្តិអាការតា តេហាតីតិ៌ តេតគេច “កាយំ ឆយ្កត្វា ឆត្ថិ ពទោតីតិ ឆយ្កតា”តិ ចាវេយាឆាត្យកិច្ចចេសគ ចិញ្ញត្តិ ចុត្តា៌ តគេតា ឲុច ច “ចាវេយាឆាត្យយា អាការេទា កាយចិញ្ញត្តី”តិ ច ចត្យំ ចដ្ឋតិ, តឆា “បឆចីឆាត្យយា ចឌីចិញ្ញត្តី”តិ បឆចីឆាត្យអឆិកក្ញុតចិការេតា៌

៩៦៩៌ បគេឌកតា ចាឆា ឲុចាតិ តិស្ស ចុស្សាតិ បគេឌកតា៌ អឆ ចា ចឌីសង្ខារេហិ ចិតក្កចិចារេហិ បទិក្កហិតា សចគចិសយកាចំ អត្យុបតឹតតាយ អកិត្ថា តក្កាចំ គឹយាគា ចាឆា “ចឌីគេឌោ”តិ ចុច្ចតិ៌ ឰទិយាបឆយ្យិ ប្ញុបត្តយ្យត្តីតិ យឆាបចត្តំ ឰទិយាបឆំ ប្ញុបត្តយ្យត្តិ៌ យឆា ហិ អត្តោពិល្លោ កចេក្កេ ចត្តយាគេ អក្កាតិ ឰឃឹឌត្តិ បចិដ្ឋាតិ ចិយ តេហាត្តិ, គ ឲុចំ “ត្វត្តិស លត្តឹសា”តិ ចុទេត្តសុ ឌាពេលាចិតេត្តសុ ចត្តយាគេសុ៌ តេសុ បគ ចត្តយាគេសុ អក្កាតិ ប្ញុបត្ត្ឌាតិ យឆាបចត្តិទិយាបឆកាចេគេច បចត្តត្តីតិ៌ ឌីលាសចាត់ ចុតិចិត្តត្តិ ចិសេសេត្វា ចុត្តំ, “កាយាចេចរាត់ បត្ថិយចិត្តស្ស ប្ញុប្បាឌក្ខណេ យស្ស ចិត្តស្ស អគត្តរា កាយាចេចរាត់ បត្ថិយចិត្តំ ប្ញុប្បជ្ជិស្សតិ, ទ្រុបិចេចេទ អទ្រុបិចេចេទ បត្ថិយកចិពាត់, តេយ ច ទ្រុបិចេចទំ អទ្រុបិចេចទំ ប្ញុបបជ្ជិត្វា បទិតិត្តាយិស្សត្តិ, តេឍំ ចចត្តាត់ តេឍំ ចឌីសង្ខារេទា គិទ្ធុជ្ឈិស្សតិ, គោ ច តេឍំ កាយសង្ខារេទា គិទ្ធុជ្ឈិស្សតី”តិ (យម៌ ៦៌ សង្ខារយមក៌ ប៉ប៉) បគ ចចគតេតា អតេត្តាសយ្យិ ចុតិចិត្តំ ទ្រុបំ គ សយ្យ៉ាបេតីតិ ចិញ្ញាយតិ៌ គ ហិ ទ្រុបសយ្យ៉ាបកចិត្តស្ស ពក្កាយគាឌិចិតិតពត្ថាកាចេគ កាយសង្ខារាសយ្យ៉ាបត់ អត្ថិ, គ ច យុត្តំ “ចុទេតា ច ចិត្តសយ្យ៉ាគច្ចាស្ស បចត្តតី”តិ,

នាបិ “ចុតិចិត្តំ រូបំ សមុដ្ឋាបេតី”តិ បាឡិយំ អត្ថីតិ។

៩២៤។ ន កស្សចីតិ ន វិលេលិយតិ។ គតត្ថិ វិញ្ញាណំ។ អសម្ផុដ្ឋំ ចតូហិ មហាភូតេហីតិ យស្មា កលាបេ ភូតានំ បរិច្ឆេទោ, តេនេវ អសម្ផុដ្ឋំ។ វិជ្ជមានេបិ ហិ កលាបន្តរភូតានំ កលាបន្តរភូតសម្ផុដ្ឋភាវេ តំតំភូតវិវិត្តតា រូបបរិយន្តោ អាកាសោតិ យេសំ យោ បរិច្ឆេទោ, តេហិ សោ អសម្ផុដ្ឋោ, អញ្ញថា បរិច្ឆិន្នភាវោ ន សិយា តេសំ ភូតានំ ព្យាបិតភាវាបត្តិតោ។ អព្យាបិតា ហិ អសម្ផុដ្ឋតាតិ។

៩២៥។ លហុតាទីនំ អញ្ញមញ្ញាវិជហនេន វុត្តិញេយ្យតានត្តតា វុត្តាតិ តំតំវិការាទិករូបេហិ តំតំនានត្តប្បកាសនត្ថំ “ឧតុំ សន្តប្បី”តិអាទិមាហ។ យថាវុត្តា ច បច្ចយា តំតំវិការស្ស វិសេសបច្ចយភាវេន វុត្តា, អវិសេសេន បន សព្ពេ សព្ពេសំ បច្ចយាតិ។

៩៣៦។ អាទិតោ ចយោ អាចយោ, បឋមុប្បត្តិ។ ឧបរិ ចយោ ឧបចយោ។ បពន្ធោ សន្តតិ។ តត្ថ ឧបចយេន អវុត្តោបិ អាចយោ ឧបចយសទ្ទេនេវ វិញ្ញាយតីតិ “យោ អាយតនានំ អាចយោ បុនប្បុនំ និព្ពត្តមានានំ, សោវ រូបស្ស ឧបចយោ”តិ អាហ។ បាឡិយំ បន ឧប-សទ្ទោ បឋមត្ថោ ឧបរិអត្ថោ ច ហោតីតិ “អាទិចយោ ឧបចយោ, ឧបរិចយោ សន្តតី”តិ អយមត្ថោ វិញ្ញាយតីតិ។ អញ្ញថា ហិ អាចយសទ្ទស្ស បឋមុប្បាទស្ស អវុត្តតា អាបជ្ជេយ្យ។

ឯត្ថ “យោ អាយតនានំ អាចយោ”តិអាទិនិទ្ទេសេន កិំ កថិតំ ហោតិ? អាយតនេន អាចយោ កថិតោ។ អាចយុបចយសន្តតិយោ ហិ និព្ពត្តិភាវេន អាចយោ ឯវាតិ អាយតនេហិ អាចយាទីនំ បកាសិតត្តា តេហិ អាចយោ កថិតោ។ អាយតនានំ អាចយាទិវចនេនេវ អាចយសភាវានិ ឧប្បាទធម្មានិ អាយតនានីតិ អាចយេន តំបកតិកានិ អាយតនានិ កថិតានិ។ លក្ខណញ្ហិ ឧប្បាទោ, ន រូបរូបន្តិ តេនេវាធិប្បាយេនាហ “អាយតនមេវ កថិត”ន្តិ។ អាចយញ្ហិ លក្ខណំ កថយន្តេន តំលក្ខណានិ អាយតនានេវ កថិតានិ ហោន្តីតិ។ ឯវម្បិ កិំ កថិតំ ហោតីតិ អាយតនាចយេហិ អាចយាយតនេហិ អាចយមេវ អាយតនមេវ កថេន្តេន ឧទ្ទេសេ និទ្ទេសេ ច អាចយោតិ វឌ្ឍមេវ អត្ថំ ឧបចយសន្តតិយោ ឧទ្ទិសិត្វា តេសំ វិភជនវសេន អាយតនេន អាចយកថនាទិនា កិំ កថិតំ ហោតីតិ អធិប្បាយោ។ អាចយោតិ ឧបចយមាហ, ឧបចយោតិ ច សន្តតិំ។ តេនេវុត្តំ យថាក្កមំ វិវរន្តោ “និព្ពត្តិ វឌ្ឍិ កថិតា”តិ អាហ។ ឧបចយសន្តតិយោ ហិ អត្ថតោ ឯកត្តា អាចយោវាតិ តទុភយវិភជនវសេន អាយតនេន អាចយកថនាទិនា និព្ពត្តិវឌ្ឍិអាការនានត្តំ អាចយស្ស កថិតន្តិ អត្ថោ។ វឌ្ឍមេវត្ថំ វិការវត្ថំ “អត្ថតោ ហិ”តិអាទិមាហ។ យស្មា ច ឧភយម្បិ ឯតំ ជាតិរូបស្សេវាធិវចនំ, តស្មា ជាតិរូបស្ស លក្ខណាទិវិសេសេសុ អាចយាទីសុ បវត្តិអាទីសុ ច អាចយាទិលក្ខណាទិកោ ឧបចយោ, បវត្តិអាទិលក្ខណាទិកា សន្តតីតិ វេទិតព្ពាតិ អត្ថោ។

៩៣៧។ បកតិនិទ្ទេសាតិ ផលវិបច្ចនបកតិយា និទ្ទេសា, ជរាយ បិបុលិតត្តំ ផលមេវ វា បកតិ។ ន ច ខណ្ឌិច្ចាទីនេវ ជរាតិ កលលកាលតោ បភុតិ បុរិមរូបានំ ជរាបត្តក្ខណេ ឧប្បជ្ជមានានិ បច្ឆិមរូបានិ បរិបក្ករូបានុរូបានិ បរិណតបរិណតានិ ឧប្បជ្ជន្តីតិ

អត្ថក្កមេន សុបរិលាតទ្វបរិបាកកាលេ ឧប្បជ្ជយាតាតិ លល្លិច្ចាទិសកាចាតិ ឧប្បជ្ជន្តិ។ ជាតិ ឧទកាទិមេក្កសុ ពិលាទុក្ខសំកក្កាតានមោ ចិយ បរិបាកកាលេ បក្កសន្តានេតសុ បរិបក្កទ្វមេសុ ឧប្បន្នាតិ ជរាយ កាលមេក្កាត្ថានេច្ចច ចុត្តាតិ, ត ជរាតិ។ អចិន្តាយយាតត្តរជរា អឌីចិជរា។ យទរលា ឧបតយតរសា។

៤៣៣។ តំ បត្វាតិ តំ អត្តនោ ឯវ លយចយសន្តាតំ សកាចំ បត្វា ទ្វបំ លីយតិ ចេតិ កិន្ចតិ។ បេរិចេត្វា បាពិតស្ស ទុក្ខលតា បរាឌីតតា សយតបរាយលាតា ច ហោតិ, តថា ជរាកិក្ខតស្សាតិ បេរិចកាសជិសិ ជរា។

៤៣៥។ ពត្តុន្តាតោតិ ពត្តុន្តាសកាចតោ។ ចិសាលាឌីតំ តទន្ធលព្វអតេយិតាតំ បិសាលាតំ ចិយ ឆន្ទកាចាកាចតោ អហិចិន្តិកាតំ ចិយ សចិសត្តាកាចតោ ច សុលុយតា ចុត្តា។ ឌូជាលក្ខលោតិ ឯត្ថ អក្ខយក្ខាតុសារិតោ រសស្ស សារោ ឧបត្តុព្ភាលការោ ក្ខតតិស្សិតោ ឯកោ ចិសេសោ ឌូជាតិ។

ឧបិជាកាជតិយកចាចល្លតា តិដ្ឋិតា។

តោរូបិជាកាជតិយកចាចល្លតា

៤៣៤។ ត ឧបិជិយតេចាតិ ត តិស្សយតិ ឯច, កិត្ត តិស្សយតិ ច តិស្សីយតិ ចាតិ អត្ថោ។

៤៣៥។ បុរិយា បតាតិ បត្ថាចិតសក្កហេ បចចិធាតុអាបេរិធាតុតេជោធាតុចាយោធាតុតំ បុរិមុខ្ខេសចមេត ចុត្តំ។ ចោរូចន្តាយតតតិខ្ខេស ចា ចុត្តាតំ បចចិធាតុអាជិតំ បុរិយា ឧខ្ខេស ចុត្តា អាបេរិធាតុតិ អធិប្បាយោ, ចុត្តស្ស ចា ចោរូចន្តាយតតស្ស អតីតតាយ បន្តិយតា, អតាកាតតាយ ច អាបេរិធាតុយា បុរិយតា ចុត្តាតិ ជដ្ឋព្វា។ អាយូតិ ឌីចិតិត្រិយំ។ កយុខមេតជំ ឧទ្ធា។ ឃំ កិន្ចិ ធាតុំ...បេ... ឯកប្បយាហារេត តុប្បជ្ជតីតិ ឯកន្តិ លលោ អតេកាសុ បចចីសុ អាបិតកាតាសុ តាសុ តាសុ សហ តុប្បជ្ជតិ, តថា តេជចាយូសុ ចាតិ អត្ថោ។ អតេកាសុ អាហុលោសុ សត្តិបតិតេសុ អាកុជីតចមេត អាហុលោបសាជាទិយត្តាតចមេត ច បធម់ កាត្វាចិ ឧប្បត្តិ ជស្សិតា, អដ្ឋាត្វា ច បត ឧប្បត្តិ អត្ថិ ឯច។ សាយំ អាហុលោតោ អាហុលាត្តរសក្កត្តិ មេយត ឧបិមេយត ហោតិ, តស្ស ចិជាតតត្វំ បុត្តិ "កាថំ បត ចិត្តស្ស អាហុលោតោ សក្កត្តិ ហោតី"តិ។

៤៣៦។ អយបិណ្ឌិអាជីសុ បចចីធាតុ តាទិសាយ អាបេរិធាតុយា អតាពន្ធា សត្តិ ចិសមេយ្យ, តស្មា "តាតិ អាបេរិធាតុ អាពន្ធិត្វា ពន្ធាតិ កាមេរាតី"តិ ចុត្តំ។ យថា ហិ យុត្តប្បយាលំ ឧទកំ បំសុចុណ្ណាតិ អាពន្ធិត្វា យត្តិកាបិណ្ឌំ កត្វា ជមេបតិ, ឯចំ អយោបិណ្ឌិអាជីសុបិ តជត្វទ្វបច្ចមេយហិ តទេត្វច ឧប្បត្តា អាបេរិធាតុ តថា អាពន្ធិត្វា ជមេបតីតិ ជដ្ឋព្វា។

អផុសិត្វា បតិដ្ឋា ហោតីតិ អាបោធាតុយា អផោដ្ឋព្វភាវតោ វុត្តំ, តថា “អផុសិត្វាវ អាពន្ធតី”តិ។ ន ហិ យថា ផោដ្ឋព្វធាតុ ផោដ្ឋព្វភាវេន អញ្ញមញ្ញនិស្សយតា, ឯវំ ផោដ្ឋព្វាផោដ្ឋព្វធាតូនំ ហោតីតិ អធិប្បាយោ។ វេទិតព្វោ។ អវិនិព្ភោគវុត្តីសុ ហិ ភូតេសុ អញ្ញមញ្ញនិស្សយតា អញ្ញមញ្ញបច្ចយភូតេសុ ន សក្កា និវារេតុំ, នាបិ សហជាតេសុ អវិនិព្ភោគតាយ ឯកីភូតេសុ ផុសនាផុសនានិ វិចារេតុំ យុត្តានីតិ។ ន ឧណ្ហា ហុត្វា ឋាយតីតិ តេជោសភាវតំយេវ បដិក្ខិបតិ, ន សីតត្តំ អនុជានាតិ, តេជោសភាវបដិក្ខេបេនេវ ច សីតត្តញ្ច បដិក្ខិត្តំ ហោតិ។ តេជោ ឯវ ហិ សីតំ ហិមបាតសមយាទីសុ សីតស្ស បរិបាចកតាទស្សនតោ, សីតុណ្ហានញ្ច អញ្ញមញ្ញបដិបក្ខភាវតោ ឧណ្ហេន សហ ន សីតំ ភូតត្តំ បវត្តតីតិ យុជ្ជតិ។ ឧណ្ហាភលិបេ បន សីតស្ស អប្បវត្តិ សីតាភលិបេ ច ឧណ្ហស្ស ឋិតិ អញ្ញមញ្ញបដិបក្ខតា តេជោវិសេសភាវេ យុជ្ជតីតិ។ ភាវញ្ញថត្តំ ផទាតិ ឧទ្ធអាទីតិ នវតា យុត្តា វេសាទីតញ្ញ នវាតិ ផទតា បច្ចយវិសេសេហិ ឧប្បត្តានិប្បត្តបច្ចយនិធាតុអាទិកានិ ឧប្បត្តិ លក្ខណញ្ញថត្តំ កក្ខឡអាទិលក្ខណវិជហនំ, តំ ឯតេសំ ន ហោតិ, ឧប្បត្តានិប្បត្តតាសង្ខាតំ ភាវញ្ញថត្តំយេវ ហោតីតិ អត្ថោ។

៤៣៦។ អនុបាទិន្នានំយេវាតិ ឧតុអនុបាទិន្នឧតុសមុដ្ឋានានំ និទ្ទេសេសុ គហេសុ គហិតាតិ អត្ថោ។ ឯវំ ចា បនញ្ញាយតីតិ បន វនេតេ បរិយាយេន អាហារសមុដ្ឋានានម្បិ នគហេតព្វតា អាហារតិកំ ទីបេតិ។ តា ហិ អនុបាទិន្នានិ អាហារសមុដ្ឋានានិ ចិននានិ សមានត្តា ឯកេន អវត្ថាទេត្តំ នានេនបិ អវត្ថា សិយុំ, វត្ថាទេត្តំ ចា វត្ថា។ តស្មា ឯកត្តាគហណាទីស្វេវ គហេតព្វតា តា អនេកនេត្តេសុ ន គហិតាតិ ទដ្ឋព្វា។

៤៤៤។ ឧតុ...បេ... បញ្ញាយតីតិ តេសំ និការេតា, អធិប្បេតត្តា បន តស្ស ឧប្បាទោ ន ហោតិ, សក្កា វត្តុំ អធិប្បាយោ។

ទុកនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ចតុក្កនិទ្ទេសវណ្ណនា

៥៤៤។ បច្ឆិមបទស្សាតិ វិញ្ញាតបទស្ស។ សព្វមេវ ហិ រូបំ វិញ្ញាតន្តិ តស្ស អភិន្ទិតត្តា វិញ្ញាតតោ អញ្ញំ ទិដ្ឋំ សុតំ យុត្តំ ន ហោតីតិ បុច្ឆំ អកត្វាវ វិស្សជ្ជិតំ។ ន ហិ សក្កា វិញ្ញាតតោ អញ្ញំ “កតមំ រូបំ ទិដ្ឋំ”ន្តិ បុច្ឆិតុន្តិ អធិប្បាយោ។ យថា ហិ ទ្វីសុ ឧទ្ទិដ្ឋេសុ នោបិតោ អញ្ញតំ សន្ធាយ “កតមំ តំ រូបំ ឧបរិមា”តិ បុច្ឆិតំ, ឯវំ និទ្ទេសេសុ ចតុសុ ឧទ្ទិដ្ឋេសុ សុតាទីហិ តីហិបិ អញ្ញតំ សន្ធាយ “កតមំ តំ រូបំ ទិដ្ឋំ”ន្តិ បុច្ឆិតព្វំ សិយា, តថាការោ ន បុច្ឆិតំ, ឯវំ សុតាទីសុបីតិ។ ទស្សនាទិគ្គហណវិសេសតោ បន ទិដ្ឋាទីហិ អញ្ញស្ស វិញ្ញាតស្ស សព្វាវតោ ន ចតុក្កា វុត្តោ។

បញ្ចកនិទ្ទេសវណ្ណនា

៥៤៥។ តេជោភាវំ កតន្តិ វុត្តំ តេជោភាវំ បវត្តន្តិ អត្ថោ។ វុត្តស្សបិ អនន្តរំ បការេន វិញ្ញត្តិហារស្ស វិញ្ញត្តិ ឯវមាទិ

ញ្ញាឆ ឥដ្ឋត្ថំ, តឃិត៌ “ចិញ្ញាត”ន្តិ ចត្យក្កបខេបិ ឃោដេតព្ពំ៍ ចោដ្ឋព្វស្ស កេឥសទ្ធោចា អដ្ឋេក គឃោ៍

បកិណ្ណកកឆាចណ្ណភា

ដលិទ័តត្ថិ និចរណាតិ ចចគេត ឃិន្តស្សបិ និចរណស្ស បហាត៌ ចុត្តំ, ត ច ទ្វបំ បហាតព្ពំ, ត ច ទ្វបកាឃពេលព្ពោ ឃុតិគោ តត្ថីតិ សក្កា ចត្តុំ “ឃិដ្ឋិ ឃេ អាកិលិឃតិ, តឃហំ អាឃមិស្សាមី”តិ (ឃ៍ តិ៍ ១៍១១) ចចតទោតា៍ សចិញ្ញាណាកសជ្ឍេតិ ចិញ្ញាគោណគ បចត្តិទោតា ចចិឈោសាឌិសដ្ឋេ៍ ត ហិ ឲតាតិ ឌាឃត្តីតិ បរិបច្ចយាតស្ស ទ្វបស្ស បរិបច្ចត៌ ឌេរា , ឆិឃោតស្ស ណេឃោ អតិច្ចតាតិ ទ្វបកាចឃត្តាតិ ឲតាតិ, ត សឃំ សកាចចត្តាតីតិ សន្តាឃ ចុត្តំ៍ តចា ឌាឃោតស្ស ឌគតិ ឌាតិ, សា ច ទ្វបកាចោច, ត សឃំ សកាចចតីតិ “ត បគ បចឃត្វេតា ឌាតិ ឌាឃតី”តិ ចុត្តំ៍

ទេតសំ បច្ចឃោ ឲតិស្សាតិ តបច្ចឃោ, តបច្ចឃាឃ ភាវេចា តបច្ចឃភាវេចា, តបច្ចឃភាវេចគ បចទេត្តា ទេចាហារេរា តបច្ចឃភាវេចោហារេរា, តំ លភតិ៍ អកិតិដ្ឋតិត្តិតឆឃុក្កលាប្បិត្តិ អកិតិដ្ឋតិត្តិឃោតឆឃុក្កលាប្បិត្តិ អឆិប្បាឃោ៍ ត ហិ តឌា ទេ ឆឃោ ត ឌាឃត្តីតិ ឌាឃោតភាវេចាច ឌាតីតិ ឃុត្តា តស្សា កឃោឌិសឃដ្ឋាគតា តំតិដ្ឋតត្តា ច, ត បគ តឌា ទេ ឆឃោ ឌីឃត្តិ ឆិឃត្តិ ច, តស្វា ត ទេតសំ ទេ ឌីរណាកិដ្ឋគកាចា ចិត្តាឌិសឃដ្ឋាគា តំតិដ្ឋត្តា ចាតិ ចចត៌ អទេហត្តិ៍ ឲចឃបិ ដ្ឋបិឌិត្ត-សជ្ឍេ ដ្ឋេបទេតគ កឃោតា អាឌិត្តតំ ចឥតិ, ត តិដ្ឋតិត្តិ ដ្ឋបិឌិត្តបិពេកឌាត៌ ដ្ឋបិឌិត្តតា ទេតសំ ចត្តព្វាតិ ចេ? ត, អាឌិត្ត-សដ្ឋស្ស តិដ្ឋតិច្ចាចកត្តា៍ ដ្ឋេបទេតគ តិដ្ឋតត្ថិញ្ញដ្ឋបិឌិត្តត្ថិ បច្ចឃាត្យកាចក្កលាច្បា តិដ្ឋតិច្បា កេហត្វាច បចទេត្តា អឃំ ទេចាហារេរា តឌា អកាចា ឌេរាឃរណេ ត បចត្តតីតិ៍ បដិច្ចសឃុប្បត្តាត៌ ឆឃោត៌ ឌេរាឃរណត្តា ទេតសំ ដ្ឋប្បាឌេឥ សតិ ឌេរាឃរណំ ហោតិ, អសតិ ត ហោតិ៍ ត ហិ អឌាតំ បរិបច្ចតិ កិដ្ឋិ ចា, តស្វា ឌាតិបច្ចឃតំ សន្តាឃ “ឌេរាឃរណំ បដិច្ចសឃុប្បត្ត”ន្តិ ចុត្តំ៍

តិស្សឃបដិតដ្ឋចុត្តិទោតាតិ ឌាឃោតបរិបច្ចឃាតកិដ្ឋឃាតាត៌ ឌាឃោតាឌិកាចឃត្តត្តា ឌាឃោតាឌិតិស្សឃបដិតដ្ឋចុត្តិកា ឌាតិអាឥឃោតិ ចុត្តំ ហោតិ៍ ឃឥ ឲចំ ដ្ឋបិឌាឃទ្វបិតច្បា ចក្កាឃតតាឌីត៌ ដ្ឋប្បាឌាឌិសកាចក្វតា ឌាតិអាឥឃោ តំតិស្សិតា ហោត្តីតិ ក្វតតិស្សិតាត៌ ទេតសំ លក្កណាត៌ ដ្ឋបិឌាឃកាចា ចិឃ ដ្ឋបិឌាឃទ្វបតិស្សិតាត៌ ដ្ឋបិឌាឃុបិឌាឃកាចា អាបដ្ឋតីតិ ចេ? ត, ក្វតបដិតទិដ្ឋាបិឌាឃទ្វបលក្កណាតច្បា ក្វតបដិតដ្ឋកាចស្ស អចិតិចត្តតោ៍ អបិច ឲកកលិបបរិឃាបត្តាត៌ ទ្វបិត៌ សទេហច ដ្ឋប្បាឌាឌិប្បចត្តិទោតា ឲកស្ស កលិបស្ស ដ្ឋប្បាឌាឥឃោ ឲទេកកាច ហោត្តីតិ ឃចា ឲទេកកស្ស កលិបស្ស ឌីចិតិត្ត្រិឃំ កលិបិតុបិលកំ “ដ្ឋបិឌាឃទ្វប”ន្តិ ចុច្ចតិ, ឲចំ កលិបុប្បាឌាឌិសកាចា ឌាតិអាឥឃោ “ដ្ឋបិឌាឃទ្វបិតិ”ទេច្ចច ចុច្ចត្តិ៍ ឲចំ ចិការបរិទេច្ឆឥទ្វបិតិ ច ឃោដេតព្ពាតិ៍

កឃោសឃដ្ឋាគសឃ្ទត្តិ ដ្ឋេតុសឃដ្ឋាត៌ កឃោចិទេសទេត ឃុចណ្ណាឥទ្ធព្វណ្ណាឃុសណ្ឋិតក្យស្សណ្ឋិតាឌិចិទេសំ ហោតីតិ “កឃោបច្ចឃ”ន្តិ ចុត្តំ៍ កឃោចិបិកាតុកចតស្ស តារេណាក្វត៌ ឆាហិទិទោតុសឃដ្ឋាត៌ កឃោបច្ចទិឃាតុសឃដ្ឋាត៌ កឃោសហារេឃា បច្ចឃោ, កឃោស្ស ចា សហាឃក្វទោតា

បច្ចយោ កម្មបច្ចយោ, សោ ច ឧតុ កម្មបច្ចយឧតុ, សោ សមុដ្ឋាតិ ឱនស្សាតិ កម្មបច្ចយឧតុសមុដ្ឋានត្តិ វទន្តេត្វា សីតេ ឧណ្ហោវា

កិម្ចិ ក្ចិ ឧតុយេវ ហយោគតោ នតោ សុញ្ញកំ ឧប្បជ្ជតិ, តស្ស សោ ឧតុ សមុដ្ឋាតិ ទុតិយស្ស សុញ្ញកស្ស ឧតុសមុដ្ឋានិកបឋវាទិកស្ស សោ ឧច

បុរិមោ ឧតុ បច្ចយោ។ តតិយំ បន សុញ្ញកំ បុរិមិយាតុសហាយេន ឧតុនា និព្ពត្តតា បុនេព្ព ទុត្តនយេនេវ “ឧតុបច្ចយាតុសមុដ្ឋាន”ន្តិ ទុត្តំ។

ឧចយំ បុរិមោ ឧតុ តិស្សា សន្តតិយា ឈេដ្ឋតិ, តតោ បរំ អនិព្ពានុសហាយេ អញ្ញសន្តតិត្តយំ, តតោ ច អនេញ្ញាន អញ្ញាន្តិ ឧចំ បវត្តិ

ឥដ្ឋព្ព។ តនេតំ សឹតុណ្ហាតំ អប្បានុការេន តំសមុស្សស្ស អចិរប្បវត្តិយា ចិរប្បវត្តិយា ច វេទិតព្ពំ, អនុបាទិន្នក ឱបតា ន

សន្តតិត្តយវសេន, អថ ខោ យេឈសមុដ្ឋានកម្មុបលិតុវសេន បការន្តរេន ឥដ្ឋព្ព, តំ ឥស្សតុំ “ឧតុសមុដ្ឋានោតា នាយ

វលិចេកា”តិអានិយាហ។ រូបរូបានំ ចិការានិយត្តការនោ អបរិនិប្ផន្នតា ទុត្តា។ នេសញ្ញារូបចិការានិការនោ រូបតាតិ អធិប្បាយោ។

រូបចិការានិការនោ ឧច បន រូបេ សតិ សត្តិ, អសតិ ន សត្តីតិ អសព្ភាវការនតិវារលាភំ បរិនិប្ផន្នតា ទុត្តាតិ។

រូបកណ្ឌវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៣. និក្ខេបកណ្ឌំ

តិកនិក្ខេបកថាវណ្ណនា

៩៨៥. សន្តោសត្តិ ចិត្តុប្បាទកណ្ឌេន រូបកណ្ឌេន ច កិត្តកំ សន្តោសំ ចប្បាទិនក្ខាទិបទភាជនភេយេត ចិត្តាទីនោ។ តត្ថ បត អបណ្ណតស្ស រេកជាកាចចោ អបណ្ណតា ឆាតុទ្វេច បទភាជនំ ឯក្ខន្តំ។ វេចាបតកាតំ បត ឃុព្យុបិដាឃរូបស្ស ច ឧត្តរិយចិការបរិច្ឆេទលក្ខណរូបបត្តុក្កភាចរហិតស្ស ហទយចត្តុស្ស បទុទ្ធារេត ឧត្ថ និទ្ទេសាតទហត្តា និទ្ទេសោ ត ពទោតាតិ ឯក្ខន្តោ។ ត ហិ តឆាកតស្ស ឆម្មេសុ អាចរិយមុដ្ឋិ អត្ថីតិ។ និក្ខិបិត្វាតិ ចិត្តារចេសតំ ធបេត្វា, អបនេត្វាតិ អត្ថោ, ចិត្តារចេសតំ អត្ថោកាសំ កត្វាតិ ចា។ កាឆាបត្តា និទាទេត ចុទ្ធោ ឲច។

មូលចេសត បច្ចយភាចេចា ហេតុបច្ចយត្តោ។ បកចតិ ឲតង្ហាតិ បករចា, វេបា ឲច “ឧតកោ”តិ ចិនេបរិចោ។ សមុដ្ឋាតិ ឲទេតតាតិ សមុដ្ឋានំ, តស្ស ចិនេសតំ និដ្ឋាតូកត្តិ។ សដ្ឋាតិ ចា ឲតាតិ បរិយាយចចតាតិ។ អត្ថចេសតាតិ កង្ខា ចុត្តំ, តត្ថ កុសលមូលានំ ហេតុភាចេចា ឆមូចេសតាតិ យុត្តត្តិ? សច្ចមេតំ, អលោភាទីនំ បត តិណ្ណំ សមាតស្ស មូលដ្ឋស្ស ចេសត ឯស្សិតតំ សន្ធាយ “អត្ថចេសតា”តិ ចុត្តំ។ ឧបមិតា ឆមោតិ ភាចេចា, អត្ថោតិ ឆមូពិច្ចំ អធិប្បេតត្តិ ចិណ្ណាយតិ។ “អលោភោ និទានំ កម្មានំ សមុទយាយា”តិអាទិចចតតោ (អ᳡ និ᳡ ៦᳡៦៣)
តានិ កុសលមូលានិ សមុដ្ឋានំ ឲតស្សាតិបិ តំសមុដ្ឋានំ។ តំ បត តេហិ សមុដ្ឋិតំ ហោតីតិ “អលោភាទីហិ សមុដ្ឋិត”ន្តិ អាហ។ តេ
កុសលមូលតំសម្បយុត្តា សមុដ្ឋានំ ឲតស្សាតិបិ អត្ថោ សម្ភចតិ។ ឲត្ថ បត ចេតតំ ធបេត្វា អញ្ញោ “តំសម្បយុត្តា”តិ សមុដ្ឋានភាចេច ចត្តព្ពា។ តត្ថ មូលេហិ អត្ថតោ បច្ចយតោ កុសល បរិយាទិយតិ, ចេត្តហិ សភាចតោ, ពមូហិ អញ្ញស្ស និដ្ឋាតូកិច្ចតោ។ មូលេហិ ច កុសលានំ អតចជ្ជតាយ ហេតុំ ចស្សតិ, ចេត្តហិ តំសម្បយោគកតំ អតចជ្ជសភាចំ, ពមូហិ ឃុចចិបាកតំ។ មូលេហិ ចា និទានសម្បត្តិយា អាទិកល្យាណតំ, ចេត្តហិ សភាចសម្បត្តិយា មជ្ឈេកល្យាណតំ, ពមូហិ និដ្ឋាតិសម្បត្តិយា បរិយោសានកល្យាណតំ។

៩៨៦. តំ...បេ... ឯទ្ធំ អកុសលំ តាម តត្ថីតិ កង្ខា ចុត្តំ, តត្ថ ចិចិកិច្ឆាសហគតមោហោ អត្ថីតិ? សច្ចមេតំ, តេត បត ចិតា តំសម្បយុត្តតា តត្ថីតិ តំសម្បយុត្តេសុ កហិតេសុ មោហោ កហិតោ ឲចាតិ កត្វា “តតោ ឯទ្ធំ តត្ថី”តិ ចុត្តំ អញ្ញត្ថ អភាចា។ ឲកស្មិំ ចិតំ ឲកដ្ឋំ, សហជភាចេត ឲកដ្ឋំ សហជេកដ្ឋំ។ បហាតព្ពត្តិ បហាតំ, បហាតភាចេត ឲកដ្ឋំ បហាតេកដ្ឋំ។ យេត ហិ យំ សហ បហាតព្ពំ, តេត តំ ឲកស្មិំ បុគ្គលេ ចិតំ ហោតិ, ឲកស្មិំ សម្បុដ្ឋិតេ អសម្បុដ្ឋិតេ ច ឧត្តរស្ស សម្បុដ្ឋិតតាយ អសម្បុដ្ឋិតតាយ ច ចេសត អញ្ញមញ្ញាចិរហិតតោ។

៩៨៧. តីណិ លក្ខណានីតិ អនិច្ចទុក្ខអនត្តតា។ តាមកាយិណាសត្តបញ្ញត្តិយោ តិស្សោ បញ្ញត្តិយោ។ បរយេត្ថ អមុច្ចិត្វា ចោហារិយមាតា ចិហារបច្ចាទិកា រូបិដាបញ្ញត្តិ សត្តបញ្ញត្តិក្កហណេត កហិតាតិ ចេទិតព្ពា, ឲតាតិ ច លក្ខណានីតិ ហេដ្ឋា ទ្វីសុ កណ្ឌេសុ ចិណ្ណត្តិអាទីតិ ចិយ ត ចុត្តានិ, ត ច សភាចឆម្មាតិ កត្វា ត លព្ភន្តីតិ ចុត្តានិ។ ត ហិ ពោជិ សភាចោ កុសលត្តិកាសង្កហិតោតិ ចត្តុំ យុត្តន្តិ។

໖໖໖ ປຸພສຸ໌ທີຕິ ກາຍານຸປສສນາຍາປິ ຍຸຊຊຕິ ປຸພສທກາຕາ ຫິ ກາຍານຸປສສີສຸຍິ ປຸພສຸຍິ ກາຍານຸປສສີສຸຍີຕິ ຈ ກາຍານຸປສສີຕາຍ

ສຍາ ເວຈ ທຸຈຈີຕິ ກາຍານຸປສສີຈິຕຕຸປປາເທສຸຕິ ອຕຖະຕາ ຈິນນາຍຕິ ເວຈຊາ ກຕວາ "ປຸພສຸຍິຍ"ນຕິ ຈຕວາ ຕສສາ ເວຈ ຈິກາກເທສສທຕຸ

"ກາຍານຸປສສນ"ຕິອາທິ ທຸຕຕ ສຸຍິ-ນເທວາ ຈ ອກິສເຍວ ກາຍານຸປສສີສຸ ກຶຣຸຍເຫາຕິ "ຈຕຸສຸ ສຸຍີສຸ ກຸສລ"ນຕິອາທີສຸ (ສ ນ ໑໖ປ໓)

ອຊຊາສຸຍິກູຫນ ທ ເຫາຕີຕິ ປົຍຸຊຊະຕາ ຈາຕິ "ຈິນິຊຊາຕິ ປົກາຕິ ຈິປິກາ"ຕິອາທີຈຈທຕຸຈິກາຈເທສ ປົຍຸຊຊະຕາ "ຈິປກກາຈຍາປທຕາທ

ອຣຸປສຍາທເຍຕ ອສິຈຈທ"ນຕິອາທີຕາ ກາສິຕຕຸຈິກາຈເທສ ອຕຖະຕາ ຈ ທາຍປຣິເຈສາທີຫິ ຕິກຣຸກາທ ຈຈຕາທເທສສທຕ ຈາ

ປົຍຸຊຊະຕາ, ຕທຕຸຈິນນາປເທສ ອຕຖະຕາ

໖໖໑ ນາລິປລຕິ ນາລິປົກຍາຫ

໖໖໓ ອຍຍາກ ຍາຕຸລເຕຸຣາຕິ ປຸກລິຣຍູຫສສປີ ຮູປິທາທສສ ຮູປິທາທລລກຂາ ເວຈ ປຈຈເຍາ, ທ ເລິກຸຕຕຣາ, ເກາ ປທ ຈາເທາ

ລກຂາຣຍູຫສສ ເຕທາຫ "ອກຸຫິຕາທີ"ຕິ

໖໖໖ ຍຈາ ຮູປິທາເທຫິ ອກຸເຫຕຕຊາ ອຕຸປິທາທິຍາ, ເວຈ ນກິເລເສຫິ ອກຸເຫຕຕຊາ ອນກິເລສິກາຕິ ກຕວາ "ອນ...ເປ... ເວເນຈ

ທເຍາ"ຕິ ອາຫ

໑໐໐໙ ຂີຂີຍາ ກຫິເຕາ ອຕຖາ ທ ຈິຊຊຕິ ເຍສຸ ປທ ຈິປລລຕຖກາເຫາ, ເຕ ຮູປິທາທລລກຂາຈ ຈິຊຊຕິ ຕສຸາ ຍສິ

ອຈິຊຊາທທິຈຸາຣີຈິປຣິຍາຍນາກາຣກຫນ ອຕຖິ, ເນາຈ ຮູປິທາທລລກຂປຊຊາກນຊຊະຕາ ກາເຍາ ຕຕຸ ທິຈຸາຣີອາກາຣສສ

ອຈິຊຊາທຕາເທສສທຕຸ ຣຸປປທາຣີນກາຈເຍສຈ ຈ ຈິຊຊາທຕາເທສສທຕຸ ຈິຊຊາເທາ ກາເຍາຕິ ຈິເນເນຕວາ ທຸເຕວາ, ເລິກຸຕຕຣາ ປທ ທ

ກທາຈິ ອຈິຊຊາທາກາເຣທ ກຫຸຕິຕິ ທ ຊຸທ ຈິເນນທ ອເຣຫຕິ ນກກາເຍ ຂີຂີ, ນຕີ ຈາ ກາເຍ ຂີຂີ ນກກາຍຂີຂີ ອຕຖາ ກຫິຕາກາຣສສ

ອຈິຊຊາທຕາຍ ນຍເຍຈ ນຕີ, ທ ຕາຍ ກຫິເຕາ ອຕຖາ ອຕຖຕິຍ ຈາຕິ ອເຕວ ອຍ ປທເຕວ ນຍຸຈຕີຕິ ກຕວາ ທຸເຕວາ, ປຸຣິເຍາ ເວຈ ປທ

ປສາເທາ ທຸຕິເຍ ຫິ ຂີຂີຍາ ຈຕຸ ອຈິເນນິຕ ເຫາຕິ ກາເຍາຕິ ຫິ ລກຂປຊຊເກ ທຸຈຈຍາເທ ເລິກຸຕຕຣາປທຍທ ທຕຖິ ທ ຫິ

ເລິກຸຕຕເຣສຸ ກາຍ-ນເທວາ ທ ຈຕຕຕິ ກາຍປສສທທິອາທີສຸ ຫິ ເລິກຸຕຕເຣສຸ ກາຍ-ນເທວາປິ ເລິກຸຕຕຣລລກຂາຈເກາຕິ ນີເລທາຕິ ປຸນນິຍາ

ອເຫຕຸກເຕທ ນີເລທ ກຫິຕນຍາທາທຕິ ຮູປປາທິຕປຣາຍາເນາຈ ເນາ ຫິ ນຍາທິຍຕິ ເວເຕທ ກຸກກຣນີລຈຕາທີທີຕິ "ນຍາທາທ"ນຕິ

ທຸເຕວາ ຕຕຸ ອທີຕິກກຍທີຍຕາຍ ນີລ, ທຕຖິຈເນທ ນຕາຕ ຈຣິຕຊຊາຕາຍ ຈຕ ຂຂຊຊາ

໑໐໑໐ ຊຸລເສຈ ຕິຂຍາທສສາຕິ ຊຸລິສສາເຍຈ ຊຸທຂນາລກຸຫາຍ ຕິຂຍາທສສ ຈາທຸກຕກເຣາ ຮູກເຫາ ອຕຸປຣິປຸທຸທ ປຣິປຸທຸາ

ກຸນເລຫິ ນຫ ເທາທາປຣິຫຣນຈເນທ ຈິຕິທຍກເຣາ ຈິຕິທເຍາ ຊຫຸທ ທາທປປກາຣາທ ນກກາຍຂີຂີທ ອຈິຫຕຖາ ຕາ ຂເທຕິ, ຕາຫິ

ຂີຕາຕິ ຈາ ປຸຊຊະທາ ອຈິຍາຕເຍຈ ຈາ ຂທ-ນເທວາ ຈທຕິ ປຸຊຸ ນຕຸຣາທ ຍຸຕຸເລລກກິກາຕິ ເວຕ ປຸຊຸ ຂທາ ເວເຕນຕິ ປຸຊຸຊທາຕິ

ចចតទ្វោ៍ បុទ្ធ...បេ... អចុដ្ឋិតាតិ ឧត្ត ឌេតតាត្ថា, ឌាឃត្តិ ចា ឧត្តាតិ ឌតា, ហតិយោ៍ បុទ្ធ ឌតា ឧទេតរត្តិ បុទ្ធឌ្ឍតា៍ ព្ភទេតា បទេទ

ឌាឃត្តិ ឧទេតហីតិ ឌតា, អកិសដ្ឋារាគយោ៍ ទេត ឧទេតរំ បុទ្ធ ចិឌ្ឍត្តីតិ បុទ្ធឌ្ឍតា៍ អកិសដ្ឋរណាកិអទេត្វា ឧច ចា ឌត-សទេក្ខា ឥដ្ឋទេត្ថា៍

រាហក្ខិអាគយោ សត្តាបរិ៍ ទេត ឧច សទេត្ថាបិ ចា កិទេលសា បរិត្យអាហា៍ បុទ្ធ បត្ថាសុកាយក្ខុទេណស្ទតិ ឧត្ត ឌាឃតីតិ ឌទេតា, “រាទេកា

ទេកទេឆា”តិ ឧចយាកិទេកា៍ បុទ្ធ ឌទេតា ឧទេតរត្តិ បុទ្ធឌ្ឍតា៍ បុទ្ធសុ ចា ឌតា ឌាតា រត្តាតិ ឧចំ រាកាកិអទេត្វា ឧច ឌត-សទេក្ខា ឥដ្ឋទេត្ថា៍

បលិត្យដ្ឋាតិ សត្តដ្ឋា ក្ខបទ្ធតា ចា៍ អស្សុតចាតិ ឧទេតត អត្តតា ចុត្តាតិ “អត្តបុទ្ធឌ្ឍទេតា ចុទេត្តា”តិ អាហ៍

អតទេយតិ អចដ្ឋិឃំ៍ សត្តត្ត តិទុត្តិលក្ខទេណត បគសិដ្ឋិ ទេចតិតត្ថា៍ អទេតទេកសុ ច កប្បសតសហស្សេសុ កតំ ឌាតត្តិ, បិកាដដ្ឋា កទេរាត្តិ ក្ខបកាទំ

សតិឌតតអាយិសបដិក្កហណាកិតា បទេច្ចកសត្តដ្ឋា, តទេឆច ត្យក្លិតស្ស សក្កច្ចំ កាតត្ថំ កទេរាត្តិ៍ សត្តាសត្តទេដ្ឋា បត អសទេឌ្យស្សអប្បទេយឃ្យសុបិ

កតំ ក្ខបកាទំ យក្កផលិតំ ក្ខបតិស្សយដ្ឋា ឌាតាតិ, បិកាដដ្ឋា កទេរាតិ, សីទេហា ចិឃ ច ឌចំ សត្តត្ត សក្កច្ចទេយច ឆយួទេគសតំ កទេរាតិ៍

អទិឃការទេចាតិ ទេឃហិ ទេឃាកទេតា អទិឃា ចុច្ចត្តិ, ទេត យក្កផលឆយួ ឥដ្ឋទេត្ថា៍ អទិឃករឆយួ អតិច្ចគស្សតាគយោ, ចិបស្សិឃយាតា ចា

អតិច្ចាគយោ៍

ទេសាតាតីតិ តណ្យាតិដ្ឋិកិទេលសត្យច្ចិទិតអចិឌ្ឍាទេសាតាតិ៍ “ទេសាតាតំ សំចទំ ឲ្យាយិ”តិ ចត្វា “បត្ថាទេឃទេត បិឆីឃទេទ”តិ ចចទេតត ទេសាតាតំ

សំចទេរា បិគហតំ សយុទេច្ឆគទាលាត្តិ ចិត្ថាឃតិ៍ ឈត្តីតិ អឆិចាសតា, សា ច តឆាបចត្តា ឈត្តា៍ បត្ថាតិ ឧទេក, អទេគាទេសា ឧច ចា៍

កាឃត្យច្ចទិតាគិតត្តិ ត្យស្សីល្យសដ្ឋាតាតំ កាឃចចិត្យច្ចទិតាតំ យដ្ឋស្សច្ចសដ្ឋាតស្ស បយាគស្ស អកិឌ្ឍាទេគាយតស្សាតំ បិបកាតំ

អក្លត្តិអត្ថាណទេកាសឌ្ឍាតច្ចា៍ អតុទេបក្លា សដ្ឋាទេទហិ អចិចដ្ឋតំ, សាលឃតាតិ អទេត្វា៍ ឆយួដ្ឋិតិឃំ បដិច្ចសយុប្បាទេគ បដិទេលិយការទេចា

សស្សាត្យទេច្ឆគការទេហា, តប្បដិច្ឆាគកទេយាទេហា ចា៍ តិត្ថាទេត បដិទេលិយការទេចា សដ្ឋាទេទសុ រតិ, តិត្ថាតបដិច្ឆាគទេកា ទេយាទេហា ចា៍

សដ្ឋារតិយិត្តក្កាទេហាតិ ឃាកិសស្ស កិទេលសស្ស អប្បហីតត្តា ចិបស្សតា សដ្ឋារតិយិត្តំ ត យុច្ចាតិ, ទេសា កិទេលទេសា ឥដ្ឋទេត្ថា៍

សដ្ឋារតិយិត្តក្កហណស្ស អតិក្កយតំ ចា បហាតំ៍

ចត្យត្តំ អទិឃយក្កាតំ កាចិតត្តា អច្ចត្តំ អប្បចត្តិការទេចត ឃំ បហាតត្តិ ទេឃាឌតា ទេចតិតត្ថា៍ ទេកត បត បហាតត្តិ? អទិឃយទេក្កទេហចាតិ

ចិត្ថាឃយាទេតា អឃយទេត្វា ទេតរំ កាចិតត្តា អប្បចត្តិចចទេតត៍ សយុគឃបក្លិកស្សាតិ ឧត្ត ចត្តាទេរាបិ យក្កា ចត្យសច្ចាកិសយឃាតិ កត្វា

ទេតហិ បហាតទេត្តត ទេតត ទេតត សយុគទេឃត សហ បហាតត្តត្តា សយុគឃសកាកត្តា ច សច្ចចិកទេក្ក ច សត្តកិទេលសាតំ សយុគឃកាចស្ស

ចុត្តត្តា “សយុគឃបក្លិកា”តិ កិដ្ឋិអាគយោ ចុច្ចត្តិ៍ កាឃចាចាចិត្តាតំ ចិទ្ទុបប្បចត្តិឃា តឃតំ អបឃាបតំ, កាឃត្យច្ចទិតាគិតំ ចិតាសតឃតំ

ចា ចិតទេយា, ទេតរំ ចា ឌិយស្សុចត្តិ ចិដ្ឋិត្តិតា ក្ខក្យកតឃតំ ចិតឃតំ៍ ឧទេសទេសតិ ឧទេសា ទេសា ឧច, អត្តទេតា អតទេត្ថាតិ អទេត្វា៍ តឌ្ឍាទេតតិ

អត្តទេតា តំសការទេចាច៍ សប្បុទិទេសា អទិឃសការទេចា, អទិទេយា ច សប្បុទិសការទេចាតិ អទេត្វា៍

អដ្ឋឃត្តិ ដ្ឋឃតារហិតំ, ចណ្ហាទេយច “អច្ចិ”តិ កទេហត្វា អច្ចិ ចា “ចទេណ្ហា ឧចា”តិ ទេតរំ ឧកត្តំ បស្សទេត្តា ចិឃ ឃឆាតក្លិតំ អត្តាតំ “ទ្ទុប”ត្តិ,

ឃឆាកិដ្ឋិ ចា ទ្ទុបំ “អត្តា”តិ កទេហត្វា ទេតរំ ឧកត្តំ បស្សទេត្តា ឥដ្ឋទេត្ថា៍ ឧត្ត ច “ទ្ទុបំ អត្តា”តិ ព្ភយិស្សា បចត្តិឃា អការទេចបិ ទ្ទុទេប

អត្តគ្គហណំ បច្ចត្តយាតិ អត្ថិមំ វណ្ណគ្គហណំ វិយ. រូបាយតនេ ច អនញ្ញត្តាទិគ្គហណនិស្សយេនេវ វុត្តា, ន វណ្ណាទិនំ វិយ អត្តនោ វិជ្ជមានត្តស្ស, អត្តនោ វិយ ច វណ្ណាទិនំ អវិជ្ជមានត្តស្ស ទស្សនត្ថំ.

១០០៨. សរីរនិព្ពត្តិយាតិ សរីរបរិបូរិយា. និព្ពត្តំ អបរេ ក្ខន្ធា វិនិវេត្វា កិច្ចតីតិ វិនិកិច្ឆា. ព្រហ្មបច្ចយាតិ ការណាតិ ជាតិអាទិសភាវេនេវ អាហ, ជាតិអាទីនំ ច ជរាមរណាទិក្ខន្ធានំ បច្ចយត្តា. សា បន ជាតិអាទិវិនិមុត្តា នត្ថីតិ តេនេវ វុត្តនយេន ហោតិ "ព្រហ្មបច្ចយតា"តិ.

១០០៩. ព្រហ្ម អនាគតកិលេសា "តទេកដ្ឋា កិលេសា"តិ វុត្តន្តិ តេ ទស្សេតុំ "ព្រហ្មណស្ស ច បិណ្ឌបាតា"តិអាទិ អារទ្ធំ. សហជេកដ្ឋេនេវ សហជាតាតិ តត្ថ រូបក្ខន្ធាទិកា សហជេកដ្ឋេនេវ សហជាតា អត្ថតោ វិញ្ញាណតិ. តំសម្បយុត្តាតិ តេហិ សំយោជនកិលេសេហិ សម្បយុត្តាតិបិ អត្ថោ យុជ្ជតិ. តថា តេ សំយោជនកិលេសា បហីនា ឯតស្សាតិ តំសម្បហីនត្តា ចា. សំយោជនេហិ តេហិ ច បន កិលេសេហិ សម្បយុត្តានំ បហីនតាតន្តា បន្តាវេតា កិលេសេហេវ យោជនា គតា.

១០១១. សំយោជនានីតិ វិយាតិ សំយោជនតទេកដ្ឋកិលេសានីតិ យថាវុត្តានំ វិយ. តេហីតិ ទស្សនភាវនាយេវាហិ. អភិសង្ខារវិញ្ញាណំ កុសលាកុសលំ, នាមរូបញ្ច វិបាកន្តិ កត្វា "កុសលានីតិបិ បហានំ អនុញ្ញាត"ន្តិ អាហ.

១០១២. ហេតុវេទនាតិ "បហានតព្ពហេតុកា"តិ ឯតស្មិំ សយាសបទេ ឯកទេសេន សយាសបទត្ថំ ទេតិ. ឯត្ថ ច បរិយត្តេយន "ព្រហ្ម ទស្សនេន បហាតព្ពហេតុកា"តិ ព្រហ្មណេយន ទស្សនេន បហាតព្ពហេតុកា, ន ព្រហ្មា អញ្ញោតិ អយំ និយមោ បញ្ញាយតិ, ន ព្រហ្ម ទស្សនេន បហាតព្ពហេតុកាវេយនាតិ. តស្មា ព្រហ្មណំ ទស្សនេន បហាតព្ពហេតុកការេនា អតិយនោ វិនិកិច្ឆាសហគតមោហស្ស អហេតុកត្តាតិ បរិយត្តេយា វិនេវកិយត្តេនា ហោតិ. តស្មា បរិយត្តេយន ទស្សនេនា ទស្សនេន បហាតព្ពហេតុកេ និច្ចិបិត្វា អត្តនោ និច្ចិបិត្វំ ទុតិយនយោ វុត្តោ.

១០២៩. យហក្កតា ច ព្រហ្មទិដ្ឋិវិសាទេយា អប្បាយាណារម្មណា យហក្កតា នេនេវាបរិយបុញ្ញនិចាសានាគតំ សមានណសម្បយុត្តា.

១០២៤. អនន្តរេ និយុត្តានិ, អនន្តរផលប្បយោជនានិ, អនន្តរផលករណសីលានិ ចា អានន្តរិកានិ. តានិ បន បដិសន្ធិ អនិវារណីយផលត្តា អន្តរាយរហិតានីតិ "អនន្តរាយេន ផលទាយកានី"តិ វុត្តំ. អនន្តរាយានិ ចា អានន្តរិកានីតិ និរុត្តិនយេន បទសិទ្ធិ វេទិតព្ពា. វុត្តម្បិ ចេតំ ឥធ-សរេន អនេកាសម្បិ អាយូហិនេ ចត្តារោបេតត្ថិតិ ទស្សេតិ. ន ច តេសំ អញ្ញមញ្ញបដិពាហកត្តំ អត្ថិ អប្បដិបក្ខត្តា, អប្បដិបក្ខតា ច សមានផលត្តា អត្ថោលប្បទានតោ ច. "នត្ថិ ហេតុ នត្ថិ បច្ចយោ សត្តានំ សំកិលេសាយា"តិ (ទី· និ· ១· ១៦៨) វុត្តាហិកា អហេតុកវាទោ. "ករោតោ ខោ ការយតោ ឆិន្ទតោ ឆេទាបយតោ...បេ... ករោតោ ន ករីយតិ បាប"ន្តិ (ទី· និ· ១·១៦៦) វុត្តាហិកា អកិរិយវាទោ. "នត្ថិ ទិន្ន"ន្តិ (ទី· និ· ១·១៧១; ម· និ· ២·៩៤; ២·៩១) វុត្តាហិកា នត្ថិកវាទោ. វុត្តេសុ

បុរិមចារេគា ពាត្ថេយាក្លាត់ េហត្យំ បដិេសេធតិ, ទុតិេយា កប្ចំ, តតិេយា ចិបិកត្ថិ អយេមេតសំ ចិេសេសា។ តតិេយ្បតិ

អេហត្យកាឌឹតិយតមិន្ទាឌិធ្ងី, ត បត តិយតកាធំ អប្បត្តំ។

១០១៨។ បច្ចយេជ្ជតាតិ យក្កបច្ចយសង្ខារេតត សយ្យេយាកចិសិេជ្ជត បច្ចយការេចតាតិ េចតិតត្ថំ។ ទុត្ថ ច យក្កក្ខាត់ ធេបត់ យក្កបច្ចយកាចទហិេត យក្កេហត្យេក ឌេស្សត្យំ, េតត យក្កេហត្យេក អសង្គារេតា ចចត្ថេបតិ។ សេធ បត េកាឌិ ចេធយ្យ “ទុេកាក់ អក្កំ ធេបត្វា ត់ត់សយ្យយុត្តាត់ យក្កេហត្យកការេចបិ ‘យក្កក្ខាតិ ធេបត្វា’តិ ត្ថាធំ ចចត់ យុជ្ជតី”តិ។ ទុចតិ្យាសតិ តតិយតេយ ចិយ ត្ថាធាបិ “ធេបត្វា”តិ ត ចត្តត្ថំ សិយា, ទុត្តេក្សាត់, តស្មា ទុត្តតេយេតចេត្វា េចតិតេត្ថា។ យក្កក្ខាយក្កក្ខាតតិ្យាសយ្យយុត្តាត់ ចិេសសេឌស្សតេត្វា អយំ តេយាតិ។ េសសយក្កក្ខាត់ បុេត្តា ធបិតាតត្ថិ អធិប្បាេយា។ ចស្សាឌីតតិ្យាបុរិមតេយបិ យក្កេហត្យកតា សិទ្ធាតិ។

សយ្យាឌិធ្ងីយា ទុតិយតេយបិ ធបិតាយ តតិយតេយ សេហត្យកការេចា ឌេស្សិេតា។ កធំ ឌេស្សិេតា, តត្វ អទិយយក្កសយក្កិស្ស “អេលាិេកា អេធាេសា ត្ថាេយ ធយ្យា យក្កេហត្យ”តិ (ធ។ ស។ ១០១៨) អចត្វា “អេលាិេកា អេធាេសា អេយាេហា ត្ថាេយ ធយ្យា យក្កេហត្យ”តិ ចិស្យុំ សយ្យាឌិធ្ងីអាឌិេក យក្កេហត្យ ឌេស្សត្វា “ត់សយ្យយុេត្តា…េប… ចិញ្ញាណក្ខេន្ធា”តិ (ធ។ ស។ ១០១៨) ចិស្យុំ យក្កេហត្យកាត់ ឌេស្សិតត្តា “យក្កេហត្យស្យ អេយាេហា”តិ (ធ។ ស។ ១០១៨) ទុត្តាយ សយ្យាឌិធ្ងីយា យក្កេហត្យកតា ត ឌេស្សិតា សិយា? េតា ត ឌេស្សិតា។ យធា ហិ តីណិ សំេយាជតាតិ ឌេស្សត្វា “តេធកេជ្ជា េលាិេកា េធាេសា េយាេហា, ត្ថាេយ ធយ្យា ឌេស្សេតត បហាតត្ថេហត្យ”តិ (ធ។ ស។ ១០១៧) ចិស្យុំ បហាតត្ថេហត្យ តិយេមត្វា “តេធកជ្ជា ច កិេលសា”តិអាឌិចចេតត (ធ។ ស។ ១០១៧) េលាិេកាេធាសេយាហា ច អញ្ញាយញ្ញាសហេជកជ្ជា អញ្ញាយញ្ញាសយ្យយុត្តា សង្ខារក្ខន្ធក្សតា ច ឌេស្សេតតបហាតត្ថេហត្យកាតិ ឌេស្សិតា េហាត្តិ, ទុចយិធាបិ “អេលាិកាេធយា ត្ថាេយ ធយ្យា យក្កេហត្យ”តិ តិកយិតាបិ អញ្ញាយញ្ញាសយ្យយុត្តសង្ខារក្ខន្ធកាចេតា ត់សយ្យយុត្តសង្ខារក្ខន្ធចចេតត “យក្កេហត្យកា”តិ ឌេស្សិតា ទុចាតិ សិទ្ធំ េហាតិ, សយ្យាឌិធ្ងីយាបិ អេយាេហាតិ ទុត្តាយ យក្កេហត្យកាចឌេស្សត់។ សេធ បត េយា ទុតិយតេយ យេក្កា េចច េហត្យ ចាតិ ទុេត្តា, តេតា អញ្ញេស្សច អេញ្ញាត អសាធារេណត បរិយាេយត យក្កេហត្យកាចំ ឌេស្សត្វា ត់សយ្យេយាកេតា សយ្យាឌិធ្ងីយា យក្កេហត្យកកាចឌេស្សតេត្វា តតិយតេយា សិយា។ “អទិយយក្កសយក្កិស្ស អេលាិេកា អេធាេសា ត្ថាេយ ធយ្យា យក្កេហត្យ”តិអាឌិ ចត្តត្ថំ សិយា។ យស្មា បត “យក្កេហត្យ”តិ ត្ថាយិតា អេញ្ញាត សាធារេណត បរិយាេយត េយសំ យក្កេហត្យការេចា សយ្យុចតិ, េត សេត្ថា “យក្កេហត្យ”តិ ឌេស្សត្វា ត់សយ្យយុត្តាត់ េតសំ អេញ្ញាសង្ខា យក្កេហត្យកកាចឌេស្សតេត្វា តតិយតេយា, តស្មា តត្ថ “អេយាេហា”តិបិ ទុត្តំ។ ត ហិ េសា យក្កេហត្យ ត េហាតីតិ។ ត្ថាេយ បត តេយាបិ តយា អត្ថចិេសសេចេសត តិក្ខិត្តត្តា អត្ថេតា តិេក្ខបិ ជេជ្ជត្វា។ អធ ចា សទ្វេបត ចចត់ ធយ្យេតា តិេក្ខេបិ, អេត្ថត អត្ថេតាតិ ទុចយ្យិ េយាជតា សយ្យុចតិ។ តត្ថ ទុតិយតតិយតយា សទ្វេបតា េហត្យេហត្យយត្តឌេស្សតចេសត ធយ្យេតា តិេក្ខេបិ។ បធយតេយា តចាអឌេស្សតេតា អេត្ថត ច យក្កក្ខត់សយ្យយុត្តាត់ េហត្យេហត្យយត្តកាចាចកយតេតា អត្ថេតា តិេក្ខេបិតិ។

១០៣០។ យស្មិំ សកាចធេយ្យ តិត្ថេបិណបក្ខារកាេចត ចិត្តំ បចត្តតិ, េសា តស្ស អារម្មណាធិបតិ េចតិតេត្ថា។ េធេតាបរិយទាេណត ឌាតិត្វា បច្ចេចក្ខយាេតា េតត បច្ចេចក្ខយាេតាតិ ទុេត្តា។ ទុត្តាបីតិ ទុតស្មិំយ្យិ អជ្ជកចាចចេត, ទុត្ថ ចា បជ្ជាេត យក្កាឌីតិ ធេបត្វា អេញ្ញាសំ អធិបតិបច្ចយកាចស្ស អចចេតេតច បដិេក្ខបបិញ្ញត្ថយំ។ អយេមចេត្វាតិ អត្ថេតា យក្កចល់ ធេបត្វាតិ អេត្វា។

វីមំសាធិបតេយ្យន្តិ បធានេន អធិបតិនា សហជាតាធិបតិ និស្សិតោ, តយិទំ នយទស្សនយត្តេន ហោតីតិ អញ្ញោបិ ឯវំបការោ សហជាតោ មគ្គាធិបតិ និស្សិតោ ហោតិ, តស្មា វីរិយាធិបតេយ្យន្តិ ច យោជេតព្ពំ។ ឆន្ទោបិ ហិ អត្ថតោ វុត្តេយេវាតិ។

១០៣៨. អត្តនោ សភាវោ អត្តភាវោ។ លទ្ធោកាសស្ស កម្មស្ស វិបាកោ កប្បសហស្សាតិក្កមេ ឧប្បជ្ជតិ អនេកកប្បសហស្សាយុកានំ សត្តានំ, កប្បសហស្សាតិក្កមេបិ ច លទ្ធោកាសំ ឯវំ ភវិស្សតិ, តេនបិ លទ្ធោកាសវសេនាតិ អត្ថោ វិបាកំ សន្ធាយ វុត្តំ។ នត្ថិ តាយ ន ហោតីតិ អនុប្បន្នា តាយ ន ហោតីតិ អធិប្បាយោ។ ឧប្បាទីសុ អន្តោគធត្តា "ឧប្បាទិនោ ធម្មា"តិ ឯតេន វចនេន វុត្តីតិ កត្វា អាហ "ឧប្បាទិនោ ធម្មា តាយ ជាតា"តិ។ អនុបសន្តតោ អត្ថាតិ អនុបកប្បំ អាហ។ តត្ថ អាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញាទិយោ អត្ថាតិ ហិ អត្ថោ ចោទនា បវត្តាតិ។

យទិ បន អាយុ…បេ… សព្ពំ វិបាកំ ទទេយ្យ, អលទ្ធោកាសស្ស វិបាកំ ទេតីតិ កត្វា វិបក្កវិបាកស្ស ទទេយ្យ, តតោ ឯកស្សេវ កម្មស្ស សព្ពវិបាកេន ភវិតព្ពន្តិ អញ្ញស្ស កម្មស្ស ឱកាសោ ន ភវេយ្យ និវត្តកត្តា , ឧប្បត្តិយាយេវ ឱកាសោ ន ភវេយ្យ, ឧប្បន្នស្ស ច ផលទានេ។ អថ ច អលទ្ធោកាសស្ស វិបាកទានេ បច្ចយន្តររហិតស្សាបិ វិបាកទានំ អាបន្នន្តិ អវិជ្ជាតណ្ហាទិបច្ចយន្តររលបកស្ស អញ្ញស្ស អបចយគាមិកម្មស្ស កម្មក្ខយករស្ស ឱកាសោ ន ភវេយ្យ។ ភាវិតេបិ មគ្គេ អវិជ្ជាទិបច្ចយន្តររហិតស្ស ច កម្មស្ស វិបច្ចនតោ មយត្តោ ន សិយាតិ អត្ថោ។ សព្ពទា ច វិបាកប្បវត្តិយា ឯវ ភវិតព្ពត្តា វិបាកតោ អញ្ញស្ស បវត្តិឱកាសោ ន ភវេយ្យ។ តំ បនាតិ អាយូហិតំ កម្មំ។ ឋានំ បន ធុវវិបាកស្ស វិបាកេន អធុវវិបាកស្សាបិ លទ្ធោកាសស្ស វិបាកំ ឧប្បាទីតិ ទស្សេតុំ អារទ្ធន្តិ ទដ្ឋព្ពំ។ អដ្ឋ សមាបត្តិយោ ច ពលវចិត្តេហិ អគ្គមគ្គកាវកាវិទេហិ ច អប្បហីនសភាវតោ ធុវំ វិបច្ចន្តីតិ ធុវវិបាកាតិ វុត្តា។ អាយូហិតកម្មំ ពុទ្ធយានេ អនុប្បត្តិ កស្មា វុត្តន្តិ? ឯវំ អាយូហិតំ ភវិស្សតិ, តត្ថាបិ អាយូហិត-សង្កប្បវត្តិសព្ភាវា។

១០៤០. ឧបាទិន្នាតិ ឯត្ថ ន ឧបេតេន អាទិន្នាតិ អមយេត្វា, ឧបសទ្ទោ បន ឧបសគ្គមត្តមេវ, តស្មា ឧបាទានារម្មណា ឧបាទានេហិ, អញ្ញោ ច អនភិនិវេសេន "អហំ មគ្គំ ភាវេមិ, មម មគ្គោ ឧប្បន្នោ"តិអាទិនា គហណេន អាទិន្នា ពុទ្ធេច ឧបាទិន្នា។ ឧបាទិន្ន-សទ្ទេន ច អមគ្គផលធម្មាយេវ វុត្តា, វុត្តេហិ មគ្គផលធម្មា ចាតិ វេទិតព្ពំ។

តិកនិក្ខេបកណ្ឌវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ទុកនិក្ខេបកណ្ឌវណ្ណនា

១០៩១. មេត្តាយនវសេនាតិ មេត្តាផរណវសេន។ "មេត្តាយនវសេនា"តិ វត្តព្ពេ ឱឈំ កត្វា វុត្តន្តិ ទដ្ឋព្ពំ។ មេត្តា, មេទនំ វា មេត្តាយនំ, តត្ថ សិនេហវសេន។ អត្ថយតីតិ អត្ថកាតិ វត្តព្ពេ "អត្ថិកា"តិ ត-ការាគមំ កត្វា វុត្តំ។ អត្ថិកាយនាការេនាតិ អត្ថរក្ខណាការេន។ រក្ខណត្ថិកាយនា។ អត្ថិកាយិតស្សាតិ អត្ថិកាយ អយិតស្ស។ "ជាតិបិ ទុក្ខា"តិអាទិ សុហត្ថស្ស សចេន, អនិច្ចាទិតោ

សម្មសន្តស្ស សម្មសនេ, យេនកេនចិ សម្មោហំ ចិន្តេន្តស្ស បដិវេធេ, បដិវិជ្ឈិត្វា បច្ចវេក្ខន្តស្ស បច្ចវេក្ខណេហាតិ ចតូសុ កាលេសុ ទុក្ខេ ញាណំ វត្តតិ។

១០៩៥. ចិត្តស្ស សំរជ្ជនំ ចិត្តស្ស សារាគោ។ ជនេតីតិ អភិនិព្វត្តេតិ។ សញ្ជនេតីតិ ជនេតិ។ សង្ឃដនដ្ឋេនាតិ សំសិព្វនដ្ឋេន, ឃដនដ្ឋេន វា។ តស្ស តស្សេវ កម្មស្សាតិ កាមភវាទីសុ តត្ថ តត្ថ ចិត្តវិព្ភមាទិភាវេន អភិនិព្វត្តិអត្ថំ បដិសន្ធិយា បច្ចយភាវេន សិព្វតិ។ ចិត្តមស្ស ភវន្តរ ចិនោតិ សិព្វតីតិ។ តណ្ហាវិប្បវត្តិតចិនោ អនុសយតណ្ហាវិចរិតាទិការេន តណ្ហាបវត្តិវសេន។

សរិតាតីតិ រាគចរេន អល្លានិ។ តំសម្បយុត្តបីតិវសេន សិនិទ្ធានិ សិនេហិតានិ។ វិសតាតិ វិត្ថតា។ រូបាទីសុ តេភូមកធម្មេសុ ព្យាបនវសេន វិសដា។ បុរិមវចនេន ត-ការស្ស ដ-ការំ កត្វា វុត្តំ។ វិសាលាតិ វិបុលា។ វិសក្កតីតិ បរិសប្បតិ, សហតិ វា។ រត្តោ ហិ រាគវត្ថុនា បាទេន តាលិយមានោបិ សហតីតិ។ ឱសក្កនំ, វិប្ផន្ទនំ វា វិសក្កនន្តិ វទន្តិ។ អនិច្ចាទិំ និច្ចាទិតោ គណ្ហន្តី វិសំវាទិកា ហោតិ។ វិសំហរតីតិ តថា តថា កាមេសុ អានិសំសំ បស្សន្តី វិវិធេហាការេហិ នេក្ខម្មាភិមុខប្បវត្តិតោ ចិត្តំ សំហរតិ សង្ខិបតិ។ វិសំ វា ទុក្ខំ, តំ ហរតិ ឧបហរតីតិ អត្ថោ។ ទុក្ខនិព្ពត្តកស្ស កម្មស្ស ហេតុភាវតោ វិសមូលា, វិសំ វា ទុក្ខំ វេទនាមូលំ ឯតិស្សាតិ វិសមូលា។ ទុក្ខសមុទយត្តា វិសំ ផលំ ឯតិស្សាតិ វិសផលា។ តណ្ហាយ រូបាទិកស្ស ទុក្ខស្សេវ បរិភោគោ ហោតិ, ន អមតស្សាតិ សា “វិសបរិភោគា”តិ វុត្តា។ សព្ពត្ថ និរុត្តិវសេន បទសិទ្ធិ វេទិតព្ពា។ ឯវា បនេត្ថ បទានោ អត្ថោ, តំ បនស្សេតំ បទំ “វិសតា វា បន”តិអាទិ វុត្តំ។ ព្ពត្តកាចរញ្ញាភាកាចត្តិ យត្ថស្សកាចនេចាទិកាចក្ខតំ។

បហីនានកាចរេនតាតិ ចិត្តស្ស រូបាទីសុ ឱបតនកាចរេន។ អញ្ញាបិ ធាតុ តណ្ហាយ ឯវ ហោតិ, សោ បន អធាតុបិ ហោតិ។ តណ្ហា បន និច្ចសន្និស្សិតាតិ “បរិវេយណ្ណា ធាតូ”តិ វុត្តា។ អសនតោតិ ព្យាបនតោ ភុញ្ជនតោ វា។ តទុភយំ ទស្សេតិ “អជ្ឈោត្ថរណតោ”តិអាទិនា។ អាសីសនតោតិ ព្ពន្ធនចរេន។ អញ្ញតាការេនាតិ ឧបនាឧបេក្ខិតត្ថានំ ឧបាយ អនញ្ញាតទស្សនាការេន។ ចិត្តំ បរិយុដ្ឋាតីតិ ចិត្តំ យួសតិ។ យាវបរិយោសាតិ យាវេន គហិតតាយ វាវេកា យាវបរិយោសា។

១០៩៩. សង្ខារេសុ ឧប្បន្នោ កម្មបច្ចេកេ ន ករោតីតិ ឯតេន សត្តេសុ ឧប្បន្នោ អដ្ឋានកោបោបិ ករោតីតិ វិញ្ញាយតិ។ “អត្ថំ មេ នាចរិ, ន ចរតិ, ន ចរិស្សតិ, បិយស្ស មេ មនាបស្ស អត្ថំ នាចរិ, ន ចរតិ, ន ចរិស្សតិ, អប្បិយស្ស មេ អមនាបស្ស អនត្ថំ នាចរិ, ន ចរតិ, ន ចរិស្សតី”តិ ឧប្បជ្ជមានោបិ ហិ កោបោ អចេតនេសុ ឧប្បន្នោ អដ្ឋានកោបោ ឯវ កេចិតំ យុត្តោ។ អាឃាតេតព្ពោតិ ហនតព្ពោ។ បុនប្បុនំ ចេតសោ បដិវេធនតោតិ ចេតស-បទស្ស បដិវិរោធ-បទស្ស ច ខ្ពលត្តំ អាគតត្តា វុត្តំ។ បដិឃស្ស ច វិរោធនត្ថំ បុនប្បុនំ “បដិវិរោធោ”តិ, បកោបាទិវិរោធនត្ថំ “កោបោ”តិ ច វុត្តំ, ទុស្សនាទិវិរោធនត្ថំ បច្ឆា “ទោសោ”តិ, វិរោធវិរោធនត្ថញ្ច “បដិវិរោធោ”តិ វុត្តន្តិ តត្ថ បុនប្បុនំ ចេតសោ។

១០២៨. អភិជ្ឈាទិបរិយោនទ្ធេន នយ្យាតំ អត្ថមាយតនិកបេក យាតិក្យច្ឆុវេ អបរិយោនទ្ធេន ពាហុចចេនេន ឧច្ឆុវេសា កនេតាតិ ពាហុចចេនេនេច

ឬឆ្លតិ – “កតមេ ឆយ៉ា អប្បច្ចយា”តិ់ សកាចសន្លាបរិច្ឆេទាឌិចសេត ហិ ឆយ្ម អជាតត្តស្ស ចសេត ឌ្ហេក្ខសោ ឬឆ្លា ឆ កទឹយតីតិ់ តយ្ខា បរិច្ឆេទំ អកត្វា ឌ្ហិដ្ឋា ឬឆ្លិតា ឆ់ ឮទេយតិ អសន្លតឆាត្យតោ ឌ្ហិ្ឌ តត្វិតិ ឌីបតត្វំ ខុកយ្យិ ចំ គិត្តិ្ណសិត្វា ឯហ្យចចតេតេច គិកយត់ កចំ គិច្ឆេ្កសតោ ឬទ្ធោ ទោឆេតយ្យស្ស អជាតតកាល់ ឌ្ហបិដាយ់

១០០៧់ កិ បត តត្វិ, កិ តោត ត ចុត្តាតិ ឈោដោតា កាតន្តា់ ឮ្គទេយច យគោចិន្ញាឃ្យត្តិ គិយយាការេចា ចចត្វាតាការេចា់ ចក្ខុចិន្ញាណាឌិចិន្ញាឃ្យយេច ចក្ខាឌិចិន្ញាឃ្យត្តិ បិឡឮ្គយំ ចុត្តត្តិ យគោចិន្ញាណចិន្ញាឃ្យេតបិ យគោចិន្ញាឃ្យេត កចិតន្តត្តិ កត្វា អដ្ឋកថាយ “កិ បត យគោចិន្ញាណោតា”តិអាឌិ ចុត្តំ់ កោហិចិ ចិន្ញាឃ្យា កោហិចិ អចិន្ញាឃ្យាតិ ឮ្គទំ កាយាចចទ់ យគោចិន្ញាណំ អារម្មណាឌិចសេត គិត្តិ្ណត្វា ឈោដេតន្តា់ ទ្វបិចចរាឌិអារម្មណោត ហិ កាយាចចរយគោចិន្ញាណោត ទ្វបរាកាឌិសយ្យឃុទ្ធេត ច កាយាចចរឆយ្មា ត ចិន្ញាឃ្យា, ឮ្គតេទេត ច ចិន្ញាឃ្យា់ ខុចំ កាយាចចរាតយេច អារម្មណាត់ កោសត្វិ សន្តាឌីត់ ទ្វបិរម្មណាឌីហិ អចិន្ញាឃ្យតា ចិន្ញាឃ្យតា ច ឈោដេតន្តា, តថា ក្ខាទេកេចសេត់ អថ ចា សោយតស្សសហកតសត្តិទណំ ឮ្គដ្ឋារម្មណយេចាតិ ឮ្គតទ់ តោត ត ចិន្ញាឃ្យំ់ ខុចំ ឌ្ហបេក្ខាសហកតេ ក្យុសលចិបិកេ អក្យុសលចិបិកេ ចាតិ សន្តត្វ ឃថាយោក់ ឈោដេតន្តំ់ ទ្វបិចចរាឌោ កាយាចចរចិបិកាឌីហិ អចិន្ញាឃ្យា, កោចិទេច ចិន្ញាឃ្យា អទ្វបិចចរេហិតិ ឈោដេតន្តំ អត្យចត្តយាតត្វា់ គិន្តាតេត អចិន្ញាឃ្យត្តាតិ “កោហិចិ អចិន្ញាឃ្យា”តិ ឮ្គយស្ស បទស្ស អត្វសម្ភុចយត្តំ សន្តាយ ចុត្តំ, ត គិន្តាតស្ស អត្យចត្តយាតយគោចិន្ញាណកាចតោ់

១០០៩់ បន្ធកាយក្យហិកទាកោតិ ឌ្ហក្កដ្ឋ ចសេត ចុត្តំ់ កចាសចំ ឆេបត្វា សន្តោ ទេហិកេ កាយាសចោតិ ឃុត្តំ ឃិឃា់ សស្សតឌិ្ណសហកតោ ទាកោ កចឌិ្ណសយ្យឃុត្តត្តា “កចាសចោ”តិ អដ្ឋកថាយំ ចុទ្ធត្តា់ កចាសចោ បត “ឌិ្ណកតចិប្បយុទ្ធត្តស្វ ខុច ឌ្ហប្បជ្ជតី”តិ បិឡឮ្គយំ ចុទ្ធត្តា់ សោបិ ទាកោ កាយាសចោ កចិតំ ឃុទ្ធត្តា់ ឌិ្ណឆយ្យិកសយ្យទាឃិកក្លោត់ ការណក្ខតា កាយាសចាគេយាបិ ក្ខិឆា ចុត្តា់

១០០៩់ កាយាសចគិច្ឆេសេ ច កាមេយ្ទតិ កាយទាកឌិ្ណទាកាឌិអារម្មណក្ខតោស្វ តោក្ខយកោស្វ ចត្វ្ណការេយ្ទតិ អត្វោ សម្ភុចតិ់ តត្វ ហិ ឌ្ហប្បជ្ជយាតា សា តណ្ហា សន្តាបិ ត កាយឆ្លត្តាឌិតាយំ ត លកតីតិ់ កត្តក្យតាលេក្ខា អក្យសលេបិ ឌ្ហប្បជ្ជតិ, ត បត ឆយ្មឆ្លេក្ខា់

១០០៧់ អញ្ញា ឌីចត្តិ កហណំ ឃឌិបិ ឌ្ហបិដាតក្លេត្តេ្ណស្វច បចត្តតិ, ទ្វេប...េប... ចិន្ញាណេ ចា បត ត បតិដ្ឋាតិ់ តេតា អញ្ញា កត្វា ឌីចំ កណ្ហាតីតិ សស្សតឌិ្ណ ហោតីតិ់ ព្រហ្មាឌិ ខុកច្ឆំ អត្តាត់ “ហោតី”តិ គិច្ឆតោ អញ្ញាច្ឆា “ត ហោតី”តិ អគិច្ឆតោ កណ្ហត្តស្ស “ហោតិ ច ត ច ហោតី”តិ ខុកច្ឆសស្សតឌិ្ណ់ “ហោតី”តិ ច ឬេដ្ឋ “តេចា”តិ, “ត ហោតី”តិ ច ឬេដ្ឋ “ត”ឮ្គតិ សន្តត្វ បដិក្ខិបត្តស្ស អមរាចិក្ខេបឌិ្ណ, អមរា អត្យបច្ឆេទា, អមរមច្ឆសឌិឃិ ចា ចិក្ខេបឌិ្ណតិ អត្វោ់

បន្ធកាយក្យហិកោ ទាកោ កាយាសចោតិ ចុទ្ធត្តាតិ កត្វា ព្រហ្មាត់ ចិយាតាឌីស្វ ទាកស្ស ឌិ្ណទាកស្ស ច កាយាសចកាចំ បដិក្ខិបតិ់ ឃឌិ បត ទេហិកេ កាយាសចកចាសចចិគិមុទ្ធត្តា អត្វិ, សោ ឃគា ឌិ្ណកតចិប្បយុទ្ធត្តស្វ ឌ្ហប្បជ្ជតិ, តគា តោត សយ្យឃុទ្ធត្តា អចិន្តាសចោ

អាសវវិប្បយុត្តោតិ មោហស្ស វិចិកិច្ឆាសម្បយុត្តស្ស វិយ តស្សបិ អាសវវិប្បយុត្តតា វត្តព្វា សិយា “ចតូសុ ទិដ្ឋិគតវិប្បយុត្តេសុ លោភសហគតេសុ ចិត្តុប្បាទេសុ ឧប្បន្នោ មោហោ សិយា អាសវសម្បយុត្តោ សិយា អាសវវិប្បយុត្តោ”តិ. “កាមាសវោ អដ្ឋសុ លោភសហគតេសុ ចិត្តុប្បាទេសុ ឧប្បជ្ជតី”តិ, “កាមាសវំ បដិច្ច ទិដ្ឋាសវោ អវិជ្ជាសវោ”តិ (បដ្ឋា. ២.២.១) ច វចនតោ ទិដ្ឋិសហគតោ រាគោ កាមាសវោ ន ហោតីតិ ន សក្កា វត្តុំ. កិលេសបដិបាដិយាបិ អាហិរិកំ វត្តតីតិ អាសវានំ វចនំ បហាតព្វទស្សនត្តិ កត្វា តេ បហានេ អាហិរិយមានា បហាតព្វានម្បិ តេសំ កិលេសានំ ឧទ្ទេសក្កមេន អាហិរិកំ វត្តន្តិ បជហកានំ មគ្គានម្បីតិ អត្ថោ.

១១២៥. បឋមមានភាជនីយេតិ “សេយ្យោហមស្មី”តិ មានស្ស និទ្ទេសេ. តត្ថ ហិ “ឯកច្ចោ ជាតិយា វា គោត្តេន វា កោលបុត្តិយេន វា វណ្ណបោក្ខរតាយ វា ធនេន វា អជ្ឈេនេន វា កម្មាយតនេន វា សិប្បាយតនេន វា វិជ្ជាដ្ឋានេន វា សុតេន វា បដិភានេន វា អញ្ញតរញ្ញតរេន វា វត្ថុនា មានំ ជប្បេតិ, យោ ឯវរូបោ មានោ មញ្ញនា...បេ... កេតុកម្យតា ចិត្តស្សា”តិ (វិភ. ៨៦៦) សេយ្យស្ស សទិសស្ស ហីនស្ស ច បវត្តមានោ បុគ្គលវិសេសំ អនាមសិត្វា សេយ្យមានោ វុត្តោតិ ទដ្ឋព្វំ សត្ថាយ “ឯកោ មានោ តិណ្ណំ ជនានំ ឧប្បជ្ជតីតិ កថិតោ”តិ អាហ. ន កេវលញ្ចាយំ បឋមមានភាជនីយេ ឯវ ឯវំ កថិតោ, ទុតិយតតិយមានភាជនីយេបិ កថិតោ ឯវាតិ តិស្សន្នម្បិ ឯតំ ឋានំ. អថ វា បុគ្គលេ អនិស្សាយ វុត្តានិ តិណ្ណម្បិ មានានិ “បឋមមានភាជនីយេ”តិ អាហ. សេយ្យស្ស “សេយ្យោហមស្មីតិ មានោ”តិអាទីនិ តីណិ បុគ្គលំ អាមសិត្វា វុត្តានិ តចត្តុ មានានិ ទុតិយមានភាជនីយំ ហោតិ, តស្ស មានរាសិស្ស បុគ្គលំ អនាមសិត្វា វុត្តមានរាសិតោ ទុតិយតតិយកត្តាតិ, អថាបិ ច យថាវុត្តេ ទុតិយមានភាជនីយេ “ឯកេកស្ស តយោ តយោ មានា ឧប្បជ្ជន្តីតិ កថិត”ន្តិ ឥមំ វុត្តាយ អត្ថវណ្ណនាយ សមានទស្សនត្ថំ “បឋមមានភាជនីយេ”តិ វុត្តំ. សោ ឯវ មានោ ថុលាការោតិ តត្ថ កថិតោ ឯវ អត្ថោ យុជ្ជតីតិ អធិប្បាយោ. មានករណវសេនាតិ “សេយ្យោ”តិអាទិកិច្ចករណវសេន. អបរាបរេ ឧបាទាយាតិ ឧទ្ធំ បុរិមបុរិមា មានា អបរាបរេ ឧបនិស្សយការណេ តេ ឧប្បាទេត្វា អព្ភុគ្គច្ឆតីតិ ទដ្ឋព្វំ សត្ថាយ វុត្តំ កេតុកម្យតាចិត្តំ អព្ភុគ្គតភាវំ គច្ឆតីតិ កត្វា ចិត្តេនេវ វិសេសិតំ.

១១២៦. អក្ខមតាការប្បកាសនំ លិង្គំ. យេន បិយការណន្តិ ឧបការំ បូជនំ មានន្តិ វុច្ចតីតិ អត្ថោ. ឥស្សាករណវសេនាតិ លាភាទិអក្ខមតកិច្ចវសេន.

១១២៧. អរិយសាវកាតិ វចនំ “អរិយសាវកានមេវ បដិវេធោ អត្ថិ, តេ ច តំ ន មច្ឆរាយន្តី”តិ បដិវេធធម្មេ មច្ឆរិយាភាវទស្សនត្ថំ. គន្ថោតិ បរិយត្តិ. កថាមគ្គោតិ អដ្ឋកថាបពន្ធោ. ធម្មន្តរន្តិ កុសលាទិធម្មេ កិត្តេត្វា អកុសលាទិ អត្តនោ លោលតាយ តថាគតភាសិតំ តិត្ថិយភាសិតំ វា ករោន្តោ អាលោឡេស្សតិ. អត្ថំ អាចិក្ខត្វាតិ អត្ថំ អញ្ញថា វត្វា អញ្ញថា បវេទយិត្វា. យោ បកាតិ តិត្ថិយោ គហដ្ឋោ វា អត្តនោ សមយស្ស សទោសភាវំ ញត្វា អតិច្ឆន្តោ អញ្ញាណេន អភិនិវេសេន វា.

ញាបេតុមិច្ឆាតិ វិវិច្ឆា, តស្ស ភាវោ វេវិច្ឆំ. អនាទរោតិ មច្ឆិយេន ញាណេ អនាទរហិតោ. កទរិយោ កាហោ កតស្ស

ពេង្ខាការេហា, ពេង្ខាការេហា ចិយ ពេង្ខាការេហា· យឆា ហិ ពេង្ខាការេហា យឆាទុត្តេ ករត្តេ ត និបរារយតិ, ទុចំ យន្ទ្រិយស្សិ អាចាយាឌីស្វតិ· កយ្យតិ ទុតេភាតិ ចា ការេហា, ពេង្ខ ទុច ការេហា ពេង្ខាការេហា· រេរា យឆា រក្កុដិតេក្កា ត និបរារយតិ, ទុចំ យន្ទ្រិយស្សិតិ· អាចរិទ្វា កហិតំ អក្កហិតំ, តស្ស ការេចា អក្កហិតត្តំ, យន្ទ្រិយំ· “អាចាយាឌី បរេហិ រាឆារណយរាឆារណំ ចា យរេយ្យច

េហាត្វ”តិ បចត្តិចរេត អត្តរយ្យត្តិក្កហណលក្ខណតា, “យា អន្តោរស្សា”តិ បចត្តិចរេត អត្តរយ្យត្តិតិក្វហណលក្ខណតា ច រេយារេដតន្តា· យំ បត “បររត្តក់ កហិត្យុការេយា”តិ ទុត្តំ, តំ យន្ទ្រិយស្ស បររត្តកលេិកស្ស ទ្បតិស្សយកាចំ ឌរេស្សតំ ទុត្តត្តិ ឌដន្ទា· យឌី ហិ តំ យន្ទ្រិយប្បចត្តិឌស្សតំ, បររយ្យត្តិក្កហណលក្ខណតា ច ចត្តន្ទា រិយាតិ·

๑๑๓๐· អកិញ្ញាកាយនាកាត់ ចិរេររា អាររចន្ទយទុការចការេចា រិយា, តអកិញ្ញាយ រេតាអាររចការេចា ចាតិ រេតាអាររចលេិកស្ស រក្ខារេចា ចិចារេទតរេន្ទា· ត ហិ អត្ថិ “អាររេចា ច រេតាអាររេចា ច ឆម្មោ អាររចស្ស ឆម្មស្ស អាររចស្ស ច រេតាអាររចស្ស ច ឆម្មស្ស

េហតុបច្ចយេត បច្ចយោ”តិ រត្តរេយា ច តចរេយា ច បរេញ្ញា· កណភាយ ច “េហតុយា រត្តា”តិ ទុត្តំ, ត “តចា”តិ· ឌិដ្ឋិរយ្យយុត្តេ បត លេិក រេតាអាររេច ចិន្ទយារេត រត្តយតចយាបិ បរេញ្ញាចិស្សន្ទតំ លកេយ្យ, កណតា ច “េហតុយា តចា”តិ ចត្តន្ទា រិយា· ឌិដ្ឋិចិប្បយុត្តេ ច លេិក រេតាអាររេច ចិន្ទយារេត បុរេន្ទា ឌស្សិតា រេតារេរាតិ·

๑๑๓๕· កាយដ្ឋត្តីចរោតិដ្ឋេរេ ការេយស្វតិ តេក្ខុយកេស្វ រាររេចស្វ រន្ទោស្វ ចត្វការេយស្វ· រន្ទា ហិ លេិកា កាយដ្ឋត្តីចរំ· តេតេច តស្ស អារុប្បេ ទ្បប្បត្តិ ទុត្តា “តីចរំ ឆម្មំ បដិច្ច តីចរេណា ឆម្មោ ទ្បប្បជ្ជតិ ត បុរេជាតបច្ចយា· អារុប្បេ កាយដ្ឋត្តីចរំ បដិច្ច ទ្ធច្ចតីចរំ អចិន្ទាតីចរំ· អារុប្បេ កាយដ្ឋត្តីចរំ បដិច្ច ចិតយិទ្ធតីចរំ ទ្ធច្ចតីចរំ អចិន្ទាតីចរ”ត្តិ (បដ្ឋា· ๖·ប័·๑)·

๑๑๔๗· ឃ្លរិយាបចំកចិត្តត្តិ ឃ្លរិយាបទុបត្វម្ភកំ អដ្ឋបន្ទារចិធំ ចិត្តំ· តត្វ បត ពលចចិតយិទ្ធរហកតំ ចិត្តំ “ឃ្លរិយាបចំ រក្ខារេតុំ អររេក្កាត្ត”ត្តិ ទុត្តំ· ឃ្លឹយតីតិ ឃ្លលយ្យតិ·

๑๑๔๘· ឃ្លតយ្យតីតិ ឈារេឌតិ, អចត្វទតិ ចា· តាតារយ្យេណស្វ បចត្តិតិចារេណត, ចិប្បារិកតាតិចារេណតេច ចា អរេត្តាររេយារេរាឆា· ទុកច្ចាតត្តិ រិទិរាឌិទុក្ខាតំ· ទ្វបការេយតេច រិយំ, តេត រុលប្បដិរំរេចឌតិន្ទាតរន្ធិកិរិយាតំ ទ្វបតាបត្តិ រិយាតិ អឆិប្បារេយា· តរ្វាតិ “កាយស្សា”តិ ចចតស្ស ទ្វបត្តារាឆកត្តា· ត ហិ តាយការេយា រុបតីតិ ឃ្លដំ ចិតយិទ្ធរយ្យុដ្ឋិតទ្វេបហិ ទ្វបកាយស្ស កទុកាចប្បត្តិ អក្កបច្ចក្កាឌីតំ និរីឌតំ រេរាប្យត្តិ រន្ធាយ ទុត្តំ, ត ជាករណចិត្តទហិតំ កចក្ករត្តតិត្តិ· តស្ស ចលត្តាតិ ចលទ្វបចារេត ឃ្លត្រ្កិយំ ចិយ យិទ្ធិ ឌរេស្សតំ យិទ្ធស្ស ចលត្តា ឃ្លត្រ្កិយតិដ្ឋេរេ ចិយ លិក្កាឌីតិ យិទ្ធតិដ្ឋេរេបិ រេរាប្យាឌីតិ ទុត្តាតីតិ អរេត្វា·

ទ្វបកាយស្ស អរេត្តាររេយារេរាឆា តត្ថិតិ រេរា តាយការេយ ទុរេត្តាតិ ចិញ្ញាយតិ· តេត រហ ទុត្តា ឃ្លតាហបរិរេយាតាហា ច· ទ្វបកាយស្ស ចា ចិប្បារិកាចិប្បារិកការេចា តាយ អត្តរេតា រការេចត តត្ថិ, តាយកាយស្ស តាយការេយ ចិប្បារិកេ លហុកេា, អចិប្បារិកេ កទុកោតិ អចិប្បារិកការេចត ឃ្លតាហតាឌី តាយកាយរេស្សច េហាតីតិ ឃ្លតាហតាឌរេយាបិ តាយការេយ ចិញ្ញាយត្តិ· តេតាហ “ត ហិ ទ្វបំ

ຕາຍກາຍສ຺ສ ຢູຕາເທາ...ເປ... ເທາຕີ”ຕິ໌ ອາຈຣຫຄາເຈາ ບິຍ ທິ ຢູຕາທຕາຄິຄາເຈາປິ ຕາຍກາຍເສ຺ສຈ ເທາຕີຕິ໌ ຢູຕເຣາ ອຄິປ຺ປາຍໍ ອຂາຕເຕ຺ຕາ ເປຍາຄືທິ ຣູເປທິ ຣູປິຕໍ ຢູຕາທຕາຄື ປສ຺ສເຕ຺ຕາ “ຕຕ຺ ຈາ”ຕິອາຄິຍາທ໌ ຍຄິ ໑ຈຕ຺ຕິ ຍຄິ ຣູປສ຺ສ ຢູຕາທຕາຄິຕາ ນິຄ຺ຄາ, ອຣູປສ຺ສ ຕ ນິຍາ , ເນຕ຺ພຕ຺ຄາຄືສຸ ຣູປສ຺ສ ອາຈຣໍ ຄິຄ຺ຄຕ຺ຕິ ອາຈຣຫຍິ ອຣູປສ຺ສ ຕ ກເຈຍ຺ຍາຕິ ອເຕ຺ຕາ໌

ສຸຣາເປເຣຍປິຕໍ ອກຸສລຕ຺ຕິ ກຕ຺ວາ ຍຸເຕ຺ຕາ ຕສ຺ສ ຊູປກ຺ກິເລສຄາເຈາ, ສຸຣາ...ເປ... ປຍາຄ຺ຄາຕາຕຸເຍາກສ຺ສ ຈ ອກຸສລຕ຺ຕາ ປຄ຺ຄາຍ ຄຸຄ຺ຄາລືກຣຫຄາເຈາ ຍຸເຕ຺ຕາ, ຕຈາປິ ປຣສ຺ສ ອຄິປ຺ປາຍໍ ອຕຸຂາຕິຕ຺ວາ ສຸຣາເປເຣຍສ຺ສ ຊູປກ຺ກິເລສຕາ ປຄ຺ຄາຍ ຄຸຄ຺ຄາລືກຣຫຕາ ຈ ຊູປກ຺ກິເລສາຕໍ ປຄ຺ຄາຍ ຄຸຄ຺ຄາລືກຣຫາຕຄ຺ຄາ ປຈ຺ຈຍຕ຺ຕາ ຜລເຈາທາເຣຕ ຄຸຕ຺ຕາຕິ ຄເສ຺ສເຕ຺ຕາ ອາທ “ຕ, ປຈ຺ຈຍຕິເຄ຺ຄສເຕາ”ຕິ໌ ໑ຈເປຈ ເຫາຕິ ຍຈາ ຂາຕຣູປສ຺ສ ອເຍາ ເລິທໍ ຕິປຸ ນີນໍ ສຊ຺ຊຕ຺ຕິ ປຄ຺ຄາປກ຺ກິເລເສທິ ຊູປກ຺ກິລິຄ຺ຄໍ ຂາຕຣູປໍ ຕ ເຈຈ ຍຸຄຸ ເທາຕິ, ຕ ຈ ກຍູຕິຍໍ, ຕ ຈ ປກສ຺ສໍ ປກຄ຺ຄ ຈ, ຕ ຈ ສຍູາ ຊູເປຕິ ກຍູາຍ, ໑ຈເປຈ໌ ປຈ຺ຈຍຕິເຄ຺ຄສເຕາຕິ ຊູປກ຺ກິເລສປຄ຺ຄາຄຸຄ຺ຄາລືກຣຫາຕໍ ປຈ຺ຈຍກາຈຕິເຄ຺ຄສເຕາ, ປຈ຺ຈເຍ ຜລຕິເຄ຺ຄສເຕາຕິ ອເຕ຺ຕາ໌ ສຍເປຈ ກິເລເສາ ຊູປກ຺ກິເລສຕິເຄ຺ຄເສສຸ ຕິຄ຺ຄິຄ຺ຄາຕິ ອຄິປ຺ປາເຍາ໌

ຕິຈຣໍ ທຸຕ຺ວາຈ ຕິຈຣຫສຍ຺ຍຸເຕ຺ຕ ຄສ຺ສິຍຍາເຕ ຕ ຕິຈຣຫຕາຄສ຺ສຕເຕ຺ຕາ ອາຣຍຄ຺ຄາ, ອຈ ເຫາ ນິຄ຺ຄຕິຈຣຫກາຈສ຺ສ ຕິຈຣຫສຍ຺ຍຸຕ຺ຕຕາຄສ຺ສຕເຕ຺ຕາຕິ ຍຈາລິກຈເສຕ ຈ ອສຍ຺ຍຸຕ຺ຕສ຺ສ ຈຈຕໍ ຕ ຍຸຊ຺ຊຕິ໌ ຍຈາ ທິ ຕິຄ຺ຄຕ຺ຕຍິ ຈຣຕ຺ຕຍີຕິ ນິປິສຄ຺ຄກາຄືສຸ ຍຈາລິກສຄ຺ຄຈໍ ຕໍ ຄ຺ວຍໍ ຄຸຕ຺ຕໍ, ຕ ໑ຈໍ “ຍິຕຍິຄ຺ຄຕິຈຣໍ ສຍ຺ຍຸຕ຺ຕຍິ ອສຍ຺ຍຸຕ຺ຕຍີ”ຕິ ຈຈຕໍ ອຕ຺ຕິ, ຍໍ ຍຈາລິກໍ ສຄ຺ຄເຈຍ຺ຍາຕິ໌ ບິຕ຺ຕຂສ຺ສາສຄ຺ຄຈຈຕເຕາຕິ “ຈຕ຺ຕຕ຺ຕາ”ຕິອາຄິຈຈຕສ຺ສ ເສາຕກ຺ກເຫ ບິຕ຺ຕຂສ຺ສ ຍິຕຍິຄ຺ຄສ຺ສ ອສຄ຺ຄຈຈຕກາຈເຕາຕິ ອເຕ຺ຕາ, “ຈຕ຺ຕຕ຺ຕາ”ຕິອາຄິຈເຈຕຕ ຈາ ອສຄ຺ຄຈສ຺ສ ຈຈຕເຕາ ປກາສຕເຕາຕິ ອເຕ຺ຕາ໌

ກາເຍສຸ ເຫາ ປຕ...ເປ... ສຸຄິຄ຺ຄາຕິ ຢູຍິຕາ ກາຍາຄືຕເຈ ອຄ຺ຄາຫສ຺ສ ປທາຕຍາທ໌ ຕໍ ຕຕ຺ວປທາຕຕ຺ຕິ ຕໍ ຕຕ຺ວ ຣູເປ ປທາຕຕ຺ຕິ ປທາຕໍ ອເປກ຺ຂຕ຺ວາ “ຕ”ຕ຺ຕິ ຄຸຕ຺ຕໍ, ຕໍ ບິຕຍຕ຺ຕິ ຈາ ອເຕ຺ຕາ໌ ເຕຕ ຣູປສ຺ສ ອປ຺ປທາຕຄ຺ຄຕ຺ຕເປຈ ຄເສ຺ສຕິ, ຕ ປຕ “ຫ ຄເຍູ ປທາຍາ”ຕິອາຄືສຸ ຍິຄ຺ຄສ຺ສ ອປ຺ປທາຕຄ຺ຄາຕາຄສ຺ສຕເຕາ ອເຄ຺ຄາ ປກາເຣາ ຄຸເຕ຺ຕາ໌ ຕ ຍຈາ...ເປ... ຄຸຕ຺ຕຕ຺ຕິ ຫ ຄຍູາ ປຄ຺ຄາ ຕິຈຣຫາຕິ ຈ ຍຈາ ປທາຕຄ຺ຄາເຕຈ ເທາຕ຺ຕາຕິ “ປທາຕຄ຺ຄາຕີ”ຕິ ຄຸຕ຺ຕາຕິ, ຕ ໑ຈໍ ຣູປໍ ປທາຕຄ຺ຄເປຈ ເທາຕ຺ຕິ “ປທາຕຄ຺ຄ”ຕ຺ຕິ ຄຸຕ຺ຕຕ຺ຕິ ອເຕ຺ຕາ໌

ອເຄ຺ຄາທິ ຈ ສຸເຕ຺ຕທີຕິ ຄຸຕ຺ຕສຸຕ຺ຕາຕໍ ຄສ຺ສຕຕ຺ວ “ຕຈາ ທີ”ຕິອາຄິຍາທ໌ ກຸສລປ຺ປຈຕ຺ຕິ ອາຈຣຕ຺ຕີຕິ ອາຈຣຫາ໌ ຕິຈາເຣຕ຺ຕີຕິ ຕິຈຣຫາ໌ ບິຕ຺ຕໍ ອກິກຈຕ຺ຕາ ອາເຣາທຕ຺ຕີຕິ ເຈຕເສາ ອຄ຺ຄາຣຸທາ໌ ອາຈຣຫາຄິກິຈ຺ຈຄ຺ຄາ ອຣູປເສ຺ສຈ ຍຸຊ຺ຊຕິ, ຕຈາ ອຄ຺ຄກຣຫາຄິກິຈ຺ຈໍ໌ ຕຕ຺ວ ຈຕ຺ຣຸສຸ ປເຄສຸ ປຸຣິຍປຸຣິຍສ຺ສ ປຄ຺ຄິຍປຄ຺ຄິເຍາ ອເຕ຺ຕາ໌ ນໍສາຣຄຸກ຺ກ ບິຍາເຕາ, ຕໍຂຕກຕາຍ ບິຍາຕປກ຺ກິກໍ໌ ເຈຕເສາ ປຣິຍຸຄ຺ຄາຕໍ ອເຍາຕິເສາຍຕນິກາເຣເຕາ ຊູປ຺ປຕ຺ຕິ ອກຸສລຣານິຄາເຈາ ຈ ອຣູປເສ຺ສຈ ເທາຕີຕິ ອຣູປເປຈ ຍິຄ຺ຄໍ໌

໑໑໙໙໌ ກຫເກາຂຕາຄິອກປິຍເກາຂຕໍ ກປິຍສຄ຺ຄີ ກຸຄ຺ຄີຕ຺ວາ ປຸຕ ຂາຕິຕ຺ວາ ເກາຈິ ບິປ຺ປຊິສາຣີ ເທາຕິ, ອຕຈຊ຺ຊຄ຺ຄາ ກິກ຺ກຄສ຺ສຕເຈຕິຍຈຄ຺ຄາຄື ຈຊ຺ຊສຄ຺ຄີ ອກຕ຺ວາ ກຕ຺ວາ ຈ ເກາຈິ ອສ຺ສເຄ຺ຄາ ບິປ຺ປຊິສາຣີ ເທາຕິ໌ ຈຕ຺ຕຕ຺ຕິ ຍຸລໍ໌ ໑ຈຣູປຕ຺ຕິ ຍຸລຈເສຕ

ឲចំបការត្ថិ អវេត្វា៑ ឮក្ខ្ចបង៑ វេយចាបតវេកាស្ “ឮក្ខិតំ ពតំ ឮកតំ, តស្ស ការេចា”តិ ចុត្តត្វេយច៑ ឮក្ខ្ចាឃតាការោតិ ឮក្ខ្ចការចតាការោ ឮក្ខ្ចរោលាការោ ឮក្ខ្ចាយតាការោ ចា៑ ឲទតត ឮក្ខ្ចំ កិទិឃការេចត ឥវស្សតិ៑ “កប្បតិ ត កប្បតី”តិ បចត្តចិត្តុប្បាវេកាច ចិតឃឮក្ខ្ចំ៑

១០៥៩៑ ចិត្តចិក្លិបតកិច្ចសាយវេក្ខាត ក្ខេង្ឌុំ ឮក្ខ្ចុទ្ធា សហ ចុត្តត្តិ វេចឌិតត្ថា៑ កាយឆ្កុតស្ស អតាការយិយវេក្កត បហាត៑ ក្ខ្ពេ្ណតឹចរោលចរេសត ចុត្តត្តិ វេចឌិតត្ថា៑ ឃដី ហិ វេលិវេកា វេតាតឹចរេលា សិឃា, “វេតាតឹចរេលា ឥវេយ្ចា តឹចរោលស្ស ឥយ្ចស្ស វេហតុបច្ចវេយត បច្ចវេយា”តិអាឌិ ចត្តត្ថា សិឃា, ត វេចតំ ចុត្តា៑ គលតាឃ ច “វេហតុឃា ចត្តារិ”តិ ចុត្តំ, ត “តចា”តិ៑ តស្វា សវេត្ថា វេលិវេកា កាយឆ្កុតឹចរោលត្តិ អរេហត្តយវេក្កតស្ស បហាតចចត៑ ឃុត្តា៑

១១០៥៑ការេយា ចាតិ កិវេលសការេយា ច៑ បុទិយដ៏ដ្ឋ៑ ក្ខត្តរដ៏ដ្ឋ ក្ខបិឌិឃតីតិ បុទិយដ៏ដ្ឋ៑ “សស្សវេតា”តិ គលាក្ខិ ក្ខបិឌិឃតិ, បុទិយដ៏ដ្ឋអាការេរតច ចា ក្ខប្បឌ្ឍយាតា ក្ខត្តរដ៏ដ្ឋ វេតរេតច បុទិយដ៏ដ្ឋ៑ ឥឡហំ ពវេរាត្តិ តំ ក្ខបិឌិឃតីតិ ចុត្តា៑ វេកាឃឹលវេកាចតាឌឹតឹតិ តចាក្ខតំ ដ៏ដ្ឋយាហ៑ អកិតិរេចសវេតាតិ អកិតិរេចសការេតា, អកិតិចិសតវេតា ចា៑ អត្តចាឥយត្តវេយចាតិ អត្តស្ស អការចា “អត្តា”តិ ត្ថាឌ៑ ចចតយត្តវេយច៑ ក្ខបិឌិឃត្តិ ឥឡហំ គលាក្ខិ៑ ពចំ? អត្តាតិ៑ អត្តាតិ ហិ អកិតិចិសត្តា ចចតវេយច ឥឡហំ ពត្វា គលាក្ខិតិ អវេត្វា៑ ឲចំ អត្តចាឥយត្តវេយច ក្ខបិឌិឃត្តិតិ ចុត្តា៑ “អត្តចាឥយត្ត”ត្តិ ចា ចាចាចត្ចយត្តយាហ៑ ចាចាចត្ចយត្តវេយច ហិ “អត្តា”តិ ក្ខបិឌិឃត្តិ អត្តស្ស អការចាតិ៑

១១១០៑ឌិត្តិ ឌាតយាហ, តំ អថលត្តា ទ្ធុំ ចិឃ ឌាត៑ តាយ ត វេហាតីតិ បឌិក្លិបតិ៑ យហាចិឌិតឃត្ថាសឌិវេសា ឃវេត្ថា យហាឃាវេកា៑ អាយវេត្តត្វា ហចត៑ ឌាត៑ អាហុត៑, បិហុតាត៑ អតិធឹត៑ អតិធិកិទិឃា បិហុត៑, អាចាហាឌិស្ យក្កលត្វំ ឌាត៑ យក្កលកិទិឃា៑ បររេលិវេក ជិវេតា ត្ថាយំ វេលិកំ “តត្វិ”តិ គលាក្ខាតីតិ ត្ថាយំ វេលិកំ អវេចក្លិត្វា បររេលិវេកា, បរេត្ថា អវេចក្លិត្វា អឃំ វេលិវេកា វេហាតិ កត្តត្ថាវេតា អាកត្តត្ថាវេតា ចាតិ បររេលិកវេតា ត្ថាឆាកាយតស្ស អការចា តវេត្វច ក្ខិដ្ឋិឌ្ឍតវេតា ចិវេត្តត បររេលិវេក ជិវេតា ត្ថាយំ វេលិកំ “តត្វិ”តិ គលាក្ខាតីតិ អវេត្វា វេចឌិតវេត្ថា៑ ត ហិ អឃំ ដ៏ដ្ឋ បររេលិវេក តិត្ថត្តវេស្សច វេហាតីតិ៑ ត្ថាឆវេលិវេក ជិវេតាតិ ឲត្វាបិ អឃវេយច តវេឃា៑ អឃំ ចា ឲត្វ អវេត្វា “ឃិសរោលប្បវេឥវេសា ត្ថាឆវេលិវេកា ច បររេលិវេកា ច តាយ វេកាឌិ តត្វិ ឃិសរោលស្ស អការចា តត្វ តវេត្វច ក្ខិដ្ឋិឌ្ឍតវេតា”តិ៑ បុទិយកចវេតា បត្ថិយកវេច ក្ខុបបត៑ ក្ខុបបិវេតា, វេសា វេឃឃំ ឃឹលំ, វេត ឌ្បបិតិកា៑ វេត បត ចចតកា ក្ខុបបឌ្ឍតកា វេហាត្តីតិ ពត្វា អាហ “ចចតរិកាបបឌ្ឍតកាសត្តា តត្វិតិ គលាក្ខាតី”តិ៑ អត្វេលិយប្បឌិបឥត្តិ តិត្ថាតាត្ឮក្ខ្ចលំ ឃឹលិឌិប្បឌិបង៑

១១១៩៑តិប្បវេឥសវេតាច គហិវេតាតិ ត្ថាយិតា ឃំ អាសចវេកាឆ្នវេក ព្រាហ្មាត៑ កប្បទុក្លាឌិស្ យាកស្ស ច ដ៏ដ្ឋយាកស្ស ច អសក្កហរោលត តឹចរោលវេកាឆ្នវេក ច កាយឆ្កុតស្ស អតាការយិយវេក្កត បហាតត្ថាតាឥស្សវេតត សប្បវេឥសត្តំ ចុត្តំ, តំ តិចារិតំ វេហាតិ៑ អរេហត្តយវេក្កតាតិ ចចរេតត ចត្វហិ យវេក្កហិ បហាតត្ថាតា ចុត្តាតិ ឥដ្ឋត្ថា៑ ត ហិ បុទិវេយហិ អតត្កាតា វេយាហាឥវេឃា អរេហត្តយវេក្កត បហឹឃត្តីតិ៑

១១ប័សិ៍។ តិរតិអនេត្ថតាតិ បីតិបិរហេត, ពលចតិកក្តិបិរហេត ច។ ត ហិ ទុព្ពលាយ ចេចតាយ រដ្ឋីតិ។ អច-វេត្ថក អចកាហេត្វា អឈោអនេត្វា ចាតិ ក្ខិឆា អច-វេត្ថស្ស អនេត្វា ទុវេត្តា។

១១០០។ បិនិកិច្ឆាវហកតោ យោហវណោ បហាតេកកេដ្ឋេត ឌិដ្ឋិវេយ្យឃុវេត្តត វាកវណេត វវណោ, ខ្ចុច្ចវហកតោ ទ្វបរាកអទ្វបរាកវច្ឆាតេតត។ អវលាចិកក្កុវុវេត្ត (យ។ តិ។ ១។១១១) បត "យោ កាយបនិវត្តិវុលិតោ វោយតស្សាតុយោកោ ហីតោ កយោ្ម ឋបិទ្ធុជ្ជតិកោ អតវិយោ អតត្វសំហិតោ, វទុវេក្លា ឲុវោ ឆយោ្ម និវាបឈាតោ និវាបិឃាវោ វបរិញ្ញអាតោ យិច្ឆាបនិបតា។ តរូា ឲុវោ ឆយោ្ម វវណោ"តិអាឌិចចតតោ ចលក្ខតទុនិក្លាបឈានិតាបិឃាវបរិញ្ញអាហវកាចក្ខតោ យិច្ឆាបនិបតាការចាច "វវណោ"តិ ចិញ្ញាឃតីតិ តេហិ វច្ឆាកុវលិតំ វវលាតា វិទ្ធា ហោតីតិ។

វុត្តត្តិកទុកតិវេក្លបកឆាចណ្ហតា

១១០១។ បិចេចិតត្តាតិ ចិសុំ កតត្តា បកាសិតត្តា។ អនេវវេត្វា ឋលេបតីតិ ចឌិទំ អត្ថតា បតិតដ្ឋានំ អនេវវេត្វា ឋលេបតិ វុត អបិកតិកតាអាបិឆតេត។

១១០២។ តប្បតីតិ ចិប្បនិវារី ហោតិ, អតុវោចតិ ចា។

១១០៣។ អហត្តិ ឡតិ-វេដ្ឋបនេត អហំ-វេត្ថេត ហេតុក្ខតេត យោ អនេត្វា ចិញ្ញាឃតិ, វោ វំកឌីឃតិ, ខ្ចីទីឃតីតិ អនេត្វា។ អញ្ញថា ហិ ទុច្ចយាតស្ស ចចតេត បកាសិឃយាតស្ស បឆត្វស្ស វច្ឆាឌិកាចេ វេត្តាវំ កុវលិឌិឆយោ្មតំ អឆិចចតាឌិតា បិឃាតិ។ ការចាតិ វត្តចេចចតត្តិ កលត្តិ, ឆាតុឃា ចា ឲុតំ អឆិចចតំ។ ឆនេត្វាតិ ឲុត្តាចតា វត្តបញ្ញត្តិ ឆនេស្សត្វា អញ្ញាយបិ ខ្បិតាបញ្ញត្តិ ឆនេស្សតុំ "យេត្ថា"តិអាឌិយាហ។ អហត្តិ ច បចត្តំ អឆិចចតំ ចឆេត្តត វុលេត្តត ច បុវេត្ត កហិតវេត្ថាត អត្វប្បការវតការចេត ចិញ្ញាឃតិ។ ត ហិ តវិ្ម អចិញ្ញាតេ តឆត្វចិឌាតតំ អត្ថីតិ ចិវេវេត អឆិចចតំ "ទាឃតីតិ វយញ្ញា"តិ ទុត្តំ។ ឲុតស្សត្វស្ស អហត្តិ ឡាឆំ អឆិចចតត្តិ ឲុចំ ចា វញ្ញាកហលចវេត ទាឃតិ វយញ្ញាឃតិ បិកដី ហោតីតិ វយញ្ញា។ បញ្ញាបីឃតីតិ អហត្តិ ឡាឆំ ឲុតស្ស អឆិចចតត្តិ ឲុចំ ឆបីឃតីតិ អនេត្វា។ ចោហទីឃតីតិ ទុច្ចតិ។ ខ្ចេឃ្យត្តិ ខ្ចទិតត្តំ។ អបិ តាយវហស្សតោតិ អនេតកោហិបិ តាយវហស្សហីតិ អនេត្វា។ វឃយេច ខ្បបតតវីលំ តាយំ "ខ្បបិតិកតាយ"ត្តិ ទុច្ចតិ។

កទីឃតីតិ កយំ, តាយយេច កយំ តាយកយំ។ តឆា តាយឆេឃ្យំ។ ករលាឆបតវដ្ឋាបិ ហិ កយ្ហត្វា ហោត្តីតិ។ អឆ ករលត្វា, កទីឃតិ ច ឆបីឃតិ ច ឲុតេត អនេត្វា ឲុចំតាយោតិ បញ្ញាបីឃតីតិ ករលំ ឆបតត្ថា តាយ ហោតិ។ អឆ កាចត្វា, ទាបតយត្តយេច ករលំ ឆបតត្តិ ច ទុត្តំ។ តាយតិទុត្តិ តាយញ្ញប្តតត្តិ តាយបិច្ចេច ទុត្តំ ហោតិ។ ត ហិ បឆចីវច្ឆាតំ អត្វប្បការយត្តំ តិចឆតិ ញ្ញប្តាឃតិ ចា បឆចីតិ តាយំ តិចឆតិ ញ្ញប្តាឃតិ ចា, តរូា អតាយស្ស តិទុត្តិញ្ញប្តតកាចតិចារលត្វំ "តាយតិទុត្តិ តាយញ្ញប្តត"ត្តិ ទុត្តំ។ ឲុចំ តាយាកិលិរេបិតិ ឲុត្វាបិ តយោ។ ឲុត្វ

បត សព្វា សយញ្ញា បញ្ញត្តិ វោហារោតិ ចត្មហិ បនេឝហិ បញ្ញាបិតព្វតោ បញ្ញត្តិ ទុត្តា, ព្ហតរេហិ បញ្ញាបតរោតា៏

តត្ថ ច "បុរិយា ស្កិដាបញ្ញត្តិ ស្កប្បាឝឲយកិច្ចុទហិតា លេកែសន្តេតសិដ្ឋា, បង្ហិយា តាយបញ្ញត្តិ, ឃាឃ បុរិយា បញ្ញត្តិ ទុបិឝយោ ច សោតត្វារចិញ្ញាណសត្តាតាតត្តរមុប្បត្ត គហិតបុព្ពសន្តេតត យតោត្វារចិញ្ញាណសត្តារតត គហិតាឃ បញ្ញាបិយត្តិ"តិ អាចរិយា ចឝត្តិ៏ ឲតប្តិ៍ បត ព្ហយិប្បា បិញ្ញព្ហឃា អដ្ឋកថាឃ ច អតេថ្ម សតិ ឃំ ទុត្តិ យាតិកាឃំ "ចចតយត្តយេច អឆិកាទំ កត្វា បចត្វា អឆិចចតា តាយ, សហោតុកំ កត្វា ទុច្ចយាតា អភិលិបិ តិទុត្តិ តាយ, បការរត ធាបតតោ បញ្ញត្តិ តាយា"តិ (ឆ៏ ឋ៏ អដ្ឋ៏ ១០១-១០២), តេតត ចិរោរឆា សិឃា៏ ត ហិ ស្កប្បាឝឲយកិច្ចុទហិតស្ស ចចតយត្តំ អឆិកាទំ កត្វា បចត្តិ អត្ថិ ស្កប្បាឝាឌិសហិតស្សេច បចត្តិសក្កាចតោ, ត ច ចចតចចតត្វចិម្យុត្តស្ស តាយស្ស តិដ្ឋារេត្វា សហោតុកំ កត្វា ទុច្ចយាតតា អត្ថិ, តាបិ អតិដ្ឋាទិតសកាចស្ស បឝត្វស្ស តេតត តេតត បការរត ធាបតំ អត្ថីតិ៏

ទុចិឆា ចាឃំ បញ្ញត្តិ ឃថាទុត្តប្បការាតិ អដ្ឋកថាចចតត្វា ត ឌិស្សតិ, អដ្ឋកថាឃំ បត ចិជ្ជយាតបញ្ញត្តិអាឌយោ ៧ បញ្ញត្តិយោច ទុត្តា៏ តត្ថ "ទុបំ វេឝតា"តិអាឌិកា ចិជ្ជយាតបញ្ញត្តិ៏ "ព្ហត្តិ បុរិយោ"តិអាឌិកា អចិជ្ជយាតបញ្ញត្តិ៏ "តេចិជ្ជោ ៧ញ្ញអភិញ្ញោ"តិអាឌិកា ចិជ្ជយារតត អចិជ្ជយាតបញ្ញត្តិ៏ "ព្ហត្តិសន្តោ បុរិសសន្តោ"តិអាឌិកា អចិជ្ជយារតត ចិជ្ជយាតបញ្ញត្តិ៏ "ចក្ខុចិញ្ញាណំ សោតចិញ្ញាណ"ត្តិអាឌិកា ចិជ្ជយារតត ចិជ្ជយាតបញ្ញត្តិ៏ "៧ត្តិឃក្យារោ ឆ្នាហ្មណក្យារោ"តិអាឌិកា អចិជ្ជយារតត អចិជ្ជយាតបញ្ញត្តិ៏ ត ចេត្វ ឃថាទុត្តប្បការា ទុចិឆា បញ្ញត្តិ ទុត្តាតិ សក្កា ចិញ្ញាតុំ៏ ចិជ្ជយាតស្ស ហិ សព្វា...បេ... អភិលាបោ ចិជ្ជយាតបញ្ញត្តិ៏ អចិជ្ជយាតស្ស ច សព្វាឌិកា អចិជ្ជយាតបញ្ញត្តិ៏ តេសំយេច ចិសេសតចិសេសិតព្វការេត បចត្វា សព្វាឌយោ ព្ហតរាតិ៏

អចិជ្ជយាតបញ្ញត្តិចចរតត បញ្ញាបិតព្វា ស្កិដាបញ្ញត្តិ, តស្សា បញ្ញាបតក្មតា តាយបញ្ញត្តិ ច ទុត្តា, ព្ហតរេហិ តាយបញ្ញត្តិយេច ឃថាទុត្តាតិ ចេ? ត, អសិដ្ឋត្តា៏ សតិ ហិ ស្កត្វេក បុរិយេ បិញ្ញព្ហអត្យូតេ អតេថ្ម អឃយតេ្ម ព្ហយាឃ អដ្ឋកថាឃ ទុរត្តាតិ អសិដ្ឋយតា៏ ឃឌិ ច សត្តុទឆឈជាឌិឌិសាកាលកសិណអជ្ជាកាសកសិណញ្ញាឌិយាកាសអាកិញ្ចញ្ញាឃតតចិសឃតិរោឆសមាបត្តិអាឌិប្បការា ស្កិដាបញ្ញត្តិ អចិជ្ជយាតបញ្ញត្តិ, ឲតេតច ចចរតត តស្សា អចិជ្ជយាតតា ទុត្តាតិ ត សា អត្ថីតិ ចត្តព្វា៏ ឃថា ច បញ្ញាបិតព្វតោ អចិជ្ជយាតាតំ សត្តាឌីតំ អចិជ្ជយាតបញ្ញត្តិការេថា, ឲចំ ទុបិឌីតំ ចិជ្ជយាតាតំ បញ្ញាបេតព្វតោ ចិជ្ជយាតបញ្ញត្តិការេថា អាបជ្ជតិ៏ តតោ "សត្តេ ឆម្មា បញ្ញត្តី"តិ បញ្ញត្តិបឲេហិ អចិសិដ្ឋោ បញ្ញត្តិឆម្មតិដ្ឋេសោ ចត្តព្វោ សិឃា៏ អថាបិ បញ្ញាបិតព្វបញ្ញាបតចិសេសសឝស្សតត្វោ សព្វាឌិតិទ្ទេសោ, តថាបិ "ឲកឆម្មោ សព្វឆម្មេសុ តិបតតិ, សព្វឆម្មា ឲកឆម្មិ តិបតត្តិ"តិអាឌិតា បញ្ញាបិតព្វាតំ បញ្ញត្តិបឆកាចស្ស ឝស្សិតត្តា បញ្ញាបិតព្វាតំ បញ្ញត្តិការេច បញ្ញត្តិបឆា បញ្ញត្តិសទ្ទេតច ទុត្តាតិ បញ្ញត្តិបឆបឝំ ត ចត្តព្វំ សិឃា, តាបិ សក្កា បញ្ញាបិតព្វបញ្ញាបតចិសេសសឝស្សតត្វោ សព្វាឌិតិទ្ទេសោតិ ចត្តុំ សព្វាឌិសទ្ទាតំ សយាតត្តត្វា៏ ទុត្តញ្ហិ "យរេណតបិ តំ បហីឃតិ, ឃំ បុរិសោ យមិឝត្តិ យញ្ញតី"តិ (យហាតិ៏ ៣១) ឲត្ថ "បុរិសោតិ សព្វា សយញ្ញា...បេ... អភិលាបោ"តិ (យហាតិ៏ ៣១)៏ តថា "យាកណ្ឌិយោតិ តស្ស ឆ្នាហ្មណស្ស តាមំ សព្វា សយញ្ញា"តិអាឌិ (យហាតិ៏ ៤៦)៏ ត ច "អឃំ ព្ហត្តត្តារេយា"តិ សទ្ទេតក្កហណំ "ទុបំ តិស្សា"តិអាឌិចចតក្កហណត្វា យុត្តិត្វា អញ្ញាស្ស អសិដ្ឋសកាចស្ស អត្ថបញ្ញាបតេ សមត្ថតា សម្ភចតិ, តេសត្វា អសមត្ថតា៏ ឃឌិ ហិ តេសំ ចិតា បញ្ញត្តិឃា អត្ថបញ្ញាបតេ

អបយត្វតា និយា, បញ្ញត្តិបញ្ញាបនេត ច អបយត្វតាតិ តស្សា អញ្ញា បញ្ញត្តិ ចត្តព្វា និយា, តស្សា តស្សាតិ អតចត្វាត់, តទេតា អត្វចិឌាតតនេបច ត និយា, តាបិ បទេក្កតក្កហណ៌ បទេក្កតស្ស បញ្ញត្តិការេច “អយំ ត្តុយស្ស ការិតស្ស អទេត្វា”តិ ចា, “ត្តុយស្សត្វស្ស ត្តាត់ ចចត់ ខេាតក”ត្តិ ចា៉ បញ្ញាប្បាឌយទេត្វា បត បទេក្កតក្កហទេហ ចចតស្ស ចចតត្វចិតិយុត្តស្ស កប្បទេត បទេឃាឌត់ តត្តិ៉ “ញុទ្ធស្ស កកចទេតា ខេចាហាទេរា ទេលិកិទេយ ទេរាទេត បឌិហញ្ញាតិ” (កចា៉ ៦៣លិ), “អកិឌាតាសិ ទេតា តុំ អាតគ្គ ត្តុទេតា បុទេត្តា ឲចទ្ទុបំ តាយចេឃ្ជំ ឃុតំ ឃតិត់ ឌតចបទេកា”តិ (ឌី៉ តិ៉ ៦៉៦ប័០), “តាយត្តា ឃាទេចតិ ទេកាលទេត្តា អហំ កកចា”តិអាឌីហិ (ឃំ៉ តិ៉ ១៉៦១លិ) ច បញ្ញត្តិយា ចចតការេចា និទេទ្ធា៉ តស្មា បិញ្ញុត្តយា អឌ្ឌកចាយ ច អចិទុទេទ្ធា អទេត្វា ចិចាទេត្វា កទេហតទេត្តា៉

ឃតិ បត្តាឌយោ អចិជ្ជយាតបញ្ញត្តិ ត ទេហាត្តិ, កា បត អចិជ្ជយាតបញ្ញត្តិ តាយាតិ? បកាសិទេតា អឃយទេត្វា “អចិជ្ជយាតាត់ បត្តាឌីត់ បត្តា...បេ... អកិលិទេបិ អចិជ្ជយាតបញ្ញត្តី”តិ៉ បត្តាឌីតត្តា អចិជ្ជយាតត្តា អត្វិតា ទេតច ចត្តព្វា, ទេឃ ច ចទេឃ្ជំ “ទ្ទុបិឌីតិ ចិឃ អចិជ្ជយាតត្តា អចិជ្ជយាតតា ទុត្តា, ត តត្តិកាចទេតា”តិ, អឃត្តា ចាទេឌា ទេហចត្តិកចាយ បឌិនិទេទ្ធា, ត ច ទ្ទុបំ ទេចឌតា ត ទេហាតីតិ អចិជ្ជយាត់ តាយ ទេហាតិ៉ ឲចំ បត្តាឌយោបិ ឃតិ អត្វិ, ទ្ទុបិឌយោ ត ទេហាត្តីតិ អចិជ្ជយាតាតិ ត ចត្តព្វា៉ ឃស្មា បត ទេឃសុ ទ្ទុបិឌីសុ ចក្លាឌីសុ ច តចា តចា បចត្តយាតេសុ “បទេត្វា ត្តុត្តិ ទេចា ឈទេបា”តិអាឌីកា ចិចិត្តបញ្ញា ឌុប្បជ្ជតិ, បញ្ញាតុទេលិយាតិ ច អធិចចតាតិ, ទេតហិ ទ្ទុបចក្លាឌីហិ អទេញ្ញា បត្តទេចាឌិបញ្ញាចលុព្វិទេតា ចចតទេត្វា ចិជ្ជយាទេតា ត ទេហាតិ, តស្មា បត្តទេចាឌិអកិលិបិ “អចិជ្ជយាតបញ្ញត្តី”តិ ទុច្ចត្តិ, ត ច ទេត “ឃុបា”តិ ទុច្ចត្តិ ទេលិកបយញ្ញាចទេបត បចត្តត្តា៉ តទេតា ឲច ទេត អកិលិបិ “បប្ចត្តិបច្ចុ”ត្តិ ទុច្ចត្តិ៉ ទេឃា ច ចចតទេត្វា បយំ អចិជ្ជយាទេតាបិ ចិជ្ជយាតស្ស ចចតស្សច ចទេបត បញ្ញត្តិទេចាហាទំ លតតិ, “បប្ចត្តិបច្ចុ”ត្តិ ច ទុច្ចតិ ឃចាកហិតបញ្ញាចទេបត បចត្តចចតត្វកាចទេតា៉ “បប្ចត្តិកាលាំ បច្ចាទេបុលយេច, តាញ្ញាទេបុល”ត្តិ (កចា៉ ៣៦៣) កចាយ ច “បចចិកបិលាឌី ចិចទាឌី ច បប្ចត្តិបច្ចុបី”ត្តិ ត្តុយិតាច អធិប្បាយេឃត ទុត្តត្តិ ចិញ្ញាយតិ៉ ឃស្មា ទ្ទុបិឌីសុ បត្តាតេត បចត្តយាតេសុ ឲកត្តក្កហលចទេបត ទេត អយុញ្ជិត្វា បចត្តំ បត្តាឌិក្កហណ៌ ចក្លចិញ្ញាលាឌីតិ ចិឃ ទ្ទុបិឌីសុ ទេតសុ លទេទ្ធសុ ចក្លាឌីសុ ច អបត្តំ អចិជ្ជយាត់ បត្តទេចាឌិ កល្បាតិ, តស្មា តំ បទិត្តាទេបុលាឌិការេចត ត ចត្តព្វាត្តិ ទុត្តំ៉ តចា ឃំ លទ្ធបឃ្មហបត្តាត់ ឲកទេត្តត កហិតំ ឌុបិឌាយ “កល្យាលយិទេត្វា បិបយិទេត្វា បុក្កទេលិ”តិ កហណ៌ បញ្ញត្តិ ច បចត្តតិ, តំ តទុបិឌាតក្ខតំ បុក្កលបញ្ញាយ ទេបចយាតស្ស កុបលិកុបលិត់ ឌុប្បត្តិ ទេហាតីតិ “បុក្កទេលិបិ ឌុបតិស្សាយបច្ចុទេឃត បច្ចុទេយា”តិ (បដ្ឋា៉ ១៉១៉៥) ទុត្តំ៉ ឃស្មា បត បុក្កទេលិ តាយ ទេកាធិ ការេចា តត្តិ, តស្មា ឃចា អាទេបិឌាតុអាឌីតិ ចិទេត្វត ចិទេចទេចត្វា បចចិឌាតុ ឌុបលត្ភតិ, ត ឲចំ ទ្ទុបិឌយោ លទេទ្ធ ចិទេចទេចត្វា បុក្កទេលិ ឌុបលត្ភតិ៉ បឌិទេបធិតា ច បុក្កលកចាយ បុក្កលឌិដ្ឋិ៉ ចឌិទាយ ច កិច្ចតិយា ទុត្តំ –

“កំ តុ បទេត្វាតិ បទេច្ចុបិ, មារ ឌិដ្ឋិកតំ តុ ទេត;

សុទ្ធបច្ចាទបុទេញ្ញាយំ, តយិធ បត្តុបលត្ភតី”តិ៉ (ឃំ៉ តិ៉ ១៉១៧១; មហាតិ៉ ១ប័៩; កចា៉ ១៦៦);

បទេត្វាតិ បត ចចតស្ស បញ្ញត្តិយា បចត្តិ ឌទេស្សតុំ បរា ឲចយាហ –

“យថាបិ អង្គសម្ភារា, ហោតិ សទ្ទោ រថោ ឥតិ;

ឯវំ ខន្ធេសុ សន្តេសុ, ហោតិ សត្តោតិ សម្មុតី”តិ (សំ. និ. ១.១៧១; មហានិ. ១៨៩; កថា. ២២២);

យទិ បុគ្គលោ ន វិជ្ជតិ, កថំ បុគ្គលគ្គហណស្ស សារម្មណតា សិយាតិ? អវិជ្ជមានស្សបិ អារម្មណស្ស គហណតោ. អវិជ្ជមានម្បិ ហិ បរិកប្បិតំ លោកសញ្ញាតំ វា វិជ្ជមានំ វា សកភាវំ អារម្មណំ កត្វាវ ឧប្បជ្ជនតោ សារម្មណតា វុត្តា. សារម្មណាតិ ហិ ចេតំ ចិត្តចេតសិកានំ អារម្មណេន វិនា អប្បវត្តិញ្ញេវ ទីបេតិ, ន តេហិ គហិតស្ស អារម្មណស្ស វិជ្ជមានតំ អវិជ្ជមានតំ វាតិ. អយំ សង្ខតាសង្ខតវិនិមុត្តស្ស អត្ថិតាបដិសេធំ សទ្ធា អនុវត្តត្តានំ វិនិច្ឆយោ.

១២១៩. កាយករណេង្គតាតិ អញ្ញំ អនបេក្ខិត្វា សយមេវ អត្តតោ កាយករណសភាវតោតិ អត្ថោ. យត្ថាបរស្ស កាយំ ករោតិ, តស្ស ច តទបេក្ខត្តា អញ្ញាបេក្ខំ កាយករណត្តំ កាយករណសភាវតា ន ហោតិ. តស្មា មហាភូតស្ស ខាទិតំ វុត្តាការំ សាមញ្ញកាយាទិការការំ កាយការោ កាយប្បវត្តិ. យស្ស ច អញ្ញេហិ កាយំ ករីយតិ, តស្ស ច កាយករណសភាវតា នត្ថីតិ នត្ថិ យេវ កាយការោ, ខេឡាទិកំ បន សភាវសិទ្ធត្តា ខេឡាទិកាយស្ស កាយករណសភាវតោ កាយតា វុត្តា. បវត្តិអាទិនិទស្សនេន កាយស្ស សភាវសិទ្ធំ យេវ និទស្សេតិ, ន កាយការសាមញ្ញំ, និរុម្ភិត្វា បន កាយសទ្ទោ អនុបទវណ្ណេសុ ឯវ វុត្តោ, ន បវត្តិអាទីសុ ន តេសំ កាយការោ. យាតិកាយ ច បវត្តិអាទិំ កាយតាការត្តំ វុត្តាវ. ន ហិ បវត្តិអាទិកាយំ វិញ្ញាយ វិញ្ញត្តា លោកសាទិការេហិ រូបវណ្ណានំ វិយ ខេឡាទិកាយំ វិញ្ញាយ អញ្ញេន ការេន អនុបវណ្ណានំ ខោភរិតវណ្ណេន បិណ្ឌាការេន បវត្តិ អត្ថីតិ.

អថ វា រូបវណ្ណា ខេឡាទយោ រូបិទយោ ច តេសំ បការសបការវិសិដ្ឋការតោ វិនា ការេន បិកជី ហោន្តិ, ន ឯវំ អនុបវណ្ណាតិ អជិវនិសម្មស្សា វិយ កាយាយត្តគហណីយការេន “កាយ”ន្តិ វុត្តា, បដិឃសម្មស្សាបិ ន វណ្ណាទីនិ វិយ ការេន វិនា បិកជេតិ “កាយ”ន្តិ វុត្តា. អនុបតាយ វា អញ្ញកាយសភាវត្តា សង្គហិតោយំ, អញ្ញថស្សសភាវត្តា វា. ឯវន្តេ វាបិ ហិ “រូបយតីតិ រូបំ, កាយយតីតិ កាយោ”ន្តិ ឥទំ បច្ចយបុរិយាតំ សម្ភវតិ. រូបយតីតិ វិការាបិ ការេន អត្តានំ បការសយតីតិ អត្ថោ, កាយយតីតិ ការេន វិការា អបិកជសភាវតោ អត្តតោ បការសនំ កាយំ ករោតីតិ អត្ថោ. អារម្មណាធិបតិបច្ចយតាយាតិ សតិបិ រូបស្ស អារម្មណាធិបតិបច្ចយភាវេ ន បរមស្សាសភាវំ និន្នានំ វិយ សាតិសយំ តំកាយតសភាវេន បច្ចយោតិ និន្នាតមេវ “កាយ”ន្តិ វុត្តំ.

១២១៨. ឧបច្ឆេទសមុដ្ឋានស្សនត្តីតិ សត្តានំ ឧបច្ឆេទសមុដ្ឋានា កាយ អវិជ្ជា ច តណ្ហា ច, តំនស្សនត្តីតិ អត្ថោ. តត្ថ សមុដ្ឋានតីតិ សមុដ្ឋានា, ឧបច្ឆេទេវ សមុដ្ឋានា ឧបច្ឆេទសមុដ្ឋានា, ឧបច្ឆេទនស្សនេន ឧបច្ឆេទំ បវត្តិ នស្សិតា ហោតីតិ ឧបច្ឆេទំ សមុដ្ឋានស្ស នស្សនត្តីបិ អត្ថោ.

១១១០. ឯកេកស្មិញ្ច អត្តាតិ ច លោកោតិ ច គហណវិសេសំ ឧបាទាយ “អត្តា ច លោកោ ចា”តិ វុត្តំ. ឯកំ វា ខន្ធំ អត្តតោ គហេត្វា អញ្ញំ អត្តនោ ឧបភោគភាវតោ លោកោតិ គណ្ហន្តស្ស អត្តនោ អត្តានំ “អត្តា”តិ គហេត្វា បរស្ស អត្តានំ “លោកោ”តិ គណ្ហន្តស្ស វា វសេន “អត្តា ច លោកោ ចា”តិ វុត្តំ. តំ ភវិស្សតីតិ តំ ទ្វិធាបិ គហិតំ ខន្ធបញ្ចកំ ភវិស្សតីតិ និវិដ្ឋា បរាមសន្តីតិ អត្ថោ.

១១១១. សហ និក្ខិត្តេន ធម្មោ សហធម្មោ, តត្ថ ភវំ សហធម្មិកំ. កម្មេ វត្ថុវិធានតោ ទោវចស្សករណតោ អាយ-សទ្ទំ អនន្តរំ កត្វា “ទោវចស្សាយ”ន្តិ វុត្តន្តិ អធិប្បាយេន “ទុព្ពចស្ស កម្ម”ន្តិ អាហ. ទោវចស្សស្ស វា អយំ បវត្តិ ទោវចស្សាយំ. វចនស្ស បដិវិរុទ្ធវចនំ បដិលោមគាហោ. វិលោមិ គណ្ហាតិ ការេន វចនំ គណ្ហាតិ វិលោមំ. ជាតិអាទីហិ អញ្ញេហិ បដិប្ផរិតព្ពេហិ វចនំ សញ្ញាបេតុំ វត្តុំ អញ្ញត្ថ វដ្ដិតព្ពំ គណ្ហតោ. ហិរិមិត្តតា អញ្ញេ. យាយ ចេតនាយ ទុព្ពចោ ហោតិ, សា ទោវចស្សតា សង្ខារក្ខន្ធោតិ អាហ “សង្ខារក្ខន្ធោយេវា”តិ អាហ.

១១១៣. ទុ-សទ្ទេន យុត្តំ នាមំ ទុន្នាមំ. អនុប្បន្នម្បិ អនុប្បន្នំ វទតីតិ អធិប្បាយេន “ភជតាតិ ឧបសង្កមតា”តិ អាហ. សម្ពន្ធោ ការេ ការកោតិ កាយវាចាទីហិ អាទិ វេទ នេហា វា.

១១១៤. វិនយោតិ វិនយលក្ខណំ វុត្តំ. វត្ថុវីតិក្កមតោ បុព្ពេ បរតោ ច អាបត្តិំ អាបជ្ជន្តោ នាម ន ហោតីតិ សហ វត្ថុនា អាបត្តិំ បរិច្ឆិន្ទតិ. តេនាហ “សហ វត្ថុនា...បេ... អាបត្តិកុសលតា នាមា”តិ. សហ កម្មវាចាយាតិ អព្ភានាទិកម្មវាចាយ “អហំ, ភន្តេ, ឥត្ថន្នាមំ អាបត្តិំ អាបន្នោ”តិអាទិកាយ ច. សមេន ហិ កម្មវាចាយ អាបត្តិវុដ្ឋានំ បរិច្ឆិន្ទតីតិ. អាបត្តិយា វា ការណំ វត្ថុ, វុដ្ឋានស្ស ការណំ កម្មវាចាតិ ការណេន សហ ផលស្ស ជាននវសេន “សហ វត្ថុនា សហ កម្មវាចាយា”តិ វុត្តំ.

១១១៥. អយមេវេត្ថ សហ បរិកម្មេនាតិ ឯត្ថ វុត្តោ. វុដ្ឋានកបញ្ញាយាតិ វុដ្ឋានស្ស ការណភូតាយ បរិកម្មបញ្ញាយ.

១១២០. ធាតុវិសយា សព្វាបិ បញ្ញា ធាតុកុសលតា, តថេវ តថា មនសិការកុសលតាតិ អធិប្បាយេន បុរិមបទេបិ ឧគ្គហមនសិការជាននបញ្ញា វុត្តា. បុរិមបទេ វា វាចុគ្គតាយ ធាតុបរិច្ឆេទាយ មនសិការំ “មនសិការោ”តិ វុត្តំ. តត្ថ ឧគ្គហណន្តិ មនសិការោតិ ធាតុបរិច្ឆេទាយ អត្ថំ សុណន្តិ គណ្ហតោ ច អត្ថតោ ច ធារេន្តិ “អយំ វក្ខធាតុ នាមា”តិអាទិនា សភាវតោ អដ្ឋារសេវាតិ គណនតោ ច បរិច្ឆេទំ ជានន្តិ ច បញ្ញា ឧគ្គហបញ្ញាទិកា វុត្តា. បច្ឆិមបទេ បច្ចវេក្ខណាបិ សា បញ្ញា ឧគ្គហោតិ តតោ ច បវត្តា អភិញ្ញាទិមនសិការោ “ឧគ្គហមនសិការោ”តិ វុត្តោ, តស្ស ជាននំ បវត្តនមេវ, យថា បវត្តំ វា ឧគ្គហំ, ឯវមេវ បវត្តា ឧគ្គហោតិ ជាននំ ឧគ្គហជាននំ. មនសិការោបិ “ឯវំ បវត្តេតព្ពោ ឯវញ្ច បវត្តោ”តិ ជាននំ មនសិការជាននំ. តទនុគាមិញ្ហិ មនសិការកោសល្លន្តិ វុត្តំ. ឧគ្គហោបិ ហិ មនសិការសម្បយោគតោ មនសិការនិស្សិតំ លទ្ធំ យុត្តោតិ យោ ច មនសិ ករោន្តោ, យោ ច មនសិការូបនិយោ, សព្វោ សោ មនសិការោតិ វត្តុំ វដ្ដតីតិ. តត្ថ ច កោសល្លំ មនសិការកុសលតាតិ.

១៦៣៥៉ តីសុបិ ចា...បេ... ចតូ តីតិ តស្សា ច ស្កក្កហាឌិការចា ចុរេត្តា៉ សមុ្សតំ បញ្ញា , សា យក្កសប្បយុត្តា អតិច្ចាឌិសមុ្សតកិច្ចំ សារេធតិ តិច្ចសញ្ញាឌិបឌេហតរេតា៉ យតសិការេទា សមុ្សតសប្បយុរេត្តា តរេឆច អតិច្ចាឌិយតសិការេកិច្ចំ យក្កសប្បយុរេត្តា សារេធតិ៉ រេតតាហ

“សមុ្សតយតសិការេទា រេលាកិយរេលាកុត្តរេមិស្សកា”តិ៉ ត្ថុមិតា បត បច្ចរេយត ត្ថុតំ រេហាតីតិ ឲចំ អចិន្ថាឌិតំ សត្ថារេទាឌិបច្ចយុប្បន្នស្ស បច្ចយកាចឌាតតំ បជិច្ចសមុប្បាទេកុសលតាតិ ឌរេស្សតិ៉

១៦៣៦៉ អប្ពុតីឌាឌិតិ អតុបរិឌិត្តាកេស្សតត្ចំ ចុត្តាតិ៉ រេសាតចិញ្ញាណាឌិតំ ចិសកាកា អតត្ទេបិ អតុប្បាទេការេយច ឥត្ថាទេយា “ចិសកាកបច្ចយា”តិ ចុត្តា, រេតហិ អតុប្បជ្ជយាតារេតច ឥ រេសាតចិញ្ញាណាឌិតិ “ចិសកាកបច្ចយសមុប្បន្នឆយុ”តិ៉ រេសាតចិញ្ញារេណត ចា ចិសកាកស្ស ឥក្ខុចិញ្ញាណស្ស បច្ចរេយាតិ ចិសកាកបច្ចរេយា, ឥត្ថាយតតស្ស ចិសការេកត រេសាតាយតរេតត បច្ចរេយត សមុប្បរេន្នា ចិសកាកបច្ចយសមុប្បរេន្នា៉

១៦៣៧៉ អជ្ឈចតិរេទ្ធរេស អជ្ឈរេចា អជ្ឈចតាតិ ស្តេុតា ស្តេុកតា ត្ថុរេច្ចច ចុត្ត រេហាតីតិ អជ្ឈចយទ្ធចតិរេទ្ធរេសសុ ស្តេុកតាយុត្តាតិរេទ្ធរេសហិ ចិរេសសំ យទ្ធចតិរេទ្ធរេស ចុត្ត “តិឥចិត្តតា”តិបរេយាហ៉ តត្ថ “តិឥចិត្តតា យុត្តា”តិ បុត យុត្តាចឥតំ តិឥចិត្តតាយ ចិរេសសតត្ថំ៉ ត្ថុយារេតាបិ ហិ តិឥចិត្តតា រេហាតិ, ត បត យុត្តាតិ៉

១៦៣៨៉ បរេទសំ ទុក្កជំ ទុទ្ធត្តត្ថា បជិចិរេទាឆាការេណត អត្តរេតា ស្តបទិ អារេទាបេត្វា ចារេសត្តិ៉ ចិត្តស្ស សកាយតតាតិ ចិត្តស្ស អត្យាបរេន្នា សរេកា យរេតាការេចាតិ អរេត្ថា៉ ចិត្តត្តិ ចា ចិត្តប្បចត្តិ ឲការេត្តត ការេហត្វា តស្ស អត្តទា ស្តប្បរេន្នត បីតិសហកាតយរេតត សកាយតត្តំ អាហ៉ អត្តយរេតា ចា បុក្កលេរេលា, តស្ស ការេចា អត្តយតតា៉ សា ត សត្តស្សាតិ បុក្កលតិដ្ឋិតិចាទេណត្តំ “ចិត្តស្សា”តិ ចុត្តំ៉

១៦៣៩៉ កាយចាចាហិ កត្តព្ពស្ស អការេណត អសាឌិយិតព្ពស្ស សាឌិយរេតត ឥ យតសាបិ អាចរេតិ ឲច, ត្ថុត្រិយសំចទេឌិរេកឌតចរេសត ចា ឲចំ ចុត្តត្តិ រេចឌិតព្ពំ៉

១៦៤០៉ សរេឆាសចរេណ ទុរេក្ខ តិឃ្យាសបិណ្ឌិរេយា, អហិឆ្ចត្តកាតិ ចា ស្តដ្ឋិតាតិ “អណ្ឌកាតី”តិ ចឥត្តិ៉ រេថក្កុទុក្ខស្ស បត កុឆិតស្ស អណ្ឌាតិ ចិយ ស្តដ្ឋិតា ទុណ្ណបិណ្ឌិរេយា កណ្ឌិរេយា ចា “អណ្ឌកាតី”តិ រេចឌិតព្ពា៉ បត្យុតាឡអំ ចិយ រេសាតំ ឈិសយយាតា ចិយ បចិសត្តិ កក្កសា ឌដ្ឋព្ពា៉ រេការេធត តិព្ពត្តា តស្ស បទិចារេក្នុតា រេកាធសាយត្តា៉ បុរេទ សំចឌ្ឍតាទី រេបាទី, សា ចិយ សុកុយារេទា យុត្តា ចាចា រេបាទី ចិយាតិ រេបាទី៉ តត្វាតិ “កាសិតា រេហាតី”តិ ចុត្តាយ កិរិយាយាតិបិ រេយាឌតា សម្ពុចតិ, តត្ថ ចាចាយាតិ ចា៉ សណ្ហចាចតាតិអាឌិតា តំ ចាចំ បចត្តយាតំ រេចតតំ ឌរេស្សតិ៉

១៦៤១៉ អាយិសាលិរេកត ឃំ លិទ្ធំ រេហាតិ, តំ អាយិសាលិរេកត “លិទ្ធ”ត្តិ ចុត្តំ៉ រេទ្ធរេយច ហីតិ យឆាចុត្តាតិ អាយិសឆយាលិរេកហិ បចត្តយាតាតិ លិទ្ធាតិ អាហ៉ កយតសការេកតាតិ កយតយក្កស្ស អត្សច្ចិកឌិសាការេកត៉ សក្កហបរេត្ត ធត្វាតិ សក្កហំ ការេទាយិរេច្ចច ការេធតព្ពំ,

ត លោកសង្ខារកាយតាឌីហីតិ អនេត្វា ៈ អចស្សំ កាតព្វំ កិច្ចំ, ឮតទំ កាសឹយំ ៈ អត្ថាតនោតា អញ្ញំ អាបត្តិចុដ្ឋាតំ "ចុដ្ឋាត"ន្តិ ចុត្តំ ៈ

១៦៣៧ ៈ សសម្ពារកនាតិ ឥស្សតស្ស កាសលាសហិតាតិ អនេត្វា, សសម្ពារស្ស ចា ឥស្សតស្ស កនា សសម្ពារកនា ៈ យស្ស ចក្ខុន្ទ្រិយាសំចរស្ស នោហតុតិ ចត្វា បុត "តស្ស ចក្ខុន្ទ្រិយស្ស សតិកចារដេត បិឥហតត្វាយា"តិ ចុត្តំ, ត អសំចរស្សាតិ ៈ តនិងំ ឃំ ចក្ខុន្ទ្រិយាសំចរស្ស នោហតុ អភិជ្ឈាឌិអត្ថាស្សចតំ ឥស្សិតំ, តំ អសំចុតចក្ខុន្ទ្រិយស្សេច នោហតុបចត្តំ ឥស្សិតន្តិ កត្វា ចុត្តន្តិ ចេឌិតព្វំ, ឃត្វាឌិកាសលាន្តិ ហិ យស្ស ចក្ខុន្ទ្រិយស្ស កាសលាតិ អនេត្វា ៈ កស្ស ច កាសលាតិ? អសំចុតស្ស ៈ កិច្ចា អសំចុតំ? យស្ស ចក្ខុន្ទ្រិយាសំចរស្ស នោហតុ អត្ថាស្សចន្តិ តត្វបលក្ខិតំ, តស្ស សំចរាយាតិ អឃយត្វនោយាឌតា ៈ

ឌចតក្ខលោ បត ចុស្សឹល្យំ ចាតិអាឌិ បុត អចចតត្តំ ឮនេឆ សព្ពំ ចុត្តន្តិ លសុ ក្វារេសុ យនាសម្ពុចំ នោយាឌេតព្វំ ៈ ត ហិ បញ្ចក្វារេ កាយចឹចុច្ចទិតសព្ពាតំ ចុស្សឹល្យំ អត្ថីតិ ៈ យនា កិត្តិអាឌិតា តការក្វារេ អសំចរេ សតិ តំសម្ពន្ធាតំ ឈរាឌីតំ អសំចុតតា ចិយ ឌចនេត អសំចរេ សតិ តំសម្ពន្ធាតំ ក្វារាឌីតំ អសំចុតតាតិ ៩ចំ អញ្ញោសំ សំចរេ, អញ្ញោសំ សំចុតតាសាយញ្ញោយេច តិឥស្សតិ, ត បុព្ពាបរសាយញ្ញា អត្ថា ពាហិ សាយញ្ញា ចា ៈ សតិ ចា ក្វារកចក្ខាឌិកោ បុត ខ្ញុស្ឈិយាតំ ឌចតំ ពាហិរំ ចិយ កត្វា តការក្វារសយាតំ ចុត្តំ, ឮតទញ្ចា អត្ថាតការក្វារសយាតំ ៈ ឌចនេត ចា អសំចរេ ខ្ញុស្នេក្ត តនោតា បទំ ក្វារកចក្ខាឌីតំ អសំចរនោហតុកាចាបត្តិនោតា តការក្វារសឌិសេត ឌចនេតត បចិសិត្វា ចុស្សឹល្យាឌិនោចារាតំ ក្វារកចក្ខាឌិម្ពុសតំ ព្យុសលកណ្ឌចិតាសតំ កឆិតត្តិ ឥដ្ឋព្វំ ៈ

១៦៣៨ ៈ ឮយិតា អាហារេត តិត្វរលាន្តេត អត្ថិកការេចា ឮឥយត្តិកតា ៈ អាហារបរិកោរេក អសត្ថុស្សតាតិ អាហារបរិកោកក្ខលោ បចត្តា អសត្ថុស្សតា, ឥចត្វាឌិអកិលិសេសាតិ អនេត្វា ៈ ៩ត្ត ច អសត្ថុដ្ឋិតា លេិកា, អយត្តញ្ញុតា អប្បដិសព្ពា ច យោនោហាតិ ឮនេយ ទេត្វ ឆម្ពា "នោកាឌនេត អយត្តញ្ញុតា"តិ ចេឌិតព្វា ៈ

១៦៣៩ ៈ "សេយ្យាហយម្ពិ"តិអាឌិតា បចត្តយានោតាច យាតយនោ ៈ អសឥម្ពសេចតាសយត្តំ តិស្សាឃ បចនេត្តា យានោតា, រានោកា ៩ច ចា បុរិសយនោ ៈ សក្កសប្បិលិរាឌីតិ នោយាឌេត្វា ពាហលបក្កំ នោកាឌតំ បិណ្ឌសនោកាឌតំ, ពាហលបក្កំ ចា យំសេសាឌិនោកាឌតំ ៈ យត្តត្តិ អប្បំ ៈ ឌិតិឃាតិ ឌិតត្តំ ៈ តឥត្តុច្ចា កុញ្ញនេត្តា យម្ពា "កាយំ ឥនេបស្សាយឹ"តិ កុញ្ញតិ, តម្ពា "ឥបតត្វាយា"តិ ចុត្តំ ៈ អកុត្តបច្ចយា ខ្ញុស្ឈិតកាតិ ឮនំ ព្យុងាឃ ចិនេសសតំ យស្សា អប្បចត្តិ នោកាឌនេតត កាតព្វា, តស្សា ឥស្សតត្តំ ៈ សកលំ សាយតត្តិ បិញ្ញឮឆម្ពិ សព្ពាក្យុសនេលបិ សក្កណ្យាតិ ៈ អកុត្តបច្ចយា ខ្ញុស្ឈិតកនេចឥតា, កុត្តបច្ចយា ត ខ្ញុស្ឈិតកនេចឥតាតិ ៩តាសំ នោកា ចិនេសនេសា? បុរិយា យនាបចត្តា ឌិឈដ្ឋាតិយិត្តា នេចឥតា ៈ សា ហិ អកុញ្ញត្តស្ស កិនេយ្យា បចត្តតចនេសត ខ្ញុស្ឈិតីតិ ៈ បច្ឆិយាបិ ព្យុងាតិយិត្តាច អក្កាហស្វលិឌិនេចឥតា អប្បចត្តា ៈ សា ហិ កុត្តបច្ចយា បុនេត្តា អតុប្បត្តាច ត ខ្ញុស្ឈិស្សតិ ៈ ចិហិសាតិយិត្តតា នេចតាសំ ចិហិសាឃ ចិនេសនេសា ៈ

ឃាត្រាតិ ឃាបតា ចុត្តា, បុនេត្តបិ "ឃាបតាយា"តិ ចុត្តំ, នោកា ៩ត្ត ចិនេសនេសា? បុនេត្ត "ឃាបតាយាតិ ឌីចិតិន្ទ្រិយឃាបតត្វាយា"តិ ចុត្តំ, ឮឆ បត ចតុត្ថំ ឮទិឃាបនាតំ អចិនេច្ឆឥសព្ពាតា ឃាបតា ឃាត្រាតិ អឃនេយត្វ ចិនេសនេសា ៈ ឥាឃកនេឥឃ្យុឆម្ពាតំ អត្តនេតា ច បយាណំ

អជានិត្វា បដិគ្គហណំ, សន្ធាកេយ្យវិតិបិតតត្ថំ វា បដិគ្គហណំ អសយ្ហិកបដិគ្គហណំ, យេន វា អាបត្តឹ អាបជ្ជេយ្យ។ អបច្ចវេក្ខិតបរិភោគោ អសេយុត បរិភោគោ។ អនវជ្ជេ អតិក្កិតដ្ឋេ បច្ចយេ សាវជ្ជំ សតិកំ បរិភោគេន អត្តានំ ករោតិ។ អនវជ្ជតា ច ករិស្សតីតិ អត្ថោ។ បកតិអគ្គិពលាទឹ ជានិត្វា “ឥទំ មេ អគរហិតព្ពតា ច ករិស្សតី”តិ បមាណយុត្តំ អាហារេតីតិ អត្ថោ។

សុខោ ឥរិយាបថវិហារោ ផាសុវិហារោ។ ឩនកភុញ្ជិត្វា...បេ... បវត្តីតិ ឥរិយាបថានំ សុខប្បវត្តិយា ការណភូតំ ភុញ្ជនំ បិវត្វា ឥរិយាបថេហិ ការណភាវេន គហិតត្តា តេហិ សាធិតំ វិយ វុត្តំ។ “អភុត្វា ឧទកំ បិវេ”តិ លិខន្តិ, “ភុត្វាន”តិ បន បាឋោ។ បុនបិ ហិ អប្យស្សេវ អនុជានន្តេន –

“កប្បិយំ តំ ចេ ឆាទេតិ, ចីវរំ ឥទមត្ថិកំ;

អលំ ផាសុវិហារាយ។

“បល្លង្កេន និសិន្នស្ស, ជណ្ណុកេ នាភិវស្សតិ;

អលំ ផាសុវិហារាយា”តិ។ (ថេរគា. ៩៨៣-៩៨៤) –

អាហ។

ភោជនានិសំសោតិ យថាវុត្តេហិ អដ្ឋហង្គេហិ សមន្នាគតស្ស ភោជនស្ស អគរហិតព្ពតា ផាសុវិហារោ ច អានិសំសោតិ អត្ថោ។ វុត្តស្ស និទ្ទោសស្ស ភោជនស្ស បរិមាណស្ស ច វសេន ជាននំ យុត្តបមាណជាននំ នាម។

១២៤៩។ វិតានំ បត្តិយា តណ្ហា, បដិបក្ខេហិ អភិភូតត្តា ឧណ្ហា ច សតិ យស្ស, សោ តណ្ហុណ្ហស្សតិ, តស្ស ភាវោ តណ្ហុណ្ហស្សតិតា។

១២៥០។ វិសុទ្ធិប្បត្តិ អគ្គផលសីលំ វុច្ចតិ។ លោកុត្តរសម្ពាធាតិ លោកុត្តរសតិអានិសម្ពាធ។ សីលសម្បទា បន រូបារូបាវចរា តត្ថីតិ សម្ពន្ធោ យោជេតព្ពា។

១២៥១។ ភោគូបករណេហិ សភោគោ។ ចតុន្នំ សច្ចានំ អនុលោមន្តិ ចតុសច្ចប្បដិវេធស្ស អនុលោមន្តិ អត្ថោ។ “សច្ចាន”ន្តិ ហិ បដិវិជ្ឈិតព្ពេហិ បដិវេធោ វុត្តោ, ចតុសច្ចប្បដិវេធស្ស វា ឧបនិស្សយភូតំ បដិវិជ្ឈិតព្ពានំ ចតុន្នំ សច្ចានំ អនុលោមន្តិ វុត្តំ។

១៦លិប៉៌ “យយ ឈរ៌ ស្ទរ៌ ពត្វា កិក្លួ បចិរចា”តិ ឌិឃ្យយាត៌ ស្ទរកត្តត្តិ ចឥត្តិ៌ ត៌ិក្ខកត្តាឌិ ចា អខ្លោបិ អាលាខបត្វា រយំ ស្ទរ៌ ហុត្វា ឌិត្ត

ស្ទរកត្តិ៌

១៦លិឌ៌ បឌិចាខរតិភាយាតិ ត៌ិចខត្តតិ ភាយ ឡូរខក្កតិ ភាយ៌

១៦ប៉០៌ បុខត្ត ត៌ិចុត្តក្លក្ខាតិ បុរិយឌាតិឞុ រត្តតិបរិឃាបខត្ត ពខត្ត អាហ៌ ពត្តបឌិពង្ឍិ ចត្វាករលឃាតកាយឌតបងាឌិ៌ ពឃរយខឃតិ

យក្កក្លលំ អាហ៌

១៦ប៉៨៌ អឌិយុត្ថតខ្ថុតាតិ អត៌ិក្កហិតបក្លក្តតរក្លាខតត ឃចាឞុល៌ បចត្តតខ្ថុត៌

១៦ប៉១៌ លិលាត៌ អខត្តា អចរាត៌ ត៌ិថ្ថិតភាខចា លិលខត្តា, លិលាត៌ ចា អាឌិកាខលៃ, តឞ្ហិ លិលខត្តា៌ ឲរ តខឃា ត៌ិទ្ធខត្តតិអាឌិឞុ៌

ស្កត៌ិខក្លបកចាចល្លភា ត៌ិថ្ថិតា៌

ត៌ិខក្លបកល្លចល្លភា ត៌ិថ្ថិតា៌

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៤។ អដ្ឋកថាកណ្ឌំ

តិកអត្ថុទ្ធារវណ្ណនា

១៣៨៤។ តយមក្កន្តិ សុត្តន្តការទតិយាទិកយកាយតំ អនុលោមាទិកយកាយតញ្ញា។ តយ្យំ ហិ ឯត្ថ អនេត្តសុ តិដ្ឋិតេសុ សុចំ សមានេតត្តា។ បញ្ញុទ្ធារន្តិ ឯកក្ខតបញ្ញាសាយ ឯកក្ខតបញ្ញាសាយ តចស្ស តចស្ស ច បទេសុ លក្ខណាតស្ស វុទ្ធារណំ, ទេសុទេច លក្ខណាតាតំ កលកាតំ ធបតំ កលកាចារទោ។ អត្ថុទ្ធារន្តិ “ភូមេយ កាយ ចិត្តុប្បាទាទយោ អត្ថោ កុសលាទិកា”តិ វុទ្ធារណំ។ កណ្ឌិកំ កណ្ឌិកន្តិ ចិត្តុប្បាទកណ្ឌរូបកណ្ឌេសុ ចិកវេត្ត បសវេ ធម្មេ “ចតូសុ ភូមីសុ កុសលំ ទ្វាទសាកុសលចិត្តុប្បាទា”តិអាទិនា ទាសិទាសិចសេត សហ កត្តេត្វាតិ អត្ថោ។ ឈដកោត្ថកា កណ្ឌិកទេចចនាតេតច។ ឯត្ថ បន ចតូសុ ភូមីសុ កុសលន្តិ ឯកចចតតិន្ទេសោ ចតុភូមកាតំ កុសលចសុប្បាទិតំ កុសលការេច ឯកត្តបកាយតទោ។ ចិត្តុប្បាទកណ្ឌរូបកណ្ឌេសុ ចតុភូមិចិត្តុប្បាទាទិចសេត ចិញ្ញាតធម្មស្ស ចសេតាយំ អត្ថុទ្ធារទេសតា អាទទ្ធាតិ តត្ថ យំ ចតូសុ ភូមីសុ កុសលំ ចិកត្តំ យាច ចិញ្ញាតំ, ភូមេយ ធម្មា កុសលាតិ អត្ថោ។

យទិបិ កុសលត្តិកចិត្តោទោ បុទ្ធោ ចិញ្ញាតោតា, តថាបិ តត្ថ ធម្មា សយយចសេត ចស្សាទិសកាចចសេត ច ចិកត្តា កិន្នា ចិញ្ញាតាតា, ត បន ឯកសិ លក្ខណោ សមានេតត្វា, តស្មា តត្ថ វុត្តំ សយយាទិកេធំ ចជ្ជេត្វា សញ្ញុកេធកិន្នាតំ ឯកសិ កុសលាទិលក្ខណោ សមានេតត្វា ទេរាធតត្តំ ភូមធ កុសលត្តិកតិទ្ទេសោ បុន ចិកត្តោ។ ឯត្ថ ច ឯកចចតេត កុសលតិទ្ទេសំ កត្វា ពហុចចតេត តិកាយតស្ស ការណំ វុត្តេយេច។ យទិ ធម្មាតំ កុសលត្តា ឯកត្តបកាយតំ, កស្មា ឯកចចតេត បុច្ឆាបិ ត កតា? វុទ្ទេស កុសល-សទ្ទស្ស ធម្មចិសេសតកាចតោ តព្ពិសេសតាតំ ធម្មាតំ បុច្ឆិតត្តា ទេសេស្ស អតិទ្ទារិតសញ្ញាចិសេសត្តា, តិទ្ទេស បន ចតូហិ ភូមីហិ ចិត្តោទោ ចិញ្ញាតាហិ កុសលេ ចិសេសត្វា ធម្មតីតិ យុត្តំ “ចតូសុ ភូមីសុ កុសល”ន្តិ ឯកត្តំ វេតត្វា ចចតំ។ កុសលបទត្ថិញ្ចឯត្ថ បធាតំ, តស្មា ចិសេសិតញ្ញាតបេក្ខំ កុសលិកាទេយេច អត្តតោ សការេច ធិតំ កហេត្វា បចត្តយាតំ ឯកត្តទេយេច វុបិទាយ បចត្តតិ, ត វេកធន្តិ។

១៣៨៥។ ទ្វាទស អកុសលចិត្តុប្បាទាតិ ឯត្ថាបិ បធមាកុសលចិត្តុប្បាទោ សយយចស្សាទិចសេត ទេកធំ អតាយសិត្វា ទេសាយតស្ស សហកតទិដ្ឋិកតសម្បយុត្តចិត្តុប្បាទការេច ឯកត្តំ វេត្វា វុត្តោ, ឯចំ យាច ទ្វាទសទេយាតិ “ទ្វាទស អកុសលចិត្តុប្បាទា”តិ វុត្តំ។ ឯចំ ចតូសុ ភូមីសុ ចិបាកោតិអាទីសុបិ យថាយោគំ យោជេតព្ពំ។ ចិត្តុប្បាទាតិ ឯត្ថ ឧប្បជ្ជតីតិ ឯត្ថាតិ ឧប្បាទោ, កិំ ឧប្បជ្ជតិ? ចិត្តំ, ចិត្តស្ស ឧប្បាទោ ចិត្តុប្បាទោតិ ឯចំ អចយចេច សមុទាយោបលក្ខណចសេត អត្ថោ សម្ភចតិ។ ឯចញ្ហិ សតិ ចិត្តចេតសិកទាសិ ចិត្តុប្បាទោតិ សិទ្ធំ ហោតិ។ អដ្ឋកថាយំ បន “ចិត្តមេច ឧប្បាទោ ចិត្តុប្បាទោ”តិ អញ្ញស្សុប្បជ្ជតកស្ស តិចត្តតត្ថំ ចិត្តគ្គហណំ កតំ, ចិត្តស្ស អនុប្បជ្ជតកការចតិចត្តតត្ថំ ឧប្បាទគ្គហណំ, ចិត្តុប្បាទកណ្ឌេ ចា “ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតី”តិ ចិត្តស្ស ឧប្បជ្ជតកការេចា បាកដោតិ កត្វា “ចិត្តមេច ឧប្បាទោ”តិ វុត្តំ, ចិត្តស្ស អនុប្បជ្ជតកស្ស តិចទេត្តតព្ពស្ស សម្ភាចា ឧប្បាទគ្គហណំ កតន្តិ ទេចិតព្ពំ។ អយញ្ចាទេត្ថ “ទ្វេបញ្ចចិញ្ញាណានី”តិអាទីសុ ចិយ ចិត្តប្បធាទោតា តិទ្ទេសោតិ កត្វា វុត្តាតិ ទដ្ឋព្ពំ។

១៣១០. ឯសុ ទ្វារេសូតិ ឯត្ថ បញ្ចទ្វារេ ចក្ខាទយោ ឥត្ថិ, មនោទ្វារេបិ បរិត្តារម្មណេ ជវនំ តទារម្មណវត្ថុំ កបប្ប អត្ថុព្ពន្ធតិ. តត្ថាបិ បរិត្តស្ស កម្មស្ស វិបាកោ, វិបាកោ ច ពុទ្ធាទិទ្វារម្មណាត្ថុកចតំ, កម្មាត្ថុរូបំ ច វិបាកោ ហោតីតិ បរិត្តកម្មវិបាកោ បរិត្តារម្មណេស្វេវ អត្ថុកចតំ ហោតិ. តស្មា វុត្តំ តទារម្មណំ "បរិត្តារម្មណ"ន្តិ ចុត្តំ. យទិ ឯវំ មហគ្គតវិបាកោបិ មហគ្គតាត្ថុកចតមេវ អាបជ្ជតីតិ ចេ? ន, សមាធិប្បធានស្ស កម្មស្ស អប្បនាប្បត្តស្ស សព្ពាចសារម្មណស្ស តាទិសមេវ វិបាកេន ភវិតព្ពត្តា. តស្មា សមាធិ ស្វាត្ថុកចតត្ថុតា, សោបិ កម្មាត្ថុរូបតោ ឯវ កម្មារម្មណោ ហោតីតិ ជង្ឃេត្វា. កម្មាត្ថុរូបតោ ឯវ ច តទារម្មណំ បរិត្តារម្មណម្បិ មហគ្គតជវនំ តាត្ថុតន្តិ. តតោ ឯវ បដិសន្ធិអាទិភូតោ កាមាវចរវិបាកោ កម្មនិមិត្តម្បិ បរិត្តមេវ អារម្មណំ ករោតិ, ន មហគ្គតំ អប្បមាណំ វា. យស្មា បន វុត្តំ "មហគ្គតារម្មណា ធម្មា បរិត្តារម្មណស្ស ធម្មស្ស កម្មបច្ចយេន បច្ចយោ, អប្បមាណារម្មណា ធម្មា បរិត្តារម្មណស្ស ធម្មស្ស កម្មបច្ចយេន បច្ចយោ"តិ, ន ច មហគ្គតប្បមាណវិបាកោ បរិត្តារម្មណោ អត្ថិ, ពុទ្ធ ច សព្ពកាមាវចរវិបាកានំ បរិត្តារម្មណតាយ វុត្តា, តស្មា កម្មាត្ថុរូបតោ មហគ្គតប្បមាណារម្មណម្បិ បរិត្តកម្មំ យទិ បដិសន្ធិ ជនេតិ, កម្មនិមិត្តារម្មណមេវ ជនេតិ. បច្ចត្តិវិបាកម្បិ រូបាទិបរិត្តារម្មណមេវាតិ ទេខិតព្ពំ. លីលាវសេន ធាវនាចរោន វតិប្បវត្តហេតុំ បចត្តិយានំ បរិវត្តស្វេវ បចត្តតិ, ន ពុទ្ធទេស្សុ ពិលោវវិជ្ជេហ តាទិសហវតបច្ចយកាចាកាចតោ. តស្មា តស្ស បរិត្តារម្មណតា វុត្តា. លីលាវសេន អវបក្កចិនាគាទីតិ អាគាភាគកាលចរវេរតោ ទេខិតព្ពានិ, ន ចោកាវុន្ទានិអព្យាលចរវេន. បដិប្បស្សទ្ធិវត្តុស្សុក្កា ហិ តេ ហ្វត្តយបុរិមាតិ. តេសំ អាគាភាគកាលញ្ចិ និស្សុក្កតា ឯវាតិ ទេខិតព្ពា.

១៣១១. អតិបក្កលាតន្តិ ចចតិ និរាគរស្ស ចាកាលចិប្បយុត្តបច្ចុចចក្កលាស្ស ចិវមេទស្សតិ, ន តស្សេវាតិ ចិវមតិមេតិ. ចាកាលវប្បយុត្តស្សបិ ហិ អតិបក្កលាតំ ចិវមតា ស្សុតទំ ហោតិ ឯច. មធា បក្កំ គគ្គិ វស្សាមេត្វា ទេវ តមោ ចាចតាយគ្គេ កទេបិ ន វល្លក្កេតិ ចាកាលចិប្បយុត្តវតិយត្តេន វស្សាមិតត្តា, ឯចំ បក្កលស្សាគេស្វបិ បចត្តិ ហោតីតិ អាហ "អតិបក្កលាត"ន្តិអាទិ. កសិណនិមិត្តាទិបណ្ណត្តីតិ ប្លុន្តេ ដស្សិតំ វត្តំ ហ្គុបិតាបណ្ណត្តិមាហ. តំ បន រូបាទយោ ចិវ អចិន្តយានោ ចិន្តយានោ ច អទេត្វាតិ អានទិយា ចេតិ. វត្ថុតិសង្ហេ បន ចុង្គយាតានំ កសិណនិមិត្តានំ ចាកាចត្តុមត្តតោ ចេចតចោភានេតេច បណ្ណត្តីតិ ចុង្គតិ. តស្ស ហិ បណ្ណាបនំ អចិន្តយាតបណ្ណត្តីតិ តស្ស អចិន្តយាតត្តំ អដ្ឋកថាយំ ចុត្តន្តិ. អចិន្តយាតម្បិ បន តំ ចិន្តយាតមិច កទេត្វា បចត្តយាតាយ វត្តាយ បរិត្តាទីសុ "អយំ តាយ ធម្មោ អារម្មណ"ន្តិ ន វត្តព្វា ចត្តុំ តេ ឯច ធម្មេ ហ្គុបិតាយ បចត្តយាតាយបិ ធម្មេស្វេច អដ្ឋាកតោ. តស្មា ឧរា វសប្បយុត្តា បរិត្តាទិអារម្មណាតិ ន ចត្តព្ពាតិ ចុត្តា. តចត្តព្វារម្មណាតិ ពុទ្ធំ បន ចចតិ មធាកហិតាកាលស្ស វត្តាចិវមស្ស តចត្តព្វតំ វត្តាយ តចត្តព្វំ អារម្មណំ ឯតេវត្តិ តចត្តព្វារម្មណា, ចិត្តុប្បាទាតិ អត្តាបចត្តវយានំ កត្វា អដ្ឋកថាយំ ចុត្តំ.

ចតុបញ្ញាវចិត្តុប្បាទានំ រូបស្ស ច ចវេត បត្តាបណ្ណាវាយ. ពោចលក្ខិ ចិតា បរាយវតេត. អតីតទ្ធតចវេតាតិ អតីតមាយតចវេត, អតីតមំ ចា ទេព្វំ កតោ ចិត្តុប្បាទោ អតីតទ្ធតោ, តេតាការេន បចត្តិ "អតីតទ្ធតចវេត បចត្តី"តិ ចុត្តា. តាតារម្មណោសុ ចិត្តស្ស ចិក្កុបតំ ចិវេក្កុបេរ. អតថដ្ឋាតំ អចុប្បវយោ. ពោឃាត្តុចោតាគេត ពោឃាត្តុតិ កទេត្វា "ពោឃាត្តុការេល"តិ អាហ.

សព្វត្ថបាកេកចតុត្ថិ ឯត្ថ សព្វត្ថ-សទ្ទោ សាមិអត្ថេ ភុម្មត្ថោ, សព្វេសុ ច ចតុបញ្ញាសាសុ បាកេកំ ការណំ សព្វត្ថបាកេកន្តិ ផលស្ស

ចិនយការេន និទ្ទេសោ. អាការករណចតុត្ថិ បរិច្ឆេទាការករណចតុក្កយាហ. តត្ថាបិ រូបាវចរំ, ន ឯតរន្តិ. កុសលេនាបិ ទ្វាទសវិធំ

កិរិយេនាបីតិ ចតុចីសតិចិត្តានិ វុត្តា ហោន្តិ. ចដ្ឋស្សាបិ បាកំ ហោតិហេវាតិ កុសលំ កិរិយញ្ច ឲ្យកេនា ពត្វា សព្វត្ថបាកំ វុត្តន្តិ

កិរិយញ្ញាណស្ស អចដ្ឋបាកេកត្វា សាសង្កំ ចតិ. យថាក្កមំ និច្ចំ សហេយ្យាតិ ឯតំ "សោ ឲកំ សហេយ្យ និច្ចំ"តិអាទិនា តយេន វុត្តំ

បាកំ បាកេកញ្ញាណចិត្តំ បរិកប្បេហិ កហេត្វា និច្ចំ រូបការំ អធិដ្ឋានចិច្ចេន សហេយ្យាតីតិ ពត្វា វុត្តំ. បាកេកញ្ញាណចិត្តំ រូបការេ

សហេយ្យាតីតិ ឯតស្មិំ យថាវុត្តំ បាកេកញ្ញាណចិត្តំ អារម្មណំ ពត្វា ចិត្តសន្តានំ រូបការេ សហេយ្យាតិ តទេតាតីតំ ពត្វា អធិដ្ឋាតីតិ ពត្វា

វុត្តំ, ឯតំ បន អធិដ្ឋានក្ខណំ អធិស្សយាននាយនំ ធិស្សយាននាយនត្តា អាបជ្ជតិ. កត្តព្វាយនាបរិកប្បេនេន តំ សម្បយុត្តាយ សញ្ញាយ

សុខសញ្ញាលហុសញ្ញាកាចេនា កយនស្សិ និប្ផាទេតីតិ ឥដ្ឋំ.

សោតាបន្នស្ស ចិត្តន្តិ សោតាបន្នស្ស បដិសម្ភិទំ យក្កផលចិត្តន្តិ វេទិតព្វំ. យាទានីតវិញ្ញកាចេនា ចិត្តញាណំ វុត្តន្តិ

វេទនាបរិយនាណាលឹ ពត្វា សាសចចិត្តំ ន ជានិស្សតីតិ. ចិត្តចេតយកា ចិត្តសំសារចេដ្ឋា ញត្វា. យក្កផលនិព្វានបច្ចេកេន្តាបីតិ ឲត្វ

យក្កផលបច្ចវេក្ខណានិ តាវ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញាណេន យក្កផលេសុ ញាណេសុ បវត្តន្តិ, និព្វានបច្ចវេក្ខណា និព្វានារម្មណេសុ

អប្បមាណធម្មេសុ ញាណេសុ ចតិ. យក្កាទិបច្ចវេក្ខណានិ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញាណស្ស អប្បមាណារម្មណំ សានេត្តីតិ វេទិតព្វានិ.

"អប្បមាណា ខន្ធា បុព្វេនិវាសានុស្សតិញាណស្ស អារម្មណបច្ចយេន បច្ចយោ"តិអាទិ (បដ្ឋា. ១.១.៣៥) ហិ វុត្តំ, ន និព្វានន្តិ. តស្មា

បុព្វេនិវាសានុស្សតិញាណេន ឲច យក្កផលបច្ចវេក្ខណាទិនិ វុច្ចមានេបិ និព្វានបច្ចវេក្ខណា ន សក្កា ចត្តុំ, អដ្ឋកថាយំ បន តស្សាបិ

និព្វានារម្មណតា អនុញ្ញាតាតិ ទិស្សតិ. កាយានុបស្សនិព្វានិស្សតីតិ និព្វានព្ពន្ធាននយាហ. និព្វានធាតុយា បរិនិព្វាយិស្សតីតិ

និព្វានារម្មណេហិ យក្កផលេហិ កិលេសបរិនិព្វានកេនេហិ បរិនិព្វាយិស្សតីតិ អត្ថោ សម្ភវតិ.

១៣១៨. អសំហារតត្តាតិ អសំយុត្តត្តាតិ អត្ថោ. ន ហិ អរូបធម្មានំ អរូបធម្មេហិ សំហារតា សំយោគេនា អញ្ញា អត្ថិ.

"អញ្ញធម្មារម្មណការេន"តិ វុត្តំ, យក្ការម្មណការេនបិ បន កទាចិ អករណេ យក្កាទិបតិការេន តទត្តញ្ញាតា យោជេតព្វា.

១៣១៩. និយោគាតិ និយោគតោតិ ឯវមត្ថំ សន្ធាយ "និយមតោ"តិ អាហ, និយោគេន វា និយោគា, និយតាតិ អត្ថោ.

ចិត្តុប្បាទកណ្ឌេ ហិ ទោឡិទេនេសុ ចិត្តុប្បាទេសុ ឲកទេសេន អនាគតារម្មណា គោចិ នត្ថីតិ.

១៣២១. កម្មំ វា កម្មនិមិត្តំ វា អារព្ភ បវត្តិយំ អតីតារម្មណាវាតិ វុត្តំ, កម្មនិមិត្តំ បន អារព្ភ បវត្តិយំ បច្ចុប្បន្នារម្មណាបិ

បដិសន្ធិយា បដិច្ឆេទបុព្វាទិចិត្តក្ខណាយំ ចក្ខុតិ. តស្មា ឯតំ យតោទ្វារចុតិយំ អតីតកម្មនិមិត្តំ យតោទ្វារេ អាបាថគតំ សន្ធាយ វុត្តន្តិ

វេទិតព្វំ. សតតារម្មណាយ ចុតិយា បញ្ចចិត្តក្ខណាវសិដ្ឋាយុកេ គតិនិមិត្តេ បដិសន្ធិយា បវត្តាយ ចត្តារិ ខណ្ឌានិ បច្ចុប្បន្នារម្មណានិ,

ឯតទេវ ច ៧ សន្ធាយាហ "តទា បរំ ខណ្ឌការេ វា"តិ. យទា ហិ គតិនិមិត្តារម្មណា ជវនេ បវត្តេ អនុប្បន្នេ ឲច តទារម្មណំ ចុតិ

ហោតិ រូបាវចរារូបាវចរសត្តស្ស ចិយ កាយធាតុំ ឧបបជ្ជន្តស្ស, តទា បដិសន្ធិតោ បរានិ ៧ ខណ្ឌានិ បច្ចុប្បន្នារម្មណានិ ហោន្តីតិ.

ទិដ្ឋិសម្បយុត្តេហិ អស្សាទេតាភិនិ សហរាយាសានេវ ឥដ្ឋានិ. បណ្ណត្តិនិដ្ឋានារម្មណានញ្ច ជវនានំ បុរេចារិកកាលេតិ ចេវំ បុរេចារិកកាលេ ឯកត្តេន អាបជ្ជនាយ អតីតាទិអារម្មណភាវេន នវត្តព្វតា, តេនំ វទេន នយំ វទស្សតិ. និដ្ឋានារម្មណានម្បិ ជវនានំ បុរេចារិកកាលេ សា តថា ន វត្តព្វា, ន បន ឯកត្តេន មគ្គផលវីថីសុ តស្សា អនិដ្ឋានារម្មណត្តា.

ឥមេ គន្ត្វាតិ តត្ថ បច្ចុប្បន្នា គន្ត្វា គហិតា, កថំ ឯត្ថ អនាគតារម្មណតា ហោតីតិ? “អដ្ឋារសវស្សានិកានិ ទ្វេ វស្សសតានិ យា ឧស្សិស្ស”តិ បវត្តិតោ, អនាគតេ យា ឧស្សិ ឧស្សតិ ហិ អនាគតំ គន្ត្វា គហេត្វា បវត្តតីតិ អធិប្បាយោ. ចិត្តវសេន កាយំ បរិណាមេន្តោ អភិមុខីភូតំ តទា វិជ្ជមានវេន កាយំ អារម្មណំ ករោតីតិ បច្ចុប្បន្នារម្មណំ អធិដ្ឋានចិត្តំ ហោតិ. តថា អត្តនោ កាយស្ស ឧយ្យានារាមគមនាទិកាលេ ឯកត្តវសេន អញ្ញស្ស ច ទិដ្ឋិហារិយស្ស ករណេ យោជេតព្វំ. ឯត្តកេន ឯកទេសវត្តីបទានំ វេទិតព្វាតិ ឯត្តកេន បន្តោ រូបវត្តីអរូបវត្តីបទានំ ឯកទេសវត្តីបទានំ នាមាតិ វេទិតព្វាតិ អត្ថោ. អតិបរិត្តវការិច្ឆាយអាទិវសេន បវត្តតា វា “ឯកទេសវត្តីបទានំ”តិ វុត្តំ. ឧភយេនំ បច្ចុប្បន្នំ អទ្ធាបច្ចុប្បន្នំ ហោតិ ឯនំ ឧភយំ ហោតីតិ អត្ថោ. សំហីរតីតិ តណ្ហាទិដ្ឋាភិនន្ទនាហិ អាកឌ្ឍីយតិ.

កេចីតិ អភយគិរិវាសិនោតិ វទន្តិ, តេ បន ចិត្តស្ស ឋិតិក្ខណំ ន ឥច្ឆន្តីតិ “ឋិតិក្ខណេ វា បដិវិជ្ឈតី”តិ ន វត្តព្វំ សិយា. តថា ចេ “ឥទ្ធិមស្ស ច បរស្ស ច ឯកក្ខណេ វត្តមានំ ចិត្តំ ឧប្បជ្ជតី”តិ វទន្តិ, តេនំ “ឋិតិក្ខណេ វា ភង្គក្ខណេ វា បដិវិជ្ឈតី”តិ វចនំ ន សមេតិ. ន ហិ តស្មិំ ពហូសុ ឧប្បជ្ជមានំ បរចិត្តេន សហ ឯកក្ខណេ ឧប្បជ្ជតិ នាមាតិ. ឋិតិភង្គក្ខណេសុ ច ឧប្បជ្ជមានំ ឯកទេសំ បច្ចុប្បន្នារម្មណំ, ឯកទេសំ អតីតារម្មណំ អាបជ្ជតិ. យញ្ច វុត្តំ “បរស្ស ចិត្តំ ជានិស្សាមីតិ រាសិវសេន មហាជនស្ស ចិត្តេ អាវជ្ជិតេ”តិ, ឯត្ថ ច មហាជនោតិ អត្តនា បរេ អនេកេ បុគ្គលាតិ បរេសំ ចិត្តំ ជានិស្សាមីតិ អាវជ្ជនប្បវត្តិ វត្តព្វា សិយា. អថាបិ បរស្សាតិ មហាជនស្សាតិ អត្ថោ សម្ភវេយ្យ, តថាបិ តស្ស បុគ្គលស្សេវ វា ចិត្តរាសិំ អាវជ្ជិត្វា ឯកស្ស បដិវិជ្ឈនំ អយុត្តំ. ន ហិ រាសិអាវជ្ជនំ ឯកទេសាវជ្ជនំ ហោតីតិ. តស្មា តេហិ “មហាជនស្ស ចិត្តេ អាវជ្ជិតេ”តិអាទិ ន វត្តព្វំ.

យំ បន តេ វទន្តិ “យស្មា ឥទ្ធិមស្ស ច បរស្ស ច ឯកក្ខណេ ចិត្តំ ឧប្បជ្ជតី”តិ, តត្រាយំ អធិប្បាយោ សិយា – ចេតោបរិយញាណលាភី បរស្ស ចិត្តំ ជានិតុកាមោ បាទកជ្ឈានំ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋាយ អតីតាទិវិភាគំ អកត្វា ចិត្តសាមញ្ញេន “ឥមស្ស ចិត្តំ ជានាមី”តិ បរិកម្មំ កត្វា បុន បាទកជ្ឈានំ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋាយ សាមញ្ញេនេវ ចិត្តំ អាវជ្ជិត្វា តិណ្ណំ ចតុន្នំ វា បរិកម្មានំ អនន្តរា ចេតោបរិយញាណេន បរចិត្តំ បដិវិជ្ឈតិ វិភាវេតិ រូបំ វិយ ទិព្វចក្ខុនា. តតោ បរំ បន កាមាវចរចិត្តេហិ សរាគាទិវវត្ថានំ ហោតិ នីលាទិវវត្ថានំ វិយ. តត្ថ ទិព្វចក្ខុនា ទិដ្ឋហទយវត្ថុរូបស្ស សត្តស្ស អភិមុខីភូតស្ស ចិត្តសាមញ្ញេន ចិត្តំ អាវជ្ជយមានំ អាវជ្ជនំ អភិមុខីភូតំ វិជ្ជមានំ ចិត្តំ អារម្មណំ កត្វា ចិត្តំ អាវជ្ជេតិ. បរិកម្មានិ ច តំ តំ វិជ្ជមានំ ចិត្តំ ចិត្តសាមញ្ញេនេវ អារម្មណំ កត្វា ចិត្តជាននបរិកម្មានិ ហុត្វា បវត្តន្តិ. ចេតោបរិយញាណំ បន វិជ្ជមានំ ចិត្តំ បដិវិជ្ឈន្តំ វិភាវេន្តំ តេន សហ ឯកក្ខណេ ឯវ ឧប្បជ្ជតិ. តត្ថ យស្មា សន្តានស្ស សន្តានគ្គហណតោ ឯកត្តវសេន អាវជ្ជនាទីនិ ចិត្តន្តេវ បវត្តន្តិ, តញ្ច ចិត្តមេវ, យំ ចេតោបរិយញាណេន វិភាវិតំ, តស្មា សមានាការប្បវត្តិតោ ន អត្ថេត្ថ មគ្គផលវីថិតោ អញ្ញស្មិំ វារេ នានារម្មណតា អាវជ្ជនជវនានំ ហោតិ. បច្ចុប្បន្នារម្មណញ្ច បរិកម្មំ

បច្ចុប្បន្នារម្មណស្ស ចេតោបរិយញាណស្ស អារម្មណបច្ចយោតិ សិទ្ធំ ហោតិ។ អតីតត្តិកោ ច ឯវំ អភិន្នោ ហោតិ។ អញ្ញថា សន្តតិបច្ចុប្បន្នេ អទ្ធាបច្ចុប្បន្នេ ច បច្ចុប្បន្នន្តិ ឥធ វុច្ចមានេ អតីតានាគតានញ្ច បច្ចុប្បន្នតា អាបជ្ជេយ្យ, តថា ច សតិ “បច្ចុប្បន្នោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស អនន្តរបច្ចយេន បច្ចយោ”តិអាទិ វត្តព្វំ សិយា, ន ច តំ វុត្តំ។ “អតីតោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស អនន្តរបច្ចយេន បច្ចយោ, បុរិមា បុរិមា អតីតា ខន្ធា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ បច្ចុប្បន្នានំ ខន្ធានំ អនន្តរ…បេ… អនុលោមំ គោត្រភុស្ស”តិអាទិវចនតោ (បដ្ឋា. ១.១.៤៧) បន អទ្ធាសន្តតិបច្ចុប្បន្នេសុបិ អនន្តរាតីតា វត្តមានា ខន្ធា អតីតាតិ វិញ្ញាយន្តិ, ន ច អភិធម្មមាតិកាយ អាគតស្ស បច្ចុប្បន្នបទស្ស អទ្ធាសន្តតិបច្ចុប្បន្នបទត្ថតា កត្ថចិ បាឡិយំ វុត្តា។ តស្មា តេហិ ឥទ្ធិមស្ស ច បរស្ស ច ឯកក្ខណេ ចិត្តុប្បត្តិយា ចេតោបរិយញាណស្ស បច្ចុប្បន្នារម្មណតា វុត្តា។ យទា បន “យំ ឥមស្ស ចិត្តំ បវត្តំ, តំ ជានាមិ។ យំ ករិស្សតិ, តំ ជានិស្សាមី”តិ វា អាភោគំ កត្វា បាទកជ្ឈានសមាបជ្ជនាទីនិ ករោតិ, តទា អាវជ្ជនបរិកម្មានិ ចេតោបរិយញាណញ្ច អតីតានាគតារម្មណានេវ ហោន្តិ អាវជ្ជនេនេវ វិភាគស្ស កតត្តា។

យេ បន “ឥទ្ធិមា បរស្ស ចិត្តំ ជានិតុកាមោ អាវជ្ជតិ, អាវជ្ជនំ ខណបច្ចុប្បន្នំ អារម្មណំ កត្វា តេនេវ សហ និរុជ្ឈតិ, តតោ ចត្តារិ បញ្ច វា ជវនានិ។ យេសំ បច្ឆិមំ ឥទ្ធិចិត្តំ, សេសានិ កាមាវចរានិ, តេសំ សព្វេសម្បិ តទេវ និរុទ្ធំ ចិត្តមារម្មណំ ហោតិ, ន ច តានិ នានារម្មណានិ ហោន្តិ, អទ្ធាវសេន បច្ចុប្បន្នារម្មណត្តា”តិ ឥទំ វចនំ និស្សាយ “អាវជ្ជនជវនានំ បច្ចុប្បន្នាតីតារម្មណភាវេបិ នានារម្មណត្តាភាវោ វិយ ឯកទ្វិតិចតុបញ្ចចិត្តក្ខណានាគតេសុបិ ចិត្តេសុ អាវជ្ជិតេសុ អាវជ្ជនជវនានំ យថាសម្ភវំ អនាគតបច្ចុប្បន្នាតីតារម្មណភាវេបិ នានារម្មណតា ន សិយា, តេន ចតុបញ្ចចិត្តក្ខណានាគតេ អាវជ្ជិតេ អនាគតារម្មណបរិកម្មានន្តរំ ខណបច្ចុប្បន្នារម្មណំ ចេតោបរិយញាណំ សិទ្ធ”ន្តិ វទន្តិ, តេសំ វាទេ “អនាគតារម្មណោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នារម្មណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណបច្ចយេន បច្ចយោ, បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ អតីតារម្មណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ ឥមេសំ បញ្ហានំ អនុទ្ធដត្តា គណនាយ ច “អារម្មណេ តីណី”តិ វុត្តត្តា ន សិជ្ឈតិ។ ន ហិ កុសលកិរិយមហគ្គតំ អនារម្មណំ អត្ថីតិ។

ឯតស្ស ច វាទស្ស និស្សយភាវោ អាវជ្ជនជវនានំ ខណបច្ចុប្បន្ននិរុទ្ធារម្មណតាវចនស្ស ន សិជ្ឈតិ, យំ បវត្តំ យំ បវត្តិស្សតីតិ វា វិសេសំ អកត្វា គហណេ អាវជ្ជនស្ស អនាគតគ្គហណាភាវំ, តទភាវា ជវនានម្បិ វត្តមានគ្គហណាភាវញ្ច សន្ធាយេវ តស្ស វុត្តត្តា។ តទា ហិ ភវង្គចលនានន្តរំ អភិមុខីភូតស្សេវ ចិត្តំ អារព្ភ អាវជ្ជនា បវត្តតីតិ។ ជវនចិត្តស្សបិ វត្តមានារម្មណភាវេន អាវជ្ជនជវនចិត្តានំ សមានាភោគតាបត្តិយា រាសិឯកភោគាវជ្ជនបដិច្ឆេទ សព្វត្ថសព្វត្ថាវជ្ជនជវនេ ច អភិណ្ហំ ធានេន អាវជ្ជនជវនានំ នានារម្មណភាវាបត្តិយា ច យំ វុត្តំ “ខណបច្ចុប្បន្នំ ចិត្តំ ចេតោបរិយញាណស្ស អារម្មណំ ហោតី”តិ, តំ អយុត្តន្តិ បដិក្ខិបិត្វា យថាវុត្តភាវាភាវបត្តិកាលវសេនេវ អទ្ធាសន្តតិបច្ចុប្បន្នារម្មណត្តា នានារម្មណតាភាវំ ទីបេត្វា អាវជ្ជនជវនានំ វត្តមានតំ និរុទ្ធារម្មណភាវេ វុត្តោតិ, តម្បិ វចនំ បុរិមវាទិនោ នានុជានេយ្យុំ។ តម្ហិ ញាណវតិ អាវជ្ជនា កុសលត្តិកាទីសុ វិយ អញ្ញបទសង្គហិតស្ស អនន្តរបច្ចយវិធានតោ “បច្ចុប្បន្នារម្មណា អាវជ្ជនា អតីតារម្មណានំ ខន្ធានំ អនន្តរបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ វត្តព្វំ សិយា, ន ច វុត្តន្តិ។

កត្វា បនេតំ ចេតោបរិយញាណស្ស បច្ចុប្បន្នារម្មណតា វិភាវិតា, តត្ថ “អតីតោ ខន្ធោ បច្ចុប្បន្នស្ស ខន្ធស្ស, អនាគតោ ខន្ធោ បច្ចុប្បន្នស្ស ខន្ធស្ស អារម្មណបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ ឯតេសំ វិភង្គេសុ “អតីតា ខន្ធា ឥទ្ធិវិធញាណស្សចេតោបរិយញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញាណស្ស យថាកម្មូបគញាណស្ស អាវជ្ជនាយ អារម្មណបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា. ១.៤២.១), “អនាគតា ខន្ធា ឥទ្ធិវិធញាណស្ស ចេតោបរិយញាណស្ស អនាគតំសញាណស្ស អាវជ្ជនាយ អារម្មណបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា. ១.៤៧.១-៣), ឧប្បន្នត្តិកេ ច “អនុប្បន្នាខន្ធា, ឧប្បាទិនោ ខន្ធា ឥទ្ធិវិធញាណស្ស ចេតោបរិយញាណស្ស អនាគតំសញាណស្ស អាវជ្ជនាយ អារម្មណបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ ចេតោបរិយញាណគ្គហណំ កត្វា “បច្ចុប្បន្នោ ខន្ធោ បច្ចុប្បន្នស្សា”តិ ឯតស្ស វិភង្គេ “បច្ចុប្បន្នា ខន្ធា ឥទ្ធិវិធញាណស្ស អាវជ្ជនាយ អារម្មណបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា. ១.៤២.១), ឧប្បន្នត្តិកេ ច “ឧប្បន្នា ខន្ធា ឥទ្ធិវិធញាណស្ស អាវជ្ជនាយ អារម្មណបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា. ១.៤៧.១) វុត្តកេសុ ច វុត្តត្តា “បច្ចុប្បន្នចិត្តេ ចេតោបរិយញាណំ នប្បវត្តតី”តិ វិញ្ញាយតិ. យទិ ហិ បវត្តេយ្យ, បុរិមេសុ វិយ ឥតរេសុ ច ចេតោបរិយញាណគ្គហណំ កត្តព្វំ សិយាតិ? សច្ចំ កត្តព្វំ, នយទស្សនវសេន បនេតំ សំខិត្តន្តិ អញ្ញាយ បាឡិយា វិញ្ញាយតិ. “អតីតារម្មណា ខន្ធា បច្ចុប្បន្នារម្មណស្ស ខន្ធស្ស អារម្មណបច្ចយេន បច្ចយោ (បដ្ឋា. ១.៤៦.១០), អនាគតារម្មណា ខន្ធា បច្ចុប្បន្នារម្មណស្ស. បច្ចុប្បន្នារម្មណា ខន្ធា បច្ចុប្បន្នារម្មណស្សា”តិ (បដ្ឋា. ១.៤៦.១១) ឯតេសំវិភង្គេសុ “ចេតោបរិយញាណេន អតីតារម្មណបច្ចុប្បន្នចិត្តសមង្គិស្ស ចិត្តំ ជានាតិ. អតីតារម្មណា បច្ចុប្បន្នា ខន្ធា ចេតោបរិយញាណស្ស អាវជ្ជនាយ អារម្មណបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា. ១.៤៦.១១), “ចេតោបរិយញាណេន អនាគតារម្មណបច្ចុប្បន្នចិត្តសមង្គិស្ស ចិត្តំ...បេ... ចេតោបរិយញាណេន បច្ចុប្បន្នារម្មណបច្ចុប្បន្នចិត្តសមង្គិស្ស ចិត្តំ ជានាតិ. បច្ចុប្បន្នារម្មណា បច្ចុប្បន្នា ខន្ធា ចេតោបរិយញាណស្ស អាវជ្ជនាយ អារម្មណបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា. ១.៤៦.១៤) ចេតោបរិយញាណស្ស បច្ចុប្បន្នារម្មណេ បវត្តិ វុត្តាតិ. តេនេវាយំ វិចារណា កតាតិ វេទិតព្វា.

តេសន្តិ តេសុ ទ្វីសុ ញាណេសូតិ និទ្ទេសេ សាមិវចនំ. កុសលា ខន្ធាតិ ឥទ្ធិវិធបុព្វេនិវាសានាគតំសញាណាបេក្ខា ពហុវចននិទ្ទេសោ, ន ចេតោបរិយញាណយថាកម្មូបគញាណាបេក្ខាតិ. តេសំ ចតុក្ខន្ធារម្មណភាវស្ស អសាធនោតិ ចេ? ន, អញ្ញត្ថ “អវិតក្កវិចារមត្តា ខន្ធា ច វិចារោ ច ចេតោបរិយញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញាណស្ស អនាគតំសញាណស្ស អារម្មណបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា. ១.៩.៧១) “សវិតក្កសវិចារា ខន្ធា ច វិតក្កោ ច ចេតោបរិយញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញាណស្ស អនាគតំសញាណស្ស អារម្មណបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា. ១.៩.៩៦) ច វុត្តត្តា ចេតោបរិយញាណាបេក្ខាបិ ពហុវចននិទ្ទេសោតិ ឧភយស្សត្ថស្ស សិទ្ធិតា. ឯវម្បិ យថាកម្មូបគញាណស្ស “អវិតក្កវិចារមត្តា ខន្ធា ច វិចារោ ចា”តិអាទីសុ អវុត្តត្តា ចតុក្ខន្ធារម្មណតា ន សិជ្ឈតីតិ? ន, តត្ថ អវចនស្ស អញ្ញការណត្តា. យថាកម្មូបគញាណេន ហិ កម្មំ ទដ្ឋា ចត្តារោ ខន្ធា កម្មប្បយុត្តេ គណ្ហាតិ. ន ហិ យថា ចេតោបរិយញាណំ បុរិមបរិកម្មវសេន សវិតក្កាទិវិភាគំ សរាគាទិវិភាគញ្ច ចិត្តំ វិភាវេតិ, ន ឯវំ សវិភាគំ វិភាវេតិ, កម្មវសេនេវ បន សមុទាយំ វិភាវេតីតិ “អវិតក្កវិចារមត្តា ខន្ធា ច វិចារោ ចា”តិអាទិកេ វិភាគករណេ តំ ន វុត្តំ, ន ចតុក្ខន្ធារម្មណតោតិ. ឥទំ បន អវចនស្ស ការណន្តិ. កេចិ វត្វាបិ “បុព្វេនិវាសានុស្សតិញាណស្ស យថាកម្មូបគញាណស្ស អនាគតំសញាណស្សា”តិ បឋន្តិ ឯវ. ន ហិ តំ កុសលាកុសលវិភាគំ វិយ សវិតក្កាទិវិភាគំ កម្មំ វិភាវេតុំ អសមត្ថំ. ទុច្ចរិតសុចរិតកាយវិការវន្តម្បិ ហិ លោកិយអលោកិយសម្បយោគវិសេសវិភាវនំ ហោតីតិ.

១៣១៥. និយកជ្ឈត្តបរិយាយស្ស អភាវេនាតិ សភាវធម្មត្តា កេនចិ បរិយាយេន និយកជ្ឈត្តំ អហោន្តំ សព្វថា ពហិទ្ធាភាវេនេវ “ឯកន្តពហិទ្ធា”តិ វុត្តំ, ន អសភាវធម្មត្តា ពហិទ្ធាបិ អហោន្តំ កសិណាទិ វិយ និយកជ្ឈត្តមត្តស្ស អសម្ភវតោ. អសភាវធម្មត្តា ឯវ ហិ កសិណាទិអជ្ឈត្តធម្មភូតោ ច កោចិ ភាវោ ន ហោតីតិ អជ្ឈត្តត្តិកេ ន វុត្តន្តិ អធិប្បាយោ. តំ សន្ធាយ អាកិញ្ចញ្ញាយតនាទិ អតីតារម្មណត្តិកេ “នវត្តព្វារម្មណា”ន្តិ វុត្តន្តិ សម្ពន្ធោ. ឯត្ថ ច វុត្តន្តិ អនុញ្ញាតត្តា វចនតោតិ ឯតេហិ ការណេហិ បកាសិតន្តិ អត្ថោ.

ព្រធាតិ នត្ថិ “ឯវតិញ្ញអាកិញ្ចញ្ញាយតន”ន្តិ វុត្តំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ តំ-សទ្ទេន អាកឌ្ឍិត្វា វទតិ. យោ បនាយមេត្ថ អត្ថោ វុត្តោ “អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ ឯកម្បិ ព្រធ វុឌ្ឍយានំ អតីតារម្មណត្តិកេ តេន សហេការម្មណម្បិ សន្ធាយ កាមាវចរកុសលាទីនំ នវត្តព្វារម្មណតាយ វុត្តត្តា ព្រធាបិ តេសំ នវត្តព្វារម្មណភាវំ ទីបេតីតិ កត្វា តស្មិំ វុត្តេ តានិបិ វុត្តានេវ ហោន្តិ, តស្មា វិសុំ ន វុត្តានី”តិ, តបញ្ញោ នានុយាតត្ថិ. ន ហិ ព្រធិនំ លេសមត្តំ អដ្ឋកថាកណ្ឌេ អត្ថិ. យទិ សិយា, បរិត្តារម្មណត្តិកេ យេសំ សមានារម្មណានំ បរិត្តាទិអារម្មណតា នវត្តព្វតា ច វុត្តា, ឯវ អតីតារម្មណត្តិកេ តេសុ ឯកទេសំ វត្វា អញ្ញា ន វត្តព្វា សិយា. តថា វេទនាត្តិកេ សមានវេទនានំ យេសំ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តតា វុត្តា, តេសុ ឯកទេសំ បីតិត្តិកេ សុខសហគតនិទ្ទេសេ វត្វា អញ្ញា ន វត្តព្វា សិយា. ឯវំ ឧបេក្ខាសហគតនិទ្ទេសាទីសុ យោជេតព្វំ. លេសេន បន វិនា អដ្ឋកថាកណ្ឌេ អត្ថុទ្ធារស្ស កតត្តា អាកិញ្ចញ្ញាយតនស្ស វិយ កាមាវចរកុសលាទីនម្បិ អជ្ឈត្តារម្មណត្តិកេ នវត្តព្វតាយ សតិ តានិបិ នវត្តព្វានីតិ វត្តព្វានិ, ន បន វុត្តានិ. តស្មា អភាវនាសាមញ្ញេបិ យាយ អភាវនាតិក្កមប្បវត្តិយា អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ បវត្តមានំ នវត្តព្វំ ជាតំ, តស្សា បវត្តិយា អភាវេន តានិ នវត្តព្វានីតិ ន វុត្តានិ. គហណវិសេសនិម្មិតានេវ ហិ កសិណាទីនិ សភាវតោ អវិជ្ជមានានីតិ តទារម្មណានំ ពហិទ្ធាគហណវសេន ពហិទ្ធារម្មណតា វុត្តា. អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ បន ន ពហិទ្ធាគហណភាវេន បវត្តតិ, នាបិ អជ្ឈត្តគហណភាវេន បវត្តតីតិ នវត្តព្វន្តិ វុត្តំ. យេន បន គហណាការេន អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ បវត្តតិ, ន តេន សព្វញ្ញុតញ្ញាណម្បិ បវត្តតិ. យទិ បវត្តេយ្យ, តម្បិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនមិវ នវត្តេយ្យ. យថា ហិ កិលេសានំ គោចរំ បវត្តិវិសេសញ្ច សព្វំ ជានន្តំ សព្វញ្ញុតញ្ញាណំ ន យថា តេ គណ្ហន្តិ, តថា គណ្ហាតិ តស្សាបិ កិលេសភាវាបត្តិតោ, ឯវំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនស្ស ច បវត្តនាការំ យថាសភាវតោ ជានន្តំ តំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនមិវ ន គណ្ហាតិ, កិមង្គំ បន អញ្ញានិ. តេន កាមាវចរកុសលានំ នវត្តព្វតា ន វុត្តាតិ. អយំ “អាកិញ្ចញ្ញាយតនស្ស វិសយភូតោ អភាវោ នាម ឯកោ អត្ថោ អត្ថី”តិ អតិក្កន្តានំ អាចរិយានំ វិនិច្ឆយោ.

វិបាកំ បន ន កស្សចិ អារម្មណំ ហោតីតិ វិបាកំ អាកាសានញ្ចាយតនំ វិបាកានំ វិញ្ញាណញ្ចាយតនានំ ន កស្សចិ អារម្មណំ ហោតីតិ អត្ថោ, តថា អាកិញ្ចញ្ញាយតនម្បិ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនស្ស. យថា ហិ វិបាកត្តិកេ វិបាកធម្មធម្មនេវវិបាកនវិបាកធម្មធម្មមូលកេសុ បញ្ហេសុ “អាកាសានញ្ចាយតនកុសលំ វិញ្ញាណញ្ចាយតនកុសលស្ស អារម្មណបច្ចយេន បច្ចយោ, អាកិញ្ចញ្ញាយតនកុសលំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនកុសលស្ស, តថា វិបាកស្ស កិរិយស្ស. អាកាសានញ្ចាយតនកិរិយំ វិញ្ញាណញ្ចាយតនកិរិយស្ស. អាកិញ្ចញ្ញាយតនកិរិយំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនកិរិយស្ស អារម្មណបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា. ១.១.៣០៩, ៣១០) វុត្តំ, ន តថា វិបាកធម្មមូលកេសុ

“អាកាសានញ្ចាយតនអាកិញ្ចញ្ញាយតនវិបាកា វិញ្ញាណញ្ចាយតននេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនវិបាកកុសលកិរិយានំ អារម្មណបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ វុត្តា។ វិបាកតោ ឧព្ពហិត្វា ចិត្តស្ស អភិនីហារសមត្ថតាតិ វិបាកំ អារម្មណំ កត្វា អភិនីហារសមត្ថតាតិ អត្ថោ។ វិបាកស្ស ហិ អារម្មណំ កត្វា តត្ថ អភិនីហារោតិ។

អត្ថតោ លទ្ធាទីនីតិ អនុបពន្ធេ “លទ្ធា”តិ គហេត្វា អាទិ-សទ្ទេន រូបំ គណ្ហាតិ។ អញ្ញត្ថ ច គយ្ហមានំ អហត្តិ បញ្ញត្តិំ អាទិ-សទ្ទេន គណ្ហាតិ។ ឯវំ តយោ បទេសំ លទ្ធាទិគ្គហណេ ច។ បុន បញ្ញត្តិគ្គហណេន កសិណវិហារាទិអភិញ្ញាបាទកបញ្ញត្តិយាហ។ អាទិ-សទ្ទេន ច អហំ បទំ បណ្ណត្តិគ្គហណេ សព្វំ រូបាវចរបញ្ញត្តិំ។ កម្មាទីសុ កម្មំ អញ្ញត្ថំ, កម្មនិមិត្តំ រូបាទិំ, គតិនិមិត្តំ ពហិទ្ធាតិ វុត្តំ។ អត្ថតោ សទិសេ ឯវ កិរិ ហុត្វា និព្ពត្តមានស្ស គតិនិមិត្តម្បិ អញ្ញត្ថំ សិយា។ មល្លិកាយ កុម្មានំ ទេវយានាយ នវញ្ញា អក្កមេហសិដ្ឋានលិកំ, សន្តតិមហាមត្តស្ស ហត្ថិគ្គណ្ឌកាតស្ស អរហត្តុប្បត្តិ, សុមនមាលាការស្ស ច បុប្ផមុដ្ឋិកា ពុទ្ធេតស្ស បច្ចេកពោធិសម្ពោធិំ និស្សាយ កថា សិតំ បាតុការំ។

ឋបេត្វា តិកេ ឆក្កានំ លព្ភតីតិ បរិត្តារម្មណាតីតារម្មណត្តិកេសុ អលព្ភមានានិ នវត្តព្ពានីតិ វុត្តានិ, ឋបេត្វា បន នវត្តព្ពានិ ន ហោន្តិ, អជ្ឈត្តាទីសុ ឯការម្មណំ លព្ភតីតិ អត្ថោ។ ឯតានិ ហិ បញ្ច សព្វត្ថបាទកាកាសវិញ្ញាណកសិណចតុត្ថានិ កសិណារម្មណត្តា, ព្រហ្មវិហារចតុត្ថស្ស បញ្ញត្តិអារម្មណត្តា, អាកាសានញ្ចាយតនចតុត្ថស្ស និមិត្តារម្មណត្តា ពហិទ្ធារម្មណានីតិ។ សកាយចិត្តានន្តិ សកកាយចិត្តានំ, ទេន បរេយាទំ តត្ថ, តស្មា ន តំ អជ្ឈត្តារម្មណន្តិ អត្ថោ។ អភិញ្ញាបាទកស្ស ច រូបស្សាតិ ឯត្ថ “តស្សត្ថំ ច បញ្ញត្តិន”ន្តិ ឋបេត្វា ច-សទ្ទេន អាហរិតព្ពំ, នយទស្សនំ ច ឯតំ វុត្តំ។ ព្រហ្មេសុ ហិ ការេ ពហិទ្ធារម្មណត្តិ។

តិកអត្ថុទ្ធារវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ទុកអត្ថុទ្ធារវណ្ណនា

១៤៦៦។ សរណទ្វយាទោ...បេ... ឯកន្តាវាតិ ឋានំ អចុត្តុប្បការទស្សនវសេន វុត្តំ, អញ្ញថា យាទោ កាមរាគាទិទ្វារសញ្ញាទេហិ ឯកតោ ឧប្បជ្ជតីតិ ទិដ្ឋាតិ វត្តព្ពា សិយា។ ឯវ តយោ កចរាគាទីសុ។ តថា វិចិកិច្ឆាតិ ឯត្ថ តថាតិ ឯតស្ស ឯកន្តាវាតិ អត្ថោ។

១៤៦៧-៩។ សរណបទាទិកេសុតិ ឋានំ កាមច្ឆន្ទនីវរណស្ស ទីហិ នីវរណេហិ សទ្ធិំ ឧប្បជ្ជនដ្ឋានទស្សនវសេន វុត្តំ, ន និយមតោ តត្ថ តស្ស តេហិ ឧប្បត្តិទស្សនត្ថំ ទិដ្ឋមិទ្ធស្ស អនិយតត្តា។ ហេដ្ឋិមបរិច្ឆេទតោតិ ថិនមិទ្ធស្ស សព្ពាកុសលេ ឧប្បជ្ជនតោ ថិនមិទ្ធសហគតេ ទេ, អញ្ញាសុ និនមិទ្ធវិប្បយុត្តចិត្តេសុ ទិដ្ឋិ ហេដ្ឋិមន្តតោ ឧប្បជ្ជន្តីតិ កត្វា “ទេ ទីណី”តិ វុត្តន្តិ អត្ថោ។ យត្ថការំ បន ឯកតោ ឧប្បត្តិយំ និវរណា ទេវ និវរណសម្បយុត្តា ចាតិ អយមេត្ថ សម្ភវតិ, ហេដ្ឋិមន្តេន តេសំ ទស្សនត្ថំ “ទេ”តិ វុត្តំ។ តតោ ឧទ្ធម្បិ បវត្តិយំ អយមេត្ថ សម្ភវតិ ឯវាតិ ទស្សនត្ថំ “ទីណី”តិ វុត្តំ។ ទេ ទីណីតិ ច ទេ វា ទីណិ វាតិ អនិយមនិទ្ទេសោតិ វត្តារិ វា បញ្ច វាតិបិ វិញ្ញាយតិ។ យត្ថ សហុប្បត្តិ, តត្ថ និវរណា ចេវ និវរណសម្បយុត្តា ច ហោន្តីតិ ឯតស្ស ច លក្ខណស្ស ទស្សនមេតន្តិ។ យត្ថ វត្តារិ បញ្ច ច ឧប្បជ្ជន្តិ, តត្ថ

ធាយមេត្វា សាធិតោ ហោតិ ឯតេន្ត កត្វា កិលេសកោដ្ឋកេ ច “ខេត្ត តេយា”តិ ទុត្តំ លក្ខណស្សតចរសត ហិ កិលេសា ចេច កិលេសសម្បយុត្តា ច ទុត្តា, ត សេន្តុំ សម្មុចត្តាតំ សទ្ទុំតេ ឥស្សតចរសតាតិ

យធិ វត្តន្តិ សន្តាកុសលេ ឧប្បជ្ជតិ, កស្មា ទុត្តំ “វត្តន្តិនិចរណំ វត្តន្តសហកេត ចិត្តុប្បាទេ ឧប្បជ្ជតី”តិ? សុត្តន្តេ ទុទ្ធេសុ បត្ថាសុ និចរណេសុ អត្ថានិចរណេហិតស្ស វត្តន្តស្ស ចិសយចិសេសឥស្សតត្ថំ ឈត្ថំ បត និចរណំ អភិធម្មេ ខ្លាតេហិ សហេកតត្តិ តស្ស អត្ថានិចរណេហិតស្ស ត កោចិ ចិសយចិសេសោ អត្ថិ, អត្តតា សហកេតហិ ចិតា ឧប្បជ្ជតត្ថាតាតាចា តទុបលក្ខិតស្ស ចិត្តុប្បាទស្ស អតាចា ច តទេត្តច ចិសយចិសេសោ, តស្មា “តំ សន្តាកុសលេ ឧប្បជ្ជតី”តិ ទុត្តំ វត្តន្តសហកេតា បត ទុត្តចិត្តុប្បាទា សេសធម្មាតំ វត្តន្តាតុចត្តតកាចេត តទុបលក្ខិតោ វត្តន្តស្ស ចិសយចិសេសោ, តស្មា សន្តាកុសលេ ឧប្បជ្ជយាតំ វត្តន្តិ សាយន្តោត “វត្តន្តិនិចរណ”ត្តិ កហេត្វាបិ តំ អត្តនោ ចិសយចិសេសេត បកាសេតុំ “វត្តន្តសហកេត ចិត្តុប្បាទេ ឧប្បជ្ជតី”តិ អាហ ឯតេន្ត បកាសតំ ចិសយចិសេសសុ លោកសោយតស្សសហកតសសន្តាទិកចិចិកិត្តន្តសហកេតសុ បត្ថា និចរណាតិ ចចត្តេបត្វា តេសំ ឮាបកកាចេត ឈត្ថំ បកាសេតុំ កតត្តិ ចេធិតន្តំ

កោចិ បត “វត្តន្តសហកេតតិ សាយន្តោត សត្តំ វត្តន្តិ ‘វត្តន្ត’ត្តិ កហេត្វា តេត សហកេត ចិត្តុប្បាទេ”តិ ចតត្តិ, អយំ បតត្ថេ ត ពាហុយតោ ត្ថានសយចិត្តុប្បាទស្ស ចិយ សន្តាកុសលចិត្តុប្បាទាតំ វត្តន្តេត អតុបលក្ខិតត្តា, សតិ ច ឧបលក្ខិតត្តេ “អដ្ឋសុ លោកសហកេតសុ”តិអាធីសុ ចិយ អន្តោសំ ចិត្តុប្បាទាតំ តិចត្តតត្ថំ “ត្ថានសសុ វត្តន្តសហកេតសុ”តិ ចត្តព្វត្តា វត្តន្តាតុបលក្ខិតត្តា បត សន្តាកុសលាតំ អចិន្តានិចរណំ ចិយ ខ្លងយ្យិ “សន្តាកុសលេសុ ឧប្បជ្ជតី”តិ ចត្តព្វំ សិយា, ត បត ទុត្តំ, តស្មា ទុត្តតយេតេច អត្តោ ចេធិតព្វោ យស្មា ច អចិន្តានិចរណំ ចិយ វត្តន្តិនិចរណម្បិ សន្តាកុសលេសុ ឧប្បជ្ជតិ, តស្មា តិកេក្ខបកេន្តេ “កាមត្តន្តិនិចរណំ វត្តន្តិនិចរណេត និចរណត្តេច និចរណសម្បយុត្តត្តា”តិអាធិ ទុត្តំ តេត ឯកន្តេយេច ចិត្តុប្បាទេ វត្តន្តិនិចរណំ ឧប្បជ្ជតីតិ អក្កហេត្វា អធិប្បាយោ យក្កិតព្វោតិ

កិលេសកោដ្ឋកេ លោកាធីតិ ឥស កិលេសចត្ថុតិ ខ្លយិតា អត្តក្កមេត ខ្លេធេច អភិធម្មេ អាកតាតិ តស្មា ខ្លេធេច ទុត្តស្ស វត្តន្តកិលេសស្ស អត្តតា សហ ទុទ្ធេហិ កិលេសេហិ ទេហិតស្ស ចិសយចិសេសោ តត្ថិតិ ចិសយចិសេសេត បកាសតំ អកត្វា “វត្តន្តា អហិរិកត្ថា អនោត្តប្បត្ថា សន្តាកុសលេសុ ឧប្បជ្ជតី”តិ ទុត្តំ កិលេសា ចេច សំកិលិដ្ឋា បចតិខ្លេស យស្មា សំកិលិដ្ឋា បធំ កិលេសសម្បយុត្តា បចេត អសយាតត្ថំ កោចលំ យលេត ឧបតាបិតតំ ចិតាធិតតត្ថា ធីសបតិ, តស្មា កិលេសា ចេច កិលេសសម្បយុត្តា បចតិខ្លេសេត សយាតំ និខ្លេសំ អកត្វា “តេច កិលេសា កិលេសា ចេច សំកិលិដ្ឋា ចា”តិ ទុត្តំ

៧រ័ស៊ិ៍ ខេត្ត តេយា កិលេសាតិ ឯត្ថ “ខេត្ត តេយាតិ ហេតុកោដ្ឋកាធីសុ ទុត្តាធិការចសេត ទុញ្ញហិយា ទុត្ត”ត្តិ កោចិ ចតត្តិ យធិ អត្ថំ អតបេក្ខិត្វា ទុញ្ញហិយា ទុខេត្ត្យ, កត្តកោដ្ឋកេ ច “យត្ថ ខេត្ត តេយា កត្វា ឯកតោ ឧប្បជ្ជត្តី”តិ ចត្តព្វំ សិយា យត្ថា ចតត្តិ “យត្ថ ខេត្ត តេយា អន្តោហិ ឯកតោ ឧប្បជ្ជត្តី”តិ ខ្លយស្សត្ថស្ស សម្មុចតោ ឯកតោ-សទ្ទោ កិលេសកោដ្ឋកេ សាត្ថកោ, ត ហេតុកោដ្ឋកាធីសុ តេត ចិតាបិ អធិប្បាយចិជាតតតោ”តិ, តយ្យិ ត, ហេតុកោដ្ឋកាធីសុបិ តាតាឧប្បត្តិយំ ហេតុ ចេច ហេតុសម្បយុត្តាធិក្កហណតិចារណត្ថត្តា

ឯកតោ-សង្ឃស្ស, តស្មា ទុញ្ញហឹអត្ថត្ថកថាទោបភព្វ ចជ្ជុត្វា យថាចុទេត្តភោច ភយេភ អត្វោ ចេតិតទេក្កាតិ។ លោភោ ឈណាតិអានិភា លោកបដិឈយោហានំ អញ្ញេហិ ឯកតោ ឧប្បត្តិឥស្សភោច តោសប្បិ លោកានីហិ ឯកតោ ឧប្បត្តិ ឥស្សិតាតិ ចេតិតក្កា។ សសំ ឧត្តានត្ថមេវាតិ។

អដ្ឋកថាកណ្ឌបណ្ណភា និដ្ឋិតា។

ចត្តារិ ច សហស្សានិ, បុន តីណិ សតានិ ច;

អដ្ឋសាលិនិយា ឯតេ, បដា លីនត្ថេសោតកា។

ឆប្ពុយិតេត្តាតិ ភាមេភ, សក្កច្ចំ អភិយាចិតោ;

អានន្ទាគ្គាតិ ភាមេភ, កតា កត្វា សុត្វន្តិភាតិ។

ឥតិ អដ្ឋសាលិនិយា លីនត្ថបកាសណ្ណភា

ឆប្ពុសក្កហឹ-ឃ្វលដីកា សមត្តា។